

Innehållsförteckning

8	Utgifter	409
8.1	Utgifterna på statens budget och takbegränsade utgifter	409
8.1.1	Utgiftsramar för 2015.....	410
8.1.2	Utgifter 2014–2018.....	412
8.1.3	Utvecklingen av de takbegränsade utgifterna 2014–2018	414
8.1.4	Risker för annan utgiftsutveckling	421
8.2	Förändring av takbegränsade utgifter jämfört med 2014 års ekonomiska vårproposition	422
8.2.1	Nya föreslagna och aviserade reformer för 2015–2018	425
8.2.2	Övriga utgiftsförändringar jämfört med 2014 års ekonomiska vårproposition	443
8.2.3	Pris- och löneomräkning.....	444
8.3	Uppföljning av utgifterna på statens budget och takbegränsade utgifter 2014	445
8.3.1	Utgiftsprognos 2014.....	445
9	Den offentliga sektorns finanser, statens budgetsaldo och statsskuld	453
9.1	Effekterna på de offentliga finanserna av regeringens politik.....	454
9.2	Den offentliga sektorns finansiella sparande	457
9.2.1	Staten	462
9.2.2	Ålderspensionssystemet.....	466
9.2.3	Kommuner och landsting.....	467
9.3	Den ekonomiska ställningen och skuldutvecklingen	468
9.4	Jämförelse med 2014 års ekonomiska vårproposition.....	471
9.4.1	Den offentliga sektorns finanser	471
9.5	Finansiellt sparande enligt olika bedömare	473
9.6	Den offentliga sektorns finansiella sparande och skuld i EU, Japan och USA.....	473
10	Kommunsektorns finanser, sysselsättning och skuldsättning.....	477
10.1	Kommunsektorn – en viktig del av svensk ekonomi.....	478
10.2	Kommunsektorns utgifter	478
10.2.1	Demografiskt betingat resursbehov 2000–2018	479
10.2.2	Den kommunala konsumtionen 2014–2018	480
10.2.3	Kommunalt finansierad sysselsättning och arbetade timmar	481
10.2.4	Investeringar, transfereringar och räntor 2014–2018	482
10.3	Kommunsektorns inkomster	483
10.3.1	Skatteinkomster 2014–2018	483
10.3.2	Statsbidrag 2014–2018	484
10.4	Finansiellt sparande och ekonomiskt resultat.....	484
10.5	Kommunernas och landstingens bokslut för 2013	486
10.5.1	Kommunsektorns resultat för 2013.....	486
10.5.2	Resultatutjämningsreserver.....	487
10.6	Kommunernas och landstingens tillgångar och skulder.....	489
10.6.1	Kommunsektorns tillgångar 2013	489
10.6.2	Soliditet	489
10.6.3	Kommunsektorns skulder 2013	489

10.7	Kommunsektorns finanser i jämförelse med 2014 års ekonomiska vårproposition	490
11	Lån, garantier och beställningsbemyndiganden	497
11.1	Finansiering av anläggningstillgångar och rörelsekapital	497
11.1.1	Låneramar för 2015	497
11.1.2	Räntekontokrediter för 2015	499
11.1.3	Statlig utlåning	501
11.1.4	Övriga kreditramar	501
11.2	Statliga garantier	502
11.3	Beställningsbemyndiganden	504
11.4	Bemyndigande att överskrida anslag	507
12	Granskning och ekonomisk styrning	511
12.1	Europa 2020, den europeiska terminen och EU:s rekommendationer till Sverige	511
12.2	Finanspolitiska rådets bedömningar	514
12.3	Riksrevisionens granskning av årsredovisningen för staten 2013	517
12.4	Utvecklingen av den ekonomiska styrningen	518

Fördjupningsrutor

ENS 2010 – effekter på de offentliga finanserna	461
ENS 2010 – effekter på redovisningen av kommunsektorns finanser	481
Skillnaden mellan det ekonomiska resultatet och det finansiella sparandet	488
Demografiska utmaningar i storstadsområdena	492

Bilagor

Bilaga 1 Specifikation av budgetens utgifter och inkomster 2015
Bilaga 2 Tabellsamling makroekonomisk utveckling och offentliga finanser
Bilaga 3 Ekonomisk jämställdhet mellan kvinnor och män
Bilaga 4 Vissa inkomstskatte- och socialavgiftsfrågor inför budgetpropositionen för 2015
Bilaga 5 Vissa skattefrågor inför budgetpropositionen för 2015
Bilaga 6 Mikroproduktion av förnybar el
Bilaga 7 Ändrad beskattning av vissa biodrivmedel
Bilaga 8 Vissa punktskattefrågor inför budgetpropositionen för 2015
Bilaga 9 Höjd skatt på tobak inför budgetpropositionen för 2015
Bilaga 10 Beskattning av viss privatinförsel av cigaretter
Bilaga 11 Trängselskatt för utländska fordon och vissa andra trängselskattefrågor
Bilaga 12 Mervärdesskatt avseende dentalkonsumtionsvaror
Bilaga 13 Ersättning för höga sjuklönekostnader

Tabellförteckning

Tabell 8.1 Utgifter på budgetens utgiftsområden och takbegränsade utgifter 2013–2018	410
Tabell 8.2 Utgiftsramar 2015.....	411
Tabell 8.3 Utgifter per utgiftsområde 2013–2018.....	413
Tabell 8.4 Förändring av takbegränsade utgifter jämfört med föregående år	414
Tabell 8.5 Utgiftsförändringar 2014–2018 i förhållande till föregående år till följd av tidigare beslutade, aviserade samt nu föreslagna och aviserade åtgärder och finansieringar ¹	416
Tabell 8.6 Helårsekvivalenter i vissa ersättningssystem	418
Tabell 8.7 Volymer inom olika transfereringssystem.....	420
Tabell 8.8 Förändring av takbegränsade utgifter jämfört med bedömningen i 2014 års ekonomiska vårproposition	423
Tabell 8.9 Förändring av utgiftsramar 2015–2018 jämfört med 2014 års ekonomiska vårproposition	424
Tabell 8.10 Nu föreslagna och aviserade utgiftsförändringar.....	437
Tabell 8.11 Volymer inom olika transfereringssystem 2015–2018	443
Tabell 8.12 Pris- och löneomräkning för 2015.....	445
Tabell 8.13 Takbegränsade utgifter och statsskuldräntor m.m. 2014.....	446
Tabell 8.14 Utgifter 2014.....	447
Tabell 8.15 Beräknad förändring av anslagsbehållningar 2014.....	449
Tabell 9.1 Nu föreslagna och aviserade utgifts- och inkomstförändringar 2014–2018, effekt på offentliga sektorns finansiella sparande	455
Tabell 9.2 Utgifts- och inkomstförändringar 2013–2018 i förhållande till föregående år av tidigare beslutade och aviserade samt nu föreslagna och aviserade åtgärder och finansieringar, effekt på offentliga sektorns finansiella sparande.....	456
Tabell 9.3 Den konsoliderade offentliga sektorns finanser 2013–2018.....	458
Tabell 9.4 Skatter och avgifter 2013–2018.....	458
Tabell 9.5 Den offentliga sektorns utgifter 2013–2018	459
Tabell 9.6 Indikatorer för impuls till efterfrågan	460
Tabell 9.7 Förändringar av den offentliga sektorns finansiella sparande och konsoliderade bruttoskuld.....	461
Tabell 9.8 Statens inkomster och utgifter 2013–2018.....	462
Tabell 9.9 Statens finansiella sparande och budgetsaldo 2013–2018.....	463
Tabell 9.10 Statens budgetsaldo 2013–2018	464
Tabell 9.11 Statens budgetsaldo samt justering för större engångseffekter 2013–2018.....	465
Tabell 9.12 Ålderspensionssystemets inkomster och utgifter 2013–2018	466
Tabell 9.13 Inkomstindex, balanstal och balansindex 2013–2018.....	467
Tabell 9.14 Kommunsektorns finanser 2013–2018.....	467
Tabell 9.15 Den offentliga sektorns finansiella förmögenhet 2013–2018	469
Tabell 9.16 Statsskuldens förändring 2013–2018	470
Tabell 9.17 Den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld och bidrag till förändringen 2013–2018	471
Tabell 9.18 Offentliga sektorns inkomster och utgifter. Aktuell prognos och förändringar jämfört med 2014 års ekonomiska vårproposition.....	471

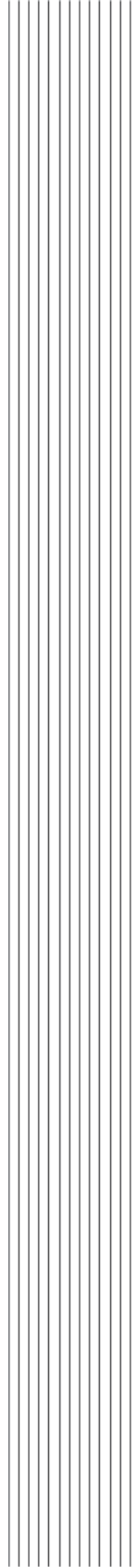
Tabell 9.19 Offentliga sektorns inkomster och utgifter. Aktuell prognos och jämfört med 2014 års ekonomiska vårproposition förändringar exkl. ändrad bruttoredovisning till följd av ENS 2010 ¹	472
Tabell 9.20 Offentliga sektorns finansiella ställning. Aktuell prognos och förändringar jämfört med 2014 års ekonomiska vårproposition.....	473
Tabell 9.21 Prognosjämförelse finansiellt sparande 2014–2018	473
Tabell 10.1 Utgifter för välfärdstjänster 2013 fördelade efter typ av resurs	479
Tabell 10.2 Kommunfinansierad sysselsättning 2013–2018	482
Tabell 10.3 Antalet kommunfinansierade arbetade timmar 2013–2018	482
Tabell 10.4 Skatter och statsbidrag 2013–2018	483
Tabell 10.5 Årlig förändring av statsbidragen 2013–2018	484
Tabell 10.6 Kommunsektorns finanser 2013–2018.....	485
Tabell 10.7 Kommunsektorns resultaträkning 2009–2013	487
Tabell 10.8 Skillnader mellan resultat och finansiellt sparande 2009–2013	488
Tabell 10.9 Kommunsektorns balansräkning 2009–2013	489
Tabell 10.10 Kommunsektorns finanser 2013–2018. Förändringar jämfört med 2014 års ekonomiska vårproposition	490
Tabell 11.1 Låneram för 2015.....	498
Tabell 11.2 Investeringslån och låneramar 2002–2014.....	499
Tabell 11.3 Räntekontokreditram för 2015	500
Tabell 11.4 Statlig utlåning 2015	501
Tabell 11.5 Övriga kreditramar 2015	502
Tabell 11.6 Garantiramar och utfärdade garantier	503
Tabell 11.7 Sammanfattande redovisning av beställningsbemyndiganden avseende 2015	506

Diagramförteckning

Diagram 8.1 Fördelning av de takbegränsade utgifterna 2015.....	411
Diagram 8.2 Utgifter för arbetslöshetsförsäkringen och arbetsmarknads- politiska program ¹ samt antalet helårsekvivalenter i arbetslöshets- försäkringen och arbetsmarknadspolitiska program 2013–2018.....	418
Diagram 8.3 Utgifter för sjuk- och rehabiliteringspenning och sjuk- och aktivitetsersättning ¹ samt antalet helårsekvivalenter i sjuk- och rehabiliteringspenning och sjuk- och aktivitetsersättning 2013–2018.....	419
Diagram 8.4 Skillnad mellan utgiftsprognos för 2014 och ursprungligt anvisade medel på statens budget för 2014 ¹ för vissa utgiftsområden	448
Diagram 9.1 Den offentliga sektorns finansiella sparande 2000–2018.....	457
Diagram 9.2 Inkomster och utgifter 2000–2018	458
Diagram 9.3 Offentliga sektorns utgifter 2000–2018	459
Diagram 9.4 Statens budgetsaldo 2000–2018.....	464
Diagram 9.5 Utvecklingen av inkomstindex och balansindex 2009–2018	466
Diagram 9.6 Utvecklingen av kommunsektorns inkomster och utgifter samt finansiella sparande 2000–2018.....	468
Diagram 9.7 Den offentliga sektorns finansiella förmögenhet 1990–2018	468
Diagram 9.8 Statsskuldens utveckling 2000–2018.....	469
Diagram 9.9 Den konsoliderade bruttoskulden 1994–2018	470
Diagram 9.10 Den offentliga sektorns finansiella sparande i EU, Japan och USA 2007–2013	474
Diagram 9.11 Den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld i EU 2007 och 2013	474
Diagram 10.1 Kommunsektorns utgifter 2012 fördelade efter utgiftsområde.....	479
Diagram 10.2 Demografiskt betingat resursbehov inom olika välfärdstjänster 2000–2018.....	480
Diagram 10.3 Utgifter för välfärdstjänster 2000–2018	480
Diagram 10.4 Kommunalt finansierad sysselsättning 1993–2018	481
Diagram 10.5 Kommunalt finansierade sysselsättning och arbetade timmar 1993–2018.....	482
Diagram 10.6 Finansiellt sparande och resultat 1993–2018	484
Diagram 10.7 Totala inkomster och utgifter 1993–2018.....	485
Diagram 10.8 Kommunernas investeringsutgifter 2013.....	488
Diagram 10.9 Befolkning i Storstadsområden 1990–2030	492
Diagram 10.10 Investeringar i kommunsektorn som andel av BNP 1994–2012.....	492
Diagram 10.11 Investeringar i kommuner 2009 och 2013 exklusive bolag (ovägda medelvärden)	492
Diagram 10.12 Långfristiga skulder 2000–2013.....	493
Diagram 10.13 Långfristiga skulder i kommuner 2009 och 2013 (ovägda medelvärden)	493
Diagram 11.1 Myndigheternas kollektiva låneram december 2000–juni 2014	499

8

Utgifter

8 Utgifter

Sammanfattning

- De takbegränsade utgifterna beräknas öka med ca 177 miljarder kronor 2013–2018. Som andel av BNP faller de dock från 28,3 procent till 26,4 procent under samma period.
- I de takbegränsade utgifterna ingår en beräkningsteknisk överföring till hushållssektorn som motsvarar skillnaden mellan regeringens föreslagna och aviserade budgetförstärkningar och budgetförsvagningar för 2016–2018 i denna proposition. Den beräkningstekniska överföringen ingår dock inte i redovisningen av föreslagna och aviserade utgiftsförändringar.
- Knappt 60 procent av ökningen, 106 miljarder kronor, kan hänföras till utgifterna på budgetens utgiftsområden exklusive statsskuldsräntorna.
- Återstoden av ökningen av de takbegränsade utgifterna är hänförlig till ålderspensionssystemets utgifter, som väntas öka med ca 71 miljarder kronor mellan 2013–2018. Det beror främst på högre inkomst- och tilläggs pensioner till följd av pris- och löneökningar, men också på att antalet pensionärer ökar under perioden.
- De reformer på utgiftssidan som föreslås inom bl.a. områdena arbetsmarknad, utbildning, miljö, kommunikationer samt statsbidrag till kommunsektorn ökar de takbegränsade utgifterna med 13 miljarder kronor 2015 och 9 miljarder kronor 2016, jämfört med föregående år.

- Jämfört med bedömningen i 2014 års ekonomiska vårproposition ökar de takbegränsade utgifterna 2015–2018 med mellan 26 och 47 miljarder kronor per år. Ökningen beror främst på volymförändringar inom migrations- och integrationsområdet, sjukpenningen samt reformförslag i denna proposition.

I detta avsnitt redovisas och analyseras utvecklingen av utgifterna i statens budget och de takbegränsade utgifterna 2013–2018. Vidare lämnas förslag till utgiftsramar för 2015 och en preliminär fördelning av utgifter per utgiftsområde för 2016–2018. Utgiftsutvecklingen analyseras dels som förändring mellan år, dels som förändring jämfört med bedömningen i 2014 års ekonomiska vårproposition. Slutligen görs en uppföljning av utgifterna för 2014 där de största avvikelserna gentemot de ursprungligen anvisade medlen i statens budget kommenteras.

8.1 Utgifterna på statens budget och takbegränsade utgifter

Utgiftssidan på statens budget delas in i 27 utgiftsområden och posten Minskning av anslagsbehållningar. Till budgetens utgiftssida hör även Riksgäldskontorets nettoutlåning och den kassamässiga korrigeringen (se avsnitt 9.2.1). De utgifter som omfattas av utgiftstaket för staten, de s.k. takbegränsade utgifterna, består av utgifterna under utgiftsområde 1–25 och 27 samt utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget.

De takbegränsade utgifterna beräknas öka med 177 miljarder kronor under perioden 2013–2018 (se tabell 8.1). Cirka 60 procent av ökningen, 106 miljarder kronor, kan hänföras till utgifterna på budgetens utgiftsområden exklusive statsskuldsräntorna. Uttryckt som andel av BNP beräknas dock dessa utgifter vara lägre 2018 än 2013. Återstoden av ökningen av de takbegränsade utgifterna är hänförlig till ålderspensionssystemets utgifter. Dessa beräknas öka med 71 miljarder kronor 2013–2018. Uttryckt som andel av BNP motsvarar detta en ökning med 0,2 procentenheter.

Utgifterna för statsskuldsräntor beräknas öka med drygt 11 miljarder kronor 2013–2018, huvudsakligen till följd av stigande räntenivåer. Utgifterna varierar dock förhållandevis mycket mellan olika år under perioden, bl.a. till följd av vald tidpunkt för större obligationsbyten.

Budgeteringsmarginalen, dvs. skillnaden mellan utgiftstaket och de takbegränsade utgifterna, beräknas uppgå till 13 miljarder kronor 2014, 26 miljarder kronor 2015 och 33 miljarder kronor 2016. Som andel av de takbegränsade utgifterna motsvarar det 1,2 procent, 2,3 procent respektive 2,8 procent. För 2017 och 2018 beräknas budgeteringsmarginalen uppgå till 51 respektive 78 miljarder kronor dessa år, vilket motsvarar 4,2 procent respektive 6,2 procent av de takbegränsade utgifterna (se avsnitt 5.4).

Tabell 8.1 Utgifter på budgetens utgiftsområden och takbegränsade utgifter 2013–2018

Miljarder kronor om inget annat anges.

	Utfall 2013	Prognos 2014	Förslag 2015	Beräknat 2016	2017	2018
Utgifter på utgiftsområden exkl. stats-skuldsräntor ¹	810,6	835,8	865,8	884,7	902,7	916,4
<i>Procent av BNP</i>	21,5	21,4	21,1	20,5	20,0	19,5
Statsskuld-s-räntor m.m. ¹	16,8	6,3	20,5	23,1	26,2	27,5
<i>Procent av BNP</i>	0,4	0,2	0,5	0,5	0,6	0,6
Summa utgiftsområden	827,4	842,0	886,3	907,7	928,8	944,0
<i>Procent av BNP</i>	21,9	21,6	21,6	21,1	20,6	20,0
Ålderspensions-systemet vid sidan av statens budget	256,7	258,1	267,8	288,9	311,1	327,9
<i>Procent av BNP</i>	6,8	6,6	6,5	6,7	6,9	7,0
Takbegränsade utgifter²	1 067,3	1 093,8	1 133,6	1 173,6	1 213,8	1 244,3
<i>Procent av BNP</i>	28,3	28,0	27,7	27,3	26,9	26,4
Utgiftstak³	1 095	1 107	1 160	1 207	1 265	1 322
Budgeterings-marginal	27,7	13,2	26,4	33,4	51,2	77,7

¹ Inklusive förbrukning av anslagsbehållningar och utnyttjande av anslagskredit.

² Utgiftsområden på statens budget (exklusive statsskuldsräntor) och ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget.

³ Regeringens förslag till nivå på utgiftstaket för 2015, 2016 och 2017 samt bedömning av nivå för 2018 (se avsnitt 5.4).

Källa: Egna beräkningar.

8.1.1 Utgiftsramar för 2015

Regeringens förslag: Utgifterna för 2015 fördelas på utgiftsområden enligt tabell 8.2.

Beräkningen av förändringen av anslagsbehållningar för 2015 enligt tabell 8.2 godkänns.

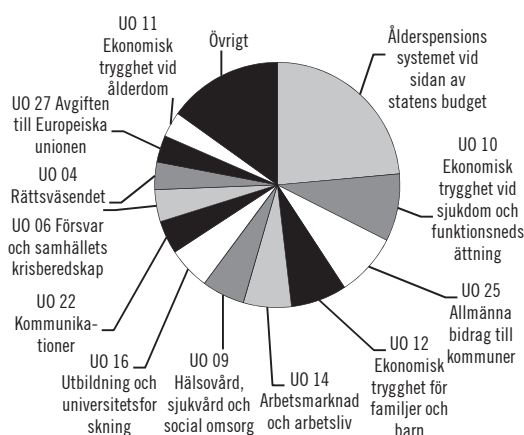
Beräkningen av utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget för 2015 enligt tabell 8.2 godkänns.

Skälen för regeringens förslag: I enlighet med 9 kap. 5 § riksdagsordningen ska förslaget till statens budget innehålla en fördelning av anslagen på utgiftsområden. Enligt 2 kap. 3 § budgetlagen (2011:203) ska regeringen i budgetpropositionen även lämna förslag till preliminära inkomstberäkningar och utgiftsramar för det andra och tredje tillkommande budgetåret. Regeringens förslag till ramar för 2015 redovisas i tabell 8.2. En närmare redovisning av utgiftsramarna för 2015, och beräkningen av den preliminära fördelningen av

utgifterna per utgiftsområde för 2016–2018, finns i avsnitt 8.1.2.

Diagram 8.1 ger en översikt över den föreslagna fördelningen av de takbegränsade utgifterna 2015. Störst är posten Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget som uppgår till 24 procent av de takbegränsade utgifterna. Därefter följer utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning samt utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommunerna, som uppgår till 9 procent respektive 8 procent av de takbegränsade utgifterna. Posten Övrigt innehåller de 15 minsta utgiftsområdena (1–3, 5, 7, 8, 13, 15, 17–21, 23 och 24). Utgifterna under dessa utgiftsområden uppgår sammanlagt till 15 procent av de takbegränsade utgifterna.

Diagram 8.1 Fördelning av de takbegränsade utgifterna 2015

Anm.: I posten Övrigt ingår utgiftsområdena 1–3, 5, 7, 8, 13, 15, 17–21, 23 och 24.

Källa: Egna beräkningar.

Tabell 8.2 Utgiftsramar 2015

Tusental kronor

Utgiftsområde	Utgiftsram 2015	
1	Rikets styrelse	12 413 383
2	Samhällsekonomi och finansförvaltning	14 589 790
3	Skatt, tull och exekution	10 580 976
4	Rättsväsendet	40 757 864
5	Internationell samverkan	1 899 062
6	Försvar och samhällets krisberedskap	48 588 647
7	Internationellt bistånd	30 009 056
8	Migration	17 433 309
9	Hälsovård, sjukvård och social omsorg	64 441 159
10	Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	101 016 487
11	Ekonomisk trygghet vid ålderdom	38 166 036
12	Ekonomisk trygghet för familjer och barn	83 908 698
13	Integration och jämställdhet	16 807 043
14	Arbetsmarknad och arbetsliv	71 846 204
15	Studiestöd	21 177 307
16	Utbildning och universitetsforskning	64 152 606
17	Kultur, medier, trossamfund och fritid	13 150 941
18	Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	1 508 973
19	Regional tillväxt	2 700 801
20	Allmän miljö- och naturvård	6 881 418
21	Energi	2 495 609
22	Kommunikationer	50 078 203
23	Areella näringar, landsbygd och livsmedel	15 787 422
24	Näringsliv	5 366 162
25	Allmänna bidrag till kommuner	94 490 852
26	Statsskuldräntor m.m.	20 526 200
27	Avgiften till Europeiska unionen	40 126 178
Minskning av anslagsbehållningar		-4 592 975
Summa utgiftsområden¹		886 307 411
Summa utgiftsområden exkl. statsskuldräntor¹		865 787 211
Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget		267 831 000
Takbegränsade utgifter		1 133 618 211
Budgeteringsmarginal		26 381 789
Utgiftstak för staten		1 160 000 000

¹ Inklusive minskning av anslagsbehållningar.

Källa: Egna beräkningar.

8.1.2 Utgifter 2014–2018

Regeringens förslag: Den preliminära fördelningen av utgifter på utgiftsområden för 2016–2018 enligt tabell 8.3 godkänns som riktlinje för regeringens budgetarbete.

Skälen för regeringens förslag: Utgiftsramen för ett utgiftsområde anger den nivå som årets anvisade anslagsmedel för området högst får uppgå till. I tabell 8.3 redovisas för varje utgiftsområde utfallet för anslagsförbrukningen 2013, utgiftsramarna för utgiftsområdena 2014, inklusive justeringar till följd av ändringar i budgeten, en utgiftsprognos för 2014, förslag till utgiftsramar för 2015 och en preliminär fördelning av utgifterna på utgiftsområdena för 2016–2018. I prognosen för utgifterna per utgiftsområde för 2014, förslaget till utgiftsramar för 2015 och i beräkningen av utgiftsramarna för 2016–2018 har hänsyn tagits till redan tidigare beslutade och nu föreslagna eller aviserade utgiftsreformer och besparingar (se avsnitt 8.1.3 och 8.2). Till grund för prognoserna och utgiftsramarna ligger vidare regeringens prognos för den makroekonomiska utvecklingen, volymantaganden för vissa transfereringssystem samt pris- och löneomräkningen av främst förvaltningsanslagen (se avsnitt 8.2.3).

Förbrukningen av anslagsbehållningar på anslag för förvaltnings- och investeringsändamål för 2015–2018 redovisas samlat under posten Minskning av anslagsbehållningar i stället för under respektive utgiftsområde (se tabell 8.3).

Regeringen föreslår och aviserar i denna proposition budgetförstärkningar som överstiger effekten av regeringens föreslagna och aviserade budgetförsvagningar för 2016–2018. Det är regeringens avsikt att dessa medel ska användas för finansiering av framtida reformer. Tills dess redovisas de överskridande medlen i denna proposition som en beräkningsteknisk överföring till hushållssektorn vid sidan av de 27 utgiftsområdena, men som en del av de takbegränsade utgifterna. Den beräkningstekniska överföringen påverkar den offentliga sektorns utgifter på samma sätt som de takbegränsade utgifterna. Överföringen belastar därmed statens budgetsaldo samt det finansiella sparandet i staten och den offentliga sektorn. Den ingår dock inte i redovisningen av förändringar till följd av beslutade, föreslagna eller aviserade åtgärder.

Jämfört med 2013 beräknas de takbegränsade utgifterna 2014 öka med 26 miljarder kronor. År 2015, 2016 och 2017 beräknas de öka med ytterligare 40 miljarder kronor respektive år. År 2018 förväntas den årliga utgiftsökningen bli lägre och uppgå 31 miljarder. De huvudsakliga förklaringarna till de årliga förändringarna av de takbegränsade utgifterna framgår av tabell 8.4 och redovisas i avsnitt 8.1.3.

Tabell 8.3 Utgifter per utgiftsområde 2013–2018

Miljoner kronor

Utgiftsområde	2013 Utfall	2014 Anslag ¹	2014 Prognos	2015 Förslag ¹	2016 Beräknat	2017 Beräknat	2018 Beräknat
1 Rikets styrelse	11 823	12 896	12 810	12 413	12 454	12 612	12 915
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	16 052	14 121	14 130	14 590	14 520	15 030	15 622
3 Skatt, tull och exekution	10 388	10 591	10 336	10 581	10 686	10 865	11 121
4 Rättsväsendet	39 297	40 492	40 260	40 758	41 113	41 775	42 814
5 Internationell samverkan	1 826	2 018	1 855	1 899	1 901	1 905	1 911
6 Försvar och samhällets krisberedskap	45 410	49 157	47 562	48 589	47 272	48 562	50 003
7 Internationellt bistånd	30 776	30 869	31 068	30 009	33 003	37 623	40 293
8 Migration	9 870	13 767	13 383	17 433	17 680	15 810	14 378
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	58 994	62 161	61 769	64 441	64 527	65 724	67 649
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	96 394	100 651	98 579	101 016	102 362	103 077	103 740
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	39 985	39 096	39 236	38 166	36 314	34 546	33 565
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	78 533	81 680	80 704	83 909	86 872	89 612	92 082
13 Integration och jämställdhet	8 836	12 982	13 178	16 807	20 914	25 014	24 983
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	69 721	70 375	68 893	71 846	73 780	72 696	71 102
15 Studiestöd	20 567	21 005	19 954	21 177	20 901	21 159	21 946
16 Utbildning och universitetsforskning	56 484	60 117	59 036	64 153	66 478	66 820	68 149
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	12 730	12 880	12 737	13 151	13 193	13 317	13 547
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	999	1 230	1 108	1 509	1 970	1 972	1 997
19 Regional tillväxt	3 270	2 940	2 902	2 701	3 238	3 316	3 304
20 Allmän miljö- och naturvård	4 807	5 156	5 056	6 881	6 996	6 839	6 845
21 Energi	2 613	2 830	2 882	2 496	2 580	2 360	2 199
22 Kommunikationer	43 655	45 428	45 191	50 078	52 019	54 012	55 443
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	16 006	15 793	16 191	15 787	15 616	15 589	16 974
24 Näringsliv	5 248	5 622	5 434	5 366	5 452	5 467	5 530
25 Allmänna bidrag till kommuner	88 915	93 599	93 599	94 491	94 559	94 841	94 860
26 Statsskuldsräntor m.m.	16 774	22 084	6 278	20 526	23 064	26 157	27 530
27 Avgiften till Europeiska unionen	37 412	37 700	37 905	40 126	30 530	36 245	37 947
Minskning av anslagsbehållningar				-4 593	900	-917	-2 153
Beräkningsteknisk överföring till hushållen ⁵					6 836	6 809	7 680
Summa utgiftsområden²	827 388	867 238	842 034	886 307	907 729	928 837	943 974
Summa utgiftsområden exkl. statsskuldsräntor³	810 614	845 154	835 756	865 787	884 670	902 685	916 449
Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget	256 703		258 051	267 831	288 901	311 091	327 899
Takbegränsade utgifter	1 067 317		1 093 807	1 133 618	1 173 571	1 213 776	1 244 348
Budgeringsmarginal	27 683		13 193	26 382	33 429	51 224	77 652
Utgiftstak för staten	1 095 000		1 107 000	1 160 000	1 207 000	1 265 000	1 322 000⁶

Anm.: Anslagen är fördelade till de utgiftsområden de tillhör i statens budget för 2015. Källa: Egna beräkningar.

¹ Inklusive riksdagens beslut i enlighet med propositionen Vårändringsbudget för 2014 (prop. 2013/14:99, bet. 2013/14:FiU21, rskr. 2013/14:316) och förslagen i propositionen Höständringsbudget för 2014 (prop. 2014/15:2).² Inklusive Beräkningsteknisk överföring till hushållen och posten Minskning av anslagsbehållningar.³ Summa utgiftsområden exklusive utgiftsområde 26 Statsskuldsräntor m.m. och exklusive minskning av anslagsbehållningar för statsskuldsräntor.⁴ Regeringens förslag till utgiftsramar i denna proposition.⁵ Avser den överstigande budgeteffekten av föreslagna och aviserade budgetförstärkningar i denna proposition i förhållande till föreslagna och aviserade budgetförsvagningar.⁶ Regeringens bedömning av utgiftstaket för 2018 (se avsnitt 5.4).

8.1.3 Utvecklingen av de takbegränsade utgifterna 2014–2018

De takbegränsade utgifterna beräknas öka med mellan 26 och 40 miljarder kronor per år 2014–2018, jämfört med föregående år. Utgiftsökningen 2014 förklaras bl.a. av volymförändringar inom utgiftsområde 8 Migration, utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp och Ålderspensions-systemet vid sidan av statens budget.

Utgiftsökningarna 2015–2018 förklaras bl.a. av reformer inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv, utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning, utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård, utgiftsområde 22 Kommunikationer och utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner, makroekonomiska förändringar som påverkar utgifterna inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd och ålderspensions-systemet vid sidan av statens budget, samt volymförändringar inom utgiftsområde 8 Migration, utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn samt utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet och ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget.

De viktigaste faktorerna bakom den årliga förändringen av de takbegränsade utgifterna framgår av tabell 8.4.

Tabell 8.4 Förändring av takbegränsade utgifter jämfört med föregående år

Miljarder kronor

	2014	2015	2016	2017	2018
Takbegränsade utgifter	26	40	40	40	31
<i>Förklaras av:</i>					
Beslut/åtgärder ¹	4	13	9	-1	0
Pris- och löneomräkning	4	1	2	4	7
Övriga makroekonomiska förändringar	2	11	19	26	23
Tekniska förändringar	2	-1	-1	-1	0
Beräkningsteknisk överföring till hushållen ²	0	0	7	0	1
Övrigt (volym m.m.)	14	16	5	11	0

¹ Inklusivt förslag i denna proposition. I denna beräkningspost ingår även de förslag i propositionen Höständringsbudget för 2014 (prop. 2014/15:2) som inte avser regelstyrda transfereringsanslag (känsliga för förändringar i volymer och makroekonomiska förutsättningar). Anslagsförändringar som motiverar tekniska justeringar av utgiftstaket för staten ingår inte.

² Avser den överstigande budgeteffekten av föreslagna och aviserade budgetförstärkningar i denna proposition i förhållande till föreslagna och aviserade budgetförsvagningar.

Källa: Egna beräkningar.

Förändringar till följd av beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder

Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder beräknas öka utgifterna under utgiftstaket för staten med sammanlagt 25 miljarder kronor mellan 2013 och 2018 (se tabell 8.4). I tabell 8.5 redovisas hur denna förändring fördelas på enskilda år och utgiftsområden. Nedan kommenteras några av de största utgiftseffekterna 2014–2018 till följd av beslutade, föreslagna eller aviserade åtgärder. Tabell 8.5 redovisar nettoförändringar mellan år. Dessa påverkas även av att tidigare satsningar eller temporära program upphör eller minskar i omfattning.

Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning

Europeiska rådet rekommenderade den 29 juni 2012 Europeiska investeringsbankens styrelse att öka det inbetalade kapitalet med 10 miljarder euro i syfte att öka bankens utlåningskapacitet. Sverige deltog i den föreslagna kapitalhöjningen med 2 500 miljoner kronor 2013. Eftersom detta är en engångsåtgärd beräknas utgifterna under utgiftsområdet minska med 2 500 miljoner kronor 2014 jämfört med 2013.

Utgiftsområde 6 Försvar och samballets krisberedskap

Till följd av de reformer avseende bl.a. anskaffning av utveckling av JAS 39 E och insatsorganisationens tillgänglighet och använd-

barhet i närtid som regeringen föreslår i propositionen Höständringsbudget för 2014 (prop. 2014/15:2) beräknas utgifterna under utgiftsområdet öka med 1 960 miljoner kronor 2014 jämfört med 2013. Eftersom dessa reformer avser åtgärder av engångskaraktär beräknas utgifterna under utgiftsområdet minska med 1 960 miljoner kronor 2015 jämfört med 2014.

Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

Till följd av de reformer avseende bl.a. bemanning inom äldreomsorgen, generell resursförstärkning till hälso- och sjukvården, slopad prestationsbunden vårdgaranti fria läkemedel för barn och ungdomar, cancervård samt förlösningvård och kvinnors hälsa som regeringen föreslår i denna proposition (se avsnitt 8.2.1) beräknas utgifterna under utgiftsområdet öka med 2 656 miljoner kronor 2015 och minska med 1 135 miljoner kronor 2016, jämfört med föregående år.

Från och med 2015 upphör de tidigare beslutade tillfälliga satsningarna på patient-säkerhet, tillgänglighet och de mest sjuka äldre, vilket innebär att utgifterna under utgiftsområdet beräknas minska med 1 100 miljoner kronor 2015 jämfört med 2014.

Med anledning av regeringens tidigare slutna överenskommelse med Läkemedelsindustri-föreningen om att utveckla den svenska takprismodellen för äldre läkemedel samt Tandvårds- och läkemedelsförmånsverkets mer aktiva arbete med att utveckla den värdebaserade prissättningen beräknas utgifterna för bidraget till läkemedelsförmånen successivt minska. Detta innebär att utgifterna under utgiftsområdet beräknas minska med 424 miljoner kronor 2014, 316 miljoner kronor 2015, 245 miljoner kronor 2016 och 190 miljoner kronor 2017, jämfört med föregående år.

Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Till följd av de reformer avseende bl.a. arbetslöshetsförsäkringen, extratjänster, trainee-jobb, utbildningskontrakt och Arbetsförmedlingens verksamhet som regeringen föreslår i denna proposition (se avsnitt 8.2.1) beräknas utgifterna under utgiftsområdet öka med 4 063 miljoner kronor 2015, öka med 4 091 miljoner kronor 2016 och minska med 1 697 miljoner kronor 2018, jämfört med föregående år.

Tidigare beslutade satsningar inom arbetsmarknadspolitiken på bl.a. förstärkt särskilt anställningsstöd för långtidsarbetslösa gör att utgifterna ökar med 400 miljoner kronor 2014, 200 miljoner 2015 och minskar med 100 miljoner kronor 2018, jämfört med föregående år.

Ett antal tidigare beslutade temporära satsningar under utgiftsområdet upphör 2015, vilket sammantaget innebär att utgifterna beräknas minska med 1 879 miljoner kronor 2015 jämfört med 2014. De temporära satsningarna avsåg bl.a. Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag, konjunkturellt motiverade programplatser och utvecklingsanställningar inom Samhall AB till personer som lämnat sjukförsäkringen.

Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

Till följd av de reformer avseende bl.a. att vända resultaten i skolan och medel för att utöka antalet platser inom högskolan, yrkeshögskolan och vuxenutbildningen som regeringen föreslår i denna proposition (se avsnitt 8.2.1) beräknas utgifterna under utgiftsområdet öka med 4 277 miljoner kronor 2015 och 1 987 miljoner kronor 2016, jämfört med föregående år.

En tidigare beslutad satsning avseende forskning och innovation (prop. 2012/13:30, bet. 2012/13:UbU3; rskr. 2012/13:151) innebär en beräknad ökning av utgifterna under utgiftsområdet med 960 miljoner kronor 2014, 365 miljoner kronor 2015 och 940 miljoner kronor 2016, jämfört med föregående år.

Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

Till följd av de reformer avseende bl.a. ökade medel för värdefull natur och klimatinvesteringar i kommuner och regioner som regeringen föreslår i denna proposition (se avsnitt 8.2.1) beräknas utgifterna under utgiftsområdet öka med 1 757 miljoner kronor 2015 jämfört med 2014.

Utgiftsområde 22 Kommunikationer

Till följd av de reformer avseende bl.a. tillskott till drift, underhåll och rekonstruktion av den svenska järnvägsinfrastrukturen samt investeringar i kollektivtrafik i tätort som regeringen föreslår i denna proposition (se avsnitt 8.2.1) beräknas utgifterna under utgiftsområdet öka med 1 819 miljoner kronor 2015 jämfört med 2014.

Tidigare beslutade reformer under utgifts-området, främst efter förslag i budgetpropositionen för 2013, avseende drift och underhåll av järnvägar och vägar samt nya investeringar, framförallt i nya järnvägar, förklarar en utgifts-ökning om ca 1 820 miljoner kronor 2015 jämfört med 2014 (prop. 2012/13:1, 2012/13:FiU1, rskr. 2012/13:37).

Tidigare beslutade reformer avseende bl.a. infrastruktursatsningar i Stockholm, i enlighet med bl.a. propositionen Förändrad trängselskatt och infrastruktursatsningar i Stockholm (prop.2013/14:76, bet.2013/14:SkU24, rskr. 2013/14:186), förklarar utgiftsökningar om ca 650 miljoner kronor 2016 jämfört med 2015.

Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner
Till följd av de reformer, främst kompensationen till kommunsektorn med anledning av förslaget att slopa nedsättningen av arbetsgivaravgiften för unga, som regeringen föreslår i denna proposition (se avsnitt 8.2.1) beräknas utgifterna under utgiftsområdet öka med 1 516 miljoner kronor 2015 och 1 435 miljoner kronor 2016, jämfört med föregående år. Detta avser de reformer som inte motiverar en teknisk justering av utgiftstaket (se avsnitt 5.4).

Ett antal tidigare beslutade reformer påverkar också utgifterna under utgiftsområdet.

Utgifterna beräknas öka 2014 med 961 miljoner kronor jämfört med föregående år till följd av att staten kompenserar kommunsektorn för förändringen i det kommunala utjämningsystemet.

Regeringen har tidigare beslutat att kompensera kommuner för att gymnasiereformen som trädde i kraft 2011 inte har lett till lägre kostnader i den omfattning som tidigare förväntats (prop. 2008/09:199, bet. 2009/10:UbU3, rskr. 2009/10:8). Åtgärden innebär att utgifterna under utgiftsområdet beräknas öka med 1 360 miljoner kronor 2014 och minska med 790 miljoner kronor 2015, jämfört med föregående år.

Tabell 8.5 Utgiftsförändringar 2014–2018 i förhållande till föregående år till följd av tidigare beslutade, aviserade samt nu föreslagna och aviserade åtgärder och finansieringar¹

Miljarder kronor. Budgeteffekt i förhållande till föregående år.

Minustecken innebär anslagsminskningar eller att temporära program upphör eller minskar i omfattning.

	2014	2015	2016	2017	2018
UO 1 Rikets styrelse	0,21	-0,10	-0,07	-0,04	-0,01
UO 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	-2,49	0,00	-0,17	0,00	0,00
UO 3 Skatt, tull och exekution	-0,05	-0,09	-0,01	-0,01	-0,03
UO 4 Rättsväsendet	0,11	-0,02	-0,02	0,01	0,01
UO 5 Internationell samverkan	-0,02	-0,12	0,00	0,00	0,00
UO 6 Försvar och samhällets krisberedskap	2,33	-1,28	-0,79	0,52	0,19
UO 7 Internationellt bistånd	0,71	0,49	0,00	0,00	0,00
UO 8 Migration	-0,75	-0,46	-0,57	-0,48	-0,04
UO 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	-0,42	0,78	-1,90	-0,59	-0,28
UO 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	0,02	0,48	0,00	-0,03	-0,01
UO 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	0,02	0,16	0,19	0,00	0,00
UO 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	0,45	0,82	-0,06	-0,10	-0,05
UO 13 Integration och jämställdhet	0,09	-0,40	0,17	-0,23	0,08
UO 14 Arbetsmarknad och arbetsliv	-0,75	1,30	3,83	-0,08	-0,87
UO 15 Studiestöd	0,07	0,40	0,01	-0,06	0,20
UO 16 Utbildning och universitetsforskning	1,88	3,71	1,78	-0,62	-0,11
UO 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	-0,01	0,21	0,00	-0,01	0,01
UO 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	0,02	0,27	0,45	-0,01	0,00
UO 19 Regional tillväxt	-0,08	-0,73	0,72	-0,02	-0,01
UO 20 Allmän miljö- och naturvård	0,25	1,64	0,18	-0,19	-0,03
UO 21 Energi	0,01	-0,29	0,11	-0,19	-0,14
UO 22 Kommunikationer	0,78	4,63	2,08	1,39	0,29
UO 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	-0,85	-0,37	1,30	-0,05	0,98
UO 24 Näringsliv	0,33	-0,26	0,06	-0,02	0,00
UO 25 Allmänna bidrag till kommuner	2,10	1,87	1,27	0,28	0,02
UO 27 Avgiften till Europeiska unionen	-0,23	0,00	0,00	0,00	0,00
Summa utgiftsförändringar	3,71	12,65	8,56	-0,54	0,19

Anm.: Anslagsförändringar som motiverar tekniska justeringar av utgiftstaket för staten ingår inte.

¹ Nu föreslagna reformer och finansieringar avser förslag i denna proposition och de förslag i propositionen Höständringsbudget för 2014 (prop. 2014/15:2) som inte avser regelstyrda transfereringsanslag (känsliga för förändringar i volymer och makroekonomiska förutsättningar).

Källa: Egna beräkningar.

Pris- och löneomräkning av anslag för förvaltnings- och investeringsändamål

Pris- och löneomräkningen av anslag för förvaltnings- och investeringsändamål ökar utgifterna med 4 miljarder kronor 2014 och med 1 miljard kronor 2015 (se tabell 8.4). För 2016–2018 förväntas den årliga omräkningen uppgå till mellan 2 och 7 miljarder kronor. Omräkningen för ett visst år baseras på pris- och löneutvecklingen två år tidigare. Metoden för pris- och löneomräkningen beskrivs närmare i avsnitt 8.2.3.

Övriga makroekonomiska förändringar

De statliga utgifterna påverkas av den ekonomiska utvecklingen i Sverige och omvärlden, eftersom flera anslag räknas upp med den allmänna pris- och löneutvecklingen. Makroekonomiska förändringar bidrar sammantaget till att de takbegränsade utgifterna år 2014 ökar med 2 miljarder kronor jämfört med 2013. År 2015–2018 ökar utgifterna till följd av makroekonomiska förändringar med 11, 19, 26 respektive 23 miljarder kronor jämfört med föregående år.

Flera transfereringssystem riktade till hushållen följer den allmänna pris- och löneutvecklingen, t.ex. sjukpenningen, föräldrapenningen, sjuk- och aktivitetsersättningen samt garantipensionen.

Det låga resursutnyttjandet till följd av den ekonomiska krisen förde med sig en svagare pris- och löneutveckling än normalt 2012 och 2013. Även 2014 bedöms utvecklingen av prisbasbeloppet och inkomstbasbeloppet bli dämpad. Därmed ökar även transfereringsutgifterna relativt långsamt till följd av dessa faktorer.

Biståndsramens storlek under utgiftsområde 7 Internationellt bistånd bedöms varje år 2014–2018 motsvara 1 procent av den förväntade bruttonationalinkomsten (BNI) så som BNI hittills har beräknats. I september 2014 infördes en ny EU-förordning som medförde redovisningstekniska förändringar i beräkningsmetoden för BNI. Enligt den nya beräkningsmetoden motsvarar biståndsramen 0,96 procent av beräknad BNI. Utvecklingen av BNI enligt den tidigare definitionen bedöms leda till en

ökning av biståndet med ca 8 miljarder kronor 2013–2018.

Större delen av de makroekonomiska förändringarna 2014–2018 beror på utgiftsförändringar i ålderspensionssystemet. De inkomstgrundade pensionerna följer normalt sett inkomstindex, vilket speglar de tre senaste årens reala genomsnittliga inkomstutveckling, med tillägg för inflationen under det senaste året. För närvarande befinner sig ålderspensionssystemet i en period av balansering, vilket innebär att pensionerna i stället följer balansindex, vilket påverkas av inkomstindex och det s.k. balansstalet.

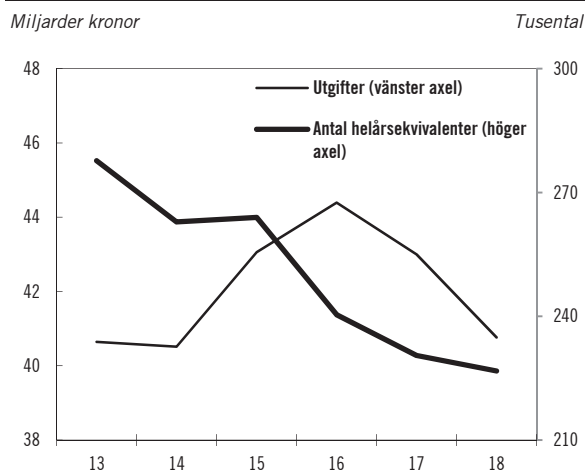
Makroekonomiska faktorer bedöms få en relativt begränsad påverkan på pensionsutgifterna 2014. Den svaga utvecklingen av pensionerna 2014 beror på en relativt liten ökning i inkomstindex, samtidigt som balansstalet är under 1,0000 detta år. Därefter väntas makroekonomiska faktorer öka utgifterna för ålderspensionssystemet med 6 miljarder kronor 2015, 18 miljarder kronor 2016, 20 miljarder kronor 2017 och 15 miljarder kronor 2018.

År 2015 beräknas pensionerna främst höjas till följd av ett högre inkomstindex. År 2016 väntas balansindex bli högt, vilket leder till en högre ökningstakt av pensionsutgifterna detta år. År 2017 bedöms pensionssystemet lämna balanseringsfasen. Den höga ökningstakten av pensionsutgifterna 2017 och 2018 beror främst på att inkomstindex ökar relativt snabbt dessa år.

De arbetsmarknadsrelaterade utgifterna minskar mot slutet av prognosperioden

Antalet arbetslösa beräknas vara i princip oförändrat 2014 jämfört med 2013, och väntas därefter sjunka under 2015–2018, vilket bidrar till att volymerna i de arbetsmarknadsrelaterade transfereringssystemen och programkostnaderna minskar. I takt med de fallande volymerna väntas också utgifterna minska, vilket inledningsvis motverkas av ökade styckkostnader i arbetsmarknadspolitiska program och insatser (se diagram 8.2).

Diagram 8.2 Utgifter för arbetslöshetsförsäkringen och arbetsmarknadspolitiska program¹ samt antalet helårsekvivalenter i arbetslöshetsförsäkringen och arbetsmarknadspolitiska program 2013–2018

Anm.: Utfall 2013 och beräknade utgifter/volymer 2014–2018.

¹ Avser utgifter på anslagen 1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd och 1.3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv.

Källa: Egna beräkningar.

Tabell 8.6 Helårsekvivalenter i vissa ersättningssystem

Tusental	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Sjuk- och rehabiliteringspenning ¹	217	196	170	147	131	150	169	183	198	208	213	216	218
Sjuk- och aktivitetsersättning	473	471	458	435	397	354	328	313	305	298	291	285	279
Arbetslöshetsersättning	178	135	94	131	117	88	91	97	93	92	82	78	75
Arbetsmarknadspolitiska program ²	135	83	76	117	178	168	173	181	170	172	158	152	152
Etableringsersättning ³	-	-	-	-	-	4	10	18	30	43	57	64	58
Ekonomiskt bistånd ⁴	80	77	79	89	96	98	99	102	99	96	91	88	86
Summa	1 083	961	878	919	918	862	871	893	894	908	893	883	867

¹ Inklusive sjuklön som betalas av arbetsgivaren.

² Deltagare i arbetsmarknadspolitiska program som får ersättning i form av rehabiliteringspenning eller etableringsersättning räknas till sjuk- och rehabiliteringspenning respektive etableringsersättning.

³ Etableringsersättningen introducerades i december 2010. I tabellen anges därför endast volymer fr.o.m. 2011.

⁴ Avser åldersgruppen 20–64 år.

Källa: Egna beräkningar.

Övriga utgiftspåverkande faktorer

En stor del av förändringen av de takbegränsade utgifterna under perioden 2013–2018 förklaras av andra faktorer än av beslutade, föreslagna och aviserade reformer, pris- och löneomräkningen, samt övriga makroekonomiska förändringar. Dessa övriga faktorer medför att utgifterna ökar med 14, 16, 5 respektive 11 miljarder kronor 2014–2017 i förhållande till föregående år. År 2018 bidrar övriga faktorer inte till några större utgiftsförändringar jämfört med föregående år.

Utgiftsökningarna 2014–2017 är framför allt hänförliga till ökade volymer inom utgiftsområdena 8 Migration, 13 Integration och

jämställdhet, 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn och ålderspensionssystemet. År 2017 och 2018 beräknas volymökningarna trappas av, vilket återspeglas i lägre utgiftsökningar dessa år.

I motsatt riktning verkar minskade volymer inom vissa regelstyrda transfereringssystem 2014–2018. Minskningarna beror främst på att färre personer beräknas få garantipension och sjukersättning under perioden.

Nedgången i utgiftsökningen mellan 2015 och 2016 beror främst på att EU-avgiften det året förväntas bli mycket lägre än föregående år till följd av retroaktiva rabatter. Större delen av utgiftsökningen 2017 beror sedan på att EU-avgiften återgår till ett normalläge.

Ökat antal asylsökande

En förklaring till utgiftsutvecklingen är att utgifterna under utgiftsområde 8 Migration och utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet påverkas av stora förändringar i antalet asylsökande.

Antalet inskrivna asylsökande beräknas öka årligen 2014–2016 för att sedan sjunka något 2017 och 2018 (se tabell 8.7). Nivåerna beräknas dock förbli mycket höga jämfört med 2013 under hela prognosperioden. Det finns ett flertal samverkande faktorer som ligger till grund för de höga prognoserna. Främst handlar det om ökning av antalet asylsökande från Eritrea och Syrien, men också från Västra Balkan. Detta medför stora utgiftsökningar under utgiftsområde 8 Migration framför allt under 2014 och 2015. År 2016 ökar utgifterna i något lägre grad, för att därefter minska under 2017 och 2018 i och med att antalet inskrivna asylsökande sjunker. Utgifterna beräknas dock vara fortsatt höga i förhållande till 2013, något som delvis motverkas av lägre utgifter under utgiftsområde 7 Internationellt bistånd, eftersom en del av kostnaderna för flyktingmottagning avräknas från biståndet.

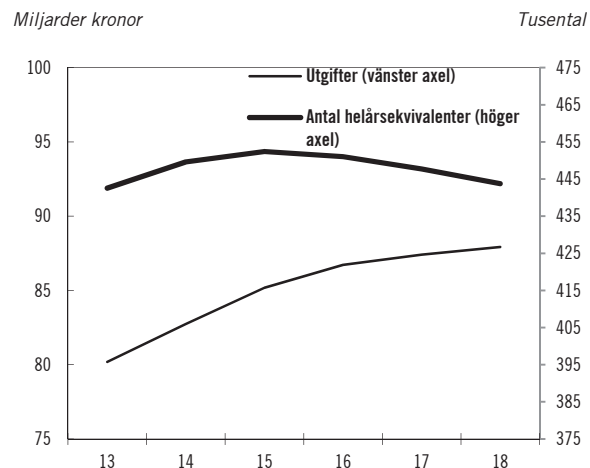
Antalet asylsökande påverkar utgifterna under utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet med viss fördröjning. Utgifterna beräknas öka med omkring 4 miljarder kronor per år 2013–2017, inte minst till följd av att det skett en ökning i antalet ensamkommande barn, vilket medför stora utgiftsökningar i kommunmottagandet under flera år framåt.

Färre personer med sjukersättning, fler personer med sjukpenning

Sjukfrånvarons nivå, mätt som sjukfall, bestäms både av hur många som blir sjukskrivna under en viss period (inflödet) och av hur länge sjukskrivningen pågår (varaktigheten). Den sammanlagda sjukfrånvaron, mätt med ohälsotalet¹⁰⁵, minskade kraftigt 2003–2013. Under hösten 2013 planade emellertid nedgången ut. Volymerna i sjukpenning har ökat sedan 2011, samtidigt som antalet personer med sjukersättning fortsatt att minska. De kommande

åren prognostiseras antalet sjukpenningdagar fortsätta öka, dock med en avtagande ökningstakt (se tabell 8.7). Antalet personer med sjukersättning beräknas fortsätta minska under prognosperioden (se tabell 8.6). Det beror framför allt på att många personer med sjukersättning fyller 65 år och övergår till ålderspension samt på att nybeviljandet av sjukersättningar är relativt lågt. De samlade utgifterna under utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning beräknas sammantaget öka under hela perioden 2014–2018 (se diagram 8.3). Att utgifterna ökar trots att den totala sjukfrånvaron, mätt som helårsekvivalenter, minskar fr.o.m. 2016 beror på att ersättningsnivåerna i systemen räknas upp med den allmänna pris- och löneutvecklingen (se ovan under Övriga makroekonomiska förändringar).

Diagram 8.3 Utgifter för sjuk- och rehabiliteringspenning och sjuk- och aktivitetsersättning¹ samt antalet helårsekvivalenter i sjuk- och rehabiliteringspenning och sjuk- och aktivitetsersättning 2013–2018

Anm.: Utfall 2013 och beräknade utgifter 2014–2018.

¹ Avser utgifter på anslagen 1:1 Sjukpenning och rehabilitering m.m. och 1:2 Aktivitets- och sjukersättningar m.m. under utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning.

Källa: Egna beräkningar.

Fler barn och pensionärer

Antalet personer med inkomst- och tilläggs-pension beräknas öka markant framöver, vilket huvudsakligen beror på demografiska faktorer. Allt fler nytillkomna pensionärer kommer att få inkomstgrundad pension och generellt en högre inkomstgrundad pension än dagens ålderspensionärer. De nytillkomna pensionärerna väntas därför inte erhålla garantipension och bostadstillägg i samma utsträckning som dagens pensionärer. Som en följd av detta väntas antalet

¹⁰⁵ Ohälsotalet anger hur många heldagar per år befolkningen (16–64 år) i genomsnitt uppstår sjukpenning samt sjuk- och aktivitetsersättning.

pensionärer med garantipension eller bostadstillägg minska något mellan 2013 och 2018.

Antalet uttagna dagar med föräldrapenning har ökat kontinuerligt under 2000-talet och beräknas fortsätta att öka med ca 2 procent per år 2013–2018. Ökningen beror framför allt på att fler barn föds. Det ökade barnafödandet medför även att antalet barnbidrag väntas öka med ca 4-7 procent per år 2013–2018.

Fluktuerande EU-avgift

Avgiften till Europeiska unionen är oförändrad 2018 jämfört med 2014 men fluktuerar mycket mellan åren. Avgiften är 9,6 miljarder kronor lägre 2016 jämfört med 2015 till följd av att retroaktiva rabatter på medlemsavgiften från 2014 och 2015 väntas realiseras detta år.

Tabell 8.7 Volymen inom olika transfereringssystem

Utgifts- område	Köns- fördelning Utfall 2012	Köns- fördelning Utfall 2013	Utfall 2012	Utfall 2013	Prognos				
					2014	2015	2016	2017	2018
8 Asylsökande, genom- snittligt antal inskrivna	38,3%kv 61,7%kv	38,9%kv 61,1%kv	38 000	43 200	62 900	83 300	87 100	77 500	69 800
9 Antal personer med assistansersättning	46,1%kv 53,9%kv	46,1%kv 53,9%kv	15 900	15 800	16 000	16 000	16 000	16 000	16 000
10 Antal sjukpenningdagar (netto), miljoner	62,5%kv 37,5%kv	62,9%kv 37,1%kv	40,7	44,7	50,3	53,4	55,0	56,0	56,7
10 Antal rehabiliterings- penningdagar (netto), miljoner	65,8%kv 34,2%kv	67,5%kv 32,5%kv	2,3	2,4	2,5	2,9	3,1	3,2	3,2
10 Antal personer med sjukersättning	59,4%kv 40,6%kv	59,6%kv 40,4%kv	358 500	338 800	325 600	315 800	307 200	299 000	291 400
10 Antal personer med aktivitetsersättning	47,0%kv 53,0%kv	46,6%kv 53,4%kv	27 700	29 500	32 100	33 800	34 900	35 800	36 400
10 Antal personer med sjuk- och aktivitets- ersättning som erhåller bostadstillägg	54,2%kv 45,8%kv	54,2%kv 45,8%kv	119 800	117 200	117 900	118 800	119 600	120 200	120 900
11 Antal personer med garantipension	80,1%kv 19,9%kv	80,2%kv 19,8%kv	805 000	760 500	775 600	776 800	729 200	665 000	633 200
11 Antal pensionärer som erhåller bostadstillägg	79,0%kv 21,0%kv	78,5%kv 21,5%kv	264 700	271 700	276 800	271 400	259 800	249 100	242 000
ÅP Antal personer med tilläggs-pension	52,2%kv 47,8%kv	52,2%kv 47,8%kv	1 865 500	1 920 800	1 975 800	2 021 800	2 053 900	2 071 500	2 074 100
ÅP Antal personer med inkomstpension	49,6%kv 50,4%kv	49,8%kv 50,2%kv	1 061 500	1 176 700	1 288 400	1 396 200	1 497 000	1 591 600	1 682 000
12 Antal barnbidrag	92,1%kv 7,9%kv	91,6%kv 8,4%kv	1 691 400	1 722 200	1 795 700	1 888 800	2 029 600	2 132 600	2 208 200
12 Antal uttagna föräldra- penningdagar (netto), miljoner	75,6%kv 24,4%kv	75,2%kv 24,8%kv	50,8	52,2	52,3	53,5	54,7	55,9	56,7
12 Antal uttagna tillfälliga föräldrapenningdagar (netto), miljoner	58,8%kv 41,2%kv	55,2%kv 44,8%kv	5,8	6,5	5,3	5,5	5,7	5,9	6,1
13 Antal personer med etableringsersättning	46,0%kv 54,0%kv	48,0%kv 52,0%kv	12 500	22 900	37 300	54 000	71 200	80 000	71 900
15 Antal personer med studiehjälp	48,5%kv 51,5%kv	48,5%kv 51,5%kv	444 600	424 300	406 500	395 600	392 800	396 200	400 600
15 Antal personer med studiemedel ¹	59,6%kv 40,4%kv	59,3%kv 40,7%kv	502 300	506 300	549 700	573 800	566 500	556 800	558 000

Anm.: Volymuppgifter om antal personer avser årsgenomsnitt och är avrundat till närmaste hundratal om inte annat anges. Antaganden om arbetslöshetstal och deltagare i arbetsmarknadspolitiska program ingår i de makroekonomiska förutsättningarna, vilka redovisas i avsnitt 4.

¹ Bruttoreäknat antal. Avser volymer som ligger till grund för anslagens utgiftsprognos, vilket kan avvika från volymer bakom anslagsprognosen. När stödtagare under året har studerat på flera utbildningsnivåer eller både i Sverige och utomlands uppstår dubbelräkning. Nettoräknat var antalet studiemedelstagare 467 200 personer 2012 och 472 000 personer 2013.

Källa: Egna beräkningar.

8.1.4 Risker för annan utgiftsutveckling

Det finns betydande risker för en annan utgiftsutveckling än den som förutses i prognosen. Såväl den ekonomiska utvecklingen som antalet personer i olika transfereringssystem kan komma att bli annorlunda än vad som bedöms i denna proposition, vilket skulle innebära utgiftsförändringar inom en rad områden. Dessa utgiftsrisker beskrivs nedan.

Sjukfrånvaron svår att prognostisera

Sjukfrånvaron har historiskt varierat mycket kraftigt, vilket gör att den är svår att prognostisera. Regeringen har oftast använt en prognosmetod som relativt mekaniskt anpassar prognosen till senast kända utfall. När t.ex. inflödet har ökat går det relativt väl att förutse vilken effekt det kommer att ha på de långsiktiga utgifterna. Däremot är det mycket svårare att förutse om inflödet kommer att öka eller inte i framtiden. Detta har inneburit att det funnits en tendens att underskatta både ned- och uppgångar. Att försöka förutse när en vändning kommer innebär dock att det introduceras ett stort mått av osäkerhet i prognosen. Som ett exempel underskattades utgifterna för utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning för 2013 med 9,5 miljarder kronor i regeringens första prognos (prop. 2010/11:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. avsnitt 8.1.2). I nuvarande prognos har regeringen antagit att den höga tillväxttakten för nya sjukfall (som pågår i minst 30 dagar), under 2012 och 2013 (7 respektive 9 procent), kommer att avta till 5 procent 2014. Längre fram i prognosperioden baseras beräkningarna på ett nyinflöde i nivå med 2014, men med en årlig uppräkningsstakt i linje med befolkningsökningen. Osäkerheten gäller även varaktigheten. I nuvarande prognos antas sjukfallen pågå längre än vad de bedömdes göra i 2014 års ekonomiska vårproposition, till följd av att de senast kända utfallen indikerar detta.

Antalet asylsökande beror främst på förändringar i omvärlden

Utgiftsutvecklingen under utgiftsområde 8 Migration och utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet avgörs huvudsakligen av hur många som söker asyl i Sverige, andelen som får uppehållstillstånd och av antalet anhörig- invandrare. Prognoser över hur många som

kommer att söka asyl är förknippade med en hög grad av osäkerhet. Antalet asylsökande kan variera kraftigt från ett år till ett annat. Under den senaste tioårsperioden har antalet asylsökande varierat mellan 17 500 och 54 300 sökande per år. Variationen förklaras av omvärldsförändringar (situationen i ursprungsländer och i andra mottagarländer), samt förändringar av svensk politik och rättspraxis. Utvecklingen har under det senaste decenniet drivits av bl.a. kriser i Irak och Syrien samt av visumlätnader för västra Balkan. På senare år har den relativa ekonomiska utvecklingen i mottagarländerna också spelat en allt större roll. I och med den ekonomiska krisen i Sydeuropa kan Sverige framstå som en mer attraktiv destination än många andra europeiska länder.

Antalet asylsökande som kommit till Sverige ökade kraftigt under 2012 och 2013. Denna ökning förväntas fortsätta 2014. Från årsskiftet fram t.o.m. september 2014 har Migrationsverket tagit emot drygt 60 000 ansökningar om asyl. Det är en ökning med drygt 35 000 personer jämfört med motsvarande period föregående år.

Utgifterna för 2013 under utgiftsområde 8 Migration samt utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet underskattades med 3,9 miljarder kronor respektive 2,9 miljarder kronor i regeringens första prognos för 2013 (prop. 2010/11:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. avsnitt 8.1.2).

Makroekonomiska förändringar ger stor effekt på utgifterna för ålderspensionssystemet

Utgiftsprognosen för ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget är på medellång sikt behäftad med stor osäkerhet eftersom den till stor del styrs av den makroekonomiska utvecklingen och inkomstpensionssystemets finansiella ställning. Sedan 2010 befinner sig pensionsystemet i balansering, vilket innebär att pensionerna inte uppräknas i takt med inkomstindex utan följer balansindex (se avsnitt 9.2.2). Systemet med balansering har skapat stora svängningar i utgifterna mellan år, exempelvis ökade de kraftigt 2013 (4,1 procent). Ökningen har bidragit till en försvagning av pensionsystemets finanser, vilket lett till en sänkning av de utbetalda pensionerna med 2,7 procent 2014. Volatiliteten gör att utgifterna är svåra att prognostisera. Exempelvis underskattades pensionsutgifterna för 2013 med 6,4 miljarder

kronor i regeringens första prognos (prop. 2010/11:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. avsnitt 8.1.2). I nuvarande prognos förväntas ålderspensionssystemet lämna balanseringsfasen 2017, för att därefter återigen uppräknas i takt med inkomstindex.

Storleken på EU-avgiften

Även prognosen för Sveriges avgift till Europeiska unionen är behäftad med viss osäkerhet. Storleken på avgiften beror på de faktiska utgifterna på EU-budgeten och hur stor andel av denna som Sverige ska finansiera. EU:s årsbudget beslutas först i november eller december året före budgetåret. Dessutom tillkommer ändringsbudgetar som beslutas under det aktuella året. Hur stor andel av budgeten som Sverige ska finansiera påverkas bl.a. av hur Sveriges tillväxt utvecklar sig i förhållande till övriga medlemsstater. Vidare påverkas avgiften av storleken på och utvecklingen av Sveriges mervärdesskattebas, samt av inkomster från tulluppbörden. Exempelvis blev utfallet på avgiften för 2013 4,0 miljarder kronor högre än regeringens första prognos för 2013 (prop. 2010/11:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. avsnitt 8.1.2).

Antalet personer som försörjs genom sociala ersättningar och bidrag

Mot slutet av prognosperioden beräknas antalet personer som försörjs genom sociala ersättningar och bidrag, mätt med s.k. helårsekvivalenter, minska.¹⁰⁶ Minskningen beror på lägre volymer i de arbetsmarknadsrelaterade försörjningssystemen samt i sjuk- och aktivitetsersättningen och det ekonomiska biståndet. År 2018 beräknas helårsekvivalenterna vara 27 000 färre än 2013. Om volymminskningen inte materialiseras i den takt som prognoserna förutspår kommer statens utgifter att öka. Exempelvis skulle utgifterna öka med ca 9 miljarder kronor 2018 jämfört med den aktuella prognosen om

antalet personer som får ersättning skulle vara lika många 2018 som 2013.¹⁰⁷

8.2 Förändring av takbegränsade utgifter jämfört med 2014 års ekonomiska vårproposition

I 2014 års ekonomiska vårproposition presenterade regeringen en beräkning av de takbegränsade utgifterna för 2014–2018. I tabell 8.8 redovisas den totala utgiftsförändringen för 2015–2018 jämfört med beräkningen i vårpropositionen, fördelad på olika förklaringsfaktorer. Av tabellen framgår att prognosen för de takbegränsade utgifterna har reviderats upp med 26 respektive drygt 42 miljarder kronor 2015 och 2016 jämfört med bedömningen i vårpropositionen. För 2017 och 2018 har utgiftsprognosen reviderats upp med knappt 45 respektive drygt 47 miljarder kronor.

De förändringar som föranleds av nya reformer redovisas i avsnitt 8.2.1, medan förändringar till följd av andra faktorer redovisas i avsnitt 8.2.2.

¹⁰⁶ Helårspersoner i åldrarna 20–64 som försörjs genom sociala ersättningar och bidrag, såsom sjukpenning, sjuk- och aktivitetsersättning (tidigare kallat förtidspension), ersättning vid arbetslöshet och ekonomiskt bistånd.

¹⁰⁷ Beräkningen är översiktlig och ska därför enbart ses som en indikation på hur mycket utgifterna skulle kunna öka vid en alternativ volymutveckling.

Tabell 8.8 Förändring av takbegränsade utgifter jämfört med bedömningen i 2014 års ekonomiska vårproposition

Miljarder kronor

	2015	2016	2017	2018
Takbegränsade utgifter 2014 års ekonomiska vårproposition	1 107,6	1 131,5	1 168,9	1 196,9
Beslut/reformer	21,7	27,3	27,0	25,4
Reviderad pris- och löneomräkning	0,0	-0,7	-0,5	0,2
Övriga makroekonomiska förändringar	0,0	-2,7	-4,7	-2,1
Volymförändringar	10,5	15,5	19,4	19,6
Tekniska förändringar ¹	-0,4	-1,6	-1,6	-1,6
Minskning av anslagsbehållningar	-2,8	0,2	-0,7	-0,6
Beräkningsteknisk överföring till hushållen ²	0,0	6,8	6,8	7,7
Övrigt	-3,1	-2,9	-0,8	-1,1
Total utgiftsförändring	26,0	42,1	44,9	47,4
Takbegränsade utgifter i budgetpropositionen för 2015	1 133,6	1 173,6	1 213,8	1 244,3

¹ De tekniska förändringar som föranleder justering av utgiftstaket redovisas i avsnitt 5.4.

² Avser den överstigande budgeteffekten av föreslagna och aviserade budgetförstärkningar i denna proposition i förhållande till föreslagna och aviserade budgetförsvagningar.

Källa: Egna beräkningar.

I tabell 8.9 redovisas förändringarna av utgiftsramarna för 2015-2018 i förhållande till beräkningarna i vårpropositionen. Utgifterna inom respektive utgiftsområde har ändrats till följd av förslag av aviseringar om nya reformer, förändrade makroekonomiska förutsättningar, förändrade volymer inom vissa regelstyrda transfereringssystem och övriga faktorer.

Tabell 8.9 Förändring av utgiftsramar 2015–2018 jämfört med 2014 års ekonomiska vårproposition

Miljoner kronor

Utgiftsområde	Total förändring 2015	Varav			Övrigt ¹ 2015	Total förändring 2016	Total förändring 2017	Total förändring 2018
		Beslut/reform 2015	Makro 2015	Volym 2015				
1 Rikets styrelse	57	42	0	0	15	16	-7	-4
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	304	127	0	147	30	-54	-45	-19
3 Skatt, tull och exekution	-8	-8	0	0	0	-46	-67	-66
4 Rättsväsendet	-281	-281	0	0	0	-418	-503	-502
5 Internationell samverkan	-120	-120	0	0	0	-121	-122	-123
6 Försvar och samhällets krisberedskap	1 567	667	0	0	900	-260	59	273
7 Internationellt bistånd	-3 535	484	-275	15	-3 759	-3 105	-587	-145
8 Migration	4 731	118	-3	5 329	-713	5 531	3 955	2 851
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	2 881	2 656	-68	293	0	1 885	1 674	1 686
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	3 519	534	54	2 700	231	3 675	3 971	3 972
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	300	149	19	131	0	386	348	278
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	256	828	-71	-411	-89	483	263	180
13 Integration och jämställdhet	938	47	-7	811	88	3 869	8 275	9 676
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	5 569	4 063	1 506	0	0	10 274	9 443	7 782
15 Studiestöd	2 542	1 245	-26	1 347	-24	2 647	2 638	2 637
16 Utbildning och universitetsforskning	4 277	4 277	0	0	0	6 067	6 036	6 071
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	349	349	0	0	0	296	277	274
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	275	275	0	0	0	766	761	761
19 Regional tillväxt	2	2	0	0	0	12	-10	-122
20 Allmän miljö- och naturvård	1 757	1 757	0	0	0	1 911	1 787	1 768
21 Energi	93	95	-1	0	0	86	89	90
22 Kommunikationer	1 816	1 819	0	0	-4	1 374	1 421	1 326
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	1 184	889	404	-188	79	852	813	776
24 Näringsliv	259	258	0	0	0	201	190	185
25 Allmänna bidrag till kommuner	1 053	1 460	0	0	-407	1 283	1 297	1 297
26 Statsskuldsräntor m.m.	-3 752	0	0	0	-3 752	2 697	3 395	4 965
27 Avgiften till Europeiska unionen	140	0	0	0	140	517	653	806
Minskning av anslagsbehållningar	-2 813				-2 813	170	-730	-659
Beräkningsteknisk överföring till hushållen ²	0					6 836	6 809	7 680
Summa utgiftsområden	23 359	21 733	1 531	10 174	-10 079	47 829	52 083	53 694
Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget	-1 115		-1 490	375		-3 102	-3 786	-1 335
Takbegränsade utgifter	26 016	21 733	41	10 549	-6 306	42 050	44 922	47 414

Anm.: Anslagen är fördelade till de utgiftsområden de tillhör i statens budget för 2015.

¹ Inklusiva tekniska förändringar. De tekniska förändringar som föranleder justering av utgiftstaket redovisas i avsnitt 5.4.² Avser den överstigande budgeteffekten av föreslagna och aviserade budgetförstärkningar i denna proposition i förhållande till föreslagna och aviserade budgetförsvagningar.

Källa: Egna beräkningar.

8.2.1 Nya föreslagna och aviserade reformer för 2015–2018

För varje utgiftsområde sammanfattas i detta avsnitt anslagseffekterna av de reformer som regeringen föreslår för 2015 och aviserar för 2016–2018 (se tabell 8.10). Anslagseffekterna redovisas i förhållande till den beräkning som låg till grund för 2014 års ekonomiska vårproposition. Avsnittet omfattar inte de anslagseffekter som orsakas av pris- och löneomräkning, övriga makroekonomiska förändringar eller ändrade volymer i transfererings-systemen (se avsnitt 8.2.2). Vidare innehåller avsnittet inte någon redovisning av de förslag som regeringen lämnar i propositionen Höständringsbudget för 2014 (prop. 2014/15:2). Budgeteffekterna av förslagen i den senare propositionen framgår dock av tabell 8.10.

De reformer som föreslås i denna proposition medför en ökning av anslagsmedlen med 21,7 miljarder kronor 2015. År 2016–2018 beräknas ökningen till 27,3 miljarder kronor, 27,0 miljarder kronor respektive 25,4 miljarder kronor. Till detta kommer anslagsförändringar på -0,4 miljarder kronor år 2015 som innebär en teknisk justering av utgiftstaket. Motsvarande belopp för 2016–2018 är -1,6 miljarder kronor per år.

Regeringen prioriterar i denna proposition på budgetens utgiftssida:

- jämställdhet,
- fler jobb,
- en bättre miljö och ett hållbart klimat,
- att vända resultaten i skolan, samt
- att värna den svenska modellen

Under respektive utgiftsområde redovisas huvudsakligen föreslagna eller aviserade reformer med en större anslagspåverkan (se vidare tabell 8.10). I normalfallet förutsätts att de redovisade anslagsförändringarna motsvaras av lika stora utgiftsförändringar. För närmare beskrivningar av reformerna hänvisas till respektive utgiftsområdesbilaga.

Reform avseende PLO-anslag som påverkar majoriteten av utgiftsområdena

Utöver de större reformer som beskrivs nedan föreslår regeringen en förstärkning på utgiftssidan genom minskning av anslagen som pris- och löneomräknas (PLO-anslagen). Minskningen av PLO-anslagen berör såväl förvaltningsanslag för myndigheter under regeringen som investeringsanslag. Syftet med åtgärden är att bidra med finansiering till prioriterade satsningar. Åtgärden medför utgiftsminskningar om totalt 225 miljoner kronor 2015 och fr.o.m. 2016 med 876 miljoner kronor per år. Minskningen fördelas i proportion till anslagens storlek över hela den statliga verksamheten. Åtgärden medför inte några ingrepp i pris- och löneomräkningsmodellen.

Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning

Regeringen föreslår att anslaget *Bidragsfastigheter* ökas med 150 miljoner kronor 2015. Tillskottet ska användas för att åtgärda eftersatt underhåll av bl.a. de kungliga slotten.

Utgiftsområde 4 Rättsväsendet

Regeringen föreslår att anslaget *Kriminalvården* minskas med 250 miljoner kronor 2015 till följd av lägre belastning på myndigheten än vad som tidigare prognostiserats, varav 100 miljoner kronor föreslås finansiera förstärkt försvarsförmåga inom utgiftsområde 6. Vidare beräknas anslaget minskas med 100 miljoner kronor per år 2016–2018. Minskningarna bedöms inte väsentligt påverka myndighetens verksamhet.

Mot bakgrund av förslag för effektiviseringar inom brottmålsprocessen som för närvarande bereds inom Regeringskansliet beräknas anslaget *Sveriges Domstolar* minskas med 150 miljoner kronor fr.o.m. år 2016.

Utgiftsområde 5 Internationell samverkan

Regeringen föreslår att anslaget *Avgifter till internationella organisationer* minskas med 100 miljoner kronor 2015. Anslaget beräknas

minska med 100 miljoner kronor per år fr.o.m. 2016. Minskningen bedöms inte påverka verksamheten.

Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap

Regeringen vill stärka försvarsförmågan – både på kort och lång sikt. Regeringen föreslår därför att anslaget *Förbandverksamhet och beredskap* ökas med 410 miljoner kronor 2015. Anslaget beräknas ökas med 775 miljoner kronor 2016, 790 miljoner kronor 2017 och 945 miljoner kronor 2018. Anslaget *Försvarets radioanstalt* beräknas ökas med 20 miljoner kronor från och med 2016. Anslaget *Anskaffning av materiel och anläggningar* föreslås ökas med 270 miljoner kronor 2015. Anslaget beräknas ökas med 430 miljoner kronor 2017 och 475 miljoner kronor 2018.

De föreslagna förstärkningarna av förbandsverksamheten och materielinvesteringarna bedöms bidra till att höja ambitionen avseende Försvarsmaktens verksamhet och närvaro i närområdet, främst i och över Östersjön.

Förstärkningarna beräknas till del finansieras genom sänkning av anslaget *Försvarsmaktens insatser internationellt* med 500 miljoner kronor fr.o.m. 2016. Vidare föreslås anslaget *Forskning och teknikutveckling* minskas med 30 miljoner kronor 2015 och beräknas minskas med 30 miljoner kronor 2016 och 50 miljoner kronor 2017 och 2018.

Schweiz beslutade våren 2014 att inte gå vidare med förhandlingarna om en gemensam anskaffning av JAS 39 E. Detta får ekonomiska konsekvenser för den svenska delen av anskaffningen. Försvarsmakten bedömer att det operativa behovet av JAS 39 E kvarstår och att den befintliga tidplanen för leverans och ombeväpning av flygdivisionerna är en förutsättning för att Försvarsmakten ska uppnå de operativa kraven. Regeringen delar Försvarsmaktens bedömning och har beslutat att Försvarsmakten ska fullfölja anskaffningen av JAS 39 E. Regeringen föreslår mot denna bakgrund att anslaget *Anskaffning av materiel och anläggningar* engångsvis ökas med 900 miljoner kronor 2015.

Efter förslag i propositionen Förändrad trängselskatt och infrastruktursatsningar i Stockholm beslutades att Försvarsmakten ska

överlåta fastigheten Barkarby 4:1 till Järfälla kommun (prop. 2013/14:76, 2013/14:SkU24, rskr. 2013/14:186). Överlåtelsen medför kostnader för Försvarsmakten. Regeringen föreslår därför att anslaget *Förbandsverksamhet och beredskap* ökas med 70 miljoner kronor 2015. Anslaget beräknas ökas med 23 miljoner kronor 2016 och 3 miljoner kronor per år 2017 och 2018. Ökningen finansieras genom minskning av anslagen *Krisberedskap*, *Myndigheten för samhällsskydd och beredskap*, *Officersutbildning och Totalförsvarets rekryteringsmyndighet*.

Regeringen bedömer att medel behöver tillföras Kustbevakningens anslag för myndigheten ska kunna fortsätta lösa nuvarande uppgifter och behålla kompetensen. Regeringen föreslår därför att anslaget *Kustbevakningen* ökas med 20 miljoner kronor 2015 och beräknas ökas med 67 miljoner per år kronor fr.o.m. 2016. Ökningen finansieras genom minskning av anslagen *Krisberedskap*, och *Myndigheten för samhällsskydd och beredskap*.

Regeringen ökar under 2015 tillfälligtvis anslaget *Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor* med 150 miljoner kronor. Genom satsningen kan kommuner vidta fler förebyggande åtgärder.

Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd

Regeringen föreslår att anslaget *Biståndsverksamhet* ökas med 500 miljoner kronor 2015 för att finansiera klimatinsatser i utvecklingsländer. År 2016–2018 beräknas anslaget ökas med 500 miljoner kronor per år.

Utgiftsområde 8 Migration

Regeringen bedömer att antalet asylsökande kommer att öka i jämförelse med vad som tidigare beräknats. Till följd av det ökade antalet asylsökande ökar också behovet av rättsliga biträden i asylprocessen. Regeringen föreslår därför att anslaget *Offentligt biträde i utlänningsärenden* ökas med 107 miljoner kronor 2015. Regeringen beräknar att anslaget ökas med 154 miljoner kronor 2016, 62 miljoner kronor 2017, och med 25 miljoner kronor 2018.

Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

För att höja kvaliteten i hälso- och sjukvården, förbättra förutsättningarna för rätt användning av professionernas kompetens och påverka landstingen kompetensförsörjning i positiv riktning föreslår regeringen att anslaget *Bidrag till folkhälsa och sjukvård* ökas med 1 000 miljoner kronor 2015. År 2016–2018 beräknas anslaget ökas med 1 000 miljoner kronor per år.

Regeringen avser att genomföra en satsning på förlossningsvården och på kvinnors hälsa. Regeringen föreslår därför att anslaget *Bidrag till folkhälsa och sjukvård* ökas med 400 miljoner kronor 2015. År 2016–2018 beräknas anslaget ökas med 400 miljoner kronor per år.

I syfte att öka tillgängligheten i cancervården föreslår regeringen att anslaget *Bidrag till folkhälsa och sjukvård* ökas med 500 miljoner kronor 2015. År 2016–2018 beräknas anslaget ökas med 500 miljoner kronor per år.

För att alla barn och ungdomar ska få tillgång till läkemedel avser regeringen lämna förslag som innebär att personer under 18 år inte ska betala egenavgift när de får läkemedel som omfattas av läkemedelsförmånen. Regeringen föreslår därför att anslaget *Bidrag för läkemedelsförmånerna* ökas med 200 miljoner kronor 2015. För 2016–2018 beräknas anslaget ökas med 410 miljoner kronor per år.

Regeringen avser att avskaffa den prestationsbaserade vårdgarantin, den s.k. kömiljarden, eftersom prestationsbaserade satsningar kan vara förenade med vissa risker. Mot bakgrund av detta beräknas anslaget *Prestationsbaserad vårdgaranti* minskas med 1 000 miljoner kronor per år fr.o.m. 2016.

Regeringen har fastställt schablonbeloppet för assistansersättningen för 2015 till 284 kronor per timme. Regeringen föreslår därför att anslaget *Kostnader för statlig assistansersättning* minskas med 344 miljoner kronor 2015. Anslaget beräknas minskas med 437 miljoner kronor 2016, 445 miljoner kronor 2017 och med 453 miljoner kronor 2018.

Regeringen avser att stärka bemanningen inom äldreomsorgen. Regeringen föreslår därför att anslaget *Stimulansbidrag och åtgärder inom äldrepolitiken* ökas med 2 000 miljoner kronor 2015. År 2016–2018 beräknas anslaget ökas med 2 000 miljoner kronor per år.

Med anledning av att tidsbegränsade satsningar på äldreomsorgen löper ut minskas anslaget *Stimulansbidrag och åtgärder inom äldrepolitiken* med 956 miljoner kronor 2015. År 2016 beräknas anslaget minskas med 1 230 miljoner kronor, 2017 beräknas anslaget minskas med 1 444 miljoner kronor och 2018 beräknas anslaget minskas med 1 444 miljoner kronor.

Regeringen bedömer när det gäller anslaget *Bidrag för utveckling av socialt arbete m.m.* att det, utifrån planerade insatser som finansieras via anslaget, finns utrymme att minska anslaget. Anslaget föreslås därför minskas med 50 miljoner kronor 2015. Anslaget beräknas vidare minskas med 50 miljoner kronor per år 2016–2018. Regeringen föreslår att den fritidspeng som den förra regeringen införde avskaffas och att de medel som avsatts för detta ändamål i stället används till en höjning av barndelen i riksnormen för försörjningsstödet för barn i åldrarna 7–18 år. Anslaget *Bidrag till utveckling av socialt arbetet m.m.* föreslås därför minskas med 81 miljoner kronor 2015. Anslaget beräknas även minskas med 81 miljoner kronor 2016–2018. Anslaget *Kommunalekonomisk utjämning* under Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner föreslås ökas med motsvarande belopp 2015 och beräknas öka med motsvarande belopp 2016–2018.

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning

Regeringen föreslår förändringar i skyddet mot höga sjuklönekostnader (se avsnitt 7.4). Förslaget innebär att ersättningen inte längre ska redovisas mot anslag utan i stället mot inkomsttitel på budgetens inkomstsida. Anslaget *Sjukpenning och rehabilitering m.m.* föreslås till följd av förslaget minskas med ca 9 miljoner kronor 2015. Anslaget beräknas minskas med 80 miljoner kronor 2016, 85 miljoner kronor 2017 och med 90 miljoner kronor 2018.

Med anledning av förslaget att höja dagpenningen i arbetslöshetsförsäkringen föreslås även att det högsta belopp som kan lämnas som sjukpenning till den som är arbetslös höjs. Anslaget *Sjukpenning och rehabilitering m.m.* föreslås därför ökas med 246 miljoner kronor 2015, och beräknas ökas med 400 miljoner kronor 2016, 420 miljoner kronor 2017 och med 430 miljoner kronor 2018.

Vidare föreslår regeringen att ersättningsgraden för aktivitets- och sjukersättning höjs från 64 till 64,7 procent av antagandeinkomsten. Därför föreslås anslaget *Aktivitets- och sjukersättningar m.m.* ökas med 314 miljoner kronor 2015 och beräknas ökas med 314 miljoner kronor per år 2016–2018.

Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

Bostadstillägg till pensionärer är en inkomstprövad förmån och är därför specifikt riktad till pensionärer med låga inkomster. Som en riktad åtgärd för att förbättra den ekonomiska situationen för pensionärer med de allra lägsta inkomsterna föreslår regeringen att bostadstillägget stärks genom att den andel av boendekostnaderna som stödet som mest kan täcka fr.o.m. 1 juli 2015 höjs från 93 till 95 procent. Regeringen föreslår därför att anslaget *Bostadstillägg för pensionärer* ökas med 190 miljoner kronor 2015. År 2016–2018 beräknas anslaget ökas med 380 miljoner kronor per år.

I syfte att bostadstillägget ska riktas mot dem med minst möjlighet att på annat sätt finansiera sin bostad föreslår regeringen samtidigt en något skärpt inkomstprövning för vissa av de som erhåller bostadstillägg och samtidigt har en förmögenhet. Regeringen föreslår därför att anslaget *Bostadstillägg för pensionärer* minskas med 50 miljoner kronor 2015. Anslaget beräknas minskas med 50 miljoner kronor per år 2016–2018.

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

För att stärka ekonomin för ensamstående föräldrar föreslår regeringen en höjning av underhållsstödet med 300 kronor. Anslaget *Underhållsstöd* föreslås till följd av förslaget ökas med 625 miljoner kronor 2015. Anslaget beräknas ökas med 628 miljoner kronor 2016, 633 miljoner kronor 2017 och 631 miljoner kronor 2018.

Regeringen föreslår också en höjning av grundnivån i föräldrapenningen, från 225 till 250 kronor per dag. Anslaget *Föräldraförsäkring* föreslås till följd av förslaget ökas med

194 miljoner kronor 2015. Anslaget beräknas ökas med 194 miljoner kronor per år 2016 och 2017 samt med 192 miljoner kronor 2018.

Regeringen aviserar i denna proposition att jämställdhetsbonusen ska avskaffas fr.o.m. 2017. Det beräknas innebära en minskning av anslaget *Föräldraförsäkring* med 272 miljoner kronor 2017 och 306 miljoner kronor 2018.

Utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet

I syfte att ersätta kommuner för den utbildning i svenska för invandrare (sfi) de erbjuder personer i Migrationsverkets anläggningsboenden som fått uppehållstillstånd föreslår regeringen att anslaget *Kommunersättningar vid flykt/mottagande* ökas med 50 miljoner kronor 2015. Anslaget beräknas ökas med 50 miljoner kronor per år 2016 och 2017. För att finansiera detta föreslås anslaget *Ersättning till etableringslotsar och insatser för vissa nyanlända invandrare* minskas med 50 miljoner kronor 2015. Därefter beräknas anslaget minskas med 50 miljoner kronor per år 2016 och 2017.

För att ge Arbetsförmedlingen förutsättningar att upprätthålla kvaliteten i arbetet med nyanlända invandras etablering föreslår regeringen ett tillskott under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv. Som finansiering föreslås anslaget *Ersättning till etableringslotsar och insatser för vissa nyanlända invandrare* minskas med 100 miljoner kronor 2015. År 2016–2018 beräknas anslaget minskas med 400 miljoner kronor, 685 miljoner kronor respektive 586 miljoner kronor.

För att förbättra samordningen i länen med insatser som syftar till att motverka mäns våld mot kvinnor, att barn bevittnar våld, hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel föreslår regeringen att anslaget *Särskilda jämställdhetsåtgärder* ökas med 50 miljoner kronor 2015. Anslaget beräknas ökas med 50 miljoner kronor per år 2016–2018.

I syfte att ytterligare stärka de ideella kvinnojourernas arbete föreslår regeringen att anslaget *Särskilda jämställdhetsåtgärder* ökas med 100 miljoner kronor 2015. Anslaget beräknas ökas med 100 miljoner kronor årligen fr.o.m. 2016.

Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Regeringen föreslår att extratjänster i välfärden införs för individer i sysselsättningsfasen i jobb- och utvecklingsgarantin. Förslaget innebär att anslaget *Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser* föreslås ökas med 964 miljoner kronor 2015 och beräknas ökas med 5 329 miljoner kronor 2016, 5 406 miljoner kronor 2017 samt 2 701 miljoner kronor 2018. Anslaget *Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd* föreslås av samma anledning minska med 535 miljoner kronor 2015 och beräknas minska med 2 911 miljoner kronor 2016, 2 904 miljoner kronor 2017 samt 1 931 miljoner 2018 eftersom förslaget innebär att färre personer kommer att erhålla aktivitetsstöd. Anslaget *Lönebidrag och Samhall m.m.* beräknas ökas med 403 miljoner kronor 2018. Sammantaget innebär regeringens förslag om införande av extratjänster anslagsökningar om 429 miljoner kronor 2015. Därefter beräknas anslagen ökas med 2 418 miljoner kronor 2016, 2 502 miljoner kronor 2017 och 1 173 miljoner kronor 2018.

Regeringen föreslår att den högsta dagpenningen enligt inkomstbortfallsförsäkringen i arbetslöshetsförsäkringen ska vara 910 kronor under de första 100 dagarna i en ersättningsperiod och 760 kronor därefter. Den högsta dagpenningen i grundförsäkringen föreslås höjas från 320 kronor per dag till 350 kronor per dag. Detta innebär att anslaget *Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd* föreslås ökas med 1 870 miljoner kronor 2015. Anslaget beräknas ökas med 2 735 miljoner kronor 2016, 2 638 miljoner kronor 2017 och 2 579 miljoner kronor 2018.

Regeringen föreslår en sänkning av anordnarbidraget i sysselsättningsfasen från 225 kronor per dag till 100 kronor per dag. Anslaget *Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser* föreslås därför minska med 301 miljoner kronor 2015 och beräknas minska med 93 miljoner kronor 2016, 84 miljoner kronor 2017 samt 136 miljoner kronor 2018.

För att säkra kompetensförsörjningen i välfärden och ungas möjlighet till utveckling föreslår regeringen att traineejobb i välfärden införs under 2015. Tillsammans med utbildningskontraktet och ökningen av utbildningsplatser är detta verktyg för att genomföra regeringens 90-dagarsgaranti för ungdomar.

Regeringen föreslår därför att anslaget *Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser* ökas med 608 miljoner kronor 2015. Anslaget beräknas ökas med 1 856 miljoner kronor 2016, 1 891 miljoner kronor 2017 och 1 925 miljoner kronor 2018. Samtidigt föreslås utgifterna på anslaget *Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd* minska med 176 miljoner kronor 2015 och beräknas minska med 432 miljoner kronor 2016, 264 miljoner kronor 2017 och 266 miljoner kronor 2018. Sammantaget innebär regeringens förslag om införande av traineejobb anslagsökningar om 432 miljoner kronor 2015. Därefter beräknas anslagen ökas med 1 424 miljoner kronor 2016, 1 627 miljoner kronor 2017 och 1 658 miljoner kronor 2018.

Regeringen föreslår fler programplatser tidigt i arbetslösheten. Regeringen föreslår därför att anslaget *Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser* ökas med 21 miljoner kronor 2015. Regeringen föreslår också att anslaget *Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd* ökas med 74 miljoner kronor 2015. Sammantaget innebär regeringens förslag anslagsökningar om 95 miljoner kronor 2015.

Regeringen föreslår att ett utbildningskontrakt ska införas som möjliggör för arbetslösa unga (20–24 år) utan avslutad gymnasieutbildning att studera med förhöjt studiebidrag (se utgiftsområde 15 Studiestöd). Medel avsätts även för att inom ramen för utbildningskontraktet kombinera studier med arbete (se även utgiftsområde 15 Studiestöd och utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning). Regeringen föreslår även att medel avsätts för 1 600 årsplatser för studiemotiverande folkhögskolekurser. Under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv innebär förslaget att anslaget *Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser* föreslås ökas med 512 miljoner kronor 2015 och beräknas ökas med 512 miljoner kronor per år 2016–2018. Förslaget innebär även att anslaget *Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd* föreslås minska med 157 miljoner kronor 2015 och beräknas minska med 157 miljoner kronor per år 2016–2018. Sammantaget innebär regeringens förslag anslagsökningar om 355 miljoner kronor 2015. Därefter beräknas anslagen ökas med 355 miljoner kronor per år 2016–2018.

För att öka drivkrafterna till studier för deltagare i sysselsättningsfasen föreslår

regeringen att dessa under vissa förutsättningar ska kunna studera kortare kurser med bibehållet aktivitetsstöd. Detta förslag medför ett ökat behov av aktivitetsstöd. Regeringen föreslår därför att anslaget *Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd* ökas med 66 miljoner kronor 2015. Från och med 2016 beräknas anslaget ökas med 65 miljoner kronor. Anslaget *Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser* föreslås av samma anledning minskas med 6 miljoner kronor 2015 och beräknas minskas med 14 miljoner kronor 2016 och med 15 miljoner kronor per år fr.o.m. 2017. Sammantaget innebär regeringens förslag anslagsökningar på 60 miljoner kronor 2015. Därefter beräknas anslagen ökas med 51 miljoner kronor 2016 och 50 miljoner kronor per år 2017 och 2018.

För att ge Arbetsförmedlingen förutsättningar för att bidra till att förbättra arbetsmarknadens funktionssätt och för att kunna genomföra regeringens reformer som t.ex. extratjänster, traineejobb och utbildningskontrakt samt upprätthålla kvaliteten i arbetet med nyanlända invandrares etablering föreslår regeringen att anslaget *Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader* tillförs 905 miljoner kronor 2015. Anslaget beräknas ökas med 940 miljoner kronor 2016, 965 miljoner kronor 2017 och 736 miljoner kronor 2018.

Regeringen föreslår en förstärkning av Arbetsmiljöverkets verksamhet som innebär att anslaget *Arbetsmiljöverket* föreslås ökas med 88 miljoner kronor 2015. Anslaget beräknas ökas med 80 miljoner kronor 2016 och med 70 miljoner kronor per år fr.o.m. 2017. Regeringen föreslår även en förstärkning av arbetslivsforskningen och medel för att förstärka kompetensförsörjningen inom företagshälsovården. Regeringen föreslår därför att ett nytt anslag, *Arbetslivspolitik*, förs upp på budgeten med 12 miljoner kronor 2015. Anslaget beräknas uppgå till 20 miljoner kronor 2016 och 30 miljoner kronor per år 2017 och 2018. Sammantaget innebär regeringens förslag avseende arbetsmiljöområdet och företagshälsovård anslagsökningar om 100 miljoner kronor 2015. Därefter beräknas anslagen ökas med totalt 100 miljoner kronor per år 2016–2018.

Regeringen föreslår att flyttningsbidraget avskaffas. Förslaget innebär att anslaget *Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program*

och insatser föreslås minskas med 85 miljoner kronor 2015 och beräknas minskas med 95 miljoner kronor per år 2016–2018.

Regeringen föreslår att medel för EU:s socialfond tidigareläggs för att säkerställa och påskynda genomförandet av insatser inom programmet och sysselsättningsinitiativet för unga. Regeringen föreslår därför att anslaget *Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020* ökas med 210 miljoner kronor år 2015. År 2016 beräknas anslaget *Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020* ökas med 346 miljoner kronor och år 2017 beräknas anslaget ökas med 60 miljoner kronor.

Utgiftsområde 15 Studiestöd

För att ytterligare förbättra de studerandes möjligheter att fokusera på sina studier, och därmed även öka genomströmningen, föreslår regeringen en höjning av studielånet så att studiemedlen blir ca 1 000 kronor högre per studiemånad. Regeringen föreslår därför att anslagen *Avsättning för kreditförluster* och *Statens utgifter för studiemedelsräntor* ökas med totalt 164 miljoner kronor 2015. År 2016 beräknas anslagen ökas med totalt 167 miljoner kronor, 2017 med totalt 176 miljoner kronor och 2018 med totalt 195 miljoner kronor.

För att motverka arbetslöshet och underlätta omställning föreslår regeringen en satsning på både studieförberedande och yrkesinriktad kommunal vuxenutbildning. Detta medför att behovet av studiemedel ökar. Regeringen föreslår därför att anslagen *Studiemedel*, *Avsättning för kreditförluster* och *Statens utgifter för studiemedelsräntor* ökas med totalt 516 miljoner kronor 2015. År 2016 beräknar regeringen att anslagen ökas med totalt 521 miljoner kronor, 2017 med totalt 532 miljoner kronor och 2018 med totalt 550 miljoner kronor.

För att motivera arbetslösa ungdomar att återuppta sina gymnasiestudier anser regeringen att ett utbildningskontrakt ska införas som möjliggör för arbetslösa ungdomar i åldern 20–24 år att kunna få den högre bidragsnivån inom studiemedlen. Regeringen föreslår därför att anslagen *Studiemedel*, *Avsättning för kreditförluster* och *Statens utgifter för studiemedelsräntor* ökas med totalt 318 miljoner kronor 2015. År 2016 beräknar regeringen att anslagen ökas med totalt 320 miljoner kronor, 2017 med totalt

326 miljoner kronor och 2018 med totalt 336 miljoner kronor.

Regeringen avser att höja Centrala studiestödsnämndens (CSN) påminnelse- och expeditionsavgifter. Avgiftshöjningarna innebär att CSN:s förvaltningsanslag kan sänkas i motsvarande utsträckning. Regeringen föreslår därför att anslaget *Centrala studiestödsnämnden* minskas med 159 miljoner kronor 2015. Anslaget beräknas minskas med 218 miljoner kronor 2016 och med 278 miljoner kronor per år 2017 och 2018.

Regeringens förslag om medel för att utöka antalet platser på grundnivå och avancerad nivå vid universitet och högskolor medför att behovet av studiemedel ökar. Regeringen föreslår därför att anslagen *Studiemedel, Avsättning för kreditförluster* och *Statens utgifter för studiemedelsräntor* ökas med totalt 189 miljoner kronor 2015. År 2016 beräknar regeringen att anslagen ökas med totalt 291 miljoner kronor, 2017 med totalt 431 miljoner kronor och 2018 med totalt 583 miljoner kronor.

Regeringens förslag om medel för ett utökat antal platser inom yrkeshögskolan medför att behovet av studiemedel ökar. Regeringen föreslår därför att anslagen *Studiemedel, Avsättning för kreditförluster* och *Statens utgifter för studiemedelsräntor* ökas med totalt 80 miljoner kronor 2015. År 2016 beräknar regeringen att anslagen ökas med totalt 162 miljoner kronor, 2017 med totalt 166 miljoner kronor och 2018 med totalt 172 miljoner kronor.

Regeringens förslag om medel för ett utökat antal platser inom folkhögskolan medför att behovet av studiemedel ökar. Regeringen föreslår därför att anslagen *Studiemedel, Avsättning för kreditförluster* och *Statens utgifter för studiemedelsräntor* ökas med totalt 77 miljoner kronor 2015. År 2016 beräknar regeringen att anslagen ökas med totalt 104 miljoner kronor, 2017 med totalt 106 miljoner kronor och 2018 med totalt 109 miljoner kronor.

För att stärka rekryteringsläget till vissa kompletterande pedagogiska utbildningar avser regeringen att införa en möjlighet att studera med den högre bidragsnivån på dessa utbildningar fr.o.m. hösten 2015. Regeringen föreslår därför att anslagen *Studiemedel, Avsättning för kreditförluster* och *Statens utgifter för studiemedelsräntor* ökas med totalt 100 miljoner kronor 2015. För 2016–2018 beräknar

regeringen att anslagen ökas med totalt 200 miljoner kronor per år.

För att öka drivkrafterna till studier för deltagare i jobb- och utvecklingsgarantins sysselsättningsfas föreslår regeringen att dessa individer under vissa förutsättningar ska kunna studera kortare kurser med bibehållet aktivitetsstöd. Detta förslag medför ett minskat behov av studiemedel. Regeringen föreslår därför att anslagen *Studiemedel, Avsättning för kreditförluster* och *Statens utgifter för studiemedelsräntor* minskas med totalt 44 miljoner kronor 2015. År 2016 beräknar regeringen att anslagen minskas med totalt 64 miljoner kronor, 2017 med totalt 66 miljoner kronor och 2018 med totalt 67 miljoner kronor.

Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

För att stärka utbildningssystemet föreslår regeringen satsningar med fokus på att vända resultaten i skolan. Regeringen föreslår även medel för ett utökat antal platser inom högskolan, yrkeshögskolan och vuxenutbildningen.

Regeringen föreslår en satsning för fler anställda och mindre klasser i lågstadiet som ett led i att höja studieresultaten i lågstadiet. Regeringen föreslår därför att ett nytt anslag, *Fler anställda i lågstadiet*, förs upp på statens budget 2015 med 1 108 miljoner kronor. För 2016–2018 beräknas anslaget uppgå till 2 000 miljoner kronor per år.

För att så tidigt som möjligt stödja elever med behov av stöd behövs bl.a. fler speciallärare och specialpedagoger i grundskolan. Regeringen föreslår därför att anslaget *Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet* ökas med 200 miljoner kronor 2015. För 2016–2018 beräknas anslaget ökas med 500 miljoner kronor per år.

Regeringen avser att inrätta nationella skolutvecklingsprogram för att stödja skolhuvudmännen. Regeringen föreslår att anslaget *Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet* ökas med 136 miljoner kronor 2015. År 2016–2018 beräknas anslaget ökas med 140 miljoner kronor per år.

Statens stöd till skolor med stora utmaningar och svaga studieresultat behöver förstärkas. Regeringen föreslår att anslaget *Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet*

ökas med 475 miljoner kronor 2015. År 2016-2018 beräknas anslaget ökas med 600 miljoner kronor per år.

I syfte att öka andelen elever med slutbetyg från grundskolan bedömer regeringen att möjligheterna för mer undervisningstid för elever behöver öka. Regeringen föreslår förstärkningar vad gäller sommar- och lovskola för elever i årskurserna 6-9. Regeringen föreslår därför att anslaget *Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet* ökas med 72 miljoner kronor 2015. År 2016 beräknas anslaget ökas med 72 miljoner kronor. För 2017 och 2018 beräknas anslaget ökas med 150 miljoner kronor per år.

Vidare avser regeringen att införa hjälp med läxor och annat skolarbete för elever i grundskolan. Till följd av reformen föreslår regeringen att anslaget *Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet* ökas med 272 miljoner kronor 2015. År 2016 beräknas anslaget ökas med 376 miljoner kronor, 2017 med 388 miljoner kronor och 2018 med 400 miljoner kronor.

Regeringen bedömer att elevhälsan behöver förstärkas och föreslår därför att anslaget *Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet* ökas med 100 miljoner kronor 2015. År 2016-2018 beräknas anslaget ökas med 200 miljoner kronor per år.

Regeringen anser att stödet till lärarnas och förskolläraernas fortbildning behöver stärkas. Regeringen föreslår därför att anslaget *Fortbildning av lärare och förskolepersonal* ökas med 200 miljoner kronor 2015. För 2016-2018 beräknas anslaget ökas med 200 miljoner kronor årligen.

Kvaliteten och studieresultaten i svenska för invandrare behöver förbättras. Regeringen föreslår därför en fortbildningsatsning riktad mot lärarna i utbildning i svenska för invandrare. Regeringen föreslår att anslaget *Fortbildning av lärare och förskolepersonal* ökas med 30 miljoner kronor för 2015. För 2016-2018 beräknas anslaget ökas med 100 miljoner kronor per år.

För att öka antalet platser för utbildning på grundnivå och avancerad nivå vid universitet och högskolor föreslår regeringen att anslaget *Särskilda utgifter inom universitet och högskolor* ökas med 383 miljoner kronor 2015. För 2016 beräknas anslaget ökas med 625 miljoner kronor, för 2017 med 875 miljoner kronor och för 2018 med 1 123 miljoner kronor.

För att öka kvaliteten i högskolan föreslår regeringen att anslaget *Särskilda medel till universitet och högskolor* ökas med 125 miljoner kronor 2015. Från och med 2016 beräknas anslaget ökas med 250 miljoner kronor per år.

I syfte att finansiera kapitaltillskott till European Spallation Source ESS AB föreslår regeringen att anslaget *Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation* ökas med 70 miljoner kronor 2015. Anslaget beräknas ökas med 70 miljoner kronor per år fr.o.m. 2016. För att finansiera detta föreslås att anslagen *Särskilda utgifter inom universitet och högskola* och *Särskilda utgifter för forskningsändamål* minskas med 60 miljoner kronor respektive 10 miljoner kronor 2015. Från och med 2016 beräknas anslagen minskas med motsvarande belopp per år.

För att motverka arbetslöshet och underlätta omställning föreslår regeringen att medel avsätts för en satsning på både teoretisk och yrkesinriktad vuxenutbildning. Regeringen föreslår därför att anslaget *Statligt stöd till vuxenutbildning* ökas med 475 miljoner kronor 2015. För 2016-2018 beräknas anslaget ökas med 475 miljoner kronor per år.

För att motivera arbetslösa ungdomar att återuppta sina gymnasiestudier anser regeringen att ett utbildningskontrakt ska införas som möjliggör för arbetslösa ungdomar i åldern 20-24 år att kunna få den högre bidragsnivån inom studiemedlet. För genomförandet av denna reform vill regeringen införa ett statsbidrag till kommunerna. Regeringen föreslår därför att anslaget *Statligt stöd till vuxenutbildning* ökas med 150 miljoner kronor 2015. Anslaget beräknas ökas med 140 miljoner kronor 2016 och 136 miljoner kronor per år 2017 och 2018.

För att motverka arbetslöshet och underlätta omställning föreslår regeringen en utbyggnad av yrkeshögskolan. Regeringen föreslår därför att anslaget *Statligt stöd till vuxenutbildning* ökas med 120 miljoner kronor 2015. För 2016-2018 beräknas anslaget ökas med 240 miljoner kronor per år.

I syfte att minska barngrupperna i förskola och bidra till en tillräcklig personaltäthet föreslår regeringen att ett stimulansbidrag till huvudmännen införs 2015. Regeringen föreslår därför att anslaget *Maxtaxa i förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet m.m.* ökas med 415 miljoner kronor 2015. År 2016-2018

beräknas anslaget ökas med 830 miljoner kronor per år.

För att barnomsorg ska finnas tillgänglig då den behövs föreslår regeringen ett utökat stöd för att stimulera tillgängligheten av barnomsorg på obekvämt arbetstid. Regeringen föreslår därför att anslaget *Maxtaxa i förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet m.m.* ökas med 49 miljoner kronor 2015. År 2016 beräknas anslaget ökas med 49 miljoner kronor. År 2017 och 2018 beräknas anslaget ökas med 80 miljoner kronor per år.

Regeringen avser att indexera inkomsttaket i maxtaxan fr.o.m. den 1 juli 2015. Indexeringen möjliggör ökade avgiftsintäkter för kommunerna. Det är då möjligt att minska statens utgifter i motsvarande mån som kommunernas avgiftsintäkter förväntas öka utan att påverka kommunsektorns ekonomi. Regeringen föreslår därför att anslaget *Maxtaxa i förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet m.m.* minskas med 52 miljoner kronor 2015. År 2016 beräknas anslaget minskas med 257 miljoner kronor, 2017 med 511 miljoner kronor och 2018 med 809 miljoner kronor.

För att finansiera reformer inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning föreslår regeringen att anslaget *Särskilda utgifter inom universitet och högskola* minskas med 50 miljoner kronor 2015. Anslaget beräknas därefter minskas med 61 miljoner kronor 2016 och 65 miljoner kronor per år 2017 och 2018. Även anslaget *Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation* föreslås minskas med 20 miljoner kronor 2015. För 2016 beräknas anslaget minska med 60 miljoner kronor, och därefter 75 miljoner kronor per år 2017 och 2018.

Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

För att införa fri entré till statliga museer föreslår regeringen att anslaget *Centrala museer: Myndigheter* ökas med 80 miljoner kronor 2015. Anslaget beräknas ökas med 80 miljoner kronor per år 2016–2018.

För att levandegöra miljonprogramsområdena föreslår regeringen att anslaget *Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete* ökas med 50 miljoner

kronor 2015. Anslaget beräknas öka med 60 miljoner kronor 2016–2018.

Regeringen föreslår att ett bidrag införs för att möjliggöra sänkta taxor i kultur- och musikskolan. Anslaget *Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete* föreslås därför ökas med 100 miljoner kronor 2015 och beräknas därefter ökas med 100 miljoner kronor per år 2016–2018.

Regeringen föreslår att medel avsätts för ett utökat antal platser inom folkhögskolan. Anslaget *Bidrag till folkbildningen* föreslås därför ökas med 90 miljoner kronor 2015 och beräknas därefter ökas med 120 miljoner kronor årligen fr.o.m. 2016.

Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik

Regeringen föreslår att miljonprogrammets bostäder moderniseras på ett socialt och miljömässigt hållbart sätt genom att ett investeringsbidrag för energieffektivisering införs. Regeringen föreslår därför att ett nytt anslag, *Energieffektivisering av vissa bostäder*, förs upp på statens budget 2015 med 200 miljoner kronor. År 2016–2018 beräknas anslaget uppgå till 500 miljoner kronor per år.

I syfte att underlätta modernisering av skollokaler, förbättra arbetsmiljön för elever och lärare samt genomföra energieffektiviseringsåtgärder föreslår regeringen ett stöd för medfinansiering av sådana åtgärder. Regeringen föreslår därför att ett nytt anslag, *Upprustning av skollokaler*, förs upp på statens budget 2015 med 100 miljoner kronor. År 2016–2018 beräknas anslaget uppgå till 300 miljoner kronor per år.

Utgiftsområde 19 Regional tillväxt

Regeringen föreslår att medel för genomförandet av EU:s regionalfond tidigareläggs samt att anslagsnivåer anpassas för redovisningen av det gränsregionala programmet Sverige-Norge utanför statens budget. Regeringen föreslår därför att anslaget *Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020* ökas med 54 miljoner 2015. År 2016 beräknas anslaget ökas med 64 miljoner kronor och 2017 med

42 miljoner kronor. År 2018 beräknas anslaget minska med 70 miljoner kronor.

Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

För att nå de miljö kvalitetsmål som syftar till bevarande av biologisk mångfald krävs högre ambitioner vad gäller medel för skydd och skötsel av värdefull natur. Regeringen föreslår därför att anslaget *Åtgärder för värdefull natur* ökas med 350 miljoner kronor 2015. Anslaget beräknas ökas med 350 miljoner kronor per år 2016–2018. Regeringen föreslår även att anslaget *Skydd av värdefull natur* ökas med 640 miljoner kronor 2015 och beräknas öka med 590 miljoner kronor per år 2016–2018. Regeringen föreslår dessutom att anslaget *Naturvårdsverket* ökas med 35 miljoner kronor 2015. Anslaget beräknas ökas 50 miljoner kronor per år 2016–2018 för att hantera den ökade ambitionsnivån.

För att öka skyddet av havsområden i enlighet med de svenska miljömålen och internationella åtaganden föreslår regeringen att anslaget *Åtgärder för havs- och vattenmiljö* ökas med 75 miljoner kronor 2015. Anslaget beräknas ökas med motsvarande belopp per år 2016–2018. Dessutom föreslås anslaget *Miljöövervakning* ökas med 75 miljoner 2015 och beräknas ökas med 50 miljoner kronor per år 2016–2018, främst för åtgärder som är kopplade till miljöstatusen i hav, sjöar och vattendrag.

Regeringen avser att införa flera åtgärder som bidrar till minskade utsläpp av växthusgaser. Ett klimatinvesteringstöd för kommuner och regioner införs (s.k. KLOKT-stöd) som ska baseras på kommunernas klimat- och energiplaner. Regeringen föreslår därför att ett nytt anslag, *Klimatinvesteringar i kommuner och regioner*, förs upp på budgeten med 200 miljoner kronor 2015. År 2016–2018 beräknas anslaget uppgå till 600 miljoner kronor per år.

Regeringen avser införa ett s.k. bonus/malus-system, där miljöanpassade fordon med relativt låga utsläpp av koldioxid premieras vid inköpstillfället med en bonus och fordon med relativt höga utsläpp av koldioxid får högre skatt (malus). För att inte försäljningen av miljöbilar ska minska till dess att ett sådant system kan införas föreslår regeringen att det ska vara möjligt att även fortsättningsvis få en premie vid köp av bilar med mycket låga utsläpp. Anslaget *Supermiljöbilspremie* föreslås därför ökas med

100 miljoner kronor 2015 och beräknas ökas med 100 miljoner kronor 2016.

Internationella klimatinvesteringar är en del av de internationella klimatavtalen. För att leva upp till ingångna åtaganden vad gäller internationella klimatinvesteringar föreslår regeringen att anslaget *Insatser för internationella klimatinvesteringar* ökas med 50 miljoner kronor 2015.

För att ytterligare stärka de statliga insatserna för klimatanpassning föreslås anslaget *Klimatanpassning* ökas med 50 miljoner kronor 2015 och beräknas ökas med 50 miljoner kronor per år 2016–2018.

Regeringen anser att arbetet med sanering av förorenade områden behöver snabbas upp. Anslaget *Sanering och återställning av förorenade områden* föreslås därför ökas med 170 miljoner kronor 2015 och beräknas ökas med 50 miljoner kronor per år 2016–2018.

Utgiftsområde 21 Energi

I syfte att skapa gynnsamma förutsättningar för utvecklingen och etableringen av solceller föreslår regeringen att anslaget *Energiteknik* ökas med 100 miljoner kronor 2015. Anslaget beräknas ökas med 100 miljoner kronor per år 2016–2018.

Utgiftsområde 22 Kommunikationer

Regeringen gör nya bedömningar kring enskilda infrastrukturåtgärders karaktär och från vilket anslag de därför lämpligen finansieras. Regeringen föreslår därför att anslaget *Vidmakthållande av statens transportinfrastruktur* ökas med 50 miljoner kronor 2015 och att anslaget *Utveckling av statens transportinfrastruktur* minskas med motsvarande belopp 2015. År 2017 beräknas anslaget *Vidmakthållande av statens transportinfrastruktur* ökas med 700 miljoner kronor och anslaget *Utveckling av statens transportinfrastruktur* minskas med motsvarande belopp. Förslaget medför inga omprioriteringar av verksamhet.

Regeringen anser att resurserna till drift, underhåll och rekonstruktion av den svenska järnvägsinfrastrukturen bör ökas i syfte att förbättra infrastrukturens robusthet. Regeringen föreslår därför att anslaget *Vidmakthållande av statens transportinfrastruktur* ökas med 1 240 mil-

joner kronor 2015. Anslaget beräknas ökas med 1 240 miljoner kronor per år 2016–2018.

Efter förslag i budgetpropositionen för 2014 genomfördes en omfattande anslagsomläggning avseende infrastrukturanslagen. För att de nya anslagsnivåerna inte ska medföra några förändringar i prioriteringar med anledning av anslagsomläggningen behöver anslagsnivåerna justeras tekniskt. Regeringen föreslår därför att anslaget *Utveckling av statens transportinfrastruktur* minskas med 20 miljoner kronor 2015. Anslaget beräknas minskas med 48 miljoner kronor 2016, 86 miljoner kronor 2017 och 240 miljoner kronor 2018.

Regeringen vill verka för förbättrade stadsmiljöer genom statlig medfinansiering till lokala och regionala investeringar i kollektivtrafik i tätort. Regeringen föreslår därför att anslaget *Utveckling av statens transportinfrastruktur* ökas med 500 miljoner kronor 2015. Anslaget beräknas ökas med 500 miljoner kronor per år 2016–2018.

Regeringen föreslår att anslaget *Trängselskatt i Stockholm* ökas med 190 miljoner kronor 2015. Anslaget beräknas minskas med 65 miljoner kronor 2016, ökas med 63 miljoner kronor 2017 och ökas med 25 miljoner kronor 2018. Orsaken till förändringen är främst ändrade prognoser för intäkterna från trängselskatten.

Regeringen föreslår att anslaget *Trängselskatt i Göteborg* minskas med 70 miljoner kronor 2015. Anslaget beräknas ökas med 3 miljoner kronor 2016, 33 miljoner kronor 2017 och 70 miljoner kronor 2018. Orsaken till förändringen är främst ändrade prognoser för intäkterna från trängselskatten.

Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Till följd av beslut om EU:s fleråriga budgetram för 2014–2020 minskar EU-finansieringen av det svenska landsbygdsprogrammet under programperioden 2014–2020. Den statliga medfinansieringen av programmet ökar dock i förhållande till nivån under förra programperioden 2007–2013. För att förbättra förutsättningarna för boende och företagande på landsbygden avser regeringen att öka utgifterna i detta syfte med sammanlagt 2 400 miljoner kronor 2015–2020. Regeringen föreslår därför att anslaget *Åtgärder för landsbygdens miljö och*

struktur ökas med 400 miljoner kronor 2015. Anslaget beräknas ökas med 400 miljoner kronor per år 2016–2018. Regeringen föreslår vidare att anslaget *Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur* ökas med 185 miljoner kronor 2015.

För att Sverige ska kunna färdigställa det nationella Havs- och fiskeriprogrammet och överlämna det till EU-kommissionen för godkännande föreslår regeringen dessutom att anslaget *Från EU-budgeten finansierat havs- och fiskeriprogram 2014–2020* ökas med 88 miljoner kronor 2015. Anslaget beräknas öka med 67 miljoner kronor 2016, 77 miljoner kronor 2017 samt 53 miljoner kronor 2018.

Anslaget *Insatser för skogsbruket* föreslås ökas med 100 miljoner kronor 2015 och beräknas ökas med 100 miljoner kronor per år fr.o.m. 2016. Medelsförstärkningen ska stärka insatserna för skydd av skog.

Utgiftsområde 24 Näringsliv

I syfte att förstärka exportfrämjandet genom Sveriges export- och investeringsråd föreslår regeringen att anslaget *Exportfrämjande verksamhet* ökas med 80 miljoner kronor 2015. Regeringen beräknar att anslaget ökas med 80 miljoner kronor per år 2016–2018.

För att öka transparensen och förbättra kontrollen föreslår regeringen att vissa förvaltningsutgifter, främst löner, som i dag belastar Vinnovas forskningsanslag i stället permanent ska belasta förvaltningsanslaget. Anslaget *Verket för innovationssystem* föreslås därför ökas med 75 miljoner kronor 2015. Från och med 2016 beräknas anslaget ökas med 75 miljoner kronor per år. Anslaget *Verket för innovationssystem: forskning och utveckling* föreslås minskas med motsvarande belopp 2015 och beräknas minskas med motsvarande belopp per år 2016–2018.

I syfte att förbättra företagets möjligheter till rådgivning, lån och riskkapital genom Almi Företagspartner AB föreslås anslaget *Bidrag till företagsutveckling och innovation* ökas med 130 miljoner kronor 2015. Regeringen beräknar att anslaget ökas med 130 miljoner kronor per år 2016–2018.

Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

Regeringens förslag att avdragsrätten för privat pensionssparande begränsas fr.o.m. 2015 och avisering om att avdragsrätten slopas fr.o.m. 2016 innebär att det kommunala skatteunderlaget ökar. Regeringen föreslår därför att anslaget *Kommunalekonomisk utjämning* minskas med 2 571 miljoner kronor 2015. Från och med 2016 beräknas anslaget minskas med 3 776 miljoner kronor per år.

Regeringens förslag om förhöjt grundavdrag för personer över 65 år innebär att det kommunala skatteunderlaget minskar. Regeringen föreslår därför att anslaget *Kommunalekonomisk utjämning* ökas med 1 913 miljoner kronor 2015. Från och med 2016 beräknas anslaget ökas med 1 913 miljoner kronor per år.

Regeringen föreslår att anslaget *Kommunalekonomisk utjämning* ökas med 1 510 miljoner kronor 2015 och beräknar att anslaget ökas med 3 020 miljoner kronor per år 2016–2018. Genom höjningen av det generella statsbidraget väljer regeringen att kompensera kommunsektorn för de ökade kostnader som kan förväntas följa av förslaget att slopa nedsättningen av arbetsgivaravgiften för unga.

Regeringen föreslår att den fritidspeng som den tidigare regeringen införde avskaffas och att de medel som avsatts för detta ändamål i stället används till en höjning av barndelen i riksnormen för försörjningsstödet för barn i åldrarna 7-18 år. Därför föreslår regeringen att anslaget *Kommunalekonomisk utjämning* ökas med 81 miljoner kronor 2015. Anslaget beräknas ökas med 81 miljoner kronor per år 2016–2018. Anslaget *Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m.* föreslås minskas med motsvarande belopp 2015 och beräknas minskas med motsvarande belopp 2016–2018.

Regeringen avser att i en särskild proposition föreslå att takbeloppen i högkostnadsskyddet inom äldreomsorgen höjs fr.o.m. 1 juli 2015. Regeringens avsikt är att de båda takbeloppen avseende hemtjänst och dagverksamhet respektive del av flerbäddsrum i särskilt boende höjs med 224 kronor per månad. Förslaget medför att kommunernas möjlighet till avgiftsuttag ökar. Regeringen föreslår därför, i enlighet med den kommunala finansieringsprincipen, att anslaget *Kommunalekonomisk utjämning* minskas med 75 miljoner kronor 2015. Från och med 2016

beräknas anslaget minskas med 150 miljoner kronor per år.

Det statliga utjämningsbidraget för LSS-kostnader finansieras av utjämningsavgifter som kommuner betalar till staten. Enligt prognos uppgår utjämningsbidraget för 2015 till 3 713 miljoner kronor, vilket är mer än vad som tidigare beräknats. Regeringen föreslår därför att anslaget *Utjämningsbidrag för LSS-kostnader* ökas med 248 miljoner kronor 2015. Från och med 2016 beräknas anslaget ökas med 248 miljoner kronor per år.

Tabell 8.10 Nu föreslagna och aviserade utgiftsförändringar

Föreslagna och aviserade utgiftsreformer och finansieringar i samband med budgetpropositionen samt höständringsbudgeten för 2014 i förhållande till 2014 års ekonomiska vårproposition. Endast större anslagsförändringar redovisas separat under respektive utgiftsområde.

Miljoner kronor	2014	2015	2016	2017	2018
Reformer					
UO 01 Rikets styrelse	0	42	14	14	14
UO 02 Samhällsekonomi och finansförvaltning	0	127	-51	-52	-52
varav					
Bidragfastigheter		150			
UO 03 Skatt, tull och exekution	75	-8	-37	-37	-37
varav					
Tullverket, unionstullkodex	75				
UO 04 Rättsväsendet	200	-281	-379	-379	-379
varav					
Tillskott Polisen	200				
Effektiviseringar inom brottmålsprocessen			-150	-150	-150
Sänkt anslagsnivå Kriminalvården		-250	-100	-100	-100
UO 05 Internationell samverkan	0	-120	-121	-121	-121
varav					
Sänkning av anslaget för avgifter till internationella organisationer		-100	-100	-100	-100
UO 06 Försvar och samhällets krisberedskap	1 960	1 567	-8	412	602
varav					
Försvarssatsning- förbandsverksamhet m.m.	210	410	795	810	965
Försvarssatsning- materiel		270		430	475
Finansiering av försvarssatsning	-110		-500	-500	-500
Kompensation för fastighetsöverlåtelse		70	23	3	3
Finansiering av materielanskaffning	-500				
Materielanskaffning	2 000	900			
Kustbevakningen	56	20	67	67	67
Förebyggande insatser mot jordskred och andra naturkatastrofer		150			
Ersättning räddningstjänst skogsbrand	250				
Skogsbrand Västmanland efterarbete	110				
Forskning och teknikutveckling		-30	-30	-50	-50
UO 07 Internationellt bistånd	0	484	481	481	481
varav					
Internationell klimatfinansiering		500	500	500	500

Fortsättning tabell 8.10 Nu föreslagna och aviserade utgiftsförändringar

Föreslagna och aviserade utgiftsreformer och finansieringar i samband med budgetpropositionen samt höständringsbudgeten för 2014 i förhållande till 2014 års ekonomiska vårproposition. Endast större anslagsförändringar redovisas separat under respektive utgiftsområde.

Miljoner kronor	2014	2015	2016	2017	2018
UO 08 Migration	1 155	1 651	1 795	1 224	800
varav					
Dimensionering Migrationsverket ^{3,4}	105	1 533	1 641	1 162	774
Tillskott ersättningar och bostadskostnader	1 050				
Tillskott offentligt bidräde i utlänningsärenden		107	154	62	25
UO 09 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	0	2 656	1 521	1 283	1 275
varav					
Kostnadsfria läkemedel för barn		200	410	410	410
Ökad tillgänglighet i cancervården		500	500	500	500
Resursförstärkning till hälso- och sjukvården		1 000	1 000	1 000	1 000
Förlossningsvård och stärka kvinnors hälsa		400	400	400	400
Prestationsbunden vårdgaranti slopas			-1 000	-1 000	-1 000
PLO-uppräknig av schablonbeloppet inom assistansersättningen		-344	-437	-445	-453
Tidsbegränsade satsningar inom äldrepolitiken löper ut		-956	-1 230	-1 444	-1 444
Nationell satsning på äldreomsorgen		2 000	2 000	2 000	2 000
Bidrag för utveckling av socialt arbete		-50	-50	-50	-50
Avskaffande av fritidspeng		-81	-81	-81	-81
UO 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	4 131	534	597	612	617
varav					
Ersättning för höga sjuklönekostnader		-9	-80	-85	-90
Höjd sjukpenning p.g.a. höjd ersättning i arbetslöshetsförsäringen		246	400	420	430
Sjukpenning m.m. ⁴	1 422				
Aktivitets- och sjukersättningar ⁴	2 474				
Höjd sjuk- och aktivitetsersättning		314	314	314	314
Handikappersättningar ⁴	63				
Arbetskadeersättningar ⁴	171				
UO 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	83	149	348	348	348
varav					
Höjd andel av boendekostnad som täcks av bostadstillägg för pensionärer		190	380	380	380
Höjt förmögenhetstillägg för bidragsgrundande inkomst för bostadstillägg		-50	-50	-50	-50
Höjt anslag för äldreförsörjningsstöd ⁴	83				
UO 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	70	828	822	555	506
varav					
Avskaffande av jämställdhetsbonus				-272	-306
Höjd föräldrapenning på grundnivå		194	194	194	192
Höjt underhållsstöd		625	628	633	631

Fortsättning tabell 8.10 Nu föreslagna och aviserade utgiftsförändringar

Föreslagna och aviserade utgiftsreformer och finansieringar i samband med budgetpropositionen samt höständringsbudgeten för 2014 i förhållande till 2014 års ekonomiska vårproposition. Endast större anslagsförändringar redovisas separat under respektive utgiftsområde.

Miljoner kronor	2014	2015	2016	2017	2018
Höjt anslag barnpension och efterlevandestöd t.f.a. reviderad prognos ⁴	70				
UO 13 Integration och jämställdhet	520	47	-253	-537	-438
varav					
Sfi-bonus ⁴	70				
Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare ⁴	450				
Sfi i anläggningsboenden		50	50	50	
Ersättning till etableringslotsar och insatser för vissa nyanlända invandrare		-50	-50	-50	
Ersättning till etableringslotsar och insatser för vissa nyanlända invandrare		-100	-400	-685	-586
Förstärkt stöd till kvinnojourer		100	100	100	100
Fortsatt stöd till länsstyrelser för att motverka mäns våld mot kvinnor		50	50	50	50
UO 14 Arbetsmarknad och arbetsliv	0	4 063	8 154	8 092	6 395
varav					
Förstärkning av Arbetsförmedlingen		905	940	965	736
Införande av traineejobb		432	1 424	1 627	1 658
Införande av extratjänster		429	2 418	2 502	1 173
Utbildningskontrakt		355	355	355	355
Reformerad A-kassa		1 870	2 735	2 638	2 579
Fler programplatser tidigt i arbetslösheten		95			
Ökade drivkrafter att studera i sysselsättningsfasen		60	51	50	50
Avskaffat flyttningsbidrag		-85	-95	-95	-95
Sänkt anordnarbidrag i sysselsättningsfasen		-301	-93	-84	-136
Tidigareläggning av medel för EU:s socialfond		210	346	60	
Modernt arbetsliv: bättre arbetsmiljö samt förstärkt kompetensutveckling i företagshälsövården		100	100	100	100
UO 15 Studiestöd	0	1 245	1 487	1 596	1 804
varav					
Kunskapslyftet, fler platser i högskolan		189	291	431	583
Fler platser i yrkeshögskolan		80	162	166	172
Fler platser i folkhögskolan		77	104	106	109
Fler platser i yrkesvux/komvux		516	521	532	550
Utbildningskontrakt		318	320	326	336
KPU-lärare inom vissa bristyrken		100	200	200	200
Studera med aktivitetsstöd		-44	-64	-66	-67
Höjt totalbelopp i studiemedlen		164	167	176	195
Ökad avgiftsfinansiering av CSN		-159	-218	-278	-278

Fortsättning tabell 8.10 Nu föreslagna och aviserade utgiftsförändringar

Föreslagna och aviserade utgiftsreformer och finansieringar i samband med budgetpropositionen samt höständringsbudgeten för 2014 i förhållande till 2014 års ekonomiska vårproposition. Endast större anslagsförändringar redovisas separat under respektive utgiftsområde.

Miljoner kronor	2014	2015	2016	2017	2018
UO 16	0	4 277	6 264	6 322	6 300
varav					
Fler speciallärare och -pedagoger m.m.		200	500	500	500
Läxhjälp i grundskolan		272	376	388	400
Skola under lov		72	72	150	150
Stärkt elevhälsa		100	200	200	200
Nationella skolutvecklingsprogram		136	140	140	140
Samverkan för bästa skola		475	600	600	600
Barnomsorg på obekväm arbetstid		49	49	80	80
Mer personal och mindre barngrupper i förskolan		415	830	830	830
Indexerat inkomsttak i maxtaxan		-52	-257	-511	-809
Kompetensutveckling sfi-lärare		30	100	100	100
Kompetensutveckling för lärare och förskolans personal		200	200	200	200
Fler platser i yrkeshögskolan		120	240	240	240
Fler platser i yrkesvux/komvux		475	475	475	475
Utbildningskontrakt		150	140	136	136
Mindre klasser/flu anställda i fk-åk3		1 108	2 000	2 000	2 000
Överföring av ESS-medel till VR		-70	-70	-70	-70
Överföring av ESS-medel till VR		70	70	70	70
Kunskapslyftet, fler platser i högskolan		383	625	875	1 123
Högre kvalitet i högskolan		125	250	250	250
Minskade medel för rekrytering av framstående forskare		-20	-60	-75	-75
Minskade medel för särskilda utgifter inom universitet och högskolor		-50	-61	-65	-65
UO 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	0	349	347	343	331
varav					
Kulturverksamhet i miljonprogram		50	60	60	60
Stimulansbidrag kulturskolan		100	100	100	100
Fri entré vid vissa museer		80	80	80	80
Fler platser i folkhögskolan		90	120	120	120
UO 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	0	275	767	764	764
varav					
Energieffektivisering av vissa bostäder		200	500	500	500
Upprustning av skollokaler		100	300	300	300
UO 19 Regional tillväxt	-33	2	12	-10	-122
varav					
EU:s regionalfond		54	64	42	-70
UO 20 Allmän miljö- och naturvård	0	1 757	1 912	1 791	1 769
varav					
Ökade medel miljöövervakning		75	50	50	50

Fortsättning tabell 8.10 Nu föreslagna och aviserade utgiftsförändringar

Föreslagna och aviserade utgiftsreformer och finansieringar i samband med budgetpropositionen samt höständringsbudgeten för 2014 i förhållande till 2014 års ekonomiska vårproposition. Endast större anslagsförändringar redovisas separat under respektive utgiftsområde.

Miljoner kronor	2014	2015	2016	2017	2018
Ökade medel för skötsel av värdefull natur		350	350	350	350
Ökade medel sanering		170	50	50	50
Klimatanpassning		50	50	50	50
Förlängd supermiljöbilspremie		100	100		
Ökade medel havs- o vattenmiljö		75	75	75	75
Insatser för internationella klimatinvesteringar		50			
Ökade anslag Naturvårdsverket		35	50	50	50
Ökade medel för skydd av värdefull natur		640	590	590	590
Klimatinvesteringar i kommuner och regioner		200	600	600	600
UO 21 Energi	0	95	90	94	94
varav					
Förstärkt stöd till solceller		100	100	100	100
UO 22 Kommunikationer	0	1 819	1 493	1 609	1 453
varav					
Tekniska justeringar m.a.a. anslagsomläggning		-20	-48	-86	-240
Överflyttar från utveckling till vidmakthållande p.g.a. åtgärdernas karaktär	-850	-50		-700	
Överflyttar från utveckling till vidmakthållande p.g.a. åtgärdernas karaktär	850	50		700	
Kollektivtrafik i tätort		500	500	500	500
Finansiering av tidigareläggning drift och underhåll av järnväg	-510				
Tidigareläggning drift och underhåll av järnväg	510				
Tillskott vidmakthållande järnväg		1 240	1 240	1 240	1 240
Prognosjustering m.m. trängselskatt Stockholm		190	-65	63	25
Prognosjustering m.m. trängselskatt Göteborg		-70	3	33	70
UO 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	112	889	610	622	620
varav					
Miljöpaketet - förstärkning av insatser för skogsbruket		100	100	100	100
Havs- och fiskeprogram 2014–2020 EU-medel		88	67	77	53
Omfördelning inom landsbygdsprogrammet 2014–2020	-110				
Ökad nationell medfinansiering av landsbygdsprogrammet 2014–2020		400	400	400	400
Omfördelning inom landsbygdsprogrammet 2014–2020	110				
Ökad medfinansiering från EU för landsbygdsprogrammet 2014–2020	76				
Ökad medfinansiering från EU för landsbygdsprogrammet 2007–2013		185			

Fortsättning tabell 8.10 Nu föreslagna och aviserade utgiftsförändringar

Föreslagna och aviserade utgiftsreformer och finansieringar i samband med budgetpropositionen samt höständringsbudgeten för 2014 i förhållande till 2014 års ekonomiska vårproposition. Endast större anslagsförändringar redovisas separat under respektive utgiftsområde.

Miljoner kronor	2014	2015	2016	2017	2018
UO 24 Näringsliv	36	258	206	200	194
varav					
Omfördelning mellan Vinnovas anslag		75	75	75	75
Omfördelning mellan Vinnovas anslag		-75	-75	-75	-75
Förstärkning Almi		130	130	130	130
Förstärkning exportfrämjande		80	80	80	80
UO 25 Allmänna bidrag till kommuner	3	1 053	1 283	1 297	1 297
varav					
Neutraliserad effekt av slopad avdragsrätt pensionssparande		-2 571	-3 776	-3 776	-3 776
Reglering till följd av höjda takbelopp för avgifter inom äldreomsorgen		-75	-150	-150	-150
Neutraliserad effekt av förhöjt grundavdrag för personer över 65		1 913	1 913	1 913	1 913
Kompensation med anledning av slopad nedsättning av arbetsgivaravgiften för unga		1 510	3 020	3 020	3 020
Reglering till följd av höjd riksnorm fritidsaktiviteter		81	81	81	81
Anslagsökning till följd av ny prognos för LSS-utjämnningen		248	248	248	248
Summa anslagsförändringar	8 312	23 758	27 354	26 521	24 513
varav Anslagsökningar	24 730	77 895	96 613	104 451	102 687
varav Anslagsminskningar	-16 328	-54 137	-69 259	-77 930	-78 174
Skillnaden mellan utgiftseffekt och anslagseffekt ²	-610	900			
Tillskott Migrationsverket ³	1 155	1 533	1 641	1 162	774
Summa ökning av takbegränsade utgifter	7 767	21 325	25 713	25 359	23 739
Anslagsförändringar som motiverar teknisk justering av utgiftstaket ⁵	3	-407	-1 612	-1 612	-1 612
Ökning av takbegränsade utgifter exklusive utgiftsförändringar som motiverar teknisk justering av utgiftstaket⁶	7 764	21 733	27 325	26 971	25 351
Beräkningsteknisk överföring till hushållen ⁷			6 836	6 809	7 680
Ökning av takbegränsade utgifter inklusive beräkningsteknisk överföring till hushållen			34 161	33 781	33 031

¹ Förslag i propositionen Höständringsbudget för 2014 (prop. 2014/15:2) som föreslås tillföras regelstyrda transfereringsanslag till följd av förändrade volymer eller makroekonomiska förutsättningar utan att någon ny reform föreslås.

² För 2014 avses ej ianspråktaga medel under utgiftsområde 6, anslag 1:2 *Försvarsmaktens insatser internationellt*. Regeringen avser att för 2015 besluta om en utgiftsbegränsning under utgiftsområde 6, anslag 1:2 *Försvarsmaktens insatser internationellt* som uppgår till 900 miljoner kronor.

³ Ej att likställas med diskretionär politik.

⁴ Av de 8,3 miljarder kronor som de takbegränsade utgifterna ökar med 2014 består ca 6,0 miljarder kronor av medel som i propositionen Höständringsbudget för 2014 (prop. 2014/15:2) föreslås tillföras främst regelstyrda transfereringsanslag (känsliga för volym och makroekonomiska förändringar) utan att någon ny reform föreslås.

⁵ Anslagsförändringar som motiverar teknisk justering av utgiftstaket se avsnitt 5.4.

⁶ Motsvarar de utgifter som till följd av reformer minskar budgeteringsmarginalen.

⁷ Avser den överstigande budgeteffekten av föreslagna och aviserade budgetförstärkningar i denna proposition i förhållande till föreslagna och aviserade budgetförsvagningar.

Källa: Egna beräkningar.

8.2.2 Övriga utgiftsförändringar jämfört med 2014 års ekonomiska vårproposition

I detta avsnitt redovisas förändringen av utgiftsramarna för 2015–2018, jämfört med beräkningen i 2014 års ekonomiska vårproposition, till följd av andra faktorer än de som redovisas i avsnitt 8.2.1.

Pris- och löneomräkning av anslag för förvaltnings- och investeringsändamål

I 2014 års ekonomiska vårproposition gjordes en slutlig pris- och löneomräkning för 2015 och en preliminär pris- och löneomräkning för 2016–2018. I denna proposition revideras den totala budgeteffekten av den preliminära pris- och löneomräkningen ned med 0,7 miljarder kronor för 2016, ned med 0,5 miljarder kronor för 2017 och upp med 0,2 miljarder kronor för 2018.

Övriga makroekonomiska förändringar

I jämförelse med vårpropositionen har anslag som styrs av den makroekonomiska utvecklingen justerats med hänsyn tagen till det bedömda makroekonomiska läget som presenteras i denna proposition (se avsnitt 4). De nya makroekonomiska förutsättningarna innebär sammantaget att de beräknade utgifterna är oförändrade 2015 och lägre 2016–2018. Den främsta orsaken till detta är att utgifterna för ålderspensionssystemet har reviderats ned 2015–2018 jämfört med prognoserna i vårpropositionen. Huvudorsaken till de sänkta prognoserna är ett lägre inkomstindex. Samtidigt har de arbetsmarknadsrelaterade utgifterna reviderats upp 2015–2018 till följd av bedömningar om ett försämrat arbetsmarknadsläge med högre arbetslöshet och fler personer i arbetsmarknadspolitiska program. Enligt en grov uppskattning innebär en ökning av arbetslösheten med en tiondel procentenhet att de arbetsmarknadsrelaterade utgifterna ökar med ungefär 0,6 miljarder kronor. Detta samband förutsätter dock att långtidsarbetslösheten ligger kvar på samma nivå som i dagsläget och att bedömningen av styckkostnader för olika arbetsmarknadspolitiska åtgärder inte ändras.

Volym

Utgifterna har också förändrats till följd av nya prognoser för volymerna inom de regelstyrda transfereringssystemen. Sammantaget innebär

volymförändringarna att utgifterna väntas bli 10,5 miljarder kronor högre 2015, 15,5 miljarder kronor högre 2016 samt 19,4 respektive 19,6 miljarder kronor högre 2017 och 2018 än vad som beräknades i vårpropositionen. En viktig förklaring till ökningen är att antalet asylsökande och antalet nyanlända har reviderats upp för hela prognosperioden, vilket innebär mellan 6,1 och 13,0 miljarder kronor högre utgifter per år.

Antalet personer som erhåller sjukpenning och sjukersättning har också reviderats upp för hela prognosperioden, vilket innebär mellan 2,7 och 3,4 miljarder kronor högre utgifter per år.

Antalet personer med studiemedel beräknas bli högre än vad som beräknades i vårpropositionen, vilket höjer utgiftsprognosen för området med 1,3–1,5 miljarder kronor per år.

Tabell 8.11 Volym inom olika transfereringssystem 2015–2018

Förändring jämfört med 2014 års ekonomiska vårproposition anges inom parentes

	2015	2016	2017	2018
Asylsökande, genomsnittligt antal inskrivna	83 300 (25 200)	87 100 (31 400)	77 500 (22 900)	69 800 (16 200)
Antal sjukpenningdagar, (netto), miljoner	53,4 (2,1)	55,0 (2,6)	56,0 (2,8)	56,7 (2,9)
Antal personer med sjukersättning	315 800 (3 300)	307 200 (5 900)	299 000 (7 400)	291 400 (8 500)
Antal personer med garantipension	776 800 (4 800)	729 200 (7 900)	665 000 (7 500)	633 200 (2 800)
Antal uttagna tillfälliga föräldrapenningdagar, miljoner	5,5 (-1,0)	5,7 (-0,8)	5,9 (-0,7)	6,1 (-0,5)
Antal personer med etableringsersättning	54 000 (6 400)	71 200 (18 700)	80 000 (32 200)	71 900 (34 100)
Antal personer med studiemedel ¹	573 800 (49 400)	566 500 (58 000)	556 800 (61 700)	558 000 (66 100)

Anm.: Volymuppgifter om antal personer avser årsgenomsnitt och är avrundat till närmaste hundratal. Endast ett urval med större förändringar redovisas i tabellen. Se tabell 8.7 för könsupplade utfall.

¹ Bruttoreknet antal. Avser volymer som ligger till grund för anslagens utgiftsprognos, vilket kan avvika från volymer bakom anslagsprognosen. När stödtagare under året har studerat på flera utbildningsnivåer eller både i Sverige och utomlands uppstår dubbelräkning.

Källa: Egna beräkningar.

Tekniska förändringar

Vissa förslag om utgiftsförändringar som regeringen föreslår i denna proposition föranleder justeringar av utgiftstaket för staten (se även avsnitt 5.4). De tekniska justeringarna som är aktuella innebär att nivån på utgiftstaket bör justeras ned med 0,4 miljarder kronor 2015

och ned med 1,6 miljarder kronor årligen 2016–2018.

Minskning av anslagsbehållningar

Statliga myndigheter har vissa möjligheter att omfördela sina utgifter över tiden. Medel på ramanslag som inte utnyttjas under ett budgetår kan inom vissa gränser sparas till efterföljande år. Det innebär att en myndighet utöver årets anvisade anslagsmedel även kan använda tidigare sparade anslagsmedel, vilket ger en viss flexibilitet i planeringen. I regel uppgår den del som myndigheten får disponera efterföljande år till 3 procent av anslagsmedlen. Myndigheter har också möjlighet att inom vissa gränser låna av efterföljande års anslag, s.k. anslagskredit. Förskjutningar av detta slag redovisas som en för alla anslag gemensam beräkningspost benämnd Minskning av anslagsbehållningar, som ingår i de takbegränsade utgifterna.

Myndigheternas förbrukning av anslagsbehållningar och utnyttjande av anslagskrediter utgör en osäkerhet i beräkningen av de takbegränsade utgifterna. I förhållande till bedömningen i vårpropositionen har utgiftsprognoserna för 2015 justerats ned mer än anslagna medel, vilket innebär att posten Minskning av anslagsbehållningar reviderats ned med 2,8 miljarder kronor det året. I förhållande till bedömningen i vårpropositionen har utgiftsprognoserna för 2016 justerats upp mer än anslagna medel, vilket innebär att posten Minskning av anslagsbehållningar reviderats upp med 0,2 miljarder kronor. För 2017 och 2018 har utgiftsprognoserna justerats ned mer än anslagna medel, vilket innebär att posten Minskning av anslagsbehållningar reviderats ned med 0,7 miljarder kronor per år.

Beräkningsteknisk överföring till hushållen

Regeringen aviserar i denna proposition skattehöjningar fr.o.m. 2016 som överstiger budgeteffekten för 2016–2018 av regeringens reformer. Det är regeringens avsikt att dessa medel ska användas för finansiering av framtida reformer. Tills dess redovisas de överskridande medlen i denna proposition som en beräkningsteknisk överföring till hushållssektorn vid sidan av de 27 utgiftsområdena men som en del av de takbegränsade utgifterna. Den beräkningstekniska överföringen påverkar den offentliga sektorns utgifter på samma sätt som de takbegränsade utgifterna.

Övrigt

Revideringar av utgiftsprognoserna kan förorsakas av nya prognosmetoder, justeringar till följd av ny information, korrigeringar av tidigare gjorda fel och regeländringar utom regeringens direkta kontroll, t.ex. ändringar i EU:s regelverk. Sammantaget beräknas dessa övriga faktorer leda till att utgifterna revideras ned 2015–2018 med 3,1 miljarder kronor, 2,9 miljarder kronor, 0,8 miljarder kronor respektive 1,1 miljarder kronor.

8.2.3 Pris- och löneomräkning

Principerna för pris- och löneomräkningen

Riksdagen har beslutat om de grundläggande riktlinjerna för pris- och löneomräkningen (prop. 1991/92:100, bil. 1, bet. 1991/92:FiU20, rskr. 1991/92:128). För att undvika intrång och inblandning i lönerörelsen var det angeläget att skapa ett system för pris- och löneomräkning enligt vilket myndigheterna genom sitt handlande inte skulle kunna påverka kompensationen. Grunden för systemet har sedan dess varit att det är de beslutade anslagsnivåerna för myndigheternas verksamhet som ska pris- och löneomräknas. De kostnader som räknas om är löner, hyror och övriga förvaltningskostnader. Vid omräkningen används separata index för prisutvecklingen inom de tre nämnda utgiftsgrupperna. Transfereringar som finansieras från myndighetsanslag räknas inte om inom ramen för pris- och löneomräkningssystemet.

Systemet ska bidra till att skapa förutsättningar för en produktivitetutveckling som motsvarar den som uppnås i den privata sektorn. Av denna anledning reduceras löneindex med ett produktivitetsavdrag som motsvarar produktivitetutvecklingen i den privata tjänstesektorn.

Pris- och löneomräkningen är ett generellt system med en automatisk beräkning. Systemet tar således inte direkt hänsyn till den faktiska utgiftsutvecklingen för det enskilda anslaget.

Index för lönedel

För omräkningen av lönedelen i pris- och löneomräkningen beräknar Statistiska centralbyrån varje år ett arbetskostnadsindex avseende utvecklingen för tjänstemän inom tillverkningsindustrin. Om inte Arbetsgivarverket meddelar att särskilda avsättningar har gjorts i avtalen för

vissa verksamhetsområden eller yrkeskategorier får normalt alla anslag samma omräkningsindex.

Arbetskostnadsindex för 2015 är 1,96 procent. Arbetskostnadsindex minskas därefter med ett produktivitetsavdrag som motsvarar genomsnittet av de senaste tio årens produktivitetsutveckling inom den privata tjänstesektorn enligt nationalräkenskaperna. Produktivitetsavdraget för 2015 är 0,96 procent.

Det slutgiltiga löneindexet för 2015 blir därmed 1,00 procent (löneindex = arbetskostnadsindex – produktivitetsavdrag). Detta är under det historiska genomsnittsvärdet för löneindex som ligger på ca 2 procent.

Index för hyresdel

Hyresindex beräknas enligt två metoder, beroende på om avtalet för fastigheten i fråga kan omförhandlas under det avsedda budgetåret eller inte.

Lokalhyror som inte kan omförhandlas under det kommande budgetåret räknas om med ett index som motsvarar 70 procent av konsumentprisindexförändringen två år före det aktuella budgetåret. För omräkningen av hyror för 2015 har omräkningstalet -0,04 procent använts.

Omräkningen för hyresavtal som kan omförhandlas bygger på prisutvecklingen under perioden från det att avtalet tecknades till det att avtalet ska omförhandlas. Detta omräkningstal är individuellt för varje berört anslag och beräknas utifrån den lokala hyresutvecklingen i det område där fastigheten är belägen.

Omräkningen av övriga förvaltningskostnader

För omräkningen av övriga förvaltningskostnader används samma index för i princip alla anslag som pris- och löneomräknas. Detta index fastställs genom en sammanvägning av flera index från Statistiska centralbyrån avseende utgifter som förekommer i samband med myndighetsutövning. För omräkningen av övriga förvaltningskostnader 2015 har omräkningstalet -0,12 procent använts för samtliga anslag.

I tabell 8.12 visas pris- och löneomräkningen för 2015 per utgiftsområde. Pris- och löneomräkningen för varje anslag framgår av den härledningstabell som finns i respektive utgiftsområdesbilaga.

Tabell 8.12 Pris- och löneomräkning för 2015

Miljoner kronor

Utgiftsområde	Pris- och löneomräkning 2014	Pris- och löneomräkning 2015
1 Rikets styrelse	281	73
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	48	14
3 Skatt, tull och exekution	286	79
4 Rättsväsendet	1 028	285
5 Internationell samverkan	6	1
6 Försvar och samhällets krisberedskap	382	-191
7 Internationellt bistånd	21	6
8 Migration	92	35
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	67	26
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	200	54
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	10	3
13 Integration och jämställdhet	2	0
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	229	69
15 Studiestöd	9	3
16 Utbildning och universitetsforskning	930	372
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	207	61
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik	23	6
20 Allmän miljö- och naturvård	27	6
21 Energi	11	1
22 Kommunikationer	73	-27
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	76	17
24 Näringsliv	43	8
Summa	4 049	902

Källa: Egna beräkningar.

8.3 Uppföljning av utgifterna på statens budget och takbegränsade utgifter 2014

8.3.1 Utgiftsprognos 2014

I statens budget för 2014 uppgick de samlade utgifterna under samtliga utgiftsområden till 855,1 miljarder kronor. I den aktuella prognosen beräknas utgifterna till 842,0 miljarder kronor, dvs. 13,1 miljarder kronor lägre än i budgeten. De takbegränsade utgifterna (utgiftsområde 1-25 och 27 samt utgifterna i ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget) beräknades i budgetpropositionen för 2014 till 1 090,7 miljarder kronor. I den aktuella prognosen beräknas de takbegränsade utgifterna till 1 093,8 miljarder

kronor för samma år, dvs. 3,1 miljarder kronor högre (se tabell 8.13).

De lägre utgifterna i statens budget för 2014 beror främst på att utgifterna under utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m. bedöms bli betydligt lägre än de medel som anvisades i budgeten, framför allt till följd av att högre överkurser än beräknat förväntas uppstå vid emissioner av nominella statsobligationer i svenska kronor.

I prognosen har hänsyn tagits till riksdagens beslut med anledning av förslagen i propositionen Vårändringsbudget för 2014 (prop. 2013/14:99, bet. 2013/14:FiU21, rskr. 2013/14:316) och till förslagen i propositionen Höständringsbudget för 2014 (prop. 2014/15:2). Totalt föreslår regeringen i propositionen högre anslagsnivåer om 8,3 miljarder kronor. En del av detta belopp, 6,0 miljarder kronor, avser främst transfereringsanslag där utgiftsförändringar uppkommit som är föranledda av att volymer eller makroekonomiska förutsättningar förändrats jämfört med den bedömning som låg till grund för anslagsberäkningen i budgetpropositionen. Genom förslag om ändringar i budgeten tillförs i dessa fall medel på befintliga anslag, utan att någon ny reform föreslås.

Vidare har hänsyn tagits till nya bedömningar av volymerna i de rättighetsstyrda transfereringssystemen och förändrade makroekonomiska förutsättningar m.m.

Tabell 8.13 Takbegränsade utgifter och statsskuldräntor m.m. 2014

Miljarder kronor

	Statens budget ¹	Prognos	Differens prognos-budget
Summa utgiftsområden	855,1	842,0	-13,1
Utgiftsområde 26			
Statsskuldräntor m.m.	22,1	6,3	-15,8
Utgifter exkl. utgiftsområde 26			
Statsskuldräntor m.m. ²	833,0	835,8	2,8
Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten	257,8	258,1	0,4
Takbegränsade utgifter³	1 090,7	1 093,8	3,1

Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför ej alltid med summan.

¹ Enligt riksdagens beslut med anledning av budgetpropositionen för 2014 (prop. 2013/14:1, bet. 2013/14:FiU1, rskr. 2012/13:32).

² Inklusivt posten Minskning av anslagsbehållningar.

³ I de takbegränsade utgifterna ingår ej utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m. Källa: Egna beräkningar.

I tabell 8.14 redovisas av riksdagen beslutade ramar för utgiftsområdena, beslutade och föreslagna ändringar i budgeten, summerade per utgiftsområde, samt de prognostiserade utgifterna för respektive utgiftsområde och för ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget.

För vissa utgiftsområden skiljer sig de aktuella utgiftsprognoserna väsentligt från de medel som riksdagen ursprungligen anvisade i budgeten (se diagram 8.4). Nedan redogörs för de viktigaste orsakerna till dessa avvikelser.

Tabell 8.14 Utgifter 2014

Miljarder kronor

Utgiftsområde	Urspr. budget ¹	Ändringsbudget ²	Förslag till ändringsbudget ²	Totalt anvisat ³	Prognos	Differens prognos-urspr. budget	Differens prognos-totalt anvisat
1 Rikets styrelse	12,9			12,9	12,8	-0,1	-0,1
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	14,1		0,0	14,1	14,1	0,0	0,0
3 Skatt, tull och exekution	10,5		0,1	10,6	10,3	-0,2	-0,3
4 Rättsväsendet	40,3		0,2	40,5	40,3	0,0	-0,2
5 Internationell samverkan	2,0			2,0	1,9	-0,2	-0,2
6 Försvar och samhällets krisberedskap	47,2	0,0	2,0	49,2	47,6	0,4	-1,6
7 Internationellt bistånd	31,8	-1,0		30,9	31,1	-0,8	0,2
8 Migration	9,9	2,7	1,2	13,8	13,4	3,5	-0,4
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	62,2		0,0	62,2	61,8	-0,4	-0,4
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	96,5		4,1	100,7	98,6	2,1	-2,1
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	39,0		0,1	39,1	39,2	0,2	0,1
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	81,6		0,1	81,7	80,7	-0,9	-1,0
13 Integration och jämställdhet	12,4	0,0	0,5	13,0	13,2	0,7	0,2
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	70,4			70,4	68,9	-1,5	-1,5
15 Studiestöd	21,0			21,0	20,0	-1,1	-1,1
16 Utbildning och universitetsforskning	60,1	0,0		60,1	59,0	-1,1	-1,1
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	12,9			12,9	12,7	-0,1	-0,1
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik	1,2			1,2	1,1	-0,1	-0,1
19 Regional tillväxt	3,0		0,0	2,9	2,9	-0,1	0,0
20 Allmän miljö- och naturvård	5,2			5,2	5,1	-0,1	-0,1
21 Energi	2,8			2,8	2,9	0,1	0,1
22 Kommunikationer	45,4		0,0	45,4	45,2	-0,2	-0,2
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	15,3	0,4	0,1	15,8	16,2	0,9	0,4
24 Näringsliv	5,6	0,0	0,0	5,6	5,4	-0,2	-0,2
25 Allmänna bidrag till kommuner	93,6		0,0	93,6	93,6	0,0	0,0
26 Statsskuldräntor m.m.	22,1			22,1	6,3	-15,8	-15,8
27 Avgiften till Europeiska unionen	37,7			37,7	37,9	0,2	0,2
Minskning av anslagsbehållningar	-1,7						
Summa utgiftsområden	855,1	2,2	8,3	867,2	842,0	-13,1	-25,2
Summa utgiftsområden exkl. statsskuldräntor	833,0			845,2	835,8	2,7	-9,4
Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten	257,7			258,1	258,1		
Takbegränsade utgifter	1 090,7				1 093,8	3,1	
Budgeringsmarginal	16,3				13,2	-3,1	
Utgiftstak för staten	1 107,0				1 107,0		

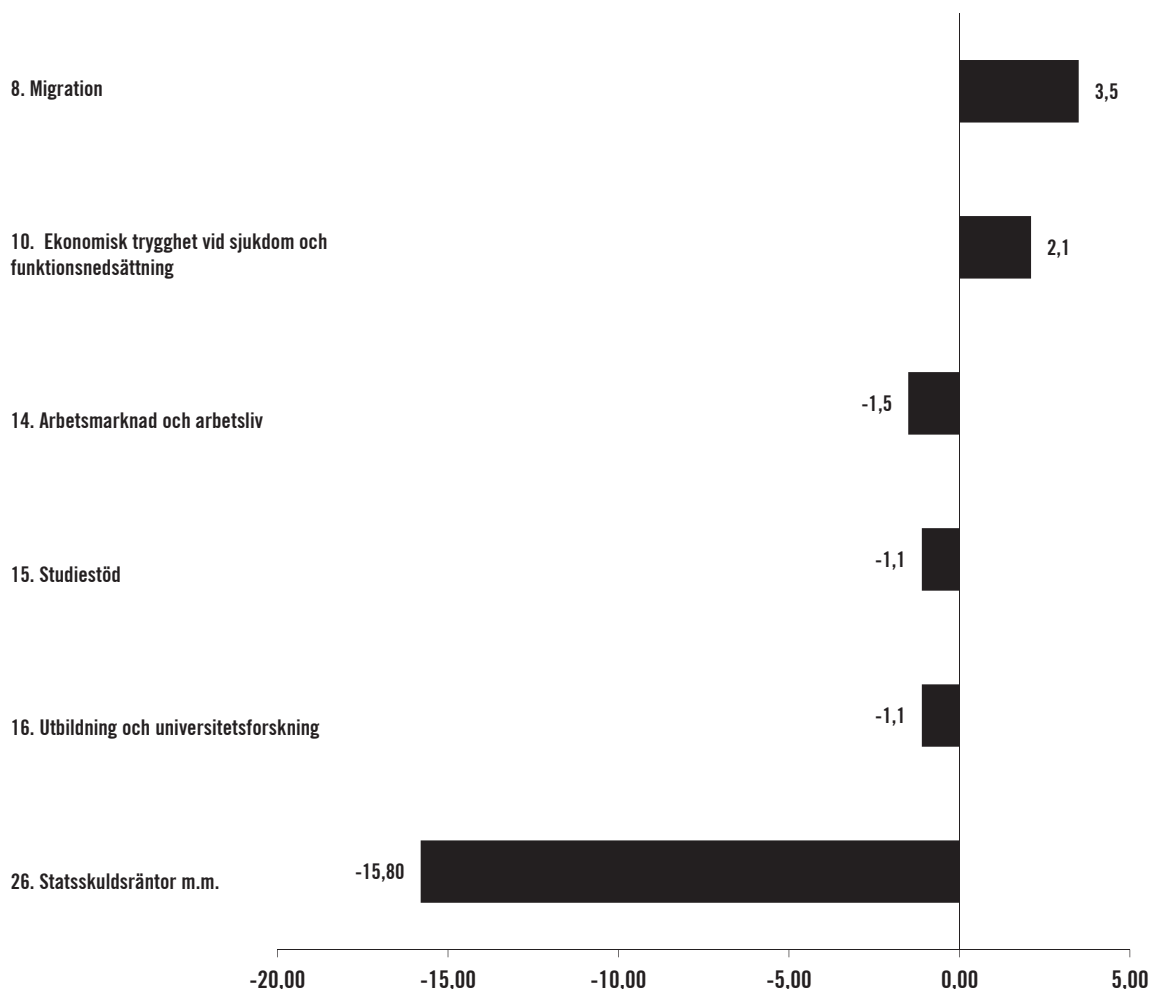
Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

¹ Statens budget för 2014 enligt riksdagens beslut med anledning av Budgetpropositionen för 2014 (prop. 2013/14:1, bet. 2013/14:FIU1, rskr. 2012/13:32).² Där 0,0 anges har ändringsbudget beslutats eller förslag till ändringsbudget lämnats, men beloppet för utgiftsområdet totalt uppgår till mindre än 50 miljoner kronor.³ Anvisat på statens budget enligt riksdagens beslut efter förslag i propositionen Vårändringsbudget för 2014 (prop. 2013/14:99, bet. 2013/14:FIU21, rskr. 2013/14:316) samt förslag i propositionen Höständringsbudget för 2014 (prop. 2014/15:2).

Källa: Egna beräkningar.

Diagram 8.4 Skillnad mellan utgiftsprognos för 2014 och ursprungligt anvisade medel på statens budget för 2014¹ för vissa utgiftsområden

Miljarder kronor

¹ Ursprunglig budget enligt riksdagens beslut med anledning av budgetpropositionen för 2014 (2013/14:1 FiU10, rskr. 2013/14:139).
Källa: Egna beräkningar.

Utgiftsområde 8 Migration

Utgifterna under utgiftsområdet bedöms bli 3,5 miljarder kronor högre än ursprungligt anvisade medel. Utvecklingen förklaras av en kraftig ökning i antalet asylsökande, framför allt från Syrien och Eritrea, vilket till största del påverkar utgifterna under anslaget *Ersättningar och boendekostnader*.

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning

Utgifterna under utgiftsområdet bedöms bli 2,1 miljarder kronor högre än ursprungligt anvisade medel. Upprevideringen beror framför allt på ökade kostnader för anslaget *Aktivitets- och sjukersättningar m.m.* till följd av ökad medelersättning och ökat inflöde. Även utgifterna för anslaget *Sjukpenning och rehabilitering m.m.* beräknas bli högre än vad

som anvisats, främst på grund av ett ökat inflöde och att sjukfallen beräknas bli något längre än vad som bedömdes i budgetpropositionen för 2014.

Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Utgifterna under utgiftsområdet bedöms bli 1,5 miljarder kronor lägre än ursprungligt anvisade medel. Den främsta förklaringen till utvecklingen är en starkare konjunktur-utveckling än vad som förutsågs i budgetpropositionen för 2014. Den förbättrade konjunkturutvecklingen leder till att färre blir arbetslösa, vilket medför färre personer med arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd och lägre programvolymerna. Andelen av de arbetslösa som är kvalificerade för arbetslöshetsersättning har också minskat något, vilket leder till minskade utgifter. Även programvolymerna utanför

garantierna har skrivits ned och styckkostnaden för aktivitetsersättning i garantierna har skrivits ned. Vidare har antalet konkurser varit lägre än vad som tidigare beräknats vilket bidrar till lägre utgifter för lönegarantiersättning.

Utgiftsområde 15 Studiestöd

Utgifterna under utgiftsområdet bedöms bli 1,1 miljarder kronor lägre än ursprungligt anvisade medel. Detta förklaras till största delen av att utgifterna under anslaget *Studiemedel* för det s.k. högre studiebidraget förväntas bli lägre än anvisade medel. Detta är en följd av att prognosen för antalet studerande med det högre bidraget kraftigt understiger den budgeterade volymen.

Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

Utgifterna under utgiftsområdet bedöms bli 1,1 miljarder kronor lägre än ursprungligt anvisade medel i statens budget, vilket förklaras av lägre resursförbrukning på flertalet anslag än vad som förutsågs i budgetpropositionen för 2014.

Utgiftsområde 26 Statsskuldsräntor m.m.

Utgifterna under utgiftsområdet bedöms bli 15,8 miljarder kronor lägre än ursprungligt anvisade medel i statens budget. De lägre utgifterna förklaras främst av att överkurser om cirka 12 miljarder kronor förväntas uppstå till följd av emissioner av nominella statsobligationer i svenska kronor, vilket är mer än vad som bedömdes i budgetpropositionen för 2014. De större överkurserna är delvis en effekt av förändringar i låneplanen, men uppstår även till följd av lägre marknadsräntor än vad som antogs i budgetpropositionen för 2014.

Förändring av anslagsbehållningar

I budgeten för 2014 var den beräknade förändringen av anslagsbehållningarna inte fördelad per utgiftsområde, utan redovisades under posten Minskning av anslagsbehållningar. De totala utgifterna redovisades i statens budget som summan av utgiftsramarna och beräkningsposten Minskning av anslagsbehållningar. Denna beräkningspost uppgick i budgeten till -1,7 miljarder kronor, vilket innebär en minskning av statens utgifter med motsvarande belopp och att anslagsbehållningarna således förväntades öka.

I den aktuella prognosen för 2014 ingår emellertid förändringen av anslagsbehållningarna

under respektive utgiftsområde. Förändringen av anslagsbehållningarna under 2014 kan därför beräknas som skillnaden mellan prognostiserat utfall och anvisade medel, med hänsyn tagen till förslag till ändringsbudget, indragningar av anslagsmedel och medgivna överskridanden (se tabell 8.15).

Tabell 8.15 Beräknad förändring av anslagsbehållningar 2014

Miljarder kronor

Ramanslag (Från samtliga belopp har utgiftsområde 26 Statsskuldsräntor m.m. exkluderats)	
Ingående ramöverföringsbelopp¹	18,5
+ Anvisat på ursprunglig budget ²	834,7
+ Anvisat på vårändringsbudget för 2014 ³	2,2
+ Förslag till höständringsbudget för 2014 ⁴	8,3
+ Medgivna överskridanden	0,0
- Indragningar	16,1
- Prognos	835,8
= Beräknat utgående överföringsbelopp	11,8
Beräknad förändring av anslagsbehållningar	-6,7

Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför ej alltid med summan.

¹ Enligt Årsredovisning för staten 2013 (skr. 2013/14:101).

² Enligt 2013/14:1 FiU10, rskr. 2013/14:139.

³ Enligt riksdagens beslut efter förslag i propositionen Vårändringsbudget för 2014 (prop. 2013/14:99, bet. 2013/14:FiU21, rskr. 2013/14:316).

⁴ Enligt förslag i propositionen Höständringsbudget för 2014 (prop. 2014/15:2).

Källa: Egna beräkningar.

Utfallet för statens budget 2013 visar att anslagsbehållningarna det året uppgick till 18,5 miljarder kronor. År 2014 kommer anslagssparandet att öka jämfört med 2013 i den mån utgifterna är lägre än anvisade medel på budgeten för 2014, eller minska i den mån utgifterna överstiger anvisade medel eller till följd av beslut om indragningar.

I enlighet med de beslut om ändringsbudget som riksdagen har fattat för 2014 har de anvisade medlen ökat med sammanlagt 2,2 miljarder kronor. I propositionen Höständringsbudget för 2014 (prop. 2014/15:2) föreslås ytterligare anslagsökningar med sammanlagt 8,3 miljarder kronor (exklusive statsskuldsräntor). De hittills beräknade indragningarna av anslagsmedel uppgår till 16,1 miljarder kronor, varav merparten berör de rättighetsstyrda transfereringsanslagen.

Anslagsbehållningarna beräknas vid utgången av 2014 uppgå till 11,8 miljarder kronor (exklusive statsskuldsräntor). Därmed beräknas anslagsbehållningarna minska med 6,7 miljarder kronor mellan årsskiftet 2013/14 och årsskiftet 2014/15.

9

Den offentliga sektorns finansiering, statens budgetsaldo och statseskuld

9 Den offentliga sektorns finanser, statens budgetsaldo och statsskuld

Sammanfattning

- Den offentliga sektorn redovisade 2013 ett underskott i det finansiella sparandet som uppgick till 50 miljarder kronor. Den utdragna lågkonjunkturen medför i kombination med de åtgärder som vidtagits efter förslag i budgetpropositionen för 2014 att den offentliga sektorns finanser försämras 2014. Underskottet beräknas 2014 uppgå till 87 miljarder kronor, eller 2,2 procent av BNP. När tillväxten åter tar fart, stärks det finansiella sparandet och för 2018 beräknas ett överskott om 0,5 procent av BNP, vid den politik som regeringen föreslår och aviserar i denna proposition.
- Den offentliga sektorns finansiella ställning är stark. De finansiella tillgångarna översteg 2013 skulderna med 25,3 procent av BNP. Den konsoliderade bruttoskulden uppgick 2013 till 38,6 procent av BNP, vilket med god marginal understiger referensvärdet inom EU på 60 procent av BNP.
- Den konsoliderade statsskulden beräknas ha uppgått till 1 236 miljarder kronor 2013. Statsskulden beräknas minska som andel av BNP samtliga år fr.o.m. 2015, och i nominella termer fr.o.m. 2016.
- Det finansiella sparandet och det ekonomiska resultatet i kommunsektorn bedöms försämras 2014 jämfört med 2013. Skatteunderlaget utvecklas förhållandevis svagt. Försämringen beror också på att kommunsektorn inte får det tillskott från

AFA Försäkring som den erhöll 2013. I takt med att arbetsmarknadsläget därefter successivt förbättras, stärks de ekonomiska förutsättningarna för kommuner och landsting fr.o.m. 2015. Resultatet beräknas uppgå till mellan 12 och 17 miljarder kronor per år 2014–2018.

I detta avsnitt redovisas den offentliga sektorns finanser enligt redovisningsprinciperna i nationalräkenskaperna (NR). Med offentlig sektor avses här den gamla definitionen som i NR:s nya redovisning benämns offentlig förvaltning.¹⁰⁸

Avsnittet innehåller vidare en redovisning av utvecklingen för statens budgetsaldo och statsskulden enligt de principer som följer av budgetlagen (2011:203) och riksdagens beslut om statens budget.

I utgifterna på statens budget ingår en beräkningsteknisk överföring 2016–2018 till hushållssektorn till följd av att regeringen i denna proposition föreslår och aviserar

¹⁰⁸ Skatter och statsbidrag redovisas enligt den ordning som gällde innan den genomgripande revideringen av NR i maj 2010. Därmed överensstämmer redovisningen bättre med redovisningen i statens budget och den kommunala redovisningen. Det innebär dock att skatter och statsbidrag för delsektorerna (staten, ålderspensionssystemet och kommunala sektorn) avviker från den nuvarande redovisningen i NR. Det finansiella sparandet för den offentliga sektorn och dess delsektorer påverkas emellertid inte av denna avvikelse. Redovisningen av inkomster och utgifter för den konsoliderade offentliga sektorn påverkas inte heller.

budgetförstärkningar som överstiger effekten av regeringens föreslagna och aviserade budgetförsvagningar. Det är regeringens avsikt att dessa medel ska användas för finansiering av framtida reformer. Den beräkningstekniska överföringen påverkar den offentliga sektorns utgifter på samma sätt som de takbegränsade utgifterna. Överföringen belastar därmed statens budgetsaldo och det finansiella sparandet i staten och i den offentliga sektorn (se även avsnitt 8.1.2).

I avsnittet redovisas också en jämförelse av olika bedömares prognoser av den offentliga sektorns finansiella sparande i Sverige. Slutligen redovisas Europeiska kommissionens bedömningar om finansiellt sparande och bruttoskulder i EU-länderna, Japan och USA.

9.1 Effekterna på de offentliga finanserna av regeringens politik

Statens budget är det viktigaste verktyget för regeringen att genomföra sin ekonomiska politik och för riksdagen att utöva sin finansmakt. Budgetpropositionen och den ekonomiska vårpropositionen är regeringens förslag till riksdagen om hur budgetpolitiken ska utformas. Regeringen kan förändra politikens inriktning genom att föreslå att medel används till nya ändamål eller att den tidigare aviserade fördelningen till befintliga ändamål ändras. Förändringar i skattesystemet är också ett sätt att ändra politikens inriktning.

Detta avsnitt innehåller en översiktlig redovisning av vilka effekter de reformer som regeringen föreslår eller aviserar i denna proposition har på de offentliga finanserna. Inledningsvis redovisas effekterna av de förslag och aviseringar som tillkommit sedan 2014 års ekonomiska vårproposition, dvs. förslagen och aviseringarna i denna proposition och i propositionen Höständringsbudget för 2014 (prop. 2014/15:2). En detaljerad beskrivning av inkomst- och utgiftsreformerna finns i avsnitt 6 och 8.2. Därefter följer en redovisning av budgeteffekterna i förhållande till föregående år, som även inkluderar effekterna av åtgärder som tidigare beslutats eller aviserats, dvs. samtliga förslag till och aviseringar av reformer och finansiering som regeringen och tidigare regeringar lämnat till riksdagen och som

riksdagen antingen beslutat eller godkänt beräkningarna för.¹⁰⁹ I redovisningen förutsätts att anslagsförändringar motsvaras av lika stora utgiftsförändringar.

Förslag och aviseringar sedan 2014 års ekonomiska vårproposition

I tabell 9.1 redovisas effekterna på den offentliga sektorns finansiella sparande av förslag och aviseringar i denna proposition och i propositionen Höständringsbudget för 2014 samt hur de fördelar sig på utgifter och inkomster enligt NR. Av tabellen framgår således på en övergripande nivå hur utformningen av politiken har förändrats sedan 2014 års ekonomiska vårproposition beslutades.

Även i tabell 1.1 redovisas hur förslagen och aviseringarna i denna proposition påverkar det finansiella sparandet. Underlaget till tabell 1.1 är detsamma som till tabell 9.1, men tabell 1.1 är uppställd så att politikens inriktning ska framgå på ett tydligt sätt.

¹⁰⁹ Regeringen föreslår och riksdagen beslutar om användningen av medel för det kommande budgetåret. Regeringen kan även avisera åtgärder vars ikraftträdande ligger längre fram i tiden än det närmast följande budgetåret och som normalt ingår i anslagsberäkningarna. Riksdagen godkänner dessa beräkningar.

Tabell 9.1 Nu föreslagna och aviserade utgifts- och inkomstförändringar 2014–2018, effekt på offentliga sektorns finansiella sparande

Miljarder kronor. Förändring i förhållande till 2014 års ekonomiska vårproposition.

	2014	2015	2016	2017	2018
<i>Utgiftsförändringar</i>					
Förändring av takbegränsade utgifter ¹	2,4	21,7	27,3	27,0	25,4
Justering för olika redovisningsprinciper i statens budget och nationalräkenskaperna		-0,7	-0,5	-0,6	-0,7
Summa utgiftsförändringar	2,4	21,0	26,8	26,4	24,7
<i>Inkomstförändringar</i>					
Skatter, netto ²	0,0	20,6	32,4	31,9	31,6
Övriga inkomstreformer ³	0,0	0,7	1,2	1,3	0,8
Summa inkomstförändringar, netto	0,0	21,3	33,6	33,2	32,4
Förändring finansiellt sparande offentlig sektor	-2,4	0,2	6,8	6,8	7,7
<i>procent av BNP</i>	-0,1	0,0	0,2	0,2	0,2
Förändring finansiellt sparande offentlig sektor inkl. beräkningsteknisk överföring till hushållssektorn ⁴	-2,4	0,2	0,0	0,0	0,0

¹ Se tabell 8.10. Föreslagna anslagsförändringar 2014 beskrivs närmare i propositionen Höständringsbudget för 2014 (prop. 2014/15:2). Medel som föreslås tillföras anslag utan att någon ny reform föreslås ingår inte (främst transfereringsanslag). Inklusivt medel till dessa anslag uppgår förslagen i propositionen Höständringsbudget för 2014 till 8,3 miljarder kronor (se vidare avsnitt 8.3).

² Effekterna på de offentliga finanserna av föreslagna och aviserade förändringar av skatteregler beskrivs närmare i avsnitt 6.49.

³ Övriga inkomstreformer beskrivs i avsnitt 7.2.2. Budgeteffekten för 2015 för Ersättning för höga sjuklönekostnader redovisas här enligt NR (-306 miljoner kronor) till skillnad från i tabell 7.10 där den redovisas kassamässigt enligt statens budget (-18 miljoner kronor).

⁴ Den beräkningstekniska överföringen till hushållssektorn avser den överstigande budgeteffekten av föreslagna och aviserade budgetförstärkningar i denna proposition i förhållande till föreslagna och aviserade budgetförsvagningar. Se avsnitt 8.1.2.

Källa: Egna beräkningar.

I redovisningen av effekten på det finansiella sparandet för 2014 i tabell 9.1 ingår endast den del av förslagen i propositionen Höständringsbudget för 2014 som avser nya reformer. Dessa förslag medför sammantaget att det finansiella sparandet tillfälligt försvagas med ca 2,4 miljarder kronor jämfört med bedömningen i vårpropositionen. Totalt föreslår regeringen i denna proposition högre anslagsnivåer om ca 8,3 miljarder kronor. Av dessa avser ca 6 miljarder kronor transfereringsanslag, där utgiftsförändringar uppkommit som är föranledda av att volymer eller makroekonomiska förutsättningar förändrats jämfört med den bedömning som låg till grund för anslagsberäkningen i budgetpropositionen för 2014. Ändringarna är i dessa fall inte föranledda av några nya reformer.

Av tabell 9.1 framgår att de föreslagna reformerna på budgetens utgifts- och inkomstsida medför att den offentliga sektorns finanser förstärks de kommande åren. För 2015 är effekten relativt liten, 0,2 miljarder kronor, men fr.o.m. 2016 bedöms de offentliga finanserna förstärkas med ca 7–8 miljarder kronor årligen. När den beräkningstekniska överföringen till hushållssektorn (se avsnitt 8.1.2) inkluderas i effekterna av regeringens politik bedöms det finansiella sparandet 2016–2018 vara oförändrat av regeringens politik.

De föreslagna reformerna som påverkar de takbegränsade utgifterna beräknas medföra högre utgifter om ca 22 miljarder kronor 2015, ca 27 miljarder kronor 2016 och 2017 och ca 25 miljarder kronor 2018. En mer detaljerad genomgång av de förslag och aviseringar som påverkar budgetens utgiftssida finns i avsnitt 8.2. Tabell 8.10 visar beräknade budgeteffekter av förslagen och aviseringarna per utgiftsområde samt större anslagsförändringar under varje utgiftsområde.

De föreslagna och aviserade skatteförändringarna medför att inkomsterna 2015 förstärks med ca 21 miljarder kronor och med 32–34 miljarder kronor årligen 2016–2018 i förhållande till vårpropositionen. En mer detaljerad genomgång av skatteförslagen finns i avsnitt 6. Budgeteffekterna av de enskilda förslagen redovisas i tabell 6.24.

Övriga inkomstreformer väntas förstärka de offentliga finanserna med knappt en miljard kronor 2015 och 2018 samt med drygt en miljard kronor 2016 och 2017. Dessa förslag redovisas mer detaljerat i avsnitt 7.2.2.

Effekter av åtgärder i förhållande till föregående år

Vid bedömningen av finanspolitikens inriktning är det viktigt att ta hänsyn till den samlade effekten av regeringens politik, dvs. i vilken utsträckning både tidigare beslutade och nu föreslagna åtgärder sammantaget påverkar förändringen av det finansiella sparandet över tiden. Regeringens bedömning av finanspolitikens inriktning sammanfattas i tabell 9.6. Underlaget till bedömningen av den aktiva finanspolitiken i tabell 9.6 redovisas i tabell 9.2, som visar de samlade budgeteffekterna av tidigare beslutade och aviserade samt nu

föreslagna och aviserade reformer, inklusive finansieringen av dessa, i förhållande till föregående år. På detta sätt redovisas på en övergripande nivå regeringens prioriteringar.

Sammantaget bedöms den offentliga sektorns finansiella sparande försvagas 2013 och 2014 med ca 18 respektive 24 miljarder kronor till följd av beslutade, föreslagna och aviserade reformer. Åren därefter är den hittills beslutade, föreslagna och aviserade aktiva finanspolitiken åtstramande för 2015 och 2016, men något expansiv för 2017 och 2018. När den beräkningstekniska överföringen till hushållssektorn inkluderas i effekterna av regeringens politik bedöms skillnaden främst vara att finanspolitiken blir lätt expansiv 2016 i stället för att vara åtstramande. För 2017 och 2018 är skillnaden liten.

Utgifterna i statens budget 2013 ökade med 12,9 miljarder kronor jämfört med 2012 till följd av beslut om reformer, främst till följd av de åtgärder som föreslogs i budgetpropositionen för 2013. Budgeteffekten på utgifterna bedöms dock vara något mindre efter justering i enlighet med NR:s redovisningsprinciper, främst till följd av minskningar av lånefinansierade infrastrukturinvesteringar och kapitaltillskott. De lånefinansierade infrastrukturinvesteringarna ingår inte i de takbegränsade utgifterna och ska inkluderas för att skapa överensstämmelse med NR. Eftersom dessa minskade i omfattning mellan 2012 och 2013 bidrar de till att utgifterna minskar mellan åren. Vidare redovisas kapitaltillskott i de takbegränsade utgifterna, men inte i NR. Dessa ska därmed exkluderas för att erhålla budgeteffekten för det finansiella sparandet enligt NR. Sammantaget beräknas beslut om ny politik, enligt redovisningen i NR, ha medfört att den offentliga sektorns utgifter ökade med 8,1 miljarder kronor 2013 jämfört med 2012. Även för 2014 bedöms ny politik på utgiftssidan bidra till en ökning av utgifterna.

Tabell 9.2 Utgifts- och inkomstförändringar 2013–2018 i förhållande till föregående år av tidigare beslutade och aviserade samt nu föreslagna och aviserade åtgärder och finansieringar, effekt på offentliga sektorns finansiella sparande

Miljarder kronor. Budgeteffekt i förhållande till föregående år.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Utgiftsförändringar¹						
Förändring av takbegränsade utgifter ²	12,9	3,7	12,6	8,6	-0,5	0,2
Justering för olika redovisningsprinciper i statens budget och nationalräkenskaper ³	-4,8	1,8	-1,8	0,0	3,8	1,2
varav lånefinansierade infrastrukturinvesteringar ³	-2,9	-0,2	-1,7	-0,2	3,8	1,2
varav kapitaltillskott till statliga bolag ⁴	-1,5	2,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa utgiftsförändringar	8,1	5,5	10,8	8,5	3,3	1,4
Inkomstförändringar¹						
Skatter, brutto ⁵	-11,4	-15,2	24,0	15,1	0,1	0,0
Indirekta effekter av skatter	1,1	0,0	-2,2	-2,3	0,2	-0,3
Övriga inkomstreformer ⁶	0,0	-2,9	0,6	1,0	0,1	-0,5
Summa inkomstförändringar, netto	-10,2	-18,1	22,4	13,8	0,4	-0,9
Utgifts- och inkomstförändringar, effekt på offentliga sektorns finansiella sparande^{1,7}						
<i>procent av BNP</i>	<i>-0,5</i>	<i>-0,6</i>	<i>0,3</i>	<i>0,1</i>	<i>-0,1</i>	<i>0,0</i>
Utgifts- och inkomstförändringar, effekt på offentliga sektorns finansiella sparande inkl. beräkningsteknisk överföring till hushållssektorn ⁸						
<i>procent av BNP</i>	<i>-0,5</i>	<i>-0,6</i>	<i>0,3</i>	<i>0,0</i>	<i>-0,1</i>	<i>-0,1</i>

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar inte alltid.

¹ För utgiftsreformer innebär minustecken anslagsminskningar eller att temporära program upphör eller minskar i omfattning. För inkomstreformer innebär minustecken att skatteinkomsterna minskar. För den sammanlagda budgeteffekten av utgifts- och inkomstreformer innebär minustecken att de offentliga finanserna försvagas jämfört med året innan.

² I tabell 8.5 redovisas förändringarna per utgiftsområde. Anslagsförändringar som motiverar tekniska justeringar av utgiftstaket och anslagsförändringar till följd av den makroekonomiska utvecklingen och volymförändringar i transfereringssystemen m.m. ingår inte. Förslag i ändringsbudget redovisas exklusive medel som föreslås tillföras anslag utan att någon ny reform föreslås (främst transfereringsanslag).

³ Posten visar förändringen av nettouplåningen för väg- och järnvägsobjekt. Nettouplåning utgör skillnaden mellan nyupplåning och amortering.

⁴ Kapitaltillskott påverkar inte det finansiella sparandet. Posten avser kapitaltillskott på 1,0 miljarder kronor till Ersättningsmark AB 2012 och Sveriges medverkan i kapitalhöjning i Europeiska investeringsbanken om 2,5 miljarder kronor 2013.

⁵ Se tabell 7.11. Förändrad kommunal utdebitering ingår i tabell 7.11 men ska inte ingå i tabell 9.2 eftersom den tabellen visar budgeteffekter av tidigare riksdagsbeslut och förslag från regeringen.

⁶ Se avsnitt 7.2.2 för en genomgång av övriga inkomstreformer i denna proposition.

⁷ Exklusive indirekta effekter av utgiftsreformer på inkomstsidan.

⁸ Den beräkningstekniska överföringen till hushållssektorn avser den överstigande budgeteffekten av föreslagna och aviserade budgetförstärkningar i denna proposition i förhållande till föreslagna och aviserade budgetförsvagningar. Se avsnitt 8.1.2.

Källa: Egna beräkningar.

För 2015 föreslår regeringen i denna proposition satsningar på utgiftssidan som medför högre utgifter. Effekten bedöms i viss utsträckning motverkas av att de lånefinansierade infrastruktursatsningarna minskar i omfattning jämfört med 2014. Även 2016–2018 beräknas budgeteffekter på utgiftssidan medföra att de offentliga finanserna försvagas något i förhållande till föregående år. Avsnitt 8.1.3 innehåller en mer detaljerad genomgång av utvecklingen av de takbegränsade utgifterna. I tabell 8.5 redovisas förändringarna av de takbegränsade utgifterna per utgiftsområde.

När det gäller budgetens inkomster är det i första hand sänkta skatter som medför att inkomsterna försvagas 2013 och 2014, med sammantaget ca 28 miljarder kronor. De åtgärder på skatteområdet som regeringen föreslår i denna proposition är den huvudsakliga orsaken till att inkomsterna i stället bedöms förstärkas med drygt 22 miljarder kronor 2015. Även 2016 förstärks inkomsterna till följd av höjda skatter som regeringen föreslår och aviserar i denna proposition. År 2017 och 2018 är budgetens inkomster i princip oförändrade till följd av ny politik. I tabell 7.11 särredovisas hur de enskilda regeländringarna på skatteområdet påverkar de offentliga finanserna jämfört med föregående år.

Redovisningen i tabell 9.2 avser både utgifts- och inkomstsidan på statens budget. När det gäller reformer på budgetens inkomstsida beskriver bruttoeffekten den statistiskt beräknade förändringen i intäkterna från den skatt som regeländringen avser. Bruttoeffekten beaktar således inte eventuella indirekta effekter som t.ex. regeländringens påverkan på andra skattebaser och på konsumentprisindex. Om t.ex. konsumentprisindex påverkas av en regeländring uppkommer en indirekt effekt, eftersom utgiftsnivån i olika offentliga transfereringssystem påverkas av förändringar i detta index. Indirekta effekter på budgetens inkomstsida av utgiftsreformer ingår inte i redovisningen i tabell 9.2.

Vidare ingår inte anslagsförändringar som motiverar tekniska justeringar av utgiftstaket för staten och anslagsförändringar till följd av den makroekonomiska utvecklingen och volymförändringar i transfereringssystemen. Slutligen ingår inte medel som i propositionen Höständringsbudget för 2014, eller i tidigare propositioner om ändringar i statens budget, föreslagits tillföras anslag och som inte föranletts av

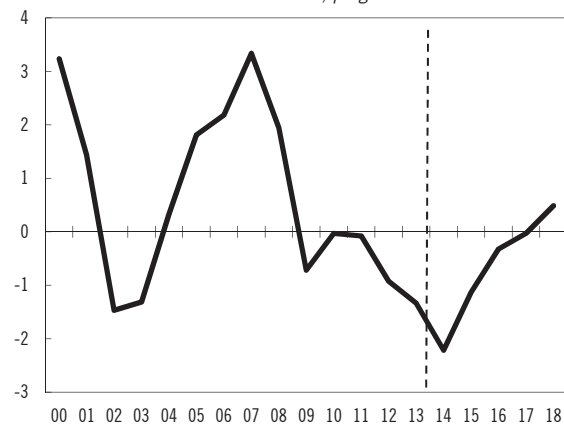
någon ny reform (det gäller i första hand transfereringsanslag som är känsliga för förändringar i volymer och makroekonomiska förutsättningar). I tabell 8.14 redovisas förslagen i propositionen Höständringsbudget för 2014 per utgiftsområde.

9.2 Den offentliga sektorns finansiella sparande

Det finansiella sparandet i den offentliga sektorn försvagades mellan 2012 och 2013. Sparandet uppgick 2013 till -50 miljarder kronor eller -1,3 procent av BNP 2013. Den svaga ekonomiska återhämtningen och de åtgärder som vidtogs efter förslag i budgetpropositionen för 2013 medförde att det finansiella sparandet försämrades 2013 jämfört med 2012. Även kraftigt ökade utgifter för pensioner bidrog till att underskottet ökade. Försämringen av det finansiella sparandet dämpades dock av återbetalningen av försäkringspremier till kommunsektorn från AFA Försäkring om ca 11 miljarder kronor.

Diagram 9.1 Den offentliga sektorns finansiella sparande 2000–2018

Procent av BNP. Utfall för 2000–2013, prognos för 2014–2018.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 9.3 Den konsoliderade offentliga sektorns finanser 2013–2018

Miljarder kronor, om annat ej anges. Utfall för 2013, prognos för 2014–2018.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Inkomster	1 861	1 877	1 990	2 104	2 209	2 312
<i>procent av BNP</i>	49,3	48,1	48,5	48,9	49,0	49,1
Skatter och avgifter	1 614	1 651	1 754	1 858	1 951	2 042
<i>procent av BNP</i>	42,7	42,3	42,8	43,1	43,3	43,4
Kapitalinkomster	72	59	62	66	73	78
Övriga inkomster	176	167	173	180	186	192
Utgifter	1 912	1 964	2 036	2 118	2 211	2 289
<i>procent av BNP</i>	50,6	50,3	49,7	49,2	49,1	48,6
Utgifter exkl. räntor	1 874	1 928	2 000	2 080	2 168	2 242
Räntor ¹	38	36	36	38	43	47
Finansiellt sparande	-50	-87	-46	-14	-1	23
<i>procent av BNP</i>	-1,3	-2,2	-1,1	-0,3	0,0	0,5
Strukturellt sparande						
<i>procent av BNP</i>	0,1	-0,9	-0,4	0,0	0,0	0,5

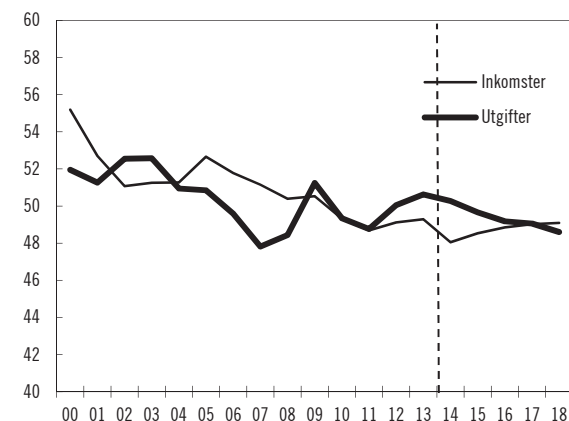
Not¹ Inklusivt räntor på pensionsskulden.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Underskottet i de offentliga finanserna beräknas öka mellan 2013 och 2014, till följd av såväl de åtgärder som den förra regeringen föreslagit som den förväntat fortsatt måttliga makroekonomiska utvecklingen. Det finansiella sparandet beräknas 2014 uppgå till -2,2 procent av BNP (se tabell 9.3).

Diagram 9.2 Inkomster och utgifter 2000–2018

Procent av BNP. Utfall för 2000–2013, prognos för 2014–2018.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

I takt med att konjunkturen förbättras stärks det finansiella sparandet till -1,1 procent av BNP 2015 och stiger därefter till ett överskott om 0,5 procent av BNP 2018. Förstärkningen av det

finansiella sparandet sker främst genom att utgifterna minskar i förhållande till BNP.

Till följd av de reformer som föreslås och aviseras i denna proposition beräknas inkomsterna som andel av BNP öka fram till 2018. Vid en normal ekonomisk tillväxt, utan tillkommande diskretionära finanspolitiska reformer, ökar skatteintäkterna ungefär i takt med BNP, samtidigt som utgifterna minskar som andel av BNP (se vidare avsnittet Finanspolitikens effekter på efterfrågan).

Inkomsterna som andel av BNP ökar fram till 2018

Den offentliga sektorns inkomster som andel av BNP ökade med 0,3 procentenheter mellan 2012 och 2013. Skatteintäkterna som andel av BNP (skattekvoten) ökade, trots de skattesänkningar som genomfördes 2013, eftersom de viktigaste skattebaserna utvecklades starkare än BNP. För 2014 beräknas skattekvoten minska med 0,5 procentenheter, vilket till stor del kan förklaras av att den förra regeringen genomförde det femte steget i jobbskatteavdraget. De skatteförändringar som föreslås i denna proposition bidrar till att skattekvoten därefter ökar något 2015–2018 (se tabell 9.4).

Tabell 9.4 Skatter och avgifter 2013–2018

Procent av BNP. Utfall för 2013, prognos för 2014–2018.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Hushållens direkta skatter	15,1	15,0	15,2	15,4	15,6	15,6
Företagens direkta skatter	2,7	2,4	2,4	2,5	2,6	2,7
Arbetsgivare o. egenföretagare avgifter	11,9	11,9	12,2	12,4	12,4	12,4
Mervärdesskatt	9,0	9,0	9,0	9,0	9,0	9,0
Fastighetsskatt och avgift	0,8	0,8	0,8	0,7	0,7	0,7
Övriga indirekta skatter	3,4	3,3	3,3	3,2	3,2	3,1
Summa	42,9	42,4	42,9	43,3	43,4	43,5
Till offentlig sektor	42,7	42,3	42,8	43,1	43,3	43,4
Till EU	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2

Anm.: Utfall 2013 enligt NR, vilket kan skilja sig från regeringens prognos för 2013.

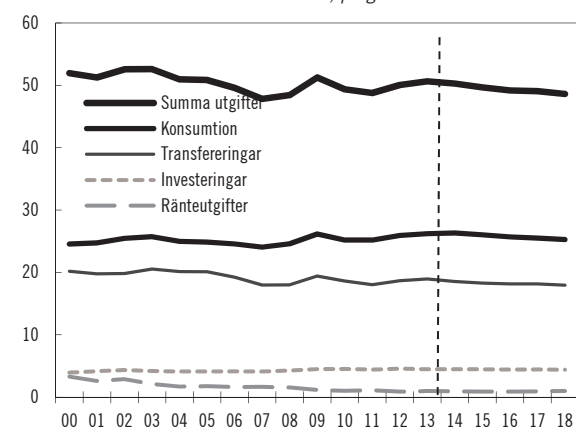
Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Utgifterna som andel av BNP minskar under prognosperioden

Utgiftskvoten, dvs. utgifterna i förhållande till BNP, minskade 2000–2008 med närmare 4 procentenheter. Framför allt var det transfereringsutgifter och ränteutgifter som svarade för denna minskning (se diagram 9.3). År 2009 ökade tillfälligt utgifterna för kommunal konsumtion och transfereringar till hushåll. Därefter har utgiftskvoten fallit tillbaka något. Kvoten uppgick 2013 till 50,6 procent av BNP. I avsaknad av större utgiftsreformer minskar utgiftskvoten något mellan 2013 och 2014. Utgifterna som andel av BNP beräknas uppgå till 50,3 procent 2014.

Diagram 9.3 Offentliga sektorns utgifter 2000–2018

Procent av BNP. Utfall för 2000–2013, prognos för 2014–2018

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Utgiftskvoten minskar sedan med i genomsnitt 0,4 procentenheter per år 2014–2018. Detta beror dels på att en del av statsbudgetens utgifter inte är indexerade utan är nominellt oförändrade i avsaknad av nya beslut, dels på den starkare tillväxten 2015–2018 och dels på att arbetslösheten minskar fr.o.m. 2014.

Fördelat på utgiftsslag är det framför allt den offentliga konsumtionen och transfereringarna till hushållssektorn som utvecklas långsammare än BNP 2014–2018 (se tabell 9.5). Pensionerna växer svagare än BNP i inledningen av prognosperioden, medan arbetsmarknads- och hälso-relaterade utgifter minskar något som andel av BNP under den senare delen av perioden. En successivt högre räntenivå medför att ränteutgifterna beräknas öka något i slutet av perioden, trots att statsskulden minskar som andel av BNP.

I förhållande till potentiell BNP uppgår utgifterna konstant till ca 49 procent 2014–2017, men minskar med 0,5 procentenheter 2018 till 48,6 procent.

Tabell 9.5 Den offentliga sektorns utgifter 2013–2018

Procent av BNP. Utfall för 2013, prognos för 2014–2018.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Konsumtion	26,2	26,3	26,0	25,7	25,5	25,3
Investeringar	4,5	4,5	4,5	4,4	4,5	4,4
Transfereringar till hushåll	15,5	15,2	14,9	14,9	14,9	14,7
Ålderspensioner	8,4	8,1	7,9	8,0	8,1	8,1
Hälsorelaterat	2,8	2,8	2,8	2,7	2,6	2,6
Arbetsmarknad	0,9	0,9	0,9	0,7	0,7	0,7
Familjer och barn	1,7	1,7	1,7	1,7	1,6	1,6
Övrigt	1,7	1,7	1,7	1,8	1,8	1,8
Övriga transfereringar och subventioner ¹	3,5	3,4	3,4	3,3	3,3	3,2
Ränteutgifter ²	1,0	0,9	0,9	0,9	0,9	1,0
Summa utgifter	50,6	50,3	49,7	49,2	49,1	48,6
Exklusive räntor	49,6	49,3	48,8	48,3	48,1	47,6

¹ Inklusive ofördelade utgifter.

² Inklusive räntor på pensionsskulden.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Finanspolitikens effekter på efterfrågan

En ofta använd indikator på finanspolitikens effekter på efterfrågan är förändringen av det strukturella sparandet. Det är ett grovt mått på finanspolitikens inriktning och innefattar inte bara aktiv finanspolitik i statens budget utan även flera andra faktorer.

Om förändringen i det strukturella sparandet är noll indikerar det att finanspolitiken, bortsett från effekten av de automatiska stabilisatorerna, har en neutral effekt på resursutnyttjandet i ekonomin. Om det strukturella sparandet i stället ökar eller minskar indikerar det att finanspolitiken har en åtstramande respektive expansiv effekt på resursutnyttjandet.

Nedan redovisas en analys av förändringen av det finansiella sparandet 2014–2018. Analysen görs för att ge en bild av hur finanspolitiken påverkar efterfrågan framöver. Det bör dock framhållas att osäkerheten i analyser av detta slag är stor.

År 2014 förväntas resursutnyttjandet öka och det negativa BNP-gapet minska med motsvarande 0,8 procent av potentiell BNP (se tabell 9.6). En sådan ökning i resursutnyttjandet

förstärker normalt de offentliga finanserna med motsvarande ca 0,5 procent av BNP (se rad två i tabell 9.6). Detta är effekten av de automatiska stabilisatorerna. Skillnaden mellan det finansiella sparandets förändring och nettoeffekten av de automatiska stabilisatorerna, engångseffekter och extraordinära kapitalvinster är förändringen av det strukturella sparandet. Den negativa engångseffekt på det finansiella sparandets förändring som redovisas 2014 beror på att kommunsektorn 2013 fick en engångsvis återbetalning från AFA försäkring, vilket den inte får 2014.

Tabell 9.6 Indikatorer för impuls till efterfrågan

Årlig förändring, procent av BNP.

	2014	2015	2016	2017	2018
Förändring finansiellt sparande	-0,9	1,1	0,8	0,3	0,5
Varav					
Automatiska stabilisatorer	0,5	0,6	0,4	0,2	0,0
Engångseffekter	-0,3	0,0	0,0	0,0	0,0
Extraordinära kapitalvinster	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Förändring strukturellt sparande	-1,0	0,5	0,4	0,1	0,5
Varav					
Aktiv finanspolitik ¹	-0,6	0,3	0,1	-0,1	0,0
Kapitalkostnader, netto	-0,3	0,0	0,0	0,0	0,0
Kommunsektorns finanser	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0
Övrigt ²	-0,1	0,1	0,2	0,1	0,6
BNP-gap, förändring i procentenheter	0,8	1,0	0,7	0,4	0,1

¹ Avser utgifts- och inkomstförändringar 2014–2018 i förhållande till tidigare år av beslutade, föreslagna och aviserade reformer (se tabell 9.2).

² Inklusive effekt av beräkningsteknisk överföring.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Normalt ökar skatteintäkterna i ungefär samma takt som BNP i löpande priser, medan de offentliga utgifterna ökar något långsammare. Anledningen till detta är att vissa utgifter, exempelvis barnbidragen, är bestämda nominellt i kronor, medan andra är prisindexerade. Anslagen till de statliga myndigheterna kompenseras vidare inte fullt ut för att lönerna ökar, eftersom viss produktivitetsökning förutsätts. Utan nya aktiva beslut förstärks därför de offentliga finanserna automatiskt, vilket till stor del förklarar de positiva värdena i rad 9, Övrigt, i tabell 9.6.

Den diskretionära finanspolitiken i statens budget (rad 6 i tabell 9.6) lämnar ett expansivt bidrag, motsvarande 0,6 procent av BNP, 2014 och ett något åtstramande bidrag, motsvarande

0,3 procent av BNP, 2015. Vid en oförändrad politik är bidraget från den diskretionära finanspolitiken nära noll övriga år.¹¹⁰

Förändringen av det strukturella sparandet påverkas även av att indexeringen av ålderspensionerna håller tillbaka dessa 2014 och 2015 och ökar dem relativt mycket 2016 och 2017. Pensionssystemets s.k. balanseringsmekanism förstärker därmed den underliggande automatiska budgetförstärkningens åtstramande effekt 2014 och 2015 och motverkar densamma 2016 och 2017.

¹¹⁰ En beräkningsteknisk överföring till hushållssektorn försämrar sparandet med ca 0,1 procent av BNP 2016. Denna redovisas inte som diskretionär politik på rad 6 i tabell 9.7, men skulle om så var fallet minska värdet med detta belopp 2016, och öka värdet på rad 9 på motsvarande sätt. (se även tabell 9.2 och avsnitt 8.1.2).

ENS 2010 – effekter på de offentliga finanserna

Regelverket för NR har reviderats från ENS 1995 till ENS 2010 (se fördjupningsrutan ENS 2010 – effekter på BNP av den nya redovisningen av nationalräkenskaperna). I tabell 9.7 redovisas vilka effekter som införandet av ENS 2010 har på den offentliga sektorns finansiella sparande och skuld. Det är inte helt klart vilka förändringar som är en följd av övergången till ENS 2010 och vad som beror på den allmänna översyn av NR som gjordes i samband med övergången till det nya räkenskapssystemet.

En förändring i det nya redovisningssystemet är att tillämpningen av regelverket för utdelningar som får tillgodoräknas det finansiella sparandet har skärpts. Det innebär att den del av utdelningarna från Riksbanken som överstiger föregående års resultat inte längre ingår i det finansiella sparandet. Det sänker det finansiella sparandet med drygt 4 miljarder kronor både 2012 och 2013.

Tabell 9.7 Förändringar av den offentliga sektorns finansiella sparande och konsoliderade bruttoskuld

Miljarder kronor, om annat ej anges.

	2010	2011	2012	2013
Finansiellt sparande ENS 95	0	0	-26	-44
<i>procent av BNP</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>-0,7</i>	<i>-1,2</i>
Förändringar till ENS 2010				
Utdelningar	-0,3	-1,9	-4,3	-4,5
Tjänstepensioner	-2,2	-2,0	-1,8	-2,2
Övrigt	1,8	1,4	-1,6	0,8
Finansiellt sparande				
ENS 2010	-1	-3	-34	-50
<i>procent av BNP</i>	<i>0,0</i>	<i>-0,1</i>	<i>-0,9</i>	<i>-1,3</i>
Konsoliderad bruttoskuld				
ENS 95	1 316	1 345	1 360	1 475
<i>procent av BNP</i>	<i>39,4</i>	<i>38,6</i>	<i>38,3</i>	<i>40,5</i>
Förändringar till ENS 2010	-24	-26	-20	-18
Konsoliderad bruttoskuld				
ENS 2010	1 293	1 319	1 340	1 457
<i>procent av BNP</i>	<i>36,7</i>	<i>36,1</i>	<i>36,4</i>	<i>38,6</i>

Anm.: Till följd av övergången till ENS 2010 har även BNP reviderats upp med 4–5 procentenheter, vilket framför allt fått effekt på bruttoskulden som andel av BNP. För 2010–2013 minskar skuldkvoten med ca 2 procentenheter per år som en effekt av den högre BNP-nivån.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Nya regler i ENS 2010 för avgränsningen av den offentliga sektorn bidrar vidare till att några statliga och kommunala enheter har klassificerats om från att tillhöra näringslivet och företagssektorn till den offentliga sektorn. Till den

statliga sektorn räknas nu Exportkreditnämnden, Almi Företagspartner, Swedfund, Östersjöstiftelsen och Industriefonden. Dessutom har bolagiserade, men landsningsägda, sjukhus flyttats från företagssektorn till den kommunala sektorn.

För staten medför omklassificeringen, till skillnad från den tidigare redovisningen, att det årliga resultatet för enheterna direkt påverkar det finansiella sparandet. I den kommunala sektorn påverkas det finansiella sparandet inte nämnvärt av omklassificeringen, utan endast fördelningen av kostnader mellan löner och övriga kostnader. Dessutom redovisas sysselsättningen i den kommunala sektorn i stället för i företagssektorn.

Enligt det nya regelverket ska intjänade tjänstepensioner redovisas som en skuld till hushållssektorn. Detta gäller för de förmånsbestämda pensioner inom staten och kommunsektorn som skuldförs i balansräkningen. I samband med övergången till ENS 2010 införs därmed statens pensionskulda i NR. Den kommunala pensionskulden ingår sedan tidigare i NR. Statens pensionskulda uppgick 2013 till 209 miljarder kronor eller 5,5 procent av BNP. Pensionskulder ingår dock inte i den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld (den s.k. Maastrichtskulden). Emellertid påverkas det finansiella sparandet av förändringen av pensionskulden, vilket belastar sparandet med 0,1 procent av BNP per år.

Maastrichtskulden minskade med ca 20 miljarder kronor till följd av att Pensionsmyndigheten, som klassificeras som tillhörande den offentliga sektorn i NR, fr.o.m. 2010 tog över den tillfälliga förvaltningen av premiepensionsmedel från Premiepensionsmyndigheten. Denna förvaltning ansågs tidigare tillhöra företagssektorn. Därtill har skulden minskat i relation till BNP (skuldkvoten) med ca 1,5 procentenheter till följd av att nivån på BNP höjts.

Förutom effekten på finansiellt sparande och skulder medför de reviderade nationalräkenskaperna nya definitioner av offentlig konsumtion och investeringar. Den högre nivån på BNP leder till att skatte-, utgifts- och skuldkvoter minskar, allt annat lika.

9.2.1 Staten

Statens finansiella sparande och budgetsaldo visar underskott 2013–2015, för att därefter successivt förstärkas. Detta medför att statskulden ökar 2013–2015, för att sedan minska under den resterande delen av prognosperioden.

Statens finansiella sparande

Statens inkomster utgörs i huvudsak av skatter och avgifter på arbete samt skatt på kapital och konsumtion. Dessa inkomster uppgick 2013 till ca 85 procent av statens totala inkomster. Av resterande del svarade inkomster från kapital för ca 4 procent, medan transfereringarna från övriga sektorer uppgick till ca 3 procent. Enligt NR redovisas även vissa kalkylmässiga poster, t.ex. kapitalförslitning, som inkomster. Dessa uppgick till 9 procent av inkomsterna 2013.¹¹¹

Tabell 9.8 Statens inkomster och utgifter 2013–2018

Miljarder kronor, om annat ej anges. Utfall för 2013, prognos för 2014–2018.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Inkomster	954	949	1 022	1 087	1 139	1 190
<i>procent av BNP</i>	25,3	24,3	24,9	25,2	25,3	25,3
Skatter och avgifter	807	813	879	937	982	1 029
Kapitalinkomster	35	25	28	30	33	33
Övriga inkomster	112	111	115	120	124	127
Utgifter¹	998	1 028	1 065	1 093	1 123	1 144
<i>procent av BNP</i>	26,4	26,3	26,0	25,4	24,9	24,3
Utgifter exkl. räntor ¹	968	999	1 035	1 061	1 088	1 107
<i>procent av BNP</i>	25,6	25,6	25,3	24,6	24,1	23,5
Ränteutgifter ¹	30	30	30	31	35	37
Finansiellt sparande	-43	-79	-43	-6	16	45
<i>procent av BNP</i>	-1,1	-2,0	-1,1	-0,1	0,4	1,0

¹ Inklusive beräkningsteknisk överföring till hushållen 2016–2018.

² Inklusive räntor på pensionsskulden.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Inkomsterna från skatter och avgifter som andel av BNP ökade något mellan 2012 och 2013. Det låga ränteläget och den relativt låga statskulden bidrog till att statens inkomster av räntor och

utdelningar (kapitalinkomster) översteg ränteutgifterna.

Sammantaget redovisade staten ett underskott på 1,1 procent av BNP 2013. År 2014 försämrades statens finanser jämfört med 2013. Underskottet beräknas uppgå till 2,0 procent av BNP (se tabell 9.8). Försvagningen är till stor del en följd av den förra regeringens åtgärder.

Underskottet beräknas i stort halveras till 2015 och då uppgå till 1,1 procent av BNP. Förstärkningen av statens finanser är främst en följd av att utgifterna beräknas minska som andel av BNP. Detta innebär att det finansiella sparandet i staten närmar sig balans 2016 och sedan förstärks fram till 2018. Det finansiella sparandet i staten beräknas 2018 uppgå till 1,0 procent av BNP.

Från statens finansiella sparande till budgetsaldo

Statens finansiella sparande visar förändringen av den finansiella förmögenheten, exklusive effekten av värdeförändringar. Budgetsaldot visar statens lånebehov med omvänt tecken och därmed dess påverkan på statsskulden.

Det finansiella sparandet påverkas inte av försäljningar och köp av finansiella tillgångar, t.ex. aktier, eller ökad utlåning, eftersom sådana transaktioner inte förändrar den finansiella förmögenheten. Däremot påverkas budgetsaldot och statsskulden av dessa transaktioner.

Förutom denna principiella skillnad avviker redovisningen i statens budget i flera andra avseenden från redovisningen i NR. Budgetsaldot redovisas kassamässigt, medan NR tillämpar en periodiserad redovisning.¹¹² Denna skillnad påverkar framför allt redovisningen av skatteintäkter och ränteutgifter.

För 2013 blev det finansiella sparandet betydligt starkare än budgetsaldot (se tabell 9.9). Det beror på att Riksgäldskontorets upplåning på ca 104 miljarder kronor, för att finansiera sin utlåning till Riksbanken, endast belastade

¹¹¹ I NR redovisas hela utgiften för en investering då den görs medan kapitalförslitningen ingår i konsumtionsutgifterna. För att undvika att både kostnaden och utgiften för investeringen belastar det finansiella sparandet återförs kapitalförslitningen som en s.k. tillräknad inkomst.

¹¹² Den kassamässiga redovisningen innebär att transaktionerna (skatter och räntor) redovisas när betalningen sker. I NR periodiseras transaktionerna till den tidpunkt de avser. Det innebär t.ex. att skatter redovisas på inkomståret i NR, oberoende av när betalningen sker.

budgetsaldot. Upplåningen påverkade inte det finansiella sparandet eftersom staten fick motsvarande fordran på Riksbanken.

Tabell 9.9 Statens finansiella sparande och budgetsaldo 2013–2018

Miljarder kronor. Utfall för 2013, prognos för 2014–2018.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Finansiellt sparande	-43	-79	-43	-6	16	45
<i>Till budgetsaldo</i>						
Räntor, periodisering, kursvinster/förluster	2	14	-1	-2	-2	-1
Periodisering av skatter	-21	-16	-3	-2	0	5
Köp och försäljning av aktier, extra utdelningar m.m.	40	16	15	15	15	15
Övriga finansiella transaktioner m.m.	-109	-1	-1	-1	-4	-6
Budgetsaldo	-131	-67	-33	5	25	59

Källor: Ekonomistyrningsverket, Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

De kassamässigt inbetalda skatterna 2013 blev 21 miljarder kronor lägre än de prognostiserade debiterade skatteintäkterna. Skillnaden förklaras både av uppbördsförskjutningar, huvudsakligen hänförliga till juridiska personer, och betalningsförskjutningar, främst gentemot kommuner och landsting, dvs. de intäkter som hör till kommunsektorn var inte fullt så stora som de utbetalningar staten hade gjort till sektorn under kalenderåret.

Den förstärkning av budgetsaldot 2013 som försäljningen av statens innehav av aktier i Nordea, extra utdelningar m.m. medförde påverkar inte det finansiella sparandet.

För 2014 bedöms budgetsaldot bli högre än det finansiella sparandet. Både försäljningar av statens aktieinnehav och periodisering av räntor m.m. väntas förstärka budgetsaldot i förhållande till det finansiella sparandet. De kassamässigt inbetalda skatterna beräknas däremot bli 16 miljarder kronor lägre än de prognostiserade debiterade skatteintäkterna.

Även 2015–2018 förstärks budgetsaldot av beräkningstekniskt antagna försäljningar av statens aktieinnehav.

Statens budgetsaldo

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2015 ta upp lån enligt 5 kap. budgetlagen.

Beräkningen av Riksgäldskontorets nettoutlåning för 2015 enligt tabell 9.10 godkänns.

Beräkningen av den kassamässiga korrigeringen för 2015 enligt tabell 9.10 godkänns.

Skälen för regeringens förslag: Enligt budgetlagen ska budgeten omfatta alla inkomster och utgifter samt andra betalningar som påverkar statens lånebehov. Ett budgetöverskott innebär ett minskat lånebehov för staten och att statsskulden därigenom normalt minskar. Det motsatta förhållandet gäller vid ett budgetunderskott. För att statens budgetsaldo ska överensstämma med statens lånebehov redovisas Riksgäldskontorets nettoutlåning och en kassamässig korrigeringspost på utgiftssidan av statens budget.

Underskottet i statens budgetsaldo minskar 2014 och vänds till överskott 2016

År 2013 visade statens budget ett underskott på 131 miljarder kronor, varav ca 104 miljarder kronor berodde på att Riksbanken lånade upp ytterligare medel för att förstärka valutareserven. År 2014 och 2015 väntas budgetsaldot visa underskott om 67 miljarder kronor respektive 33 miljarder kronor. Budgetsaldot förstärks gradvis under hela prognosperioden och fr.o.m. 2016 beräknas saldot vara positivt igen. År 2018 beräknas överskottet uppgå till 59 miljarder kronor. Utvecklingen av saldot redovisas i tabell 9.10 och diagram 9.4.

Tabell 9.10 Statens budgetsaldo 2013–2018

Miljarder kronor. Utfall för 2013, prognos för 2014–2018.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Inkomster	791	790	854	911	957	1007
Utgifter exkl. statsskuldräntor ¹	811	836	866	885	903	916
Statsskuldräntor m.m. ²	17	6	21	23	26	28
Riksgäldskontorets nettoutlåning ³	96	15	0	-2	3	4
<i>varav</i>						
In-/utlåning från myndigheter (räntekonto)	-1	0	-1	-1	-1	-1
Inbetalning av premiepensionsmedel inkl. ränta	-34	-35	-37	-38	-39	-41
Utbetalning av premiepensionsmedel	35	35	37	38	40	41
CSN, studielån	6	15	3	3	3	3
Investeringslån till myndigheter	2	1	1	1	1	1
Stabilitetsfonden	-26	-4	-4	-5	-6	-6
Kärnavfallsfonden	4	0	0	0	0	0
Lån Riksbanken	104	1	0	-1	0	1
Lån till andra länder	3	-2	0	0	0	0
Nettoutlåning – infrastrukturinvesteringar ⁴	2	1	0	-1	3	4
Övrigt, netto	2	2	2	2	2	2
Kassamässig korrigering ⁵	-2	0	0	0	0	0
Statens budgetsaldo	-131	-67	-33	5	25	59

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar inte alltid.

¹ Inklusive förändring av anslagsbehållningar.² Avser utgifterna under utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m.³ Riksgäldskontorets nettoutlåning för 2015 beräknas uppgå till 15 198 000 000 kronor.⁴ Avser Trafikverkets infrastruktur lån (netto).⁵ Den kassamässiga korrigeringen för 2015 beräknas uppgå till 0 kronor.

Källor: Riksgäldskontoret, Ekonomistyrningsverket och egna beräkningar.

Varierande nivå på statsskuldräntorna

Utgifterna för statsskuldräntorna varierar mycket från år till år. Avgörande för ränteutgifternas nivå över tid är statsskuldens storlek, inhemska och utländska räntenivåer samt den svenska kronans växelkurs. Den upplåningsteknik som Riksgäldskontoret väljer kan på kort sikt få betydande effekter på ränteutgifterna, främst genom att utgifterna omfördelas över tiden, t.ex. genom över- eller underkurser i samband med emissioner av statsobligationer.

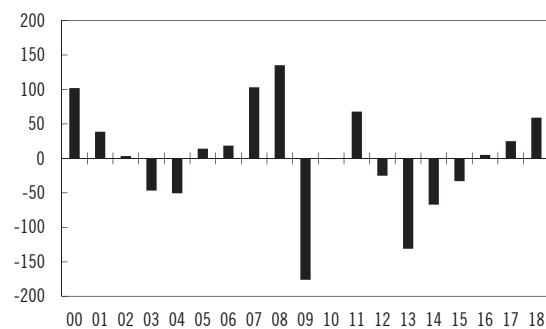
År 2013 uppgick ränteutgifterna till 17 miljarder kronor, vilket var ca 5 miljarder

kronor (24,3 procent) lägre än vad som ursprungligen anvisades i statens budget för 2013. De lägre utgifterna var framför allt en effekt av högre kursvinster (motsvarande ca 9 miljarder kronor) än förväntat vid byten av lån. Valutakursvinster eller förluster uppstår vid förfall av lån i utländsk valuta och beror på hur kronkursen utvecklats sedan lånet togs upp.

För 2014 prognostiseras ovanligt låga ränteutgifter, motsvarande 6 miljarder kronor, främst till följd av överkurser vid emissioner av obligationer i svenska kronor. År 2015 ökar ränteutgifterna till ca 21 miljarder kronor till följd av dels en något ökande statsskuld, dels att ett stort realobligationslån förfaller till betalning, vilket medför att en inflationskompensation om ungefär 6 miljarder kronor betalas ut. Realobligationer är lån där räntan är kopplad till utvecklingen av ett visst index som ger innehavaren av obligationen en viss avkastning i förhållande till jämförelseindexet då obligationen förfaller. Den exakta avkastningen bestäms således först när lånet löper ut och utvecklingen av det underliggande indexet fastställs. År 2016–2018 finns huvudsakligen två sinsemellan motverkande faktorer som påverkar ränteutgifterna: stigande marknadsräntor och en minskande statsskuld. De utgiftsmässiga räntorna förväntas uppgå till mellan 23 och 28 miljarder kronor under dessa år.

Diagram 9.4 Statens budgetsaldo 2000–2018

Miljarder kronor. Utfall t.o.m. 2013, prognos för 2014–2018.

Källor: Ekonomistyrningsverket och egna beräkningar.

Ränteutgifterna har sjunkit kraftigt sedan mitten av 1990-talet, framför allt på grund av att räntenivåerna i dag är markant lägre, men också till följd av att statsskulden minskat. Under de fem första åren av 2000-talet uppgick de genomsnittliga ränteutgifterna årligen till ca 67 miljarder kronor, vilket motsvarade ca 2,8 procent av BNP. Under de senaste fem

åren har ränteutgifterna i genomsnitt uppgått till ca 26 miljarder kronor eller ca 0,8 procent av BNP.

Riksgäldskontorets nettoutlåning minskar efter finanskrisen

Riksgäldskontorets nettoutlåning är en post på budgetens utgiftssida som har stor betydelse för budgetsaldot. Nettoutlåningen omfattar såväl löpande statlig verksamhet – t.ex. studielån – som tillfälliga poster, vilka oftast beslutas med kort varsel och därför inte går att förutse. På grund av dessa engångseffekter varierar nettoutlåningen kraftigt från år till år.

De senaste åren har nettoutlåningen varit hög till följd av extraordinära insatser som gjorts med anledning av finanskrisen, såsom Riksbankens lån för att stärka valutaservan och lån till länder med finansiella problem. Riksgäldskontorets nettoutlåning uppgick till 96 miljarder kronor 2013 (se tabell 9.10). År 2012 uppgick utlåningen till 1 miljard kronor. Ökningen av nettoutlåningen jämfört med 2012 beror nästan uteslutande på ökade lån till Riksbanken för förstärkning av valutaservan. Förstärkningen innebär att Riksbanken fördubblade sitt lån i Riksgäldskontoret. Vid omsättning av enskilda lån uppstår valutakursdifferenser, vilket påverkar nettoutlåningen. Fram t.o.m. 2018 förväntas valutakursförluster hänförliga till Riksbankens lån uppstå motsvarande 1 miljard kronor, vilket ökar nettoutlåningen.

År 2014 förväntas Riksgäldskontorets nettoutlåning uppgå till ca 15 miljarder kronor. Av beloppet utgör ca 11,4 miljarder kronor ny upplåning till Centrala studiestödsnämnden. Detta beror på en anpassning till budgetlagens bestämmelser, som innebär att myndigheten ska ta upp lån även för kapitaliserade räntor för att få en överensstämmelse mellan statens fodringar på studerande och dess upplåning. Den engångsvisa upplåningen om 11,4 miljarder kronor redovisas mot inkomsttitel och påverkar således inte lånebehovet eller budgetsaldot.

Sverige har bistått Island med lån för att motverka finanskrisens effekter i landet. Totalt utbetalades motsvarande 4,6 miljarder kronor 2009–2011. Lånet har nu återbetalats i förtid. Drygt hälften betalades 2012 och resterande del i juli 2014. Enligt den ursprungliga amorteringsplanen skulle återbetalningarna börja i slutet av 2014 och pågå till 2021. Den tidigare lagda återbetalningen beror på att Island åter kan

emittera statsobligationer på den internationella kapitalmarknaden.

Statens budgetsaldo justerat för större engångseffekter

År 2013 beräknas engångseffekter ha påverkat budgetsaldot negativt med 74 miljarder kronor (se tabell 9.11). Framför allt påverkar Riksbankens upplåning för förstärkning av valutaservan saldod negativt.

Tabell 9.11 Statens budgetsaldo samt justering för större engångseffekter 2013–2018

Miljarder kronor. Utfall för 2013, prognos för 2014–2018.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Statens budgetsaldo	-131	-67	-33	5	25	59
Större engångseffekter	74	-13	-12	-22	-14	-13
Varav						
Bidrag till kapital EIB	3	0	0	0	0	0
EU-avgift, försenad rabatt	0	3	3	-7	0	0
Aktieförsäljning, del ¹	-21	-15	-15	-15	-15	-15
Stabilitetsfonden, försäljning av Nordea-aktier	-21	0	0	0	0	0
Extra utdelningar m.m. ²	0	-1	0	0	0	0
Kärnavfallsfonden	4	0	0	0	0	0
Exportkreditnämnden	-3	-1	-1	0	0	0
Lån till Svenska kraftnät	2	2	1	1	1	1
Lån till Riksbanken ³	104	1	0	-1	0	1
Lån till andra länder	3	-2	0	0	0	0
Övrigt, netto	4	-1	0	0	0	0
Statens budgetsaldo justerat för större engångseffekter	-57	-80	-45	-17	11	46

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid.

¹ För perioden 2014–2018 görs ett beräkningstekniskt antagande om försäljningsinkomster från statens aktier motsvarande 15 miljarder kronor per år.

² Summan av extra utdelningar och kapitaltillskott.

³ Avser Riksbankens lån i Riksgäldskontoret.

Källor: Riksgäldskontoret och egna beräkningar.

Den ökade skulden till följd av upplåningen motsvaras dock av en motsvarande fordran på Riksbanken. Vidare förstärkte försäljningen av innehav av aktier i framför allt Nordea bank saldod med ca 41 miljarder kronor.

År 2014–2018 beräknas de större engångseffekterna förbättra budgetsaldot med 12–22 miljarder kronor per år. För dessa år görs, som tidigare nämnts, ett beräkningstekniskt antagande om försäljningar av aktier i statliga bolag. För 2015–2018 görs dock inga antaganden om extrautdelningar eller kapitaltillskott.

9.2.2 Ålderspensionssystemet

Det finansiella sparandet i ålderspensionssystemet uppgick 2013 till -5 miljarder kronor eller -0,1 procent av BNP (se tabell 9.12). År 2013–2018 är avgiftsinkomsterna lägre än pensionsutbetalningarna. År 2014 och 2015 är dock direktavkastningen på AP-fondernas tillgångar tillräckligt stor för att täcka avgiftsunderskottet. Det finansiella sparandet är positivt 2014 och 2015, men väntas åter bli svagt negativt fr.o.m. 2016.

Tabell 9.12 Ålderspensionssystemets inkomster och utgifter 2013–2018

Miljarder kronor om inte annat anges. Utfall 2013, prognos 2014–2018.

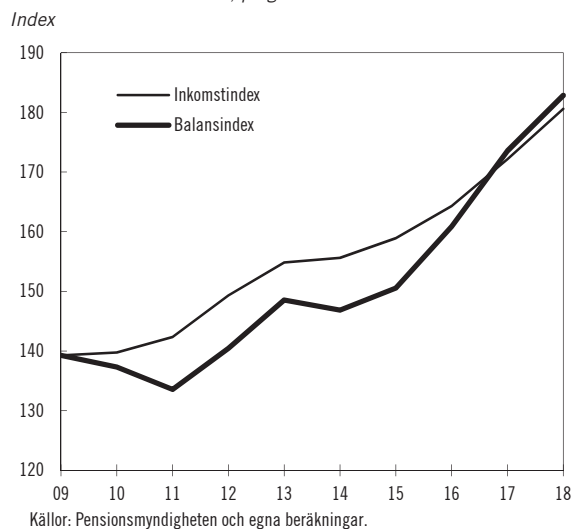
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Avgifter	228	237	248	259	271	282
Pensioner	254	255	264	285	308	324
Avgiftsoverskott	-26	-18	-17	-26	-37	-42
Räntor, utdelningar	26	25	25	25	29	32
Förvaltningsutgifter m.m.	-5	-4	-5	-5	-5	-5
Finansiellt sparande	-5	3	3	-5	-13	-16
<i>Procent av BNP</i>	<i>-0,1</i>	<i>0,1</i>	<i>0,1</i>	<i>-0,1</i>	<i>-0,3</i>	<i>-0,3</i>

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid.
Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Alla inkomstpensioner och tilläggspensioner efter 65 års ålder är följsamhetsindexerade. I ett läge då pensionssystemets finanser är i balans bygger följsamhetsindexeringen på förändringen av inkomstindex. Om balanstalet understiger 1,0000, dvs. om pensionssystemets skulder överstiger systemets tillgångar, aktiveras balanseringen. Balanseringen är ett sätt att, genom en justering av indexeringen, säkerställa att pensionssystemets utgifter inte långsiktigt överstiger dess inkomster. Detta sker genom att pensionerna bestäms utifrån förändringen av ett balansindex i stället för ett inkomstindex.

Diagram 9.5 Utvecklingen av inkomstindex och balansindex 2009–2018

Fastställda tal 2009–2015, prognos 2016–2018.

Balansindexet bestäms utifrån utvecklingen av inkomstindexet och balanstalets storlek. Balanseringen är aktiverad så länge balansindexet understiger inkomstindexets nivå.

Balanseringen förväntas vara aktiverad t.o.m. 2016 (se diagram 9.5). Detta innebär att pensionerna stiger med mer än utvecklingen av inkomstindex om balanstalet överstiger 1,0000. År 2014 gör det låga balanstalet att balansindex utvecklas negativt, trots att inkomstindex ökar. Eftersom balanstalet för 2015 och 2016 överstiger 1,0000, ökar balansindex mer än inkomstindex under dessa år (se tabell 9.13). Eftersom balanseringen inte är aktiverad 2017 och 2018, bestäms följsamhetsindexeringen¹¹³ av inkomstindex, snarare än balansindex för dessa år¹¹⁴.

¹¹³ Följsamhetsindexering innebär att inkomst- och tilläggspensionerna varje år räknas om med utvecklingen av inkomstindex (eller balansindex) minus normen 1,6 procent. Normen motsvarar det förskott som läggs till pensionen när den beviljas.

¹¹⁴ Det innebär att det för 2017 inte är möjligt att härleda följsamhetsindexeringen från tabell 9.13. År 2017 bestäms följsamhetsindexeringen av utvecklingen mellan nivån på inkomstindex 2017 (172,15) och nivån på balansindex 2016 (160,86), uttryckt i procent, minus normen 1,6.

Tabell 9.13 Inkomstindex, balanstal och balansindex 2013–2018

Procentuell förändring om annat ej anges, fastställda tal 2013–2015, prognos 2016–2018.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Inkomstindex	3,7	0,5	2,1	3,4	4,8	4,9
Balansindex	5,8	-1,1	2,5	6,8	7,9	5,4
Följsamhetsindexering ¹	4,1	-2,7	0,9	5,2	5,3	3,3
Balanstal ²	1,0198	0,9837	1,0040	1,0335	1,0297	1,0124

¹ Följsamhetsindexering innebär att inkomst- och tilläggspensionerna varje år räknas om med utvecklingen av inkomstindex (eller balansindex) minus normen 1,6 procent. Normen motsvarar det förskott som läggs till pensionen när den beviljas.

² Balanstalet uttrycker inte procentuell förändring, utan anger systemets tillgångar i förhållande till dess skulder.

Källor: Pensionsmyndigheten och egna beräkningar.

9.2.3 Kommuner och landsting

Det finansiella sparandet för kommuner och landsting, kommunsektorn, uppgick sammantaget till -2 miljarder kronor 2013. Det ekonomiska resultatet före extraordinära poster uppgick till 13 miljarder kronor (se tabell 9.14). Både det finansiella sparandet och det ekonomiska resultatet förstärktes av en återbetalning av sjukförsäkringspremier från AFA försäkring om ungefär 11 miljarder kronor. Det ekonomiska resultatet försvagades samtidigt med 11 miljarder kronor på grund av en nedjusterad diskonteringsränta för beräkningen av pensionsskulden.

Det kommunala skatteunderlaget växte något svagare 2013 än 2012 på grund av det dämpade konjunkturläget. Till viss del vägdes detta upp av att kommuner och landsting sammantaget höjde skatten 2013.¹¹⁵ Statsbidragen ökade detta år till följd av finanspolitiska åtgärder och regleringar som kompenserar för effekterna av höjningen av grundavdraget för pensionärer. Sammantaget ökade kommunsektorns inkomster med 3,6 procent mellan 2012 och 2013.

Utgifterna ökade samtidigt med endast 3,3 procent, vilket innebar en förbättring av det finansiella sparandet. Kommunsektorns konsumtion växte endast i något snabbare takt, med 3,5 procent, jämfört med 2012 och investeringarna ökade i en långsammare takt än tidigare år.

Även 2014 bedöms skatteunderlaget utvecklas förhållandevis svagt på grund av det fortsatt svaga konjunkturläget. Detta vägs dock delvis upp av att kommuner och landsting sammantaget höjt skatten även detta år.¹¹⁶ Samtidigt får kommunsektorn inget tillskott från AFA Försäkring detta år. De totala inkomsterna väntas därmed öka relativt svagt 2014, med 2,7 procent, medan utgifterna bedöms öka med 3,7 procent. Den kommunala konsumtionen ökar med 4,1 procent i löpande priser. Investeringarna ökar också i en snabbare takt. Det finansiella sparandet och det ekonomiska resultatet beräknas därför försvagas jämfört med 2013.

Tabell 9.14 Kommunsektorns finanser 2013–2018

Miljarder kronor om annat ej anges. Utfall för 2013, prognos för 2014–2018.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Totala inkomster	876	900	943	994	1037	1075
<i>procent av BNP</i>	23,2	23,0	23,0	23,1	23,0	22,8
Skatter	583	606	634	669	704	737
Kommunal fastighetsavgift	16	16	16	17	17	18
Statsbidrag exkl. mervärdesskatt	140	149	159	169	171	169
<i>skatter och bidrag procent av BNP</i>	19,6	19,7	19,7	19,8	19,8	19,6
Övriga inkomster	138	130	134	139	145	151
varav moms	52	54	56	57	60	62
Totala utgifter	878	911	950	996	1042	1082
<i>procent av BNP</i>	23,3	23,3	23,2	23,1	23,1	23,0
Konsumtion	721	750	781	815	852	886
<i>Procentuell utveckling¹</i>	3,5	4,1	4,2	4,4	4,4	4,1
Investeringar	79	83	86	88	91	94
Övriga utgifter	78	78	83	93	99	101
Finansiellt sparande	-2	-10	-6	-3	-4	-6
<i>procent av BNP</i>	0,0	-0,3	-0,2	-0,1	-0,1	-0,1
Resultat före extra ordinära poster	13	12	15	17	17	17

Anm.: Skatter och bidrag som andel av BNP inkluderar intäkter från den kommunala fastighetsavgiften. Faktisk utveckling av statsbidrag.

¹ Löpande priser.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

De ekonomiska förutsättningarna för kommuner och landsting stärks fr.o.m. 2015. I takt

¹¹⁵ Den kommunala medelutdebiteringen höjdes med 13 öre 2013, vilket ökade skatteinkomsterna med ca 2,4 miljarder kronor.

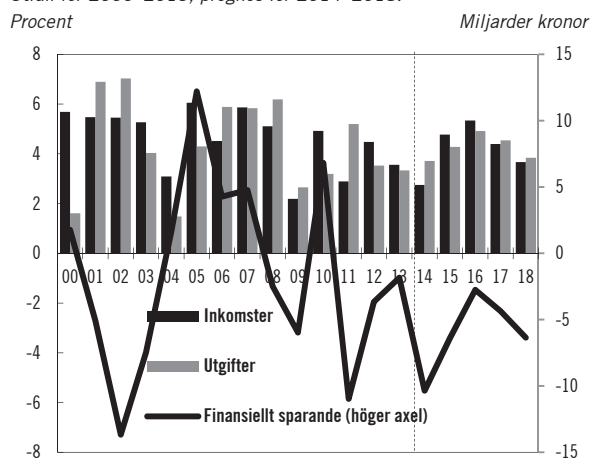
¹¹⁶ Den kommunala medelutdebiteringen höjdes med 13 öre 2014, vilket ökar skatteinkomsterna med ca 2,5 miljarder kronor

med att arbetsmarknadsläget successivt förbättras beräknas skatteinkomsterna öka i en snabbare takt. Samtidigt höjs statsbidragen under de närmaste åren. Utgifterna ökar i en lägre takt och därmed förstärks det finansiella sparandet och det ekonomiska resultatet 2015 och 2016 (se diagram 9.6).

Under den senare delen av prognosperioden försämras det finansiella sparandet, främst på grund av att statsbidragen och skatteinkomsterna utvecklas svagare.¹¹⁷ Det finansiella sparandet uppgår till -0,1 procent av BNP i slutet av prognosperioden. Resultatet är däremot oförändrat, främst på grund av att investeringarna fortsätter att öka. Kommunsektorn som helhet uppnår ett resultat som är i linje med god ekonomisk hushållning tidigt under prognosperioden.

Diagram 9.6 Utvecklingen av kommunsektorns inkomster och utgifter samt finansiella sparande 2000–2018

Utfall för 2000–2013, prognos för 2014–2018.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar

9.3 Den ekonomiska ställningen och skuldutvecklingen

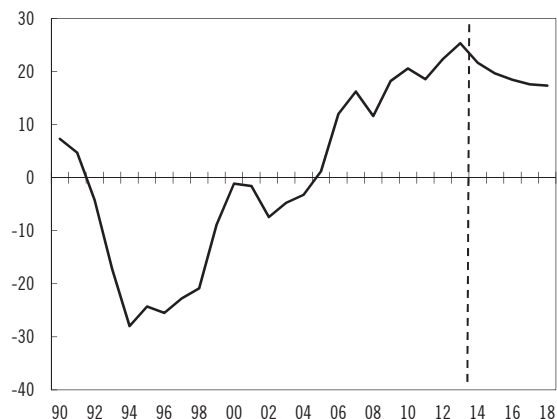
Den ekonomiska ställningen

Den offentliga sektorns finansiella förmögenhet uppgick 2013 till 930 miljarder kronor, vilket motsvarade 25,3 procent av BNP. I denna

uppställning redovisas detta mått exklusive statens och större delen av den kommunala sektorns åtaganden för de förmånsbestämda tjänstepensionerna. Skulderna för de fonderade avgiftsbestämda tjänstepensionerna ingår, i likhet med premiepensionssystemet, inte heller i den offentliga sektorn utan, redovisas i försäkringssektorn.

Diagram 9.7 Den offentliga sektorns finansiella förmögenhet 1990–2018

Procent av BNP. Utfall för 1990–2013, prognos för 2014–2018.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Den offentliga sektorns finansiella förmögenhet ligger i huvudsak i AP-fonderna, medan staten har en nettoskuld.

Sedan 2005 är den finansiella förmögenheten positiv, dvs. de finansiella tillgångarna överstiger skulderna (se diagram 9.7). Den offentliga sektorns, huvudsakligen ålderspensionssystemets, kapitalinkomster i form av räntor och utdelningar överstiger också ränteutgifterna. Den finansiella förmögenheten ökade 2013 med motsvarande 3 procent av BNP. Det finansiella sparandet gav ett negativt bidrag, medan värdeförändringar m.m. gav ett starkt positivt bidrag på ca 5 procentenheter till förändringen av förmögenheten. Ökningen av BNP reducerade förmögenheten som andel av BNP med 0,5 procentenheter (se tabell 9.15).

För 2014 och 2015 medför underskotten i det finansiella sparandet i frånvaro av värdeändringar att förmögenheten minskar. I prognosen ingår endast värdeförändringar till följd av de förväntade valutakursförändringarnas effekt på

¹¹⁷ Prognosen för kommunsektorns finanser utgår från beslutad, föreslagen och aviserad politik. Dessutom antas att den genomsnittliga kommunalskattesatsen är oförändrad framöver.

statsskulden.¹¹⁸ Nettoförmögenheten minskar ytterligare med närmare 1 procentenhet per år som andel av BNP till följd av den relativt starka ökningen av BNP.

Tabell 9.15 Den offentliga sektorns finansiella förmögenhet 2013–2018

Procent av BNP. Utfall för 2013, prognos för 2014–2018.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Staten	-6,9	-9,3	-9,8	-9,4	-8,6	-7,2
Ålderspensions-systemet	29,2	28,3	27,1	25,7	24,2	22,9
Kommunsektorn	3,0	2,6	2,3	2,2	2,0	1,8
Offentlig sektor	25,3	21,7	19,6	18,4	17,6	17,4
Förändring	3,0	-3,7	-2,0	-1,2	-0,8	-0,2
<i>Bidrag till förändringen</i>						
Finansiellt sparande	-1,3	-2,2	-1,1	-0,3	0,0	0,5
Värdeförändring ar m.m.	4,9	-0,6	0,1	0,1	0,0	0,0
Nominell BNP-förändring	-0,5	-0,8	-1,0	-0,9	-0,8	-0,8

Anm.: Finansiella förmögenheten redovisas exklusive resp. sektors pensionsskuld samt periodiseringsposterna i finansräkenskaper.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Nettoförmögenheten fortsätter att minska som andel av BNP 2016–2018. Överskottet i det finansiella sparandet kompenserar inte den minskning av förmögenheten i relation till BNP som följer av ökningen av BNP. Den finansiella förmögenheten beräknas 2018 uppgå till ca 818 miljarder kronor, vilket motsvarar 17,4 procent av BNP.

Till 2018 beräknas den finansiella förmögenheten, i absoluta tal, ha minskat med ca 140 miljarder kronor jämfört med 2013, vilket i stort sett följer förändringen av det ackumulerade finansiella sparandet.

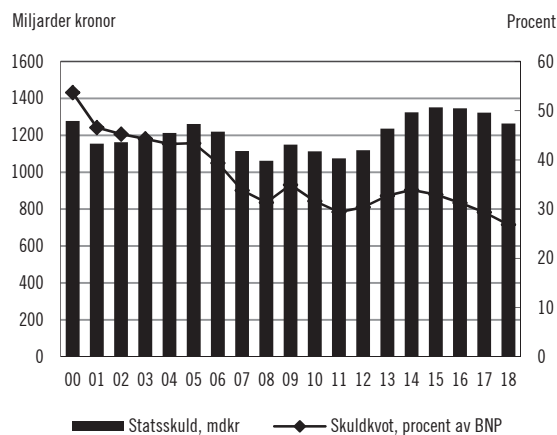
Skuldutvecklingen

Statsskulden beräknas uppgå till 1 325 miljarder kronor 2014, vilket är en ökning med 88 miljarder kronor jämfört med 2013 (se tabell 9.16 och diagram 9.8). Ökningen beror främst på ett ökat lånebehov men påverkas även av relativt stora förändringar av de s.k. statsskuds-

dispositionerna, vilka bl.a. innefattar orealiserade valutakursdifferenser som påverkar skulden, men inte statens budgetsaldo och lånebehov.

Diagram 9.8 Statsskuldens utveckling 2000–2018

Utfall t.o.m. 2013, prognos för 2014–2018.

Källor: Ekonomistyrningsverket och egna beräkningar.

År 2015 beräknas statsskulden öka med 27 miljarder kronor till 1 351 miljarder kronor, men minska som andel av BNP. Från och med 2016 bidrar de växande budgetöverskotten till att statsskulden minskar, både nominellt och uttryckt som andel av BNP. I slutet av 2018 beräknas skuldkvoten, dvs. den konsoliderade statsskulden som andel av BNP, uppgå till 26,8 procent.

¹¹⁸ Bidraget från värdeökningar har i genomsnitt uppgått till 2,1 procent av BNP 2000–2013, medan standardavvikelsen uppgår till 4,2 procent av BNP under perioden.

Tabell 9.16 Statsskuldens förändring 2013–2018

Miljarder kronor. Utfall för 2013, prognos för 2014–2018.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Okonsoliderad stats- skuld vid ingången av året	1 147	1 277	1 366	1 394	1 390	1 368
Förändring av okonsoliderad statsskuld	130	89	28	-4	-23	-58
varav:						
Lånebehov ¹	131	67	33	-5	-25	-59
Skulddispositioner m.m.	-1	22	-5	2	3	1
Okonsoliderad statsskuld ²	1 277	1 366	1 394	1 390	1 368	1 310
Eliminering av myndigheters innehav av statspapper	41	42	43	44	45	46
Statsskuld vid årets slut ³	1 236	1 325	1 351	1 347	1 323	1 264
Statsskuld- förändring ⁴	123	88	27	-5	-24	-59
Statsskuld i procent av BNP	32,7	33,9	33,0	31,3	29,4	26,8

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid.

¹ Identiskt med statens budgetsaldo med omvänt tecken.² I den okonsoliderade statsskulden ingår statliga myndigheters innehav av statspapper.³ Här avses konsoliderad statsskuld vilket innebär att statliga myndigheters innehav av statspapper räknats bort.⁴ Avser statsskuld förändring beräknad på den konsoliderade statsskulden.

Källor: Riksgäldskontoret och egna beräkningar.

Den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld är låg

Den konsoliderade bruttoskulden, den s.k. Maastrichtskulden, definieras av EU-regler och används vid bedömningen av medlemsländernas offentliga finanser. För svenska förhållanden innebär definitionen att skulden består av den konsoliderade statsskulden och den kommunala sektorns skulder på kapitalmarknaden, med avdrag för AP-fondernas innehav av statsobligationer.

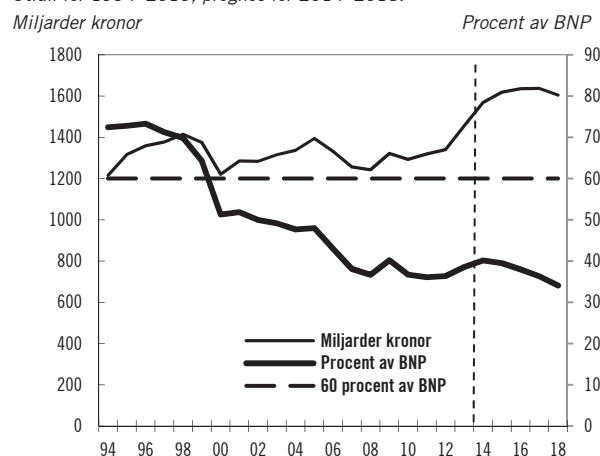
Inför Sveriges EU-inträde den 1 januari 1995 uppgick den konsoliderade bruttoskulden till 1 216 miljarder kronor, vilket motsvarade ca 70 procent av BNP (se diagram 9.9). Sedan dess har det nominella värdet på skulden varierat kraftigt, för att vid utgången av 2013 uppgå till 1 457 miljarder kronor. Skulden ökade således mellan 1994 och 2013 med ca 240 miljarder kronor, trots att överskotten i det finansiella sparandet sammanlagt uppgick till 46 miljarder kronor 1995–2013. Det berodde huvudsakligen

på att överskotten i AP-fonderna investerades i aktier och andra tillgångar, samtidigt som fonderna minskade sitt innehav av statsobligationer.

Som andel av BNP har emellertid skulden minskat kraftigt och uppgick vid utgången av 2013 till 38,6 procent av BNP (skuldkvoten), vilket kan jämföras med referensvärdet inom EU på högst 60 procent av BNP (se diagram 9.9 och tabell 9.17).

Diagram 9.9 Den konsoliderade bruttoskulden 1994–2018

Utfall för 1994–2013, prognos för 2014–2018.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Utvecklingen av skulden beror på det finansiella sparandet, som kan fördelas på primärt sparande och ränteutgifter samt det s.k. stock-flödet. Detta flöde utgörs av finansiella transaktioner och periodiseringar som inte påverkar det finansiella sparandet. Mellan 2012 och 2013 ökade skulden relativt kraftigt, som andel av BNP med 2,2 procentenheter. Statens finansiering av utlåning till Riksbanken för förstärkningen av valutareserven ökade skulden som andel av BNP med 2,8 procentenheter, medan försäljningar av statens aktieinnehav reducerade skuldkvoten med 1,1 procentenheter.

Skulden fortsätter att öka 2014 både nominellt och som andel av BNP. År 2015 börjar skulden åter att minska som andel av BNP och 2018 beräknas skuldkvoten uppgå till 34,1 procent av BNP.

Tabell 9.17 Den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld och bidrag till förändringen 2013–2018

Procent av BNP, om annat ej anges. Utfall för 2013, prognos för 2014–2018.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Miljarder kronor	1 457	1 569	1 619	1 636	1 637	1 604
procent av BNP	38,6	40,2	39,5	38,0	36,3	34,1
Förändring	2,2	1,6	-0,7	-1,5	-1,7	-2,3
Bidrag till förändringen						
Primärt finansiellt sparande	0,5	1,4	0,4	-0,4	-0,8	-1,3
Ränteutgifter	0,8	0,8	0,7	0,7	0,8	0,8
Stock-flöde	1,7	0,7	0,1	0,1	0,0	-0,2
Periodisering av räntor och skatter	0,2	0,1	0,2	0,1	0,1	-0,1
Försäljning av aktier m.m.	-1,1	-0,4	-0,4	-0,3	-0,3	-0,3
Övrigt	2,6	0,9	0,2	0,4	0,2	0,2
Nominell BNP-förändring	-0,9	-1,3	-1,9	-1,9	-1,7	-1,6

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

9.4 Jämförelse med 2014 års ekonomiska vårproposition

9.4.1 Den offentliga sektorns finanser

Den offentliga sektorns finansiella sparande för 2013 har netto reviderats ned med 1 miljard kronor, eller 0,0 procent av BNP, i förhållande till det utfall som förelåg till 2014 års ekonomiska vårproposition (se tabell 9.18). I revideringen inkluderas även en effekt av övergången till ENS 2010, som för prognosåren belastar det finansiella sparandet med 2–4 miljarder kronor i nivå för samtliga år (se fördjupningsrutan ENS 2010 – effekter på de offentliga finanserna). Prognosen för det finansiella sparandet 2014 har reviderats ned med 27 miljarder kronor jämfört med beräkningen i vårpropositionen. För 2015–2018 har prognosen för det finansiella sparandet reviderats ned med 21–33 miljarder kronor, eller 0,5–0,8 procent av BNP. Den finansiella nettoställningen beräknas bli lägre och bruttoskulden högre än bedömningen i vårpropositionen, i enlighet med den sammanlagda revideringen av det finansiella sparandet.

Tabell 9.18 Offentliga sektorns inkomster och utgifter. Aktuell prognos och förändringar jämfört med 2014 års ekonomiska vårproposition

Miljarder kronor, procent av BNP.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Finansiellt sparande i 2014 års ekonomiska vårproposition	-49	-59	-13	7	30	56
procent av BNP	-1,3	-1,6	-0,3	0,2	0,7	1,2
Förändringar						
Inkomster	50	41	59	80	88	96
Skatter	7	-7	18	33	38	44
varav ENS 2010 ¹	9	11	11	12	13	14
Övriga inkomster	43	48	41	47	50	52
varav ENS 2010 ¹	46	49	51	52	54	56
Utgifter	51	69	92	101	119	130
varav ENS 2010 ¹	55	60	62	64	67	70
Finansiellt sparande	-1	-27	-33	-21	-31	-33
procent av BNP	0,0	-0,7	-0,8	-0,5	-0,7	-0,7
Finansiellt sparande i budgetpropositionen för 2015						
	-50	-87	-46	-14	-1	23
procent av BNP	-1,3	-2,2	-1,1	-0,3	0,0	0,5

¹ Avser bruttoförändringar som sammantaget är neutrala för det finansiella sparandet. Utöver denna effekt har övergången till ENS 2010 inneburit att det finansiella sparandet försämrats med 2–4 miljarder kronor 2014–2018. Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

I förhållande till prognosen i vårproposition har den offentliga sektorns inkomster för 2014 reviderats upp med drygt 40 miljarder kronor och utgifterna har reviderats upp med ca 70 miljarder kronor. Den offentliga sektorns underskott beräknas bli 27 miljarder kronor högre än i vårpropositionen.

Övergången till det nya regelverket för NR har inneburit att både inkomster från skatter och utgifter ökar med ca 9–14 miljarder kronor per år 2013–2018, vilket beror på att EU-mervärdesskatt och skattenedsättningar nu redovisas brutto i stället för netto som tidigare.

Vidare innebär omklassificeringen av konsumtionsutgifter för forskning och utveckling samt av Försvarets varaktiga varor till investeringsutgifter att omslutningen i den offentliga sektorn ökar. Både utgifter och inkomster ökar med kapitalförslitningens värde av dessa investeringar motsvarande 50–55 miljarder kronor per år. Även omläggningen av pensioner i staten medför en effekt på både inkomster och utgifter som beräknas uppgå till ca 4 miljarder kronor samtliga år.

Tabell 9.19 Offentliga sektorns inkomster och utgifter. Aktuell prognos och jämfört med 2014 års ekonomiska vårproposition förändringar exkl. ändrad bruttoredovisning till följd av ENS 2010¹

Miljarder kronor, procent av BNP.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Finansiellt sparande i 2014 års ekonomiska vårproposition	-49	-59	-13	7	30	56
<i>procent av BNP</i>	<i>-1,3</i>	<i>-1,6</i>	<i>-0,3</i>	<i>0,2</i>	<i>0,7</i>	<i>1,2</i>
Förändringar						
Inkomster	-5	-18	-3	15	21	26
Skatter	-2	-18	7	21	25	30
Staten	-2	-18	5	17	20	23
Ålderspensions-systemet	0	1	1	1	1	2
Kommunsektorn	0	0	2	3	4	5
Övriga inkomster	-3	-1	-10	-6	-5	-3
Utgifter	-4	9	30	37	52	59
Kommunal konsumtion	-5	1	8	10	13	16
Ålderspensioner	0	0	-1	-3	-4	-2
Ränteutgifter ²	6	1	-1	0	5	9
Övriga primära utgifter	-6	6	25	30	38	36
Finansiellt sparande	-1	-27	-33	-21	-31	-33
<i>procent av BNP</i>	<i>0,0</i>	<i>-0,7</i>	<i>-0,8</i>	<i>-0,5</i>	<i>-0,7</i>	<i>-0,7</i>
Staten	-8	-26	-35	-27	-36	-35
Ålderspensions-systemet	1	0	1	2	3	1
Kommunsektorn	6	-1	1	3	2	1
Finansiellt sparande i budgetpropositionen för 2015	-50	-87	-46	-14	-1	23
<i>procent av BNP</i>	<i>-1,3</i>	<i>-2,2</i>	<i>-1,1</i>	<i>-0,3</i>	<i>0,0</i>	<i>0,5</i>

¹ Avser bruttoförändringar som sammantaget är neutrala för det finansiella sparandet. Utöver bruttoeffekten har övergången till ENS 2010 inneburit att det finansiella sparandet försämrats med 2–4 miljarder kronor 2014–2018.

² Inklusivt räntor på pensionsskulden.

Anm.: Revideringar som påverkar det finansiella sparandet till följd av övergången till ENS 2010 är inkluderade i jämförelsen.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Justerat för den ändrade bruttoredovisningen förklaras den nedreviderade prognosen för det finansiella sparandet 2014 av att inkomsterna från skatter beräknas bli lägre. Den lägre prognosen rör skatt på såväl arbete som på kapital och konsumtion. Även utgifterna bidrar till den beräknade försämringen av det finansiella sparandet. Det är framför allt kommunsektorns investeringar som bedöms bli högre.

De offentliga finanserna bedöms också försämrats 2015–2018 i förhållande till beräkningarna i vårpropositionen. Det finansiella

sparandet har reviderats ned med 21–33 miljarder kronor för vart och ett av dessa år.

För 2015–2018 medför de reformer som föreslås och aviseras i denna proposition att såväl skatteinkomster som utgifter ökar. Merparten av de förväntade högre skatteinkomsterna beror på den slopade nedsättningen av socialavgifterna för unga som beräknas medföra att skatteinkomsterna ökar med ca 11–26 miljarder kronor i förhållande till prognosen i vårpropositionen. Även inkomsterna från skatt på konsumtion beräknas öka till följd av ändrade regler. Övriga inkomster har reviderats ned i förhållande till beräkningarna i vårpropositionen. I huvudsak är det kapitalinkomsterna som beräknas bli lägre. Detta beror dels på ändrade regler för redovisningen av Riksbankens inleverans som minskar utdelningarna 2015, dels på att den lägre ränteprognosen medför att kapitalinkomsterna blir lägre för hela perioden. Utgifterna beräknas bli successivt högre under perioden 2015–2018. En stor del av de högre utgifterna beror på de reformer som föreslås och aviseras i denna proposition, i huvudsak satsningar inom arbetsmarknads- och utbildningsområdet. Även utgifterna för migrationen och ohälsa beräknas bli högre.

De ovan nämnda revideringarna rör både statens och kommunsektorns utgifter. En stor del av de högre utgifterna i kommunsektorn beror på ökade kostnader dels för utbildnings-satsningar, dels för integrationen som följer av den förväntade högre migrationen. Eftersom kommunerna erhåller finansiering för detta genom ökade statsbidrag, blir det statens finansiella sparande som belastas, medan den i stort sett är neutral för kommunsektorns sparande.

Den offentliga sektorns bruttoskuld har reviderats upp samtliga år jämfört med bedömningen i vårpropositionen och den finansiella nettoförmögenheten beräknas bli lägre (se tabell 9.20). I stort sett följer revideringarna den försämring som beräknas för det finansiella sparandet. Nettoförmögenheten för 2013 har dock reviderats upp med 46 miljarder kronor jämfört med bedömningen i vårpropositionen, vilket även höjer förmögenhetsnivån under prognosåren.

Tabell 9.20 Offentliga sektorns finansiella ställning. Aktuell prognos och förändringar jämfört med 2014 års ekonomiska vårproposition

Miljarder kronor, procent av BNP.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
2014 års ekonomiska vårproposition						
Nettoställning	911	849	844	845	872	928
procent av BNP	25,1	22,4	21,2	20,2	20,0	20,4
Konsoliderad skuld	1 475	1 561	1 579	1 559	1 518	1 443
procent av BNP	40,6	41,3	39,7	37,3	34,8	31,7
Förändringar						
Nettoställning	46	-2	-38	-51	-78	-110
Konsoliderad skuld	-18	8	40	77	119	161
Budgetpropositionen för 2015						
Nettoställning	957	847	805	794	793	818
procent av BNP	25,3	21,7	19,6	18,4	17,6	17,4
Konsoliderad skuld	1 457	1 569	1 619	1 636	1 637	1 604
procent av BNP	38,6	40,2	39,5	38,0	36,3	34,1

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

9.5 Finansiellt sparande enligt olika bedömare

I detta avsnitt redovisas en jämförelse mellan de senaste prognoserna för det finansiella sparandet gjorda av regeringen i denna proposition, Ekonomistyrningsverket, Konjunkturinstitutet, Riksbanken, OECD, Europeiska kommissionen och Internationella valutafonden (IMF). Regeringens prognos är den enda som beaktar det nya regelverket för NR.

De inhemska bedömarens beräkningar av den offentliga sektorns finansiella sparande 2014 är överlag förhållandevis lika (se tabell 9.21). I förhållande till Europeiska kommissionen beräknar regeringen med större underskott i de offentliga finanserna. Skillnaderna mellan de olika prognoserna av det finansiella sparandet beror framför allt på olika bedömningar av den ekonomiska återhämtningen, konsumtionsefterfrågan, utvecklingen på arbetsmarknaden och inflationsutvecklingen.

Även för 2015 är regeringens prognos förhållandevis samstämmig med flertalet övriga bedömarens syn på det finansiella sparandet. Ekonomistyrningsverkets beräkning skiljer sig dock från övriga prognoser. Skillnaden gentemot regeringens prognos kan i stor utsträckning förklaras av att Ekonomistyrningsverket

prognostiserar lägre inkomster från den underliggande utvecklingen av skattebaserna.

Prognoskillnaderna för det finansiella sparandet ökar successivt fram till 2018 till följd av de skilda bedömningarna av den allmänna ekonomiska återhämtningen.

Tabell 9.21 Prognosjämförelse finansiellt sparande 2014–2018

Procent av BNP.

	2014	2015	2016	2017	2018
Regeringen	-2,2	-1,1	-0,3	0,0	0,5
ESV, 140902	-2,4	-1,8	-1,2	-0,8	-0,3
Konjunkturinstitutet, 140827	-2,2	-1,3	-0,5	0,5	1,3
Konjunkturinstitutet, exkl. antagande om finanspolitiken	-2,2	-1,4	-0,8	-0,4	0,2
EU-kommissionen, 140505	-1,9	-1,0			
Riksbanken, 140904	-2,1	-1,3	-0,6		
OECD, 140506	-1,5	-0,8			
IMF, 141007	-2,0	-0,8	-0,1	0,4	1,1

Anm.: Konjunkturinstitutets huvudprognos inkluderar prognos på finanspolitik 2015–2018 som netto uppgår till budgetförstärkningar på totalt 53 miljarder kronor, varav inkomstreformer om 111 miljarder kronor, fram till 2018.

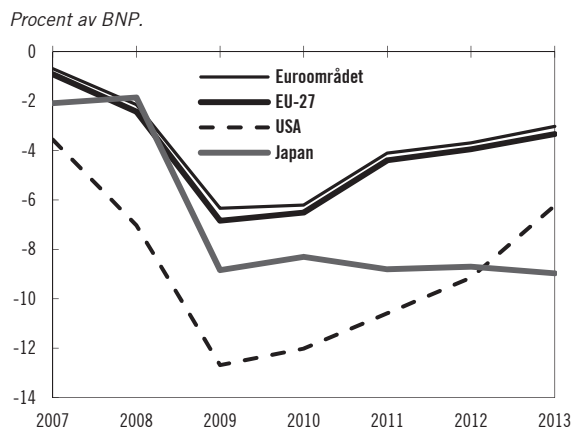
Källor: Konjunkturinstitutet, Ekonomistyrningsverket, Riksbanken, Europeiska kommissionen, OECD samt Internationella valutafonden (IMF).

9.6 Den offentliga sektorns finansiella sparande och skuld i EU, Japan och USA

Stora underskott i EU-länderna, Japan och USA

Den utdragna finans- och skuldkrisen innebar en kraftig försämring av de offentliga finanserna inom EU. År 2007–2010 försämrades den offentliga sektorns finansiella sparande med i genomsnitt 5,6 procent av BNP för EU-länderna. Efter en viss förstärkning uppgick underskottet i det finansiella sparandet för EU-länderna som helhet till 3,3 procent och för euroområdet till 3,0 procent av BNP 2013. För 2013 klarade 18 länder inom EU, däribland Sverige, underskottsgränsen enligt stabilitets- och tillväxtpakten på 3 procent av BNP.

I USA och Japan har de offentliga finanserna försämrats ännu kraftigare. År 2013 uppgick underskottet i USA till 6,2 procent och i Japan till 9,0 procent av BNP (se diagram 9.10).

Diagram 9.10 Den offentliga sektorns finansiella sparande i EU, Japan och USA 2007–2013

Källa: European Economic Forecast May 2014 (Europeiska kommissionen 2014).

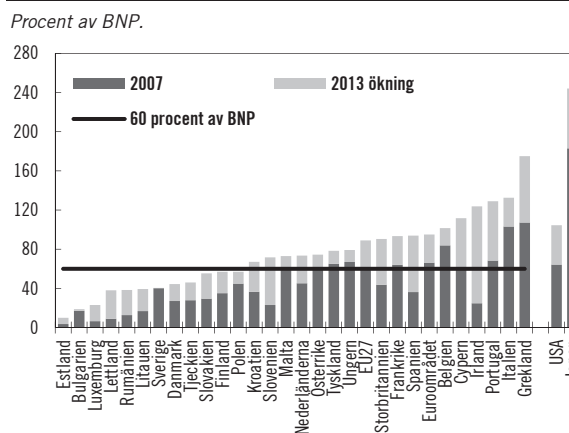
Enligt Europeiska kommissionens vårprognos 2014 väntas underskottet inom EU minska 2014 och understiga 3 procent av BNP såväl för euroområdet som EU-länderna som helhet.¹¹⁹

Hög och ökande skuld i EU-ländernas offentliga sektor

Stöd i form av lån och kapitaltillskott, främst till det finansiella systemet, har medfört att den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld i EU-länderna har ökat mer än vad som följt av underskotten i det finansiella sparandet. För EU-länderna som helhet ökade skulden mellan 2007 och 2013 med 30,1 procentenheter, från 58,9 procent av BNP till 89,0 procent av BNP (se diagram 9.11). För euroområdet uppgick skulden 2013 till 95,0 procent av BNP. Mellan 2007 och 2013 ökade skuldkvoten för alla EU-länder. För Sverige ökade skuldkvoten med 0,4 procentenheter, vilket var den minsta ökningen bland EU-länderna. För Grekland uppgick skulden 2013 till närmare 180 procent av BNP. Även för Belgien, Cypern, Irland, Italien och Portugal översteg skulden 100 procent av BNP 2013.

Den beräknade stabiliseringen av de offentliga finanserna inom EU medför att skuldkvoten endast ökar marginellt mellan 2013 och 2014. Av

EU-länderna bedöms 16 länder 2014 fortfarande ha skulder som ligger över referensvärdet på 60 procent av BNP.

Diagram 9.11 Den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld i EU 2007 och 2013

Anm.: För Kroatien avses förändringen 2009–2013. Genomsnittet för EU 27 är exklusive Kroatien.

Källa: European Economic Forecast May 2014 (Europeiska kommissionen 2014).

Även för USA och Japan medför den beräknade stabiliseringen i de offentliga finanserna 2014 att skuldkvoten är oförändrad som andel av BNP jämfört med 2013. Enligt Europeiska kommissionens vårprognos 2014 uppgick skulden 2013 för USA till ca 105 procent av BNP och för Japan till ca 244 procent av BNP.

¹¹⁹ European Economic Forecast May 2014 (Europeiska kommissionen 2014).

10

Kommunsektorns finanser, sysselsättning och skuldsättning

10 Kommunsektorns finanser, sysselsättning och skuldsättning

Sammanfattning

- Resursbehovet inom vård, skola och omsorg ökar de närmaste åren till följd av demografiska förändringar. Framför allt ökar antalet barn och äldre i befolkningen.
- De kommunala utgifterna för skattefinansierade välfärdstjänster, dvs. den kommunala konsumtionen, väntas öka med 1,3 procent i fasta priser 2014 och med i genomsnitt 1,5 procent per år 2015–2018.
- Sammantaget bedöms den kommunfinansierade sysselsättningen öka med ca 70 000 personer 2013–2018. Detta medför att den ökar något som andel av den totala sysselsättningen i ekonomin.
- Regeringens reformer inom framför allt utbildningsområdet bidrar tillsammans med införandet av traineejobb och extratjänster inom kommunerna till den starka sysselsättningsutvecklingen.
- Skatteinkomsterna beräknas öka relativt svagt 2014, med knappt 4 procent i löpande priser. I takt med att läget på arbetsmarknaden förbättras bedöms skatteinkomsterna öka med i genomsnitt 5 procent per år 2015–2018.
- Statsbidragen till kommunsektorn bedöms öka varje år 2015–2017, till följd av ett ökat antal asylsökande och regeringens satsningar i denna proposition.
- Kommunerna redovisade sammantaget ett positivt resultat, före extraordinära poster,

om drygt 15 miljarder kronor 2013. Landstingen redovisade sammantaget ett negativt resultat, före extraordinära poster, om nästan 2 miljarder kronor. Jämfört med 2012 var kommunernas resultat något högre. Landstingens resultat var däremot nästan 7 miljarder kronor lägre, vilket beror på en sänkning av diskonteringsräntan för beräkningen av pensionsskulden.

- Kommunsektorns finansiella sparande och det ekonomiska resultatet försämras 2014. Detta beror främst på att kommuner och landsting inte får återbetalningar av premier från AFA Försäkring 2014, till skillnad från de närmast föregående åren, och på att skatteunderlaget bedöms utvecklas förhållandevis svagt. Det förbättrade konjunkturläget och återhämtningen på arbetsmarknaden 2015–2018 väntas stärka finanserna och även ge utrymme för en ökad kommunal konsumtion.
- Kommunsektorns långfristiga skulder uppgick till 220 miljarder kronor 2013 och utgjordes till största delen av lån i banker och kreditinstitut.

I avsnittet beskrivs kommunsektorns finansiella utveckling och resursutvecklingen, inklusive utvecklingen av antalet kommunalt finansierade sysselsatta och arbetade timmar. Beskrivningen baseras på nationalräkenskaperna. I avsnittet redovisas även resultatutvecklingen och den finansiella ställningen i kommunsektorn i enlighet med den kommunala redovisningen.

10.1 Kommunsektorn – en viktig del av svensk ekonomi

Kommunsektorn (dvs. kommunerna och landstingen) ansvarar bl.a. för sjukvård, äldreomsorg och skola, och organiserar därmed en stor och viktig del av de offentligfinansierade välfärdstjänsterna. Merparten av de kommunala verksamheterna avser uppgifter som kommuner och landsting i lag har ålagts att utföra. Vissa uppgifter, t.ex. kultur- och fritidsverksamhet, är däremot frivilliga. Kommunsektorns utgifter motsvarade 23 procent av BNP 2013, varav 19 procentenhet utgjordes av utgifter för kommunal konsumtion, dvs. de skattefinansierade välfärdstjänster som kommuner och landsting ansvarar för.¹²⁰ Resterande 4 procent utgjordes främst av transfereringar till hushåll och investeringsutgifter. Av den offentliga sektorns totala utgifter står kommunsektorn för närmare hälften.

Kommunsektorn är genom sin storlek och sin personalintensiva verksamhet också en stor arbetsgivare. Ungefär 25 procent av alla sysselsatta i Sverige är kommun- eller landstingsanställda. Runt 80 procent av dessa är kvinnor. Utöver detta finns det anställda i privata företag som utför kommunalt finansierade tjänster. År 2013 utgjorde de senare anställda ca 3 procent av den totala sysselsättningen i ekonomin. Totalt var drygt 1,2 miljoner personer sysselsatta i kommunalt finansierade verksamheter.

Utbetalda löner (lönesumman) utgör merparten av det kommunala skatteunderlaget. Inkomstskatt som tas ut av kommuner och landsting står för ungefär två tredjedelar av de totala inkomsterna. Statsbidragen utgör den näst största inkomstkällan för kommunsektorn.

Sverige har en stor skattefinansierad produktion av välfärdstjänster, vilket ställer höga krav på budgetkontroll och effektivitet. Den kommunala självstyrelsen är reglerad i lag och är

i en internationell jämförelse omfattande. Det budgetpolitiska ramverket innefattar dock krav på kommuner och landsting att ha en budget i balans. Därutöver kräver kommunallagen (1991:900) att kommuner och landsting ska ha en god ekonomisk hushållning.¹²¹ En annan del i det budgetpolitiska ramverket är överskotts-målet för hela den offentliga sektorn, där kommunsektorn ingår.

10.2 Kommunsektorns utgifter

Av kommunsektorns utgifter går drygt 80 procent till skattefinansierade välfärdstjänster inom främst vård, skola och omsorg. Kommunerna och landstingen har även utgifter för investeringar och transfereringar, t.ex. ekonomiskt bistånd (tidigare kallat socialbidrag), samt räntor.

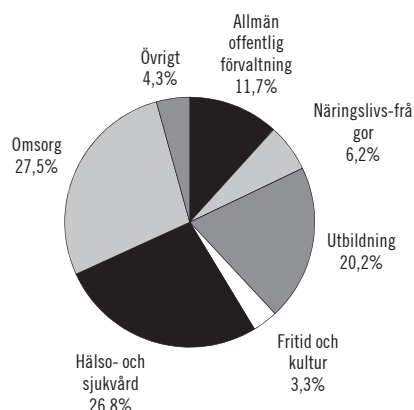
I diagram 10.1 visas hur kommunsektorns utgifter fördelas mellan olika utgiftsområden. Störst andel av utgifterna går till omsorg (som främst utgörs av omsorg om barn, äldre och funktionshindrade), tätt följt av hälso- och sjukvård. Därefter följer utgifter för utbildning.

¹²⁰ I nationalräkenskaperna (NR) används begreppet kommunal konsumtion för kommunsektorns utgifter för skattefinansierade välfärdstjänster. Den kommunala konsumtionen delas i NR in i olika ändamål, såsom hälso- och sjukvård, utbildning och socialt skydd (främst omsorg om barn, äldre och funktionshindrade). Konsumtionen beräknas enligt NR utifrån uppgifter om produktionen i den kommunala sektorn, försäljningsinkomster samt utgifter för inköp av verksamheter från näringslivet.

¹²¹ Enligt kommunallagen ska kommuner och landsting ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet och i sådan verksamhet som bedrivs av andra juridiska personer. Fullmäktige ska besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning för kommunen eller landstinget. Ett vanligt mål är att årets resultat ska uppgå till 2 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag (se vidare avsnitt 5).

Diagram 10.1 Kommunsektorns utgifter 2012 fördelade efter utgiftsområde

Procent

Anm.: Allmän offentlig förvaltning inkluderar bl.a. kommunledning, nämnd- och styrelseverksamhet, samt utgifter för fastighetsförvaltning.

Källa: Statistiska centralbyrån.

I tabell 10.1 redovisas hur utgifterna för de skattefinansierade välfärdstjänsterna fördelar sig mellan olika resurser som används i produktionen. Välfärdstjänster är sysselsättningsintensiva och löner inklusive arbetsgivaravgifter och avtalsförsäkringar utgör den klart största delen av utgifterna. En betydande del går också till förbrukning av insatsvaror och till vissa tjänster som används i produktionen. I denna post ingår också kostnader för hyror.

Tabell 10.1 Utgifter för välfärdstjänster 2013 fördelade efter typ av resurs

	Miljarder kronor	Procent av totala konsumtionsutgifter
Löner m.m. ¹	432	60,0
Förbrukning av inköpta insatsvaror och tjänster	242	33,5
Kapitalförslitning ²	43	6,0
Summa utgifter för produktion i kommunal regi (A)	717	
Utgifter för privata utförare av välfärdstjänster (B) ³	119	16,5
Inkomster från avgifter (C) ⁴	115	15,9
Kommunala verksamheter totalt (A)+(B)-(C)	721	100,0

¹ Här ingår löner, arbetsgivaravgifter samt allmän löneavgift. Dessutom har produktionssubventioner om 3 miljarder kronor dragits ifrån.

² Avskrivningar för användning av kapitalvaror.

³ Här ingår dessutom landstingens utgifter för läkemedelsförmånen om ca 20 miljarder kronor.

⁴ Avgifter för exempelvis barnomsorg och läkarbesök.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Välfärdstjänster tillhandahålls även av privata utförare. Även denna utgiftspost innehåller således lönekostnader.¹²² De senaste åren har andelen tjänster som produceras av privata utförare, men som finansieras med skattemedel, ökat. Exempelvis har antalet friskolor och privata äldreboenden blivit fler. År 2013 utgjorde kostnaderna för privata utförare 16,5 procent av kommunsektorns utgifter för välfärdstjänster.

Delar av välfärdstjänsterna finansieras helt eller delvis med avgifter, t.ex. barnomsorg, fritidsverksamhet och viss sjukvård. Inkomster från sådana avgifter räknas av i redovisningen, så att endast den skattefinansierade delen av utgifterna återstår.

10.2.1 Demografiskt betingat resursbehov 2000–2018

Den demografiska utvecklingen har stor påverkan på resursbehovet inom olika välfärdstjänster. Exempelvis innebär ett ökat elevantal att fler lärare behöver anställas om inte lärartätheten ska sjunka. I diagram 10.2 visas beräkningar för hur det demografiskt betingade resursbehovet inom olika välfärdstjänster har förändrats över tiden.

Mellan 2000 och 2014 beräknas resursbehovet inom nästan alla områden ha stigit till följd av befolkningsförändringar. Undantaget är grundskolan där elevunderlaget har minskat. Ökningen inom gymnasieskolan var som störst fram till 2009, men har därefter minskat.

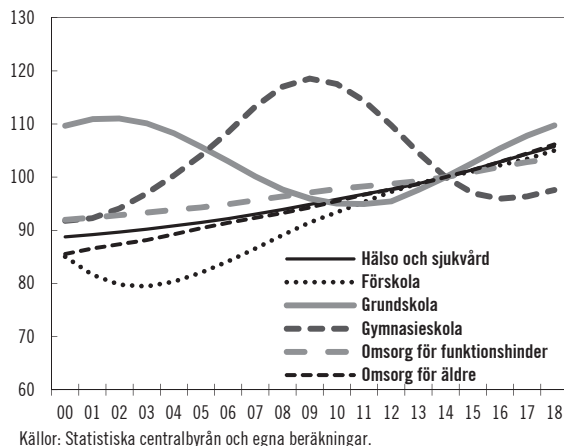
Framöver kommer resursbehoven till följd av demografiska förändringar att vara stora inom framför allt grundskolan, hälso- och sjukvården och äldreomsorgen. Det beror främst på att antalet barn och äldre i befolkningen ökar. Inom grundskolan beräknas det demografiskt betingade resursbehovet öka med 10 procent 2014–2018. Inom äldreomsorgen samt hälso- och sjukvården beräknas resursbehovet under samma period öka med 6 procent till följd av demografiska förändringar. Endast inom

¹²² Konjunkturinstitutet har beräknat att lönekostnadsandelen i posten utgifter för privata utförare är knappt 70 procent i kommunerna och knappt 50 procent i landstingen. Baserat på dessa siffror utgör löner och arbetsgivaravgifter ca 60 miljarder kronor av kommunernas utgifter för privata utförare.

gymnasieskolan minskar resursbehovet, med drygt 2 procent t.o.m. 2018, till följd av ett minskat antal elever.

Diagram 10.2 Demografiskt betingat resursbehov inom olika välfärdstjänster 2000–2018

Index 2014=100

10.2.2 Den kommunala konsumtionen 2014–2018

Regeringens prognoser över utgifterna för de skattefinansierade välfärdstjänsterna, den kommunala konsumtionen, baseras i närtid dels på den demografiska utvecklingen, dels på kommunsektorns ekonomiska situation. På några års sikt antas kommunsektorn som helhet redovisa ett resultat som är i linje med god ekonomisk hushållning. Utgiftsprognosen baseras då mer på det ekonomiska utrymmet i kommunsektorn och mindre på den demografiska utvecklingen.

Prognoserna utgår från beslutad politik, inklusive aktuella reformförslag. Dessutom antas att den genomsnittliga kommunalskattesatsen är oförändrad framöver. Därmed blir den reala tillväxten i skatteunderlaget i prognosen viktig för den reala utvecklingen av välfärdstjänsterna.

Stark ökning av konsumtionsvolymen väntas

Kommunsektorns konsumtionsutgifter bedöms öka med 1,3 procent i fasta priser 2014, vilket är högre än genomsnittet sedan 2000 (se diagram 10.3). Inom kommunerna drivs utgifterna bl.a. av att antalet barn i förskole- och grundskoleålder ökar. Även antalet personer som är 80 år eller äldre ökar. Strukturella förändringar inom äldreomsorgen mot en allt större andel

äldre med hemtjänst, och en allt mindre andel med särskilt boende, dämpar emellertid volymtillväxten. Ökningar av antalet barn och äldre innebär dock ett stigande resursbehov inom sjukvården, vilket väntas leda till en ökad konsumtionsvolym inom landstingen.

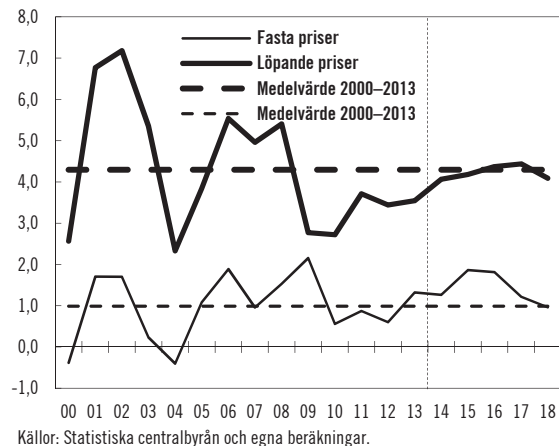
För 2015–2018 bedöms konsumtionen öka med i genomsnitt 1,5 procent per år i fasta priser, vilket är klart högre än genomsnittet sedan 2000. Regeringens satsningar inom både sjukvårds- och utbildningsområdet bidrar till den starka ökningen. Dessutom ökar kommunernas utgifter för migrations- och integrationsinsatser. Stigande efterfrågan i ekonomin medför att arbetsmarknaden förbättras 2015–2018. Skatteunderlaget ökar därmed reallt, vilket skapar utrymme för ökade kommunala utgifter. Den kommunala konsumtionen bedöms i prognosen växa i en sådan takt att det demografiskt betingade resursbehovet tillgodoses. Detta sker samtidigt som kommunsektorn som helhet uppnår ett resultat som är i linje med god ekonomisk hushållning.

Produktiviteten i kommunsektorn antas inte öka nämnvärt i prognosen, varför volymökningen i huvudsak avspeglar hur resursinsatsen i termer av arbetade timmar, insatta varor och tjänster förändras.

Lönekostnaden per timme i kommunsektorn bedöms öka med 2,8–3,5 procent per år 2014–2018. Måttliga pris- och löneökningar till följd av lågkonjunkturen medför att konsumtionsutgifterna i löpande priser ökar med 4,1–4,4 procent per år, vilket är nära genomsnittet sedan 2000 (se diagram 10.3).

Diagram 10.3 Utgifter för välfärdstjänster 2000–2018

Årlig procentuell förändring. Utfall t.o.m. 2013, prognos 2014–2018.

ENS 2010 – effekter på redovisningen av kommunsektorns finanser

Utfallet från nationalräkenskaperna utgör grunden för prognosen för kommunsektorns finanser. Från och med september 2014 redovisar Statistiska centralbyrån nationalräkenskaperna i enlighet med det av EU beslutade nya regelverket ENS 2010. Effekterna av införandet av regelverket är försumbara för det finansiella sparandet i kommunsektorn.

Ändrad sektorklassificering

ENS 2010 har inneburit en översyn av klassificeringen av kommunala bolag. I det nya regelverket tas hänsyn till den faktiska kontrollen av verksamheten. Några landstingsägda sjukhus som drivs i bolagsform har därmed ansetts tillhöra den offentliga sektorn. Detta gäller bl.a. Danderyds sjukhus och Södersjukhuset i Stockholm. Sammanlagt har 18 bolag omklassificerats. Det finansiella sparandet i kommunsektorn påverkas inte av omklassificeringen, utan endast fördelningen av kostnader mellan löner och kostnader för köp av tjänster från näringslivet. De sysselsatta i dessa verksamheter redovisas numera i den kommunala sektorn i stället för i företagssektorn. Den totala kommunfinansierade sysselsättningen påverkas dock inte.

Forskning och utveckling blir investering

En betydande förändring i och med ENS 2010 är att utgifter för forskning och utveckling (FoU) redovisas som fasta bruttoinvesteringar i stället för som utgifter för insatsförbrukning. För den kommunala sektorn medför det nya regelverket att egenproducerad FoU, som tidigare ingått som en del av konsumtionen, numera bokförs som investeringar. Sammantaget flyttas ca 3 miljarder kronor från kommunal konsumtion till kommunala investeringar 2013. Ökade investeringar medför högre kapitalförslitning, vilket i sig höjer den kommunala konsumtionen med knappt 4 miljarder kronor 2013. Den nya redovisningen av FoU leder därmed till högre investeringar, men också till något högre kommunala konsumtionsutgifter. Det finansiella sparandet påverkas emellertid inte eftersom kapitalförslitningen också ingår på inkomstsidan.

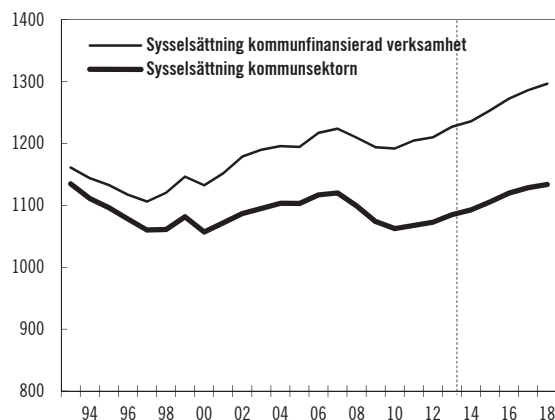
10.2.3 Kommunalt finansierad sysselsättning och arbetade timmar

Begreppet kommunalt finansierad sysselsättning omfattar dels personer som är sysselsatta i kommunsektorn, dels personer som är sysselsatta i näringslivet och producerar tjänster som finansieras med skattemedel, exempelvis på friskolor eller privata äldreboenden.¹²³ Antalet sysselsatta i kommunalt finansierade verksamheter uppgick 2013 till drygt 1,2 miljoner personer.

Under de senaste åren har en allt större andel av den kommunalt finansierade verksamheten kommit att bedrivas av privata utförare. Detta har bidragit till att sysselsättningen i kommunsektorn har ökat långsammare än den totala kommunfinansierade sysselsättningen (se diagram 10.4).

Diagram 10.4 Kommunalt finansierad sysselsättning 1993–2018

Tusentals personer. Utfall 1993–2013, prognos 2014–2018.

Anm.: Subventionerade anställningar som plusjobb, traineejobb och extratjänster ingår också i den kommunfinansierade sysselsättningen. Svenska kyrkan ingick i kommunsektorn fram till 1999.

Källor: Statistiska centralbyrån, Konjunkturinstitutet och egna beräkningar.

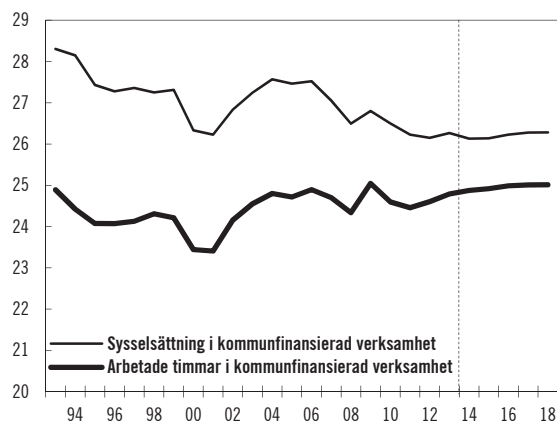
Antalet arbetade timmar är ett bättre mått på den faktiska resursinsatsen i de kommunfinansierade verksamheterna än antalet sysselsatta. Antalet arbetade timmar i kommunfinansierade verksamheter har i stort sett varit konstant som andel av totala arbetade timmar i

¹²³ Det finns i dagsläget ingen statistik över den kommunalt finansierade sysselsättningen och antalet arbetade timmar i privat sektor. Uppgifterna baseras på en beräkningsmodell som tagits fram av Konjunkturinstitutet. Se Kommunalt finansierad sysselsättning och arbetade timmar i privat sektor (Konjunkturinstitutet, Fördjupnings-pm Nr 6, 2010).

ekonomin sedan 1990-talets början (se diagram 10.5). Under samma period har antalet kommunfinansierade sysselsatta som andel av den totala sysselsättningen minskat. Antalet arbetade timmar har således utvecklats starkare än sysselsättningen, vilket återspeglar en stigande medelarbetstid i de kommunfinansierade verksamheterna.

Diagram 10.5 Kommunalt finansierade sysselsättning och arbetade timmar 1993–2018

Procent av total sysselsättning respektive totalt arbetade timmar i ekonomin. Utfall 1994–2013, prognos 2014–2018.

Anm.: Subventionerade anställningar som plusjobb, traineejobb och extratjänster ingår också i den kommunfinansierade sysselsättningen. Svenska kyrkan ingick i kommunsektorn fram till 1999.

Källor: Statistiska centralbyrån, Konjunkturinstitutet och egna beräkningar.

Den starka utvecklingen av den kommunalt finansierade sysselsättningen ser ut att fortsätta

År 2013 ökade den kommunfinansierade sysselsättningen mer än på flera år. Sysselsättningen ökade både i kommunala och privata verksamheter. Den kommunfinansierade sysselsättningen bedöms öka något långsammare 2014, men 2015–2018 ser ökningen ut att bli jämförelsevis stark. Detta beror delvis på regeringens satsningar inom utbildningsområdet samt på traineejobb och extratjänster inom framför allt kommunerna. En annan viktig förklaring är att det kommunala skattunderlaget ökar.

I tabell 10.2 redovisas prognosen för den kommunfinansierade sysselsättningen. Sammantaget bedöms den kommunfinansierade sysselsättningen öka med ca 70 000 personer mellan 2013 och 2018.

Tabell 10.2 Kommunfinansierad sysselsättning 2013–2018

Tusentals personer 2013. År 2014–2018 årsvis förändring i tusentals personer. Utfall 2013, prognos 2014–2018.

	Tusentals personer 2013	2014	2015	2016	2017	2018
Kommunsektorn	1085	8	13	14	9	5
varav kommuner	817	5	10	12	7	4
varav landsting	268	2	3	2	2	1
Näringslivet	142	1	4	5	5	5
Totalt	1227	9	17	19	14	10

Anm.: Det totala antalet kommunfinansierade sysselsatta utgörs av summan av sysselsatta i kommunsektorn och sysselsatta i näringslivet som producerar kommunalt finansierade välfärdstjänster.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Även antalet kommunalt finansierade arbetade timmar väntas öka i snabb takt 2014–2018 (se tabell 10.3). Den starka utvecklingen av kommunfinansierade arbetade timmar innebär att de ökar något som andel av det totala antalet arbetade timmar i hela ekonomin 2014–2018 (se diagram 10.5).

Tabell 10.3 Antalet kommunfinansierade arbetade timmar 2013–2018

Kalenderkorrigerade timmar 2013. Åren 2014–2018 volymutveckling av antal timmar. Utfall 2013, prognos 2014–2018.

	Miljoner timmar 2013	2014	2015	2016	2017	2018
Kommunsektorn	1639	1,8	1,2	1,4	0,9	0,6
varav kommuner	1228	2,0	1,3	1,5	0,9	0,6
varav landsting	411	1,2	1,0	0,8	0,8	0,6
Näringslivet	230	1,7	2,7	3,1	3,6	3,4
Totalt	1869	1,8	1,4	1,6	1,2	0,9

Anm.: Det totala antalet kommunfinansierade timmar utgörs av summan av arbetade timmar i kommunsektorn och arbetade timmar i näringslivet som producerar kommunalt finansierade välfärdstjänster.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

10.2.4 Investeringar, transfereringar och räntor 2014–2018

Kommunsektorns investeringsutgifter uppgick 2013 till 79 miljarder kronor och beräknas öka med sammanlagt 15 miljarder kronor de närmaste fem åren (se tabell 10.6). Kommuner och landsting är inne i en period där omfattande investeringar görs, främst i infrastruktur och byggnader. Många växande kommuner är i behov av nya lokaler, exempelvis förskolor, samtidigt som den demografiska utvecklingen ökar behoven inom sjukvård och äldreomsorg i flera kommuner och landsting.

Ungefär 8 procent av kommunsektorns totala utgifter består av transfereringar till staten,

näringslivet och hushållen.¹²⁴ Denna andel har varit i princip konstant under de senaste tio åren. Transfereringarna bedöms uppgå till 90 miljarder kronor i slutet av prognosperioden, varav 49 miljarder kronor går till hushållen, exempelvis i form av ekonomiskt bistånd.

Ränteutgifterna bedöms öka under prognosperioden, i takt med att ett stigande resursutnyttjande och en högre inflation föranleder en mindre expansiv penningpolitik. Kommunsektorns långfristiga skulder har ökat under de senaste åren. En högre skuldsättning leder också till att ränteutgifterna ökar. Räntenettot beräknas öka marginellt.

10.3 Kommunsektorns inkomster

Kommunsektorns inkomster består till närmare två tredjedelar av inkomster från inkomstskatter. Statsbidragen utgör ungefär 16 procent. Skatteinkomsterna bestäms av de av kommunerna och landstingen fastställda skattesatserna samt av utvecklingen av det kommunala skatteunderlaget.

Det kommunala skatteunderlaget består främst av summan av utbetalda löner, drygt 70 procent, och pensioner, drygt 20 procent. Lönesumman bestäms i sin tur av antalet arbetade timmar och av timlönerna. Vanligtvis följer timlönen i kommunsektorn löneutvecklingen i övriga delar av ekonomin.

De kommunala skatteinkomsterna motsvarar ungefär storleken på kommunernas och landstingens utgifter för personal. Det innebär att personalutgifterna i kommunsektorn utvecklas i ungefär samma takt som de kommunala skatteinkomsterna, vid ett givet antal arbetade timmar i kommunsektorn och ekonomin i övrigt. Följaktligen blir effekten av en ändrad timlön i stort sett neutral för kommunsektorns finanser. Det är i stället främst en ökning av antalet arbetade timmar i näringslivet som inte är skattefinansierade som förstärker kommun-

sektorns ekonomi och skapar utrymme för ökade resurser.

10.3.1 Skatteinkomster 2014–2018

Vid förändringar av skattelagstiftningen som påverkar det kommunala skatteunderlaget neutraliseras som regel effekterna av dessa genom det generella statsbidraget. I denna budgetproposition föreslår regeringen en begränsning av avdragsrätten för privat pensionsparande 2015 och aviserar ett slopande av avdragsrätten 2016. Detta beräknas öka de kommunala skatteinkomsterna med ca 2,5 miljarder kronor 2015 och därefter drygt 3,7 miljarder kronor per år under resten av prognosperioden. Samtidigt höjs grundavdraget för personer över 65 år, vilket minskar skatteinkomsterna med ca 2 miljarder kronor per år. En samlad bild av utvecklingen av både skatter och statsbidrag redovisas i tabell 10.4, justerad för skatte- regleringar.

Tabell 10.4 Skatter och statsbidrag 2013–2018

Utfall för 2013 i miljarder kronor.

	Utfall 2013	Prognos, procentuell förändring				
		2014	2015	2016	2017	2018
Skatteinkomster justerade för skatteregleringar	582	4,2	4,5	5,3	5,2	4,6
Varav						
Ökat skatteunderlag		3,7	4,5	5,3	5,3	4,6
Ändrad kommunal skattesats		0,4				
Statsbidrag justerade för skatteregleringar	138	4,7	7,6	7,1	1,2	-1,0
Skatter och bidrag exkl. momsersättning	723	4,3	5,0	5,6	4,4	3,4

Anm.: I tabellen redovisas utvecklingen av statsbidrag exklusive ersättning för mervärdesskatt. För 2015–2018 antas oförändrad skattesats. Redovisningen av skatter och bidrag exkluderar fastighetsavgift.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Den genomsnittliga kommunala skattesatsen ökade 2014 med 0,13 procentenheter eller 13 öre per hundra kronor i beskattningsbar inkomst, varav 9 öre för landstingen och 4 öre för kommunerna. Detta beräknas öka skatteinkomsterna 2014 med drygt 2,5 miljarder kronor eller 0,4 procent. Skatteunderlaget påverkas samtidigt av att pensionerna utvecklas svagt detta år. I takt med att läget på arbetsmarknaden förbättras påverkas skatteinkomsterna positivt och beräknas öka med i

¹²⁴ Kommunsektorns transfereringar till staten utgörs främst av kommunsektorns del av assistansersättningen. Transfereringarna till näringslivet är främst olika subventioner till företag, såsom exempelvis subventioner av kollektivtrafiken.

genomsnitt 4,9 procent per år 2015–2018, justerat för skatteregleringar (se tabell 10.4).

10.3.2 Statsbidrag 2014–2018

Kommuner och landsting får bidrag från staten i form av dels ett generellt statsbidrag, dels specialdestinerade statsbidrag (statsbidrag som ges till förutbestämda ändamål). Det generella statsbidraget utgörs av anslaget 1:1 *Kommunal-ekonomisk utjämning* under utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner. De specialdestinerade statsbidragen finns under ett flertal anslag, framför allt under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet samt utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning. Bidraget till landstingen för läkemedelsförmånen beräknas 2014 utgöra ca 35 procent av de specialdestinerade statsbidragen. Dessutom får kommuner och landsting transfereringar från staten som avser kompensation för mervärdesskattekostnader i verksamhet som inte är skattepliktig (52 miljarder kronor 2013).

Tabell 10.5 Årlig förändring av statsbidragen 2013–2018

Miljarder kronor. Utfall i nivå för 2013, prognos för 2014–2018.

	Nivå 2013	Förändring, miljarder kronor				
		2014	2015	2016	2017	2018
Generellt bidrag	86	4,5	0,6	0,1	0,3	0,0
Varav (i förhållande till föregående år)						
tillskott		1,0	1,5	1,5		
Skatteregleringar		2,4	-0,7	-1,2		
övriga regleringar		1,1	-0,2	-0,2	0,3	0,0
Specialdestinerade bidrag	54	4,4	9,6	9,8	1,7	-1,7
Totala statsbidrag, faktisk utveckling	140	8,9	10,3	9,8	2,0	-1,7
Totala statsbidrag, justerade för skatteregleringar	138	6,5	11,0	11,0	2,0	-1,7

Anm.: I tabellen redovisas utvecklingen av generella och specialdestinerade statsbidrag exklusive kompensation för mervärdesskatt. De specialdestinerade statsbidragen inkluderar också kapitaltransfereringar på ungefär 1-2 miljarder kronor årligen. Skatteregleringar avser kompensation för regeländringar som påverkar det kommunala skatteunderlaget. Övriga regleringar avser exempelvis justeringar som följer av den kommunala finansieringsprincipen.
Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 10.5 visar den beräknade utvecklingen av de generella och specialdestinerade statsbidragen 2014–2018. Ökningen av det generella statsbidraget 2014 beror till stor del på ekonomiska

regleringar till följd av föreslagna reformer, såsom sänkt inkomstskatt för pensionärer. Även de specialdestinerade bidragen ökar 2014, främst till följd av ett ökat antal asylsökande och reformer inom utbildningsområdet.

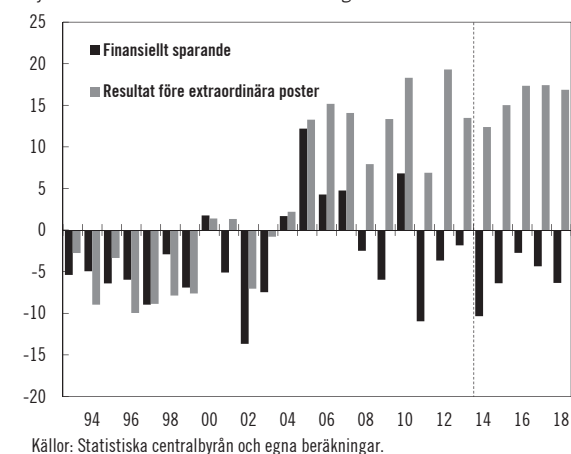
Statsbidragen fortsätter att öka 2015–2017. Det generella statsbidraget ökar endast svagt på grund av tidigare nämnda skatteregleringar och övriga regleringar (se utg.omr. 25 avsnitt 2.6). De specialdestinerade statsbidragen ökar starkt med knappt 10 miljarder kronor 2015 och 2016 på grund av ett ökat antal asylsökande och de satsningar inom välfärds- och arbetsmarknadsområdet som presenteras i denna proposition.

10.4 Finansiellt sparande och ekonomiskt resultat

Under de senaste tio åren har kommunsektorn uppvisat starkare finanser jämfört med 1990-talet och sektorn har sammantaget redovisat positiva resultat varje år (se diagram 10.6). Skillnaden mellan det finansiella sparandet och resultatet har dock ökat, främst på grund av högre investeringsutgifter.¹²⁵

Diagram 10.6 Finansiellt sparande och resultat 1993–2018

Miljarder kronor. Utfall 1993–2013. Prognos 2014–2018

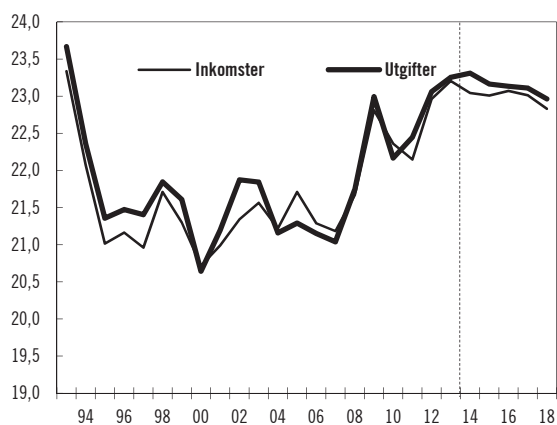
Både kommunsektorns totala inkomster och utgifter föll som andel av BNP under krisen i början av 1990-talet, men har därefter ökat (se diagram 10.7). År 2013 motsvarade de totala

¹²⁵ Se vidare fördjupningsrutan Skillnaden mellan det ekonomiska resultatet och det finansiella sparandet.

inkomsterna och utgifterna ungefär en fjärdedel av BNP. Under prognosperioden 2014–2018 förväntas både inkomsternas och utgifternas andel av BNP minska något, främst på grund av oförändrade generella statsbidrag och antagandet om oförändrad skattesats. Under de senaste tre åren har utgifternas andel av BNP varit högre än inkomsternas, dvs. det finansiella sparandet har varit negativt. Det finansiella sparandet bedöms vara negativt under prognosperioden 2014–2018.

Diagram 10.7 Totala inkomster och utgifter 1993–2018

Procent av BNP. Utfall 1993–2013, prognos 2014–2018.

Anm.: Fram till och med 1999 ingår kyrkan i kommunsektorn.
Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Något svagare finanser 2014

Kommunsektorn redovisade 2013 ett resultat före extraordinära poster på 13 miljarder kronor.¹²⁶ Det finansiella sparandet för kommunsektorn uppgick till sammanlagt -2 miljarder kronor, vilket var en viss förstärkning jämfört med 2012, då det finansiella sparandet uppgick till -4 miljarder kronor. Det finansiella sparandet motsvarade 0,0 procent av BNP 2013. En återbetalning från AFA försäkring påverkade liksom de två föregående åren det finansiella sparandet positivt, denna gång med ca 11 miljarder kronor. Inkomsterna påverkades positivt av en höjning av kommunalskatten. Den svaga utvecklingen av skatteunderlaget till följd av lågkonjunkturen ledde dock till en relativt svag utveckling sammantaget av skatteinkomsterna.

Det finansiella sparandet och resultatet försämras enligt prognosen 2014 jämfört med 2013 (se tabell 10.6). De totala inkomsterna väntas öka relativt svagt. Kommunsektorn får inga återbetalningar av premier från AFA Försäkring 2014, till skillnad från de närmast föregående åren, och skatteunderlaget utvecklas förhållandevis svagt. Höjningen av kommunalskatten 2014 påverkar dock inkomsterna positivt. Utgifterna väntas öka i en högre takt än 2013. Detta gäller exempelvis utgifterna för kommunal konsumtion och investeringar.

Tabell 10.6 Kommunsektorns finanser 2013–2018

Miljarder kronor om inte annat anges. Utfall för 2013, prognos för 2014–2018

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Inkomster	876	900	943	994	1037	1075
Utveckling i procent	3,6	2,7	4,8	5,3	4,4	3,7
Skatter	583	606	634	669	704	737
Kommunal fastighetsavgift	16	16	16	17	17	18
Statsbidrag exkl. mervärdesskatt	140	149	159	169	171	169
generella bidrag	86	90	91	91	91	91
riktade bidrag	54	58	68	78	80	78
Övriga inkomster	138	130	134	139	145	151
Varav komp. moms	52	54	56	57	60	62
Utgifter	878	911	950	996	1042	1082
Utveckling i procent	3,3	3,7	4,3	4,9	4,5	3,8
Konsumtion	721	750	781	815	852	886
Investeringar	79	83	86	88	91	94
Transfereringar	72	73	76	85	90	90
Övriga utgifter	6	5	7	8	9	11
Finansiellt sparande	-2	-10	-6	-3	-4	-6
Resultat	13	12	15	17	17	17

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid. Kommunsektorns kompensation för mervärdesskatten är inkluderad i övriga inkomster och inte i statsbidragen. Posten övriga utgifter inkluderar nettoköp av mark och fastigheter. Eftersom försäljningen vanligtvis överstiger köp är denna nettopost negativ, vilket minskar de redovisade utgifterna med några miljarder kronor per år.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Ökade skatteinkomster och höjda statsbidrag förbättrar kommunsektorns finanser 2015–2018

I takt med att arbetsmarknadsläget successivt förbättras stärks de ekonomiska förutsättningarna för kommuner och landsting. Skatteinkomsterna ökar i en snabbare takt, samtidigt

¹²⁶ I avsnitt 10.5 beskrivs kommuner och landstings bokslut för 2013.

som statsbidragen höjs under de närmaste åren. Detta ger utrymme att förbättra kommunsektorns finansiella sparande och ekonomiska resultat 2015 och 2016 (se tabell 10.6 och diagram 10.6).

Statsbidragen och skatteinkomsterna utvecklas svagare under den senare delen av prognosperioden, delvis på grund av prognosprincipen som utgår från oförändrade skattesatser i kommunsektorn och enbart inkluderar föreslagen och aviserad politik. Det finansiella sparandet försämras därmed 2017 och 2018. Resultatet är däremot oförändrat, främst på grund av att investeringarna fortsätter att öka.

Kommunsektorn som helhet uppnår tidigt under prognosperioden ett resultat som är i linje med god ekonomisk hushållning.

10.5 Kommunernas och landstingens bokslut för 2013

Kommunallagen kräver att kommuner och landsting ska ha en god ekonomisk hushållning. Detta har, tillsammans med balanskravet, stor betydelse för säkerställandet av en ansvarsfull ekonomisk förvaltning i kommunsektorn. Båda kraven minskar risken för underskott och bidrar till att nå överskottsmålet för hela den offentliga sektorn.

Överskottsmålet är uttryckt i termer av finansiellt sparande såsom det definieras i nationalräkenskaperna. För kommuner och landsting är det emellertid det ekonomiska resultatet som är avgörande för huruvida de uppfyller kommunallagens krav på en balanserad budget.

Kommunallagens krav på god ekonomisk hushållning innebär att varje kommun och landsting har ett ansvar för att ha en långsiktigt hållbar ekonomi. För att en god ekonomisk hushållning ska uppnås bör resultatet ligga på en nivå som stärker ekonomin så att kommunen respektive landstinget klarar att finansiera hela sin pensionsskuld och sina investeringsbehov.

Balanskravet innebär att enskilda kommuner och landsting inte får besluta om en budget där kostnaderna överstiger intäkterna. Om resultatet ändå blir negativt måste det kompenseras med överskott inom tre år. Endast om det finns synnerliga skäl får en kommun eller ett landsting budgetera för tillfälliga underskott eller välja att

inte återställa hela eller delar av ett negativt resultat.

Innan resultatet kan stämmas av mot balanskravet ska det bl.a. justeras för realisationsvinster och realisationsförluster i en s.k. balanskravsutredning.¹²⁷ Denna utredning redovisas i samband med bokslutsresultatet.

Kommuner och landsting tillämpar bokföringsmässiga grunder för sin redovisning, vilket innebär att inkomster och utgifter periodiseras så att intäkter och kostnader hänförs till den period då tjänsten eller varan levereras respektive förbrukas. I resultaträkningen redovisas därmed kommunernas och landstingens intäkter och kostnader under räkenskapsåret.

10.5.1 Kommunsektorns resultat för 2013

Kommunerna redovisade 2013 ett positivt resultat före extraordinära poster om drygt 15 miljarder kronor, medan landstingen redovisade ett negativt resultat före extraordinära poster om nästan 2 miljarder kronor.

Jämfört med 2012 blev kommunsektorns resultat för 2013 nästan 6 miljarder kronor sämre (se tabell 10.7). Kommunerna redovisade ett något bättre resultat, medan landstingen redovisade ett resultat som var nästan 7 miljarder kronor sämre. Försämringen för landstingen beror på tillfälliga effekter till följd av sänkt diskonteringsränta för beräkningen av pensionsskulden.

Årets resultat för kommunsektorn, som inkluderar extraordinära poster, uppgick till ca 22 miljarder kronor 2013. Skillnaden jämfört med resultatet före extraordinära poster beror på att en kommun har sålt ett kommunalt bolag och redovisat en extraordinär intäkt på ca 9 miljarder kronor. Denna extraordinära intäkt

¹²⁷ Realisationsvinster ska normalt sett inte ingå i det justerade resultatet. Realisationsvinster som står i överensstämmelse med god ekonomisk hushållning, t.ex. när realisationsvinsten är en följd av en omstrukturering, ska däremot ingå i resultatet. Realisationsförluster som står i överensstämmelse med god ekonomisk hushållning ska inte ingå i det justerade resultatet. Detta kan exempelvis vara fallet när en försäljning medför lägre framtida kostnader. Orealiserade förluster i värdepapper, samt återföringar av realiserade förluster vid en efterföljande uppgång på marknaden, ska inte heller ingå i det justerade resultatet.

var inte inkluderad i de preliminära boksluten för 2013 som redovisades i 2014 års ekonomiska vårproposition.

Ett vanligt förekommande finansiellt mål är att årets resultat ska uppgå till 2 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag. Kommunernas resultat uppgick till 5,2 procent och landstingens till -0,7 procent 2013.

Tillsammans redovisar kommunerna och landstingen ett bokslutsresultat som torde motsvara de riktlinjer som kommuner och landsting har fastställt för god ekonomisk hushållning. Resultaten varierar dock mellan enskilda kommuner och enskilda landsting.

Tabell 10.7 Kommunsektorns resultaträkning 2009–2013

Miljarder kronor

	2009	2010	2011	2012	2013
Verksamhetens intäkter	147	152	155	170	178
Verksamhetens kostnader	-731	-758	-781	-807	-837
Avskrivningar	-23	-24	-24	-26	-28
Verksamhetens nettokostnader	-607	-630	-650	-663	-687
Skatteintäkter	512	521	540	561	584
Generella statsbidrag och utjämning	102	123	123	119	123
Finansiella intäkter	16	12	13	15	16
Finansiella kostnader	-10	-8	-19	-13	-22
Resultat före extraordinära poster	13	18	7	19	13
Extraordinära poster	-	1	-	-	9
Årets resultat	13	19	7	19	22

Källor: Statistiska centralbyrån, räkenskapsammandrag för kommuner och landsting.

10.5.2 Resultatutjämningsreserver

Kommunallagens krav på en god ekonomisk hushållning och en budget i balans innebär bl.a. att kommuner och landsting behöver ha ett eget sparande för att kunna hantera variationer i de ekonomiska förutsättningarna.

Kommuner och landsting får fr.o.m. 2013 bygga upp resultatutjämningsreserver inom ramen för det egna kapitalet. Reserverna gör det möjligt att sätta av en del av överskottet i goda tider för att kunna använda medlen för att täcka underskott som uppstår till följd av en lågkonjunktur.

Kommunernas och landstingens ökade möjligheter att spara i goda tider främjar det

övergripande målet om en god ekonomisk hushållning.

Av kommunsektorns balansräkning för 2013 framgår att 98 kommuner och 4 landsting har använt möjligheten att reservera medel till resultatutjämningsreserver. Totalt har de tillsammans reserverat 6,5 miljarder kronor. Kommunerna har reserverat 5,8 miljarder kronor och landstingen 0,7 miljarder kronor.

Utöver de medel som kommunsektorn reserverade retroaktivt för 2010–2012 har 48 kommuner reserverat 1,2 miljarder kronor av sitt resultat för 2013, medan 7 kommuner i stället har använt 27 miljoner kronor. Ett landsting har reserverat 0,4 miljarder kronor av resultatet för 2013, medan ett landsting har använt 49 miljoner kronor från sin resultatutjämningsreserv.

Enligt en enkätundersökning gjord av Kommunforskning i Västsverige har 138 kommuner och 4 landsting antagit riktlinjer för resultatutjämningsreserver.

Skillnaden mellan det ekonomiska resultatet och det finansiella sparandet

Balanskravet och kravet på god ekonomisk hushållning för kommuner och landsting är kopplade till det ekonomiska resultatet, medan det finansiella sparandet är kopplat till överskottsmålet. Skillnaden mellan det ekonomiska resultatet och det finansiella sparandet har varit betydande under de senaste åren (se tabell 10.8).

Det ekonomiska resultatet, dvs. skillnaden mellan intäkter och kostnader för en period, baseras på bokföringsmässiga principer. Finansiellt sparande är skillnaden mellan inkomster och utgifter, och definieras av det internationella regelverket för nationalräkenskaper.

Tabell 10.8 Skillnader mellan resultat och finansiellt sparande 2009–2013

Miljarder kronor, löpande priser

	2010	2011	2012	2013
Finansiellt sparande	7	-11	-4	-2
Investeringar enligt nationalräkenskaperna	48	52	57	60
Avskrivningar enligt den kommunala redovisningen	-24	-24	-26	-28
Övrigt	-13	-10	-9	-17
varav nettoköp mark- och fastigheter.	-7	-2	-3	-3
Resultat	18	7	19	13

Anm.: I Övrigt ingår dessutom ned- och avskrivningar, finansiella intäkter och kostnader. Vidare ingår korrigeringar för avvikelser i skatter och statsbidrag mellan nationalräkenskapernas redovisning och den kommunala redovisningen, samt engångseffekter såsom justering av diskonteringsräntan.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Redovisningen av investeringar och avskrivningar förklarar merparten av skillnaden mellan resultatet och det finansiella sparandet. I resultatet, dvs. skillnaden mellan intäkter och kostnader enligt den kommunala redovisningen, ingår inte årets investeringsutgifter. Investeringarna ingår i stället som en tillgång i den kommunala balansräkningen. Årets avskrivningar av tidigare gjorda investeringar enligt den kommunala redovisningen belastar däremot resultatet. I nationalräkenskapernas finansiella sparande ingår däremot investeringarna som en utgift, vilken drar ned det finansiella sparandet samma år som investeringen görs. Däremot belastar inte avskrivningar (kapitalförslitning

enligt nationalräkenskapernas terminologi) det finansiella sparandet.

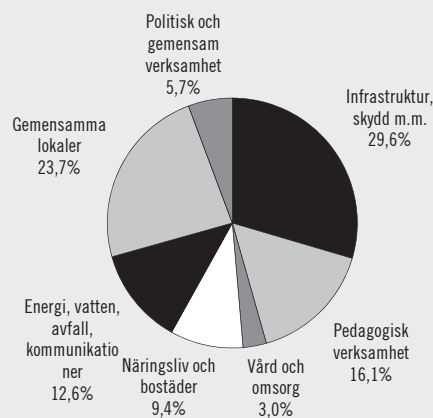
Kommunsektorns finanser har de senaste åren påverkats av tillfälliga poster, vilka försvårar jämförelsen mellan resultatet och det finansiella sparandet. Exempelvis påverkade sänkningen av diskonteringsräntan för pensionsskuldberäkningen som gjordes 2011 och 2013 enbart resultatet och inte det finansiella sparandet. Effekten uppgick till 6 respektive 11 miljarder kronor och ingår i posten övrigt i tabell 10.8.

Vad investerar kommunerna i?

I redovisningen av investeringar ovan ingår inte investeringar som görs i kommunala och landstingsägda bolag. Investeringarna har ökat från 38 miljarder kronor 2009 till 58 miljarder kronor 2013. Större delen av ökningen har skett i kommunerna genom ökade investeringar inom infrastruktur och skydd samt inom energi, vatten och avfall. Infrastruktur och skydd, dvs. vägar och räddningstjänst m.m., stod för 30 procent av de totala investeringsutgifterna i kommunerna 2013 (se diagram 10.8).

Diagram 10.8 Kommunernas investeringsutgifter 2013

Procent

Källa: Statistiska centralbyrån, räkenskapsammandrag för kommuner och landsting.

Glest befolkade kommuner investerar mindre än större städer och förortskommuner, räknat i kronor per invånare. Mellan 2009 och 2013 var det också de större städerna och förortskommunerna som ökade sina investeringar mest.

Över hälften av landstingens investeringar sker inom hälso- och sjukvården. År 2012 investerade Uppsala läns landsting mest per invånare, medan Blekinge läns landsting investerade minst.

10.6 Kommunernas och landstingens tillgångar och skulder

En kommun eller landstings balansräkning visar kommunens respektive landstingets finansiella ställning vid utgången av räkenskapsåret. Balansräkningen ger en bild av vilka tillgångar kommunen eller landstinget förfogar över och hur dessa tillgångar har finansierats.

Värderingen av tillgångar syftar i första hand till att åstadkomma en rättvisande periodisering av inkomster och utgifter.

10.6.1 Kommunsektorns tillgångar 2013

År 2013 ökade kommunsektorns totala tillgångar med 5 procent jämfört med 2012. Jämfört med det preliminära utfallet för 2013 har tillgångarna reviderats upp med 8 miljarder kronor, vilket till största delen beror på att kommunernas finansiella anläggningstillgångar ökat. Den största andelen av tillgångarna (48 procent) var materiella anläggningstillgångar, såsom mark, byggnader, gator, vägar och VA-nät.

Kommunsektorns totala tillgångar uppgick till 970 miljarder kronor 2013 (se tabell 10.9). Kommunernas tillgångar uppgick till 755 miljarder kronor och landstingens till 214 miljarder kronor.

Tabell 10.9 Kommunsektorns balansräkning 2009–2013

Miljarder kronor

	2009	2010	2011	2012	2013
Anläggningstillgångar	565	605	651	673	712
Bidrag till statlig infrastruktur	2	2	2	2	2
Omsättningstillgångar	196	191	204	246	256
Summa tillgångar	762	798	857	921	970
Eget kapital	351	371	376	396	418
årets resultat	13	19	7	19	22
resultatutjämningsreserv	-	-	-	-	7
Avsättningar	83	92	102	109	125
Långfristiga skulder	131	142	187	211	220
Kortfristiga skulder	197	193	192	206	207
Summa eget kapital, avsättningar och skulder	762	798	857	921	970
Ansvarförbindelser	592	568	621	593	635
Pensionsförpliktelser som inte ingår i balansräkningen	347	332	366	367	387

Källa: Statistiska centralbyrån, räkenskapsammandrag för kommuner och landsting.

10.6.2 Soliditet

Soliditeten¹²⁸ för kommunsektorn uppgick till 43 procent 2013. Kommunernas soliditet uppgick till 50 procent och landstingens soliditet till 20 procent. Jämfört med de preliminära boksluten för 2013 ökade kommunernas soliditet med 1 procentenhet.

10.6.3 Kommunsektorns skulder 2013

Kommunsektorns avsättningar och skulder uppgick till 551 miljarder kronor 2013, vilket var en ökning med 5 procent jämfört med 2012.

Avsättningar är långfristiga skulder som är okända till exakt belopp eller vilket datum de förfaller till betalning eller både och. Pensions-skulder är en vanlig avsättning som 2013 uppgick till 108 miljarder kronor. Den största andelen av avsättningarna och skulderna 2013 utgjordes av

¹²⁸ Soliditeten anger eget kapitalinnehav i förhållande till skulder och visar därmed hur stor del av tillgångarna som finansierats med eget kapital.

långfristiga skulder¹²⁹, som uppgick till 220 miljarder kronor. De långfristiga skulderna bestod till största delen av lån i banker och kreditinstitut.

Kommunsektorns avsättningar och skulder uppgick 2013 till 57 174 kronor per invånare. Spridningen mellan kommunerna var dock stor, från lägst 8 639 kronor per invånare till högst 135 266 kronor per invånare. För landstingen varierade avsättningarna och skulderna mellan 11 618 kronor per invånare och 24 644 kronor per invånare.

Pensionskulden för pensionsrätter intjänade före 1998 redovisas som en ansvarsförbindelse utanför balansräkningen. Detta åtagande är stort jämfört med de totala skulderna i balansräkningen, men ska också utbetalas under en lång tid. Kommunsektorns ansvarsförbindelser avseende pensionsförpliktelser uppgick till 387 miljarder kronor 2013. Det var en ökning med 5 procent jämfört med 2012.

10.7 Kommunsektorns finanser i jämförelse med 2014 års ekonomiska vårproposition

Övergången till det nya regelverket för nationalräkenskapssystemet har inneburit en del större revideringar jämfört med prognosen i 2014 års ekonomiska vårproposition (prop. 2013/14:100). Övergångens totala påverkan på det finansiella sparandet i kommunsektorn är dock liten. För 2013 har det finansiella sparandet reviderats upp. Detta beror främst på att nationalräkenskaperna nu har publicerat helårsutfall för detta år. Konsumtionsutgifterna har reviderats ned. Även ett ändrat utfall för nettoköp av mark- och fastigheter bidrog till det uppreviderade finansiella sparandet.

Prognosen för kommunsektorns finansiella sparande har reviderats ned något 2014, men har reviderats upp för resten av prognosperioden (se tabell 10.10). För 2014 beror nedrevideringen på förändringar i prognosen för statsbidragen och

investeringarna. Prognosen för det ekonomiska resultatet har reviderats upp för samtliga år.

Skatteinkomsterna har reviderats upp 2015–2018 till följd av en förändrad prognos över den makroekonomiska utvecklingen och de reformer på skatteområdet som föreslås i denna proposition. Statsbidragen har reviderats upp kraftigt fr.o.m. 2015, främst till följd av regeringens föreslagna satsningar på arbetsmarknads- och välfärdsområdet, samt en uppreviderad prognos för antalet asylsökande.

Tabell 10.10 Kommunsektorns finanser 2013–2018. Förändringar jämfört med 2014 års ekonomiska vårproposition

Miljarder kronor

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Totala inkomster	4	5	19	30	34	35
Skatter	0	0	2	3	4	5
Kommunal fastighetsavgift	0	0	0	0	0	0
Statsbidrag exkl. mervärdesskatt	0	-1	11	20	22	21
Övriga inkomster	4	6	6	6	7	9
<i>varav kompensation för mervärdesskatt</i>	0	1	2	2	2	2
Totala utgifter	-2	7	18	27	32	34
Konsumtion	-5	1	8	10	13	16
Övriga utgifter	3	5	10	16	19	18
Finansiellt sparande	6	-1	1	3	2	1
Resultat före extraordinära poster	0	2	3	4	3	3

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Övriga inkomster är uppreviderade för samtliga prognosår, vilket beror på en höjning av beräkningen för kapitalförslitningen (på grund av det nya nationalräkenskapssystemet) och av mervärdesskattekomensation från staten.

På utgiftssidan har den kommunala konsumtionen anpassats till de högre inkomsterna och har reviderats upp samtliga år. Bland de övriga utgifterna är det bl.a. investeringarna som har reviderats upp jämfört med bedömningen i vårpropositionen. Detta beror främst på det nya regelverket för nationalräkenskaperna och på att beslut har fattats om ett antal större investeringar avseende akademiska sjukhuset i Uppsala och utbyggnad av tunnelbanan i Stockholm.

Skillnaden mellan finansiellt sparande och resultat beror främst på revideringar av investeringar.

¹²⁹ Långfristiga skulder har en löptid på längre än ett år. Skulder till banker och kreditinstitut är oftast långfristiga.

Den kommunfinansierade sysselsättningen har reviderats upp påtagligt i förhållande till prognosen i vårpropositionen. Konjunkturinstitutet har justerat den modell som används för att beräkna antalet kommunfinansierade sysselsatta i näringslivet. Detta har, tillsammans med andra utfallsrevideringar, höjt den kommunfinansierade sysselsättningen med ca 8 000 personer 2013. Modelljusteringen innebär att nivån blir högre även under prognosåren.

För 2014 har den kommunfinansierade sysselsättningen sammantaget reviderats upp med 6 000 personer. För 2018 har sysselsättningen reviderats upp med 34 000 personer. Revideringen av prognosen beror utöver modelljusteringen bl.a. på en starkare utveckling av det kommunala skatteunderlaget och högre skatteinkomster jämfört med bedömningen i vårpropositionen. Därutöver har statsbidragen reviderats upp, både till följd av de satsningar på kommunsektorn som föreslås i denna proposition, däribland införande av traineejobb och extratjänster, samt till följd av ökade kommunala utgifter för flyktingmottagande och integrationsåtgärder.

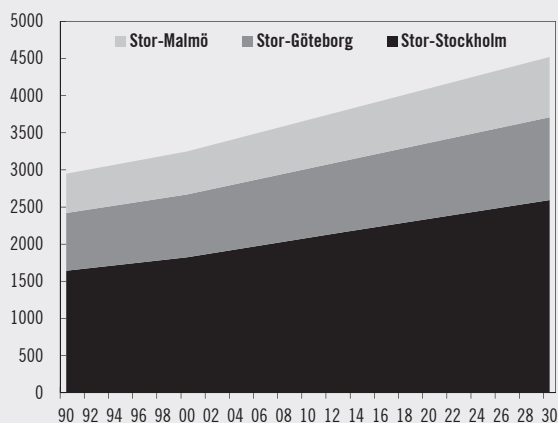
Demografiska utmaningar i storstadsområdena

Sveriges befolkning har ökat kraftigt sedan 1990. Större delen av ökningen har skett i de tre storstadsområdena¹³⁰ och framför allt i Stor-Stockholm. I dag bor 3,8 miljoner personer i storstadsområdena, vilket är drygt 850 000 fler än 1990.

Befolkningsstillväxten förväntas vara snabb även de kommande 15 åren och Sveriges befolkning kommer enligt Statistiska centralbyråns senaste befolkningsprognos att öka med drygt 1 miljon personer till 10,8 miljoner personer 2030. Av dem kommer drygt 4,5 miljoner bo i storstadsområdena, vilket är en ökning med cirka 700 000 personer jämfört med i dag. Bara i Stor-Stockholm beräknas befolkningen öka med drygt 400 000 personer till 2030 (se diagram 10.9).

Diagram 10.9 Befolkning i Storstadsområden 1990–2030

Tusentals personer

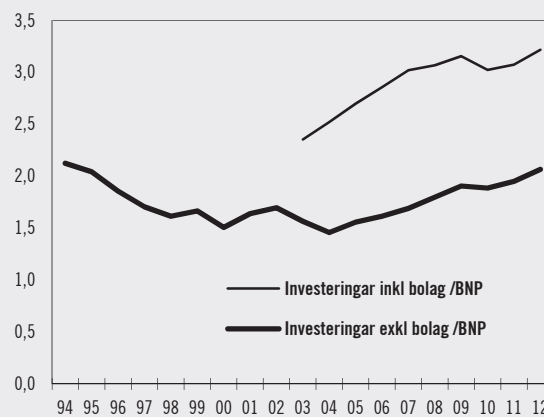
Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

För att möta denna snabba befolkningsökning är det viktigt att infrastrukturen anpassas och att antalet bostäder ökas.

¹³⁰ Med storstadsområden avses Stor-Stockholm, Stor-Göteborg och Stor-Malmö. Grupperingen av kommuner tillhörande respektive storstadsområde bygger på arbetspendling, flyttning mellan centralkommun och kranskommuner samt befintlig planeringssamverkan.

Diagram 10.10 Investeringar i kommunsektorn som andel av BNP 1994–2012

Procent

Källor: Statistiska centralbyrån och Sveriges kommuner och landsting.

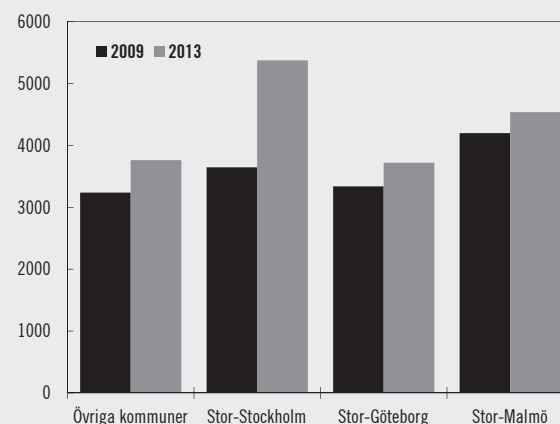
Det senaste årtiondet har investeringsnivån också ökat i kommunsektorn och en stor andel av investeringarna sker i dag i kommunala bolag (se diagram 10.10). Investeringarna har till stor del varit möjliga att finansiera tack vare en gynnsam skatteunderlagsutveckling och statsbidragstildelning.

I samband med finanskrisen bidrog tillfälliga statsbidrag och en låg ränta till att hålla investeringsnivån på en hög nivå. Under 1990-talskrisen minskade däremot statsbidragen, samtidigt som räntan var hög, vilket ledde till en minskad investeringsnivå som andel av BNP.

Den höga bestående investeringstakten ökar kraven på goda resultat i exempelvis Stor-Stockholm, där det investeras mest (se diagram 10.11).

Diagram 10.11 Investeringar i kommuner 2009 och 2013 exklusive bolag (ovägda medelvärden)

Kronor per invånare

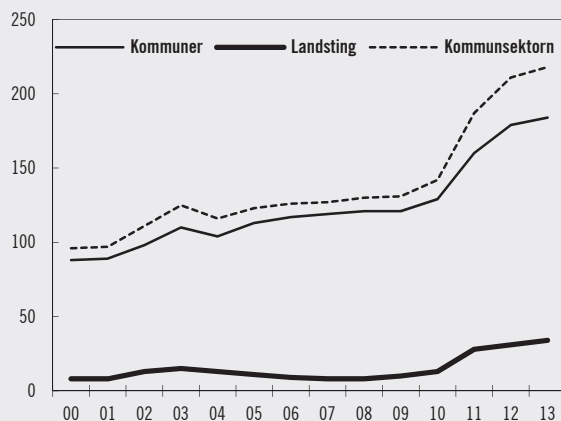
Källa: Statistiska centralbyrån.

Resultaten i kommunsektorn har de senaste åren varit goda (se diagram 10.6) och är högre per invånare i storstäder och större städer än i glesbygdskommuner, där investeringsbehovet är lägre.

Till stor del beror dock de goda resultaten på tillfälliga engångsintäkter. Trots de goda resultaten de senaste åren har kommunsektorns skulder under denna period ökat.

Diagram 10.12 Långfristiga skulder 2000–2013

Miljarder kronor

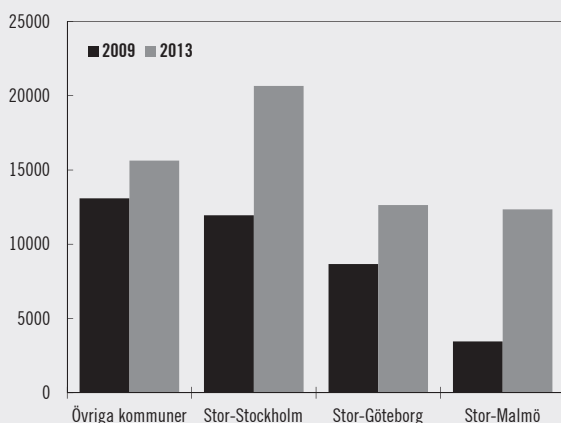

Källa: Statistiska centralbyrån, räkenskapsammandrag för kommuner och landsting.

De långfristiga skulderna har sedan 2009 ökat både i kommuner och i landsting (se diagram 10.12). De har framför allt ökat i kommunerna i Stor-Stockholm och Stor-Malmö (se diagram 10.13).

Diagram 10.13 Långfristiga skulder i kommuner 2009 och 2013 (ovägda medelvärden)

Kronor per invånare

Källa: Statistiska centralbyrån.

Det pågår en rad projekt för att möta befolkningsutvecklingen i storstäderna. Bland annat har det beslutats om omfattande

utbyggnad av tunnelbanan och ett ambitiöst bostadsbyggande i Stor-Stockholm.

De beslut som redan har tagits om infrastruktur och bostadsbyggande tyder tillsammans med de framtida befolkningsprognoserna på att det även på längre sikt kommer att krävas stora kommunala investeringar i storstadsområdena i framför allt ny infrastruktur och nya lokaler. Stockholms kommun bedömer exempelvis i sin långsiktanalys att kommunen kommer att behöva bygga uppemot 50 nya skolor och annan infrastruktur. I samband med det kommer kommunen att behöva öka sin låneskuld. Liknande slutsatser har dragits av andra snabbväxande kommuner i Stor-Stockholm.

11

Lån, garantier och beställningsbemyndiganden

11 Lån, garantier och beställningsbemyndiganden

Sammanfattning

- Den totala låneramen för investeringar i anläggningstillgångar som används i statens verksamhet föreslås uppgå till 37,9 miljarder kronor 2015, vilket är en minskning med 0,7 miljarder kronor jämfört med 2014.
 - Den totala kreditramen för rörelsekapital föreslås uppgå till 14,5 miljarder kronor 2015, vilket är en minskning med 3,1 miljarder kronor jämfört med 2014.
 - För 2015 föreslår regeringen beställningsbemyndiganden som uppgår till totalt 390,8 miljarder kronor, vilket är en ökning med 15,3 miljarder kronor jämfört med 2014.
-

I detta avsnitt redovisas förslag till låneramar, räntekontokrediter och bemyndigande att över-skrida anslag samt en sammanfattande redovisning av utlåning, övriga kreditramar, garantier och beställningsbemyndiganden för 2015.

11.1 Finansiering av anläggningstillgångar och rörelsekapital

Enligt 7 kap. 1 § budgetlagen (2011:203) beslutar riksdagen årligen om en total låneram i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i statens verksamhet. Vidare beslutar riksdagen årligen om en total kreditram i Riksgäldskontoret för att täcka behovet av rörelsekapital i statens verksamhet enligt 7 kap. 4 § samma lag.

11.1.1 Låneramar för 2015

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2015 besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i statens verksamhet som inklusive tidigare gjord upplåning uppgår till högst 37 900 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: I tabell 11.1 redovisas de för varje utgiftsområde beräknade sammanlagda låneramarna för investeringar i anläggningstillgångar i statens verksamhet för 2015. Den totala låneramen utgör summan av lån för detta ändamål som regeringen och myndigheterna under regeringen högst får ha i Riksgäldskontoret 2015.

Beloppen för respektive utgiftsområde är preliminära eftersom regeringen normalt fastställer respektive myndighets låneram i samband med att regleringsbrevens beslutas. Beloppet för respektive utgiftsområde innefattar också tidigare tagna lån.

Jämfört med den låneram som riksdagen beslutade för 2014 innebär förslaget till låneram för 2015 en minskning med 0,7 miljarder kronor, vilket motsvarar närmare 2 procent. Den genomsnittliga ökningstakten för låneramen 2000–2014 har uppgått till ca 4,7 procent per år.

Minskningen 2015 kan härledas till främst två utgiftsområden. Låneramen för utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap minskas med ca 370 miljoner kronor, vilket är en justering tillbaka till den nivå som ramen låg på 2013. Vidare minskas låneramen för utgiftsområde 22 Kommunikationer med ca 320 miljoner kronor.

Myndigheternas totala skuld avseende investeringar i anläggningstillgångar uppgick vid halvårsskiftet 2014 till 29,7 miljarder kronor, vilket är ca 0,7 miljarder kronor mer än vid samma tidpunkt 2013.

Regeringen beräknar att det behövs en total låneram på 37,9 miljarder kronor för 2014, varav ca 0,1 miljarder kronor inledningsvis inte kommer att fördelas till myndigheterna.

Tabell 11.1 Låneram för 2015

Miljoner kronor

Utgiftsområde ¹	Ram 2014 i regleringsbrev	Skuld 30/6 2014	Låneram 2015
1 Rikets styrelse ²	1 494	1 167	1 531
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning ³	751	479	776
3 Skatt, tull och exekution	1 625	1 309	1 625
4 Rättsväsendet	5 936	4 722	5 771
5 Internationell samverkan	23	8	18
6 Försvar och samhällets krisberedskap	9 472	8 108	9 101
7 Internationellt bistånd	104	64	92
8 Migration	374	288	392
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	487	208	492
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	2 012	1 682	2 012
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	190	179	272
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	0	0	0
13 Integration och jämställdhet	8	2	5
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	654	464	754
15 Studiestöd	181	50	181
16 Utbildning och universitetsforskning	6 938	5 176	7 079
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	684	508	698
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	328	254	325
20 Allmän miljö- och naturvård	283	227	313
21 Energi	37	27	40
22 Kommunikationer	4 499	3 180	4 177
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	1 876	1 503	1 881
24 Näringsliv	252	140	267
Ej fördelat			97
Summa	38 207	29 744	37 900

Anm.: 7:e AP-fonden behandlas som övrig kredit och ingår därför inte i tabellen.

1 Låneramarna har fördelats till de utgiftsområden som de tillhör i statens budget för 2015.

2 Exklusive Riksdagsförvaltningen och Riksdagens ombudsmän.

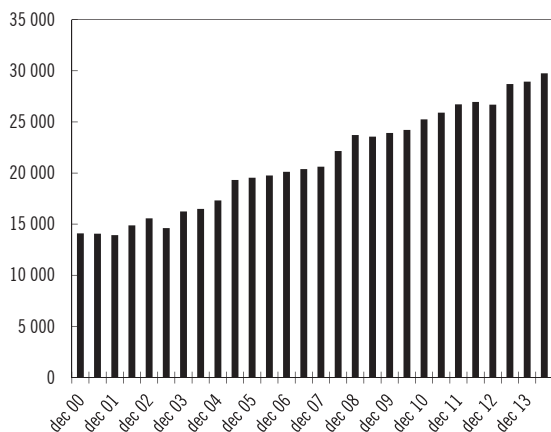
3 Exklusive Riksrevisionen.

Källor: Riksgäldskontoret och egna beräkningar.

I diagram 11.1 visas utvecklingen av lånevolymer sedan december 2000.

Diagram 11.1 Myndigheternas kollektiva låneram december 2000–juni 2014

Miljoner kronor

Källor: Riksgäldskontoret och egna beräkningar.

I tabell 11.2 visas utvecklingen av nyttjandegraden av beslutade låneramar, dvs. faktisk upplåning i förhållande till den totala beslutade låneramen, sedan 2002.

Tabell 11.2 Investeringslån och låneramar 2002–2014

Miljoner kronor

	Lån 30/6	Låneram	Nyttjandegrad
			30/6
2002	14 878	22 500	66%
2003	14 618	23 500	62%
2004	16 494	25 000	66%
2005	18 594	26 500	70%
2006	19 752	28 000	71%
2007	20 384	28 500	72%
2008	22 155	30 300	73%
2009	23 559	31 700	74%
2010	24 055	32 500	74%
2011	25 910	33 000	79%
2012	26 954	34 350	78%
2013	28 695	36 800	78%
2014	29 744	38 600	77%

Anm.: Exklusive Riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän samt Riksrevisionen.

Källor: Riksgäldskontoret och egna beräkningar.

Lånevolymer ökade med 14,9 miljarder kronor mellan 2002 och 2014, medan nyttjandegraden ökade med 11 procentenheter till 77 procent. Det bör också observeras att upplåningen i regel ökar under det andra halvåret, varför nyttjande-

graden som ovan redovisats för 2014, och som avser halvårsskiftet 2014, bedöms vara lägre än nyttjandegraden vid utgången av samma år. Regeringens målsättning är att nyttjandegraden, i enlighet med vad finansutskottet uttalat (bet. 2009/10:FiU1), ska fortsätta att öka. De senaste åren har nyttjandegraden legat strax under 80 procent i halvårsjämförelsen. År 2015 är första gången som statens totala låneram kommer att minska i omfång jämfört med föregående år, vilket pekar mot en höjning av nyttjandegraden det kommande budgetåret. För 2015 beräknas låneramarna motsvara 3,5 procent av förslaget till de totala takbegränsade utgifterna.

11.1.2 Räntekontokrediter för 2015

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2015 besluta om krediter för myndigheternas räntekonton i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare utnyttjade krediter uppgår till högst 14 500 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Myndigheterna placerar överskottslikviditet och finansierar sitt behov av rörelsekapital i Riksgäldskontoret. Respektive myndighet har för dessa ändamål ett räntekonto med kredit. Storleken på räntekontokrediten varierar, men ligger normalt i intervallet 5–10 procent av summan av respektive myndighets anslag, bidrag och avgiftsinkomster. De beräknade kreditramarna för 2015 redovisas per utgiftsområde i tabell 11.3, tillsammans med det totala saldot och bruttoskulden på räntekontona den 30 juni 2014. Vid beräkningen av bruttoskulden ingår endast de myndigheter som hade ett positivt saldo på räntekontot och som således utnyttjat sin kredit.

Av den andra kolumnen i tabell 11.3 framgår att flera myndigheter vid halvårsskiftet 2014 hade en betydande inlåning på sina räntekonton. En anledning till detta kan vara det anslags-sparande som flera myndigheter har byggt upp. Den stora inlåningen kan också bero på att det inom den avgiftsfinansierade verksamheten uppstår en likviditet som placeras på räntekontot. Endast 17 av de drygt 200 myndigheter som har räntekonton med kredit i Riksgälds-

kontoret utnyttjade sin kredit per den 30 juni 2014; dock hade 39 myndigheter utnyttjat sin kredit någon gång under första halvåret 2014, vanligtvis strax före utbetalningarna till räntekontot. Merparten av myndigheterna har stadigvarande överskott på sina räntekonton. Myndigheterna under utgiftsområde 22 Kommunikationer har ökat sin inlåning hos Riksgäldskontoret från 8,9 miljarder kronor den 30 juni 2013 till 10,0 miljarder kronor den 30 juni 2014, vilket motsvarar 35 procent. Myndigheterna under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning har till 2015 minskat sitt behov av räntekontokredit med över 2,5 miljarder kronor jämfört med 2014.

Tabell 11.3 Räntekontokreditram för 2015

Miljoner kronor

Utgiftsområde ¹	Saldo 30/6 2013 ²	Saldo 30/6 2014 ²	Brutto- skuld 30/6 2014	Kreditram 2015
1 Rikets styrelse ³	-1 496	-1 708	14	862
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning ⁴	-1 753	-1 641	211	688
3 Skatt, tull och exekution	-867	-1 041	0	983
4 Rättsväsendet	-2 432	-2 405	6	2 968
5 Internationell samverkan	-3	-3	0	0
6 Försvar och samhällets krisberedskap	-1 065	-170	1 936	682
7 Internationellt bistånd	-176	-213	158	33
8 Migration	-152	-173	0	150
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	-900	-699	1	479
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	-468	-384	20	400
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	564	308	878	1 067
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	0	0	0	0
13 Integration och jämställdhet	-11	-5	0	8
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	-534	-815	6	386
15 Studiestöd	-162	-188	0	1
16 Utbildning och universitetsforskning	-24 574	-24 672	36	561
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	-375	-274	44	309
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	-71	-62	119	239
20 Allmän miljö- och naturvård	-296	-173	8	84
21 Energi	-63	-43	0	31
22 Kommunikationer	-8 937	-10 045	0	3 958
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	-1 076	-1 105	164	377
24 Näringsliv	-387	-438	3	100
Ej fördelat	-	-	-	134
Summa	-45 234	-45 951	3 603	14 500

Anm.: 7:e AP-fonden behandlas som övrig kredit och ingår därför inte i tabellen.

1 Räntekontokrediterna har fördelats till de utgiftsområden som de tillhör i statens budget för 2015.

2 Ett negativt belopp för saldo innebär en behållning i Riksgäldskontoret.

3 Exklusive Riksdagsförvaltningen och Riksdagens ombudsmän.

4 Exklusive Riksrevisionen.

Källor: Riksgäldskontoret och egna beräkningar.

Beslutade kreditramar för myndigheternas räntekonton för 2014 uppgick till sammanlagt 17,6 miljarder kronor. Regeringen föreslår att de sammanlagda kreditramarna för myndigheternas räntekonton får uppgå till högst 14,5 miljarder kronor 2015, varav ca 0,1 miljarder kronor inledningsvis inte kommer att fördelas till myndigheterna. Den totala ramen kommer därigenom minska med 3,1 miljarder

kronor jämfört med den ram som riksdagen beslutade för 2014.

11.1.3 Statlig utlåning

Av 6 kap. 3 § budgetlagen 2011:203 följer att regeringen får besluta om utlåning som finansieras med lån i Riksgäldskontoret upp till det belopp som riksdagen har beslutat om.

Totalt uppgick utlåningen till 209,9 miljarder kronor den 30 juni 2014. Utlåningen i form av studielån var störst och uppgick till 195,9 miljarder kronor. I tabell 11.4 finns en översikt över den utlåning som finansieras med lån i Riksgäldskontoret. Utöver den utlåning som redovisas i tabellen hade Riksgäldskontoret vid halvårsskiftet 2014 även lånat ut 200 miljarder kronor till Riksbanken för att tillgodose behovet av valutareserv. Även för 2015 beräknas en utlåning om 200 miljarder kronor till Riksbanken. Det bilaterala lånet till Island, som per den 30 juni 2014 uppgick till 1 877 miljoner kronor, betalades i juli samma år tillbaka till Sverige i förtid.

Förslagen till beslut om nya eller ändrade ramar för utlåning som finansieras med lån i Riksgäldskontoret redovisas i respektive utgifts-områdesbilaga.

Tabell 11.4 Statlig utlåning 2015

Miljoner kronor

Utgifts- område	Myndighet/verksamhet	Skuld 30/6 2014	Kreditram 2015
15	Studielån	195 907	206 000
22	Svensk-Danska broförbindelsen SVEDAB AB ¹	5 246	5 300
2	Lån till Island ^{2, 3, 4}	1 877	-
2	Lån till Irland ^{2, 5}	5 493	5 493
22	A-train AB ⁶	1 000	1 000
24	Civila flygutvecklingsprojekt ⁷	337	1 110
24	Svensk exportkredit AB ⁸	0	80 000
Summa		209 860	298 903

¹ Prop. 2009/10:1, bet. 2009/10:TU1, rskr. 2009/10:117. Kreditramen för Svensk-Danska broförbindelsen SVEDAB AB är 3 361 miljoner kronor exklusive räntor och mervärdesskatt.

² Baserat på Riksgäldskontorets växelkurs SEK-EUR 30/6 2014.

³ Prop. 2010/11:132, bet. 2010/11:FIU36, rskr. 2010/11:310.

⁴ 1 juli 2014 löste Island lånet.

⁵ Prop. 2011/12:119, bet. 2011/12:FIU41, rskr. 2011/12:209.

⁶ Prop. 1993/94:213, bet. 1993/94:TU36, rskr. 1993/94:436.

⁷ Prop. 2007/08:1, bet. 2007/08:FIU11, rskr. 2007/08:24.

⁸ Prop. 2008/09:86, bet. 2008/09:NU12, rskr. 2008/09:125.

Källor: Riksgäldskontoret och egna beräkningar.

11.1.4 Övriga kreditramar

I 7 kap. 1–5 §§ budgetlagen anges de villkor som gäller för finansiering av statens investeringar och utlåning. Av 7 kap. 6 § samma lag följer att riksdagen för en viss myndighet eller för en viss anskaffning kan besluta att finansiering ska ske på annat sätt än vad som följer av 7 kap. 1–5 §§. I detta avsnitt redogörs för de lån och kreditramar som riksdagen dels beslutat om, dels föreslås besluta för 2015, med stöd av 7 kap. 6 § budgetlagen. Totalt uppgick upplåningen i Riksgäldskontoret med stöd av sådana övriga kreditramar till 75,5 miljarder kronor den 30 juni 2014. Trafikverkets kreditutnyttjande var störst och uppgick till 40,8 miljarder kronor. I tabell 11.5 redovisas övriga kreditramar i Riksgäldskontoret. Förslagen till beslut om nya eller ändrade kreditramar i Riksgäldskontoret redovisas i respektive utgifts-områdesbilaga.

Tabell 11.5 Övriga kreditramar 2015

Miljoner kronor

Utgifts- område	Myndighet/verksamhet	Skuld 30/6 2014 ¹	Kreditram 2015 ²
<i>Låneramar:</i>			
2	7:e AP-fonden	1	5
2	Fortifikationsverket	9 757	11 700
2	Statens fastighetsverk	12 012	13 600
2	Riksgäldskontoret	1 948	2 915
6	Socialstyrelsen	101	350
6	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	0	300
21	Affärsverket Svenska kraftnät	5 761	10 300
22	Trafikverket	40 813	43 000
22	Luftfartsverket	0	1 500
22	Sjöfartsverket	236	500
<i>Övriga krediter:</i>			
2	7:e AP-fonden	8	40
2/23	Kammarkollegiet ²	-501	460
2	Statens tjänstepensionsverk	-67	100
6	Försvarets materielverk	5 176	12 000
6	Försvarexportmyndigheten	277	7 000
10	Försäkringskassan	42	100
11	Pensionsmyndigheten	-60	8 000
Summa		75 504	111 870

Anm.: Affärsverk har inom beslutade ramar även möjlighet att låna utanför Riksgäldskontoret.

¹ Visar nettot av skulden för de myndigheter som har flera kreditramar.

² Utöver de krediter som redovisas i tabellen föreslås i respektive utgiftsområdesbilaga en kredit om 40 miljarder kronor i Riksgäldskontoret för utnyttjande vid krig, krigsfara eller andra utomordentliga förhållanden, samt en obegränsad låneram för Exportkreditnämnden för skadeutbetalning.

³ Utöver den kredit som föreslås i respektive utgiftsområdesbilaga medges Kammarkollegiet en övrig kredit utifrån prop. 1995/98:105, bet. 1995/96:FIU11, rskr. 1995/96:191.

Källor: Riksgäldskontoret och egna beräkningar.

11.2 Statliga garantier

Statens garantiåtaganden omfattar huvudsakligen insättningsgarantin och investerarskyddet, garantier till banker, kreditgarantier, garantier om tillförsel av kapital samt pensionsgarantier. En samlad och utförlig redovisning av den statliga garantiverksamheten ges i regeringens skrivelse Årsredovisning för staten 2013 (skr. 2013/14:101). I tabell 11.6 redovisas omfattningen av de statliga garantiåtagandena per den 30 juni 2014 och en översiktlig sammanställning över begärda garantiramar 2015. Förslagen till beslut om garantiramar återfinns i respektive utgiftsområdesbilaga.

Normalt ställs krav på kostnadstäckning vid hanteringen av statliga garantier. Enligt 6 kap. 4 § budgetlagen krävs att en avgift tas ut som motsvarar den förväntade kostnaden för garantin. Detta innebär att förlustrisken för varje garanti eller grupp av garantier ska beräknas. Utifrån detta bestäms en avgift för garantin som debiteras garantitagaren. Riksdagen kan dock besluta att en lägre eller ingen avgift ska debiteras för ett visst åtagande. Till den del full kostnadstäckning inte erhålls från garantitagaren är det fråga om en statlig subvention som ska belasta ett anslag. Avgiftsinkomster, och i förekommande fall anslagsmedel, motsvarande subventionen, redovisas på ett konto, en så kallad garantireserv, i Riksgäldskontoret. Till reserven förs också eventuella återvinningar från tidigare infriade garantier. Konstaterade förluster i garantiverksamheten ska täckas med medel från garantireserven. Garantiverksamheten ska således över tid vara självbärande.

Tabell 11.6 Garantiramar och utfärdade garantier

Miljoner kronor

	Aktuell			Jämförelse med budgetpropositionen för 2014		
	Beslutade garantiramar	Utfärdade garantier 30/6 2014	Begärda garantiramar 2015	Beslutade garantiramar	Utfärdade garantier 30/6 2013	Begärda garantiramar 2014
Riksgäldskontoret						
Insättningsgarantin	Obegränsad ¹	1 312 808 ²	Obegränsad	Obegränsad ¹	1 312 808 ²	Obegränsad
Investerarskyddet	Obegränsad ³	Uppgift saknas	Obegränsad	Obegränsad ³	Uppgift saknas	Obegränsad
Garantier till banker m.fl. för skuldförbindelser	Obegränsad ⁴	935	Obegränsad	Obegränsad ⁴	9 243	Obegränsad
Kreditgaranti till AB Svensk Exportkredit för upplåning	250 000 ⁵	0	-	250 000 ⁵	0	250 000
Kreditgarantier till företag i fordonsklustret för lån i Europeiska investeringsbanken för omställning till grön teknologi m.m. ⁶	-	-	-	20 000	0	-
Kreditgarantier till Öresundsbro Konsortiets upplåning	Obegränsad	19 426	Obegränsad	Obegränsad	20 862	Obegränsad
Nordiska investeringsbanken, garantier för projektinvesteringsslån ⁷	6 169	6 169	6 169	5 874	5 874	5 874
Nordiska investeringsbanken, garantier för miljöinvesteringsslån ⁷	954	245	954	908	303	909
Pensionsgarantier	30 000	8 158 ⁸	30 000	30 000	8 164 ⁸	30 000
Kreditgarantier till UD-anställda	50	1	50	50	0	50
Exportkreditnämnden						
Exportkreditgarantier	500 000	246 561	500 000	500 000	274 289	500 000
Investeringsgarantier	10 000	4 077	10 000	10 000	4 297	10 000
Biståndsverksamhet						
Sidas biståndsgarantier och garantier för lån inom ramen för Lomé IV Bis och Cotonou-avtalet ⁹	11 398	2 558	11 398	11 285	3 609	11 285

Forts. Tabell 11.7 Garantiramar och utfärdade garantier

Boverket						
Kreditgarantier för ny- och ombyggnad av bostäder, av lösen av kommunala borgensåtaganden samt för lån som kooperativa hyresrättsföreningar tar upp vid förvärv av fastigheter för ombildning till kooperativ hyresrätt	10 000	2 050 ¹⁰	10 000	10 000	1 573 ¹⁰	10 000
Kreditgarantier till kreditinstitut som lånar ut pengar till enskilda för förvärv av bostad (förvärvsgarantier)	5 000	0	5 000	5 000	0	5 000
Garantikapital		115 070 ¹¹			109 142	
Summa utfärdade garantier		1 718 058			1 750 164	

¹Regleras i lagen (1995:1571) om insättningsgaranti.

²Åtagandet för insättningsgarantin per 30 juni 2014 och 30 juni 2013 avser utfall 2012 respektive preliminärt utfall 2012. Maximalt ersättningsbelopp är 100 000 euro per kund och bank.

³Regleras i lagen (1999:158) om investerarskydd.

⁴Regleras i lagen (2008:814) om statligt stöd till kreditinstitut. Regeringen har genom förordningen (2008:819) om statliga garantier till banker m.fl. beslutat en garantiram på 750 miljarder kronor. Denna garanti stängdes för nyteckning den 30 juni 2011.

⁵Av riksdagen beslutad garantiram, regeringen har valt att inte vidarefördela garantin till Riksgäldskontoret.

⁶Förordningen (2009:19) om lån till företag i fordonsindustrin upphörde att gälla den 1 maj 2013 (SFS 2013:161).

⁷Garantiramen för projektinvesteringsslån uppgår till 670 755 434 euro och garantiramen för miljöinvesteringsslån uppgår till 103 720 437 euro (prop. 2003/04:162, bet. 2004/05:FIU15, rskr. 2004/05:16). Omräkningen till kronor är gjord med Riksbankens slutkurs för euro den 30 juni 2014 (9,1965) respektive 30 juni 2013 (8,7577).

⁸Åtagandet för pensionsgarantier per 30 juni 2014 och 30 juni 2013 avser 2013 respektive 2012. Omfattar upparbetade avtalspensioner för de som var anställda när statliga myndigheter bolagiserats, t.ex. Posten och Akademiska hus.

⁹Av garantiramen utgör Sidas biståndsgarantier 10 000 000 000 kronor och Lomé IV Bis och Cotonou-avtalet 152 059 320 euro. Omräkningen till kronor är gjord med slutkursen för euro den 30 juni 2014 (9,1965) respektive 30 juni 2013 (8,7577).

¹⁰Av de utestående garantierna per 30 juni 2014 och 30 juni 2013 avser 754 miljoner kronor respektive 136 miljoner kronor garantier för lån under byggtiden. Garantibeloppet för denna del ökar i takt med att bygget fortskrider. Det totala garantibeloppet för dessa garantier per 30 juni 2014 och 30 juni 2013 är 1 474 miljoner kronor respektive 395 miljoner kronor. Differensen mellan utestående och utlovat garantibelopp per 30 juni 2014 och 30 juni 2013 är därmed 720 miljoner kronor respektive 259 miljoner kronor.

¹¹Garantikapital avser obetald del av redan tecknat aktiekapital. Vid anfordran från den legala enhet där aktiekapitalet tecknats ska den obetalda delen inbetalas utan fördröjning. Beloppet utgörs av åtaganden gentemot Afrikanska utvecklingsbanken, Asiatiska utvecklingsbanken, Europarådets utvecklingsbank, Europeiska utvecklingsbanken, Europeiska investeringsbanken, Internationella återuppbyggnads och utvecklingsbanken, Interamerikanska utvecklingsbanken, Multilaterala investeringsgarantiorganet, Nordiska investeringsbanken samt Eurofima. Aktierna i järnvägsfinansieringsbolaget Eurofima har förvaltats av affärsverket Statens järnvägar till den 1 januari 2013, då förvaltningen överfördes till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) i samband med avvecklingen av affärsverket. Aktiekapitalet i Eurofima har utökats flera gånger sedan tillkomsten av bolaget 1956. Den senaste nyemissionen ägde rum 1997. Garantiatagandet gentemot Eurofima uppgår per 30 juni 2014 till 41 600 000 schweizerfranc varav en garantiram på 33 600 000 schweizerfranc har beslutats av riksdagen (prop. 1992/93:176, bet. 1992/93:TU36, rskr. 1992/93:116). Resterande åtagande om 8 000 000 schweizerfranc uppstod i samband med emissionen 1997 då aktierna förvaltades av affärsverket Statens järnvägar. Källor: Utfallsbeloppen är hämtade från Riksgäldskontoret, Exportkreditnämnden, Sida och Boverket.

Statens totala utestående garantiåtaganden, exklusive garantikapitalet, hade fram t.o.m. den 30 juni 2014 minskat med ca 38 miljarder kronor jämfört med samma tidpunkt föregående år.

Den beslutade garantiramen för 2014 avseende kreditgaranti till AB Svensk Exportkredit uppgick till 250 000 miljoner kronor. I denna proposition begär inte regeringen någon garantiram för 2015 avseende detta bolag.

Utestående garantier till banker m.fl. med anledning av skuldförbindelser minskade från ca 9 miljarder kronor den 30 juni 2013 till ca 1 miljard kronor den 30 juni 2014. Vid den senare tidpunkten var det endast Carnegie Investment Bank som hade utestående garanterade lån. Minskningen beror på att Swedbanks samtliga återstående garanterade lån har förfallit eller återköpts. Carnegie Investment Banks sista garanterade lån förfaller under andra kvartalet 2015.

De utestående kreditgarantierna till Öresundsbro Konsortiets upplåning minskade

från knappt 21 miljarder kronor 30 juni 2013 till drygt 19 miljarder kronor den 30 juni 2014.

De utestående exportkredit- och investeringsgarantierna minskade med sammanlagt ca 28 miljarder kronor mellan den 30 juni 2013 och den 30 juni 2014.

Summan av utfärdade garantier inom Sidas biståndsgarantier och garantier för lån inom ramen för Lomé IV Bis och Cotonou-avtalet hade den 30 juni 2014 minskat med sammanlagt ca 1 miljard kronor sedan den 30 juni 2013.

De utfärdade garantierna för garantikapitalet uppgick den 30 juni 2014 till ca 115 miljarder kronor och hade därmed ökat med nära 6 miljarder kronor jämfört med den 30 juni 2013.

11.3 Beställningsbemyndiganden

Enligt 6 kap. 1 § första stycket budgetlagen får regeringen, för det ändamål och intill det belopp

som riksdagen beslutat för budgetåret, beställa varor eller tjänster samt besluta om bidrag, ersättning, lån eller liknande som medför utgifter under senare budgetår än det budgeten avser.

I respektive utgiftsområdesbilaga motiverar regeringen behovet av bemyndiganden och föreslår att riksdagen ska besluta om sådana. På anslagsnivå redovisas vidare information om bl.a. nya och infriade åtaganden 2013–2015.

I tabell 11.7 görs en sammanfattning av de begärda bemyndigandena för 2015. I kolumnen Ingående åtaganden redovisas de åtaganden som staten vid ingången av 2015 beräknas ha i form av beställningar av varor och tjänster, beslut om bidrag m.m. I nästa kolumn anges de nya åtaganden av denna typ som staten förväntas göra 2015. Kolumnen Infriade åtaganden visar åtaganden som regeringen ingått tidigare år och som förväntas bli betalda 2015. Kolumnen Utestående åtaganden utgör summan av ingående och nya åtaganden, med avdrag för infriade åtaganden. I den sista kolumnen, Begärda bemyndiganden, redovisas omfattningen av de bemyndiganden som regeringen begär under de olika utgiftsområdena i denna proposition. Bemyndigandena innebär att riksdagen medger att regeringen får ingå ekonomiska åtaganden som medför utgifter för staten efter 2015.

Av tabell 11.7 framgår att regeringen begär bemyndiganden om totalt 390,8 miljarder kronor. Jämfört med de beställningsbemyndiganden som riksdagen beslutat efter förslag i budgetpropositionen för 2014 innebär förslagen för 2015 en ökning med ca 15,3 miljarder kronor, eller 4,1 procent. I förändringen ingår såväl stora minskningar som ökningsar. De största minskningarna kan hänföras till utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap (5,8 miljarder kronor), utgiftsområde 22 Kommunikationer (1,4 miljarder kronor) och utgiftsområde 21 Energi (0,9 miljarder kronor). De största ökningarna kan hänföras till utgiftsområde 7 Internationellt bistånd (8,4 miljarder kronor), utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning (6,0 miljarder kronor), utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel (2,8 miljarder kronor), utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv (2,7 miljarder kronor), utgiftsområde 19 Regional tillväxt (1,6 miljarder kronor) och

utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet (1,3 miljarder kronor).

Regeringen begär vidare ett bemyndigande att ingå de ekonomiska åtaganden som följer av EU-budgeten för 2015 (se utg.omr. 27 avsnitt 3).

För anslaget 13:6 *Insatser för den ideella sektorn* under utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid begärs inget bemyndigande för 2015 eftersom några nya åtaganden inte avses ingås. Vid utgången av 2015 kommer det dock fortfarande att finnas utestående åtaganden som beräknas uppgå till ca 41,6 miljoner kronor.

För anslaget 1:7 *Trafikavtal* under utgiftsområde 22 Kommunikationer begärs inget bemyndigande för 2015 eftersom några nya åtaganden inte avses ingås. Vid utgången av 2015 kommer det dock fortfarande att finnas utestående åtaganden som beräknas uppgå till ca 6 574 miljoner kronor.

Tabell 11.7 Sammanfattande redovisning av beställningsbemyndiganden avseende 2015

Miljoner kronor

Utgiftsområde	Ingående åtaganden 2015	Nya åtaganden 2015	Infriade åtaganden 2015	Utestående åtaganden 2015	Begärda bemyndiganden 2015
1 Rikets styrelse	171	171	171	171	171
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	30	30	30	30	30
5 Internationell samverkan	156	83	91	148	160
6 Försvar och samhällets krisberedskap	82 193	17 484	15 084	84 592	86 297
7 Internationellt bistånd	69 165	20 607	19 536	70 236	71 096
8 Migration	96	152	51	197	198
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	1 665	808	821	1 652	1 652
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	3 250	2 000	2 000	3 250	3 250
13 Integration och jämställdhet	2 462	3 059	2 027	3 493	3 527
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	18 133	17 421	13 633	21 921	21 921
15 Studiestöd	4	4	4	4	4
16 Utbildning och universitetsforskning	29 303	12 713	9 985	32 031	32 127
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	428	550	315	663	663
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	75	487	37	526	532
19 Regional tillväxt	2 866	4 479	1 379	5 966	6 250
20 Allmän miljö- och naturvård	4 470	2 485	1 463	5 492	5 525
21 Energi	5 307	642	1 558	4 391	4 392
22 Kommunikationer	128 722	17 268	22 378	123 612	124 954
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	3 818	25 059	3 192	25 685	25 711
24 Näringsliv	2 354	1 460	1 469	2 345	2 346
Summa	354 668	126 962	95 224	386 406	390 805

Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.
Källa: Egna beräkningar.

11.4 Bemyndigande att överskrida anslag

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2015, med de begränsningar som följer av 3 kap. 8 § andra stycket budgetlagen, besluta att ett anslag som inte avser förvaltningsändamål får överskridas om

1. ett riksdagsbeslut om ändring av anslaget inte hinner inväntas, och
2. överskridandet ryms inom det fastställda utgiftstaket för staten.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 3 kap. 8 § andra stycket budgetlagen får regeringen med riksdagens bemyndigande besluta att ett anslag får överskridas om det är nödvändigt för att i en verksamhet täcka särskilda utgifter som inte var kända då anslaget anvisades eller för att ett av riksdagen beslutat ändamål med anslaget ska kunna uppfyllas.

För de flesta anslag kan oundvikliga utgiftsökningar i förhållande till anvisade medel rymmas inom den högsta tillåtna anslagskrediten på tio procent som föreskrivs i 3 kap. 8 § första stycket budgetlagen. Det finns ytterst sällan behov av att överskrida anslag för förvaltningsändamål med mer än vad som ryms inom den högsta tillåtna anslagskrediten. Något särskilt bemyndigande som ger regeringen befogenhet att besluta om överskridande av anslag som anvisats för förvaltningsändamål behöver därför inte inhämtas. Vid behov kommer i stället regeringen föreslå ändringar i statens budget.

När det däremot gäller anslag som anvisats för regelstyrd verksamhet, icke påverkbara EU-relaterade utgifter och oförutsedda utgifter kan så stora förändringar inträffa att utgifterna inte ryms inom den högsta tillåtna anslagskrediten. Regeringen avser i sådana fall att i första hand återkomma till riksdagen med förslag om ändrade anslag. Förändringarna kan dock inträffa snabbt och betalningarna kan behöva göras utan dröjsmål. Regeringen bör därför bemyndigas att, om beslut om ändring i budgeten inte hinner inväntas, besluta om överskridande när de förutsättningar som anges i 3 kap. 8 § andra stycket budgetlagen är uppfyllda, dvs. om det är nödvändigt för att i en verksamhet täcka särskilda utgifter som inte var kända då anslaget anvisades eller för att ett av riksdagen beslutat

ändamål med anslaget ska kunna uppfyllas. Överskridandet får inte vara större än att det ryms inom det fastställda utgiftstaket för staten. Bemyndigandet begärs för ett budgetår i taget. Regeringens avsikt är att även fortsättningsvis föreslå ändringar av berörda anslag som ersätter de medgivna överskridandena.

Regeringen medgav inga överskridanden för 2013 (se skr. 2013/14:101 s. 56).

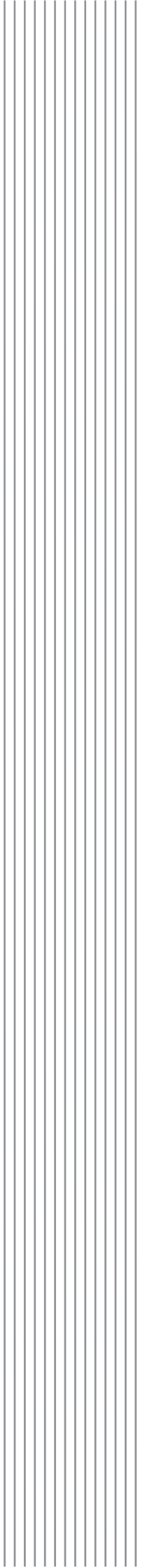
Under 2014 har regeringen medgivit följande överskridanden:

- anslaget 2:3 *Ersättning för räddningstjänst m.m.* under utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap med 250 miljoner kronor,
- anslaget 1:1 *Integrationsåtgärder* under utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet med 60 miljoner kronor,
- anslaget 1:3 *Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare* under utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet med 450 miljoner kronor, samt
- anslaget 1:6 *Bekämpande av smittsamma busdjursjukdomar* under utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel med 15 miljoner kronor.

Regeringen föreslår i propositionen Höst-ändringsbudget för 2014 att de ovan angivna anslagen tillförs medel som täcker de medgivna överskridandena (prop. 2014/15:2). Ett eventuellt utnyttjande av bemyndigandet senare under året kommer att redovisas i årsredovisningen för staten 2014.

12

Granskning och ekonomisk styrning

12 Granskning och ekonomisk styrning

I detta avsnitt redovisar regeringen dels sin syn på EU:s rekommendationer till Sverige inom ramen för den europeiska terminen, dels vilka bedömningar regeringen gör med anledning av de rekommendationer och bedömningar Finanspolitiska rådet framfört i sin årliga rapport 2014. I avsnittet kommenteras även de iakttagelser som Riksrevisionen har gjort vid sin granskning av årsredovisningen för staten 2013. Avslutningsvis lämnas en redovisning av arbetet med att utveckla den ekonomiska styrningen i staten.

12.1 Europa 2020, den europeiska terminen och EU:s rekommendationer till Sverige

EU:s tillväxt- och sysselsättningsstrategi, (Europa 2020) introducerades 2010. Syftet med strategin är att förbättra förutsättningarna för hög sysselsättning och hållbar tillväxt för alla till år 2020. Denna strategi genomförs i huvudsak inom ramen för den s.k. europeiska terminen. Terminen syftar till att öka samstämmigheten i rapporteringen och granskningen av medlemsländernas åtgärder inom ramen för Europa 2020 inklusive EU:s stabilitets- och tillväxtpakt och förfarandet för övervakning av makroekonomiska obalanser inom EU. I november 2013 inleddes den fjärde europeiska terminen och liksom de tre föregående terminerna avslutades den genom att Europeiska rådet ställde sig bakom landspecifika rekommendationer för alla EU:s medlemsländer.

Under våren 2014 initierade Europeiska kommissionen en översyn av Europa

2020-strategin. Under hösten 2014 pågår ett offentligt samråd där berörda parter ges möjlighet att inkomma med synpunkter på hur Europa 2020-strategin bör utvecklas de kommande fem åren. Regeringen välkomnar denna halvtidsöversyn. Halvtidsöversynen kommer att pågå fram t.o.m. våren 2015, då kommissionen kommer att ta ställning till och eventuellt föreslå revideringar eller förtydliganden av strategin.

Inom ramen för den ekonomisk-politiska samordningen inom EU riktas landspecifika rekommendationer till medlemsländerna. Rekommendationerna är inte bindande, men utgör likväl ett viktigt politiskt instrument inom den europeiska terminen. Regeringen ser rekommendationerna som instrument för att uppmuntra till en ansvarsfull ekonomisk politik och uppfyllelse av de mål som satts upp inom EU. Det är upp till varje medlemsland att välja hur det ska förhålla sig till rekommendationerna. Ytterst är det parlamenten i medlemsländerna som beslutar om utformningen av den nationella ekonomiska politiken.

Vad gäller de rekommendationer som fastställdes inom ramen för den europeiska terminen 2013–2014 baserades de, liksom tidigare, bl.a. på nationella reformprogram och stabilitets- eller konvergensprogram, Europeiska rådets övergripande prioriteringar för den ekonomiska politiken i EU samt analyser av makroekonomiska obalanser. Sverige fick denna gång, liksom föregående år, fyra rekommendationer.

Rekommendationerna till Sverige

I samband med att Europeiska kommissionen i maj 2014 lade fram de formella förslagen till rekommendationer konstaterades att den svenska finanspolitiska strategin, såsom den redovisats i bl.a. konvergensprogrammet i april 2014, låg i linje med stabilitets- och tillväxtpaktens krav samt att riskerna förknippade med de finanspolitiska målen var begränsade. Vad gäller de utmaningar som politiken närmast har att hantera framhölls framför allt hushållens höga skuldsättning, prisökningarna på den svenska bostadsmarknaden, studieresultaten i grundskolan samt läget på arbetsmarknaden för unga, lågutbildade och personer med invandrarbakgrund. Kommissionen konstaterade att den svenska regeringen hade tagit itu med dessa frågor och genomfört många åtgärder på alla dessa områden, men att fortsatta satsningar krävdes.

I det formella rådsbeslutet den 8 juli 2014 rekommenderades Sverige att:

1. Fortsätta att driva en tillväxtvänlig finanspolitik och bevara sunda offentliga finanser, och se till att Sverige håller fast vid det medelfristiga budgetmålet under den period som omfattas av konvergensprogrammet, också med tanke på de utmaningar som den åldrande befolkningen utgör för de offentliga finansernas långsiktiga hållbarhet.
2. Dämpa hushållens låneökning och den privata skuldsättningen. I detta avseende begränsa effekterna av den gynnsamma behandlingen av lån i inkomstbeskattningen genom att stegvis begränsa skatteavdragen för räntor på bostadslån och/eller höja fastighetsskatten. Vidta ytterligare åtgärder för att öka amorteringstakten på bostadslån.
3. Ytterligare effektivisera bostadsmarknaden genom fortsatta reformer av hyressättningssystemet. I synnerhet tillåta mer marknadsorienterade hyror genom att röra sig bort från bruksvärdessystemet och ytterligare avreglera vissa segment på hyresmarknaden, samt ge större avtalsfrihet åt enskilda hyresgäster och hyresvärdar. Förkorta och förenkla plan- och överklagandeprocesser, genom att sänka

och slå samman administrativa krav, harmonisera byggkrav och standarder mellan kommunerna och öka öppenheten kring förfarandet vid marktilldelning. Uppmuntra kommunerna att upplåta egen mark för nybyggnation av bostäder.

4. Vidta lämpliga åtgärder för att förbättra baskunskaperna och underlätta övergången från utbildning till arbetsmarknad, bl.a. genom en större användning av arbetsplatsförlagt lärande och lärlingsprogram. Förstärka satsningarna för att effektivare inrikta arbetsmarknads- och utbildningsåtgärder på lågutbildade och personer med invandrarbakgrund. Öka de tidiga insatserna och det aktiva uppsökandet av ungdomar som inte är inskrivna hos myndigheterna.

Regeringens bedömning av rekommendationerna

Nedan redogörs kortfattat för regeringens bedömningar, åtgärder och initiativ med koppling till rekommendationerna. För ytterligare, fördjupad, beskrivning hänvisas till andra relevanta avsnitt i denna proposition.

Fortsätta driva en tillväxtvänlig finanspolitik och bevara sunda offentliga finanser

Enligt regeringen måste finanspolitiken under de närmaste åren utformas utifrån utgångspunkten att underskottet i de offentliga finanserna steg för steg ska minska så att den offentliga sektorns finansiella sparande når 1 procent av BNP i linje med överskottsmålet.

Regeringens samlade bedömning är att utrymmet för ofinansierade reformer är obefintligt och att de reformer som föreslås i denna proposition bör vara finansierade fullt ut. Detta innebär att såväl det finansiella som det strukturella sparandet förstärks 2015.

För att det finansiella sparandet ska nå 1 procent av BNP avser regeringen även fortsättningsvis bedriva en politik som leder till att det strukturella sparandet stärks. Det finansiella sparandet ligger långt under den målsatta nivån och bör föras mot 1 procent i en väl avvägd takt som värnar samhällsekonomisk

balans. Eftersom resursutnyttjandet har varit lågt under en lång tid, och utsikterna om en fortsatt återhämtning är mycket osäkra, är det viktigt att finanspolitiken inte försvårar återgången till fullt resursutnyttjande. Det bedöms därför inte vara lämpligt att genomföra de ytterligare åtstramningar som skulle krävas för att nå 1 procents sparande under mandatperioden.

Det strukturella underskottet är för närvarande så stort att ett finansiellt sparande om 1 procent därmed inte kan förväntas nås under innevarande mandatperiod. Det bedöms ta ytterligare något år. Eftersom den offentliga skuldsättningen är förhållandevis låg kan sparandet återföras till 1 procent i en takt som tar stabiliseringspolitisk hänsyn, utan att hållbarheten i de offentliga finanserna äventyras. Om en allvarlig störning drabbar ekonomin riskerar återgången till 1 procent att förskjutas ytterligare framåt i tiden.

En närmare redogörelse för inriktningen på finanspolitiken och utvecklingen av den offentliga sektorns finanser återfinns i avsnitt 1, 5 och 9.

Dämpa hushållens låneökning och den privata skuldsättningen

Sedan mitten av 1990-talet har de svenska hushållens skuldkvot ökat kontinuerligt. För närvarande uppgår skuldkvoten till ungefär 170 procent av hushållens disponibla inkomster. Samtidigt visar räntekvoten, dvs. hushållens faktiska räntekostnader som andel av den disponibla inkomsten, att kostnaderna för lånen under de senaste 20 åren har sjunkit kraftigt. Hushållen kan alltså bära större lån tack vare lägre räntor och stigande disponibla inkomster.

För att minska riskerna förknippade med den höga skuldsättningen bland hushållen, och värna den finansiella stabiliteten, har det under de senaste åren införts bl.a. skärpta kapitalkrav och höjda riskvikter för bolån. Belåningsbegränsningar i form av bolånetak har också introducerats.

Regeringen och berörda myndigheter kommer noggrant att följa utvecklingen för att bedöma om ytterligare åtgärder behövs.

Effektivisera bostadsmarknaden

En väl fungerande bostadsmarknad är en förutsättning för god ekonomisk tillväxt och en väl fungerande arbetsmarknad. För att klara den förväntade fortsatta befolkningsökningen och minska bristen på bostäder, framför allt i många storstadsområden, måste bostadsbyggandet öka, inte minst vad gäller hyresrätter. Regeringens mål är att minst 250 000 nya bostäder ska byggas till år 2020.

En närmare redogörelse för regeringens politik på bostadsområdet ges i avsnitt 1 och under utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik.

Förbättra baskunskaperna och underlätta övergången från utbildning till arbetsmarknad

Arbetslösheten i Sverige är hög i ett historiskt perspektiv. Det är angeläget att komma till rätta med den höga ungdomsarbetslösheten och den höga långtidsarbetslösheten, liksom att överbrygga matchningsgapet på arbetsmarknaden och att ge fler utrikes födda kvinnor och män förutsättningar att snabbt komma i arbete. Det är de individuella behoven som ska styra. Ungdomsarbetslösheten uppgår till över 20 procent. Att minska den höga ungdomsarbetslösheten är regeringens högst prioriterade arbetsmarknadspolitiska utmaning. För att möta ungdomsarbetslösheten behövs investeringar i såväl jobb som praktikplatser och utbildning.

För att ge fler möjlighet att kunna ta del av utbildning som skapar vägar in i arbetslivet bör ett nytt och stadigvarande kunskapslyft med permanenta utbildningsplatser införas. Platserna föreslås omfatta högskoleutbildning, utbildning inom yrkeshögskolan och folkhögskolan samt både allmänna ämnen och yrkesämnen inom kommunal vuxenutbildning (komvux).

En stor grupp ungdomar saknar slutförd gymnasieutbildning och har därmed dåliga förutsättningar för att få ett jobb. För arbetslösa ungdomar avser regeringen att stegvis, fr.o.m. 2015, införa en 90-dagarsgaranti. Regeringen vill sätta en borte gräns för hur länge en ung person ska kunna vara arbetslös innan han eller hon erbjuds ett jobb, en insats som leder till jobb eller en utbildning. Som en viktig del av garantin avser regeringen att införa ett utbildnings-

kontrakt för unga arbetslösa som inte har fullföljt sin gymnasieutbildning. Komvux på grundläggande eller gymnasial nivå bör under vissa förutsättningar kunna bedrivas med den högre nivån för studiemedelsbidrag. En viktig målsättning är att studierna ska kunna kombineras med praktik eller jobb på deltid. Medel bör även avsättas för att ungdomarna inom ramen för utbildningskontraktet ska kunna kombinera studier med arbete. Alla nationella program måste därför ha en bred gemensam kunskapsbas, som ger grundläggande behörighet till högskolan.

Stöd för traineejobb för arbetslösa ungdomar som har behov av det är en annan viktig del i 90-dagarsgarantin och bör införas inom vissa delar av välfärdssektorn. Traineejobben bör bestå av både utbildning och arbete.

Kunskapsresultaten har sjunkit i den svenska skolan under de senaste årtiondena. Den svenska grundskolan står inför betydande utmaningar. Omfattande åtgärder måste vidtas för att höja kunskapsnivån, öka likvärdigheten och förbättra såväl läraryrkets status som lärarkårens kompetens. Attraktiviteten i läraryrket ska ökas genom statliga insatser för en höjning av lärarens löner, kvalitetssatsningar på lärar- och förskolläraryrket, kompetensutveckling för lärare, investeringar i mer personal i skolan och andra åtgärder som ger läraren bättre möjligheter att ge varje elev en undervisning av god kvalitet. Forskningen visar att svaga studieresultat ofta grundläggs i en tidig ålder till följd av bristfälliga basfärdigheter. Mot denna bakgrund föreslår regeringen kraftfulla insatser de närmaste åren för att säkra kvaliteten i utbildningen. Regeringen föreslår bl.a. en stor satsning för att förbättra kvaliteten på undervisningen under de första åren i skolan. Kvaliteten bör framför allt förbättras genom satsningar på mindre klasser samt fler lärare och speciallärare. En läsa-skrivgaranti bör införas och även ett kunskapskrav i läsförståelse i årskurs ett. Satsningar bör göras på de skolor som har låga resultat och ogynnsamma förutsättningar att hjälpa alla elever att nå målen. Därutöver föreslås satsningar för mer undervisningstid så att fler elever når kunskapsmålen, bl.a. genom att alla elever erbjuds läxhjälp och lovsolor.

Regeringens utbildnings- och arbetsmarknadspolitik redovisas i avsnitt 1 samt under utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet, utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

samt utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning.

12.2 Finanspolitiska rådets bedömningar

Finanspolitiska rådet har till uppgift att utvärdera måluppfyllelsen och inriktningen på finanspolitiken, bedöma om finanspolitiken bidrar till en uthållig hög tillväxt och sysselsättning samt analysera effekterna av finanspolitiken på välfärdens fördelning på kort och lång sikt. Rådet ska också granska om grunderna för den ekonomiska politiken är tydligt presenterade i regeringens ekonomiska propositioner. Vidare ska rådet bedöma kvaliteten i regeringens underlag och beräkningsmodeller samt verka för en ökad samhällsdebatt om den ekonomiska politiken.

Den 12 maj 2014 lämnade Finanspolitiska rådet sin årliga rapport till regeringen (Svensk finanspolitik 2014). I detta avsnitt redovisas rådets huvudsakliga bedömningar och rekommendationer tillsammans med en kort redogörelse för regeringens överväganden med anledning av dessa.

Överskottsmålets nivå

Rådets och Konjunkturinstitutets beräkningar visar att varken den offentliga netto-förmögenheten eller bruttoskulden skulle utvecklas på ett oacceptabelt sätt om överskottsmålet sänktes till noll. Enligt rådet innebär ett lägre överskottsmål dock minskade marginaler för att möta en kraftig lågkonjunktur. Konsekvenserna om det uppsatta målet inte nås förvärras också om målet sänks. En sänkning av målet ger dessutom endast en temporär ökning av resurserna till högre utgifter eller lägre skatter. Rådets samlade bedömning är att nuvarande nivå på överskottsmålet tills vidare bör behållas.

Regeringen delar rådets bedömning.

Avvikelse från överskottsmålet

Rådet bedömer att överskottsmålet inte nås under innevarande konjunkturcykel. Rådet anser att regeringen i budgetpropositionen för 2014

och i 2014 års ekonomiska vårproposition borde ha konstaterat att det föreligger en avvikelse från överskottsmålet. Rådet anser vidare att avvikelsen från överskottsmålet kan motiveras av den långa och djupa lågkonjunkturen. Under sådana omständigheter behöver en avvikelse i sig inte skada överskottsmålets trovärdighet. De offentliga finansernas långsiktiga hållbarhet är inte heller hotad.

Regeringen delar rådets bedömning att överskottsmålet inte nås för närvarande. Regeringen redogör därför i denna proposition, i enlighet med budgetlagen (2011:203), för att en tydlig avvikelse från överskottsmålet föreligger och hur en återgång till målet ska ske (se avsnitt 5.3.2).

Tidpunkten för att nå överskottsmålet

Rådet menar att regeringen vid flera tillfällen har skjutit fram tidpunkten för när det finansiella sparandet ska nå 1 procent av BNP, med hänvisning till att lågkonjunkturen blivit mer utdragen än förväntat. I 2014 års ekonomiska vårproposition görs återigen en sådan förskjutning, trots att konjunkturläget förbättras något snabbare. Rådet anser att regeringen borde ha motiverat detta mer utförligt.

Regeringen delar rådets bedömning att det är problematiskt att den förra regeringen flera gånger skjutit upp tidpunkten för när det finansiella sparandet ska nå den målsatta nivån. Med hänsyn till att sparandet ligger långt under den målsatta nivån, och att sparandet bör föras tillbaka i en väl avvägd takt som värnar samhällsekonomisk balans, bedöms det ta relativt lång tid innan sparandet åter når 1 procent. Eftersom resursutnyttjandet har varit lågt under en lång tid och utsikterna om en fortsatt återhämtning är mycket osäkra är det viktigt att finanspolitiken inte försvårar återgången till fullt resursutnyttjande. Det bedöms därför inte vara lämpligt att genomföra de ytterligare åtstramningar som skulle krävas för att nå 1 procent sparande under mandatperioden.

Överskottsmålet bedöms inte nås under innevarande mandatperiod. Det bedöms ta ytterligare något år. Eftersom den offentliga skuldsättningen är förhållandevis låg kan sparandet återföras till 1 procent i en takt som tar stabiliseringspolitisk hänsyn utan att

hållbarheten i de offentliga finanserna äventyras. Om en allvarlig störning drabbar ekonomin riskerar återgången till 1 procent att förskjutas ytterligare framåt i tiden.

Kopplingen mellan den föreslagna finanspolitiken och överskottsmålet

Rådet anser att kopplingen mellan den föreslagna finanspolitiken och överskottsmålet bör förtydligas. Rådet föreslår därför att det strukturella sparandet för innevarande och nästkommande år används för att bedöma om det finns en avvikelse från målet. Om det finns en avvikelse ska regeringen förklara denna och presentera en realistisk plan för att uppfylla målet. En sådan plan bör vara anpassad till konjunkturen.

Regeringen bedömer, som ovan angivits, att det finansiella sparandet för närvarande tydligt avviker från den målsatta nivån om ett sparande om 1 procent i genomsnitt över en konjunkturcykel. För att det finansiella sparandet ska nå 1 procent avser regeringen bedriva en politik som leder till att det strukturella sparandet stärks. I vilken takt som avvikelsen från överskottsmålet ska korrigeras måste baseras på en samlad bedömning utifrån stabiliserings-, fördelnings- och strukturpolitiska utgångspunkter (se vidare avsnitt 5.3.2).

Stabiliseringspolitiken

Rådets analys visar att regeringens aktiva stabiliseringspolitik sedan 2006 har varit tidsmässigt träffsäker och att den offentliga sektorns finansiella sparande för 2014 var förenlig med en väl avvägd finanspolitik, givet den bedömning av konjunkturläget regeringen gjorde i budgetpropositionen för 2014. Rådet konstaterar dock att den stabiliseringspolitiska bilden har förändrats sedan hösten 2013. Rådet ser vidare en risk för att det finansiella sparandet för 2014 blir lägre än vad som är stabiliseringspolitiskt motiverat. Eftersom åtgärderna i budgetpropositionen för 2014 permanent försvagar budgeten blir en återgång till 1 procent överskott i de offentliga finanserna svårare.

Regeringen delar rådets bedömning att det var en väl avvägd politik att bedriva en aktiv finanspolitik för att dämpa finansskrisens effekter

på tillväxten och arbetslösheten. Det kan dock diskuteras i vilken utsträckning det var lämpligt att genomföra stora permanenta skattesänkningar i stabiliseringspolitiskt syfte. Finanspolitiska rådet har tidigare framhållit att den förra regeringen i större utsträckning borde ha använt temporära insatser för att möta konjunkturedgången. Den förra regeringen genomförde därtill omfattande ofinansierade åtgärder under de senaste åren, trots att konjunkturläget hade förbättrats. Underskotten har därför vuxit och förväntas 2014 uppgå till ca 90 miljarder kronor i termer av den offentliga sektorns finansiella sparande.

Att många av de åtgärder som har vidtagits varit permanenta innebär att sparandet inte återvänt till den tidigare nivån, trots att konjunkturläget förbättrats. Det strukturella sparandet har försämrats med omkring 2 procentenheter mellan 2006 och 2014, främst till följd av att den förra regeringen sänkte skatterna med sammantaget ca 130 miljarder kronor mellan 2006 och 2014.

Regeringen delar mot denna bakgrund rådets bedömning att ofinansierade åtgärder i budgetpropositionen för 2014 försvårat en återgång till den målsatta nivån för överskottsålet.

Makroprognoser och jämförelser med andra bedömare

Rådet anser att regeringen har en avsevärt mer positiv syn på hur mycket ekonomin kan växa innan resursutnyttjandet är i balans än Konjunkturinstitutet och andra bedömare. I huvudsak beror detta på en mer optimistisk syn på jämviktsarbetslösheten. Rådet anser även att regeringen har en mer optimistisk syn på hur snabbt de offentliga finanserna kommer att förbättras när resursutnyttjandet ökar. Den osäkerhet som indikeras av de olika bedömningarna borde ha behandlats av regeringen och kunde ha motiverat en större försiktighet när det gäller permanenta budgetförsvagningar.

Regeringen anser att det är viktigt att beakta att prognoser är osäkra. Att det görs oberoende prognoser av ett flertal externa aktörer är av stor betydelse för det offentliga samtalet om den ekonomiska utvecklingen och kan bidra till en högre kvalitet i de ekonomiska bedömningarna. Regeringen delar rådets uppfattning att avvikelser från andra bedömare bör redovisas

och motiveras i de ekonomiska propositionerna. Sådana jämförelser är också i linje med den ändring av budgetlagen som riksdagen beslutade om efter förslag i budgetpropositionen för 2014.

Det strukturella sparandet

Rådet betonar liksom tidigare att metoderna för att beräkna strukturellt sparande i offentlig sektor bör ses över. Rådet anser att en disaggregerad ansats är mer relevant, särskilt vid stora störningar i ekonomin. Den aggregerade metod som regeringen använder har enligt rådet uppenbara svagheter. Rådet menar att enkla beräkningar baserade på Konjunkturinstitutets disaggregerade metod tyder på att skillnaden enskilda år kan vara över 1 procent av BNP, vilket kan ha stor betydelse för bedömningen av finanspolitiken.

Det strukturella sparandet utgör en viktig del av uppföljningen av överskottsålet och bedömningen av finanspolitikens inriktning. Regeringen delar rådets uppfattning att den nuvarande metoden för att beräkna det strukturella sparandet har brister. Det bör dock noteras att beräkningen av det strukturella sparandet är förknippad med stor osäkerhet. Detta gäller oavsett vilken metod som används och det finns inga entydiga belägg för att alternativa metoder ger bättre bedömningar. Regeringen arbetar kontinuerligt med att förbättra den ekonomiska analysen och i Regeringskansliet pågår ett arbete med att se över beräkningarna av det strukturella sparandet.

Utgiftstaket

Rådet bedömer att utgiftstaket är stramt de närmaste åren. År 2014 och 2015 finns inget utrymme för utgiftsökningar utöver vad som behövs för att hantera de normala variationerna i utgifterna och även åren därefter är utrymmet begränsat. Rådet anser att det är viktigt att upprätthålla tillräckliga marginaler till utgiftstaket för att inte tvingas till kortsiktiga utgiftsbegränsande åtgärder, vilka riskerar att skada effektiviteten i statens verksamhet.

Regeringen delar rådets bedömning att det i tillämpningen av utgiftstaket ingår att lämna ett obudgeterat utrymme under utgiftstaket, en s.k.

säkerhetsmarginal, som en buffert för att hantera osäkerheter i utgiftsutvecklingen.

Utgifterna för sjukpenning

Rådet konstaterar att utgifterna för sjukpenningen sedan ett par år tillbaka har underskattats. Rådet menar att det finanspolitiska handlingsutrymmet kan komma att begränsas om sjukfrånvaron fortsätter att stiga snabbt. Rådet bedömer att Försäkringskassan kan och bör förbättra prognosmetoderna för sjukpenninganslaget. Regeringen bör dessutom redovisa vad som ligger till grund för dess egen bedömning av utgifterna för sjukpenningen.

Regeringen vill framhålla att det är mycket svårt att prognostisera kostnaderna för sjukpenningen; det finns ingen färdig teoribildning kring varför sjukfrånvaron varierat så kraftigt historiskt sett och kopplingarna till den övriga arbetsmarknaden är oklara. Regeringen kan också konstatera att Försäkringskassan bedriver ett utvecklingsarbete i syfte att öka träffsäkerheten i sina prognoser.

Hög arbetslöshet

Rådet konstaterar att sysselsättningen inte har utvecklats lika positivt som arbetskraften. Arbetslösheten är därmed högre än före krisen. Det är framför allt oroande att andelen långtidsarbetslösa ökar. Dessutom finns indikationer på att andelen arbetslösa som tillhör utsatta grupper med betydligt lägre jobbchanser än genomsnittet har ökat. Det riskerar att leda till en varaktig nivå på arbetslösheten som är högre än regeringens prognoser för jämviktsarbetslösheten.

Regeringen delar rådets bedömning att det är problematiskt att arbetslösheten har bitit sig fast på en hög nivå. För att stärka sysselsättningen, och på så sätt minska den omfattande arbetslösheten, krävs en ny politik inom flera områden. Detta innebär, förutom arbetsmarknads- och utbildningsåtgärder, satsningar på en aktiv näringspolitik och investeringar i infrastruktur. Därtill krävs socialförsäkringsystem som stödjer människor att komma tillbaka till hälsa och arbete och en arbetslöshetsförsäkring som underlättar omställningen på arbetsmarknaden.

Inkomstspridningen

Rådet bedömer att de disponibla inkomsterna i fasta priser ökade med ca 13 procent mellan 2006 och 2012. Det sammanfattande måttet på inkomstspridning, Ginikoefficienten, ökade marginellt mellan 2006 och 2012. Inkomsterna allra högst upp och längst ned i inkomstfördelningen har ökat långsammare än de i mitten. Det har lett till en minskad inkomstspridning allra högst upp i fördelningen och en ökad spridning i den nedre delen av fördelningen. Rådet menar att det senare återspeglas i det faktum att den relativa fattigdomen ökat sedan 2007.

Regeringen anser att rådets bedömning stämmer väl överens med den bild av utvecklingen som har redovisats i senare års fördelningspolitiska redogörelser och kan konstatera att den s.k. relativa fattigdomen har ökat markant sedan 2007.

12.3 Riksrevisionens granskning av årsredovisningen för staten 2013

Riksrevisionen har för årsredovisningen för staten 2013 (skr. 2013/14:101) lämnat en revisionsberättelse utan reservation eller avvikande mening (dnr Fi2014/1923). Enligt myndigheten är årsredovisningen i allt väsentligt upprättad i enlighet med 10 kap. 5–10 §§ budgetlagen. Riksrevisionens uttalande omfattar, liksom föregående år, inte avsnittet om den offentliga sektorns finansiella sparande, då informationen i avsnittet, enligt myndigheten, är behäftad med olika grader av osäkerhet och inte är möjlig att verifiera med tillräckliga och ändamålsenliga revisionsbevis.

Riksrevisionen har därutöver i en revisionsrapport till regeringen redogjort för vissa iakttagelser som framför allt avser behov av vissa förtydliganden och möjliga förbättringar som regeringen enligt myndigheten bör beakta i de kommande årsredovisningarna (dnr Fi2014/1923).

I revisionsrapporten lyfter Riksrevisionen vidare, som tidigare, fram behovet av att förtydliga normen för årsredovisningen för staten. I årsredovisningen för staten 2012 angavs att staten inte bör övergå till att tillämpa IPSAS-regelverket fullt ut (skr. 2012/13:101 s. 23 och

24). Regeringen avser dock att göra lämpliga anpassningar och förändringar i det statliga regelverket.

Riksrevisionen uppmärksammar vidare i sin revisionsrapport vissa risker förknippade med ett delat ansvar mellan statliga aktörer och rekommenderar regeringen att säkerställa en betryggande intern styrning och kontroll för denna typ av åtagande. Regeringen anser i likhet med Riksrevisionen att det i de flesta fall finns helt naturliga motiv till att uppgifter och ansvar delas mellan olika statliga aktörer. Det är i sådana fall viktigt att ansvarsfördelningen är tydlig och att kommunikationen fungerar mellan inblandade myndigheter. Regeringen bedömer dock att även verksamhet där ansvaret för beslut, utbetalning och redovisning läggs på olika myndigheter bedrivs i enlighet med budgetlagens och myndighetsförordningens (2007:515) krav på effektivitet och god hushållning.

12.4 Utvecklingen av den ekonomiska styrningen

Resultatstyrning

Regeringen utvecklar kontinuerligt resultatstyrningen av sina myndigheter och övriga verksamheter. Resultatstyrningen ska utmärkas av att den ger myndigheterna långsiktiga förutsättningar att förverkliga regeringens politik. Detaljstyrningen ska minska och ge utrymme för en strategisk styrning där professionernas verksamhetsnära kunskap tas tillvara. Utvecklingsarbetet ska bedrivas i nära samarbete och dialog med flera olika aktörer.

Verksamhetsanpassad styrning som ger resultat

Styrningen av myndigheter och verksamheter ska utgå från regeringens styrbehov samt de förutsättningar och krav som ställs inom olika verksamheter. En mer verksamhetsanpassad styrning, som tar hänsyn till att myndigheter och verksamheter är olika, har fått genomslag, exempelvis vid utformningen och användningen av instruktioner och regleringsbrev. Detta framgår även av konstitutionsutskottets granskning av regeringens styrning av förvaltningsmyndigheter (bet. 2012/13:KU10). Utformningen av styrningen ska utvecklas ytterligare,

bl.a. genom en bättre användning av befintliga styrinstrument.

Stärkt resultatanalys och förbättrad resultatredovisning

Det samlade stödet för att genomföra resultatanalyser inom Regeringskansliet har utvecklats. Syftet är att stärka Regeringskansliets analysförmåga och strategiska kompetens för att bidra till regeringens styrning av myndigheter och verksamheter. Nya utbildningar har genomförts och stödjande dokument har tagits fram. Arbetet har genomförts inom Regeringskansliets pågående utvecklingsprogram för förbättrad styrning av myndigheter och verksamheter.

Regeringskansliet för också en kontinuerlig dialog och samarbetar med Riksdagsförvaltningen i syfte att utveckla resultatredovisningen till riksdagen.

Systematiskt arbete för effektivare verksamhet

Under 2014 har ett långsiktigt och systematiskt arbete påbörjats för att stödja myndigheternas arbete med att effektivisera sin kärnverksamhet, dvs. de uppgifter som anges i deras instruktion. Ekonomistyrningsverket (ESV) och Statskontoret har i sina regleringsbrev för 2014 fått uppdrag som syftar till att bidra med kunskap till och stödja arbetet med effektivisering av statsförvaltningen. ESV har i uppdrag att identifiera och samordna ett arbete som visar goda exempel i form av ökad effektivitet i myndigheternas kärnverksamhet. Uppdraget innefattar att identifiera resultat, arbetssätt, metoder, styrning och uppföljning samt vilka lärdomar som kan dras för staten som helhet. Statskontoret har i uppdrag att identifiera effektivitetsökningar i den statliga kärnverksamheten genom olika systemrelaterade förändringar, dvs. förändringar som inte begränsas till enskilda myndigheter. Uppdragen ska redovisas senast den 15 december 2014.

Regeringen avser att låta genomföra verksamhetsöversyner i syfte att effektivisera och minska kostnaderna i förvaltningen.

En särskild utredare har fått i uppdrag att utreda hur utvecklingen och effektiviseringen av statliga myndigheters verksamhet kan främjas genom systematiska jämförelser (dir. 2014:120). Vidare avser regeringen att låta utreda sina utvärderingsresurser och deras organisering (se även utg.omr. 2 avsnitt 4.4).

Finansiell styrning

Den finansiella styrningen syftar till att tillgängliga resurser ska användas på ett effektivt sätt och att regeringens politik förverkligas inom de av riksdagen beslutade finansiella ramarna.

Förbättrad styrning av statens investeringar

Begreppet investering saknar en enhetlig definition i staten, varför redovisningar av investeringar görs på olika sätt i myndigheternas årsredovisningar, årsredovisningen för staten, investeringsplanerna i budgetpropositionen, nationalräkenskaperna och den realekonomiska fördelningen av anslag. Detta medför bl.a. att det blir svårt att skapa en helhetsbild över hur mycket staten avser investera, hur finansieringen sker och vilket utfallet blev.

Mot denna bakgrund fick ESV i uppdrag att analysera hur investeringar i staten budgeteras och redovisas i olika sammanhang i syfte att förbättra redovisningen, styrningen och kontrollen av statens investeringar. ESV slutredovisade uppdraget den 20 december 2013 i rapporten *En förbättrad redovisning, styrning och kontroll av statens investeringar* (ESV 2013:59).

ESV:s rapport har resulterat i en departementspromemoria innehållande förslag till ändringar i förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag och avgiftsförordningen (1992:191). Promemorian har remitterats till ett urval av de statliga myndigheterna (dnr Fi2014/2712).

Samlad återrapportering av avgifter

Belastande avgifter i offentligt verksamhet som redovisas mot inkomsttitel (brutto-redovisade avgifter) är inte föremål för samma uppföljning och kontroll som de avgifter som disponeras av myndigheterna, trots att även de förra avgifterna normalt omfattas av kravet att intäkterna av avgifterna ska motsvara verksamhetens kostnader.

Någon löpande kontroll av att verksamhetens kostnader är anpassade till avgiftsuttaget eller vice versa finns inte. Avgifter som brutto-redovisas är därmed i praktiken sällan styrande för myndighetens verksamhetsvolym. Incitamenten för myndigheten att följa upp avgiftsnivån är i dessa fall svagare än då avgifterna disponeras av myndigheten.

Mot denna bakgrund fick ESV i uppdrag att utreda hur pass väl de bruttoredo-

visade avgifterna uppfyller kravet på full kostnadstäckning och föreslå förbättringar av hanteringen av dem samt hur användningen av avgiftsbudgetarna kan förbättras. ESV slutredovisade uppdraget den 29 november 2013 i rapporten *Styrning av offentligt rättsliga avgifter* (ESV 2013:53).

Förslagen i ESV:s rapport behandlas i den ovan nämnda promemorian med förslag till ändringar i förordningen om årsredovisning och budgetunderlag och avgiftsförordningen.

Intern styrning och kontroll samt internrevision

En väl fungerande intern styrning och kontroll hos myndigheterna är en förutsättning för genomförandet av regeringens politik samt för att hela styr- och ansvarskedjan ska fungera väl. Den är vidare betydelsefull för att skapa trovärdighet för den offentligt finansierade verksamheten. Myndighetsledningarnas ansvar för den interna styrningen och kontrollen framgår av myndighetsförordningen. Internrevisionen är ett centralt stöd för myndighetsledningen i arbetet med att säkerställa en god intern styrning och kontroll.

Betryggande intern styrning och kontroll

De myndigheter som omfattas av förordningen (2007:603) om intern styrning och kontroll ska enligt kraven i förordningen om årsredovisning och budgetunderlag lämna en bedömning av huruvida den interna styrningen och kontrollen är betryggande. Huvuddelen av myndighetsledningarna har bedömt att den är betryggande. Andelen myndigheter som gör denna bedömning har ökat i årsredovisningarna för 2013 jämfört med bedömningarna i årsredovisningarna för 2012. De flesta myndigheter har lämnat en sammanfattande bedömning av de omständigheter som ligger bakom bedömningen. Vissa myndigheter har dock inte redovisat någon bedömning, vilket försvårar regeringens möjligheter att följa upp den interna styrningen och kontrollen för dessa myndigheter.

Sju myndigheter har identifierat sådana brister i den interna styrningen och kontrollen att det påverkat deras bedömning av den interna styrningen och kontrollen. Några riskområden är återkommande hos myndigheterna: kompetens-

försörjning, it, informationssäkerhet och upphandling.

Effektiv och ändamålsenlig EU-medelshantering

Under EU:s programperiod 2014–2020 ska de myndigheter som har ett utpekat ansvar för förvaltning av EU-medel avge en förvaltningsförklaring i vilken myndigheterna intygar att medlen förvaltats på ett korrekt sätt. Förvaltningsförklaringen, och myndigheternas förvaltning av EU-medel i övrigt, kommer att ligga till grund för det intygande av EU-medelshanteringen i Sverige som regeringen lämnar i årsredovisningen för staten. ESV har fått i uppdrag att stödja de svenska myndigheterna i deras arbete med förvaltningsförklaringen och deras implementering av EU:s regelverk i övrigt.

Väl fungerande internrevision

Regeringen bedömer att internrevisionen hos de 66 myndigheter som ska följa internrevisionsförordningen (2006:1228) fungerar väl.

ESV konstaterar i sin rapport Redovisning av den statliga internrevisionen 2014 (ESV 2014:28) att myndigheterna har en fortsatt hög efterlevnad av reglerna i internrevisionsförordningen. Vidare konstateras att myndighetsledningarna upplever att internrevisionen är till nytta för ledningen och verksamheten i övrigt. Samverkan med andra myndigheters internrevision förekommer inom bl.a. internt kvalitetsarbete, råd och stöd. Av rapporten framgår också att de granskningsområden där internrevisionen lägger ned mest tid är granskning av myndigheternas interna kontrollmiljö och områden direkt hänförliga till den enskilda myndighetens verksamhet, exempelvis granskning av en viss typ av ärendehandläggning. En brist som framkommer är att inte samtliga internrevisionsfunktioner har genomfört en extern kvalitets-säkring under den senaste femårsperioden, vilket ska göras enligt god internrevisions-sed. Regeringen fortsätter att följa utvecklingen.

Tillämpning av vissa beslut i samband med en reformerad budgetlag

I samband med att riksdagen antog förslaget till budgetlag beslutade den även om vissa bemyndiganden och riktlinjer (prop. 2010/11:40, bet. 2010/11:KU14, rskr. 2010/11:177). Tillämpningen av dessa beslut redovisas nedan.

Regeringen bemyndigades bl.a. att förvärva aktier och andelar som utgör en minoritetsandel i ett företag som ska verka för att främja ägarnas eller medlemmarnas gemensamma intressen, om engagemanget inte medför några ekonomiska åtaganden utöver utgiften för förvärvet och denna inte överstiger ett prisbasbelopp enligt 2 kap. 7 § socialförsäkringsbalken. Regeringen tillämpar bemyndigandet strikt. En myndighet får inte utan regeringens medgivande förvärva aktier eller andelar i ett företag, göra kapitaltillskott eller på annat sätt öka statens röst- eller ägarandel i ett företag. Förutsatt att det är förenligt med en myndighets verksamhet får dock en myndighet eller en anställd vid myndigheten vara medlem i en förening och betala sådan medlemsavgift eller motsvarande som framgår av stadgarna för föreningen. Detta gäller så länge engagemanget i föreningen inte är förenat med några ytterligare ekonomiska åtaganden utöver vad som följer av medlemsavgiften (2 kap. 7 § kapitalförsörjningsförordningen [2011:210] och ESV:s föreskrifter till denna).

Regeringen bemyndigades även att avstå från att utnyttja ett återköpserbjudande som riktas till samtliga aktieägare från ett publikt aktiebolag, vars aktier är upptagna till handel på en reglerad marknad, där staten äger aktier även om detta kan innebära att statens kapital- eller röstandel ökar. Regeringen har hittills inte använt bemyndigandet.

Vidare godkände riksdagen regeringens förslag till riktlinjer för specialdestination av belastande avgifter. Dessa riktlinjer tillämpas i den årliga budgetprocessen vid beredning av frågor om disposition av inkomster från belastande avgifter.

Slutligen godkände riksdagen att utgifter för anskaffning av varor och tjänster som används för transfereringar ska redovisas mot anslag på samma grund som förvaltningsutgifter, dvs. det budgetår som kostnaderna hänförs till. Regeringen har beslutat att utgifter för varor och tjänster som en myndighet anskaffar för transferering ska likställas med förvaltningsutgifter (12 § anslagsförordningen [2011:223]).

Översyn av skattekontokrediteringar som redovisas på inkomstsida av statens budget

Enligt 3 kap. 5 § budgetlagen ska utgifter inte budgeteras och redovisas mot inkomstitlar. Stöd som normalt ska finansieras med anslag och som inte har direkt koppling till skattesystemet, vare sig i form av skattenedsättningar eller på annat sätt genom skattelagstiftningen, ska således inte budgeteras och redovisas på budgetens inkomstsida. Bestämmelserna i budgetlagen syftar till att förhindra att stöd som är att betrakta som utgifter på statens budget införs på inkomstsida för att undgå den restriktion som utgiftstaket sätter för budgetens utgifter. Bestämmelserna syftar även till att upprätthålla bruttoprincipen för statens budget.

Regeringen avser mot bakgrund av budgetlagens bestämmelser att göra en översyn av de stöd som i denna proposition redovisas under inkomsttyp 8000 Utgifter som redovisas som krediteringar på skattekonto. I 2015 års ekonomiska vårproposition avser regeringen att återkomma angående hur de stöd som i statens budget för 2015 budgeteras och redovisas under inkomsttyp 8000 ska hanteras fr.o.m. 2016. Eventuella förändringar i form av exempelvis nya anslag avses att genomföras i samband med budgetpropositionen för 2016.

Översynen aktualiseras av att vissa stöd omdefinierats från att utgöra en del av statens skatteinkomster till att vara en del av statens utgifter till följd av att nationalräkenskaperna nu redovisas enligt ett nytt regelverk (ENS2010) (sefördjupningsrutan ENS 2010 – effekter på de offentliga finanserna). Förändringen innebär att alla s.k. betalbara skattekontokrediteringar ska definieras som utgifter.¹³¹

I statens budget för 2014 fanns inga stöd som budgeterades och redovisades under inkomsttyp 8000. De befintliga stöd som berörs av omklassificeringen i nationalräkenskaperna är sjöfartsstöd, stöd för nystartsjobb och stöd till yrkesintroduktionsanställning.

De totala skatteintäkterna redovisas sedan 2007 på samma sätt i statens budget som i nationalräkenskaperna, bl.a. för att skattekvoten, dvs. de totala skatteintäkterna som andel av BNP ska vara densamma i de olika redovisnings-systemen, och att denna ska vara internationellt jämförbar. Efter förändringarna av redovisningen i nationalräkenskaperna har stöden därför flyttats från att redovisas som skattenedsättningar under inkomsttyp 1000 Statens skatteinkomster till inkomsttyp 8000. Förändringen innebär att det i denna proposition finns fyra stöd som redovisas under inkomsttyp 8000, som uppgår till sammanlagt 8,4 miljarder kronor för 2015. Utöver de tre stöd som klassificerats om i nationalräkenskaperna kommer det föreslagna systemet för ersättningar för höga sjuklönekostnader (se avsnitt 7.4) också att budgeteras och redovisas på inkomstsida och utbetalas via krediteringar av skattekontot.¹³²

Det nya regelverket för nationalräkenskaperna, som medför att stöden, enligt regeringens utgångspunkt för översynen, fr.o.m. 2016 bör budgeteras och redovisas på budgetens utgiftssida skulle inte påverka det offentliga åtagandet och bör därför inte heller medföra att utgiftstakets begränsande effekt på de offentliga finanserna påverkas. En eventuell överföring från inkomst- till utgiftssida av statens budget skulle därför motivera en teknisk justering av utgiftstakets nivåer så att det befintliga utrymmet under utgiftstaket inte påverkas. Förändringar i budgeteringen och redovisningen av berörda stöd som till följd av översynen eventuellt föreslås i samband med budgetpropositionen för 2016 kommer följaktligen hanteras med tekniska justeringar av utgiftstakets nivå för 2016 och framåt.

Översynen bör i enlighet med bestämmelserna i budgetlagen ha som utgångspunkt att samtliga stöd ska anslagsfinansieras. Tekniken med krediteringar av skattekontot kan dock under vissa omständigheter vara ett kostnads-

¹³¹ En skattekontokreditering är betalbar om den som beviljats själva skatterabatten får mellanskillnaden utbetald i det fall skattelättnaden är större än den skatt som belöper på motsvarande underlag. Det vill säga att om krediteringen teoretiskt sett kan bli större än själva skatten redovisas den som en utgift i nationalräkenskaperna.

¹³² Om stöd vid korttidsarbete aktiveras genom ett regeringsbeslut handlar det om fem stödformer. Detta stöd kan inte heller redovisas som en del av skattesystemet enligt det nya regelverket för nationalräkenskaperna utan kommer i så fall att redovisas under inkomsttyp 8000 Utgifter som redovisas som krediteringar på skattekonto.

effektivt och administrativt fördelaktigt sätt att hantera betalningar till framför allt företag. När det föreligger starka effektivitetsskäl och administrativa skäl bör översynen, utöver huvudalternativet överföring till anslag på utgiftssidan, även överväga möjligheten till en mer redovisningsteknisk lösning. En sådan lösning innebär att utbetalningen till mottagarna fortsatt görs genom kreditering av respektive mottagares skattekonto, medan budgetbelastningen och redovisningen sker på utgiftssidan.

Översynen bör även identifiera nödvändiga författningsförändringar och administrativa anpassningar på berörda myndigheter vid en överföring av stöden från inkomst- till utgiftssidan av statens budget.

Bilaga 1

Specifikation av budgetens utgifter och inkomster 2015

Bilaga 1

Specifikation av budgetens utgifter och inkomster 2015

Innehållsförteckning

1	Specifikation av budgetens utgifter för 2015.....	5
2	Specifikation av budgetens inkomster för 2015	19

1 Specifikation av budgetens utgifter för 2015

I det följande sammanställs budgetens anslag för 2015. Anslagen är fördelade på utgiftsområden.

		1000-tal kronor
1	Rikets styrelse	12 413 383
1	Statschefen	127 522
1	Kungliga hov- och slottsstaten	127 522
2	Riksdagen samt JO m.m.	1 733 758
1	Riksdagens ledamöter och partier m.m.	851 870
2	Riksdagens förvaltningsanslag	705 646
3	Riksdagens fastighetsanslag	90 000
4	Riksdagens ombudsmän (JO)	86 242
3	Sametinget	40 511
1	Sametinget	40 511
4	Regeringskansliet m.m.	6 885 671
1	Regeringskansliet m.m.	6 885 671
5	Länsstyrelserna	2 561 405
1	Länsstyrelserna m.m.	2 561 405
6	Demokratipolitik	327 835
1	Allmänna val och demokrati	52 340
2	Justitiekanslern	39 923
3	Datainspektionen	44 033
4	Svensk författningssamling	1 300
5	Valmyndigheten	19 039
6	Stöd till politiska partier	171 200
7	Nationella minoriteter	119 417
1	Åtgärder för nationella minoriteter	102 917
2	Åtgärder för den nationella minoriteten romer	16 500
8	Mediefrågor	599 776
1	Presstödsnämnden	6 842
2	Presstöd	567 119
3	Myndigheten för radio och tv	25 815
9	Sieps samt EU-information	17 488
1	Svenska institutet för europapolitiska studier samt EU-information	17 488
2	Samhällsekonomi och finansförvaltning	14 589 790
1	Statskontoret	88 429
2	Kammarkollegiet	54 459

1000-tal kronor

3	Finansinspektionens avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter	7 150
4	Arbetsgivarpolitiska frågor	2 443
5	Statliga tjänstepensioner m.m.	12 221 000
6	Finanspolitiska rådet	9 547
7	Konjunkturinstitutet	59 918
8	Ekonomistyrningsverket	158 422
9	Statistiska centralbyrån	545 442
10	Bidragfastigheter	339 500
11	Finansinspektionen	452 507
12	Riksgäldskontoret	304 474
13	Bokföringsnämnden	9 683
14	Vissa garanti- och medlemsavgifter	2 370
15	Riksrevisionen	314 446
16	Finansmarknadsforskning	20 000

3 Skatt, tull och exekution 10 580 976

1	Skatteverket	7 091 609
2	Kronofogdemyndigheten	1 807 030
3	Tullverket	1 682 337

4 Rättsväsendet 40 757 864

1	Polisorganisationen	21 159 726
2	Säkerhetspolisen	1 142 065
3	Åklagarmyndigheten	1 396 032
4	Ekobrottsmyndigheten	609 267
5	Sveriges Domstolar	5 370 755
6	Kriminalvården	7 884 483
7	Brottsförebyggande rådet	97 107
8	Rättsmedicinalverket	371 005
9	Gentekniknämnden	5 287
10	Brottsoffermyndigheten	37 519
11	Ersättning för skador på grund av brott	122 241
12	Rättsliga biträden m.m.	2 468 657
13	Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.	40 082
14	Avgifter till vissa internationella sammanslutningar	20 374
15	Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete	7 157
16	Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden	18 368
17	Domarnämnden	7 739

5 Internationell samverkan 1 899 062

1	Avgifter till internationella organisationer	1 328 554
2	Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet	138 287
3	Nordiskt samarbete	13 595
4	Ekonomiskt bistånd till enskilda utomlands samt diverse kostnader för rättsväsendet	3 826
5	Inspektionen för strategiska produkter	30 242
6	Forskning, utredningar och andra insatser rörande säkerhetspolitik, nedrustning och icke-spridning	44 945
7	Bidrag till Stockholms internationella fredsforskningsinstitut (SIPRI)	24 402
8	Bidrag till Utrikespolitiska institutet (UI)	15 675

1000-tal kronor

9	Svenska institutet	96 346
10	Information om Sverige i utlandet	14 475
11	Samarbete inom Östersjöregionen	188 715
6	Försvaret och samhällets krisberedskap	48 588 647
1	Försvaret	44 577 756
1	Förbandsverksamhet och beredskap	24 364 329
2	Försvarets insatser internationellt	1 878 835
3	Anskaffning av materiel och anläggningar	9 776 522
4	Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar	6 547 158
5	Forskning och teknikutveckling	591 440
6	Totalförsvarets rekryteringsmyndighet	22 808
7	Officersutbildning m.m.	207 795
8	Försvarets radioanstalt	863 999
9	Totalförsvarets forskningsinstitut	169 058
10	Nämnder m.m.	5 801
11	Internationella materielsamarbeten, industrifrågor m.m.	63 618
12	Försvarexportmyndigheten	65 828
13	Försvarens underrättelsesdomstolen	7 815
14	Statens inspektion för försvarens underrättelseverksamhet	12 750
2	Samhällets krisberedskap	3 595 921
1	Kustbevakningen	1 040 213
2	Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor	174 850
3	Ersättning för räddningstjänst m.m.	21 080
4	Krisberedskap	1 014 373
5	Gemensam radiokommunikation för skydd och säkerhet	34 000
6	Ersättning till SOS Alarm Sverige AB för alarmeringstjänst enligt avtal	224 171
7	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	1 043 555
8	Statens haverikommission	43 679
3	Strålsäkerhet	362 131
1	Strålsäkerhetsmyndigheten	362 131
4	Elsäkerhet	52 839
1	Elsäkerhetsverket	52 839
7	Internationellt bistånd	30 009 056
1	Internationellt utvecklingsamarbete	30 009 056
1	Bistandsverksamhet	28 851 579
2	Styrelsen för internationellt utvecklingsamarbete (Sida)	988 393
3	Nordiska Afrikainstitutet	14 353
4	Folke Bernadotteakademin	99 651
5	Riksrevisionen: Internationellt utvecklingsamarbete	40 000
6	Utvärdering av internationellt bistånd	15 080

8	Migration	17 433 309
1	Migrationsverket	4 539 177
2	Ersättningar och bostadskostnader	10 861 115
3	Migrationspolitiska åtgärder	420 077
4	Domstolsprövning i utlänningsmål	559 541
5	Rättsliga biträden m.m. vid domstolsprövning i utlänningsmål	160 800
6	Offentligt biträde i utlänningsärenden	382 150
7	Utresor för avvisade och utvisade	305 202
8	Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar	205 247
9	Hälsovård, sjukvård och social omsorg	64 441 159
1	Hälso- och sjukvårdspolitik	32 586 827
1	Myndigheten för vårdanalys	31 825
2	Statens beredning för medicinsk utvärdering	67 887
3	Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket	132 882
4	Tandvårdsförmåner	5 785 510
5	Bidrag för läkemedelsförmånerna	21 160 000
6	Bidrag till folkhälsa och sjukvård	2 640 704
7	Sjukvård i internationella förhållanden	611 535
8	Bidrag till psykiatri	844 893
9	Prestationsbunden vårdgaranti	1 000 000
10	Bidrag för mänskliga vävnader och celler	74 000
11	Läkemedelsverket	123 190
12	E-hälsomyndigheten	114 401
2	Folkhälsopolitik	636 357
1	Folkhälsomyndigheten	371 190
2	Insatser för vaccinberedskap	85 000
3	Bidrag till WHO	34 665
4	Insatser mot hiv/aids och andra smittsamma sjukdomar	145 502
3	Funktionshinderspolitik	235 911
1	Myndigheten för delaktighet	53 169
2	Bidrag till handikapporganisationer	182 742
4	Politik för sociala tjänster	29 020 773
1	Personligt ombud	104 460
2	Vissa statsbidrag inom funktionshindersområdet	322 554
3	Bilstöd till personer med funktionsnedsättning	266 995
4	Kostnader för statlig assistansersättning	24 421 000
5	Stimulansbidrag och åtgärder inom äldrepolitiken	2 413 180
6	Statens institutionsstyrelse	881 816
7	Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m.	376 215
8	Ersättning för vanvård i den sociala barn- och ungdomsvården	180 000
9	Ersättningsnämnden	39 315
10	Myndigheten för internationella adoptionsfrågor	15 238

		1000-tal kronor
5	Barnrättspolitik	57 671
1	Barnombudsmannen	23 910
2	Insatser för att förverkliga konventionen om barnets rättigheter i Sverige	33 761
6	Alkohol, narkotika, doping, tobak samt spel	258 863
1	Alkoholsortimentsnämnden	234
2	Åtgärder avseende alkohol, narkotika, dopning, tobak, samt spel	258 629
7	Forskningspolitik	540 109
1	Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd: Förvaltning	28 735
2	Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd: Forskning	511 374
8	Socialstyrelsen	1 104 648
1	Socialstyrelsen	470 583
2	Inspektionen för vård och omsorg	634 065
10	Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	101 016 487
1	Ersättning vid sjukdom och funktionsnedsättning	93 072 573
1	Sjukpenning och rehabilitering m.m.	34 856 700
2	Aktivitets- och sjukersättningar m.m.	50 326 629
3	Handikappersättningar	1 351 000
4	Arbetsskadeersättningar m.m.	3 358 000
5	Ersättning inom det statliga personskadeskyddet	38 244
6	Bidrag för sjukskrivningsprocessen	3 142 000
2	Myndigheter	7 943 914
1	Försäkringskassan	7 879 695
2	Inspektionen för socialförsäkringen	64 219
11	Ekonomisk trygghet vid ålderdom	38 166 036
1	Ersättning vid ålderdom	37 631 600
1	Garantipension till ålderspension	15 878 500
2	Efterlevandepensioner till vuxna	12 459 900
3	Bostadstillägg till pensionärer	8 488 100
4	Äldreförsörjningsstöd	805 100
2	Myndigheter	534 436
1	Pensionsmyndigheten	534 436
12	Ekonomisk trygghet för familjer och barn	83 908 698
1	Barnbidrag	25 839 595
2	Föräldraförsäkring	39 162 861
3	Underhållsstöd	2 689 000
4	Adoptionsbidrag	35 784
5	Barnpension och efterlevandestöd	904 600
6	Vårdbidrag för funktionshindrade barn	3 409 300
7	Pensionsrätt för barnår	6 875 558

		1000-tal kronor
8	Bostadsbidrag	4 992 000
13	Integration och jämställdhet	16 807 043
1	Integration	16 463 231
1	Integrationsåtgärder	33 930
2	Kommunersättning vid flyktingmottagande	9 450 532
3	Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare	4 029 000
4	Ersättning till etableringslotsar och insatser för vissa nyanlända invandrare	2 710 000
5	Hemutrustningslån	217 469
6	Från EU-budgeten finansierade insatser för integration av tredjelandsmedborgare	22 300
2	Diskriminering	136 273
1	Diskrimineringsombudsmannen	97 665
2	Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.	38 608
3	Jämställdhet	207 539
1	Särskilda jämställdhetsåtgärder	207 539
14	Arbetsmarknad och arbetsliv	71 846 204
1	Arbetsmarknad	71 002 469
1	Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	7 649 024
2	Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	31 583 504
3	Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	11 476 880
4	Lönebidrag och Samhall m.m.	17 742 136
5	Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	115 064
6	Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014-2020	336 000
7	Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering	38 850
8	Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	63 418
9	Bidrag till administration av grundbeloppet	54 490
10	Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	8 303
11	Bidrag till lönegarantiersättning	1 775 000
12	Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2007-2013	159 800
2	Arbetsliv	843 735
1	Arbetsmiljöverket	709 952
2	Arbetsdomstolen	31 683
3	Internationella arbetsorganisationen (ILO)	32 222
4	Medlingsinstitutet	57 878
5	Arbetslivspolitik	12 000
15	Studiestöd	21 177 307
1	Studiehjälp	3 313 725
2	Studiemedel	14 880 700
3	Avsättning för kreditförluster	1 809 739
4	Statens utgifter för studiemedelsräntor	888 067
5	Bidrag till kostnader vid viss gymnasieutbildning och vid viss föräldrautbildning i teckenspråk	61 150
6	Bidrag till vissa studiesociala ändamål	27 000
8	Centrala studiestödsnämnden	183 164
10		

1000-tal kronor

9	Överklagandenämnden för studiestöd	13 762
16	Utbildning och universitetsforskning	64 152 606
1	Barn-, ungdoms- och vuxenutbildning	15 595 469
1	Statens skolverk	472 352
2	Statens skolinspektion	383 665
3	Specialpedagogiska skolmyndigheten	692 932
4	Sameskolstyrelsen	33 984
5	Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet	4 393 285
6	Särskilda insatser inom skolområdet	468 358
7	Maxtaxa i förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet, m.m.	4 103 500
8	Bidrag till viss verksamhet inom skolväsendet, m.m.	181 409
9	Bidrag till svensk undervisning i utlandet	92 412
10	Fortbildning av lärare och förskolepersonal	482 226
11	Bidrag till vissa studier	19 525
12	Myndigheten för yrkeshögskolan	102 257
14	Statligt stöd till vuxenutbildning	2 876 654
15	Särskilt utbildningsstöd	154 910
16	Fler anställda i lågstadiet	1 108 000
17	Skolforskningsinstitutet	30 000
2	Universitet och högskolor	40 778 358
1	Universitetskanslersämbetet	136 297
2	Universitets- och högskolerådet	114 889
3	Uppsala universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 527 870
4	Uppsala universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	1 983 169
5	Lunds universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 843 306
6	Lunds universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	2 040 269
7	Göteborgs universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 877 171
8	Göteborgs universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	1 462 769
9	Stockholms universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 563 553
10	Stockholms universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	1 530 909
11	Umeå universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 233 503
12	Umeå universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	1 042 268
13	Linköpings universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 361 677
14	Linköpings universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	805 915
15	Karolinska institutet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	639 133
16	Karolinska institutet: Forskning och utbildning på forskarnivå	1 470 252
17	Kungl. Tekniska högskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 051 529
18	Kungl. Tekniska högskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå	1 380 190
19	Luleå tekniska universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	616 592
20	Luleå tekniska universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	355 251
21	Karlstads universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	581 512
22	Karlstads universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	202 405
23	Linnéuniversitetet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	980 054
24	Linnéuniversitetet: Forskning och utbildning på forskarnivå	285 922
25	Örebro universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	696 534
26	Örebro universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	224 570
27	Mittuniversitetet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	511 131
28	Mittuniversitetet: Forskning och utbildning på forskarnivå	208 650

1000-tal kronor

29	Blekinge tekniska högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	258 648
30	Blekinge tekniska högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå	86 165
31	Malmö högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	811 708
32	Malmö högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå	110 870
33	Mälardalens högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	563 812
34	Mälardalens högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå	84 561
35	Stockholms konstnärliga högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	191 622
36	Stockholms konstnärliga högskola: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå	48 091
37	Gymnastik- och idrottshögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	89 178
38	Gymnastik- och idrottshögskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå	26 054
39	Högskolan i Borås: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	437 059
40	Högskolan i Borås: Forskning och utbildning på forskarnivå	57 626
41	Högskolan Dalarna: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	387 117
42	Högskolan Dalarna: Forskning och utbildning på forskarnivå	55 972
43	Högskolan i Gävle: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	411 850
44	Högskolan i Gävle: Forskning och utbildning på forskarnivå	85 239
45	Högskolan i Halmstad: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	358 336
46	Högskolan i Halmstad: Forskning och utbildning på forskarnivå	56 601
47	Högskolan Kristianstad: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	345 318
48	Högskolan Kristianstad: Forskning och utbildning på forskarnivå	47 412
49	Högskolan i Skövde: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	303 826
50	Högskolan i Skövde: Forskning och utbildning på forskarnivå	41 540
51	Högskolan Väst: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	331 231
52	Högskolan Väst: Forskning och utbildning på forskarnivå	41 080
53	Konstfack: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	152 966
54	Konstfack: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå	8 259
55	Kungl. Konsthögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	60 852
56	Kungl. Konsthögskolan: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå	4 944
57	Kungl. Musikhögskolan i Stockholm: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	122 384
58	Kungl. Musikhögskolan i Stockholm: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå	8 352
59	Södertörns högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	370 215
60	Södertörns högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå	52 911
61	Försvarshögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	23 731
62	Försvarshögskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå	9 295
63	Enskilda utbildningsanordnare på högskoleområdet	2 918 272
64	Särskilda utgifter inom universitet och högskolor	890 511
65	Särskilda medel till universitet och högskolor	800 380
66	Ersättningar för klinisk utbildning och forskning	2 397 080

3	Forskning	7 648 785
1	Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation	5 622 028
2	Vetenskapsrådet: Avgifter till internationella organisationer	280 061
3	Vetenskapsrådet: Förvaltning	134 403
4	Rymdforskning och rymdverksamhet	349 950
5	Rymdstyrelsen: Förvaltning	26 780
6	Rymdstyrelsen: Avgifter till internationella organisationer	551 309
7	Institutet för rymdfysik	51 410

		1000-tal kronor
8	Kungl. biblioteket	347 962
9	Polarforskningssekretariatet	38 765
10	Sunet	43 742
11	Centrala etikprövningsnämnden	9 234
12	Regionala etikprövningsnämnder	40 569
13	Särskilda utgifter för forskningsändamål	152 572
4	Vissa gemensamma ändamål	129 994
1	Internationella program	81 589
2	Avgift till Unesco och ICCROM	30 886
3	Kostnader för Svenska Unescorådet	9 181
4	Utvecklingsarbete inom områdena utbildning och forskning	8 338
17	Kultur, medier, trossamfund och fritid	13 150 941
1	Kulturområdesövergripande verksamhet	1 980 859
1	Statens kulturråd	42 559
2	Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete	382 488
3	Skapande skola	198 571
4	Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet	37 979
5	Stöd till icke-statliga kulturlokaler	9 875
6	Bidrag till regional kulturverksamhet	1 293 948
7	Myndigheten för kulturanalys	15 439
2	Teater, dans och musik	1 285 240
1	Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Dansens Hus, Drottningholms slottsteater och Voksenåsen	983 660
2	Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål	191 064
3	Statens musikverk	110 516
3	Litteraturen, läsandet och språket	304 242
1	Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter	138 060
2	Myndigheten för tillgängliga medier	108 189
4	Institutet för språk och folkminnen	57 993
4	Bildkonst, arkitektur, form och design	80 753
1	Statens konstråd	8 130
2	Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön	33 025
3	Nämnden för hemslöjdsfrågor	11 463
4	Bidrag till bild- och formområdet	28 135
5	Kulturskaparnas villkor	364 472
1	Konstnärsnämnden	18 871
2	Ersättningar och bidrag till konstnärer	345 601
6	Arkiv	370 001
1	Riksarkivet	370 001
7	Kulturmiljö	926 955
1	Riksantikvarieämbetet	215 822
2	Bidrag till kulturmiljövård	251 133
3	Kyrkoantikvarisk ersättning	460 000

1000-tal kronor

8	Museer och utställningar	1 483 208
1	Centrala museer: Myndigheter	1 090 957
2	Centrala museer: Stiftelser	245 877
3	Bidrag till vissa museer	48 617
4	Riksutställningar	43 261
5	Forum för levande historia	54 416
6	Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål	80
9	Trossamfund	79 334
1	Nämnden för statligt stöd till trossamfund	8 242
2	Stöd till trossamfund	71 092
10	Film	309 644
1	Filmstöd	309 644
11	Medier	101 962
1	Utbyte av TV-sändningar mellan Sverige och Finland	21 774
2	Forskning och dokumentation om medieutvecklingen	2 648
3	Avgift till europeiska audiovisuella observatoriet	383
4	Statens medieråd	17 101
5	Stöd till taltidningar	60 056
12	Ungdomspolitik	293 776
1	Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor	33 336
2	Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet	260 440
13	Politik för det civila samhället	1 833 621
1	Stöd till idrotten	1 705 751
2	Bidrag till allmänna samlingslokaler	32 164
3	Bidrag för kvinnors organisering	28 163
4	Stöd till friluftorganisationer	27 785
5	Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer	15 000
6	Insatser för den ideella sektorn	24 758
14	Folkbildning	3 688 201
1	Bidrag till folkbildningen	3 671 432
2	Bidrag till kontakttolkutbildning	16 769
15	Tillsyn över spelmarknaden	48 673
1	Lotteriinspektionen	48 673
18	Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	1 508 973
1	Samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteri verksamhet	1 291 704
1	Bostadspolitisk utveckling	17 000
2	Omstrukturering av kommunala bostadsföretag	99 500
3	Stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad	43 000
4	Innovativt byggande	20 000
5	Boverket	224 948

1000-tal kronor

6	Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder	12 000
7	Statens geotekniska institut	44 532
8	Lantmäteriet	503 699
9	Statens va-nämnd	9 025
10	Stöd gällande utveckling i strandnära lägen	2 000
11	Utvecklingsprojekt för jämställda offentliga rum	16 000
12	Energieffektivisering av vissa bostäder	200 000
13	Upprustning av skollokaler	100 000
2	Konsumentpolitik	217 269
1	Marknadsdomstolen	10 979
2	Konsumentverket	135 208
3	Allmänna reklamationsnämnden	35 524
4	Fastighetsmäklarinspektionen	16 725
5	Åtgärder på konsumentområdet	15 459
6	Bidrag till miljömärkning av produkter	3 374
19	Regional tillväxt	2 700 801
1	Regionala tillväxtåtgärder	1 469 637
2	Transportbidrag	400 864
3	Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2007-2013	589 300
4	Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014-2020	241 000
20	Allmän miljö- och naturvård	6 881 418
1	Miljöpolitik	6 186 042
1	Naturvårdsverket	413 559
2	Miljöövervakning m.m.	356 214
3	Åtgärder för värdefull natur	999 535
4	Sanering och återställning av förorenade områden	603 018
5	Miljöforskning	75 990
6	Kemikalieinspektionen	209 052
7	Avgifter till Internationella organisationer	183 131
8	Supermiljöbilspremie	100 000
9	Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut	219 104
10	Klimatanpassning	165 000
11	Inspire	20 000
12	Åtgärder för havs- och vattenmiljö	741 565
13	Insatser för internationella klimatinvesteringar	183 000
14	Internationellt miljösamarbete	33 900
15	Hållbara städer	80 000
16	Skydd av värdefull natur	1 375 000
17	Havs- och vattenmyndigheten	227 974
18	Klimatinvesteringar i kommuner och regioner	200 000
2	Miljöforskning	695 376
1	Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Förvaltningskostnader	55 513
2	Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning	639 863

21	Energi	2 495 609
1	Statens energimyndighet	250 028
2	Insatser för energieffektivisering	248 000
3	Stöd för marknadsintroduktion av vindkraft	10 000
4	Energiforskning	1 212 536
5	Ersättning för vissa kostnader vid avveckling av Barsebäcksverket	138 600
6	Planeringsstöd för vindkraft	15 000
7	Energimarknadsinspektionen	105 117
8	Energiteknik	240 000
9	Elberedskap	255 000
10	Avgifter till internationella organisationer	21 328
22	Kommunikationer	50 078 203
1	Transportpolitik	49 683 530
1	Utveckling av statens transportinfrastruktur	21 718 542
2	Vidmakthållande av statens transportinfrastruktur	20 821 798
3	Trafikverket	1 283 636
4	Ersättning för sjöräddning och fritidsbåtsändamål	388 308
5	Ersättning för viss kanal- och slussinfrastruktur	162 284
6	Driftbidrag till icke statliga flygplatser	80 013
7	Trafikavtal	831 000
8	Viss internationell verksamhet	25 155
9	Statens väg- och transportforskningsinstitut	46 525
10	Från EU-budgeten finansierade stöd till Transeuropeiska nätverk	348 500
11	Trängselskatt i Stockholm	1 005 058
12	Transportstyrelsen	2 020 897
13	Trafikanalys	62 851
14	Trängselskatt i Göteborg	888 963
2	Politiken för informationssamhället	394 673
1	Post- och telestyrelsen	27 487
2	Ersättning för särskilda tjänster till funktionshindrade	138 278
3	Grundläggande betaltjänster	37 000
4	Informationsteknik och telekommunikation	23 844
5	Driftsäker och tillgänglig elektronisk kommunikation	120 014
6	Gemensamma e-förvaltningsprojekt av strategisk betydelse	48 050
23	Areella näringar, landsbygd och livsmedel	15 787 422
1	Skogsstyrelsen	406 278
2	Insatser för skogsbruket	366 373
3	Statens veterinärmedicinska anstalt	115 921
4	Bidrag till veterinär fältverksamhet	107 074
5	Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder	13 433
6	Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar	124 349
7	Ersättningar för viltskador m.m.	57 778
8	Statens jordbruksverk	519 086
9	Bekämpande av växtskadegörare	5 000
10	Gårdsstöd m.m.	6 097 400
11	Intervention för jordbruksprodukter m.m.	129 000

1000-tal kronor

12	Finansiella korrigeringar m.m.	75 472
13	Strukturstöd till fisket m.m.	46 105
14	Från EU-budgeten finansierade strukturstöd till fisket m.m.	143 051
15	Livsmedelsverket	303 139
16	Konkurrenskraftig livsmedelssektor	15 160
17	Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.	42 913
18	Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	2 740 505
19	Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	2 083 785
20	Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket	37 830
21	Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.	4 116
22	Stöd till innehavare av fjällägenheter m.m.	1 029
23	Främjande av rennäringen m.m.	107 915
24	Sveriges lantbruksuniversitet	1 727 833
25	Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning	515 700
26	Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien	1 177
24	Näringsliv	5 366 162
1	Näringspolitik	4 905 853
1	Verket för innovationssystem	220 176
2	Verket för innovationssystem: Forskning och utveckling	2 418 966
3	Institutens strategiska kompetensmedel	615 907
4	Tillväxtverket	268 960
5	Näringslivsutveckling	316 772
6	Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser	81 503
7	Turistfrämjande	109 824
8	Sveriges geologiska undersökning	224 428
9	Geovetenskaplig forskning	5 806
10	Miljösäkring av oljelagringsanläggningar	14 000
11	Patentbesvärsträtten	19 238
12	Bolagsverket	24 842
13	Bidrag till terminologisk verksamhet	4 288
14	Bidrag till Ingenjörsvetenskapsakademien	8 327
15	Konkurrensverket	215 192
16	Konkurrensforskning	13 657
17	Upprustning och drift av Göta kanal	25 210
18	Omstrukturering och genomlysning av statligt ägda företag	22 200
19	Kapitalinsatser i statliga bolag	1 000
20	Avgifter till vissa internationella organisationer	17 780
21	Finansiering av rättegångskostnader	18 000
22	Bidrag till företagsutveckling och innovation	259 777
2	Utrikeshandel, handels- och investeringsfrämjande	460 309
1	Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll: Myndighetsverksamhet	23 885
2	Kommerskollegium	83 553
3	Exportfrämjande verksamhet	243 889
4	Investeringsfrämjande	57 410
5	Avgifter till internationella handelsorganisationer	20 517
6	Bidrag till standardiseringen	31 055

1000-tal kronor

25	Allmänna bidrag till kommuner	94 490 852
1	Kommunalekonomisk utjämning	90 772 537
2	Utjämningsbidrag för LSS-kostnader	3 712 965
3	Bidrag till kommunalekonomiska organisationer	5 350
26	Statsskuldräntor m.m.	20 526 200
1	Räntor på statsskulden	20 371 000
2	Oförutsedda utgifter	10 000
3	Riksgäldskontorets provisionsutgifter	145 200
27	Avgiften till Europeiska unionen	40 126 178
1	Avgiften till Europeiska unionen	40 126 178
Summa anslag		890 900 386

2 Specifikation av budgetens inkomster för 2015

I det följande beräknas budgetens inkomster för 2015. Inkomsterna är fördelade på inkomsttyper och inkomstitlar.

		1000-tal kronor
Skatt på arbete		1 066 099 860
1100	Direkta skatter på arbete	565 998 256
1110	<i>Inkomstskatter</i>	687 148 071
1111	Statlig inkomstskatt	53 190 860
1115	Kommunal inkomstskatt	633 957 211
1120	<i>Allmän pensionsavgift</i>	109 240 622
1121	Allmän pensionsavgift	109 240 622
1130	<i>Artistskatt</i>	-535
1131	Artistskatt	-535
1140	<i>Skattereduktioner</i>	-230 389 902
1141	Allmän pensionsavgift	-109 939 801
1144	Fastighetsavgift	-199 075
1151	Sjöinkomst	-62 784
1153	Jobbskatteavdrag	-101 653 522
1154	Husavdrag	-18 517 720
1155	Gåvor till ideell verksamhet	0
1156	Övriga skattereduktioner	-17 000
1200	Indirekta skatter på arbete	500 101 604
1210	<i>Arbetsgivaravgifter</i>	492 341 548
1211	Sjukförsäkringsavgift	65 178 377
1212	Föräldraförsäkringsavgift	38 957 091
1213	Arbets-skadeavgift	4 495 049
1214	Ålderspensionsavgift	162 101 485
1215	Efterlevandepensionsavgift	17 530 691
1216	Arbetsmarknadsavgift	43 027 929
1217	Allmän löneavgift	148 036 946
1218	Ofördelade avgifter	0
1219	Nedsatta avgifter	13 013 980
1240	<i>Egenavgifter</i>	13 696 931
1241	Sjukförsäkringsavgift	-27 518
1242	Föräldraförsäkringsavgift	1 149 744
1243	Arbets-skadeavgift	132 442
1244	Ålderspensionsavgift, netto	5 302 010

1000-tal kronor

1245	Efterlevandepensionsavgift	517 071
1246	Arbetsmarknadsavgift	-68 333
1247	Allmän löneavgift	4 340 578
1248	Ofördelade avgifter	0
1249	Nedsatta avgifter	2 350 937
1260	<i>Avgifter till premiepensionssystemet</i>	-33 812 304
1261	Avgifter till premiepensionssystemet	-33 812 304
1270	<i>Särskild löneskatt</i>	42 564 854
1271	Pensionskostnader, företag	34 499 326
1272	Pensionskostnader, staten	3 398 518
1273	Förvärvsinkomster	3 415 151
1274	Egenföretagare	1 251 859
1275	Övrigt	0
1280	<i>Nedsättningar</i>	-15 364 917
1282	Arbetsgivaravgifter	-13 016 980
1283	Egenavgifter, generell nedsättning	-2 263 888
1284	Egenavgifter, regional nedsättning	-87 049
1290	<i>Tjänstegruppliv</i>	675 492
1291	Tjänstegruppliv	675 492
1300	Skatt på kapital	189 562 100
1310	<i>Skatt på kapital, hushåll</i>	41 171 512
1311	Skatt på kapital	55 882 330
1312	Skattereduktion kapital	-15 286 919
1313	Expansionsmedelsskatt	576 101
1320	<i>Skatt på företagsvinster</i>	94 129 123
1321	Skatt på företagsvinster	94 129 123
1322	Skattereduktioner	0
1330	<i>Kupongskatt</i>	4 351 249
1331	Kupongskatt	4 351 249
1340	<i>Avkastningsskatt</i>	9 143 215
1341	Avkastningsskatt, hushåll	147 693
1342	Avkastningsskatt, företag	8 721 383
1343	Avkastningsskatt på individuellt pensionssparande	274 139

1000-tal kronor

<i>1350</i>	<i>Fastighetsskatt</i>	<i>31 492 316</i>
1351	Fastighetsskatt, hushåll	697 302
1352	Fastighetsskatt, företag	14 458 252
1353	Kommunal fastighetsavgift, hushåll	13 166 087
1354	Kommunal fastighetsavgift, företag	3 170 675
<i>1360</i>	<i>Stämpelskatt</i>	<i>9 274 685</i>
1361	Stämpelskatt	9 274 685
<i>1380</i>	<i>Arvsskatt</i>	<i>0</i>
1381	Arvsskatt	0
1400	Skatt på konsumtion och insatsvaror	494 501 021
<i>1410</i>	<i>Mervärdesskatt</i>	<i>370 646 054</i>
1411	Mervärdesskatt	370 646 054
<i>1420</i>	<i>Skatt på alkohol och tobak</i>	<i>24 940 297</i>
1421	Skatt på tobak	11 405 020
1422	Skatt på etylalkohol	3 974 830
1423	Skatt på vin	5 428 338
1424	Skatt på mellanklassprodukter	180 995
1425	Skatt på öl	3 946 339
1426	Privatinförsel av alkohol och tobak	4775
1430-1450	Skatt på energi och miljö	72 874 502
<i>1430</i>	<i>Energiskatt</i>	<i>42 116 629</i>
1431	Skatt på elektrisk kraft	21 405 060
1432	Energiskatt bensin	10 595 032
1433	Energiskatt oljeprodukter	9 819 310
1434	Energiskatt övrigt	297 227
<i>1440</i>	<i>Koldioxidskatt</i>	<i>25 056 911</i>
1441	Koldioxidskatt bensin	8 413 187
1442	Koldioxidskatt oljeprodukter	15 643 540
1443	Koldioxidskatt övrigt	1 000 184
<i>1450</i>	<i>Övriga skatter på energi och miljö</i>	<i>5 700 962</i>
1451	Svavelskatt	29 117
1452	Skatt på råttolja	0
1453	Särskild skatt mot försurning	57 645
1454	Skatt på bekämpningsmedel	110 825
1455	Skatt på termisk effekt i kärnkraftsreaktorer	4 715 093
1456	Avfallsskatt	123 686
1457	Avgifter till Kemikalieinspektionen	12 300
1458	Övriga skatter	146 090

1000-tal kronor

1459	Intäkter från EU:s handel med utsläppsrätter	506 206
1470	Skatt på vägtrafik	19 036 612
1471	Fordonsskatt	13 556 118
1472	Vägavgifter	830 783
1473	Trängselskatt	1 859 000
1474	Skatt på trafikförsäkringspremier	2 790 711
1480	Övriga skatter	7 003 556
1481	Systembolaget AB:s överskott	102 000
1482	Inlevererat överskott från Svenska Spel AB	5 055 050
1483	Skatt på spel	16 758
1484	Lotteriskatt	1 303 453
1485	Lotteriavgifter	32 538
1486	Skatt på annonser och reklam	264 857
1488	Lokalradioavgifter	118 200
1489	Avgifter avseende Myndigheten för radio och tv	8 700
1491	Avgifter för telekommunikation	102 000
1492	Försäljningsskatt på motorfordon	0
1500	Skatt på import	5 956 256
1511	Tullmedel	5 680 140
1512	Sockeravgifter	276 116
1600	Restförda och övriga skatter	3 407 314
1610	Restförda skatter	-6 616 613
1611	Restförda skatter, hushåll	-2 105 406
1612	Restförda skatter, företag	-4 511 207
1620	Övriga skatter, hushåll	2 536 900
1621	Omprövningar aktuellt taxeringsår	-23 784
1622	Omprövningar äldre taxeringsår	49 582
1623	Anstånd	500 000
1624	Övriga skatter	1 758 253
1625	Skattetillegg	145 004
1626	Förseningsavgifter	107 845
1630	Övriga skatter företag	-258 201
1631	Omprövningar aktuellt taxeringsår	-1 660 360
1632	Omprövningar äldre taxeringsår	400 000
1633	Anstånd	-1 000 000
1634	Övriga skatter	522 315
1635	Skattetillegg	1 286 320
1636	Förseningsavgifter	193 524

1000-tal kronor

1640	<i>Intäkter som förs till fonder</i>	7 745 228
1641	Insättningsgarantiavgifter	4 595 754
1642	Avgifter till Kärnavfallsfonden	2 478 449
1644	Batteriavgifter	4 869
1645	Kväveoxidavgifter	666 156

Totala skatteintäkter 1 759 526 551

1700	Avgående poster, skatter till EU	-5 956 256
1710	<i>EU-skatter</i>	-5 956 256
1711	EU-skatter	-5 956 256

Offentliga sektorns skatteintäkter 1 753 570 295

1800	Avgående poster, skatter till andra sektorer	-874 239 217
1810	<i>Skatter till andra sektorer</i>	-874 239 217
1811	Kommunala inkomstskatter	-649 903 510
1812	Avgifter till AP-fonder	-224 335 707

Statens skatteintäkter 879 331 078

1900	Periodiseringar	-3 158 187
1910	<i>Uppbördsförskjutningar</i>	4 040 592
1911	Uppbördsförskjutningar	4 040 592

1920	<i>Betalningsförskjutningar</i>	-7 249 776
1921	Kommuner och landsting	3 091 216
1922	Ålderspensionssystemet	-72 111
1923	Företag och hushåll	-9 318 622
1924	Kyrkosamfund	-979 527
1925	EU	29 268

1930	<i>Anstånd</i>	50 997
1931	Anstånd	50 997

1000 Statens skatteinkomster 876 172 891

2100 Rörelseöverskott 2 823 000

1000-tal kronor

2110	<i>Affärsverkens inlevererade överskott</i>	323 000
2114	Luftfartsverkets inlevererade överskott	11 000
2116	Affärsverket Svenska Kraftnäts inlevererade utdelning och inleverans av motsvarighet till statlig skatt	312 000
2118	Sjöfartsverkets inlevererade överskott	0
2120	<i>Övriga myndigheters inlevererade överskott</i>	100 000
2124	Inlevererat överskott av Riksgäldskontorets garantiverksamhet	50 000
2126	Inlevererat överskott av statsstödd exportkredit	50 000
2130	<i>Riksbankens inlevererade överskott</i>	2 400 000
2131	Riksbankens inlevererade överskott	2 400 000
2200	Överskott av statens fastighetsförvaltning	438 000
2210	<i>Överskott av fastighetsförvaltning</i>	438 000
2215	Inlevererat överskott av statens fastighetsförvaltning	438 000
2300	Ränteinkomster	1 838 621
2320	<i>Räntor på näringslån</i>	-834
2314	Ränteinkomster på lån till fiskerinäringen	2
2316	Ränteinkomster på vattenkraftslån	0
2322	Räntor på övriga näringslån, Kammarkollegiet	-1 004
2323	Räntor på övriga näringslån	0
2324	Ränteinkomster på lokaliseringsslån	168
2340	<i>Räntor på studielån</i>	39 000
2341	Ränteinkomster på statens lån för universitetsstudier och garantilån för studerande	0
2342	Ränteinkomster på allmänna studielån	39 000
2343	Ränteinkomster på studielån upptagna efter 1988	0
2390	<i>Övriga ränteinkomster</i>	1 800 455
2391	Ränteinkomster på markförvärv för jordbrukets rationalisering	15
2392	Räntor på intressemedel	0
2394	Övriga ränteinkomster	92 640
2397	Räntor på skattekonto m.m., netto	1 707 800
2400	Inkomster av statens aktier	18 000 000
2410	<i>Inkomster av statens aktier</i>	18 000 000
2411	Inkomster av statens aktier	18 000 000
2500	Offentligrättsliga avgifter	8 695 723

1000-tal kronor

2511	Expeditions- och ansökningsavgifter	910 759
2522	Fastställande av åldersgränser för framställning i film	4 000
2525	Finansieringsavgift från arbetslöshetskassor	3 133 928
2526	Utjämningsavgift från arbetslöshetskassor	0
2527	Avgifter för statskontroll av krigsmaterieltillverkning	26 400
2528	Avgifter vid bergsstaten	12 000
2529	Avgifter vid patent- och registreringsväsendet	111 756
2531	Avgifter för registrering i förenings- m.fl. register	2 663
2532	Avgifter vid kronofogdemyndigheterna	1 395 000
2534	Avgifter vid Transportstyrelsen	1 549 000
2535	Avgifter för statliga garantier	0
2537	Miljöskyddsavgifter	128 700
2539	Täktavgift	0
2541	Avgifter vid Tullverket	0
2542	Patientavgifter vid tandläkarutbildningen	3 000
2548	Avgifter för Finansinspektionens verksamhet	458 000
2551	Avgifter från kärnkraftverken	285 000
2552	Övriga offentligrättsliga avgifter	469 525
2553	Registreringsavgift till Fastighetsmäklarinspektionen	17 320
2557	Avgifter vid statens internbank i Riksgäldskontoret	4 672
2558	Avgifter för årlig revision	135 000
2559	Avgifter för etikprövning av forskning	27 000
2561	Efterbevaknings- och tillsynsavgifter	22 000
2600	Försäljningsinkomster	57 000
2624	Inkomster av uppbörd av felparkeringsavgifter	57 000
2625	Utförsäljning av beredskapslager	0
2627	Offentlig lagring, försäljningsintäkter	0
2700	Böter m.m.	1 185 600
2711	Restavgifter och dröjsmålsavgifter	97 000
2712	Bötesmedel	985 000
2713	Vattenföroreningsavgift m.m.	2 600
2714	Sanktionsavgifter m.m.	50 000
2717	Kontrollavgifter vid särskild skattekontroll	51 000
2800	Övriga inkomster av statens verksamhet	612 000
2811	Övriga inkomster av statens verksamhet	612 000
2000	Inkomster av statens verksamhet	33 649 944
3100	Inkomster av försålda byggnader och maskiner	0

1000-tal kronor

3120	<i>Statliga myndigheters inkomster av försålda byggnader och maskiner</i>	0
3125	Fortifikationsverkets försäljning av fastigheter	0
3200	Övriga inkomster av markförsäljning	0
3211	Övriga inkomster av markförsäljning	0
3300	Övriga inkomster av försåld egendom	15 000 000
3311	Inkomster av statens gruvegendom	0
3312	Övriga inkomster av försåld egendom	15 000 000
3000	Inkomster av försåld egendom	15 000 000
4100	Återbetalning av näringslån	1 800
4120	<i>Återbetalning av jordbrukslån</i>	400
4123	Återbetalning av lån till fiskerinäringen	400
4130	<i>Återbetalning av övriga näringslån</i>	1 400
4131	Återbetalning av vattenkraftslån	0
4132	Återbetalning av lån avseende såddfinansiering	0
4136	Återbetalning av övriga näringslån, Kammarkollegiet	0
4137	Återbetalning av övriga näringslån, Statens jordbruksverk	1 000
4138	Återbetalning av tidigare infriade statliga garantier	0
4139	Återbetalning av lokaliseringlån	400
4300	Återbetalning av studielån	733 100
4311	Återbetalning av statens lån för universitetsstudier	0
4312	Återbetalning av allmänna studielån	100
4313	Återbetalning av studiemedel	733 000
4500	Återbetalning av övriga lån:	141 000
4516	Återbetalning av utgivna startlån och bidrag	0
4525	Återbetalning av lån för svenska FN-styrkor	1 000
4526	Återbetalning av övriga lån	140 000
4000	Återbetalning av lån	875 900
5100	Avskrivningar och amorteringar	159 000
5120	<i>Avskrivningar på fastigheter</i>	159 000

		1000-tal kronor
5121	Amortering på statskapital	159 000
5130	<i>Uppdragsmyndigheters komplementkostnader</i>	0
5131	Uppdragsmyndigheters m.fl. komplementkostnader	0
5200	Statliga pensionsavgifter	9 839 000
5211	Statliga pensionsavgifter	9 839 000
5000	Kalkylmässiga inkomster	9 998 000
6100	Bidrag från EU:s jordbruksfonder	8 383 200
6110	<i>Bidrag från Europeiska garantifonden för jordbruket</i>	<i>6 071 200</i>
6111	Gårdsstöd	5 921 200
6113	Övriga interventioner	130 000
6114	Exportbidrag	0
6115	Djurbidrag	0
6116	Offentlig lagring	12 000
6119	Övriga bidrag från Europeiska garantifonden för jordbruket	8 000
6120	<i>Bidrag från EU till landsbygdsutvecklingen</i>	<i>2 312 000</i>
6123	Europeiska utvecklings och garantifonden - garantisektionen 2000–2006	0
6124	Bidrag från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling 2007–2013	0
6125	Bidrag från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling 2014-2020	2 312 000
6200	Bidrag från EU till fiskerieringen	74 000
6213	Bidrag från Europeiska fiskefonden 2007–2013	39 000
6214	Bidrag från Europeiska havs- och fiskerifonden 2014-2020	35 000
6300	Bidrag från Europeiska regionala utvecklingsfonden	324 000
6313	Bidrag från Europeiska regionala utvecklingsfonden 2007–2013	218 000
6314	Bidrag från Europeiska regionala utvecklingsfonden 2014-2020	106 000
6400	Bidrag från Europeiska socialfonden	951 500
6413	Bidrag från Europeiska socialfonden 2007–2013	556 000
6414	Bidrag från Europeiska socialfonden 2014–2020	395 500
6500	Bidrag till transeuropeiska nätverk	400 000
6511	Bidrag till transeuropeiska nätverk	400 000

1000-tal kronor

6900	Övriga bidrag från EU	200 000
6911	Övriga bidrag från EU	200 000
6912	Bidrag till EU:s omstruktureringsfond för sockersektorn	0
6000	Bidrag m.m. från EU	10 332 700
7100	Tillkommande skatter	9 233 097
7110	<i>EU-skatter</i>	5 926 988
7112	Tullmedel	5 652 436
7113	Jordbrukstullar och sockeravgifter	274 552
7114	Avgifter till EU:s omstruktureringsfond för sockersektorn	0
7120	<i>Kommunala utjämningsavgifter</i>	3 306 109
7121	Utjämningsavgift för LSS-kostnader	3 306 109
7200	Avräkningar	-92 756 782
7210	<i>Intäkter som förs till fonder</i>	-7 745 228
7211	Intäkter som förs till fonder	-7 745 228
7220	<i>Kompensation för mervärdesskatt</i>	-85 011 554
7221	Avräknad mervärdesskatt, statliga myndigheter	-30 025 340
7222	Kompensation för mervärdesskatt, kommuner	-54 986 214
7000	Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet	-83 523 685
8100	Utgifter som redovisas som krediteringar på skattekonto	-8 431 911
8124	Sjöfartsstöd	-1 572 911
8125	Nystartsjobb	-6 774 000
8126	Stöd till yrkesintroduktionsanställning	-67 000
8127	Stöd till korttidsarbete	0
8128	Ersättning för höga sjuklönekostnader	-18 000
8000	Utgifter som redovisas som krediteringar på skattekonto	-8 431 911
9000	Löpande redovisade skatter m.m.	0
Summa inkomster		854 073 839

Bilaga 2

Tabellsamling
makroekonomisk
utveckling offentliga
finanser

Bilaga 2

Tabellsamling makroekonomisk utveckling offentliga finanser

Innehållsförteckning

1	Tabeller till avsnitt 4.1 Internationell konjunkturutveckling.....	5
2	Tabeller till avsnitt 4.2.1 BNP.....	6
3	Tabeller till avsnitt 4.2.2 Arbetsmarknad.....	11
4	Tabeller till avsnitt 4.2.3 Resursutnyttjande.....	13
5	Tabeller till avsnitt 4.2.4 Löner och inflation.....	14
6	Tabeller till avsnitt 4.2.5 Räntor och växelkurser.....	15
7	Tabeller till avsnitt 8 Utgifter.....	16
8	Tabeller till avsnitt 9 Offentliga sektorns finanser, statens budgetsaldo och statsskuld.....	18

Tabellförteckning

Tabell 1 BNP-tillväxt, internationell	5
Tabell 2 Försörjningsbalans, fasta priser	6
Tabell 3 Försörjningsbalans, fasta priser. Kalenderkorrigerad.....	6
Tabell 4 Försörjningsbalans, löpande priser.....	7
Tabell 5 Försörjningsbalans, deflatorer	7
Tabell 6 Bidrag till tillväxt	8
Tabell 7 Fasta bruttoinvesteringar	8
Tabell 8 Hushållens ekonomi.....	9
Tabell 9 Näringslivets produktion, baspris	9
Tabell 10 Offentlig produktion, baspris.....	10
Tabell 11 Bytesbalans.....	10
Tabell 12 Bruttonationalinkomst (BNI)	10
Tabell 13 Arbetsmarknad	11
Tabell 14 Sysselsatta i näringslivet	12
Tabell 15 Sysselsatta i offentliga myndigheter	12
Tabell 16 Resursutnyttjande och potentiella variabler	13
Tabell 17 Löneutveckling och inflation.....	14
Tabell 18 Räntor och valutor	15
Tabell 19 Utgiftstak och budgeteringsmarginal	16
Tabell 20 Utgifter per utgiftsområde 2013–2018	17
Tabell 21 Offentliga sektorns finanser.....	18
Tabell 22 Statens finanser	19
Tabell 23 Ålderspensionssystemet.....	19
Tabell 24 Kommunsektorns finanser.....	20
Tabell 25 Strukturellt sparande	20

1 Tabeller till avsnitt 4.1 Internationell konjunkturutveckling

Tabell 1 BNP-tillväxt, internationell

Procentuell förändring, fasta priser. Utfall för 2009–2013, prognos för 2014–2018.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
USA	-2,8	2,5	1,6	2,3	2,2	2,2	3,2	3,0	2,9	2,6
Euroområdet	-4,4	1,9	1,6	-0,6	-0,4	0,8	1,5	1,6	1,6	1,6
EU	-4,5	2,0	1,7	-0,3	0,1	1,4	1,9	2,0	2,0	2,0

Källor: Eurostat, Bureau of Economic Analysis och egna beräkningar.

2 Tabeller till avsnitt 4.2.1 BNP

Tabell 2 Försörjningsbalans, fasta priser

	Mdkr 2013 ¹	Procentuell förändring, fasta priser, om annat ej anges. Utfall för 2009–2013, prognos för 2014–2018.									
		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Hushållens konsumtionsutgifter	1 764	0,4	3,9	1,9	0,8	2,1	2,9	3,2	2,9	2,8	2,5
Offentliga konsumtionsutgifter	990	2,3	1,3	0,8	1,1	1,6	1,1	1,5	1,1	0,3	0,3
Stat	269	2,5	3,4	0,7	2,5	2,2	0,8	0,4	-1,0	-2,1	-1,5
Kommunsektor	721	2,2	0,6	0,9	0,6	1,3	1,3	1,9	1,8	1,2	1,0
Fasta bruttoinvesteringar	836	-13,4	6,0	5,7	-0,2	-0,1	4,5	5,5	6,1	4,6	4,0
Näringsliv	674	-16,0	5,7	7,1	-0,7	-0,2	4,9	6,5	6,9	4,6	4,5
Stat	90	0,8	7,8	-2,8	-0,6	-1,1	2,4	1,3	3,9	5,6	1,3
Kommunsektor	69	-1,5	6,8	3,9	5,1	2,2	3,6	0,0	0,9	2,4	1,9
Lagerinvesteringar ²	0	-1,6	2,1	0,5	-1,1	0,1	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Export	1 653	-14,5	11,9	6,1	1,0	-0,5	2,3	5,4	6,4	5,2	5,3
Varuexport	1 178	-18,7	15,8	6,8	0,3	-2,2	1,5	5,1	6,2	5,0	5,2
Tjänsteexport	475	-1,4	2,2	4,0	3,0	4,0	4,3	6,1	6,9	5,5	5,5
Import ³	1 468	-14,1	12,8	7,3	0,5	-0,8	4,6	6,1	6,5	5,3	5,5
Varuimport	1 040	-16,6	17,2	8,7	-0,8	-2,4	3,9	6,0	6,3	4,8	5,1
Tjänsteimport	427	-7,1	2,3	3,7	4,3	3,4	6,1	6,3	7,0	6,5	6,3
BNP	3 776	-5,2	6,0	2,7	-0,3	1,5	2,1	3,0	3,2	2,6	2,4

¹ Löpande priser.

² Lagerinvesteringarna är uttryckta som bidrag till BNP-tillväxt (procentenheter) och inte som procentuell volymförändring.

³ I summering av BNP utgör importen en avdragspost.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 3 Försörjningsbalans, fasta priser. Kalenderkorrigerad

	Mdkr 2013 ¹	Procentuell förändring, fasta priser. Utfall för 2009–2013, prognos för 2014–2018.									
		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Hushållens konsumtionsutgifter	1 764	0,4	3,8	1,9	0,9	2,1	3,0	3,1	2,8	2,9	2,6
Offentliga konsumtionsutgifter	990	2,4	1,0	0,8	1,6	1,6	1,3	1,1	0,7	0,7	0,5
Stat	269	2,7	3,1	0,7	2,9	2,2	0,9	0,1	-1,3	-1,9	-1,4
Kommunsektor	721	2,3	0,1	0,9	1,2	1,4	1,5	1,4	1,4	1,6	1,1
Fasta bruttoinvesteringar	836	-13,2	5,6	5,7	0,3	-0,1	4,7	5,1	5,8	4,9	4,1
Näringsliv	674	-15,9	5,4	7,1	-0,3	-0,1	5,1	6,1	6,5	5,0	4,6
Stat	90	0,8	7,6	-2,8	-0,3	-1,1	2,6	1,0	3,5	6,1	1,4
Kommunsektor	69	-1,5	6,8	3,9	5,0	2,2	3,6	0,0	0,9	2,4	1,9
Export	1 653	-14,3	11,4	6,1	1,6	-0,5	2,6	4,9	6,0	5,6	5,4
Varuexport	1 178	-18,5	15,3	6,9	0,9	-2,2	1,8	4,6	5,8	5,4	5,3
Tjänsteexport	475	-1,3	1,9	4,0	3,4	4,1	4,5	5,6	6,5	5,9	5,6
Import ³	1 468	-13,9	12,3	7,4	1,1	-0,9	4,8	5,7	6,1	5,8	5,6
Varuimport	1 040	-16,3	16,5	8,7	0,0	-2,4	4,2	5,5	5,8	5,4	5,3
Tjänsteimport	427	-7,1	2,1	3,7	4,6	3,4	6,1	6,2	6,9	6,7	6,4
BNP	3 776	-5,1	5,7	2,7	0,1	1,5	2,2	2,8	3,0	2,9	2,5

¹ Löpande priser, ej kalenderkorrigerade.

² I summering av BNP utgör importen en avdragspost.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 4 Försörjningsbalans, löpande priser

	Mdkr 2013	Procentuell förändring, löpande priser. Utfall för 2009–2013, prognos för 2014–2018.									
		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Hushållens konsumtionsutgifter	1 764	2,6	5,4	3,6	1,3	2,8	3,7	4,8	4,6	4,6	4,5
Offentliga konsumtionsutgifter	990	3,3	3,0	3,9	3,7	3,6	3,9	3,8	3,7	3,7	3,6
Stat	269	4,7	3,8	4,4	4,4	3,9	3,5	2,8	1,9	1,8	2,3
Kommunsektor	721	2,8	2,7	3,7	3,4	3,5	4,1	4,2	4,4	4,4	4,1
Fasta bruttoinvesteringar	836	-10,9	6,7	5,9	0,5	0,2	6,1	7,2	7,7	6,1	5,4
Stat	90	2,2	8,7	-2,0	1,2	-1,2	3,9	3,1	5,4	7,2	2,7
Kommunsektor	69	1,3	8,9	7,0	6,6	2,5	4,9	1,9	2,4	3,9	3,3
Export	1 653	-13,4	11,2	5,0	0,0	-3,1	4,0	6,9	7,6	6,1	6,1
Varuexport	1 178	-17,6	14,7	5,2	-1,4	-5,6	3,4	6,5	7,0	5,5	5,7
Tjänsteexport	475	-0,3	2,4	4,5	4,0	3,5	5,5	8,0	9,0	7,4	7,2
Import ¹	1 468	-13,7	12,6	7,1	-0,6	-3,8	6,7	7,4	7,9	6,4	6,3
Varuimport	1 040	-17,4	17,6	8,3	-2,7	-6,3	5,4	7,3	7,7	5,9	5,9
Tjänsteimport	427	-3,6	0,9	3,6	5,3	3,0	9,8	7,5	8,4	7,6	7,2
Nettoexporten som andel av BNP	186 ²	5,8	5,5	4,7	4,9	4,9	4,0	3,9	3,9	3,8	3,8
BNP	3 776	-2,9	7,0	3,9	0,8	2,5	3,5	4,9	5,1	4,6	4,5

¹ I summering av BNP utgör importen en avdragspost.² Nettoexport.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 5 Försörjningsbalans, deflatorer

Procentuell förändring. Utfall för 2009–2013, prognos för 2014–2018.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Hushållens konsumtionsutgifter	2,2	1,5	1,7	0,5	0,8	0,8	1,5	1,7	1,8	2,0
Offentliga konsumtionsutgifter	1,0	1,7	3,0	2,6	2,1	2,7	2,3	2,6	3,4	3,3
Fasta bruttoinvesteringar	2,8	0,7	0,3	0,8	0,4	1,5	1,6	1,5	1,5	1,4
Lagerinvesteringar	7,0	2,4	1,9	179,1	-63,2	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
Export	1,3	-0,7	-1,0	-1,0	-2,6	1,7	1,5	1,2	0,9	0,8
Varuexport	1,4	-1,0	-1,6	-1,7	-3,4	1,9	1,3	0,8	0,5	0,5
Tjänsteexport	1,1	0,3	0,5	0,9	-0,5	1,1	1,8	2,0	1,8	1,6
Import	0,4	-0,1	-0,2	-1,1	-3,0	2,0	1,2	1,3	1,0	0,8
Varuimport	-1,0	0,3	-0,3	-1,9	-4,0	1,4	1,2	1,3	1,0	0,8
Tjänsteimport	3,8	-1,4	0,0	0,9	-0,4	3,6	1,1	1,3	1,0	0,9
Bytesförhållande	0,9	-0,5	-0,8	0,1	0,4	-0,3	0,3	-0,1	-0,1	0,0
BNP	2,4	1,0	1,2	1,1	1,0	1,4	1,9	1,8	2,0	2,1

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 6 Bidrag till tillväxt

Procentenheter. Fasta priser. Utfall för 2009–2013, prognos för 2014–2018.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Hushållens konsumtionsutgifter	0,2	1,8	0,9	0,4	1,0	1,4	1,5	1,4	1,3	1,2
Offentliga konsumtionsutgifter	0,6	0,3	0,2	0,3	0,4	0,3	0,4	0,3	0,1	0,1
Stat	0,2	0,2	0,0	0,2	0,2	0,1	0,0	-0,1	-0,1	-0,1
Kommunsektor	0,4	0,1	0,2	0,1	0,2	0,2	0,4	0,3	0,2	0,2
Fasta bruttoinvesteringar	-3,3	1,3	1,3	-0,1	0,0	1,0	1,2	1,4	1,1	1,0
Lagerinvesteringar	-1,6	2,1	0,5	-1,1	0,1	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Export	-7,2	5,3	2,8	0,5	-0,2	1,0	2,4	2,9	2,4	2,5
Import	6,1	-4,9	-3,0	-0,2	0,4	-1,8	-2,4	-2,7	-2,3	-2,4
BNP¹	-5,2	6,0	2,7	-0,3	1,5	2,1	3,0	3,2	2,6	2,4

¹ Procentuell förändring.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 7 Fasta bruttoinvesteringar

	Mdkr 2013 ¹	Procentuell förändring, fasta priser. Utfall för 2009–2013, prognos för 2014–2018.									
		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Näringsliv ²	539	-15,3	4,1	6,8	2,3	-1,1	0,8	6,6	7,3	4,5	4,1
Varuproducenter	256	-14,5	4,5	5,5	-0,4	-1,7	1,8	7,1	7,0	4,6	4,5
Industri	164	-15,0	3,4	8,8	-3,1	-1,0	1,7	8,1	8,0	5,1	5,0
Övriga varuproducenter	92	-13,7	6,4	-0,2	4,7	-3,0	2,1	5,4	5,2	3,7	3,6
Tjänsteproducenter ²	283	-16,0	3,8	8,1	4,8	-0,6	-0,2	6,1	7,5	4,3	3,8
Bostäder	135	-19,0	12,7	8,0	-11,8	3,8	21,5	6,3	5,6	5,2	5,5
Offentlig sektor ³	159	-0,1	7,4	-0,2	1,7	0,3	2,9	0,7	2,6	4,2	1,5
Stat	90	0,8	7,8	-2,8	-0,6	-1,1	2,4	1,3	3,9	5,6	1,3
Kommunsektor	69	-1,5	6,8	3,9	5,1	2,2	3,6	0,0	0,9	2,4	1,9
Totalt	836	-13,4	6,0	5,7	-0,2	-0,1	4,5	5,5	6,1	4,6	4,0

¹ Löpande priser.² Exklusive bostäder.³ Här avses den skattefinansierade delen av offentlig sektor som i nationalräkenskaperna benämns Offentliga myndigheter.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 8 Hushållens ekonomi

Hushållens inkomster		Procentuell förändring, fasta priser. Utfall för 2009–2013, prognos för 2014–2018.									
	Mdkr 2013 ¹	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Real disponibel inkomst ²		1,5	2,4	3,7	3,6	2,1	2,5	1,9	3,1	3,0	2,1
Prisindex ³		2,2	1,5	1,7	0,5	0,8	0,8	1,5	1,7	1,8	2,0
Nominell disponibel inkomst	1 925	3,7	3,9	5,4	4,1	2,9	3,2	3,4	4,9	4,8	4,1
Lönesumma ⁴	1 529	0,3	3,0	5,4	3,7	2,4	4,0	4,4	4,7	4,7	4,4
Övriga faktorinkomster	164	-6,0	8,0	2,4	-6,9	3,8	3,3	3,2	3,6	3,8	3,7
Räntor och utdelningar, netto ⁵	122	0,3	1,1	0,1	0,7	0,2	-0,2	0,4	0,9	0,8	0,4
Offentliga transfereringar	580	6,9	0,3	-1,1	4,3	4,5	1,4	3,1	4,8	4,3	3,5
Pensioner	316	7,4	0,8	0,5	6,3	5,7	0,1	2,8	5,8	6,1	4,6
Sjukdom	105	-2,4	-6,3	-2,2	2,1	2,5	4,4	2,7	2,3	2,5	2,6
Arbetsmarknad	35	53,5	9,0	-13,7	6,7	6,1	-2,8	3,1	-8,1	-1,9	-1,9
Familjer och barn	65	2,1	3,8	2,4	4,2	3,7	2,1	4,3	3,1	3,1	2,6
Studier	14	9,0	2,8	-0,5	0,5	0,5	1,0	3,7	-0,8	0,8	2,2
Övrigt	47	10,8	1,1	-2,5	-3,2	2,2	4,8	3,7	16,2	2,9	2,8
Privata transfereringar	119	-0,9	8,5	24,0	12,1	5,4	3,8	5,1	6,8	6,8	6,0
Skatter och avgifter	589	-4,6	2,5	-0,1	2,8	4,0	2,2	6,6	6,2	5,7	4,8
Hushållens sparande		Andel av disponibel inkomst									
	Mdkr 2013 ¹	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Eget sparande	162	5,5	4,1	5,8	8,4	8,4	8,0	6,7	7,0	7,2	6,8
Nettosparande i avtalspensioner (inklusive pps ⁶)	158	7,5	7,3	7,7	8,0	8,2	8,0	8,2	8,1	7,9	7,8
Total sparkvot ⁷	319	12,1	10,7	12,5	15,1	15,3	14,8	13,8	13,9	14,0	13,6
Finansiellt sparande	285	10,6	8,4	10,7	14,5	14,8	13,9	12,6	12,6	12,4	11,9

Anm.: Skillnaden mellan begreppen nettosparande och finansiellt sparande är framför allt att kapitalförslitning på hushållens kapitalstock utgör en avdragspost vid beräkning av nettosparandet, medan investeringsutgifter är en avdragspost vid beräkning av det finansiella sparandet. Om nettoinvesteringarna överstiger kapitalförslitningen blir det finansiella sparandet lägre än nettosparandet.

¹ Löpande priser.

² Hushållens reala disponibla inkomst beräknas genom att den nominella inkomsten deflateras med implicitprisindex för hushållens konsumtionsutgifter.

³ Implicitprisindex för hushållens konsumtionsutgifter.

⁴ Lönesumman motsvarar antalet arbetade timmar multiplicerat med timlön.

⁵ Vid räntor och utdelningar anges nettobidraget i procentuell volymförändring.

⁶ Premiepensionssparande.

⁷ Total sparkvot = nettosparande inklusive sparande i avtalspensioner (inklusive premiepensionssparande) / (disponibel inkomst + nettosparande i avtalspensioner (inklusive premiepensionssparande)).

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 9 Näringslivets produktion, baspris

		Procentuell förändring, fasta priser. Utfall för 2009–2013, prognos för 2014–2018.									
	Mdkr 2013 ¹	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Varuproducenter	911	-14,8	14,8	2,3	-4,2	-0,6	2,0	3,9	4,7	4,1	3,3
Industri	570	-19,6	23,1	4,1	-7,0	-0,8	0,3	4,6	6,1	5,7	4,4
Byggverksamhet	183	-9,6	3,6	-2,3	-5,9	-0,3	8,3	4,1	3,4	2,1	2,2
Tjänsteproducenter	1 691	-2,8	4,0	4,8	2,0	3,2	2,7	3,5	3,4	3,0	2,9
Tjänsteproducenter exkl. FoF ²	1 250	-3,3	6,6	4,7	1,8	2,8	3,3	4,3	4,1	3,5	3,4
Näringslivet totalt	2 601	-7,5	8,0	3,9	-0,4	1,8	2,5	3,7	3,9	3,4	3,1

¹ Löpande priser.

² Finans- och fastighetstjänstbranscherna.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 10 Offentlig produktion, baspris

	Mdkr 2013 ¹	Procentuell förändring, fasta priser. Utfall för 2009–2013, prognos för 2014–2018.									
		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Kommunsektor	475	0,8	-0,9	-0,3	0,0	-0,1	0,9	1,7	2,0	0,7	0,6
Stat	213	0,5	3,4	-0,8	2,4	0,9	1,6	0,6	-0,2	-1,3	-1,1
Total offentlig produktion	688	0,7	0,4	-0,5	0,7	0,2	1,1	1,4	1,3	0,1	0,1

¹ Löpande priser.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 11 Bytesbalans

Miljarder kronor, löpande priser, om annat ej anges. Utfall för 2009–2013, prognos för 2014–2018.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Handelsbalans	94	84	75	76	64	47	41	36	33	32
<i>procent av BNP</i>	<i>2,9</i>	<i>2,4</i>	<i>2,0</i>	<i>2,1</i>	<i>1,7</i>	<i>1,2</i>	<i>1,0</i>	<i>0,8</i>	<i>0,7</i>	<i>0,7</i>
Tjänstebalans	86	103	110	113	146	137	150	167	178	190
Faktorinkomster	55	70	78	88	103	100	107	104	119	125
Löpande transfereringar	-41	-45	-50	-65	-62	-60	-68	-63	-71	-77
Bytesbalans	195	212	212	212	251	225	231	244	259	271
<i>procent av BNP</i>	<i>5,9</i>	<i>6,0</i>	<i>5,8</i>	<i>5,8</i>	<i>6,7</i>	<i>5,7</i>	<i>5,6</i>	<i>5,7</i>	<i>5,8</i>	<i>5,8</i>
Kapitaltransfereringar	-4	-5	-6	-6	-9	-6	-6	-6	-7	-8
Finansiellt sparande	191	207	207	207	242	219	225	238	253	264
<i>procent av BNP</i>	<i>5,8</i>	<i>5,9</i>	<i>5,7</i>	<i>5,6</i>	<i>6,4</i>	<i>5,6</i>	<i>5,5</i>	<i>5,5</i>	<i>5,6</i>	<i>5,6</i>
Bytesförhållande										
<i>procentuell utveckling</i>	<i>0,9</i>	<i>-0,5</i>	<i>-0,8</i>	<i>0,1</i>	<i>0,4</i>	<i>-0,3</i>	<i>0,3</i>	<i>-0,1</i>	<i>-0,1</i>	<i>0,0</i>

Anm.: Utfall för handels- och tjänstebalans enligt Betalningsbalansstatistiken.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 12 Bruttonationalinkomst (BNI)

Miljarder kronor, löpande priser. Utfall för 2009–2013, prognos för 2014–2018.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
BNP	3 289	3 520	3 657	3 685	3 776	3 907	4 100	4 307	4 507	4 710
Primära inkomster netto	84	97	104	115	128	107	114	110	125	131
BNI	3 373	3 617	3 761	3 800	3 904	4 014	4 213	4 417	4 632	4 841

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

3 Tabeller till avsnitt 4.2.2 Arbetsmarknad

Tabell 13 Arbetsmarknad											
	Nivå, tusental om annat ej anges 2013	Procentuell förändring om annat ej anges. Utfall för 2009–2013, prognos för 2014–2018.									
		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
BNP ¹	3 776	-5,2	6,0	2,7	-0,3	1,5	2,1	3,0	3,2	2,6	2,4
Produktivitet ²	444	-3,0	3,6	1,0	0,0	1,2	1,1	1,2	1,4	2,1	1,8
Produktivitet i näringslivet	488	-3,8	4,3	1,3	0,2	1,7	1,5	1,5	1,7	2,5	2,2
Arbetade timmar ³	7 511	-2,9	2,6	2,0	-0,1	0,3	1,1	1,9	1,9	0,6	0,6
Medelarbetstid ⁴	1 596	-0,8	2,0	-0,3	-0,8	-0,7	-0,3	0,5	0,7	-0,3	-0,2
<i>Kalenderkorrigerad utveckling⁵</i>											
BNP ¹	3 781	-5,1	5,7	2,7	0,1	1,5	2,2	2,8	3,0	2,9	2,5
Produktivitet ²	443	-3,1	3,9	0,9	-0,4	1,1	0,9	1,5	1,7	1,8	1,7
Produktivitet i näringslivet	487	-4,0	4,7	1,2	-0,3	1,7	1,3	1,9	2,1	2,1	2,0
Arbetade timmar ³	7 535	-2,6	2,0	2,0	0,7	0,3	1,4	1,3	1,3	1,2	0,8
Medelarbetstid ⁴	1 601	-0,5	1,4	-0,3	0,0	-0,7	0,0	-0,1	0,2	0,3	0,1
Sysselsatta, 15–74 år	4 705	-2,1	0,6	2,3	0,7	1,0	1,3	1,4	1,2	0,9	0,8
Sysselsatta, 20–64 år	4 439	-1,9	0,4	2,2	0,6	1,0	1,1	1,4	1,1	0,8	0,7
Sysselsättningsgrad 15–74 år ⁶		64,7	64,4	65,4	65,5	65,7	66,2	66,5	66,6	66,6	66,8
Sysselsättningsgrad 20–64 år ^{6,7}		78,3	78,1	79,4	79,4	79,8	80,0	80,4	80,5	80,5	80,7
Arbetskraften, 15–74 år	5 116	0,2	0,8	1,4	0,9	1,1	1,2	0,7	0,5	0,6	0,5
Arbetskraftsdeltagande 15–74 ⁸		70,5	70,5	70,9	71,1	71,5	71,9	71,7	71,4	71,1	71,1
Arbetslöshet, 15–74 år ⁹	411	8,3	8,6	7,8	8,0	8,0	7,9	7,3	6,7	6,4	6,1
Befolkning, 15–74 år	7 156	1,1	0,9	0,7	0,6	0,6	0,7	0,9	1,0	0,8	0,6
Befolkning, 20–64 år	5 565	0,6	0,6	0,6	0,5	0,5	0,7	0,9	1,0	0,8	0,5
Programdeltagare ¹⁰	243	3,0	4,4	4,4	4,5	4,7	4,7	4,8	4,7	4,7	4,7
Deltagare i konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska program vid Arbetsförmedlingen											
		Tusental personer, årsgenomsnitt									
		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Sysselsatta		9	10	9	10	14	17	29	54	55	48
I utbildning		118	175	168	177	186	179	171	140	138	142
Totalt¹¹		127	185	178	187	201	195	200	193	193	190

¹ BNP till marknadspris, fasta priser. Nivå avser miljarder kronor.

² Arbetsproduktivitet mätt som BNP till baspris per arbetad timme.

³ Enligt nationalräkenskaperna. Nivå avser miljoner timmar.

⁴ Avser arbetade timmar per år enligt nationalräkenskaperna dividerat med årsmedeltal för antal sysselsatta i åldersgruppen 15–74 år enligt AKU.

⁵ Konjunkturinstitutets kalenderkorrigering.

⁶ Antal sysselsatta i procent av befolkningen i den aktuella åldersgruppen.

⁷ Sysselsättningsgrad enligt EU:s 2020-mål.

⁸ Antal i arbetskraften i procent av befolkningen i den aktuella åldersgruppen.

⁹ I procent av arbetskraften.

¹⁰ Personer i nystartsjobb eller konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska program vid Arbetsförmedlingen, i procent av arbetskraften.

¹¹ Till följd av avrundning stämmer inte alltid totalen med delarna.

Källor: Statistiska centralbyrån, Arbetsförmedlingen, Konjunkturinstitutet och egna beräkningar.

Tabell 14 Sysselsatta i näringslivet

Utfall för 2009–2013, prognos för 2014–2018.

	Nivå, tusental 2013	Procentuell förändring		2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
		2009	2010								
Varuproducenter	1 076	-6,0	0,1	3,1	-0,3	-1,7	-0,5	0,1	0,4	0,5	0,2
Industri	595	-9,6	-1,6	1,3	-1,8	-2,7	-1,6	-0,5	0,3	0,5	0,2
Byggverksamhet	322	-0,6	2,2	4,9	1,8	0,1	1,7	1,7	0,9	0,9	0,4
Tjänsteproducenter	2 156	-0,8	2,4	2,9	1,1	2,1	2,4	2,3	1,8	1,4	1,4
exkl. finans- och fastighetsverksamhet	1 985	-0,7	2,7	2,9	1,2	2,1	2,6	2,5	1,9	1,5	1,5
Näringslivet totalt	3 232	-2,7	1,6	3,0	0,6	0,8	1,5	1,6	1,3	1,1	1,0

Anm.: Tabellen avser sysselsättning enligt nationalräkenskaperna.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 15 Sysselsatta i offentliga myndigheter

Utfall för 2009–2013, prognos för 2014–2018.

	Nivå, tusental 2013	Procentuell förändring		2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
		2009	2010								
Kommunala myndigheter	1 085	-2,3	-1,0	0,5	0,5	1,1	0,7	1,2	1,3	0,8	0,5
Staten	243	-0,6	2,4	0,2	1,9	1,9	1,3	0,0	-0,7	-1,0	-0,9
Offentliga myndigheter totalt	1 328	-2,0	-0,4	0,4	0,7	1,3	0,8	1,0	0,9	0,5	0,2

Anm.: Enligt nationalräkenskaperna (NR). Offentliga myndigheter och kommunala myndigheter är NR-begrepp som skiljer sig från begreppen offentlig sektor respektive kommunal sektor. Skillnaden ligger i att kommunernas så kallade affärsdrivande verksamheter inte omfattas av de förstnämnda begreppen, utan förs till näringslivet i NR:s branschindelade (funktionsindelade) statistik.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

4 Tabeller till avsnitt 4.2.3 Resursutnyttjande

Tabell 16 Resursutnyttjande och potentiella variabler

Resursutnyttjande											
		Skillnaden mellan faktisk och potentiell nivå, i procent av potentiell nivå.									
		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
BNP-gap		-6,3	-3,1	-2,0	-3,4	-3,0	-2,2	-1,2	-0,5	-0,1	0,0
Produktivitetsgap		-3,0	-0,3	-0,1	-0,6	-0,3	-0,2	0,1	0,1	0,2	0,1
Produktivitetsgap i näringslivet		-4,3	-0,4	-0,2	-0,9	-0,4	-0,2	0,1	0,2	0,2	0,1
Timgap		-3,5	-2,8	-1,9	-2,7	-2,8	-2,1	-1,2	-0,6	-0,2	0,0
Sysselsättningsgap		-2,7	-3,1	-2,1	-2,6	-2,3	-1,8	-0,9	-0,3	-0,2	-0,1
Potentiella variabler											
Nivå, tusental om annat ej anges 2013		Procentuell förändring i fasta priser om annat ej anges. Kalenderkorrigerade värden.									
		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Potentiell BNP ¹	3 899	1,6	2,2	1,5	1,5	1,2	1,4	1,7	2,2	2,4	2,4
Potentiell produktivitet ²	445	-0,3	1,2	0,7	0,1	0,8	0,8	1,3	1,6	1,8	1,8
Pot. produktivitet i näringslivet ²	489	-0,2	0,5	1,1	0,4	1,2	1,1	1,6	2,0	2,1	2,2
Pot. antal arbetade timmar ³	7 748	1,3	1,2	1,1	1,6	0,3	0,6	0,5	0,7	0,8	0,7
Pot. sysselsättning, 15-74 år	4 814	1,2	1,0	1,2	1,2	0,7	0,8	0,5	0,6	0,7	0,7
Jämviktsarbetslöshet, 15-74 år ⁴	318	6,5	6,5	6,5	6,3	6,2	6,1	6,1	6,1	6,0	6,0
Potentiella variabler, löpande priser											
		Miljarder kronor									
		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Potentiell BNP ^{1,5}		3 511	3 625	3 722	3 817	3 899	4 006	4 149	4 317	4 510	4 714

¹ Potentiell BNP till marknadspris. Nivå avser miljarder kronor.

² Nivå avser kronor per timme.

³ Nivå avser 10 000-tal.

⁴ Skillnaden mellan potentiell arbetskraft och potentiell sysselsättning i procent av potentiell arbetskraft.

⁵ Beräknad som potentiell BNP till marknadspris multiplicerat med BNP-deflatoren.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

5 Tabeller till avsnitt 4.2.4 Löner och inflation

Tabell 17 Löneutveckling och inflation

Procentuell förändring. Utfall för 2009–2013, prognos för 2014–2018.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Nominell löneutveckling										
Industri	3,0	2,8	2,5	3,9	2,1	2,5	2,8	3,3	3,5	3,5
Byggindustri	3,5	1,9	3,1	2,6	3,0	3,0	2,9	3,3	3,5	3,5
Näringslivets tjänstesektorer	3,2	2,4	2,4	3,0	2,3	3,1	3,1	3,3	3,5	3,5
Statliga myndigheter	3,9	3,1	1,9	2,1	2,6	2,4	2,8	3,3	3,5	3,5
Kommunala myndigheter	3,9	2,7	2,3	2,7	2,9	2,8	2,9	3,3	3,5	3,5
Totalt, konjunkturlönestatistiken	3,4	2,6	2,4	3,0	2,5	2,8	2,9	3,3	3,5	3,5
Totalt, nationalräkenskaperna ¹	2,9	1,1	3,1	2,8	1,9	2,6	3,0	3,3	3,5	3,5
Konsumentprisernas utveckling										
KPI, årsgenomsnitt	-0,5	1,2	3,0	0,9	0,0	0,0	0,9	2,2	3,0	3,2
KPIF, årsgenomsnitt ²	1,7	2,0	1,4	1,0	0,9	0,6	1,4	1,8	1,9	2,0
Nettoprisindex, årsgenomsnitt	-0,8	1,8	2,0	1,2	-0,3	0,1	1,0	2,2	3,2	3,3
Prisbasbelopp, tusen kronor	42,8	42,4	42,8	44,0	44,5	44,4	44,5	44,8	45,8	47,1

¹ Kalenderkorrigerad.

² Mätt på underliggande inflation. I KPIF (KPI med fast bostadsränta) hålls den del av förändringen i räntekostnader för egnahem som beror på förändrade räntesatser konstant.

Källor: Medlingsinstitutet, Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

6 Tabeller till avsnitt 4.2.5 Räntor och växelkurser

Tabell 18 Räntor och valutor

Årsgenomsnitt. Utfall för 2009–2013, prognos för 2014–2018.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
6-månadersränta ¹	0,4	0,6	1,7	1,2	0,9	0,4	0,4	1,3	2,4	3,1
5-årsränta ¹	2,5	2,3	2,3	1,2	1,6	1,0	1,0	2,1	3,3	4,0
10-årsränta ¹	3,3	2,9	2,6	1,6	2,1	1,8	1,9	2,9	3,8	4,5
Differens 10-årsränta SEK-DEM ¹	0,0	0,1	0,0	0,0	0,5	0,5	0,3	0,1	0,1	0,2
6-månadersränta (EUR) ¹	0,7	0,5	0,7	0,0	0,0	0,1	0,2	0,5	1,4	2,5
Växelkurs, kronindex KIX	123	114	108	106	103	106	106	104	104	103
EUR/SEK	10,6	9,5	9,0	8,7	8,6	9,0	9,0	8,8	8,8	8,7
USD/SEK	7,6	7,2	6,5	6,8	6,5	6,7	6,6	6,5	6,4	6,4
EUR/USD	1,4	1,3	1,4	1,3	1,3	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4

¹ Avser statsskuldväxel för löptider kortare än ett år och statsobligation för löptider längre än ett år.
Källor: Riksbanken och egna beräkningar.

7 Tabeller till avsnitt 8 Utgifter

Tabell 19 Utgiftstak och budgeteringsmarginal

Miljarder kronor om annat ej anges. Utfall för 2009–2013, prognos för 2014–2018.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Utgiftstak	989	1 024	1 063	1 084	1 095	1 107	1 160	1 207	1 265	1 322
Takbegränsade utgifter	965	986	989	1 022	1 067	1 094	1 134	1 174	1 214	1 244
Budgeteringsmarginal	24	38	74	62	28	13	26	33	51	78
Budgeteringsmarginal, procent av takbegränsade utgifter	2,5	3,9	7,5	6,0	2,6	1,2	2,3	2,8	4,2	6,2

Anm.: Utgiftstakens nivå är för 2015, 2016 och 2017 regeringens förslag i denna proposition. Utgiftstakens nivå för 2018 är regeringens bedömning i denna proposition.
Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 20 Utgifter per utgiftsområde 2013–2018

Miljoner kronor

Utgiftsområde	2013 Utfall	2014 Anslag ¹	2014 Prognos	2015 Beräknat	2016 Beräknat	2017 Beräknat	2018 Beräknat
1 Rikets styrelse	11 823	12 896	12 810	12 413	12 454	12 612	12 915
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	16 052	14 121	14 130	14 590	14 520	15 030	15 622
3 Skatt, tull och exekution	10 388	10 591	10 336	10 581	10 686	10 865	11 121
4 Rättsväsendet	39 297	40 492	40 260	40 758	41 113	41 775	42 814
5 Internationell samverkan	1 826	2 018	1 855	1 899	1 901	1 905	1 911
6 Försvar och samhällets krisberedskap	45 410	49 157	47 562	48 589	47 272	48 562	50 003
7 Internationellt bistånd	30 776	30 869	31 068	30 009	33 003	37 623	40 293
8 Migration	9 870	13 767	13 383	17 433	17 680	15 810	14 378
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	58 994	62 161	61 769	64 441	64 527	65 724	67 649
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	96 394	100 651	98 579	101 016	102 362	103 077	103 740
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	39 985	39 096	39 236	38 166	36 314	34 546	33 565
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	78 533	81 680	80 704	83 909	86 872	89 612	92 082
13 Integration och jämställdhet	8 836	12 982	13 178	16 807	20 914	25 014	24 983
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	69 721	70 375	68 893	71 846	73 780	72 696	71 102
15 Studiestöd	20 567	21 005	19 954	21 177	20 901	21 159	21 946
16 Utbildning och universitetsforskning	56 484	60 117	59 036	64 153	66 478	66 820	68 149
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	12 730	12 880	12 737	13 151	13 193	13 317	13 547
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	999	1 230	1 108	1 509	1 970	1 972	1 997
19 Regional tillväxt	3 270	2 940	2 902	2 701	3 238	3 316	3 304
20 Allmän miljö- och naturvård	4 807	5 156	5 056	6 881	6 996	6 839	6 845
21 Energi	2 613	2 830	2 882	2 496	2 580	2 360	2 199
22 Kommunikationer	43 655	45 428	45 191	50 078	52 019	54 012	55 443
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	16 006	15 793	16 191	15 787	15 616	15 589	16 974
24 Näringsliv	5 248	5 622	5 434	5 366	5 452	5 467	5 530
25 Allmänna bidrag till kommuner	88 915	93 599	93 599	94 491	94 559	94 841	94 860
26 Statsskuldräntor m.m.	16 774	22 084	6 278	20 526	23 064	26 157	27 530
27 Avgiften till Europeiska unionen	37 412	37 700	37 905	40 126	30 530	36 245	37 947
Minskning av anslagsbehållningar				-4 593	900	-917	-2 153
Beräkningsteknisk överföring till hushållen ⁵					6 836	6 809	7 680
Summa utgiftsområden²	827 388	867 238	842 034	886 307	907 729	928 837	943 974
Summa utgiftsområden exkl. statsskuldräntor³	810 614	845 154	835 756	865 787	884 670	902 685	916 449
Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget	256 703		258 051	267 831	288 901	311 091	327 899
Takbegränsade utgifter	1 067 317		1 093 807	1 133 618	1 173 571	1 213 776	1 244 348
Budgeteringsmarginal	27 683		13 193	26 382	33 429	51 224	77 652
Utgiftstak för staten⁴	1 095 000		1 107 000	1 160 000	1 207 000	1 265 000	1 322 000

Anm.: Anslagen är fördelade till de utgiftsområden de tillhör i statens budget för 2014.

¹ Anvisat på statens budget enligt riksdagens beslut efter förslag i propositionen Vårändringsbudget för 2014 (prop. 2013/14:99, bet. 2013/14:FiU21, rskr. 2013/14:316) samt förslag i propositionen Höständringsbudget för 2014 (prop. 2014/15:2).² Inklusivt posten Minskning av anslagsbehållningar och Beräkningsteknisk överföring till hushållen.³ Summa utgiftsområden exklusive utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m. och exklusive minskning av anslagsbehållningar för statsskuldräntor.⁴ Regeringens bedömning av utgiftstak för 2018 (se avsnitt 5.4).⁵ Avser den överstigande budgeteffekten av föreslagna och aviserade budgetförstärkningar i denna proposition i förhållande till föreslagna och aviserade budgetförsvagningar.

Källa: Egna beräkningar.

8 Tabeller till avsnitt 9 Offentliga sektorns finanser, statens budgetsaldo och statsskuld

Tabell 21 Offentliga sektorns finanser
Miljarder kronor om annat ej anges. Utfall för 2009–2013, prognos för 2014–2018.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Inkomster	1 662	1 736	1 780	1 810	1 861	1 877	1 990	2 104	2 209	2 312
<i>Procent av BNP</i>	<i>50,5</i>	<i>49,3</i>	<i>48,7</i>	<i>49,1</i>	<i>49,3</i>	<i>48,1</i>	<i>48,5</i>	<i>48,9</i>	<i>49,0</i>	<i>49,1</i>
Skatter och avgifter	1 445	1 516	1 549	1 563	1 614	1 651	1 754	1 858	1 951	2 042
<i>Procent av BNP</i>	<i>43,9</i>	<i>43,1</i>	<i>42,4</i>	<i>42,4</i>	<i>42,7</i>	<i>42,3</i>	<i>42,8</i>	<i>43,1</i>	<i>43,3</i>	<i>43,4</i>
Kapitalinkomster	66	65	74	71	72	59	62	66	73	78
Övriga inkomster	151	155	158	176	176	167	173	180	186	192
Utgifter	1 685	1 737	1 783	1 844	1 912	1 964	2 036	2 118	2 211	2 289
<i>Procent av BNP</i>	<i>51,2</i>	<i>49,3</i>	<i>48,8</i>	<i>50,0</i>	<i>50,6</i>	<i>50,3</i>	<i>49,7</i>	<i>49,2</i>	<i>49,1</i>	<i>48,6</i>
Transfereringar och subventioner ¹	641	656	658	684	718	728	750	783	819	846
Hushåll	541	542	536	559	585	593	611	642	670	693
Näringslivet	55	59	66	67	68	70	72	81	79	78
Utlandet	46	55	56	58	65	66	67	60	71	75
Konsumtion	861	886	921	955	990	1 028	1 067	1 107	1 148	1 190
Investeringar m.m.	141	152	158	165	167	171	183	190	200	206
Ränteutgifter ²	43	42	46	40	38	36	36	38	43	47
Finansiellt sparande	-24	-1	-3	-34	-50	-87	-46	-14	-1	23
<i>Procent av BNP</i>	<i>-0,7</i>	<i>0,0</i>	<i>-0,1</i>	<i>-0,9</i>	<i>-1,3</i>	<i>-2,2</i>	<i>-1,1</i>	<i>-0,3</i>	<i>0,0</i>	<i>0,5</i>
Staten	-23	-15	-12	-41	-43	-79	-43	-6	16	45
Pensionssystemet	5	7	20	10	-5	3	3	-5	-13	-16
Kommunsektorn	-6	7	-11	-4	-2	-10	-6	-3	-4	-6
Finansiell ställning										
Konsoliderad bruttoskuld	1 322	1 293	1 319	1 340	1 457	1 569	1 619	1 636	1 637	1 604
<i>Procent av BNP</i>	<i>40,2</i>	<i>36,7</i>	<i>36,1</i>	<i>36,4</i>	<i>38,6</i>	<i>40,2</i>	<i>39,5</i>	<i>38,0</i>	<i>36,3</i>	<i>34,1</i>
Nettoställning	599	724	679	823	957	847	805	794	793	818
<i>Procent av BNP</i>	<i>18,2</i>	<i>20,6</i>	<i>18,6</i>	<i>22,3</i>	<i>25,3</i>	<i>21,7</i>	<i>19,6</i>	<i>18,4</i>	<i>17,6</i>	<i>17,4</i>

¹ Inklusiva ofördelade utgifter.

² Inklusiva räntor på pensionsskulden.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 22 Statens finanser

Miljarder kronor om annat ej anges. Utfall för 2009–2013, prognos för 2014–2018.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Inkomster	879	933	943	927	954	949	1 022	1 087	1 139	1 190
Skatter och avgifter	741	795	800	784	807	813	879	937	982	1029
Kapitalinkomster	34	33	38	32	35	25	28	30	33	33
Övriga inkomster	104	105	104	111	112	111	115	120	124	127
Utgifter	901	947	954	968	998	1 028	1 065	1 093	1 123	1 144
Transfereringar till privat sektor ¹	367	377	377	387	400	408	418	421	430	440
Bidrag till kommunsektorn	161	183	185	182	192	202	215	226	231	231
Ålderspensionsavgifter	24	24	21	21	20	21	23	24	24	23
Konsumtion	227	235	245	256	266	275	283	288	293	300
Investeringar m.m.	85	92	87	91	91	92	97	102	110	113
Ränteutgifter ²	37	37	39	30	30	30	30	31	35	37
Finansiellt sparande	-23	-15	-12	-41	-43	-79	-43	-6	16	45
<i>Procent av BNP</i>	<i>-0,7</i>	<i>-0,4</i>	<i>-0,3</i>	<i>-1,1</i>	<i>-1,1</i>	<i>-2,0</i>	<i>-1,1</i>	<i>-0,1</i>	<i>0,4</i>	<i>1,0</i>
Budgetsaldo	-176	-1	68	-25	-131	-67	-33	5	25	59
<i>Procent av BNP</i>	<i>-5,4</i>	<i>0,0</i>	<i>1,9</i>	<i>-0,7</i>	<i>-3,5</i>	<i>-1,7</i>	<i>-0,8</i>	<i>0,1</i>	<i>0,6</i>	<i>1,2</i>
Statsskuld	1 149	1 113	1 075	1 113	1 236	1 325	1 351	1 347	1 323	1 264
<i>Procent av BNP</i>	<i>34,9</i>	<i>31,6</i>	<i>29,4</i>	<i>30,2</i>	<i>32,7</i>	<i>33,9</i>	<i>33,0</i>	<i>31,3</i>	<i>29,4</i>	<i>26,8</i>

¹ Inklusiva ofördelade utgifter.² Inklusiva räntor på pensionsskulden.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 23 Ålderspensionssystemet

Miljarder kronor om annat ej anges. Utfall för 2009–2013, prognos för 2014–2018.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Inkomster	225	233	245	252	255	263	274	286	301	316
Socialförsäkringsavgifter	179	184	196	203	208	216	225	235	247	258
Statliga ålderspensionsavgifter m.m.	24	24	21	21	20	21	23	24	24	23
Räntor, utdelningar m.m. ¹	23	25	28	28	26	26	26	27	30	34
Utgifter	220	226	225	242	260	260	270	292	314	332
Pensioner	217	220	220	236	254	255	264	285	308	324
Övriga utgifter	3	6	5	6	6	6	6	6	7	8
Finansiellt sparande	5	7	20	10	-5	3	3	-5	-13	-16
<i>Procent av BNP</i>	<i>0,2</i>	<i>0,2</i>	<i>0,5</i>	<i>0,3</i>	<i>-0,1</i>	<i>0,1</i>	<i>0,1</i>	<i>-0,1</i>	<i>-0,3</i>	<i>-0,3</i>

¹ Inklusiva räntor på pensionsskulden.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 24 Kommunsektorns finanser

Miljarder kronor om annat ej anges. Utfall för 2009–2013, prognos för 2014–2018.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Inkomster	750	787	810	846	876	900	943	994	1 037	1 075
Skatter	511	523	538	561	583	606	634	669	704	737
Kommunal fastighetsavgift	14	14	14	15	16	16	16	17	17	18
Statsbidrag	114	137	136	132	140	149	159	169	171	169
<i>Skatter och statsbidrag, procent av BNP</i>	<i>19,4</i>	<i>19,1</i>	<i>18,8</i>	<i>19,2</i>	<i>19,6</i>	<i>19,7</i>	<i>19,7</i>	<i>19,8</i>	<i>19,8</i>	<i>19,6</i>
Kapitalinkomster	11	11	11	14	14	12	12	13	14	16
Övriga inkomster	100	103	110	124	124	118	122	126	131	135
varav kompensation för mervärdesskatt	46	46	49	50	52	54	56	57	60	62
Utgifter	756	780	821	850	878	911	950	996	1 042	1 082
Transfereringar till hushåll	36	38	39	38	39	40	41	45	47	49
Övriga transfereringar	26	28	29	32	33	33	34	41	42	41
Konsumtion	632	649	673	696	721	750	781	815	852	886
Investeringar	56	60	70	74	76	79	85	87	91	94
Ränteutgifter ¹	6	6	10	10	9	8	8	9	10	11
Finansiellt sparande	-6	7	-11	-4	-2	-10	-6	-3	-4	-6
<i>Procent av BNP</i>	<i>-0,2</i>	<i>0,2</i>	<i>-0,3</i>	<i>-0,1</i>	<i>0,0</i>	<i>-0,3</i>	<i>-0,2</i>	<i>-0,1</i>	<i>-0,1</i>	<i>-0,1</i>
Resultat före extraordinära poster	13	18	7	19	13	12	15	17	17	17

Anm.: Skatter och statsbidrag som andel av BNP inkluderar inkomster från den kommunala fastighetsavgiften. Investeringarna inkluderar även köp av mark och fastigheter, netto.

¹ Inklusive räntor på pensionsskulden.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 25 Strukturellt sparande

Procent av BNP, om annat ej anges. Utfall för 2009–2013, prognos för 2014–2018.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Finansiellt sparande, miljarder kronor	-24	-1	-3	-34	-50	-87	-46	-14	-1	23
Finansiellt sparande	-0,7	0,0	-0,1	-0,9	-1,3	-2,2	-1,1	-0,3	0,0	0,5
Justering för konjunkurläge	3,7	1,8	1,1	1,9	1,7	1,3	0,7	0,3	0,0	0,0
Justering för engångseffekter ¹	-0,1	0,0	0,0	-0,3	-0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Justering, extraordinära kapitalvinster	0,1	-0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Strukturellt sparande	3,0	1,7	1,0	0,8	0,1	-0,9	-0,4	0,0	0,0	0,5
BNP-gap, procent ²	-6,3	-3,1	-2,0	-3,4	-3,0	-2,2	-1,2	-0,5	-0,1	0,0

¹ Engångseffekten 2008 och 2009 beror på nya regler avseende byggmoms som tillfälligt ökar momsinsamlingarna med 8 miljarder kronor 2008 och 2 miljarder kronor 2009. För 2012 och 2013 rör engångseffekterna återbetalningen av försäkringspremier från AFA-försäkring på 11 miljarder kronor vardera år.² Skillnaden mellan faktisk och potentiell BNP i procent av potentiell BNP.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Bilaga 3

Ekonomisk jämställdhet mellan kvinnor och män

Bilaga 3

Ekonomisk jämställdhet mellan kvinnor och män

Innehållsförteckning

Sammanfattning och slutsatser	7
1 Jämställdhetspolitikens mål och inriktning	8
1.1 Kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv	8
1.2 Jämställdhet skapas i det dagliga arbetet	8
1.3 Reformer för ekonomisk jämställdhet	9
2 Jämställdhet på arbetsmarknaden	9
2.1 En könssegregerad arbetsmarknad	9
2.2 Kvinnors och mäns förvärvsarbete	13
2.3 Frånvaro från arbetsmarknaden	18
2.4 Effekter av frånvaro	21
2.5 Löner.....	24
3 Individuell disponibel inkomst	29
3.1 Individuell disponibel inkomst i förvärvsaktiv ålder	29
3.2 Individuell disponibel inkomst för äldre	31
4 Ekonomisk jämställdhet och regeringens reformer	32
4.1 Reformer för ekonomisk jämställdhet	32
4.2 Effekter på kvinnors och mäns disponibla inkomster.....	33
Underbilaga 1: Begrepp och data.....	35
Underbilaga 2: Indikatorer för delmål två, ekonomisk jämställdhet.....	38

Tabellförteckning

Tabell 2.1 De fem vanligaste yrkena för kvinnor respektive män 2012.....	11
Tabell 2.2 Könsfördelning inom olika yrkeskategorier 2012.....	12
Tabell 2.3 Chefer och anställda efter sektor 2012.....	13
Tabell 2.4 Arbetskraftsdeltagande för olika grupper 2013.....	15
Tabell 2.5 Arbetstid för sysselsatta efter sektor 2013.....	17
Tabell 2.6 Utbyte av ökat arbetsutbud för olika hushållstyper 2014.....	18
Tabell 2.7 Löner och tjänstepensionsavtal för pensionstypfall.....	23
Tabell 2.8 Pensionstypfall, effekt av föräldraledighet och deltidsarbete på bruttopension.....	23
Tabell 2.9 Månadslön i de största yrkesgrupperna för kvinnor respektive män 2013.....	25
Tabell 2.10 Genomsnittliga månadslöner 2013.....	25
Tabell 2.11 Internationell jämförelse 2013.....	28
Tabell 3.1 Individuell disponibel inkomst för personer med olika inkomstslag 2012.....	30
Tabell 3.2 Individuell disponibel inkomst för befolkningen över 64 år, efter åldersgrupp och hushållstyp 2012.....	31
Tabell U.1 Regeländringar som beaktats vid beräkning av politikens effekter 2015.....	37
Tabell U.2 Från löne- och näringsinkomst till nettoinkomst 2012.....	38
Tabell U.3 Nettoinkomst efter hushållstyp och antal barn 2012.....	38
Tabell U.4 Kvinnors lön som andel av mäns löner efter sektor före och efter standardvägning 1994–2013.....	39
Tabell U.5 Segregeringsindex efter ålder 2012.....	39
Tabell U.6 Sysselsatta efter ålder och anknytningsgrad till arbetsmarknaden 2013.....	39
Tabell U.7 Sysselsatta efter ålder och vanligen arbetad tid som heltid och deltid 2013.....	39
Tabell U.8 Avgångna från gymnasieskolan efter program eller anknytning till program 2012/13.....	39
Tabell U.9 Pågående sjukpenningfall i december åren 1974–2013.....	40
Tabell U.10 Personer med sjuk- och aktivitetsersättning efter ålder december 2013.....	40

Diagramförteckning

Diagram 2.1 Elever som slutfört gymnasieskolan 1997–2013	10
Diagram 2.2 Yrkesexamina i högskolan 1977/78–2012/13	10
Diagram 2.3 Eftergymnasial utbildning 1990–2013	11
Diagram 2.4 Utbildningsnivå efter kön 25–34 år 2013	11
Diagram 2.5 Kvinnor och män i ledningen på nystartade företag 1994–2012	12
Diagram 2.6 Andel kvinnor och män i börsföretagens styrelser 2000–2013	13
Diagram 2.7 Kvinnor efter arbetsstatus och vanligen arbetad tid 1970–2013	14
Diagram 2.8 Män efter arbetsstatus och vanligen arbetad tid 1970–2013	14
Diagram 2.9 Andel arbetslösa och andel undersysselsatta 2005–2013	15
Diagram 2.10 Visstidsanställningar som andel av antal anställda 1987–2013	16
Diagram 2.11 Orsak till deltidsarbete 2013	16
Diagram 2.12 Faktisk arbetstid för kvinnor och män med och utan barn 1987–2013	17
Diagram 2.13 Fördelning av föräldrapenningdagar 1988–2013	18
Diagram 2.14 Sjukpenningtalet och antal nybeviljade sjuk- och aktivitetsersättning 1994–2013	20
Diagram 2.15 Sjukdagar per månad för kvinnor och män som fick sitt första barn 1995	21
Diagram 2.16 Totalt lönegap mellan kvinnor och män efter sektor 1992–2013	25
Diagram 2.17 Lönegap efter sektor 2005–2013	26
Diagram 2.18 Oförklarad lönegap för olika percentiler i lönefördelningen 2000 respektive 2011	27
Diagram 3.1 Individuell disponibel inkomst i olika åldrar 2012	29
Diagram 3.2 Arbetsinkomst för kvinnor och män i förvärvsaktiv ålder 1995–2012	30
Diagram 3.3 Individuell disponibel inkomst för kvinnor och män i förvärvsaktiv ålder 1995–2012	31
Diagram 3.4 Individuell disponibel inkomst för äldre 1995–2012	32
Diagram 4.1 Effekter av förslagen i denna proposition på individuell disponibel inkomst för vuxna kvinnor och män (20+år)	33

Sammanfattning och slutsatser

Det övergripande målet för jämställdhetspolitiken är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Ekonomisk jämställdhet är ett delmål som innebär att kvinnor och män ska ha samma möjligheter och villkor i fråga om utbildning och betalt arbete som ger ekonomisk självständighet livet ut. Jämställdhet är i grunden en demokrati- och rättvisefråga. Jämställdhet bidrar också till ekonomisk tillväxt genom att både kvinnors och mäns potential tillvaratas och främjas. Det är därför viktigt att politiken har ett jämställdhetsperspektiv som integreras i all verksamhet och i alla steg av beslutsfattandet.

Sverige ligger i ett internationellt perspektiv långt fram när det gäller jämställdhet på arbetsmarknaden. Det finns dock fortfarande brister i den ekonomiska jämställdheten. År 2012 hade kvinnor i förvärsaktiv ålder drygt 80 procent av mäns disponibla årsinkomst, en skillnad som motsvarar ungefär 48 000 kronor på ett år. Kvinnors lägre inkomster kan bl.a. förklaras av att den svenska arbetsmarknaden kännetecknas av en könsmissig segregering. Kvinnor och män arbetar till stor del i olika yrken, sektorer och i olika befattningar, där kvinnor är överrepresenterade i yrken och sektorer med lägre löner.

Kvinnors lägre inkomster kan också förklaras av att kvinnor i genomsnitt har en svagare anknytning till arbetsmarknaden än män. Kvinnor arbetar i större utsträckning än män deltid och har mer frånvaro på grund av föräldraledighet och ohälsa. Kvinnors arbetsvillkor är också osäkrare än mäns, med fler tillfälliga anställningar, och det är många kvinnor som arbetar mindre än vad de skulle vilja.

En förklaring till kvinnors kortare arbetstid är att de tar ett större ansvar än män för det obetalda hemarbetet, fem och en halv timme mer per vecka. Det är också betydligt vanligare att kvinnor arbetar deltid för att ta hand om barn.

Männens andel av den uttagna föräldrapenningen har ökat trendmässigt sedan föräldraförsäkringen infördes 1974. Utvecklingen går dock långsamt, 2013 tog männen ut 25 procent av föräldrapenningdagarna och kvinnor 75 procent. Den totala föräldraledigheten under barnets första två år var, enligt en enkätundersökning 2013, drygt 15 månader för kvinnor. För män var den knappt 4 månader.

Kvinnor har under lång tid haft högre sjukfrånvaro än män. Sjukfrånvaron är i dag på lägre nivåer än tidigare men det har varit en uppgång de senaste åren som varit särskilt stor för kvinnor. Kvinnors högre sjukfrånvaro kan delvis förklaras av att kvinnor är överrepresenterade i vård- och omsorgsyren där sjukfrånvaron är hög. En annan förklaring kan vara att kvinnor och män även då de har samma yrke i hög grad har olika arbetsuppgifter och olika arbetsbelastning. Sämre möjligheter till återhämtning vid sidan av arbetet kan också vara en förklaring till den högre sjukfrånvaron för kvinnor. Förekomsten av barn i hushållet är förknippad med högre sjukfrånvaro för förvärsarbetande kvinnor, men inte för förvärsarbetande män.

Ojämslaldheten i förvärsaktiv ålder leder också till inkomstskillnader mellan kvinnor och män efter pensioneringen eftersom arbetsinkomsterna ligger till grund för ålderspensionen. Att kvinnor tidigare i livet förvärsarbetat i mindre omfattning och till lägre lön än män medför att de även som pensionärer i genomsnitt har lägre inkomster än männen.

Regeringen bedömer att ett systematiskt och långsiktigt arbete behöver bedrivas för att snabba på utvecklingen mot ekonomisk jämställdhet mellan kvinnor och män. I denna proposition aviseras ett par konkreta åtgärder.

I syfte att få föräldrar att dela mer lika på föräldraledigheten aviseras regeringen att ytterligare en månad i föräldrapenningen ska reserveras för vardera föräldern fr.o.m. januari 2016. Att kvinnor i genomsnitt har längre föräldraledighet än män får både direkta och indirekta effekter på kvinnors inkomster. Dels genom att påverka deras arbetsvillkor och möjligheter till löneutveckling, dels genom att bidra till att det grundläggs ett huvudansvar för barn och hushållsarbete med deltidsarbete, och deltidslön, som följd. Regeringen aviseras också att vårdnadsbidraget ska avskaffas eftersom det riskerar att förlänga framför allt kvinnors förvärsavbrott i samband med att de blir föräldrar.

Vidare kommer regeringen bl.a. att arbeta för att heltidsarbete ska vara norm på hela arbetsmarknaden, med deltidsarbete som möjlighet, och för att förbättra arbetsvillkoren så att fler kvinnor orkar arbeta heltid.

1 Jämställdhetspolitikens mål och inriktning

1.1 Kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv

Regeringens jämställdhetspolitik bygger på det övergripande målet att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Fyra delmål vägleder regeringens politik:

1. En jämn fördelning av makt och inflytande.
2. Ekonomisk jämställdhet.
3. En jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet.
4. Mäns våld mot kvinnor ska upphöra.

Denna bilaga rör i första hand målet om ekonomisk jämställdhet, men även målet om en jämn fördelning av det obetalda arbetet och målet om en jämn fördelning av makt och inflytande.

Delmålet om ekonomisk jämställdhet innebär att kvinnor och män ska ha samma möjligheter och villkor i fråga om utbildning och betalt arbete som ger ekonomisk självständighet livet ut. Delmålet inbegriper samma möjligheter och förutsättningar för kvinnor och män i fråga om tillgång till arbete och samma möjligheter och villkor i fråga om såväl anställnings-, löne- och andra arbetsvillkor som utvecklingsmöjligheter i arbetet. Målet har ett livscykelperspektiv, dvs. det avlönade arbetet ska innebära ekonomisk trygghet och självständighet även under pensionsåren. Delmålet omfattar också utbildning, såväl skillnader i förutsättningar, möjligheter och villkor som de könsbundna studievalen.

För att ekonomisk jämställdhet ska kunna uppnås är det också viktigt att skapa förutsättningar för att kvinnor och män ska ta samma ansvar för det obetalda hem- och omsorgsarbetet. Det är politikens uppgift att skapa förutsättningar för att kvinnor och män ska kunna leva jämställt och för att kvinnor och män, liksom pojkar och flickor, ska slippa sådana begränsningar av sina egna val som traditionellt styrts av könstillhörighet. På samma sätt är en jämn fördelning av makt och inflytande en förutsättning för ekonomisk jämställdhet.

1.2 Jämställdhet skapas i det dagliga arbetet

Regeringens huvudsakliga strategi för att uppnå målen för jämställdhetspolitiken är jämställdhetsintegrering kompletterat med särskilda jämställdhetsinsatser. Jämställdhetsintegrering innebär att ett jämställdhetsperspektiv integreras i verksamheten och i alla steg av beslutsprocesserna. Konkret innebär det bl.a. att ett jämställdhetsperspektiv ska vara en integrerad del av det dagliga arbetet på alla nivåer och i alla stadier hos de aktörer som normalt är involverade i beslutsfattandet. Vidare ska beslutsunderlag innehålla analyser av kvinnors och mäns samt flickors och pojkars situation och villkor.

Målen för jämställdhetspolitiken kräver en bred ansats, där insatser på flera områden och nivåer samverkar. Men jämställdhet är inte bara ett ansvar för politiken, utan för alla i samhället, inte minst arbetsmarknadens parter och arbetslivet i stort.

För att uppnå bestående resultat är det nödvändigt med ett systematiskt och kontinuerligt jämställdhetsarbete. För att detta ska realiseras krävs politiskt engagemang och ett aktivt ledarskap, både med att skapa förutsättningarna och genom jämställdhetsanalyser, statistik och uppföljning. Denna bilaga är en del av detta arbete.

Indikatorer för årlig uppföljning av delmålen

För att förbättra uppföljningen av de jämställdhetspolitiska målen har Statistiska centralbyrån (SCB) på förra regeringens uppdrag utvecklat jämställdhetsstatistiken och indikatorer kopplade till de fyra jämställdhetspolitiska delmålen (IJ2010/2217/JÄM). Ett uppföljningssystem för jämställdhetspolitiken med utgångspunkt i indikatorerna har utarbetats inom Regeringskansliet. Resultatet av arbetet redovisades i departementsskrivelsen Ett uppföljningssystem för jämställdhetspolitiken (Ds 2013:37).

Indikatorerna under delmål två (ekonomisk jämställdhet) som ska följas upp årligen är:

1. Från löne- och näringsinkomst till disponibel inkomst för personer i åldern 20–64 år,
2. Nettoinkomst efter hushållstyp och antal barn,

3. Kvinnors lön som andel (%) av mäns lön efter sektor före och efter standardvägning,
4. Segregeringsindex efter ålder,
5. Sysselsatta 20–64 år efter ålder och anknytningsgrad till arbetsmarknaden,
6. Sysselsatta 20–64 år efter ålder och vanligen arbetad tid som heltid och deltid,
7. Avgångna från gymnasieskolan efter program eller anknytning till program,
8. Pågående sjukpenningfall i december,
9. Personer med sjuk- och aktivitetsersättning efter ålder.

Dessa indikatorer finns presenterade i underbilaga 2. En uppföljning av ett urval av indikatorerna för de övriga delmålen finns under utgiftsområde 13, avsnitt 5 Jämställdhet. Dessutom finns samtliga indikatorer tillgängliga och uppdateras två gånger årligen på www.scb.se/jamstalldhet.

1.3 Reformen för ekonomisk jämställdhet

I syfte att påskynda utvecklingen mot ekonomisk jämställdhet mellan kvinnor och män aviserar i denna proposition att ytterligare en månad i föräldrapenningen ska reserveras till vardera föräldern och att möjligheten för kommunerna att införa vårdnadsbidrag ska avskaffas. Dessa reformer bedöms öka den ekonomiska jämställdheten genom att minska kvinnors frånvaro från arbetsmarknaden och öka arbetsutbudet. De bedöms också kunna påverka fördelningen av det obetalda hemarbetet i en mer jämställd riktning.

Andra satsningar i propositionen som bedöms vara viktiga för att öka den ekonomiska jämställdheten mellan kvinnor och män är bl.a. ökade resurser till välfärdssektorn och insatser för att motverka och förebygga mäns våld mot kvinnor. För en beskrivning av jämställdhetsinsatserna se utgiftsområde 13, avsnitt 5.

2 Jämställdhet på arbetsmarknaden

Kvinnor har i genomsnitt lägre inkomster än män. År 2012 var, bland dem i förvärvsaktiv ålder, kvinnors inkomster i genomsnitt drygt 80 procent av mäns inkomster, vilket motsvarar en inkomstskillnad på cirka 48 000 kronor. Kvinnors lägre inkomster kan till stor del förklaras av skillnader på arbetsmarknaden. Skillnader finns i flera dimensioner.

Dels är den svenska arbetsmarknaden könssegregerad. Kvinnor och män arbetar i olika yrken, sektorer och olika befattningar där kvinnor är överrepresenterade i yrken och sektorer med lägre löner.

Dels beror de lägre inkomsterna på att kvinnor i genomsnitt har en svagare anknytning till arbetsmarknaden än män. Kvinnor har kortare arbetstider och längre frånvaroperioder i form av föräldraledighet och sjukfrånvaro.

2.1 En könssegregerad arbetsmarknad

En mycket viktig orsak till den könsuppdelade arbetsmarknaden är de utbildningsval som kvinnor och män gör. Dessa påverkar i stor utsträckning vilka yrken som kvinnor och män kommer att arbeta i. Även möjligheterna till högre befattningar påverkas av utbildningens nivå och inriktning.

I diagram 2.1 visas utvecklingen av andelen kvinnor av det totala antalet elever som slutfört några av gymnasieskolans program sedan mitten av 1990-talet.¹

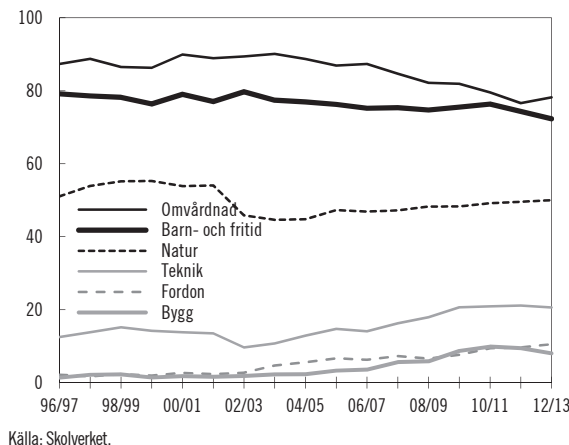
Även om många program fortfarande har en stark dominans av antingen män eller kvinnor, finns en tendens mot att allt fler kvinnor går program som traditionellt sett varit mansdominerade och vice versa. Andelen kvinnor på bygg- och fordonsprogrammen har mångdubblats och på teknikprogrammet har andelen kvinnor nästan fördubblats, dock från en mycket låg nivå. På kvinnligt dominerade yrkesprogram, såsom omvårdnad och barn- och fritid, har andelen män ökat. På naturvetenskapsprogrammet har kvinnor och män varit jämnt

¹ Den redovisade tidsperioden varierar mellan diagrammen beroende på skillnader i tillgänglighet vad gäller jämförbar statistik.

fördelade under en längre tid, dvs. varken andelen kvinnor eller andelen män har överstigit 60 procent.²

Diagram 2.1 Elever som slutfört gymnasieskolan 1997–2013

Andel kvinnor, procent

Den genomsnittliga betygsnivån för dem som slutförde gymnasiet läsåret 2012/13 var 14,7 för kvinnor och 13,3 för män. Av dessa hade omkring 90 procent av kvinnorna och 84 procent av männen grundläggande behörighet för fortsatta studier på universitet eller högskola. År 2012 var ca 50 procent fler kvinnor än män registrerade vid svenska universitet och högskolor. Kvinnors högre betyg är en förklaring till att fler kvinnor än män går vidare till högskolan efter gymnasiet. En annan förklaring är att flera av de mansdominerade gymnasieprogrammen leder till ett yrke som inte kräver någon högskoleutbildning.

På samma sätt som studieinriktningen på gymnasieskolan skiljer sig åt mellan kvinnor och män, skiljer sig studieinriktningarna på högskolan åt. Kvinnor avlägger flest examina med inriktning mot hälso- och sjukvård, medan män avlägger flest examina med inriktning mot teknik och tillverkning. Den största förändringen har skett på området teknik och tillverkning där andelen kvinnor har ökat markant sedan början av 1990-talet.

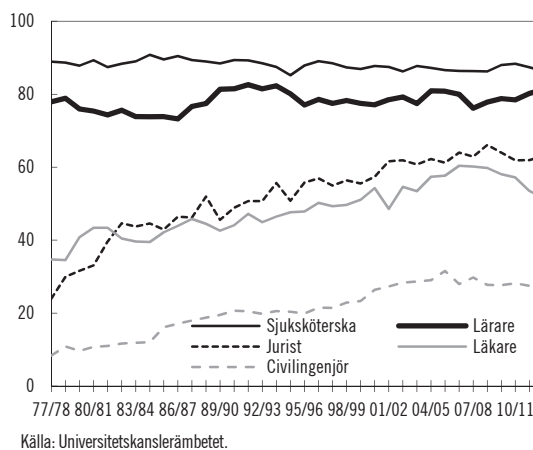
På ett antal längre högskoleutbildningar med yrkesexamina som historiskt dominerats av män,

har andelen kvinnor ökat betydligt de senaste årtiondena. Det gäller exempelvis på jurist-, läkar- och civilingenjörsutbildningarna (se diagram 2.2). På jurist- och läkarutbildningarna är kvinnorna i dag i majoritet.

Någon motsvarande utveckling för män på tidigare kvinnodominerade utbildningar har inte ägt rum.³ En förklaring till detta kan vara att det saknas ekonomiska incitament eftersom de kvinnodominerade utbildningarna i genomsnitt leder till yrken med lägre lönenivåer.

Diagram 2.2 Yrkesexamina i högskolan 1977/78–2012/13

Andel kvinnor av de examinerade, procent

Källa: Universitetskanslerämbetet.

Kvinnor har högre utbildningsnivå

Kvinnors utbildningsnivå är i genomsnitt högre än mäns och en klart högre andel kvinnor än män har eftergymnasial utbildning (se diagram 2.3). Andelen kvinnor med eftergymnasial utbildning har trendmässigt ökat snabbare än andelen bland män sedan början av 1990-talet. Enligt SCB:s prognoser kan också denna trend förväntas fortgå. År 2013 hade 36 procent av männen och nästan 45 procent av kvinnorna i åldern 25–64 år en eftergymnasial utbildning. År 2030 förväntas motsvarande andelar vara 39 respektive 54 procent.⁴

Bland unga kvinnor och män, 25–34 år, återfinns de största skillnaderna i utbildningsnivå. År 2013 hade drygt hälften av kvinnorna någon form av eftergymnasial utbildning jämfört med knappt 40 procent av männen (se diagram 2.4). Mer än var tredje kvinna i denna ålder hade

² När man ser till den kvantitativa jämställdheten är det vanligt att förhålla sig till det så kallade jämställdhetsintervallet, alltså att andelen kvinnor respektive män ligger mellan 40 och 60 procent.

³ Betänkande av Delegationen för jämställdhet i högskolan, Svart på vitt – om jämställdhet i akademien (SOU 2011:1).

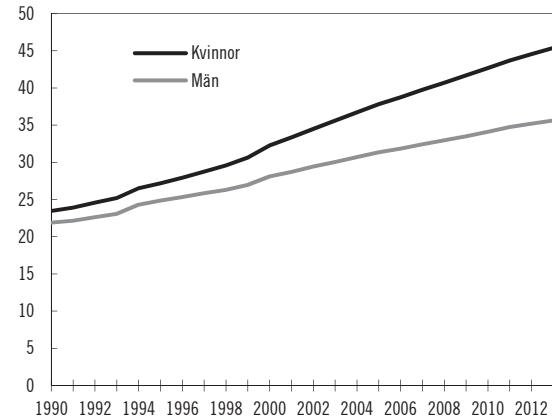
⁴ Trender och prognoser 2011 (Statistiska centralbyrån).

minst en treårig eftergymnasial utbildning medan männens andel var knappt en fjärdedel.

Kvinnors bättre resultat i skolan och allt högre utbildningsnivå i förhållande till männens skulle på sikt kunna innebära att männen får svårare att konkurrera om jobben.

Diagram 2.3 Eftergymnasial utbildning 1990–2013

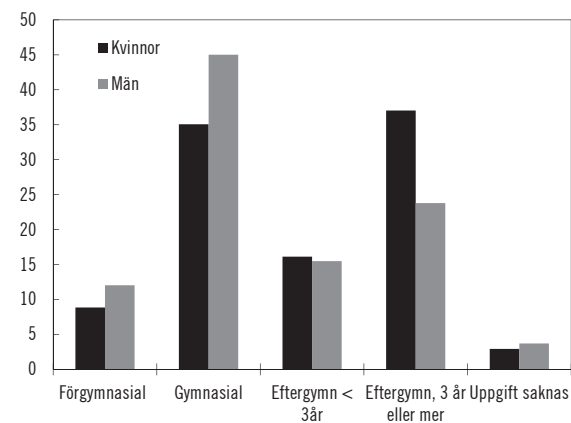
Andel av befolkningen 25–64 år, procent

Anm.: Nivåklassificeringen är gjord utifrån svensk utbildningsnomenklatur SUN2000.
Källa: Statistiska centralbyrån.

Diagram 2.4 Utbildningsnivå efter kön 25–34 år 2013

Procent

Källa: Statistiska centralbyrån.

Fortfarande hög grad av yrkessegrering

Skillnaderna i utbildningsval mellan kvinnor och män har således blivit mindre, men utbildningssystemet är trots det fortfarande tämligen könsuppdelat. Följden blir en fortsatt könsuppdelad arbetsmarknad där många yrken domineras av en hög andel av antingen kvinnor eller män. Europeiska kommissionens s.k. IP-index visar

att arbetsmarknaden i Sverige är något mer könsuppdelad än genomsnittet i EU.⁵

En förklaring till den förhållandevis könsuppdelade arbetsmarknaden är det internationellt sett höga arbetskraftsdeltagandet för kvinnor. En betydande del av de tjänster som i Sverige utförs av kvinnor som avlönat marknadssarbete, till exempel inom vård och omsorg, utförs som oavlönat arbete i hemmet i länder utanför Norden. Det innebär att grupper av kvinnor som förvärvsarbetar i Sverige inte deltar på arbetsmarknaden i lika stor utsträckning i andra länder.⁶

Tabell 2.1 De fem vanligaste yrkena för kvinnor respektive män 2012

Totalt antal anställda och andel kvinnor och män i procent, 16–64 år

	Samtliga	Kvinnor	Män
<i>Kvinnor</i>			
Undersköterskor, sjukvårdsbiträden m.fl.	172 829	93	7
Vårdbiträden, personliga assistenter m.fl.	153 117	81	19
Barnskötare m.fl.	95 519	86	14
Förskollärare och fritidspedagoger	87 222	92	8
Försäljare, fackhandel	108 105	62	38
<i>Män</i>			
Företagssäljare	91 070	29	71
Systemerare och programmerare	78 734	20	80
Lastbils- och långtradarförare	56 697	5	95
Byggnadsträarbetare, inredningssnickare m.fl.	47 268	1	99
Lagerassistenter m.fl.	56 660	21	79

Källa: Statistiska centralbyrån.

År 2013 var kvinnor överrepresenterade i den kommunala sektorn, där närmare 80 procent av de anställda var kvinnor och 20 procent var män. I statlig sektor var fördelningen mellan könen jämn och i privat sektor var ca 40 procent av de sysselsatta kvinnor och 60 procent män. Om man ser till gruppen kvinnor som befinner sig på arbetsmarknaden så arbetar drygt hälften

⁵ IP-index mäter andelen sysselsatta som behöver byta yrke/sektor för att fördelningen av kvinnor och män mellan yrken/sektorer ska vara jämställd. Gender segregation in the labour market. Root causes, implications and policy responses in the EU (Europeiska kommissionen 2009).

⁶ Nyberg, Könsegrering-Jämställt och könssegrerat, 2008.

(52 procent) i privat sektor. Av männen arbetar 82 procent i privat sektor.⁷

De vanligaste yrkena bland kvinnor återfinns inom vård och omsorg samt utbildning (se tabell 2.1). Vanliga yrken bland män är säljare, systemerare eller lastbilsförare. Andelen kvinnor och män som arbetar i kvinno- respektive mansdominerade yrken har varit stabil under 2000-talet.

Det tar tid innan den förändring i kvinnors utbildningsval som redogjordes för ovan får fullt genomslag på arbetsmarknaden. Kvinnornas andel inom traditionellt manligt dominerade yrkesområden som kräver eftergymnasial utbildning har successivt ökat (se tabell 2.2). I många yrkesgrupper är män i majoritet i de äldre åldersgrupperna, medan andelen kvinnor är betydligt högre bland de yngre.

Tabell 2.2 Könsfördelning inom olika yrkeskategorier 2012

Procent

	Kvinnor		Män	
	30–34 år	55–59 år	30–34 år	55–59 år
Läkare	58	44	42	56
Advokat och åklagare	57	24	43	76
Civilingenjör	29	11	71	89
Arkitekt	64	42	36	58

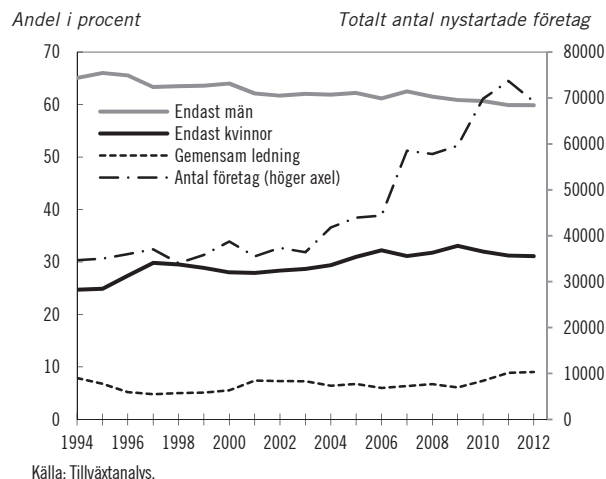
Källa: Statistiska centralbyrån.

Färre kvinnor än män driver företag

År 2013 var 15 procent av de sysselsatta männen företagare. Motsvarande siffra för kvinnor var knappt 6 procent.⁸ Av Sveriges alla företag drivs omkring en fjärdedel av kvinnor. Sedan mitten av 1990-talet har andelen företag med kvinnor i ledningen ökat och 2012 hade över 40 procent av alla nystartade företag kvinnor i ledningen (se diagram 2.5).

Kvinnors och mäns företagande är könsuppdelat på ungefär samma sätt som arbetsmarknaden i övrigt. Både kvinnor och män driver vanligtvis företag i tjänstesektorn men kvinnor är överrepresenterade inom kultur, nöje och fritid samt inom vård- och omsorgsbranscherna, medan männen är överrepresenterade i transport- och byggbranschen.⁹

Diagram 2.5 Kvinnor och män i ledningen på nystartade företag 1994–2012

Källa: Tillväxtanalys.

Studier visar att motiven för att starta företag är lika för kvinnor och män. Till exempel är tillgängligheten till eget kapital viktig för både kvinnor och män. Andra faktorer som påverkar är föräldrars erfarenhet av företagande och förmögenhet, men även konjunkturella förhållanden spelar roll. Dock har den förväntade inkomsten som egenföretagare mindre betydelse som drivkraft för kvinnor än för män. Att vara anställd inom den privata sektorn eller på en marknad som domineras av små företag ökar också sannolikheten att starta eget.¹⁰ Mäns löner och förmögenheter är högre än kvinnors och män arbetar i större utsträckning än kvinnor i privat sektor. Båda dessa faktorer innebär bättre förutsättningar för män jämfört med kvinnor när det gäller att starta företag.

Färre kvinnor än män är chefer

Förutom att kvinnor och män arbetar i olika sektorer och yrken finns män i större utsträckning på högre befattningar eller chefsposter. År 2012 var 36 procent av alla chefer kvinnor och 64 procent var män. Könsfördelningen bland chefer skiljer sig samtidigt mycket åt mellan olika sektorer (se tabell 2.3). Endast staten har en könsfördelning som ligger inom jämställdhetsintervallet (dvs. en 60–40 fördelning). Andelen chefer som är kvinnor är högst i landstinget och lägst i privat sektor. I förhållande till fördelningen av de anställda inom

⁷ Arbetskraftsundersökningen 2013 (Statistiska centralbyrån).

⁸ Arbetskraftsundersökningen 2013 (Statistiska centralbyrån).

⁹ Kvinnors och mäns företagande – fakta och statistik (Tillväxtverket 2012).

¹⁰ Eklund och Vejsiu, Drivkrafter att starta företag: ett genusperspektiv, Ekonomisk Debatt, 2009.

respektive sektor är män överrepresenterade som chefer i samtliga sektorer. Det finns dock en positiv trend i utvecklingen av andelen chefer som är kvinnor.

Tabell 2.3 Chefer och anställda efter sektor 2012

Procent

	Chefer		Anställda	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Privat sektor	29	71	39	61
Offentlig sektor	65	35	73	27
Stat	44	56	51	49
Kommuner	67	33	78	22
Landsting	73	28	79	21
Totalt	36	64	50	50

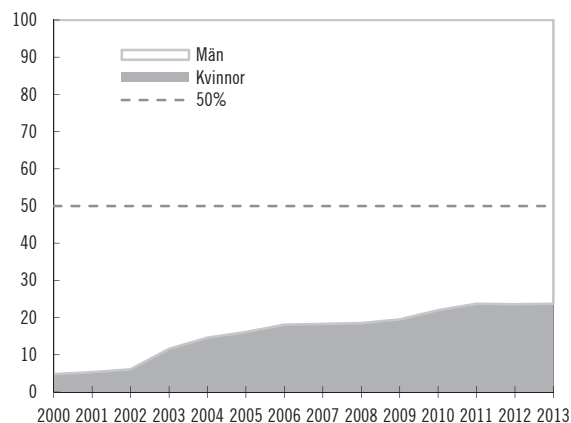
Anm.: Anställda avser åldersgruppen 20–64 år.

Källa: Statistiska centralbyrån.

Den ojämna könsfördelningen bland chefer är särskilt påtaglig på de allra högsta chefsposterna. Av de 231 börsföretagen¹¹ hade endast 11 företag en kvinna som styrelseordförande. Det motsvarar knappt 5 procent av företagen. Övervikten av män i börsföretagens styrelser har minskat sedan början av 2000-talet, men den positiva utvecklingen har stannat av de senaste åren (se diagram 2.6).

Diagram 2.6 Andel kvinnor och män i börsföretagens styrelser 2000–2013

Procent

2000 2001 2002 2003 2004 2005 2006 2007 2008 2009 2010 2011 2012 2013

Källa: Fristedt m.fl., Styrelser och revisorer i Sveriges börsföretag 2013–2014.

En förklaring som framförts till kvinnors underrepresentation i chefspositioner är utbildnings-

valet. Andelen civilekonomer och civilingenjörer är tämligen hög bland de högre chefsbefattningarna i näringslivet. Att arbetsgivarna har haft ett begränsat urval av kvinnor att rekrytera från bland civilingenjörer och civilekonomer har varit en hämmande faktor.¹² I de yngre åldersgrupperna utgör kvinnor dock nästan en tredjedel av civilingenjörerna. Förutsättningarna för fler kvinnor i toppositioner i näringslivet på sikt bör därmed ha förbättrats.

Även i en internationell jämförelse har Sverige en låg andel kvinnor med toppositioner. En möjlig förklaring som framförts i forskningslitteraturen är den svenska familjepolitiken.¹³ Den lagstadgade rätten till en förhållandevis lång föräldraledighet i samband med ett barns födelse och rätten till deltidsarbete under småbarnsåren utnyttjas till större del av kvinnor. Detta kan leda till att arbetsgivare förväntar sig att kvinnor ska göra längre förvärvsavbrott vilket påverkar enskilda kvinnors möjlighet att göra karriär, s.k. statistisk diskriminering. Detta kan medföra att kvinnor varken får de mest attraktiva tjänsterna, samma karriärmöjligheter eller vidareutbildning i företaget som män får. I ett land med kort eller ingen lagstadgad föräldraledighet är det en mindre förväntad skillnad på hur sysselsatta män och kvinnor betar sig på arbetsmarknaden. Enligt resonemanget blir den statistiska diskrimineringen i dessa länder mindre och det blir lättare för karriärorienterade kvinnor att nå de högsta chefspositionerna.

2.2 Kvinnors och mäns förvärvsarbete

Sett ur ett internationellt perspektiv är arbetskraftsdeltagandet för kvinnor högt i Sverige. År 2013 var det bara Island som hade högre arbetskraftsdeltagande¹⁴ bland kvinnor inom OECD (se även fördjupningsrutan Sverige jämfällt i ett internationellt perspektiv för en

¹² Glastak och glasväggar? Den könssegrerade arbetsmarknaden. Rapport till Utredningen om fördelningen av ekonomisk makt och ekonomiska resurser mellan kvinnor och män (SOU 1997:137).

¹³ Mandel och Semyonov, A welfare state paradox: State Intervention and women's employment opportunities in 22 countries, American Journal of Sociology, 2006.

¹⁴ Till arbetskraften räknas sysselsatta och arbetslösa.

¹¹ Avser de företag som var registrerade på Stockholmsbörsen i maj 2013 och som har sitt säte i Sverige.

internationell jämförelse). Kvinnornas arbetskraftsdeltagande ökade under 1970- och 1980-talen, samtidigt som arbetskraftsdeltagandet i stort sett var oförändrat för män (se diagram 2.7 och diagram 2.8).¹⁵ Under denna period skedde ett antal politiska reformer, som utbyggnaden av barn- och äldreomsorgen och införandet av föräldraförsäkringen, för att underlätta kvinnors arbetskraftsdeltagande. I början av 1970-talet avskaffades också sambeskattningen vilket ökade kvinnornas ekonomiska utbyte av lönearbete.

I början av 1990-talet stabiliserades kvinnornas arbetskraftsdeltagande, och har sedan dess legat omkring 5 procentenheter lägre än männens. Diagrammen visar också att deltidsarbete har varit betydligt vanligare bland kvinnor än män under hela perioden. Sedan slutet av 1980-talet minskar dock andelen kvinnor som arbetar deltid.

Kvinnors lägre arbetskraftsdeltagande i åldersgruppen 20–64 år kan delvis förklaras av att kvinnor är sjuka (utanför arbetskraften) och heltidsstuderande i större omfattning än män.¹⁶ Det är också betydligt vanligare att kvinnor är hemarbetande än män.

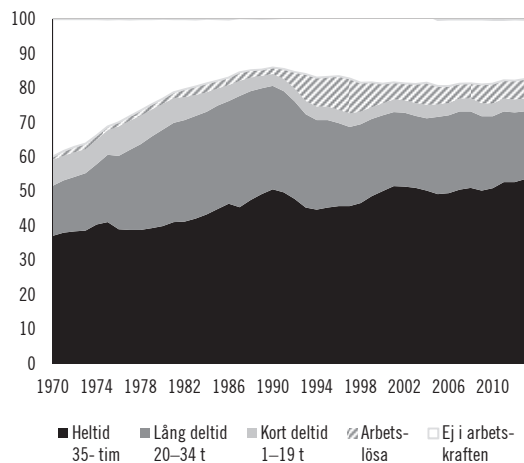
Sjukdom och studier förklarar omkring 44 respektive 19 procent av skillnaden i arbetskraftsdeltagande. Om hänsyn tas till dessa skillnader skulle det totala gapet i arbetskraftsdeltagandet på 6 procentenheter 2013 reduceras till cirka 2 procentenheter.¹⁷

Arbetskraftsdeltagandet och skillnaden mellan kvinnor och män varierar över olika åldrar och grupper. Med undantag för gruppen 15–19 år är arbetskraftsdeltagandet lägre för kvinnor än för män i alla åldrar. Skillnaden i arbetskrafts-

deltagande är särskilt stor för kvinnor och män med små barn (se tabell 2.4).

Diagram 2.7 Kvinnor efter arbetsstatus och vanligen arbetad tid 1970–2013

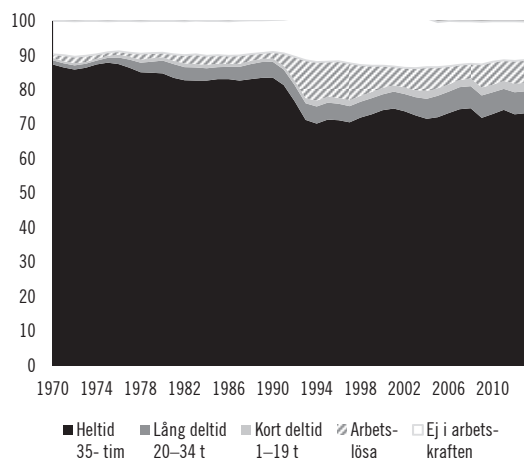
Andel av befolkningen 20–64 år i procent

Källa: Statistiska centralbyrån.

Diagram 2.8 Män efter arbetsstatus och vanligen arbetad tid 1970–2013

Andel av befolkningen 20–64 år i procent

Källa: Statistiska centralbyrån.

Även bland utrikes födda är skillnaden mellan kvinnors och mäns arbetskraftsdeltagande påtaglig. Detta gäller i synnerhet åldersgruppen 20–39 år.

¹⁵ Statistiken i detta avsnitt bygger på Statistiska centralbyråns arbetskraftsundersökningar och avser, om inget annat anges, åldersgruppen 15–74 år enligt internationell definition. Anledningen till att andra åldersgrupper används i vissa diagram är att det saknas längre tidsserier för åldersgruppen 15–74 år.

¹⁶ Sjuka omfattar personer utanför arbetskraften (som inte uppfyller villkoren för att vara heltidsstuderande) och som angett att de är sjuka (alt. betraktar sig som sjuk). Gruppen sjuk innefattar både korttidssjuka (mindre än ett år) men även långvarigt sjuka ett år framåt eller mer, exempelvis förtidspensionärer av hälsoskäl och personer med sjukersättning som kommer gälla minst ett år framåt. Gruppen sjuk omfattar inte personer som är intagna för vård utan endast de som vistas för vård i hemmet, hos anhöriga eller liknande.

¹⁷ Egen beräkning baserad på arbetskraftsundersökningen.

Tabell 2.4 Arbetskraftsdeltagande för olika grupper 2013

Andel av befolkningen 15–74 år, procent

	Arbetskraftsdeltagande 2013	
	Kvinnor	Män
Med barn under 7 år	84,8	96,7
Inrikes födda	69,8	74,2
Utrikes födda	63,8	74,3
Förgymnasial utb.	37,3	47,6
Gymnasial utb.	71,6	80,0
Eftergymnasial utb.	80,6	84,1
Samtliga	68,7	74,2

Källa: Statistiska centralbyrån.

Arbetslöshet och undersysselsättning

Arbetslöshet drabbar kvinnor och män på olika sätt. Män arbetar i större utsträckning i sektorer som är mer konjunkturkänsliga och tenderar att drabbas hårdare av en ekonomisk nedgång än kvinnor.¹⁸ Detta var också vad som hände när den ekonomiska krisen inleddes 2008. Uppgången i arbetslöshet var då betydligt större för män än för kvinnor.

Kvinnor är däremot undersysselsatta i högre utsträckning än män. Det betyder att det finns stora grupper av kvinnor som arbetar deltid men önskar gå upp i arbetstid (se undersysselsatta i diagram 2.9). År 2013 var andelen kvinnor som var undersysselsatta nästan lika stor som andelen arbetslösa kvinnor. Andelen kvinnor som är undersysselsatta har varit tämligen stabil sedan 2005, runt 7 procent. För män däremot har andelen undersysselsatta stigit sedan 2005 och var cirka 5 procent år 2013. Studier visar att en stor majoritet av de undersysselsatta vill arbeta fler timmar hos sin befintliga arbetsgivare.

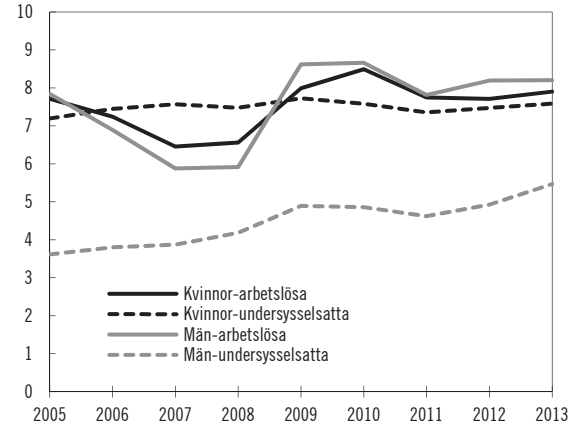
Att en större andel kvinnor än män är undersysselsatta kan också bero på den könssegregerade arbetsmarknaden där det finns en stark deltidsnorm i många kvinnodominerade branscher och att det kan vara svårt att bli erbjuden en heltidstjänst.¹⁹

Deltidsarbetslöshet tycks dock fungera som ett steg på vägen mot heltidsarbete. Under

senare delen av 00-talet har i genomsnitt cirka 15–20 procent av de deltidarbetslösa övergått till heltidsarbete efter ett kvartal.²⁰

Diagram 2.9 Andel arbetslösa och andel undersysselsatta 2005–2013

Andel av arbetskraften, procent

Källa: Statistiska centralbyrån.

Kvinnor har osäkrare anställningar

Tidsbegränsat anställda har en mer osäker plats på arbetsmarknaden än de fast anställda och i denna grupp är kvinnorna överrepresenterade. Sedan slutet av 1990-talet har andelen sysselsatta som är anställda på tidsbegränsade anställningar varit omkring 16 procent för kvinnor och omkring 12 procent för män (se diagram 2.10). Unga kvinnor och män är tydligt överrepresenterade bland anställda med visstidsanställningar. Andelen av de anställda som har tidsbegränsade kontrakt faller snabbt med stigande ålder vilket tyder på att en tidsbegränsad anställning för många är en språngbräda till en tillsvidareanställning. Det finns emellertid också studier som visar att personer som har tidsbegränsade anställningar har lägre lön och i mindre utsträckning får personalutbildning än personer som har fast anställning,²¹ och att det finns risk för att vissa personer blir kvar i tidsbegränsade anställningar under förhållandevis lång tid.

En delförklaring till att visstidsanställningar är vanligare bland kvinnor är att det är fler kvinnor som är föräldralediga eller sjukskrivna och det

¹⁸ Wilkins och Wooden, Gender Differences in Rates of Job Dismissal: Why Are Men More Likely to Lose Their Jobs? IZA Discussion Paper, 2011.

¹⁹ Se t.ex. Jämställdhetspolitiska utredningens betänkande Makt att forma samhället och sitt eget liv (SOU 2005:66).

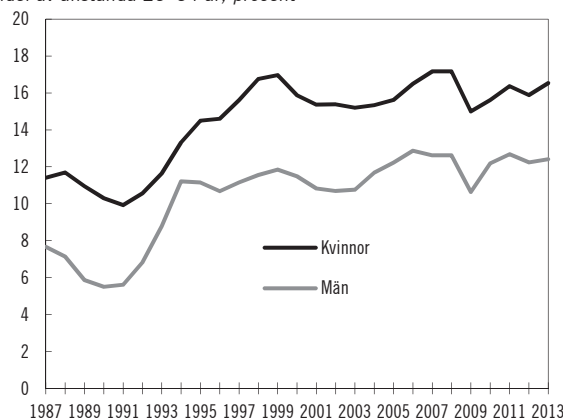
²⁰ Ek och Holmlund, Deltidsarbetslöshet och arbetslöshetsförsäkring i Sverige, 2011, Bilaga 10 till Långtidsutredningen 2011 (SOU 2011:11).

²¹ Se t.ex. Långtidsutredningen 2011 (SOU 2011:11) eller Economic Surveys Sweden (OECD 2011).

innebär att det oftare finns en tidsbegränsad tjänst att fylla i de kvinnodominerade yrkena. Det finns också indikationer på att sannolikheten att visstidsanställningen ska övergå till en tillsvidare tjänst är större för män än för kvinnor och att risken för återkommande tidsbegränsade anställningar är större för kvinnor.²²

Diagram 2.10 Visstidsanställningar som andel av antal anställda 1987–2013

Andel av anställda 20–64 år, procent

Källa: Statistiska centralbyrån.

Skillnaden i arbetstid minskar

De sysselsatta kvinnorna arbetar färre timmar än männen. Andelen kvinnor som arbetar heltid har dock ökat trendmässigt sedan 1970-talet. Den djupa ekonomiska nedgången 2008 har inte medfört någon varaktig nedgång i arbetstiden för vare sig män eller kvinnor och 2013 var andelen kvinnor som arbetade heltid högre än någonsin tidigare (se diagram 2.7 och diagram 2.8).

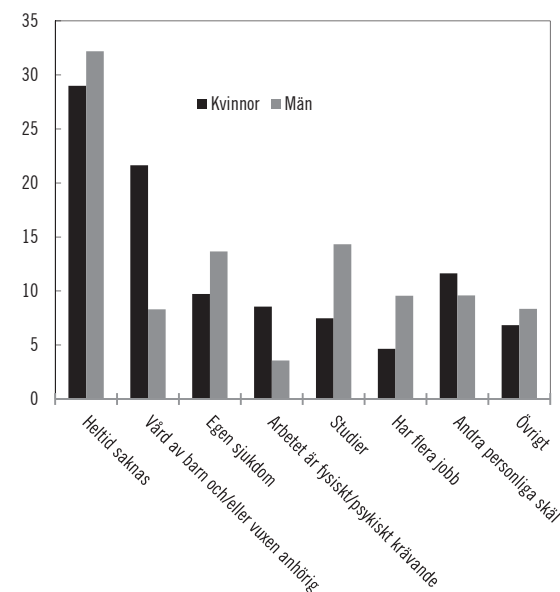
År 2013 var den genomsnittliga arbetstiden för sysselsatta män drygt 39 timmar i veckan, motsvarande siffra för kvinnor var 35 timmar i veckan.²³ En viktig förklaring till denna skillnad är att kvinnor arbetar deltid i större omfattning

än män. År 2013 arbetade 33 procent av de sysselsatta kvinnorna deltid jämfört med 14 procent av männen.²⁴

Den främsta anledningen till deltidarbete 2013 för både kvinnor och män var att ett heltidsarbete saknas, 29 respektive 32 procent (se diagram 2.11). Därefter var den vanligaste orsaken (22 procent) till att kvinnor arbetar deltid att de tar hand om barn och/eller vuxen anhörig. Av männen var det 8 procent som deltidarbetade av denna orsak.

Diagram 2.11 Orsak till deltidarbete 2013

Procent, 20–64 år

Källa: Statistiska centralbyrån.

Sedan 2005 har dock andelen män som arbetar deltid för att ta hand om barn eller närstående vuxen nästan fördubblats. Bland kvinnor har det skett en minskning på drygt 2 procentenheter av andelen som arbetar deltid av denna anledning, vilket också innebär en minskning av antalet i sin helhet.

Anledningen till att kvinnor arbetar deltid varierar emellertid mellan sektorerna. I såväl den kommunala som den privata sektorn var den vanligaste orsaken 2013 att heltidsarbete saknas, 31 procent uppger denna orsak i båda dessa sektorer. För kvinnor sysselsatta i landstinget eller statlig sektor var den vanligaste orsaken till

²² Se t.ex. Håkansson, Språngbräda eller segmentering? En longitudinell studie av tidsbegränsat anställda (Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering 2001:1), Forslund m.fl., Kollektivavtalen och ungdomarnas faktiska begynnelselöner (Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering 2012:19) eller Statistiskt meddelande, AKU: tredje kvartalet 2010. Tema: Tidsbegränsat anställda (Statistiska centralbyrån 2010).

²³ Avser den arbetstid som personen skulle arbeta enligt överenskommelse.

²⁴ Med deltid avses en överenskommen arbetstid om mindre än 35 timmar per vecka.

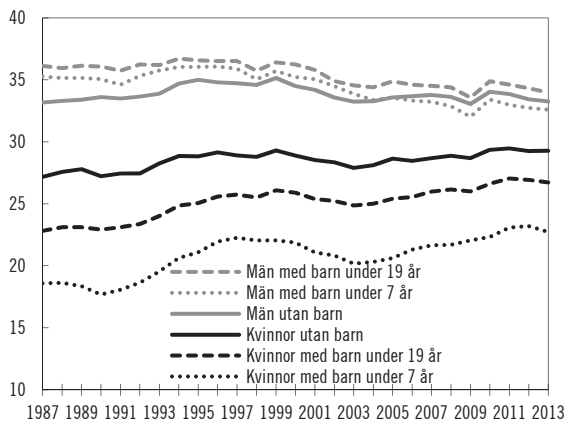
deltidsarbete vård av barn eller anhörig vuxen, 29 respektive 41 procent anger detta som orsak.

Kvinnor har i genomsnitt kortare arbetstid än män, men de är även mer frånvarande från arbetet. Detta leder till att det är ännu större skillnad mellan den faktiska²⁵ arbetstiden för kvinnor och män. År 2013 var den faktiska arbetstiden för sysselsatta kvinnor 28 timmar per vecka och 33 timmar per vecka för män.

Det är tydligt att kvinnor med barn har kortare arbetstid än kvinnor utan barn (se diagram 2.12). Männen arbetstid påverkas inte av förekomsten av barn i samma utsträckning. Tvärtom har män med barn under 19 år längre arbetstid än män utan barn.

Diagram 2.12 Faktisk arbetstid för kvinnor och män med och utan barn 1987–2013

Genomsnittligt antal timmar per vecka, 20–64 år

Källa: Statistiska centralbyrån.

Sedan början av 1990-talet har kvinnors arbetstid ökat med i genomsnitt tre timmar per vecka. För kvinnor med barn under sju år är ökningen ännu större, nästan fem timmar per vecka. Samtidigt har männen arbetstid minskat med en timme per vecka och för män med barn under sju år har arbetstiden minskat med två timmar per vecka. Detta innebär att skillnaden i arbetstid mellan könen har minskat och i synnerhet mellan kvinnor och män med barn.

En uppdelning av arbetstiden efter sektor visar samma mönster som för arbetsmarknaden i stort (se tabell 2.5). Kvinnor med barn arbetar färre timmar än kvinnor utan barn medan männen arbetstid knappt påverkas alls av hemmavarande barn. Bland kvinnor har de

sysselsatta i statlig sektor de längsta arbetstiderna, det är också här den minsta skillnaden mellan könen återfinns. Män i den privata sektorn har de längsta arbetstiderna, och det skiljer nästan 10 timmar mellan män och kvinnor med barn under 7 år som arbetar i privat sektor.

Tabell 2.5 Arbetstid för sysselsatta efter sektor 2013

Genomsnittligt antal timmar per vecka, 20–64 år

	Med barn under 19 år		Med barn under 7 år		Utan barn	
	Kv	M	Kv	M	Kv	M
Privat	26,9	34,2	22,8	32,9	29,4	33,5
Stat	28,3	32,0	24,6	30,0	31,5	32,9
Landsting	26,5	32,6	22,1	30,7	30,3	34,1
Kommun	26,3	32,1	22,2	31,0	28,2	30,6
Totalt	26,7	34,0	22,7	32,6	29,3	33,3

Källa: Statistiska centralbyrån.

En förklaring till kvinnors kortare medelarbetsstid är att de utför mer hemarbete än männen. Enligt tidsanvändningsstudien från 2010/11 utför kvinnor i förvärsaktiv ålder i genomsnitt drygt 26 timmar obetalt arbete per vecka och männen knappt 21 timmar.²⁶ Sedan början av 1990-talet är det en minskning med 7 timmar per vecka för kvinnor och en marginell ökning för män.

Utbyte av arbete

När hushållen överväger om de ska arbeta mer eller mindre ser de sannolikt till hur mycket mer eller mindre pengar de kommer att få i plånboken. I ett hushåll med sammanboende med barn är det möjligt att många tar hänsyn till vem som tjänar mest, eller förlorar minst, på att förändra sin arbetstid.

I tabell 2.6 visas hur mycket den disponibla inkomsten räknat i kronor förändras vid en ökning av arbetstiden med en timme.²⁷ I de sammanboende hushållen har männen i genomsnitt högre löner än kvinnorna, därför

²⁶ Avser åldersgruppen 20–64 år. Tidsanvändningsundersökningen 2010/11 (Statistiska centralbyrån).

²⁷ Arbetsinkomsten per år har räknats om till heltid och därefter dividerats med en antagen årsarbetstid på 2 080 timmar. För att få utbytet av en timmes arbete har marginalet effekten, den andel av en marginell inkomstökning som faller bort till följd av ökad skatt, ökade avgifter och minskade bidrag, räknats bort.

²⁵ Faktisk arbetstid avser arbetad tid under mätveckan.

förändras hushållens inkomster mer då mannen ändrar sin arbetstid. Att kvinnor förvärvsarbetar mindre och är frånvarande från arbetet i större utsträckning än män kan följaktligen delvis förklaras av ekonomiska argument. Löneskillnaderna bidrar till att upprätthålla en arbetsfördelning med traditionella könsmonster, där kvinnan arbetar mer i hemmet och mannen mer på den betalda arbetsmarknaden.

Tabell 2.6 Utbyte av ökat arbetsutbud för olika hushållstyper 2014

Förändring av disponibelinkomsten i kronor vid en ökning av arbetsutbudet med en timme, 20–64 år

	Kvinnor	Män
Ensamstående med barn 0–19 år	112	149
Ensamstående 20–44 år utan barn	117	115
Ensamstående 45–64 år utan barn	132	127
Sammanboende med barn 0–19 år	125	139
Sammanboende 20–44 år utan barn	123	125
Sammanboende 45–64 år utan barn	129	144
Totalt	125	135

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Att kvinnor förvärvsarbetar mindre kan också förklaras av normer, traditioner och könsroller. Det finns studier som visar att kvinnor i par där båda arbetar heltid utför lika mycket hemanarbete som kvinnor i par där kvinnorna arbetar deltid och männen heltid.²⁸

2.3 Frånvaro från arbetsmarknaden

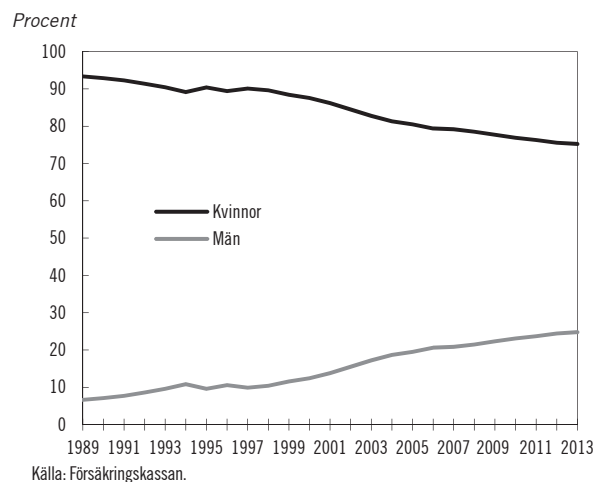
De främsta anledningarna till att kvinnor i större utsträckning än män är frånvarande från arbetsmarknaden är föräldraledighet och ohälsa. Frånvaro från arbete har inte bara en direkt effekt på inkomsten genom färre arbetade timmar, utan även en indirekt effekt på själva lönen via löneutvecklingen. I detta avsnitt redogörs för utvecklingen av kvinnors och mäns uttag av föräldrapenning och skillnader i sjukfrånvaro. Dessutom åskådliggörs vilken effekt frånvaro i form av föräldraledighet och

partiell frånvaro i form av deltidsarbete har på den framtida pensionen.

Jämnare uttag av föräldrapenningdagar

År 1974 tog männen ut 0,5 procent av föräldrapenningdagarna. Denna andel har stigit till 25 procent 2013 (se diagram 2.13).²⁹

Diagram 2.13 Fördelning av föräldrapenningdagar 1988–2013

Under 2000-talet har andelen män som tar ut föräldrapenning ökat och såväl andelen nettodagar, dvs. uttaget omräknat till heldagar, som tas ut av män som mäns andel av det utbetalda beloppet har ökat successivt. Mäns andel ökade mellan 1998 och 2006, då uttaget fördubblades från drygt 10 procent till 21 procent.³⁰ Ökningen av pappornas uttag av föräldrapenningdagar har fortsatt även efter 2006, men i långsammare takt.

Sedan 1990-talet har en rad reformer genomförts för att främja ett mer jämställt uttag av föräldrapenningen mellan män och kvinnor.³¹ De reformer som har haft störst effekt är de reserverade månaderna.

²⁸ Boye, Happy Hour? Studies on well-being and time spent on paid and unpaid work (Institutet för social forskning, Stockholms universitet 2008).

²⁹ Föräldrar kan få föräldrapenning med anledning av ett barns födelse eller adoption under sammanlagt 480 dagar per barn. Om föräldrarna har gemensam vårdnad har var och en rätt till hälften av dagarna. En förälder kan dock avstå från dagar med föräldrapenning till förmån för den andra föräldern med undantag för 60 dagar på sjukpenningnivå som är reserverade för vardera föräldern.

³⁰ Innefattar inte tillfällig föräldrapenning.

³¹ För en redogörelse för genomförda reformer, se budgetpropositionen för 2013 (prop. 2012/13:1 Förslag till statens budget, finansplan m.m. bilaga 4).

Andelen föräldrar som delar jämnt på föräldrapenningdagarna under barnets två första år har ökat. När barnen som föddes 2010 fyllde två år hade närmare 13 procent av deras föräldrar fördelat föräldrapenningdagarna jämförbart mellan sig.³²

Ofta framförs ekonomiska argument för att kvinnan tar merparten av föräldraledigheten. Eftersom mannen ofta har högre lön än kvinnan i samma hushåll tror många att de förlorar mindre ekonomiskt på att låta kvinnan ta huvuddelen av föräldraledigheten. Beräkningar från Försäkringskassan visar dock att vid genomsnittsinkomster för förstagångsföräldrar är det på grund skattesystemet lönsamt att dela lika, även utan jämställdhetsbonusen. Den totala familjeinkomsten efter skatt, under ett kalenderår, blir högre om föräldrarna tar ut sex månader med föräldrapenning var än om kvinnan tar ut tio månader och mannen två månader med föräldrapenning.³³

Det finns studier som indikerar att det ekonomiska utfallet är av mindre betydelse när föräldrarna delar upp föräldrapenningdagarna mellan sig. Kvinnor som har högre inkomst än sina män tar ändå ut merparten av föräldrapenningdagarna, vilket skulle kunna tyda på att kön har större betydelse för fördelningen av föräldrapenningdagar än hushållets ekonomi.³⁴

Vidare pekar resultaten på att ju högre utbildning föräldrarna har desto mer sannolikt är det att de delar lika, särskilt betydelsefullt är det om kvinnan har hög utbildning. Om föräldrarna är inrikes födda, sysselsatta i offentlig sektor, har ungefär lika stora inkomster eller bor i ett storstadsområde ökar också sannolikheten för ett jämnt uttag.³⁵

Föräldraledigheten har ökat

Föräldrapenninguttag är inte detsamma som föräldraledighet och både kvinnor och män varvar betald ledighet med obetald ledighet.

I en studie från Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU) finner forskarna att de reserverade månaderna i föräldrapenningen påverkade uttaget av föräldrapenningdagar på förväntat sätt, dvs. männens uttag ökade och kvinnornas minskade. Däremot ser de inga tecken på att den faktiska ledigheten skulle ha påverkats av de reserverade månaderna för vare sig kvinnor eller män.³⁶

Försäkringskassan har undersökt hur föräldraledighetslängderna har utvecklats mellan 2003 och 2013 och finner att kvinnor, men framför allt män, har utökat föräldraledigheten.³⁷ I enkätundersökningen från 2013, avseende föräldraledigheten under barnets första två år, var kvinnorna föräldralediga i genomsnitt 15,3 månader och männen 3,8 månader. Jämfört med 2003 hade föräldraledigheten ökat med cirka 1,5 månad för männen och ungefär en vecka för kvinnorna.³⁸ Liknande resultat återfinns i en registerbaserad undersökning som visar att kvinnor och män som fick sitt första barn 2009 i genomsnitt var föräldralediga i 13,3 respektive 3,5 månader.³⁹

Försäkringskassans enkät visar också att både kvinnor och män tog ut färre föräldrapenningdagar per vecka 2013 jämfört med 2003. Uttaget har minskat med en dag per vecka för både kvinnor och män.⁴⁰ Detta tyder på att både män och kvinnor utnyttjar föräldrapenningens flexibilitet i högre utsträckning i dag.

Ohälsa

Kvinnor har sedan 1980-talet varit sjukfrånvarande (både med sjukpenning och med sjuk-

32 De jämställda föräldrarna (Försäkringskassan, Socialförsäkringsrapport 2013:8).

33 Låg kunskap om jämställdhetsbonus (Försäkringskassan, Socialförsäkringsrapport 2014:1).

34 De jämställda föräldrarna (Försäkringskassan, Socialförsäkringsrapport 2013:8).

35 De jämställda föräldrarna (Försäkringskassan, Socialförsäkringsrapport 2013:8).

36 Karimi m.fl., Effekter av föräldrapenning på arbetsutbud (Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering 2012:22).

37 Ojämställd arbetsbörda (Försäkringskassan, Socialförsäkringsrapport 2013:9). I samband med införandet av den andra reserverade månaden 2002 förlängdes föräldrapenningen med 30 dagar. Barnen i 2003 års studie var födda senast 1999 vilket betyder att föräldrarna i studien från 2013 haft rätt att använda en försäkring som är 30 dagar längre.

38 Avser ledighet på minst 60 procent.

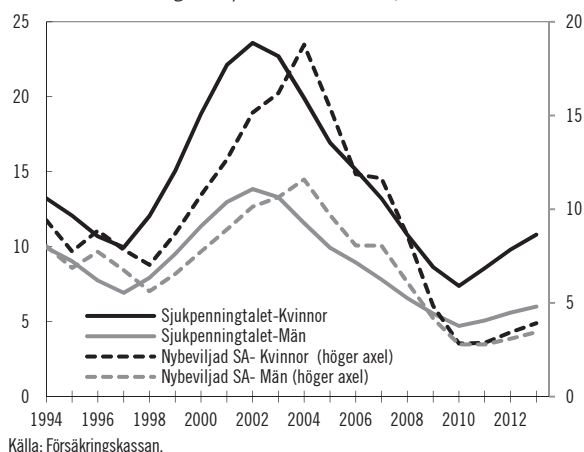
39 Kvinnors och mäns föräldraledighet, i Lönsamt arbete – familjeansvarets fördelning och konsekvenser (SOU 2014:28).

40 Kvinnor tog i genomsnitt ut 5,4 föräldrapenningdagar per vecka 2003 medan kvinnor i 2013 års studie i genomsnitt tog ut 4,6 föräldrapenningdagar per vecka. Män tog i genomsnitt ut 5,9 dagar per vecka 2003 samtidigt som män i 2013 års studie tog ut 4,7 dagar per vecka.

och aktivitetsersättning) i större utsträckning än män. Den sammantagna sjukfrånvaron, mätt med ohälsotalet⁴¹, minskade kraftigt 2003–2013. När ohälsotalet var som högst, hösten 2003, utbetalades ersättning från sjukförsäkringen för ca 52 dagar per försäkrad kvinna och år och ca 35 dagar per försäkrad man och år. I juli 2014 var motsvarande siffra 32 för kvinnor och 22 för män. Att ohälsotalet minskat är troligtvis ett resultat av ett flertal samverkande faktorer, såsom genomförda reformer och förändrade normer i samhället kring att vara sjukskriven. Sjukpenningtalet⁴² har dock vänt upp de senaste åren för både kvinnor och män (se diagram 2.14). Uppgången har varit starkare för kvinnor och den relativa skillnaden i kvinnors och mäns sjukpenningtal har aldrig varit större. Under första halvåret 2014 var kvinnors sjukpenningtal ungefär 80 procent högre än motsvarande för män.

Diagram 2.14 Sjukpenningtalet och antal nybeviljade sjuk- och aktivitetsersättning 1994–2013

Antal sjukpenningdagar per försäkrad samt antal nybeviljade sjuk- och aktivitetsersättning (SA) per 1000 försäkrad, 1664 år

De senaste två åren har även nybeviljandet av sjuk- och aktivitetsersättning ökat, från en historiskt låg nivå, och ökningen är något större för kvinnor än för män (se diagram 2.14).

⁴¹ Ohälsotalet visar antalet ersatta nettodagar med sjuk- och rehabiliteringspenning samt sjuk- och aktivitetsersättning per år och person i befolkningen mellan 16 och 64 år.

⁴² Antal utbetalda dagar med sjukpenning, arbetsskadesjukpenning och rehabiliteringsersättning relaterat till antal registrerade försäkrade (befolkningen) 16–64 år. Alla dagar är omräknade till nettodagar, t.ex. två dagar med halv ersättning blir en dag.

Eftersom nybeviljandet av sjuk- och aktivitetsersättning under många år varit högre för kvinnor än män är det fler kvinnor än män som har dessa ersättningar.

Att kvinnor är sjukfrånvarande i större utsträckning än män är inte unikt för Sverige utan gäller även för andra länder, i synnerhet i länder som i likhet med Sverige har en hög sysselsättningsgrad bland kvinnor t.ex. Norge och Danmark.

En viss del av skillnaden i sjukfrånvaro mellan män och kvinnor beror på kvinnors sjukskrivningar för graviditetsrelaterade besvär.⁴³

En annan förklaring till skillnaden i sjukfrånvaro är den könssegregerade arbetsmarknaden som innebär att kvinnor och män har olika arbeten och arbetsmiljö. Kvinnor är överrepresenterade i vård- och omsorgsyren där sjukfrånvaron är hög, men det finns också en skillnad i sjukfrånvaro mellan män och kvinnor som arbetar i samma yrken. Detta kan bero på att kvinnor och män som har samma yrke i hög grad har olika arbetsuppgifter och olika arbetsbelastning. Enligt en studie bidrar fördelningen av uppgifter till att kvinnor utför mer repetitiva uppgifter vilket kan vara en faktor bakom att kvinnor rapporterar mer belastningsskador i bl.a. nacken.⁴⁴

Sämre möjligheter till återhämtning vid sidan av arbetet kan också vara en förklaring till den högre förekomsten av belastningsskador och sjukfrånvaro för kvinnor. Förekomsten av barn i hushållet är förknippad med högre sjukfrånvaro för förvärvsarbetande kvinnor, men inte för förvärvsarbetande män. Två år efter första barnets födelse är kvinnors sjukfrånvaro dubbelt så hög som mäns och skillnaden kvarstår under lång tid (se diagram 2.15).^{45,46}

⁴³ Runt 10 procent av sjukfallen bland kvinnor under perioden 1999–2002 var kopplade till graviditetsrelaterad ohälsa enligt Orsaker till skillnader i kvinnors och mäns sjukskrivningsmönster - en kunskapsöversikt (Riksförsäkringsverket 2004:16).

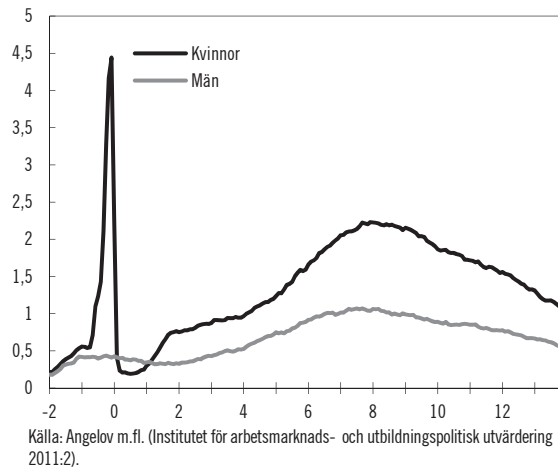
⁴⁴ Kunskapsöversikt - Belastning, genus och hälsa i arbetslivet (Arbetsmiljöverket 2013:9).

⁴⁵ Angelov m.fl., Kvinnors och mäns sjukfrånvaro (Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering 2011:2). Gravida kvinnors sjukfrånvaro ingår inte i datamaterialet.

⁴⁶ En analys av Försäkringskassan visar att skillnaden framförallt uppkommer ett par år efter det andra barnet. Eftersom sjukfrånvaron varierat kraftigt under 90- och 00-talet påverkar också den valda

Diagram 2.15 Sjukdagar per månad för kvinnor och män som fick sitt första barn 1995

Sjukdagar per månad, antal år efter barnets födelse

Försäkringskassan har i en analys visat att det finns en ökad risk att kvinnan sjukskrivs i de fall hon tar ett större ansvar för hem och familj samtidigt som hon har en ställning på arbetsmarknaden som är likvärdig sin mans.⁴⁷

En annan förklaring till kvinnors högre sjukfrånvaro kan vara skillnader i beteende mellan könen. En studie på svenska data finner att kvinnor och män har olika beteende vid sjukdom och att kvinnor agerar mer förebyggande till exempel genom att oftare uppsöka sjukvården och utnyttja sjukförsäkringen. Ett resultat av detta kan vara tidigare upptäckt av hälsoproblem och eventuellt en delförklaring till kvinnors längre förväntade livslängd jämfört med mäns.⁴⁸

2.4 Effekter av frånvaro

Skillnaderna i frånvaro och deltidsarbete mellan kvinnor och män påverkar den ekonomiska jämställdheten på flera sätt. Förvärvsavbrottet påverkar inkomsten negativt under perioden som frånvarande men kan också påverka individens lön och karriärmöjligheter därefter.

tidperioden hur stora könsskillnaderna är av att få barn. Se Kvinnors sjukfrånvaro, Redovisning av regeringsuppdrag (Försäkringskassan 2013).

⁴⁷ Kvinnors sjukfrånvaro- Redovisning av regeringsuppdrag (Försäkringskassan 2013).

⁴⁸ Avdic och Johansson, Könsskillnader i preferenser för sjukfrånvaro (Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering 2013:13).

Dessutom ger de lägre inkomsterna på sikt en lägre pension.

Varför kan lönen påverkas av frånvaron?

I forskningslitteraturen finns ett flertal förklaringsmodeller till varför frånvaro från arbetsmarknaden kan påverka individens lön och fortsatta möjligheter på arbetsmarknaden. En förklaring är att frånvaron innebär att den erfarenhet man annars byggt upp i arbetet uteblir under bortavaren eller av att kunskaper är en färskvara som delvis försvinner under frånvaron. Detta innebär att produktiviteten under frånvaron har försämrats eller inte vuxit i samma takt som den hade gjort i arbetet, vilket kan påverka individens karriärmöjligheter och lön. Detta brukar i forskningslitteraturen kallas humankapitaleffekten.

Vad gäller föräldraledighet, och effekterna därav, finns det en förklaring som är relaterad till föräldraskapet som innebär att föräldraskapet i sig påverkar individens preferenser och beteende. När individen börjar arbeta igen efter föräldraledigheten påverkas produktiviteten på arbetet av det merarbete i hushållet som det innebär att ha barn.

En annan förklaring är att förvärvsavbrottet ger en signal till arbetsgivaren om lägre produktivitet och högre frånvaro i framtiden. Lönen kan därigenom påverkas oavsett om så blir fallet. En relaterad förklaring är statistisk diskriminering som innebär att arbetsgivare diskriminerar grupper som har förväntat högre frånvaro.

Frånvaron påverkar både inkomst och lön

Forskningsresultat indikerar att frånvaro från arbetsmarknaden har en negativ effekt på lönen, oavsett om den beror på deltidsarbete, sjukfrånvaro eller föräldraledighet.⁴⁹

Studier av föräldraledighet finner oftast en negativ effekt på karriärmöjligheter och lön. Detta gäller både studier på svenska data och i internationella studier. Effekterna varierar kraftigt mellan olika studier. I skattningar på svenska data är effekten på lön ofta större för

⁴⁹ Detta avsnitt bygger på Frånvaroeffekter på lönen för kvinnor och män (Konjunkturinstitutet 2011).

män än för kvinnor och ligger för kvinnor på 0,2–4,5 procent och 0,7–7,5 procent för män.

Sjukfrånvaro kan potentiellt påverka lönen via samma mekanism som annan frånvaro eftersom frånvaron riskerar att urholka individens human-kapital. Dessutom är det tänkbart att sjukfrånvaro har en signaleffekt, om sämre hälsa och mer kommande sjukfrånvaro att vänta, som arbetsgivaren kan reagera på vilket kan medföra ytterligare en effekt på lönen. Ett fåtal studier har analyserat hur sjukfrånvaro påverkar lön och arbetsinkomst i Sverige men ger ingen klar bild av hur sambandet ser ut. Inom forskningen har man funnit negativa effekter på lönen för både kvinnor och män med en större effekt för män. Vidare visar resultaten att effekten minskar med åldern, dvs. äldre individers löner påverkas i mindre utsträckning av sjukfrånvaro jämfört med yngres. Detta kan bero på att arbetsgivare förväntar sig att äldre ska vara sjukfrånvarande mer och därför blir signaleffekten på lönen svagare för denna grupp.⁵⁰ I annan forskning på svenska data konstateras en effekt på arbetsinkomsten av sjukfall längre än 60 dagar, men de finner ingen effekt på lönen. Detta tyder på att den största effekten på arbetsinkomsten uppkommer till följd av minskad arbetstid. Effekten är större för män än för kvinnor.⁵¹

Frånvaro från arbetsmarknaden på grund av deltidsarbete kan vara både frivillig och ofrivillig och beror på faktorer relaterade till både arbetsutbud och arbetsefterfrågan. I såväl den svenska som den internationella forskningen hittas en negativ effekt på lönen av deltidsarbete och effekten tenderar att växa över tiden som deltidsarbetet pågår. Skillnader i uppbyggnaden av humankapital tycks vara en viktig orsak till skillnaderna i lön mellan hel- och deltidsarbetare. Skattningar på svenska data ger en större effekt på lönen för män än för kvinnor.

I de flesta studier är den skattade effekten av frånvaron mindre för kvinnor än för män. Att den negativa effekten är större för män än för kvinnor brukar förklaras med att kvinnors högre genomsnittliga frånvaro har påverkat arbets-

givarnas förväntningar. Männen förväntas inte vara frånvarande i lika hög grad som kvinnor, vilket innebär att deras frånvaro får ett större signalvärde jämfört med kvinnors frånvaro. En tolkning av detta är att kvinnornas löner är lägre redan innan de är frånvarande eftersom de förväntas vara det, medan männens löneutveckling påverkas först när de är frånvarande.

Lönen kan påverka frånvaron

Det är inte bara förvärvsavbrott som påverkar lönen det kan även finnas en omvänd mekanism. Löneskillnaden som finns mellan kvinnor och män kan förstärka skillnaden i frånvaro genom att kvinnor tar ut en större del av föräldraledigheten eller är sjukfrånvarande i högre utsträckning.

I samtliga ersättningsgrader i det svenska offentliga välfärdssystemet är den genomsnittliga ersättningsgraden högst för dem med låga inkomster. Ersättningsgraden avtar sedan med stigande inkomst. Detta beror bl.a. på att det i de olika systemen finns ett inkomsttak över vilket inkomstbortfall inte ersätts.⁵² Att män i genomsnitt har högre lön än kvinnor innebär att fler män har löner över inkomsttaket i exempelvis sjukförsäkringen. Detta leder till att kvinnor i genomsnitt har högre ersättningsgrad än män och att män förlorar mer vid sjukdom än kvinnor. De ekonomiska drivkrafterna att återgå i arbete är därför i genomsnitt svagare för kvinnor än för män.

Forskning visar att socialförsäkringarnas utformning påverkar både hur ofta och hur länge en person inte är i arbete.⁵³ Exempelvis leder en högre ersättningsnivå vid sjukfrånvaro till att fler är sjukfrånvarande och att sjukfallen blir längre.⁵⁴ Att kvinnor förlorar mindre inkomst vid sjukfrånvaro jämfört med män kan således vara en delförklaring till kvinnors högre sjukfrånvaro jämfört med mäns. Detta kan liknas vid en ond

⁵⁰ Hesselius, *Sickness absence and subsequent wages*, Nationalekonomiska institutionen, Uppsala universitet, 2004.

⁵¹ Andrén och Palmer, *The Effect of Sickness History on Earnings in Sweden*, *Economic Issues*, 2008.

⁵² Kollektivavtalade och privata försäkringar kan i många fall ersätta inkomstbortfall utöver de offentliga ersättningarna.

⁵³ Se t.ex. Holmlund, *Unemployment Insurance in Theory and Practice*, *Scandinavian Journal of Economics*, 1998 eller Angelov m.fl., *Kvinnors och mäns sjukfrånvaro* (Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering 2011:2).

⁵⁴ Ersättningsgradens påverkan tenderar också att vara större för män. Se Angelov m.fl., *Kvinnors och mäns sjukfrånvaro* (Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering 2011:2).

spiral där löneskillnaderna och ersättningsgraderna påverkar kvinnors och mäns frånvaromönster vilket i sin tur påverkar löneskillnaderna mellan könen.

Frånvaron påverkar pensionen

Att kvinnor förvärvsarbetar i lägre utsträckning och har kortare arbetstid än män är en stor förklaring till kvinnors lägre pensioner. Att kvinnor har högre frånvaro från arbetsmarknaden än män är också en del av förklaringen. Kvinnor tar oftast längre föräldraledighet och går oftare än män ner i arbetstid under småbarnsåren, vilket leder till lägre inkomster för kvinnan. Om föräldrarna lever ihop är det vanligt att man tillsammans försöker hantera den lägre inkomsten. Eftersom det är många par som skiljer sig innan pensionsåldern är det inte lika många som delar på de långsiktiga ekonomiska konsekvenserna som frånvaron innebär.

Föräldrapenning är, liksom sjukpenning och sjuk- och aktivitetsersättning, pensionsgrundande men eftersom den förlorade inkomsten inte ersätts fullt ut får frånvaron effekter på pensionen.⁵⁵ Frånvaro från arbete kan dessutom påverka löneutvecklingen.

För att illustrera effekten på pensionen av frånvaro har några typfall beräknats, i detta fall frånvaro i form av föräldraledighet och deltidarbete.⁵⁶ Beräkningarna avser tre olika yrken som har olika lönenivåer och olika tjänstepensionsavtal (se tabell 2.7).

Tabell 2.7 Löner och tjänstepensionsavtal för pensionstypfall

Genomsnittlig månadslön per yrkesgrupp 2013, 25–34 år

	Månadslön	Tjänstepensionsavtal
Köks- och restaurangbiträde	21 800	SAF-LO
Lärare	26 900	KAP-KL
Ingenjör	34 700	ITP

Källor: Medlingsinstitutet och Statistiska centralbyrån.

⁵⁵ Fram t.o.m. att barnet är fyra år gammalt kompenseras föräldern med lägst inkomster genom extra pensionsrätter i det statliga ålderspensionssystemet. Inom vissa tjänstepensionsavtal kompenseras deltidarbete under ett års tid i samband med barnafödande, därefter minskar inbetalningarna i proportion till den minskade arbetstiden.

⁵⁶ Föräldraledighet är i de flesta fall en frivillig form av frånvaro, medan deltidarbete kan vara frivillig och ofrivillig.

Beräkningarna är gjorda för en person som är född 1984, dvs. är 30 år 2014. Köks- och restaurangbiträdet började arbeta vid 19 års ålder medan läraren och ingenjören började arbeta vid 24 års ålder. Personen får två barn, vid 30 respektive 33 års ålder. Vidare antas att den reala lönetillväxten är 2 procent under heltidsåren och under åren med deltidarbete antas en lönetillväxt med 1,9 procent.⁵⁷ Personen antas arbeta fram till 65 års ålder och därefter börjar ålderspensionen betalas ut. I tabell 2.8 redovisas effekten av föräldraledighet och deltidarbete för tre olika typfall jämfört med heltidsarbete under hela yrkeslivet:

- Typfall 1: Föräldraledig på heltid under ett år för varje barn,
 Typfall 2: Typfall 1 + deltid (75 procent) från första barnets ettårsdag fram till andra barnet fyller åtta år, dvs. sammanlagt nio år,
 Typfall 3: Typfall 1 + deltid (75 procent) från första barnets ettårsdag och fram till pension vid 65 års ålder, dvs. sammanlagt 33 år.

Tabell 2.8 Pensionstypfall, effekt av föräldraledighet och deltidarbete på bruttopension

Procent jämfört med heltid hela arbetslivet.

	Typfall 1	Typfall 2	Typfall 3
Köks- och restaurangbiträde	99 %	92 %	81 %
Lärare	99 %	93 %	79 %
Ingenjör	99 %	92 %	80 %

Källor: Pensionsmyndighetens typfallsmodell och egna beräkningar.

Föräldraförsäkringen och pensionssystemet ger bra skydd mot inkomstbortfall vid föräldraledighet. För en person som är föräldraledig och tar ut föräldrapenning under barnens första levnadsår och därefter återgår till heltidsarbete (Typfall 1) påverkas pensionen i liten utsträckning. Bruttopensionen blir knappt en procent lägre jämfört med en person som inte varit föräldraledig alls. Detta gäller för samtliga yrkesgrupper i exemplet. Att effekten på

⁵⁷ Det finns resultat från forskningslitteraturen som indikerar en negativ effekt på lönen av deltidarbete, därför antas en lägre löneutvecklingstakt. Samma antaganden används i Lanninger och Sundström, Part-Time Work in the Nordic Region (TemaNord 2014:503).

pensionen blir så liten beror dels på ersättningsnivån i föräldraförsäkringen, dels på de extra pensionsrätterna under barnens fyra första levnadsår (s.k. pensionsgrundande belopp för barnår).⁵⁸

Deltidsarbete har däremot en större effekt på livsinkomsten och pensionen. Eftersom en deltidsarbetande går ner i inkomst påverkas både den allmänna pensionen och tjänstepensionen. Dessa är numera avgiftsbestämda och varje års intjänande har därför betydelse för pensionens storlek.⁵⁹ I exemplet har det antagits att lönetillväxten under deltidsarbete är 0,1 procentenhet lägre än vid heltid, det är möjligt att denna effekt är ännu större i verkligheten och då blir naturligtvis effekten på pensionen desto större.

För typfall 2 som arbetar deltid under 9 år blir bruttopensionen ungefär 7-8 procent lägre jämfört med den som arbetar heltid hela yrkeslivet. Inkomstbortfallet i form av lägre bruttopension motsvarar ca 1 200 kronor per månad (i 2014 års pris- och inkomstnivå) för köks- och restaurangbiträdet. Att effekten skiljer sig något åt mellan de olika yrkena beror dels på skillnaden i regelverk mellan olika tjänstepensionsavtal, dels på den antagna skillnaden i inträdesåldern till arbetslivet. Skillnaden i inträdesålder innebär att deltidsåren utgör en mindre andel av de totala förvärsaktiva åren för köksbiträdet jämfört med för läraren eller ingenjören.

Ju större andel av de totala förvärsaktiva åren som utgörs av deltidsarbete desto större effekt

på den framtida pensionen. Att arbeta deltid från barnet är ett år och fram till pensioneringen får därför ännu större konsekvenser för den framtida pensionen (Typfall 3). Deltidsarbete under 33 år (från 31 års ålder och fram till 64 års ålder) innebär att bruttopensionen minskar med mellan 19 och 21 procent jämfört med heltidsarbete under hela yrkeslivet. Detta motsvarar för läraren 3 500 kronor per månad (i 2014 års pris- och inkomstnivå).

Beräkningarna visar hur deltidsarbete påverkar den framtida bruttopensionen, dvs. exklusive effekten av skatteregler och skattefria transfereringar. Med dagens skatte- och transfereringssystem skulle effekten av frånvaron mildras. För individer med relativt låga inkomster mildras effekten av frånvaro eftersom grundavdragets utformning innebär att den procentuella skatten blir lägre vid minskad pension. Även grundskyddet i pensionssystemet mildrar effekten av deltidsarbete, lägre pensionsinkomster ökar sannolikheten att individen beviljas inkomstprövade transfereringar.⁶⁰

2.5 Löner

År 2013 uppgick kvinnors månadslön i genomsnitt till cirka 87 procent av männens vilket innebär att det totala lönegapet mellan könen var 13 procent eller cirka 4 500 kr per månad (se tabell 2.10). Detta avser en månadslön som är uppräknad till motsvarande heltid, vilket är det begrepp som genomgående används i avsnittet.⁶¹ Eftersom kvinnor arbetar deltid och är frånvarande från arbetet i högre utsträckning än män blir skillnaderna i faktisk löneinkomst större än de skillnader i månadslön som redovisas i detta avsnitt.

⁵⁸ Den förälder som tjänar minst under respektive år får automatiskt pensionsrätten för barnår detta år. Pensionsrätt för barnår beräknas utifrån ett pensionsgrundande belopp (PGB). Det räknas fram på tre olika sätt. Pensionsmyndigheten väljer automatiskt det alternativ som ger högst pensionsrätt för respektive år. Ett av de tre alternativen är att PGB motsvarar 75 procent av genomsnittsinkomsten i Sverige. Det här sättet att räkna är förmånligt för personer med jämförelsevis låg inkomst och som går ner i arbetstid åren efter barnets födelse.

⁵⁹ Tjänstepensionssystemen har förändrats i samma riktning som den allmänna pensionen, dvs. från att vara förmånsbestämda till att i större utsträckning ha inslag av avgiftsbestämda system. För våra typfall, dvs. födda 1984 gäller avgiftsbestämda regler i samtliga fall. För en utförlig genomgång av vilka årskullar som omfattas av avgiftsbestämda tjänstepensionsregler, se Pensionsåldersutredningens delbetänkande, Längre liv, längre arbetsliv. Förutsättningar och hinder för äldre att arbeta längre (SOU 2012:28).

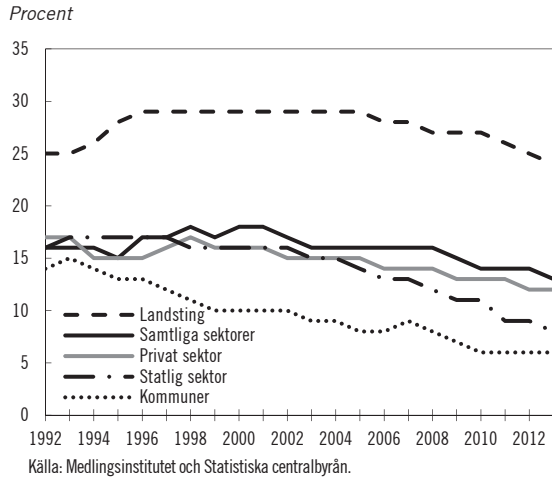
⁶⁰ Garantipension (GARP) utgör tillsammans med bostadstillägg till pensionärer (BTP) de viktigaste grundskydden för äldre. Även särskilt bostadstillägg (SBTP) och äldreförsörjningsstöd (ÄFS) utgör en del av grundskyddet men är av mindre betydelse.

⁶¹ Uppgifterna baseras på lönestrukturstatistiken där alla löner är uppräknade till motsvarande heltidslön.

Löneskillnadernas utveckling över tid

Lönegapet har varierat något över tid, men jämfört med 1992 har lönegapet minskat med 3 procentenheter (se diagram 2.16).

Diagram 2.16 Totalt lönegap mellan kvinnor och män efter sektor 1992–2013

Det totala lönegapet kan förklaras av en mängd faktorer, där könsuppdelningen mellan olika yrken är den enskilt viktigaste förklaringen. Gapet uppstår eftersom den genomsnittliga lönen varierar mellan olika yrken och kvinnor är överrepresenterade i yrken där den genomsnittliga lönen är låg (se tabell 2.9). Den största yrkesgruppen bland kvinnor, undersköterskor, har en månadslön på cirka 25 000 kronor, att jämföra med den största yrkesgruppen för män, företagssäljare, som har en månadslön på cirka 39 000 kr.

För att ta hänsyn till att män och kvinnor fördelar sig olika avseende vissa lönepåverkande egenskaper som t.ex. utbildning, arbetslivserfarenhet, yrke och sektor är det vanligt att göra en s.k. standardvägning (se sista kolumnen i tabell 2.10).

Genom standardvägningen erhålls ett oförklarad lönegap. Om samtliga lönepåverkande faktorer var observerbara för analys skulle det oförklarade lönegapet representera ett mått på hur stor inverkan individens kön har på lönen. Det är dock inte möjligt att mäta och kvantifiera alla egenskaper, t.ex. engagemang, idérikedom och social förmåga, som troligtvis påverkar individens lön. Dessutom finns inte samtliga chefsnivåer och arbetets svårighetsgrad i den officiella statistiken. Det är därför inte möjligt att avgöra om det oförklarade lönegapet enbart beror på individens kön eller om det beror på

skillnader i egenskaper eller arbetsuppgifter mellan könen.

Tabell 2.9 Månadslön i de största yrkesgrupperna för kvinnor respektive män 2013

Totalt antal anställda, andel kvinnor och månadslön

	Antal	Andel kvinnor	Månadslön		Kv/M
			Kvinnor	Män	
Kvinnor					
Undersköterskor, sjukvårdsbiträden m.fl.	172 829	93	24 900	25 000	100
Vårdbiträden, personliga assistenter m.fl.	153 117	81	23 700	23 900	99
Barnskötare m.fl.	95 519	86	21 500	20 700	104
Förskollärare och fritidspedagoger	87 222	92	26 100	24 900	105
Försäljare, fackhandel	108 105	62	25 600	26 800	95
Män					
Företagssäljare	91 070	29	33 700	39 200	86
Systemerare och programerare	78 734	20	39 200	40 700	96
Lastbils- och långtradarförare	56 697	5	25 800	26 300	98
Byggnadsträarbetare, inredningssnickare m.fl.	47 268	1	25 800	29 100	89
Lagerassistenter m.fl.	56 660	21	25 300	26 300	96

Källor: Medlingsinstitutet och Statistiska centralbyrån.

Anm.: Avser månadslöner.

Tabell 2.10 Genomsnittliga månadslöner 2013

	Månadslön 2013		Kvinnors lön i procent av mäns lön	
	Kvinnor	Män	Ej standardvägd	Standardvägd
Offentlig sektor	27 800	32 100	86,6	97,0
Kommuner	26 100	27 700	94,2	99,4
Landsting	30 700	40 300	76,2	95,6
Stat	31 900	34 800	91,8	94,8
Privat sektor	29 000	33 000	87,9	93,0
Privatanställda arbetare	23 900	26 400	90,5	95,7
Privatanställda tjänstemän	32 300	40 100	80,6	91,4
Samtliga sektorer	28 400	32 900	86,6	94,2

Anm.: Tabellen visar en månadslöner uppräknade till heltid.

Standardvägningen tar hänsyn till att kvinnor och män arbetar i olika yrken och sektorer samt har olika utbildningsnivå, arbetstid och ålder.

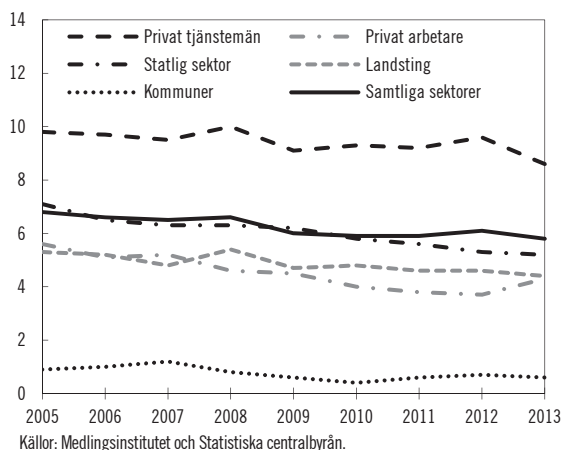
Källa: Medlingsinstitutet och Statistiska centralbyrån.

Det oförklarade lönegapet låg 2013 på ungefär 6 procent sett till samtliga sektorer (se diagram 2.17). Sedan 2005 har det oförklarade lönegapet

sjunkit med en procentenhet.⁶² Det oförklarade lönegapet är betydligt större i den privata sektorn än i den offentliga sektorn, framför allt till följd av ett stort lönegap bland tjänstemännen i den privata sektorn.

Diagram 2.17 Lönegap efter sektor 2005–2013

Oförklarad lönegap efter standardvägning, procent

En förklaring till det större lönegapet bland tjänstemännen är att det är större lönespridning i denna grupp. Tjänstemännen förhandlar också i högre utsträckning om sin lön individuellt, vilket ökar lönespridningen. Forskning visar att kvinnor är mer återhållsamma i sina löneanspråk jämfört med män och att kvinnor och män bedöms olika i en förhandlingssituation. Både kvinnor och män i chefsposition är mer återhållsamma med att tillmötesgå kvinnors löneanspråk och den negativa effekten för kvinnor som förhandlar mer aggressivt är större.⁶³ Detta innebär sammantaget att det oförklarade lönegapet blir större.

I den statliga sektorn är det oförklarade lönegapet 2013 cirka 5 procent, vilket är något lägre än det är för samtliga sektorer. En närmare analys av lönegapet i statlig sektor visar att då hänsyn tas till mer detaljerad information om bl.a. arbetets svårighetsgrad kvarstår 1,2 procent

i oförklarad lönegap.⁶⁴ Lönegapet i den statliga sektorn kan därmed i stor utsträckning förklaras av att män och kvinnor har arbetsuppgifter med olika omfång och komplexitet. Att det oförklarade lönegapet är så litet innebär att den direkta lönediskrimineringen sannolikt är liten i denna sektor. Att män och kvinnor innehar olika befattningar och arbetsuppgifter kan däremot bero på s.k. fördelningsdiskriminering – att kvinnor och män har olika möjligheter att stiga i befattning eller att få vissa tjänster.

Lönegapet är större högre upp i lönefördelningen

Att möjligheterna att ta sig upp i hierarkierna är mindre för en särskild grupp kallas i bland för glastak, vilket innebär att det finns ett slags osynlig barriär som hindrar denna grupp från avancemang över en viss nivå. Ett tecken på förekomsten av ett sådant glastak är att storleken på lönegapet accelererar vid högre nivåer i lönefördelningen.

Enligt en forskningsstudie uppstod ett sådant glastak för kvinnor i Sverige på 1990-talet. Studien visade att förekomsten av glastak främst var kopplad till kön, för utrikes födda syntes exempelvis inga accelererande löneskillnader gentemot inrikes födda. En förklaring till glastaket som framförs i studien är att kvinnors och mäns egenskaper värderas olika på arbetsmarknaden. Detta kan bero på att kvinnor deltar i arbetskraften i mindre utsträckning än män genom mer deltidsarbete och högre frånvaro.⁶⁵ En annan studie visar att en del av löneskillnaderna, framförallt högre upp i lönefördelningen, kan förklaras av att män och kvinnor, även då de har yrken med lika hög prestige, har olika tidskrävande och lönefrämjande arbetsvillkor; som ständig tillgänglighet, tjänsteresor, personalansvar och obetalt övertidsarbete. Att män med barn i större utsträckning än kvinnor med barn hade sådana villkor som kan vara svåra att förena med ett familjeansvar står således för en betydande

⁶² Yrkesklassificeringen gjordes om 2005 och är betydligt mer detaljerad än tidigare, vilket försvårar jämförelser bakåt i tiden.

⁶³ Sæve-Söderbergh, Are women asking for low wages? Gender differences in competitive bargaining strategies and ensuing bargaining success, reviderad version av Working paper 2007:7, Stockholms universitet, 2011.

⁶⁴ Utvecklingen av löneskillnaden mellan statsanställda kvinnor och män åren 2000–2012 (Arbetsgivarverket 2013:7). Denna rapport bygger på annan statistik än de uppgifter som publiceras av SCB och Medlingsinstitutet och är därmed inte helt jämförbar.

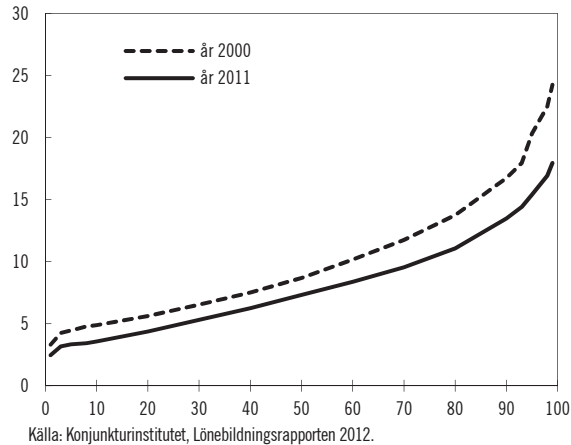
⁶⁵ Albrecht m.fl., Is there a glass ceiling in Sweden?, Journal of Labor Economics, 2003.

del av löneskillnaderna i högkvalificerade yrken.⁶⁶

Under 2000-talet verkar glastakseffekten för kvinnor i Sverige ha minskat något i betydelse. Konjunkturinstitutet har beräknat det oförklarade lönegapet mellan kvinnor och män för olika delar av lönefördelningen inom olika sektorer 2000 och 2011.⁶⁷ Lönegapet ökar tydligt över fördelningen både i den privata och i den offentliga sektorn. Mest dramatisk ökning är det för tjänstemännen i den privata sektorn (se diagram 2.18). Mellan 2000 och 2011 har dock både lönegapet och glastakseffekten minskat något.

Diagram 2.18 Oförklarad lönegap för olika percentiler i lönefördelningen 2000 respektive 2011

Tjänstemän i privat sektor, procent

⁶⁶ Familjeansvar och könslöneskillnader, i Lönsamt arbete – familjeansvarets fördelning och konsekvenser (SOU 2014:28).

⁶⁷ Se Lönebildningsrapporten (Konjunkturinstitutet 2012) för lönegapen inom de andra sektorerna.

Sverige jämställt i ett internationellt perspektiv

Europeiska jämställdhetsinstitutet (EIGE) har, på uppdrag av Europeiska kommissionen, utarbetat Gender Equality Index. I indexet bedöms kvinnors och mäns villkor i medlemsländerna utifrån kategorier som arbete, pengar, kunskap, tid, makt och hälsa. I indexet innebär siffran 100 att ett land är jämställt. Sverige har det högsta resultatet med 74,3, följt av Danmark och Finland. Genomsnittet i EU ligger på 54.

I detta avsnitt jämförs sysselsättningsgrad, arbetstid och lönegap för EU:s medlemsländer. Ur välfärdssynpunkt är det angeläget med högt arbetskraftsdeltagande, få deltidsarbetande och höga löner för såväl kvinnor som män. Ju mindre skillnad det är mellan dessa variabler, desto mindre blir skillnaden i arbetsinkomster mellan könen.

Hög sysselsättningsgrad för kvinnor i Sverige

Skillnaderna mellan olika länder är betydande. Sverige har den högsta sysselsättningsgraden för kvinnor inom EU (se tabell 2.11). Samtidigt är andelen deltidssysselsatta hög och lönegapet ligger nära genomsnittet för övriga EU-länder.

Länder med hög sysselsättningsgrad bland kvinnor har ofta en större andel deltidsarbetande kvinnor och ett större lönegap. Den totala löneskillnaden mellan kvinnor och män i Sverige hamnar nära EU-genomsnittet. Andelen kvinnor som arbetar deltid är högre än andelen män i samtliga EU-länder. Kvinnors ökade arbetskraftsdeltagande består till stor del av deltidarbete. Jämfört med genomsnittet i EU arbetar en förhållandevis hög andel kvinnor deltid i Sverige. Lägst andel deltidsarbetande kvinnor (och män) finns i Bulgarien och Slovakien. Högst andel deltidsarbetande kvinnor (och män) finns i Nederländerna, där mer än tre fjärdedelar av alla sysselsatta kvinnor är deltidsarbetande.

Rätten till föräldraledighet kan påverka både kvinnors sysselsättningsgrad och lönegapet mellan könen. Å ena sidan är sysselsättningsgraden högre bland kvinnor och skillnaden i sysselsättningsgrad mindre mellan könen i länder med lagstadgad föräldraledighet. Å andra sidan finns det studier som pekar på att det förhållandevis höga lönegapet i Sverige också kan vara ett resultat av den generösa föräldraförsäkringen eftersom kvinnors långa

förvärvsavbrott leder till att de halkar efter i fråga om arbetslivserfarenhet och kompetensutveckling i förhållande till männen.⁶⁸

Tabell 2.11 Internationell jämförelse 2013

Personer 20–64 år, procent

	Sysselsättningsgrad		Andel deltidssysselsatta		Löneskillnad mellan könen
	M	Kv	M	Kv	%
Belgien	72,3	62,1	9,4	42,7	10,0
Bulgarien	66,4	60,7	2,2	3,2	14,7
Cypern	72,6	62,2	9,5	16,1	16,2
Danmark	78,7	72,4	15,9	35,8	14,9
Estland	76,7	70,1	6,2	14,2	30,0
Finland	74,7	71,9	10,2	20,2	19,4
Frankrike	73,7	65,5	7,2	30,6	14,8
Grekland	62,9	43,3	5,5	12,6	:
Irland	70,9	60,3	14,3	35,6	14,4
Italien	69,8	49,9	7,9	31,9	6,7
Kroatien	58,3	49,7	6,8	9,3	18,0
Lettland	71,9	67,7	6,1	10,0	13,8
Litauen	71,2	68,6	7,1	10,8	12,6
Luxemburg	78,0	63,9	6,0	36,0	8,6
Malta	79,4	49,8	8,2	26,8	6,1
Nederländerna	81,3	71,6	27,9	77,2	16,9
Polen	72,1	57,6	5,2	11,1	6,4
Portugal	68,8	62,4	11,9	16,3	15,7
Rumänien	71,6	56,2	9,3	10,8	9,7
Slovakien	72,2	57,8	3,4	6,4	21,5
Slovenien	71,2	63,0	7,3	13,5	2,5
Spanien	63,4	53,8	7,8	25,3	17,8
Storbritannien	80,5	69,4	13,2	42,6	19,1
Sverige	82,2	77,2	14,9	38,8	15,9
Tjeckien	81,0	63,8	3,3	11,0	22,0
Tyskland	81,9	72,3	11,0	46,1	22,4
Ungern	69,7	57,0	3,3	11,0	20,1
Österrike	80,3	70,8	10,0	45,5	23,4
EU genomsnitt	74,2	62,5	9,8	32,7	16,4

Anm.: Resultaten baseras på enkätuppgifter. Deltid kan betyda olika saker i olika länder eftersom uppgifterna bygger på enkäter där de som svarar själva får definiera sina arbeten som hel- eller deltidsarbeten. Löneskillnaden avser ej standardvägda timlöner (brutto) i företag med minst tio anställda och avser senaste utfallsåret 2012.

Källa: Eurostat.

⁶⁸ Albrecht m.fl., Is there a glass ceiling in Sweden?, Journal of Labor Economics, 2003.

3 Individuell disponibel inkomst

Ur ett jämställdhetsperspektiv är det viktigt att studera hur stor disponibel inkomst kvinnor respektive män förfogar över. En egen inkomst medför ekonomisk självständighet.⁶⁹ I detta avsnitt fokuseras därför på begreppet individuell disponibel inkomst.⁷⁰ Detta definieras som summan av individens egna marknadsinkomster, som arbetsinkomst och kapitalinkomst, samt transfereringar och skatter. Hushållsrelaterade transfereringar (exempelvis barnbidrag och bostadsbidrag) fördelas lika mellan sammanboende.

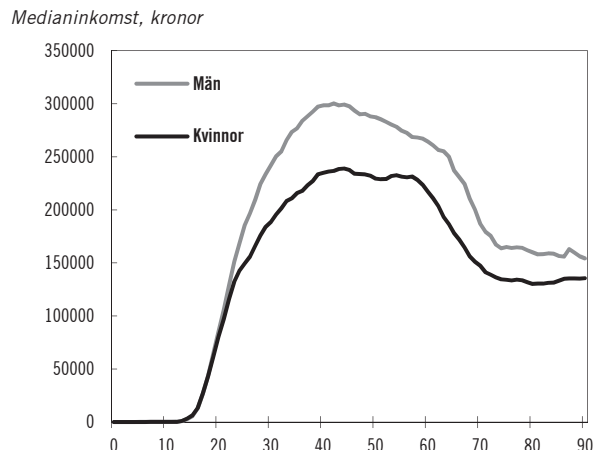
De skillnader mellan män och kvinnor som finns på arbetsmarknaden, i yrken, löner, arbetstid och frånvaro, leder till att kvinnor har betydligt lägre arbetsinkomster än män. Skatter och transfereringsinkomster jämnar dock ut inkomstskillnaden till viss del. Skillnaden i individuell disponibel inkomst mellan män och kvinnor i förvärsaktiv ålder var ungefär 48 000 kronor år 2012.⁷¹

Genom att arbetsinkomsterna ligger till grund för ålderspensionens nivå kvarstår inkomstskillnaderna även efter den förvärsaktiva perioden.

3.1 Individuell disponibel inkomst i förvärsaktiv ålder

Den individuella disponibla inkomsten är lägre för kvinnor än för män i samtliga åldersgrupper (se diagram 3.1). Mätt i kronor är skillnaden mellan kvinnor och män störst i förvärsaktiv ålder.

Diagram 3.1 Individuell disponibel inkomst i olika åldrar 2012

Anm.: Serien är utjämnad på grund av få observationer i vissa åldrar.
Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Kvinnors arbetsinkomster har ökat snabbare

Det största inkomstslaget för kvinnor och män i förvärsaktiv ålder är arbetsinkomst (dvs. lön och företagarkomster). På grund av skillnaderna på arbetsmarknaden i form av kvinnors kortare arbetstid, mer frånvaro och lägre löner har kvinnor lägre arbetsinkomster än män. Kvinnornas arbetsinkomst har dock trendmässigt ökat snabbare än mäns sedan mitten av 1990-talet (se diagram 3.2). Detta kan framför allt förklaras av att kvinnors faktiska arbetstid har ökat samtidigt som männens minskat (se avsnitt 2.2). Andelen sysselsatta av kvinnorna i åldersgruppen 20-64 år har visserligen ökat under denna period men sysselsättningsgraden har ökat mer bland män. Även minskade löneskillnader har i viss mån bidragit till den snabbare utvecklingen av kvinnors arbetsinkomst.

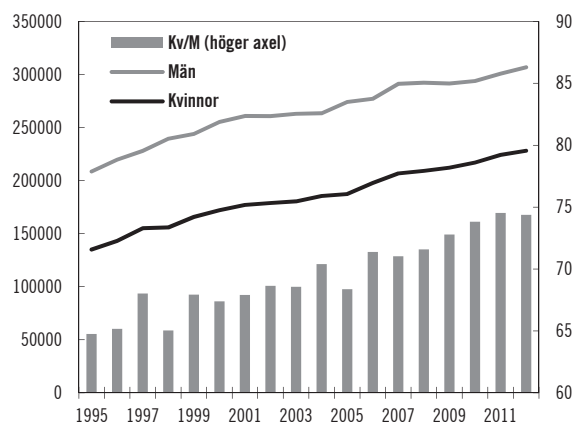
⁶⁹ Detta kan härledas till målet om ekonomisk jämställdhet, som säger att kvinnor och män ska ha samma möjligheter och villkor i fråga om utbildning och betalt arbete som ger ekonomisk självständighet livet ut.

⁷⁰ SCB följer regelbundet inkomstfördelningen i Sverige genom undersökningen av hushållens ekonomi (HEK). Analysen i följande avsnitt grundar sig huvudsakligen på denna undersökning. Den senaste versionen av HEK avser 2012. Se underbilagan för en beskrivning av datamaterialet och för en mer ingående förklaring av den individuella disponibla inkomsten.

⁷¹ I 2014 års priser.

Diagram 3.2 Arbetsinkomst för kvinnor och män i förvärsaktiv ålder 1995–2012

Medianinkomst i 2014 års priser, kronor respektive kvinnors andel av mäns inkomst i procent, 20–64 år

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Skatter och transfereringar jämnar ut inkomstskillnaden mellan kvinnor och män

Kvinnor och män får i viss utsträckning sina inkomster från olika källor (se tabell 3.1). Kvinnor hade i genomsnitt 73 procent av mäns lön och företagarincomster 2012, men 79 procent av den individuella disponibla inkomsten. Detta beror delvis på att männens högre arbetsinkomster innebar att de betalade en högre andel skatt och delvis på att kvinnor har en högre andel transfereringsinkomster. Skattesystemets progressivitet och transfereringar bidrar till att minska såväl inkomstskillnaderna mellan könen som inkomstspridningen.

Genom att ersättningsnivåerna i socialförsäkringssystemen baseras på arbetsinkomsten får kvinnor ofta lägre ersättning än män räknat i kronor. Systemen är dock utformade på ett sätt som minskar skillnaderna i ersättningsnivån, bl.a. genom att endast arbetsinkomster upp till en viss nivå ger rätt till ersättning. Eftersom kvinnor är sjukskrivna och föräldralediga i större uträkning än män blir dock den totala inkomsten från socialförsäkringarna högre för kvinnor.

Kvinnor och män har i ungefär samma utsträckning någon kapitalinkomst. Den genomsnittliga storleken på kapitalinkomsten är dock betydligt högre för männen jämfört med för kvinnorna.

Kvinnor är oftare än män ensamstående föräldrar och har därför fler ersättningar som är förknippade med föräldraskap, såsom bostadsbidrag, barnbidrag och erhållet underhållsstöd.

Tabell 3.1 Individuell disponibel inkomst för personer med olika inkomstslag 2012

Kronor per år och fördelning i procent, 20–64 år

	Andel med inkomst		Medelinkomst för dem med inkomstslag		Kv./Män %
	Kv.	Män	Kv.	Män	
Lön	84	86	254 700	348 200	73
+Företagarinkomst	8	13	57 000	74 800	76
= Lön, företagarinck.	86	89	253 000	344 400	73
+Sjukpenning, SA-ersättn., mm	20	12	68 500	85 100	81
+Föräldrapenning	23	18	32 800	21 100	156
+Arbetsmark. stöd	9	8	57 700	61 700	94
+Pension	11	8	64 200	96 700	66
+Övr. skatteplikt.	2	1	43 200	24 000	180
=Skattepliktig ersättning	49	38	69 600	68 800	101
=Ink. före skatt	96	96	262 900	348 000	76
– Statlig o kommunal ink. skatt	93	93	66 200	100 000	66
=Ink. efter skatt	96	96	198 600	250 900	79
+Ränta, utdelning	70	70	9 700	31 700	31
+Kapitalvinst	14	15	74 300	95 700	78
– Kapitalförlust	5	8	16 400	23 900	69
– Skatt kapital	85	86	-800	3 600	-23
– Annan skatt	94	94	2 100	1 800	116
=Ink. före stöd	97	98	211 400	277 700	76
+Barnbidrag	40	34	13 500	12 200	110
+Bostadsstöd	9	5	24 700	20 200	122
+Ek. bistånd och äldreförsörjningsstöd	4	4	45 800	44 900	102
+Underhållsstöd, mottaget	10	4	19 100	15 100	126
+Jämställdhetsbonus	3	3	1 400	1 400	100
Övriga hushållsstöd	0	0	8 300	14 900	56
=Summa hushållsstöd	46	40	24 700	19 400	128
+Studiestöd (bidrag + lån)	10	7	52 100	51 000	102
Övrigt ind. stöd	2	3	18 800	15 800	119
=Summa skattefritt individuellt stöd	11	9	49 100	43 200	114
–Underhållsstöd, givet	2	3	10 200	13 800	74
–Återbetalt studielån	24	15	10 600	12 200	87
=Summa disponibel inkomst	100	100	220 800	281 100	79

Anm.: Medelinkomsten avser dem som har det aktuella inkomstslaget. Detta medför att värdena på summeraderna inte är lika med summan av de redovisade medelvärdena.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

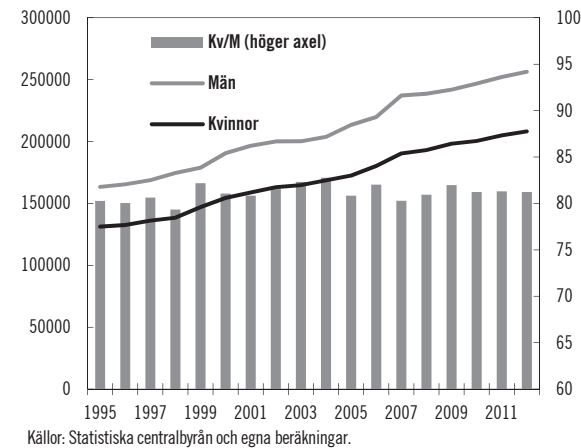
Utveckling av individuell disponibel inkomst

Sedan mitten av 1990-talet har relationen mellan kvinnors och mäns individuella disponibla inkomster varit förhållandevis stabil på ca 80 procent (se diagram 3.3). Mätt i kronor har emellertid skillnaden i inkomster mellan kvinnor och män ökat och var 2012 cirka 48 000 kronor.

Att den snabbare ökningen av kvinnors arbetsinkomster i förhållande till mäns inte tydligt avspeglas i utvecklingen av de relativa disponibla inkomsterna kan delvis förklaras av den utjämning som sker via skatter och transfereringar. Att arbetsinkomsterna ökat är också till del en följd av att frånvaron, som ersatts med olika transfereringar, minskat.

Diagram 3.3 Individuell disponibel inkomst för kvinnor och män i förvärsaktiv ålder 1995–2012

Medianinkomst i 2014 års priser, kronor och kvinnors andel av mäns inkomst i procent, 20–64 år

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

3.2 Individuell disponibel inkomst för äldre

Pensionens nivå beror till stor del på arbetsinkomsterna tidigare i livet. Äldre kvinnors låga disponibla inkomst i förhållande till männens förklaras av att de förvärsarbetat i mindre omfattning och till lägre lön än män. Även om skillnaderna i förvärsfrekvens mellan könen är förhållandevis små i dag, var många av dagens kvinnliga pensionärer i förvärsaktiv ålder under en tid då kvinnor arbetade i betydligt mindre utsträckning. Förvärsdeltagandet bland kvinnor har ökat dramatiskt under efterkrigstiden vilket inneburit ökade arbetsinkomster. Detta kommer att leda till att kvinnors pensioner ökar i förhållande till männens för varje generation.

Det finns även demografiska skäl till att kvinnor har lägre pensioner än män. Kvinnor lever i genomsnitt längre än män och pensionerna är generellt sett lägre för äldre pensionärer (se tabell 3.2). Det finns flera skäl till detta. Dels utbetalas vissa pensionsförmåner tidsbegränsat under de första åren efter pensioneringen, dels ökar pensionerna långsammare än lönerna. Det senare beror på att indexeringen av utgående pensionsförmåner är lägre än den genomsnittliga löneökningstakten. Följden av detta blir att skillnaden mellan lön och pension blir större ju längre tid det gått sedan pensioneringen.

Det är större inkomstskillnader mellan könen för sammanboende pensionärer än för ensamstående pensionärer. En orsak till detta är att många ensamstående kvinnor har änkepension eller andra typer av efterlevandeförmåner. Många ensamstående kvinnor har också bostadstillägg.

Tabell 3.2 Individuell disponibel inkomst för befolkningen över 64 år, efter åldersgrupp och hushållstyp 2012

Medianvärde i kronor per år och kvinnors andel i procent

	Kvinnor	Män	Kv/M %
65–69	161 200	223 500	72
Ensamstående	170 300	187 600	91
Sammanboende	154 100	230 700	67
70–79	135 300	164 900	82
Ensamstående	142 500	153 600	93
Sammanboende	121 700	171 300	71
80+	133 100	154 700	86
Ensamstående	139 000	153 500	91
Sammanboende	99 000	156 100	63
Samtliga	139 400	174 000	80

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Män arbetar i högre utsträckning än kvinnor efter 65 års ålder och har därför större arbetsinkomst. Omkring 20 procent av männen i 65–74 års ålder var sysselsatta 2013, i samma åldersgrupp var drygt 10 procent av kvinnorna sysselsatta.⁷²

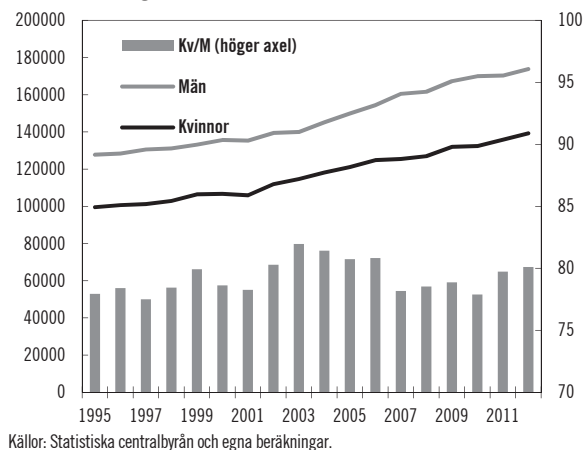
Den disponibla inkomsten har ökat trendmässigt för såväl äldre kvinnor som män sedan 1995. De äldre kvinnornas inkomst i förhållande

⁷²Arbetskraftsundersökningen 2013 (Statistiska centralbyrån).

till männens uppvisar däremot inte någon tydligt stigande trend (se diagram 3.4). Kvinnornas ökade förvärvsarbete har lett till ökad inkomstbaserad pension, samtidigt har männens pension ökat i motsvarande grad.

Diagram 3.4 Individuell disponibel inkomst för äldre 1995–2012

Medianinkomst i 2014 års priser, kronor och kvinnors andel i procent, befolkningen över 64 år

4 Ekonomisk jämställdhet och regeringens reformer

I detta avsnitt redogörs dels för de reformer som regeringen aviserar i denna proposition vilka har som syfte att påverka den ekonomiska jämställdheten, dels för effekterna på kvinnors och mäns disponibla inkomster av samtliga förslag i propositionen.

4.1 Reformer för ekonomisk jämställdhet

Reformer som aviseras i denna proposition vilka har som syfte att stärka den ekonomiska jämställdheten är ytterligare en reserverad månad i föräldrapenningen och ett avskaffande av det kommunala vårdnadsbidraget. Regeringens satsningar på förbättringar i välfärdssektorn är också viktiga för att öka den ekonomiska jämställdheten mellan kvinnor och män. Detta eftersom det i stor utsträckning är kvinnor som arbetar i välfärdssektorn och satsningarna bedöms förbättra arbetsvillkor och löner, samt innebära att fler kvinnor kan arbeta heltid. En förutsättning för att fler, framför allt kvinnor,

ska kunna arbeta heltid är också att barnomsorg och äldreomsorg är av hög kvalitet och att tillgängligheten är god.

Regeringens satsningar på att motverka och förebygga mäns våld mot kvinnor bedöms också bidra till ökad ekonomisk jämställdhet på sikt.

Reserverad tid i föräldrapenningen

Föräldraförsäkringen syftar till att båda föräldrarna ska ha möjlighet att kombinera föräldraskap med förvärvsarbete eller studier. Införandet har lett till att kvinnors incitament att delta i arbetskraften har ökat vilket därmed har förbättrat den ekonomiska jämställdheten. Uttaget av föräldrapenning är dock fortfarande väldigt skevt fördelat mellan kvinnor och män vilket får negativa inverkningar på den ekonomiska jämställdheten.

Ett flertal reformer har tidigare genomförts i syfte att få föräldrar att dela mer lika på föräldraledigheten, både genom att påverka de ekonomiska incitamenten och genom att begränsa möjligheten att överlåta föräldrapenningdagar till den andra föräldern.

Effekterna av att begränsa överlåtet har haft tydliga effekter på uttaget av föräldrapenning, medan förbättrade ekonomiska incitament att dela mer lika inte uppvisat någon effekt i de utvärderingar som gjorts.⁷³ Det finns dock en studie som visar att föräldraledighetens längd inte påverkats av de reserverade månaderna för vare sig kvinnor eller män.⁷⁴

En utvärdering av mer långsiktiga effekter av reformer i föräldrapenningen visar att den första reserverade månaden också påverkat fördelningen av föräldrarnas uttag av tillfällig föräldrapenning för vård av barn. Detta skulle kunna indikera att den lett till en jämnare

⁷³ År 1995 infördes den första reserverade månaden som innebar att föräldrapenningdagarna inte längre kunde fördelas helt fritt mellan föräldrarna. År 2002 utökades antalet reserverade dagar från 30 till 60 dagar. Samtidigt utökades det totala antalet föräldrapenningdagar från 450 till 480 dagar. Jämställdhetsbonusen infördes 2008 i syfte att stimulera till ett jämnare uttag av föräldrapenningen. För effektutvärderingar av dessa reformer se t.ex. Ett jämställt uttag? Reformen inom föräldraförsäkringen (Inspektionen för socialförsäkringen 2012:4), eller Jämställdhetsbonusen – en effektutvärdering (Försäkringskassan, Socialförsäkringsrapport 2010:5).

⁷⁴ Karimi m.fl., Effekter av föräldrapenning på arbetsutbud (Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering 2012:22).

fördelning av hushållsarbetet. Däremot påverkades inte föräldrarnas inkomster på längre sikt.⁷⁵ Även om de uppmätta effekterna av reserverad tid i föräldrapenningen på jämställdheten är ganska små så kan de på sikt leda till förändrade normer kring föräldraskap och föräldraledighet. Sådana förändringar sker gradvis och kan påverka både de som fick barn före och de som fick barn efter reformen, vilket innebär att effekterna av reformen underskattas.⁷⁶

Eftersom jämställdhetsbonusen hittills inte har uppvisat några effekter på uttaget av föräldrapenning aviserar regeringen att den ska avskaffas fr.o.m. 2017.

Avskaffat kommunalt vårdnadsbidrag

Sedan 2008 är det möjligt för kommunerna att införa vårdnadsbidrag och sedan dess har drygt en tredjedel av alla kommuner infört denna stödform. Vårdnadsbidraget ger föräldrar rätt till ledighet från förvärvsarbete på hel- eller deltid för att vara hemma med barn som fyllt 1 men ännu inte 3 år.

Användandet i Sverige (både i termer av antal kommuner som erbjuder vårdnadsbidrag och antal sökande) har ökat sedan införandet 2008 fram till 2011 men tycks ha minskat därefter.⁷⁷ Användandet är dock lågt. Under 2011 fick knappt 5 procent av barnen i de berörda kommunerna vårdnadsbidrag någon gång under året. En majoritet av dem som fick vårdnadsbidrag var kvinnor. Utrikes födda var också överrepresenterade i förhållande till sin andel av befolkningen med barn i åldern 1–3 år.

Eftersom det kommunala vårdnadsbidraget förlänger framför allt kvinnors förvärvsavbrott i samband med att de blir föräldrar aviserar regeringen att det ska avskaffas. Detta bedöms bidra till ökad ekonomisk jämställdhet genom att kvinnors arbetsutbud och därigenom

inkomster ökar. Eftersom det berör förhållandevis få personer blir effekterna dock sannolikt små.

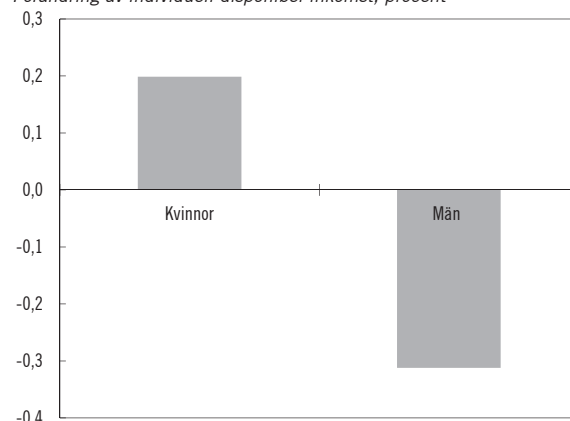
4.2 Effekter på kvinnors och mäns disponibla inkomster

I detta avsnitt redovisas hur regeringens politik bedöms påverka kvinnors och mäns disponibla inkomster. Effekterna har beräknats med hjälp av mikrosimuleringsmodellen FASIT. Hänsyn har enbart tagits till de regeländringar som direkt påverkar individers och hushålls disponibla inkomster och som är möjliga att beräkna med den använda metodiken. De regeländringar som beaktats framgår av tabell U.1 i underbilagan. Regeländringar som inte beaktats omfattar bl.a. satsningar på utbildningskvalitet, arbetsmarknadspolitiska program och indirekta skatter.

Förslagen i denna proposition bidrar till att stärka den ekonomiska jämställdheten mellan kvinnor och män. Kvinnors individuella inkomster väntas öka med i genomsnitt 0,2 procent, medan mäns inkomster väntas minska med ca 0,3 procent i genomsnitt (se diagram 4.1).

Diagram 4.1 Effekter av förslagen i denna proposition på individuell disponibel inkomst för vuxna kvinnor och män (20+år)

Förändring av individuell disponibel inkomst, procent

Anm.: Individuell disponibel inkomst utgörs av de individuella inkomsterna samt de hushållsgemensamma inkomsterna fördelade på de vuxna i hushållet.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Den sänkta skatten för pensionärer innebär att inkomsten i genomsnitt ökar mer för kvinnor än för män. En anledning till detta är att fler kvinnor än män är pensionärer. En annan anledning är att kvinnor i genomsnitt har lägre

⁷⁵ Den andra reserverade månaden uppvisade ingen effekt på föräldrarnas fördelning av uttag av tillfällig föräldrapenning men däremot en liten effekt på mammornas inkomster. Se Effekter på jämställdhet av reformer i föräldrapenningen (Inspektionen för socialförsäkringen 2013:17).

⁷⁶ För en diskussion av detta se Effekter på jämställdhet av reformer i föräldrapenningen (Inspektionen för socialförsäkringen 2013:17).

⁷⁷ År 2011 är det senaste året för vilket det finns officiell statistik för vårdnadsbidraget. Uppgifter på utbetalade belopp finns dock i Statistiska centralbyråns räkenskapsammandrag för kommunerna.

inkomster än män och att skattesänkningen företrädesvis gynnar låginkomsttagare. Höjningen av bostadstillägget är också en reform riktad till pensionärer med låga inkomster. Denna ökar därför också företrädesvis de disponibla inkomsterna för kvinnor.

Höjt underhållsstöd förbättrar ekonomin mest för ensamstående kvinnor med barn. En höjd grundnivå i föräldrapenningen är också en reform som främst gynnar kvinnor, eftersom kvinnor tar ut fler dagar på grundnivå. Kvinnor studerar i större omfattning än män, vilket innebär att de höjda studiemedlen företrädesvis gynnar kvinnors inkomster. Det höjda taket i arbetslöshetsförsäkringen ökar däremot mäns genomsnittliga disponibla inkomst något mer än kvinnors, eftersom fler män har inkomster över det nuvarande taket i arbetslöshetsförsäkringen.

Av de budgetförstärkande åtgärderna har det avtrappade jobbskatteavdraget och den begränsade uppräkningsgränsen av den nedre skiktgränsen vid uttag av statlig inkomstskatt en större negativ effekt på inkomsterna för män än för kvinnor. Orsaken är att fler män har inkomster över skiktgränsen för statlig inkomstskatt och den gräns där avtrappningen av jobbskatteavdraget börjar. Fler män än kvinnor berörs därför av förslagen. Begränsningen av avdraget för privat pensionssparande bedöms däremot vara i stort sett neutralt ur ett jämställdhetsperspektiv, dvs. den bedöms inte påverka mäns och kvinnors relativa inkomster.

Underbilaga 1: Begrepp och data

Inkomstbegrepp

Disponibel inkomst: Hushållens sammanlagda inkomst från arbete, kapital, näringsverksamhet och positiva transfereringar minus negativa transfereringar såsom skatt, betalt underhållsbidrag och återbetalda studielån. Erhållna studielån ingår som en positiv transferering.

Individuell disponibel inkomst (även kallad nettoinkomst): För att kunna jämföra individers ekonomiska situation, utan den utjämnande effekt som erhålls vid studier av hushållsinkomster, beräknas den individuella disponibla inkomsten. Det sker genom en summering av alla individuella inkomster och genom att fördela hushållsgemensamma inkomster, som t.ex. bostadsbidrag eller barnbidrag, lika mellan hushållets vuxna. Den individuella disponibla inkomsten är särskilt viktig för att jämföra inkomstsituationen mellan kvinnor och män.

Lön: Överenskommen månadslön omräknad till heltid. Lönestrukturstatistikens månadslön innehåller flera olika lönekomponenter. Förutom fast lön ingår även fasta lönetillägg och ett stort antal rörliga lönetillägg som till exempel tillägg för obekvämt arbetstid. Årsvisa belöningsystem som t.ex. bonus, vinstdelning eller tilldelning av aktier/optioner ingår inte i lönestrukturstatistiken.

Standardvägd månadslön: För att få en mer nyanserad bild av löneskillnaderna mellan kvinnor och män kan strukturella skillnader i form av yrke, ålder och utbildning rensas bort genom s.k. standardvägning. Detta sker genom att genomsnittlig månadslön för respektive kön beräknas för kombinationer av ca 350 yrkesgrupper (SSYK fyrsiffernivå), 2 sektorsgrupper, 2 utbildningsnivåer, 2 arbetstidsgrupper och 4 åldersgrupper. Dessa genomsnittslöner vägs för respektive kön samman med antalet anställda inom varje grupp. Före 2004 finns endast yrkesgrupper på tresiffernivå att tillgå. Faktorer som inte beaktas vid standardvägning är t.ex. arbetsledaransvar och yrkeserfarenhet.⁷⁸

⁷⁸ Se Vad säger den officiella lönestatistiken om löneskillnaden mellan kvinnor och män 2013? (Medlingsinstitutet 2014).

Redovisningsgrupper och bakgrundsvariabler

Percentiler: Populationen delas in i 100 lika stora grupper sorterade efter stigande inkomst.

Medianen: värdet för den 50:e percentilen. De som tjänar mer är lika många som de som tjänar mindre än detta värde.

Hushållstyper: Populationen delas in efter hushållets sammansättning med avseende på antal vuxna i hushållet, förekomst av barn samt ålder.

Barn: Enligt SCB:s definition är barn individer i åldern 0-19 år utan egen bostad.

Svensk standard för yrkesklassificering (SSYK): Bygger på en internationell yrkesstandard. Den är uppdelad i nio yrkesområden och omfattar 114 yrkesgrupper och 355 olika yrken.

Datamaterial och beräkningsmetoder

HEK – Hushållens ekonomi

HEK är en urvalsundersökning som genomförs varje år i huvudsakligt syfte att ge en tydlig bild av den disponibla inkomstens fördelning bland olika hushåll samt för att belysa inkomststrukturen. HEK bygger på årliga tvärsnitt av befolkningen, vilket innebär att det inte är samma individer som studeras över tid. Urvalet består av individer som är 18 år eller äldre bland samtliga hushåll och individer som var folkbokförda i landet någon gång under undersökningsåret. Både urvalspersonen och tillhörande hushållsmedlemmar ingår i undersökningen. Uppgifterna i HEK samlas in från deklaraionsuppgifter, telefonintervjuer och olika administrativa register. Den senaste versionen av HEK avser 2012 och i populationen ingår ca 39 000 individer fördelade på ca 17 000 hushåll. I bilagans redovisningar avgränsas populationen till s.k. helårs-individer/helårshushåll (fördelnings-populationen). Med helårsindivider/helårshushåll avses individer/hushåll där samtliga vuxna var folkbokförda i Sverige både den 1 januari och den 31 december undersökningsåret.

FASIT

För att analysera fördelningseffekter av ändrade regler i välfärdssystemen använder regeringen mikrosimuleringsmodellen FASIT. Till grund för dessa beräkningar ligger HEK-databasen. Modellen tillåter undersökningar av hur

disponibel inkomst m.m. påverkas av en ändring av reglerna för beräkning av olika skatter, transfereringar och bidrag. För en analys av år där utfallsdata ännu inte finns tillgängliga görs en framskrivning av de ekonomiska och demografiska förhållanden som väntas gälla för det aktuella året (se nedan). Det är även möjligt att undersöka hur en regeländring påverkar marginaleffekter och ersättningsgrader för hushållen. Effekterna kan undersökas för olika grupper (inkomstgrupper, hushållstyper etc.) eller aggregerat till samhällsnivå.

På grund av eftersläpningen i inkomststatistiken krävs en framskrivning av HEK-data för att möjliggöra analyser av senare år. Framskrivningen görs i två steg. Först kalibreras datamaterialets urvalsvikter så att kända ändringar i befolkningsstrukturen och andra antalsuppgifter⁷⁹ återspeglas. Genom kalibreringen justeras det antal individer som representeras av en viss individ i datamaterialet utan att individens övriga variabelvärden påverkas. För att justera vissa inkomstvariabler med avseende på den kända utvecklingen tillämpas sedan proportionell skalning. Detta görs bl.a. för löner, kapitalvinster och övriga kapitalinkomster.

Lönestrukturstatistik

Lönestrukturstatistiken har till syfte att årligen ge en översiktlig och jämförbar statistik om lönestrukturen för hela arbetsmarknaden. Den belyser lönenivå, lönestruktur och löneutveckling. Statistiken innehåller uppgifter om kön, ålder, yrke, utbildning, näringsgren och region. Den är därför lämplig att använda som underlag för olika analyser och jämförelser mellan mäns och kvinnors löner. Statistiken är uppdelad i fem sektorer, privat sektor: arbetare respektive tjänstemän, kommunal sektor, landstingssektor och statlig sektor. Statistiken baseras på totalundersökningar av kommuner, landsting och stat och en urvalsundersökning av ungefär 50 procent av löntagarna i den privata

sektorn. Samtliga företag med minst 500 anställda är med varje år.

Tidsanvändningsundersökningen

Tidsanvändningsundersökningen visar hur befolkningen fördelar sin tid på olika aktiviteter och speglar därför vardagslivet. Undersökningens grundsyfte är att beskriva skillnader i kvinnors och mäns tidsanvändning (könsperspektivet). Utöver detta belyses även hur tidsanvändningen varierar i livets olika faser (familjecykelperspektivet). Fullskaliga tidsanvändningsundersökningar har genomförts under 1990/91, 2000/01 och 2010/11.

Arbetskraftsundersökningarna

Arbetskraftsundersökningarna (AKU) är en urvalsundersökning som genomförs av SCB. Syftet med AKU är att beskriva den aktuella arbetsmarknadssituationen för befolkningen i åldern 15–74 år samt att ge information om utvecklingen på arbetsmarknaden. AKU tar fram månatlig, kvartalsvis och årlig statistik med tonvikt på såväl antal som andel sysselsatta respektive arbetslösa.

Undersökningarna baseras på ett representativt urval. Bruttourvalet under 2013 var cirka 358 000 personer varav drygt 241 000 svarande. Datainsamlingen sker i första hand genom telefonintervjuer genomförda av SCB:s intervjuare.

⁷⁹ Detta gäller antal utbetalade a-kassedagar, antal föräldrapenningdagar, antal individer i arbetsmarknadspolitiska program, antal sysselsatta i olika arbetsmarknadssektorer, antal sjukpenningdagar, antal individer med sjuk- och aktivitetsersättning, antal individer med inkomstgrundad ålderspension samt antal individer med garantipension.

Tabell U.1 Regeländringar som beaktats vid beräkning av politikens effekter 2015

Föreslagna reformer 2015

- Höjt golv och tak i den inkomstrelaterade ersättningen och höjd grundersättning i arbetslöshetsförsäkringen, inkl. samordning med sjukpenningen
- Höjd sjuk- och aktivitetsersättning
- Ökad reducering för förmögenhet i bostadstillägg till pensionärer
- Höjd ersättningsgrad för bostadskostnad i bostadstillägget för pensionärer
- Höjt studielån
- Höjt underhållsstöd
- Höjd grundnivå i föräldrapenningen
- Höjt försörjningsstöd till familjer med barn i åldern 7-18 år
- Borttagande av fritidspeng för barn i familjer med försörjningsstöd
- Höjt grundavdrag för pensionärer
- Förändrad uppräkningsgräns för statlig inkomstskatt 2015
- Avtrappat jobbskatteavdrag
- Höjd särskild löneskatt för äldre egenföretagare
- Halverad nedsättning av arbetsgivaravgifter för unga (endast egenföretagare ingår i beräkningarna)
- Sänkt avdragsrätt för privat pensionssparande
- Avskaffat avdrag för förvaltningsutgifter
- Höjd expeditionsavgift till Centrala studiestödsnämnden
- Höjt tak för barnomsorgsavgift
- Höjt tak för äldreomsorgsavgift

Underbilaga 2: Indikatorer för delmål två, ekonomisk jämställdhet

Tabell U.2 Från löne- och näringsinkomst till nettoinkomst 2012

Kronor per år och fördelning i procent, 20–64 år

	Medelinkomst för dem med inkomstslag		Kv./M (%)	Andel med inkomst (%)	
	Kv.	Män		Kv.	Män
Marknaden	254 500	364 100	70	92	94
+ Löneinkomst	254 300	347 600	73	84	86
+ Näringsinkomst	57 000	74 900	76	8	13
+ Ränta och utdelning	9 700	31 700	31	69	69
+ Kapitalvinst	48 700	55 500	88	19	23
Välfärdsstaten	73 400	626 00	117	69	60
Lönerelaterade ersättningar exkl. pension	58 900	54 300	108	44	34
+ Sjukpenning	42 400	54 500	78	13	7
+ Sjuk- och aktivitetsersättning	99 200	115 000	86	8	5
+ Föräldrapenning	32 800	21 100	155	23	17
+ Arbetsmarknadsstöd	57 500	61 500	93	9	8
+ Pensioner	64 200	96 700	66	11	8
Lönerelaterade ersättningar inkl. pension	68 400	68 800	99	48	38
Försörjningsrelaterade bidrag	17 800	13 900	128	41	34
+ Barnbidrag	13 500	12 200	110	40	34
+ Underhållsbidrag	19 100	15 100	126	10	4
Behovsprövade bidrag	39 000	37 000	106	8	6
+ Bostadsbidrag	20 500	12 200	168	6	3
+ Ekonomiskt bistånd	45 800	44 200	104	4	4
Övriga bidrag	39 600	33 300	119	19	14
+ Skattepliktigt och skattefritt studiestöd (inkl. lån)	52 100	50 900	102	10	7
+ Övriga skattepliktiga och skattefria bidrag	23 500	16 600	141	10	8

Negativa transfereringar	68 300	104 400	65	96	96
- Skatt	63 600	100 200	63	95	95
- Återbetalt studielån	10 600	12 200	87	24	15
- Givet underhållsbidrag	10 200	13 800	74	2	3
- Övriga negativa transfereringar	5 700	6 500	87	39	34
Individuell disponibel inkomst	220 100	280 500	78	99	100

Källa: Statistiska centralbyrån.

Anm. Nettoinkomst är det samma som individuell disponibel inkomst. Att innehållet i denna tabell skiljer sig något från tabell 3.1 beror delvis på olika populationsavgränsningar, där tabell 3.1 baseras på helårsbefolkningen, och delvis på olika summeringar av inkomstslagen.

Tabell U.3 Nettoinkomst efter hushållstyp och antal barn 2012

Medianinkomst i kronor per år och antal personer, 20+ år

	Individuell disponibel inkomst		Antal, i tusental	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Ensamboende 20-år	155 000	205 000	1 157	1 112
Ensamstående med barn 0-19 år	242 000	274 000	235	88
1 barn	219 000	263 000	136	61
2 barn	274 000	306 000	99	27
Sammanboende utan barn 20-år	169 000	227 000	976	976
Sammanboende med barn 0-19 år	216 000	294 000	959	971
1 barn	204 000	269 000	354	361
2 barn	223 000	311 000	441	445
3 + barn	223 000	310 000	165	165

Källa: Statistiska centralbyrån.

Anm. Nettoinkomst är det samma som individuell disponibel inkomst.

Tabell U.4 Kvinnors lön som andel av mäns löner efter sektor före och efter standardvägning 1994–2013

	Kommun		Landsting		Stat		Privat		Samtliga	
	Ej stand. vägd	Stand. vägd	Ej stand. vägd	Stand. vägd	Ej stand. vägd	Stand. vägd	Ej stand. vägd	Stand. vägd	Ej stand. vägd	Stand. vägd
1994	86	74	83	85	84	85	84	84	84	84
1996	87	98	71	94	83	93	85	91	83	92
1998	89	98	71	93	84	92	83	90	82	91
2000	90	98	71	93	84	92	84	90	82	92
2002	90	98	71	92	84	92	85	90	83	92
2004	91	98	71	93	85	92	85	91	84	92
2006	92	98	72	93	87	93	86	91	84	92
2008	92	99	73	93	88	93	86	91	84	92
2009	93	99	73	94	89	93	87	92	85	93
2010	94	99	73	94	89	94	87	92	86	93
2011	94	99	74	94	91	94	87	92	86	93
2012	94	99	75	94	91	94	88	92	86	93
2013	94	99	76	94	92	94	88	92	87	93

Källa: Medlingsinstitutet och Statistiska centralbyrån.

Tabell U.5 Segregeringsindex efter ålder 2012

	Index
20–34 år	50,7
35–49 år	54,6
50–64 år	61,6
Totalt	55,0

Källa: Statistiska centralbyrån.

Anm: Storleken på index kan variera mellan noll och hundra där noll innebär att kvinnors och mäns representation i varje enskilt yrke är lika stor medan ett index lika med hundra är liktydigt med att kvinnor och män har fullständigt olika yrken. Det betyder att ju större index desto högre grad av könssegrering på arbetsmarknaden och omvänt ju mindre index desto mindre könssegrering. Indexet är beräknat på yrken enligt Svensk standard för svensk yrkesklassificering (SSYK 1996).

Tabell U.6 Sysselsatta efter ålder och anknävningsgrad till arbetsmarknaden 2013

Procentuell fördelning

	Anställda				Företagare	
	Fast anställda		Tidsbegränsat anställda		Kvinnor	Män
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män		
20–24 år	40,3	56,9	58,1	39,5	1,6	3,6
25–34 år	72,6	75,7	23,1	16,1	4,3	8,1
35–44 år	84,5	79,9	9,8	6,7	5,7	13,4
45–54 år	85,4	78,5	7,8	4,7	6,8	16,8
55–64 år	86,1	76,3	5,7	5,1	8,2	18,6
Totalt	78,5	75,9	15,7	10,9	5,8	13,2

Källa: Statistiska centralbyrån.

Tabell U.7 Sysselsatta efter ålder och vanligen arbetad tid som heltid och deltid 2013

Procentuell fördelning

	Deltid		Heltid	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
20–24 år	51,1	27,0	48,9	73,0
25–34 år	28,8	11,5	71,2	88,5
35–44 år	29,9	7,1	70,1	92,9
45–54 år	23,8	6,6	76,2	93,4
55–64 år	31,9	12,8	68,1	87,2
Totalt	30,4	10,8	69,6	89,2

Källa: Statistiska centralbyrån.

Tabell U.8 Avgångna från gymnasieskolan efter program eller anknävningsgrad till program 2012/13

Procent

	Kvinnor	Män
Hantverk	92,0	8,0
Livsmedel	83,4	16,6
Omvårdnad	78,2	21,8
Barn- och fritid	72,3	27,7
Estetiska	67,0	33,0
Naturbruk	67,6	32,4
Handels- och adm.	68,4	31,6
Int.Baccalaureate och Waldorf skolor	63,5	36,5
Hotell- och restaurang	57,8	42,2
Medie	62,2	37,8
Samhällsvetenskap	61,1	38,9
Naturvetenskap	50,0	50,0
Övriga	42,1	57,9
Teknikprogrammet	20,6	79,4
Industri	11,5	88,5
Bygg	8,0	92,0
Fordon	10,5	89,5
El	4,5	95,5
Energi	2,6	97,4
Totalt	50,2	49,8

Källa: Skolverket.

Tabell U.9 Pågående sjukpenningfall i december åren 1974–2013

Antal i 1 000-tal

	60–179 dagar		180 dagar och mer	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
1974	25,3	30,3	21,3	29,8
1975	26,1	30,3	23,3	32,4
1976	25,6	29,0	23,1	31,8
1977	22,8	24,7	21,7	26,9
1978	21,1	21,3	20,6	24,9
1979	23,0	22,5	22,6	25,3
1980	16,8	16,5	18,4	19,1
1981	16,5	15,5	16,3	17,2
1982	21,6	20,5	20,9	21,0
1983	22,7	20,8	21,0	21,2
1984	26,1	21,9	25,2	24,2
1985	29,7	24,8	28,5	26,5
1986	30,9	24,1	34,0	29,5
1987	34,3	25,4	39,1	33,6
1988	34,5	24,9	46,1	37,5
1989	32,5	23,2	48,0	38,5
1990	31,4	22,7	48,0	38,2
1991	27,6	21,6	49,5	39,6
1992	27,5	21,3	56,1	48,5
1993	27,4	19,8	44,2	39,5
1994	28,4	19,1	42,8	35,3
1995	23	15,4	41,2	31,3
1996	24	15,5	39,6	28,9
1997	24,9	15,6	42,1	29
1998	31,1	18,5	54,6	35,8
1999	38	22	71,1	44,4
2000	43,3	23,9	90,6	53,4
2001	45,3	26,3	108,4	61,7
2002	42	24,7	117,4	66,8
2003	37,8	22,1	116,3	65
2004	35,6	20,7	98,2	54,9
2005	29,9	17,7	81,6	45,4
2006	28,6	17	73,5	41,1
2007	22,3	13,8	63	35
2008	18,6	11,9	46,5	27,1
2009	17,9	11,5	32,8	20,3
2010	21,9	12,8	28,4	17,3
2011	23,5	13,3	37,5	20,5
2012	25,3	14,3	39,0	21,2
2013	30,5	16,4	47,3	24,9

Källa: Försäkringskassan.

Anm: I statistiken ingår enbart sjukpenningfall och inte alla typer av pågående sjukskrivningar.

Tabell U.10 Personer med sjuk- och aktivitetsersättning efter ålder december 2013

	Antal		Könsfördelning	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
20–24	7 016	8 155	46,2	53,8
25–34	11 150	12 187	47,8	52,2
35–44	20 579	16 003	56,3	43,7
45–54	57 734	37 525	60,6	39,4
55–64	114 832	75 357	60,4	39,6
Totalt	211 311	149 227	58,6	41,4

Källa: Försäkringskassan.

Bilaga 4

Vissa inkomstskatte- och socialavgiftsfrågor inför budgetpropositionen för 2015

Bilaga till avsnitt 6.1, 6.2, 6.3, 6.4, 6.6, 6.9, 6.10 och 6.12

Bilaga 4

Vissa inkomstskatte- och socialavgiftsfrågor inför budgetpropositionen för 2015

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning av promemorian Vissa inkomstskatte- och socialavgiftsfrågor inför budgetpropositionen för 2015	5
2	Lagförslagen i promemorian.....	6
	Förslag till lag om ändring i lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster.....	6
	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1920) om allmän löneavgift	9
	Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	10
	Förslag till lag om ändring i socialavgiftslagen (2000:980)	16
	Förslag till lag om ändring i lagen (2001:1170) om särskilda avdrag i vissa fall vid avgiftsberäkningen enligt lagen (1994:1920) om allmän löneavgift och socialavgiftslagen (2000:980)	17
3	Förteckning över remissinstanserna	18

1 Sammanfattning av promemorian Vissa inkomstskatte- och socialavgiftsfrågor inför budgetpropositionen för 2015

Regeringen avser att i budgetpropositionen för 2015 föreslå vissa förändringar på inkomstskatte- och socialavgiftsområdet. En promemoria med förslag har därför tagits fram inom Finansdepartementet.

Följande förslag behandlas i denna promemoria.

- Sänkt skatt för pensionärer
- Avtrappning av jobbskatteavdraget
- Uppräkningen av skiktgränserna för statlig inkomstskatt för beskattningsåret 2015
- Särskild löneskatt för äldre
- Slopad nedsättning av socialavgifterna för unga
- Komplettering av förslaget om begränsning av avdragsrätten för privat pensionssparande
- Slopad skattereduktion för läxhjälp
- Slopad avdragsrätt för förvaltningsutgifter

2 Lagförslagen i promemorian

Förslag till lag om ändring i lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster

Härigenom föreskrivs att 1 och 2 §§ lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

- 1 §¹
- Särskild löneskatt ska för varje år betalas till staten med 24,26 procent på
- Särskild löneskatt ska för varje år betalas till staten med 8,5 procent på sådan ersättning som avses i 2 kap. 10 och 11 §§ socialavgiftslagen (2000:980) till personer som vid årets ingång har fyllt 65 år och i övrigt med 24,26 procent på
1. ersättning som utfaller enligt kollektivavtalsgrundad avgångsbidragförsäkring som tecknas av arbetsgivare till förmån för arbetstagare,
 2. avgångsersättning som annorledes än på grund av kollektivavtalsgrundad avgångsbidragförsäkring utbetalas av staten, kommun eller kommunalförbund som arbetsgivare eller av Sveriges Kommuner och Landsting eller det för kommunerna och landstingen gemensamma organet för administration av personalpension, under förutsättning att arbetsgivaren tillämpar kommunalt pensionsavtal eller av annan arbetsgivare, under förutsättning att arbetsgivaren tillämpar kommunalt pensionsavtal och att borgen eller liknande garanti tecknats av kommun, kommunalförbund eller Sveriges Kommuner och Landsting,
 3. avgångsersättning som omfattas av s.k. trygghetsavtal,
 4. ersättning som utges enligt gruppsjukförsäkring som åtnjuts enligt grunder som fastställts i kollektivavtal mellan arbetsmarknadens huvudorganisationer till den del ersättningen utgör komplement till sjukersättning eller till aktivitetsersättning,
 5. ersättning som utges på grund av ansvarighetsförsäkring som åtnjuts enligt grunder som fastställts i kollektivavtal mellan arbetsmarknadens huvudorganisationer till den del ersättningen utges i form av engångsbelopp som inte utgör kompensation för mistad inkomst,
 6. bidrag som en arbetsgivare lämnar till
 - en sådan vinstandelsstiftelse som avses i 25 kap. 21 § socialförsäkringsbalken om ersättningar från stiftelsen är avgiftsfria enligt 2 kap. 18 § socialavgiftslagen (2000:980), eller
 - en annan juridisk person med motsvarande ändamål med undantag för bidrag som lämnas till en pensions- eller personalstiftelse enligt lagen (1967:531) om tryggnad av pensionsutfästelse m.m.
- Skattskyldig är den som utgett sådan ersättning eller sådant bidrag som avses i första stycket.
- Skattskyldig är den som utgett sådan ersättning eller sådant bidrag som avses i första stycket. I fråga om sådan för mottagaren skattepliktig intäkt som utgörs av rabatt, bonus eller annan ersättning på grund av kundtrohet eller liknande, är den som slutligt har stått för de kostnader som ligger till grund för ersättningen skattskyldig enligt denna lag. I fråga om sådan förmån som avses i 10 kap. 11 § andra stycket

¹ Senaste lydelse 2010:1244.

inkomstskattelagen (1999:1229) är den i vars tjänst rättigheten förvärvats skattskyldig enligt denna lag. I fråga om annan för mottagaren skattepliktig intäkt i form av ersättning som utgetts av en fysisk person som är bosatt utomlands eller av en utländsk juridisk person och som har sin grund i en anställning i Sverige hos någon annan än den som utgett ersättningen, är den hos vilken mottagaren är anställd i Sverige skattskyldig enligt denna lag.

Vid bestämmande av skatteunderlaget tillämpas bestämmelserna i 2 kap. 4–15 och 17–25 §§ socialavgiftslagen.

Vid bestämmande av skatteunderlaget enligt första stycket 5 ska bortses från ersättning för arbetsskada som inträffat före utgången av juni 1993 om ersättningen avser tid därefter samt från ersättning för arbetsskada som inträffat före utgången av år 1992 om skadan anmäls till allmän försäkringskassa eller Försäkringskassan efter utgången av juni 1993. Detta gäller dock endast ersättning som för en och samme arbetstagare beräknas på lönedelar som inte överstiger sju och en halv gånger prisbasbeloppet enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken.

2 §²

En enskild person eller ett dödsbo *skall* för varje år till staten betala särskild löneskatt med 24,26 procent på överskott av passiv näringsverksamhet enligt inkomstskattelagen (1999:1229) här i landet samt på ersättning som utges enligt sådan avtalsgruppsjukförsäkring som avses i 15 kap. 9 § inkomstskattelagen eller enligt sådan trygghetsförsäkring som avses i nämnda lagrum till den del ersättningen utges i form av engångsbelopp som inte utgör kompensation för mistad inkomst. Om en skattskyldig *avlidit under året skall* särskild löneskatt betalas med 24,26 procent på inkomst som avses i 3 kap. 3–8 §§ socialavgiftslagen (2000:980).

En enskild person eller ett dödsbo *ska* för varje år till staten betala särskild löneskatt med 24,26 procent på överskott av passiv näringsverksamhet enligt inkomstskattelagen (1999:1229) här i landet samt på ersättning som utges enligt sådan avtalsgruppsjukförsäkring som avses i 15 kap. 9 § inkomstskattelagen eller enligt sådan trygghetsförsäkring som avses i nämnda lagrum till den del ersättningen utges i form av engångsbelopp som inte utgör kompensation för mistad inkomst. Om en skattskyldig *vid årets ingång har fyllt 65 år eller inte har fyllt 65 år men under hela året har uppburit hel allmän ålderspension enligt socialförsäkringsbalken ska* särskild löneskatt betalas med 8,5 procent eller om en skattskyldig *avlidit under året* med 24,26 procent på inkomst som avses i 3 kap. 3–8 §§ socialavgiftslagen (2000:980).

Vid beräkning av skatteunderlaget gäller i tillämpliga delar bestämmelserna i 3 kap. 9–11 §§ och 12 § första och andra styckena socialavgiftslagen.

Skatt betalas inte då skatteunderlaget understiger 1 000 kronor.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.
2. Bestämmelsen i 1 § i den nya lydelsen tillämpas på ersättning som betalas ut efter den 31 december 2014.
3. Bestämmelsen i 2 § i den nya lydelsen tillämpas på inkomst som uppbärs efter den 31 december 2014. Omfattar beskattningsåret tid såväl före som efter ikraftträdandet ska, om den skattskyldige

² Senaste lydelse 2006:1339.

inte visar annat, så stor del av beskattningsårets inkomst anses hänförlig till tiden efter den 31 december 2014 som svarar mot förhållandet mellan den del av beskattningsåret som infaller under denna tid och hela beskattningsåret.

Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1920) om allmän löneavgift

Härigenom föreskrivs att 3 § lagen (1994:1920) om allmän löneavgift ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §¹

Allmän löneavgift tas ut med 9,88 procent av underlaget och tillfaller staten.

För dem som vid årets ingång inte har fyllt 26 år tas löneavgiften ut med en fjärdedel av procenttalet och anges med två decimaler så att övriga decimaler faller bort.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.

2. Bestämmelsen i 3 § i den äldre lydelsen tillämpas fortfarande på lön eller annan ersättning enligt 1 § som betalas ut före den 1 januari 2016. På lön eller annan ersättning enligt 1 § som betalas ut under 2015 ska dock vid tillämpningen av bestämmelsen i 3 § löneavgiften tas ut med fem åttondelar i stället för en fjärdedel av procenttalet.

3. Bestämmelsen i 3 § i den äldre lydelsen tillämpas fortfarande på inkomst enligt 2 § som upp bärs före den 1 januari 2016. På inkomst enligt 2 § som upp bärs under 2015 ska dock vid tillämpningen av bestämmelsen i 3 § löneavgiften tas ut med fem åttondelar i stället för en fjärdedel av procenttalet.

Omfattar beskattningsåret tid såväl före som efter utgången av 2014 respektive såväl före som efter utgången av 2015 ska, om den avgiftsskyldige inte visar annat, så stor del av beskattningsårets inkomst anses hänförlig till tiden efter utgången av 2014 respektive tiden efter utgången av 2015 som svarar mot förhållandet mellan den del av beskattningsåret som infaller under respektive tid och hela beskattningsåret.

¹ Senaste lydelse 2012:756

Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs att 42 kap. 6 §, 59 kap. 5 och 14 §§, 63 kap. 3 a §, 65 kap. 5 § samt 67 kap. 7, 8 och 13 §§ inkomstskattelagen (1999:1229)¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

42 kap.

6 §

Förvaltningsutgifter får dras av *bara till den del kostnaderna under beskattningsåret sammanlagt överstiger 1 000 kronor.*

Förvaltningsutgifter får *inte* dras av.

59 kap.

5 §

Pensionssparavdraget får inte heller överstiga 12 000 kronor med tillägg enligt andra och tredje styckena.

Pensionssparavdraget får inte heller överstiga 1 800 kronor med tillägg enligt andra och tredje styckena.

För avdragsgrundande inkomst av anställning är tillägget, om den skattskyldige helt saknar pensionsrätt i anställning, 35 procent av inkomsten, dock högst 10 prisbasbelopp.

För avdragsgrundande inkomst av aktiv näringsverksamhet är tillägget 35 procent av inkomsten, dock högst 10 prisbasbelopp.

14 §

Om den skattskyldige ska göra pensionssparavdrag både i inkomstslaget näringsverksamhet och som allmänt avdrag, får han upp till 12 000 kronor fritt fördela avdraget mellan näringsverksamheten och allmänna avdrag.

Om den skattskyldige ska göra pensionssparavdrag både i inkomstslaget näringsverksamhet och som allmänt avdrag, får han upp till 1 800 kronor fritt fördela avdraget mellan näringsverksamheten och allmänna avdrag.

63 kap.

Nuvarande lydelse

3 a §²

För dem som vid beskattningsårets ingång har fyllt 65 år är grundavdraget beloppet enligt 3 § med tillägg av följande särskilda belopp.

Fastställd förvärvsinkomst

Särskilt belopp

överstiger inte 0,99 prisbasbelopp

0,682 prisbasbelopp

överstiger 0,99 men inte 1,105 prisbasbelopp

0,880 prisbasbelopp minskat med 20 procent av den fastställda förvärvsinkomsten

överstiger 1,105 men inte 2,72 prisbasbelopp

0,753 prisbasbelopp *minskat* med 8,5 procent av den fastställda förvärvsinkomsten

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

² Senaste lydelse 2013:960.

överstiger 2,72 men inte 3,11 prisbasbelopp	0,208 prisbasbelopp ökat med 11,5 procent av den fastställda förvärvsinkomsten
överstiger 3,11 men inte 3,69 prisbasbelopp	21,5 procent av den fastställda förvärvsinkomsten minskat med 0,103 prisbasbelopp
överstiger 3,69 men inte 4,785 prisbasbelopp	0,322 prisbasbelopp ökat med 10 procent av den fastställda förvärvsinkomsten
överstiger 4,785 men inte 7,88 prisbasbelopp	0,753 prisbasbelopp ökat med 1 procent av den fastställda förvärvsinkomsten
överstiger 7,88 men inte 12,43 prisbasbelopp	1,541 prisbasbelopp minskat med 9 procent av den fastställda förvärvsinkomsten
överstiger 12,43 prisbasbelopp	0,422 prisbasbelopp

Föreslagen lydelse

3 a §

För dem som vid beskattningsårets ingång har fyllt 65 år är grundavdraget beloppet enligt 3 § med tillägg av följande särskilda belopp.

<u>Fastställd förvärvsinkomst</u>	<u>Särskilt belopp</u>
överstiger inte 0,99 prisbasbelopp	0,687 prisbasbelopp
överstiger 0,99 men inte 1,11 prisbasbelopp	0,885 prisbasbelopp minskat med 20 procent av den fastställda förvärvsinkomsten
överstiger 1,11 men inte 2,72 prisbasbelopp	0,609 prisbasbelopp ökat med 4,9 procent av den fastställda förvärvsinkomsten
överstiger 2,72 men inte 3,11 prisbasbelopp	0,741 prisbasbelopp
överstiger 3,11 men inte 3,77 prisbasbelopp	0,430 prisbasbelopp ökat med 10 procent av den fastställda förvärvsinkomsten
överstiger 3,77 men inte 5,4 prisbasbelopp	0,807 prisbasbelopp
överstiger 5,4 men inte 7,88 prisbasbelopp	0,753 prisbasbelopp ökat med 1 procent av den fastställda förvärvsinkomsten
överstiger 7,88 men inte 12,43 prisbasbelopp	1,541 prisbasbelopp minskat med 9 procent av den fastställda förvärvsinkomsten
överstiger 12,43 prisbasbelopp	0,422 prisbasbelopp

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***65 kap.****5 §³**

För fysiska personer är den statliga inkomstskatten på beskattningsbara förvärvsinkomster
– 20 procent av den del av den beskattningsbara förvärvsinkomsten som överstiger en nedre skiktgräns, och

– 5 procent av den del av den beskattningsbara förvärvsinkomsten som överstiger en övre skiktgräns.

Skiktgränserna bestäms med utgångspunkt i en nedre skiktgräns på 420 800 kronor för beskattningsåret 2014 och en övre skiktgräns på 602 600 kronor för beskattningsåret 2014.

Skiktgränserna bestäms med utgångspunkt i en nedre skiktgräns på 421 800 kronor för beskattningsåret 2015 och en övre skiktgräns på 616 100 kronor för beskattningsåret 2015.

För de därpå följande beskattningsåren uppgår skiktgränserna till skiktgränserna för det föregående beskattningsåret multiplicerade med det jämförelsetal, uttryckt i procent, som anger förhållandet mellan det allmänna prisläget i juni året före beskattningsåret och prisläget i juni andra året före beskattningsåret plus två procentenheter. Skiktgränserna fastställs av regeringen före utgången av året före beskattningsåret och avrundas uppåt till helt hundratal kronor.

Om en enskild näringsidkare enligt 1 kap. 13 § andra stycket har ett beskattningsår som inte sammanfaller med kalenderåret, ska de skiktgränser som gäller vid detta beskattningsårs utgång tillämpas.

67 kap.*Nuvarande lydelse***7 §⁴**

För dem som vid beskattningsårets ingång inte har fyllt 65 år uppgår skattereduktionen för summan av arbetsinkomster beräknade enligt 6 § till följande belopp.

Arbetsinkomst som beskattas i SverigeSkattereduktion

överstiger inte 0,91 prisbasbelopp

skillnaden mellan arbetsinkomsterna och grundavdraget, multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt

överstiger 0,91 men inte 2,94 prisbasbelopp

skillnaden mellan å ena sidan summan av 0,91 prisbasbelopp och 33,2 procent av arbetsinkomsterna mellan 0,91 och 2,94 prisbasbelopp och å andra sidan grundavdraget, multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt

överstiger 2,94 men inte 8,08 prisbasbelopp

skillnaden mellan å ena sidan summan av 1,584 prisbasbelopp och 11,1 procent av arbetsinkomsterna mellan 2,94 och 8,08 prisbasbelopp och å andra sidan grundavdraget, multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt

³ Senaste lydelse 2013:1080.

⁴ Senaste lydelse 2013:960.

överstiger 8,08 prisbasbelopp

skillnaden mellan 2,155 prisbasbelopp och grundavdraget, multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt

Föreslagen lydelse

7 §

För dem som vid beskattningsårets ingång inte har fyllt 65 år uppgår skattereduktionen för summan av arbetsinkomster beräknade enligt 6 § till följande belopp.

Arbetsinkomst som beskattas i Sverige

Skattereduktion

överstiger inte 0,91 prisbasbelopp

skillnaden mellan arbetsinkomsterna och grundavdraget, multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt

överstiger 0,91 men inte 2,94 prisbasbelopp

skillnaden mellan å ena sidan summan av 0,91 prisbasbelopp och 33,2 procent av arbetsinkomsterna mellan 0,91 och 2,94 prisbasbelopp och å andra sidan grundavdraget, multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt

överstiger 2,94 men inte 8,08 prisbasbelopp

skillnaden mellan å ena sidan summan av 1,584 prisbasbelopp och 11,1 procent av arbetsinkomsterna mellan 2,94 och 8,08 prisbasbelopp och å andra sidan grundavdraget, multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt

överstiger 8,08 prisbasbelopp men inte 13,48 prisbasbelopp

skillnaden mellan 2,155 prisbasbelopp och grundavdraget, multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt

överstiger 13,48 prisbasbelopp

skillnaden mellan å ena sidan skattesatsen för kommunal inkomstskatt multiplicerad med 2,155 prisbasbelopp minskat med grundavdraget och å andra sidan 3 procent av arbetsinkomsterna minskade med 13,48 prisbasbelopp

Om beräkningen enligt första stycket medför att skattereduktionen blir negativ, anses skattereduktionen vara noll.

Nuvarande lydelse

8 §⁵

För dem som vid beskattningsårets ingång har fyllt 65 år uppgår skattereduktionen för summan av arbetsinkomster beräknade enligt 6 § till följande belopp.

⁵ Senaste lydelse 2009:197.

Arbetsinkomst som beskattas i SverigeSkattereduktion

överstiger 100 000 kronor

20 procent av arbetsinkomsterna

överstiger 100 000 men inte 300 000 kronor

summan av 15 000 kronor och 5 procent av arbetsinkomsterna

överstiger 300 000 kronor

30 000 kronor

Föreslagen lydelse

8 §

För dem som vid beskattningsårets ingång har fyllt 65 år uppgår skattereduktionen för summan av arbetsinkomster beräknade enligt 6 § till följande belopp.

Arbetsinkomst som beskattas i SverigeSkattereduktion

överstiger 100 000 kronor

20 procent av arbetsinkomsterna

överstiger 100 000 men inte 300 000 kronor

summan av 15 000 kronor och 5 procent av arbetsinkomsterna

överstiger 300 000 kronor men inte 600 000 kronor

30 000 kronor

överstiger 600 000 kronor

skillnaden mellan 30 000 kronor och 3 procent av arbetsinkomsterna minskade med 600 000 kronor

Om beräkningen enligt första stycket medför att skattereduktionen blir negativ, anses skattereduktionen vara noll.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*13 §⁶

Med hushållsarbete avses vid tillämpningen av detta kapitel följande.

1. Städarbete eller annat rengöringsarbete som utförs i bostaden.
 2. Vård av kläder och hemtextilier när vården utförs i bostaden.
 3. Matlagning som utförs i eller i nära anslutning till bostaden.
 4. Snöskottning som utförs i nära anslutning till bostaden.
 5. Häck- och gräsklippning samt krattning och ogrärensning som utförs på tomt eller i trädgård i nära anslutning till bostaden.
 6. Barnpassning som utförs i eller i nära anslutning till bostaden samt lämning och hämtning till och från förskola, skola, fritidsaktiviteter eller liknande.
6. Barnpassning som inte mer än i ringa omfattning innefattar hjälp med läxor och annat skolarbete och som utförs i eller i nära anslutning till bostaden samt lämning och hämtning till och från förskola, skola, fritidsaktiviteter eller

⁶ Senaste lydelse 2012:829.

liknande.

7. Annan omsorg och tillsyn än barnpassning som en fysisk person behöver och som utförs i eller i nära anslutning till bostaden eller i samband med promenader, bankbesök, besök vid vårdcentral eller andra liknande enklare ärenden.

8. *Hjälp med läxor och annat skolarbete till elever i skolformer som avses i 10–13, 15 och 18 kap. samt 24 kap. 2–7 §§ skollagen (2010:800) när hjälpen utförs i eller i nära anslutning till bostaden.*

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.

2. Bestämmelserna i 42 kap. 6 §, 63 kap. 3 a §, 65 kap. 5 § samt 67 kap. 7, 8 och 13 §§ i den nya lydelsen tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2014.

3. De nya bestämmelserna i 59 kap. 5 och 14 §§ tillämpas första gången för försäkringspremier som betalas och inbetalningar på pensionssparkonton som görs efter den 31 december 2014. Äldre bestämmelser gäller för premier som betalats respektive inbetalningar som gjorts före den 1 januari 2015.

4. Om beskattningsåret påbörjats men inte avslutats före ikraftträdandet tillämpas 59 kap. 5 och 14 §§ i den äldre lydelsen för försäkringspremier som betalats och inbetalningar på pensionssparkonton som gjorts under beskattningsåret men före ikraftträdandet. I fråga om premier som betalats och inbetalningar som gjorts efter ikraftträdandet gäller att avdrag får göras för dessa bara till den del som avdragsutrymmet beräknat enligt 59 kap. 5 § i den nya lydelsen överstiger avdraget för premier som betalats respektive inbetalningar som gjorts under beskattningsåret men före ikraftträdandet.

Förslag till lag om ändring i socialavgiftslagen (2000:980)

Härigenom föreskrivs i fråga om socialavgiftslagen (2000:980)
dels att 2 kap. 28 § och 3 kap. 15 a § ska upphöra att gälla,
dels att rubrikerna närmast före 2 kap. 28 § och 3 kap. 15 a § ska utgå,
dels att 2 kap. 29 § och 3 kap. 18 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap. 29 §¹

Vid beräkning av arbetsgivaravgifterna ska avdrag göras enligt 31 §, om den avgiftsskyldige har utgett avgiftspliktig ersättning till en person som arbetar med forskning eller utveckling.

Med avgiftspliktig ersättning ska vid tillämpning av första stycket inte avses sådan ersättning på vilken avgifter ska betalas enligt 27 eller 28 §.

Med avgiftspliktig ersättning ska vid tillämpning av första stycket inte avses sådan ersättning på vilken avgifter ska betalas enligt 27 §.

3 kap. 18 §²

Vid beräkning av egenavgifter ska avdrag göras med 7,5 procent av avgiftsunderlaget, dock högst med 15 000 kronor per år. Avdraget får inte medföra att avgifterna understiger ålderspensionsavgiften enligt 13 §.

Första stycket gäller bara

1. till den del avgiftsunderlaget utgörs av avgiftspliktig inkomst av näringsverksamhet,
2. om den del av avgiftsunderlaget som utgörs av avgiftspliktig inkomst av näringsverksamhet överstiger 40 000 kronor, och
3. om den avgiftsskyldige vid ingången av beskattningsåret har fyllt 26 *men inte* 65 år och inte bara ska betala ålderspensionsavgiften enligt 16 §.

3. om den avgiftsskyldige vid ingången av beskattningsåret *inte* har fyllt 65 år och inte bara ska betala ålderspensionsavgiften enligt 16 §.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.

2. Den upphävda bestämmelsen i 2 kap. 28 § och bestämmelsen i 2 kap. 29 § i den äldre lydelsen tillämpas fortfarande på ersättning som betalas ut före den 1 januari 2016. På ersättning som betalas ut under 2015 ska dock vid tillämpningen av 2 kap. 28 §, utöver hela ålderspensionsavgiften, fem åttiondelar i stället för en fjärdedel av de övriga arbetsgivaravgifterna betalas.

3. Den upphävda bestämmelsen i 3 kap. 15 a § och bestämmelsen i 3 kap. 18 § i den äldre lydelsen tillämpas fortfarande på inkomst som uppbärs före den 1 januari 2016. På inkomst som uppbärs under 2015 ska dock vid tillämpningen av 3 kap. 15 a §, utöver hela ålderspensionsavgiften, fem åttiondelar i stället för en fjärdedel av de övriga egenavgifterna betalas.

Omfattar beskattningsåret tid såväl före som efter utgången av 2014 respektive såväl före som efter utgången av 2015 ska, om den avgiftsskyldige inte visar annat, så stor del av beskattningsårets inkomst anses hänförlig till tiden efter utgången av 2014 respektive tiden efter utgången av 2015 som svarar mot förhållandet mellan den del av beskattningsåret som infaller under respektive tid och hela beskattningsåret.

¹ Senaste lydelse 2013:961.

² Senaste lydelse 2013:1013.

Förslag till lag om ändring i lagen (2001:1170) om särskilda avdrag i vissa fall vid avgiftsberäkningen enligt lagen (1994:1920) om allmän löneavgift och socialavgiftslagen (2000:980)

Härigenom föreskrivs att 5 § lagen (2001:1170) om särskilda avdrag i vissa fall vid avgiftsberäkningen enligt lagen (1994:1920) om allmän löneavgift och socialavgiftslagen (2000:980)¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Vid beräkning av den allmänna löneavgiften och arbetsgivaravgifterna ska från summan av dessa avgifter avdrag göras med 10 procent av avgiftsunderlaget. För den del av underlaget som *arbetsgivaravgifterna beräknas på enligt 2 kap. 28 § socialavgiftslagen (2000:980) eller som avdrag ska beräknas på enligt 2 kap. 31 § socialavgiftslagen*, får avdraget inte medföra att dessa avgifter understiger ålderspensionsavgiften enligt 2 kap. 26 § samma lag. Sammanlagt får avdrag göras med högst 7 100 kronor. Avdraget ska i första hand göras från den allmänna löneavgiften.

I avgiftsunderlaget för beräkning av avdraget enligt första stycket ska endast ingå sådan avgiftspliktig ersättning som avses i 2 § första stycket.

Vid bedömningen av avdragsrätten enligt första stycket ska flera avgiftsskyldiga som ingår i samma koncern och som uppfyller villkoren för att få göra avdrag anses som en avgiftsskyldig. Avdraget ska i ett sådant fall i första hand göras av moderföretaget. Till den del avdraget inte kan utnyttjas av moderföretaget, får det utnyttjas av dotterföretagen i den ordning som moderföretaget bestämmer.

Föreslagen lydelse

5 §²

Vid beräkning av den allmänna löneavgiften och arbetsgivaravgifterna ska från summan av dessa avgifter avdrag göras med 10 procent av avgiftsunderlaget. För den del av underlaget som avdrag ska beräknas på enligt 2 kap. 31 § socialavgiftslagen (2000:980), får avdraget inte medföra att dessa avgifter understiger ålderspensionsavgiften enligt 2 kap. 26 § samma lag. Sammanlagt får avdrag göras med högst 7 100 kronor. Avdraget ska i första hand göras från den allmänna löneavgiften.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.

2. De nya bestämmelserna tillämpas på ersättning som betalas ut efter den 31 december 2014.

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 2007:286.

² Senaste lydelse 2013:964.

3 Förteckning över remissinstanserna

Efter remiss har yttrande över promemorian kommit in från Kammarrätten i Stockholm, Förvaltningsrätten i Linköping, Domstolsverket, Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten, Arbetsgivarverket, Statskontoret, Finansinspektionen, Ekonomistyrningsverket, Skatteverket, Kronofogdemyndigheten, Statens skolverk, Tillväxtverket, Arbetsförmedlingen, Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU), Aktiespararna, Fondbolagens förening, Fria Företagare, Företagarna, Landsrådet för Sveriges Ungdomsorganisationer (LSU), Lantbrukarnas Riksförbund (LRF), Svensk Handel, MyAcademy Sweden AB, Näringslivets Regelnämnd, Riksförbundet Gode män och Förvaltare, Svensk Försäkring, Svenska Bankföreningen, Svenska Fondhandlareföreningen, Svenskt Näringsliv, Sveriges Akademikers Centralorganisation (SACO), Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), Sveriges Redovisningskonsulters Förbund, Tjänstemännens Centralorganisation och Visita – Svensk besöksnäring. Ett gemensamt yttrande har kommit in från Pensionärernas Riksorganisation, Sveriges Pensionärsers Riksförbund, Svenska Kommunalpensionärsers Förbund, Sveriges Pensionärsförbund och Riksförbundet Pensionärsgemenskap.

Yttranden har även kommit in från Akademikerförbundet SSR, Bemanningsföretagen, Almega, Näringslivets skattedelegation, Konjunkturinstitutet, Svensk Industrieförening (Sinf), Proffice AB, Veteranpoolen AB och Gabriel Thulin.

Följande remissinstanser har inte svarat eller angett att de avstår från att lämna några synpunkter: Riksrevisionen, Landsorganisationen i Sverige (LO), Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor och Regelrådet.

Bilaga 5

Vissa skattefrågor inför budgetpropositionen för 2015

Bilaga till avsnitt 6.4, 6.22, 6.37, 6.38, 6.43 och 6.45

Bilaga 5

Vissa skattefrågor inför budgetpropositionen för 2015

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning av promemorian Vissa skattefrågor inför budgetpropositionen för 2015	5
2	Lagförslagen i promemorian	6
	Förslag till lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200)	6
	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1563) om tobaksskatt	12
	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1564) om alkoholskatt	14
	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1551) om frihet från skatt vid import, m.m.	16
	Förslag till lag om ändring i lagen (1998:506) om punktskattekontroll av transporter m.m. av alkoholvaror, tobaksvaror och energiprodukter	17
	Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	18
	Förslag till lag om ändring i vägtrafikskattelagen (2006:227)	19
	Förslag till lag om ändring i lagen (2006:228) med särskilda bestämmelser om fordonsskatt	20
	Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)	23
3	Förteckning över remissinstanserna	25
4	Lagförslag i lagrådsremissen Vissa skattefrågor inför budgetpropositionen för 2015 i nu relevanta delar	26
	Förslag till lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200)	26
	Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	31
	Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)	32
5	Lagrådets yttrande	34

1 Sammanfattning av promemorian Vissa skattefrågor inför budgetpropositionen för 2015

De senaste åren har i anslutning till den ekonomiska vårpropositionen en särskild promemoria remitterats med ett antal skatteförslag. Remitteringen har gjorts för att det ska vara möjligt att i kommande budgetproposition göra en samlad bedömning av olika skatteförslag med budgeteffekter. Det handlar bl.a. om att skapa tidsmässigt utrymme för en lagrådsgranskning av förslagen, i de fall en sådan granskning anses nödvändig.

I 2014 års vårproposition presenteras ett antal reformer inom framför allt utbildningsväsendet. För att finansiera dessa reformer avser regeringen att i budgetpropositionen för 2015 föreslå ett antal skattehöjningar. En promemoria med dessa förslag har därför tagits fram inom Regeringskansliet.

Följande förslag behandlas i denna promemoria.

- Begränsning av avdragsrätten för privat pensionssparande
- Höjd skatt på tobak
- Höjd skatt på alkohol
- Höjd fordonsskatt för lätta fordon
- Slopad gruppregistrering till mervärdesskatt

Därutöver behandlas i promemorian ett regel-
förenklingsförslag på mervärdesskatteområdet
om höjd beloppsgräns för förenklad faktura.

2 Lagförslagen i promemorian

Förslag till lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200)

Härigenom föreskrivs i fråga om mervärdesskattelagen (1994:200)¹
dels att 6 a kap. och 11 kap. 5 § ska upphöra att gälla,
dels att 2 kap. 8 §, 3 kap. 3 §, 8 a kap. 11 §, 9 kap. 1 och 2 §§, 11 kap. 9 § samt 20 kap. 1 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

8 §²

Med uttag av tjänst förstås vidare att en fastighetsägare utför sådana tjänster som anges i andra stycket på en egen fastighet som utgör tillgång i en ekonomisk verksamhet som varken medför skattskyldighet eller rätt till återbetalning av ingående skatt enligt 10 kap. 9, 11, 11 e eller 12 §§. Detta gäller dock endast om de nedlagda lönekostnaderna för tjänsterna under beskattningsåret överstiger 300 000 kronor, inräknat skatter och avgifter som grundas på lönekostnaderna.

Första stycket gäller utförande av

1. bygg- och anläggningsarbeten, inräknat reparationer och underhåll,
2. ritning, projektering, konstruktion eller andra jämförliga tjänster, och
3. lokalstädning, fönsterputsning, renhållning och annan fastighetsskötsel.

Vad som sägs i första stycket gäller också hyresgäster och bostadsrättshavare som utför sådana tjänster som anges i andra stycket 1 och 2 på lägenheter som de innehar med hyresrätt eller bostadsrätt i en ekonomisk verksamhet som varken medför skattskyldighet eller rätt till återbetalning av ingående skatt enligt 10 kap. 9, 11, 11 e eller 12 §§.

Om en fastighet ägs eller en hyresrätt eller bostadsrätt innehas av en beskattningsbar person som ingår i en sådan mervärdesskattegrupp som avses i 6 a kap. 1 § ska gruppen anses som fastighetsägare, hyresgäst eller bostadsrättshavare vid tillämpning av denna paragraf.

3 kap.

3 §³

Undantaget enligt 2 § omfattar inte

1. upplåtelse eller överlåtelse av verksamhetstillbehör,
2. omsättning av växande skog, odling och annan växtlighet utan samband med överlåtelse av marken,
3. upplåtelse eller överlåtelse av rätt till jordbruksarrende, avverkningsrätt och annan jämförlig rättighet, rätt att ta jord, sten eller andra naturprodukter samt rätt till jakt, fiske eller bete,
4. rumsuthyrning i hotellrörelse eller liknande verksamhet samt upplåtelse av campingplatser och motsvarande i campingverksamhet,
5. upplåtelse av lokaler och andra platser för parkering, inklusive förtöjning och ankring, av

¹ Lagen omtryckt 2000:500.

² Senaste lydelse 2013:368.

³ Senaste lydelse 2013:1108.

transportmedel,

6. upplåtelse av förvaringsboxar,
7. upplåtelse av utrymmen för reklam eller annonsering på fastigheter,
8. upplåtelse för djur av byggnader eller mark,
9. upplåtelse för trafik av väg, bro eller tunnel samt upplåtelse av spåranläggning för järnvägstrafik,
10. korttidsupplåtelse av lokaler och anläggningar för idrottsutövning,
11. upplåtelse av terminalanläggning för buss- och tågtrafik till trafikoperatörer, och
12. upplåtelse till en mobiloperatör av plats för utrustning på en mast eller liknande konstruktion och tillhörande utrymme för teknisk utrustning som omfattas av upplåtelsen.

Undantaget enligt 2 § gäller inte heller när en fastighetsägare, ett konkursbo *eller en sådan mervärdesskattegrupp som avses i 6 a kap.* för stadigvarande användning i en verksamhet som medför skattskyldighet eller som medför rätt till återbetalning enligt 10 kap. 1, 6, 9, 11, 11 e eller 12 §§ helt eller delvis hyr ut en sådan byggnad eller annan anläggning, som utgör fastighet. Skatteplikt gäller dock inte om uthyrningen avser stadigvarande bostad. Uthyrning till staten, en kommun, ett kommunalförbund eller ett samordningsförbund som avses i 4 § lagen (2003:1210) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser är skattepliktig även om uthyrningen sker för en verksamhet som inte medför skattskyldighet eller rätt till återbetalning enligt 10 kap. 1, 6, 9, 11, 11 e eller 12 §§. Skatteplikt gäller dock inte för uthyrning till en kommun, ett kommunalförbund eller ett samordningsförbund, om fastigheten vidareuthyrs av kommunen, kommunalförbundet eller samordningsförbundet för användning i en verksamhet som bedrivs av någon annan än staten, en kommun, ett kommunalförbund eller ett samordningsförbund och som inte medför skattskyldighet eller rätt till återbetalning enligt 10 kap. 1, 6, 9, 11, 11 e eller 12 §§. Det som har sagts om uthyrning gäller även för upplåtelse av bostadsrätt.

Andra stycket tillämpas också

1. vid uthyrning i andra och tredje hand,
2. vid bostadsrättshavares upplåtelse av nyttjanderätt till fastighet som innehas med bostadsrätt, och

3. när en byggnad eller annan anläggning som utgör fastighet uppförs eller genomgår omfattande till- eller ombyggnad i syfte att anläggningen helt eller delvis ska kunna hyras ut för sådan verksamhet som avses i andra stycket.

I 9 kap. finns särskilda bestämmelser om skattskyldighet för sådan uthyrning, bostadsrättsupplåtelse och upplåtelse av nyttjanderätt som anges i andra och tredje styckena.

Undantaget enligt 2 § gäller inte heller när en fastighetsägare *eller* ett konkursbo för stadigvarande användning i en verksamhet som medför skattskyldighet eller som medför rätt till återbetalning enligt 10 kap. 1, 6, 9, 11, 11 e eller 12 §§ helt eller delvis hyr ut en sådan byggnad eller annan anläggning, som utgör fastighet. Skatteplikt gäller dock inte om uthyrningen avser stadigvarande bostad. Uthyrning till staten, en kommun, ett kommunalförbund eller ett samordningsförbund som avses i 4 § lagen (2003:1210) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser är skattepliktig även om uthyrningen sker för en verksamhet som inte medför skattskyldighet eller rätt till återbetalning enligt 10 kap. 1, 6, 9, 11, 11 e eller 12 §§. Skatteplikt gäller dock inte för uthyrning till en kommun, ett kommunalförbund eller ett samordningsförbund, om fastigheten vidareuthyrs av kommunen, kommunalförbundet eller samordningsförbundet för användning i en verksamhet som bedrivs av någon annan än staten, en kommun, ett kommunalförbund eller ett samordningsförbund och som inte medför skattskyldighet eller rätt till återbetalning enligt 10 kap. 1, 6, 9, 11, 11 e eller 12 §§. Det som har sagts om uthyrning gäller även för upplåtelse av bostadsrätt.

8 a kap.11 §⁴

Vid överlåtelse av investeringsvaror, utom sådana som omfattas av frivillig skattskyldighet, i samband med att verksamhet överläts eller vid fusion eller liknande förfarande, ska förvärvaren överta överlåtarens rättighet och skyldighet att jämka avdrag för ingående skatt. Detta gäller dock endast under förutsättning att förvärvaren är skattskyldig enligt denna lag eller har rätt till återbetalning enligt 10 kap. 9, 11, 11 e eller 12 §§.

När en beskattningsbar person inträder i en mervärdesskattegrupp som avses i 6 a kap., övertar gruppen dennes rättighet och skyldighet att jämka. När en beskattningsbar person utträder ur en sådan grupp övertar den beskattningsbara personen gruppens rättighet och skyldighet att jämka ingående skatt hänförlig till den beskattningsbara personens investeringsvaror.

9 kap.1 §⁵

Skyldigheten att betala skatt enligt 1 kap. 1 § första stycket 1 för sådan skattepliktig fastighetsuthyrning eller bostadsrättsupplåtelse som anges i 3 kap. 3 § andra stycket och tredje stycket 1 och 2 gäller endast för fastighetsägare, hyresgäster, bostadsrättshavare, konkursbon och mervärdesskattegrupper som har angett utgående skatt i en faktura för uthyrningen eller upplåtelsen (frivillig skattskyldighet).

Om den fastighet, hyresrätt eller bostadsrätt som ska omfattas av den frivilliga skattskyldigheten ägs eller innehas av en beskattningsbar person som ingår i en mervärdesskattegrupp som avses i 6 a kap. 1 §, blir mervärdesskattegruppen frivilligt skattskyldig om fakturan har utfärdats av den beskattningsbara person i mervärdesskattegruppen som äger fastigheten eller, i fråga om en hyresrätt eller bostadsrätt, av den beskattningsbara person som innehar hyresrätten eller bostadsrätten. Första stycket gäller även om fakturan har utfärdats i den beskattningsbara personens namn och för dennes räkning av köparen eller av en tredje person.

Frivillig skattskyldighet för uthyrning eller annan upplåtelse till någon som har rätt till återbetalning av ingående skatt enligt 10 kap. 6 § gäller endast om upplåtaren har ett intyg om att upplåtelsen sker till någon som har rätt till sådan återbetalning. Intyget ska vara utfärdat av Utrikesdepartementet

En faktura som avses i första stycket ska ha utfärdats senast sex månader från den första

Skyldigheten att betala skatt enligt 1 kap. 1 § första stycket 1 för sådan skattepliktig fastighetsuthyrning eller bostadsrättsupplåtelse som anges i 3 kap. 3 § andra stycket och tredje stycket 1 och 2 gäller endast för fastighetsägare, hyresgäster, bostadsrättshavare och konkursbon som har angett utgående skatt i en faktura för uthyrningen eller upplåtelsen (frivillig skattskyldighet).

Första stycket gäller även om fakturan har utfärdats i den beskattningsbara personens namn och för dennes räkning av köparen eller av en tredje person.

En faktura som avses i första stycket ska ha utfärdats senast sex månader från den första

⁴ Senaste lydelse 2013:368.

⁵ Senaste lydelse 2013:954.

dagen i den uthyrningsperiod eller upplåtelseperiod som fakturan avser. En fastighetsägare, en hyresgäst, en bostadsrättshavare, ett konkursbo *eller en mervärdesskattegrupp* ska inte anses ha blivit frivilligt skattskyldig enligt första stycket om hela skattebeloppet sätts ned i en kreditnota som avses i 11 kap. 10 §. Det gäller dock endast om kreditnotan utfärdas senast fyra månader från den dag då fakturan utfärdades. En faktura som avses i första stycket ska ha utfärdats senast sex månader från den första dagen i den uthyrningsperiod eller upplåtelseperiod som fakturan avser. En fastighetsägare, en hyresgäst, en bostadsrättshavare, ett konkursbo *eller en mervärdesskattegrupp* ska inte anses ha blivit frivilligt skattskyldig enligt första stycket om hela skattebeloppet sätts ned i en kreditnota som avses i 11 kap. 10 §. Det gäller dock endast om kreditnotan utfärdas senast fyra månader från den dag då fakturan utfärdades.

dagen i den uthyrningsperiod eller upplåtelseperiod som fakturan avser. En fastighetsägare, en hyresgäst, en bostadsrättshavare *eller* ett konkursbo ska inte anses ha blivit frivilligt skattskyldig enligt första stycket om hela skattebeloppet sätts ned i en kreditnota som avses i 11 kap. 10 §. Det gäller dock endast om kreditnotan utfärdas senast fyra månader från den dag då fakturan utfärdades. En faktura som avses i första stycket ska ha utfärdats senast sex månader från den första dagen i den uthyrningsperiod eller upplåtelseperiod som fakturan avser. En fastighetsägare, en hyresgäst, en bostadsrättshavare *eller* ett konkursbo ska inte anses ha blivit frivilligt skattskyldig enligt första stycket om hela skattebeloppet sätts ned i en kreditnota som avses i 11 kap. 10 §. Det gäller dock endast om kreditnotan utfärdas senast fyra månader från den dag då fakturan utfärdades.

2 §⁶

Skyldigheten att betala skatt enligt 1 kap. 1 § första stycket 1 för sådan skattepliktig fastighetsuthyrning eller bostadsrättsupplåtelse som anges i 3 kap. 3 § tredje stycket 3 gäller endast om Skatteverket har beslutat om frivillig skattskyldighet efter ansökan. En sådan ansökan får göras av en fastighetsägare, ett konkursbo *eller av en sådan grupp huvudman som avses i 6 a kap. 4 §.*

Skyldigheten att betala skatt enligt 1 kap. 1 § första stycket 1 för sådan skattepliktig fastighetsuthyrning eller bostadsrättsupplåtelse som anges i 3 kap. 3 § tredje stycket 3 gäller endast om Skatteverket har beslutat om frivillig skattskyldighet efter ansökan. En sådan ansökan får göras av en fastighetsägare *eller* ett konkursbo.

Om den fastighet som ska omfattas av den frivilliga skattskyldigheten ägs av en beskattningsbar person som ingår i en sådan mervärdesskattegrupp som avses i 6 a kap. 1 § ska ansökan göras av grupp huvudmannen med samtycke av den beskattningsbara personen.

Vad som i första stycket sägs gäller endast om

- det finns särskilda skäl,
- den sökande har för avsikt att använda fastigheten för sådan uthyrning eller upplåtelse som avses i 3 kap. 3 § andra stycket, och
- det är lämpligt med hänsyn till den sökandes personliga eller ekonomiska förhållanden och omständigheterna i övrigt.

⁶ Senaste lydelse 2013:368.

11 kap.

9 §⁷

Bestämmelserna i 8 § om fakturors innehåll får frångås och en förenklad faktura utfärdas, om

1. fakturans totalbelopp inte överstiger 2 000 kronor inklusive mervärdesskatt,	1. fakturans totalbelopp inte överstiger 4 000 kronor inklusive mervärdesskatt
2. handelsbruket inom den berörda verksamhetssektorn, administrativ praxis eller de tekniska förutsättningarna för utfärdandet av fakturan gör det svårt att följa alla de krav som anges i 8 §, eller	
3. fakturan är en kreditnota som likställs med en faktura enligt 10 § tredje stycket.	

Första stycket gäller inte omsättningar som avses i 3 kap. 30 a § eller 5 kap. 2 § första stycket 4. Det gäller inte heller

1. om
 - a) den som omsätter varan eller tjänsten är en utländsk beskattningsbar person, eller en sådan beskattningsbar person som enligt 1 kap. 2 § fjärde stycket likställs med en utländsk beskattningsbar person, och
 - b) köparen är skyldig att betala mervärdesskatten, eller
 2. om 13 § första stycket är tillämpligt.
- En förenklad faktura ska alltid innehålla följande uppgifter:
1. datum för utfärdandet,
 2. identifiering av säljaren,
 3. identifiering av vilken typ av varor som levererats eller tjänster som har tillhandahållits,
 4. den skatt som ska betalas eller uppgifter som gör det möjligt att beräkna denna, och
 5. om fakturan är en sådan kreditnota som avses i första stycket 3, en särskild och otvetydig hänvisning till den ursprungliga fakturan samt de uppgifter i denna som ändras.

20 kap.

1 §

Vid överklagande av beslut enligt denna lag gäller 67 kap. skatteförfarandelagen (2011:1244), med undantag för överklagande enligt andra, tredje eller fjärde stycket av någon annan än en sådan utländsk beskattningsbar person som avses i 19 kap. 1 §.

Beslut som Skatteverket har fattat om betalningsskyldighet enligt 3 kap. 26 b §, i ärende som rör återbetalning enligt 10 kap. 1–3 och 5–8 §§ och om betalningsskyldighet och avräkning enligt 19 kap. 28 § får överklagas till Förvaltningsrätten i Falun.

Beslut som Skatteverket fattat om gruppregistrering enligt 6 a kap. 4 § och om ändring eller avregistrering enligt 6 kap. 5 § får överklagas till den förvaltningsrätt som är behörig att pröva ett överklagande av grupp huvudmannen.

Beslut om avräkning får överklagas särskilt på den grunden att avräkningsbeslutet i sig är felaktigt men i övrigt endast i samband med överklagande av beslut om betalningsskyldighet.

Ett överklagande enligt andra, tredje eller fjärde stycket ska ha kommit in inom två månader från den dag klaganden fick del av beslutet.

Ett beslut enligt 6 a kap. 4 eller 5 § får även överklagas av det allmänna ombudet hos Skatteverket. Om en enskild part överklagar ett

Vid överklagande av beslut enligt denna lag gäller 67 kap. skatteförfarandelagen (2011:1244), med undantag för överklagande enligt andra eller tredje stycket av någon annan än en sådan utländsk beskattningsbar person som avses i 19 kap. 1 §.

Beslut som Skatteverket har fattat om betalningsskyldighet enligt 3 kap. 26 b §, i ärende som rör återbetalning enligt 10 kap. 1–3 och 5–8 §§ och om betalningsskyldighet och avräkning enligt 19 kap. 28 § får överklagas till Förvaltningsrätten i Falun.

Beslut som Skatteverket fattat om gruppregistrering enligt 6 a kap. 4 § och om ändring eller avregistrering enligt 6 kap. 5 § får överklagas till den förvaltningsrätt som är behörig att pröva ett överklagande av grupp huvudmannen.

Beslut om avräkning får överklagas särskilt på den grunden att avräkningsbeslutet i sig är felaktigt men i övrigt endast i samband med överklagande av beslut om betalningsskyldighet.

Ett överklagande enligt andra eller tredje stycket ska ha kommit in inom två månader från den dag klaganden fick del av beslutet.

⁷ Senaste lydelse 2013:368.

sådant beslut förs det allmännas talan av Skatteverket

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.
2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för mervärdesskatt som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.
3. Den beskattningsbara person som ingått i en mervärdesskattegrupp och som äger en investeringsvara övertar vid ikraftträdandet mervärdesskattegruppens rättigheter och skyldigheter att jämka ingående skatt hänförlig till varan.
3. Den beskattningsbara person som ingått i en mervärdesskattegrupp och som äger en fastighet eller innehar en hyres- eller bostadsrätt som har omfattats av mervärdesskattegruppens frivilliga skattskyldighet övertar vid ikraftträdandet mervärdesskattegruppens frivilliga skattskyldighet.
4. Bestämmelsen i 11 kap. 9 § tillämpas på fakturor som utfärdas från och med ikraftträdandet.

Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1563) om tobaksskatt

Härigenom föreskrivs att 2, 8, 35 och 42 §§ lagen (1994:1563) om tobaksskatt ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §¹

Skatt på cigaretter tas ut med 1 krona och 40 öre per styck och 1 procent av detaljhandelspriset. Tillverkaren eller hans representant eller, i fråga om cigaretter som importeras från tredje land, importören ska senast den 31 januari varje år till Skatteverket lämna uppgifter om försäljningen av cigaretter i de olika priskategorierna för det föregående kalenderåret. Senast den 15 februari samma år som Skatteverket mottagit uppgifterna ska verket lämna dessa till Regeringskansliet (Finansdepartementet).

Cigaretter med en längd, exklusive filter eller munstycke, som överstiger 8 centimeter men inte 11 centimeter anses som två cigaretter. Är cigaretten längre anses varje påbörjad ytterligare längd av 3 centimeter som en cigarett.

För kalenderåret 2013 och efterföljande kalenderår ska den i första stycket angivna styckeskatten räknas om enligt 42 §.

Skatt på cigaretter tas ut med 1 krona och 48 öre per styck och 1 procent av detaljhandelspriset. Tillverkaren eller hans representant eller, i fråga om cigaretter som importeras från tredje land, importören ska senast den 31 januari varje år till Skatteverket lämna uppgifter om försäljningen av cigaretter i de olika priskategorierna för det föregående kalenderåret. Senast den 15 februari samma år som Skatteverket mottagit uppgifterna ska verket lämna dessa till Regeringskansliet (Finansdepartementet).

För kalenderåret 2016 och efterföljande kalenderår ska den i första stycket angivna styckeskatten räknas om enligt 42 §.

8 §²

Skatt på cigarrer och cigariller tas ut med 1 krona och 24 öre per styck. Skatt på röktobak tas ut med 1 718 kronor per kilogram.

För kalenderåret 2013 och efterföljande kalenderår ska de i första stycket angivna skattebeloppen räknas om enligt 42 §.

Skatt på cigarrer och cigariller tas ut med 1 krona och 30 öre per styck. Skatt på röktobak tas ut med 1 808 kronor per kilogram.

För kalenderåret 2016 och efterföljande kalenderår ska de i första stycket angivna skattebeloppen räknas om enligt 42 §.

35 §³

Skatt på snus tas ut med 382 kronor per kilogram och på tuggtobak med 444 kronor per kilogram.

För kalenderåret 2013 och efterföljande kalenderår ska de i första stycket angivna skattebeloppen räknas om enligt 42 §.

Skatt på snus tas ut med 471 kronor per kilogram och på tuggtobak med 467 kronor per kilogram.

För kalenderåret 2016 och efterföljande kalenderår ska de i första stycket angivna skattebeloppen räknas om enligt 42 §.

42 §⁴

För kalenderåret 2013 och efterföljande kalenderår ska skatten för de tobaksvaror som anges i 2, 8 och 35 §§ tas ut med belopp som

För kalenderåret 2016 och efterföljande kalenderår ska skatten för de tobaksvaror som anges i 2, 8 och 35 §§ tas ut med belopp som

¹ Senaste lydelse 2011:1290.

² Senaste lydelse 2011:1290.

³ Senaste lydelse 2011:1290.

⁴ Senaste lydelse 2011:1290.

efter en årlig omräkning motsvarar de i paragraferna angivna skattebeloppen multiplicerade med det jämförelsetal, uttryckt i procent, som anger förhållandet mellan det allmänna prisläget i juni månad året närmast före det år beräkningen avser och prisläget i juni 2011. När det gäller skatt på cigaretter enligt 2 § ska omräkningen endast avse styckeskatten. Beloppen avrundas till hela kronor och ören.

Regeringen fastställer före november månads utgång de omräknade skattebelopp som enligt denna paragraf ska tas ut för påföljande kalenderår.

efter en årlig omräkning motsvarar de i paragraferna angivna skattebeloppen multiplicerade med det jämförelsetal, uttryckt i procent, som anger förhållandet mellan det allmänna prisläget i juni månad året närmast före det år beräkningen avser och prisläget i juni 2014. När det gäller skatt på cigaretter enligt 2 § ska omräkningen endast avse styckeskatten. Beloppen avrundas till hela kronor och ören.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1564) om alkoholskatt

Häriigenom föreskrivs att 2–6 §§ lagen (1994:1564) om alkoholskatt ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §¹

Skatt ska betalas för öl som hänförs till KN-nr 2203 om alkoholhalten överstiger 0,5 volymprocent.
Skatt ska även betalas för produkter innehållande en blandning av öl och icke-alkoholhaltig dryck hänförlig till KN-nr 2206 om alkoholhalten i blandningen överstiger 0,5 volymprocent.

Skatt tas ut per liter med 1,78 kronor för varje volymprocent alkohol.
Skatt tas ut per liter med 1,94 kronor för varje volymprocent alkohol.

För öl med en alkoholhalt om högst 2,8 volymprocent tas skatt ut med 0 kronor.

3 §²

Skatt ska betalas för vin som hänförs till KN-nr 2204 och 2205 om alkoholhalten uppkommit enbart genom jäsning och

1. alkoholhalten överstiger 1,2 volymprocent men uppgår till högst 15 volymprocent, eller

2. alkoholhalten överstiger 15 volymprocent men uppgår till högst 18 volymprocent och vinet producerats utan tillsatser.

Skatt tas ut per liter för
drycker med en alkoholhalt över 2,25 men inte över 4,5 volymprocent med 8,11 kronor,
drycker med en alkoholhalt över 4,5 men inte över 7 volymprocent med 11,98 kronor,
drycker med en alkoholhalt över 7 men inte över 8,5 volymprocent med 16,49 kronor,
drycker med en alkoholhalt över 8,5 men inte över 15 volymprocent med 23,09 kronor, och för
drycker med en alkoholhalt över 15 men inte över 18 volymprocent med 48,33 kronor.

Skatt tas ut per liter för
drycker med en alkoholhalt över 2,25 men inte över 4,5 volymprocent med 8,84 kronor,
drycker med en alkoholhalt över 4,5 men inte över 7 volymprocent med 13,06 kronor,
drycker med en alkoholhalt över 7 men inte över 8,5 volymprocent med 17,97 kronor,
drycker med en alkoholhalt över 8,5 men inte över 15 volymprocent med 25,17 kronor, och för
drycker med en alkoholhalt över 15 men inte över 18 volymprocent med 52,68 kronor.

För vin med en alkoholhalt om högst 2,25 volymprocent tas skatt ut med 0 kronor.

4 §³

Skatt ska betalas för andra jästa drycker än vin eller öl som hänförs till KN-nr 2206 samt sådana drycker som hänförs till KN-nr 2204 och 2205 men som inte omfattas av skatteplikt enligt 3 §, om alkoholhalten överstiger 1,2 men inte 10 volymprocent eller om alkoholhalten överstiger 10 men inte 15 volymprocent under förutsättning att alkoholhalten uteslutande har uppkommit genom jäsning.

Skatt tas ut per liter för
drycker med en alkoholhalt över 2,25 men inte över 4,5 volymprocent med 8,11 kronor,
drycker med en alkoholhalt över 4,5 men inte över 7 volymprocent med 11,98 kronor,
drycker med en alkoholhalt över 7 men inte över 8,5 volymprocent med 16,49 kronor, och för

Skatt tas ut per liter för
drycker med en alkoholhalt över 2,25 men inte över 4,5 volymprocent med 8,84 kronor,
drycker med en alkoholhalt över 4,5 men inte över 7 volymprocent med 13,06 kronor,
drycker med en alkoholhalt över 7 men inte över 8,5 volymprocent med 17,97 kronor, och för

¹ Senaste lydelse 2013:956.

² Senaste lydelse 2013:956.

³ Senaste lydelse 2013:956.

drycker med en alkoholhalt över 8,5 men inte över 15 volymprocent med 23,09 kronor. För andra jästa drycker med en alkoholhalt om högst 2,25 volymprocent tas skatt ut med 0 kronor.

5 §⁴

Skatt ska betalas för mellanklassprodukter med en alkoholhalt över 1,2 men inte över 22 volymprocent som hänförs till KN-nr 2204, 2205 och 2206 men som inte beskattas enligt 2–4 §§.

<p>Skatt tas ut per liter för drycker med en alkoholhalt om högst 15 volymprocent med 29,10 kronor, och för drycker med en alkoholhalt över 15 volymprocent med 48,33 kronor.</p>	<p>Skatt tas ut per liter för drycker med en alkoholhalt om högst 15 volymprocent med 31,72 kronor och för drycker med en alkoholhalt över 15 volymprocent med 52,68 kronor.</p>
---	--

6 §⁵

Skatt ska betalas för varor hänförliga till KN-nr 2207 och 2208 med en alkoholhalt överstigande 1,2 volymprocent även om dessa ingår i en vara som hänförs till ett annat KN-kapitel. Skatt ska även betalas för drycker som hänförs till KN-nr 2204, 2205 och 2206 om alkoholhalten överstiger 22 volymprocent.

<p>Skatt tas ut med 506,42 kronor per liter ren alkohol.</p>	<p>Skatt tas ut med 511,48 kronor per liter ren alkohol.</p>
--	--

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

⁴ Senaste lydelse 2013:956.

⁵ Senaste lydelse 2013:956.

Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1551) om frihet från skatt vid import, m.m.

Härigenom föreskrivs att 4 kap. 3 § lagen (1994:1551) om frihet från skatt vid import, m.m. ska ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse***4 kap.****3 §¹**

Tull och skatt enligt 1 § ska tas ut med följande belopp.

	tull	skatt
spritdryck	4 kr/liter	256 kr/liter
starkvin	2 kr/liter	72 kr/liter
vin	1 kr/liter	32 kr/liter
starköl	3 kr/liter	17 kr/liter
cigaretter	34 öre/styck	185 öre/styck
cigarrer	86 öre/styck	207 öre/styck
röktobak	428 kr/kg	2 285 kr/kg
snus	104 kr/kg	680 kr/kg

*Föreslagen lydelse***4 kap.****3 §**

Tull och skatt enligt 1 § ska tas ut med följande belopp.

	tull	skatt
spritdryck	4 kr/liter	259 kr/liter
starkvin	2 kr/liter	78 kr/liter
vin	1 kr/liter	35 kr/liter
starköl	3 kr/liter	19 kr/liter
cigaretter	34 öre/styck	192 öre/styck
cigarrer	86 öre/styck	215 öre/styck
röktobak	428 kr/kg	2 376 kr/kg
snus	104 kr/kg	830 kr/kg

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

¹ Senaste lydelse 2013:955.

Förslag till lag om ändring i lagen (1998:506) om punktskattekontroll av transporter m.m. av alkoholvaror, tobaksvaror och energiprodukter

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 5 a § lagen (1998:506) om punktskattekontroll av transporter m.m. av alkoholvaror, tobaksvaror och energiprodukter ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap. 5 a §¹

Saknas tillräckliga uppgifter för att fastställa skatten enligt 5 § första stycket får denna tas ut med

198 kronor/liter för spritdryck,
48 kronor/liter för starkvin,
24 kronor/liter för vin,
9 kronor/liter för starköl,
1 krona/styck för cigaretter,
64 öre/styck för cigariller och
cigarrer och
709 kronor/kg för röktobak.

I denna bestämmelse förstås med

spritdryck: alkoholdryck med en alkoholhalt som överstiger 22 volymprocent,

starkvin: alkoholdryck med en alkoholhalt som överstiger 15 men inte 22 volymprocent,

vin: annat vin än starkvin samt annan alkoholdryck med en alkoholhalt som överstiger 3,5 men inte 15 volymprocent och som inte är starköl,

starköl: öl med en alkoholhalt som överstiger 3,5 volymprocent och

cigarill: cigarrer med en högsta vikt av 3 gram per styck.

Saknas tillräckliga uppgifter för att fastställa skatten enligt 5 § första stycket får denna tas ut med

200 kronor/liter för spritdryck,
52 kronor/liter för starkvin,
26 kronor/liter för vin,
10 kronor/liter för starköl,
104 öre/styck för cigaretter,
67 öre/styck för cigariller och
cigarrer och
737 kronor/kg för röktobak.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

¹ Senaste lydelse 2013:959.

Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs att 59 kap. 5 och 14 §§ i inkomstskattelagen (1999:1229)¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

59 kap.

5 §

Pensionssparavdraget får inte heller överstiga 12 000 kronor med tillägg enligt andra och tredje styckena.

För avdragsgrundande inkomst av anställning är tillägget, om den skattskyldige helt saknar pensionsrätt i anställning, 35 procent av inkomsten, dock högst 10 prisbasbelopp.

För avdragsgrundande inkomst av aktiv näringsverksamhet är tillägget 35 procent av inkomsten, dock högst 10 prisbasbelopp.

Pensionssparavdraget får inte heller överstiga 2 400 kronor med tillägg enligt andra och tredje styckena.

Om den skattskyldige helt saknar pensionsrätt i anställning, 35 procent av inkomsten, dock högst 10 prisbasbelopp.

Om den skattskyldige helt saknar pensionsrätt i anställning, 35 procent av inkomsten, dock högst 10 prisbasbelopp.

14 §

Om den skattskyldige ska göra pensions-sparavdrag både i inkomstslaget näringsverksamhet och som allmänt avdrag, får han upp till 12 000 kronor fritt fördela avdraget mellan näringsverksamheten och allmänna avdrag.

Om den skattskyldige ska göra pensions-sparavdrag både i inkomstslaget näringsverksamhet och som allmänt avdrag, får han upp till 2 400 kronor fritt fördela avdraget mellan näringsverksamheten och allmänna avdrag.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.

2. De nya bestämmelserna tillämpas första gången för försäkringspremier som betalas och inbetalningar på pensionssparkonton som görs efter den 31 december 2014. Äldre bestämmelser gäller för premier som betalats respektive inbetalningar som gjorts före den 1 januari 2015.

3. Om beskattningsåret påbörjats men inte avslutats före ikraftträdandet tillämpas 59 kap. 5 och 14 §§ i den äldre lydelsen för försäkringspremier som betalats och inbetalningar på pensionssparkonton som gjorts under beskattningsåret men före ikraftträdandet. I fråga om premier som betalats och inbetalningar som gjorts efter ikraftträdandet gäller att avdrag får göras för dessa bara till den del som avdragsutrymmet beräknat enligt 59 kap. 5 § i den nya lydelsen överstiger avdraget för premier som betalats respektive inbetalningar som gjorts under beskattningsåret men före ikraftträdandet.

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

Förslag till lag om ändring i vägtrafikskattelagen (2006:227)

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 9 och 10 §§ vägtrafikskattelagen (2006:227) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

9 §¹

Koldioxidbeloppet är för ett skatteår 20 kronor per gram koldioxid som fordonet vid blandad körning släpper ut per kilometer utöver 117 gram. Uppgift om fordonets utsläpp av koldioxid vid blandad körning hämtas i vägtrafikregistret.

För fordon som är utrustade med teknik för drift med en bränsleblandning som till övervägande del består av alkohol, eller helt eller delvis med annan gas än gasol, är koldioxidbeloppet 10 kronor per gram koldioxid som fordonet vid blandad körning släpper ut per kilometer utöver 117 gram. Uppgift om fordonets utsläpp av koldioxid vid blandad körning hämtas i vägtrafikregistret.

Om det för fordon som avses i andra stycket finns uppgift om ett sådant fordons utsläpp av koldioxid vid drift med en bränsleblandning som till övervägande del består av alkohol, eller helt eller delvis med annan gas än gasol, ska den uppgiften användas.

10 §²

Bränslefaktorn är 2,33.

Miljö tillägget är

- a) 500 kronor för fordon som blivit skattepliktiga för första gången före utgången av år 2007, och
- b) 250 kronor för fordon som blivit skattepliktiga för första gången efter utgången av år 2007.

Bränslefaktorn är 2,37.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för vägtrafikskatt som avser tid före den 1 januari 2015.

¹ Senaste lydelse 2012:761.

² Senaste lydelse 2012:759.

Förslag till lag om ändring i lagen (2006:228) med särskilda bestämmelser om fordonsskatt

Härigenom föreskrivs att bilagan till lagen (2006:228) med särskilda bestämmelser om fordonsskatt ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Bilaga¹

Fordonsskatt

Fordonsslagslag	Skattevikt, kilogram	Skatt, kronor	
		grund- belopp	tilläggsbelopp för varje helt hundratal kilogram över den lägsta vikten i klassen
A Personbilar klass I			
1. Personbilar klass I som inte kan drivas med dieselolja	0 – 900	801	0
	901 –	990	188
2. Personbilar klass I som kan drivas med dieselolja	0 – 900	2 068	0
	901 –	2 577	508
B Lätta bussar			
1. Lätta bussar som inte kan drivas med dieselolja	0 – 1 300	780	0
	1 301 – 1 600	963	164
	1 601 – 3 000	1 456	129
	3 001 – 3 500	3 257	0
2. Lätta bussar som kan drivas med dieselolja	0 – 1 300	2 247	0
	1 301 – 1 600	2 399	59
	1 601 – 3 000	2 577	178
	3 001 – 3 500	5 078	0

¹ Senaste lydelse 2012:769.

C Lätta lastbilar och personbilar klass II

1. Lätta lastbilar och personbilar klass II som inte kan drivas med dieselolja	0 – 1 300	780	0
	1 301 – 1 600	963	164
	1 601 – 3 000	1 456	129
	3 001 –	3 257	0
2. Lätta lastbilar och personbilar klass II som kan drivas med dieselolja	0 – 1 300	2 247	0
	1 301 – 1 600	2 399	59
	1 601 – 3 000	2 577	178
	3 001 –	5 078	0

Föreslagen lydelse

Bilaga

Fordonsskatt

Fordonsslag	Skattevikt, kilogram	Skatt, kronor	
		grund- belopp	tilläggsbelopp för varje helt hundratal kilogram över den lägsta vikten i klassen
A Personbilar klass I			
1. Personbilar klass I som inte kan drivas med dieselolja	0 – 900	913	0
	901 –	1 129	214
2. Personbilar klass I som kan drivas med dieselolja	0 – 900	2 298	0
	901 –	2 863	564
B Lätta bussar			
1. Lätta bussar som inte kan drivas med dieselolja	0 – 1 300	889	0
	1 301 – 1 600	1 098	187
	1 601 – 3 000	1 660	147
	3 001 – 3 500	3 713	0

2.	Lätta bussar som kan drivas med dieselolja	0– 1 300	2 496	0
		1 301– 1 600	2 665	66
		1 601– 3 000	2 863	198
		3 001– 3 500	5 642	0
C Lätta lastbilar och personbilar klass II				
1.	Lätta lastbilar och personbilar klass II som inte kan drivas med dieselolja	0– 1 300	889	0
		1 301– 1 600	1 098	187
		1 601– 3 000	1 660	147
		3 001–	3 713	0
2.	Lätta lastbilar och personbilar klass II som kan drivas med dieselolja	0– 1 300	2 496	0
		1 301– 1 600	2 665	66
		1 601– 3 000	2 863	198
		3 001–	5 642	0

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för fordonsskatt som avser tid före den 1 januari 2015.

Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)

Härigenom föreskrivs i fråga om skatteförfarandelagen (2011:1244)
dels att 5 kap. 3 § och 59 kap 23 § ska upphöra att gälla,
dels att rubrikerna närmast före 5 kap. 3 § och 59 kap 23 § ska utgå,
dels att 26 kap. 21 §, 59 kap. 1 § och 62 kap. 13 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

26 kap.

21 §

En mervärdesskattedeclaration ska innehålla uppgift om

1. utgående skatt,
2. ingående skatt, och
3. omsättning, förvärv och överföringar av varor som transporteras mellan EU-länder.

En mervärdesskattedeclaration som ska lämnas av en grupp huvudman ska innehålla uppgifter för hela gruppen.

59 kap.

1 §¹

I detta kapitel finns bestämmelser om

- ansvar när skatteavdrag inte har gjorts med rätt belopp (2–6 §§),
- ansvar när anmälan om F-skatt inte har gjorts (7–9 §§),
- betalningsmottagarens ansvar för arbetsgivaravgifter (10 §),
- ansvar för delägare i ett svenskt handelsbolag (11 §),
- företrädaransvar (12–21 §§),
- ansvar för redare (22 §),
- *ansvar för beskattningsbara personer i en mervärdesskattegrupp* (23 §),
- ansvar för den som har avyttrat ett skalbolag (24 §), och
- indrivning och preskription (26 och 27 §§).

62 kap.

13 §

Den som är betalningsskyldig för någon annans skatter eller avgifter enligt 5 kap. får bestämma om ett inbetalt ska räknas av från den egna skulden eller från den skuld som avser någon annans skatter eller avgifter.

Andra tillgodoräknade belopp än inbetalningar ska i första hand räknas av från skulden för den verksamhet som beloppet hör till.

Överskjutande ingående mervärdesskatt som tillgodoräknas en grupp huvudman ska dock räknas av från grupp huvudmannens egen skuld eller andra gruppmedlemmars skulder i den ordning som grupp huvudmannen bestämmer.

¹ Senaste lydelse 2013:369.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015 och tillämpas på redovisningsperioder som börjar efter utgången av december 2014.

3 Förteckning över remissinstanserna

Efter remiss har yttrande över promemorian kommit in från Svea hovrätt, Malmö tingsrätt, Kammarrätten i Jönköping, Förvaltningsrätten i Uppsala, Kommerskollegium, Tullverket, Finansinspektionen, Skatteverket, Kronofogdemyndigheten, Juridiska fakulteten vid Stockholms universitet, Naturvårdsverket, Transportstyrelsen, Konkurrensverket, Statens energimyndighet, Tillväxtverket, FAR, Företagarna, Lantmännen, Motorbranschens riksförbund, Näringslivets skattedelegation, SAS, Stiftelser i samverkan, Svensk Inkasso, Svenska Bankföringen, Svenska Flygbranschen, Svenska Petroleum & Biodrivmedel Institutet, Svenskt Näringsliv, Sveriges advokatsamfund, Sveriges kommuner och landsting (SKL), Sveriges Tandteknikerförbund, Föreningen Svensk Dentalhandel och Bil Sweden.

Följande remissinstanser har inte svarat eller meddelat att de avstår från att lämna synpunkter: Länsstyrelsen i Stockholms län, Regelrådet, Stiftelsen TCO:s internationella stipendiefond till statsminister Olof Palmes minne, Stiftelsen Norrlandsfonden, Stiftelsen Industrifonden, Folktandvården, Företagarförbundet, Malmö Aviation, Perstorp Bioproducts AB, SEKAB Biofuels & Chemicals AB, Skattebetalarnas förening, Stiftelsen Dag Hammarskjölds minnesfond, Stiftelsen Konung Carl XVI Gustafs 50-årsfond, Stiftelsen Olof Palmes minnesfond för internationell förståelse och gemensam säkerhet, Stiftelsen svenska bibelsällskapets bibelfond, Svensk handel, Svenska Fondhandlarföreningen, Svenskt Flyg, Sveriges export- och investeringsråd, Sveriges standardiseringsråd, Sveriges Tandläkarförbund och Swedavia AB.

4 Lagförslag i lagrådsremissen Vissa skattefrågor inför budgetpropositionen för 2015 i nu relevanta delar

Förslag till lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200)

Härigenom föreskrivs i fråga om mervärdesskattelagen (1994:200)¹

dels att 6 a kap. och 11 kap. 5 § ska upphöra att gälla,

dels att 2 kap. 8 §, 3 kap. 3 §, 8 a kap. 11 §, 9 kap. 1 och 2 §§ och 20 kap. 1 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

8 §²

Med uttag av tjänst förstås vidare att en fastighetsägare utför sådana tjänster som anges i andra stycket på en egen fastighet som utgör tillgång i en ekonomisk verksamhet som varken medför skattskyldighet eller rätt till återbetalning av ingående skatt enligt 10 kap. 9, 11, 11 e eller 12 §§. Detta gäller dock endast om de nedlagda lönekostnaderna för tjänsterna under beskattningsåret överstiger 300 000 kronor, inräknat skatter och avgifter som grundas på lönekostnaderna.

Första stycket gäller utförande av

1. bygg- och anläggningsarbeten, inräknat reparationer och underhåll,
2. ritning, projektering, konstruktion eller andra jämförbara tjänster, och
3. lokalstädning, fönsterputsning, renhållning och annan fastighetsskötsel.

Vad som sägs i första stycket gäller också hyresgäster och bostadsrättshavare som utför sådana tjänster som anges i andra stycket 1 och 2 på lägenheter som de innehar med hyresrätt eller bostadsrätt i en ekonomisk verksamhet som varken medför skattskyldighet eller rätt till återbetalning av ingående skatt enligt 10 kap. 9, 11, 11 e eller 12 §.

Om en fastighet ägs eller en hyresrätt eller bostadsrätt innehas av en beskattningsbar person som ingår i en sådan mervärdesskattegrupp som avses i 6 a kap. 1 § ska gruppen anses som fastighetsägare, hyresgäst eller bostadsrättshavare vid tillämpning av denna paragraf.

3 kap.

3 §³

Undantaget enligt 2 § omfattar inte

1. upplåtelse eller överlåtelse av verksamhetstillbehör,
2. omsättning av växande skog, odling och annan växtlighet utan samband med överlåtelse av marken,
3. upplåtelse eller överlåtelse av rätt till jordbruksarrende, avverkningsrätt och annan jämförlig rättighet, rätt att ta jord, sten eller andra naturprodukter samt rätt till jakt, fiske eller bete,
4. rumsuthyrning i hotellrörelse eller liknande verksamhet samt upplåtelse av campingplatser och motsvarande i campingverksamhet,
5. upplåtelse av lokaler och andra platser för parkering, inklusive förtöjning och ankring, av transportmedel,
6. upplåtelse av förvaringsboxar,

¹ Lagen omtryckt 2000:500.

Senaste lydelse av 11 kap. 5 § 2013:368.

² Senaste lydelse 2013:368. Ändringen innebär att fjärde stycket tas bort.

³ Senaste lydelse 2013:1108.

7. upplåtelse av utrymmen för reklam eller annonsering på fastigheter,
8. upplåtelse för djur av byggnader eller mark,
9. upplåtelse för trafik av väg, bro eller tunnel samt upplåtelse av spåranläggning för järnvägstrafik,
10. korttidsupplåtelse av lokaler och anläggningar för idrottsutövning,
11. upplåtelse av terminalanläggning för buss- och tågtrafik till trafikoperatörer, och
12. upplåtelse till en mobiloperatör av plats för utrustning på en mast eller liknande konstruktion och tillhörande utrymme för teknisk utrustning som omfattas av upplåtelsen.

Undantaget enligt 2 § gäller inte heller när en fastighetsägare, ett konkursbo *eller en sådan mervärdesskattegrupp som avses i 6 a kap.* för stadigvarande användning i en verksamhet som medför skattskyldighet eller som medför rätt till återbetalning enligt 10 kap. 1, 6, 9, 11, 11 e eller 12 §§ helt eller delvis hyr ut en sådan byggnad eller annan anläggning, som utgör fastighet. Skatteplikt gäller dock inte om uthyrningen avser stadigvarande bostad. Uthyrning till staten, en kommun, ett kommunalförbund eller ett samordningsförbund som avses i 4 § lagen (2003:1210) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser är skattepliktig även om uthyrningen sker för en verksamhet som inte medför skattskyldighet eller rätt till återbetalning enligt 10 kap. 1, 6, 9, 11, 11 e eller 12 §§. Skatteplikt gäller dock inte för uthyrning till en kommun, ett kommunalförbund eller ett samordningsförbund, om fastigheten vidareuthyrs av kommunen, kommunalförbundet eller samordningsförbundet för användning i en verksamhet som bedrivs av någon annan än staten, en kommun, ett kommunalförbund eller ett samordningsförbund och som inte medför skattskyldighet eller rätt till återbetalning enligt 10 kap. 1, 6, 9, 11, 11 e eller 12 §§. Det som har sagts om uthyrning gäller även för upplåtelse av bostadsrätt.

Andra stycket tillämpas också

1. vid uthyrning i andra och tredje hand,
2. vid bostadsrättsshavares upplåtelse av nyttjanderätt till fastighet som innehas med bostadsrätt, och
3. när en byggnad eller annan anläggning som utgör fastighet uppförs eller genomgår omfattande till- eller ombyggnad i syfte att anläggningen helt eller delvis ska kunna hyras ut för sådan verksamhet som avses i andra stycket.

I 9 kap. finns särskilda bestämmelser om skattskyldighet för sådan uthyrning, bostadsrättsupplåtelse och upplåtelse av nyttjanderätt som anges i andra och tredje styckena.

Undantaget enligt 2 § gäller inte heller när en fastighetsägare *eller* ett konkursbo för stadigvarande användning i en verksamhet som medför skattskyldighet eller som medför rätt till återbetalning enligt 10 kap. 1, 6, 9, 11, 11 e eller 12 §§ helt eller delvis hyr ut en sådan byggnad eller annan anläggning, som utgör fastighet. Skatteplikt gäller dock inte om uthyrningen avser stadigvarande bostad. Uthyrning till staten, en kommun, ett kommunalförbund eller ett samordningsförbund som avses i 4 § lagen (2003:1210) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser är skattepliktig även om uthyrningen sker för en verksamhet som inte medför skattskyldighet eller rätt till återbetalning enligt 10 kap. 1, 6, 9, 11, 11 e eller 12 §§. Skatteplikt gäller dock inte för uthyrning till en kommun, ett kommunalförbund eller ett samordningsförbund, om fastigheten vidareuthyrs av kommunen, kommunalförbundet eller samordningsförbundet för användning i en verksamhet som bedrivs av någon annan än staten, en kommun, ett kommunalförbund eller ett samordningsförbund och som inte medför skattskyldighet eller rätt till återbetalning enligt 10 kap. 1, 6, 9, 11, 11 e eller 12 §§. Det som har sagts om uthyrning gäller även för upplåtelse av bostadsrätt.

8 a kap.11 §⁴

Vid överlåtelse av investeringsvaror, utom sådana som omfattas av frivillig skattskyldighet, i samband med att verksamhet överläts eller vid fusion eller liknande förfarande, ska förvärvaren överta överlåtarens rättighet och skyldighet att jämka avdrag för ingående skatt. Detta gäller dock endast under förutsättning att förvärvaren är skattskyldig enligt denna lag eller har rätt till återbetalning enligt 10 kap. 9, 11, 11 e eller 12 §.

När en beskattningsbar person inträder i en mervärdesskattegrupp som avses i 6 a kap., övertar gruppen dennes rättighet och skyldighet att jämka. När en beskattningsbar person utträder ur en sådan grupp övertar den beskattningsbara personen gruppens rättighet och skyldighet att jämka ingående skatt hänförlig till den beskattningsbara personens investeringsvaror.

9 kap.1 §⁵

Skyldigheten att betala skatt enligt 1 kap. 1 § första stycket 1 för sådan skattepliktig fastighetsuthyrning eller bostadsrättsupplåtelse som anges i 3 kap. 3 § andra stycket och tredje stycket 1 och 2 gäller endast för fastighetsägare, hyresgäster, bostadsrättshavare, konkursbon och mervärdesskattegrupper som har angett utgående skatt i en faktura för uthyrningen eller upplåtelsen (frivillig skattskyldighet).

Om den fastighet, hyresrätt eller bostadsrätt som ska omfattas av den frivilliga skattskyldigheten ägs eller innehas av en beskattningsbar person som ingår i en mervärdesskattegrupp som avses i 6 a kap. 1 §, blir mervärdesskattegruppen frivilligt skattskyldig om fakturan har utfärdats av den beskattningsbara person i mervärdesskattegruppen som äger fastigheten eller, i fråga om en hyresrätt eller bostadsrätt, av den beskattningsbara person som innehar hyresrätten eller bostadsrätten. Första stycket gäller även om fakturan har utfärdats i den beskattningsbara personens namn och för dennes räkning av köparen eller av en tredje person.

Frivillig skattskyldighet för uthyrning eller annan upplåtelse till någon som har rätt till återbetalning av ingående skatt enligt 10 kap. 6 § gäller endast om upplåtaren har ett intyg om att upplåtelsen sker till någon som har rätt till sådan återbetalning. Intyget ska vara utfärdat av Utrikesdepartementet.

En faktura som avses i första stycket ska ha

Skyldigheten att betala skatt enligt 1 kap. 1 § första stycket 1 för sådan skattepliktig fastighetsuthyrning eller bostadsrättsupplåtelse som anges i 3 kap. 3 § andra stycket och tredje stycket 1 och 2 gäller endast för fastighetsägare, hyresgäster, bostadsrättshavare och konkursbon som har angett utgående skatt i en faktura för uthyrningen eller upplåtelsen (frivillig skattskyldighet).

Första stycket gäller även om fakturan har utfärdats i den beskattningsbara personens namn och för dennes räkning av köparen eller av en tredje person.

En faktura som avses i första stycket ska ha

⁴ Senaste lydelse 2013:368. Ändringen innebär att andra stycket tas bort.

⁵ Senaste lydelse 2013:954.

utfärdats senast sex månader från den första dagen i den uthyrningsperiod eller upplåtelseperiod som fakturan avser. En fastighetsägare, en hyresgäst, en bostadsrättshavare, ett konkursbo *eller en mervärdesskattegrupp* ska inte anses ha blivit frivilligt skattskyldig enligt första stycket om hela skattebeloppet sätts ned i en kreditnota som avses i 11 kap. 10 §. Det gäller dock endast om kreditnotan utfärdas senast fyra månader från den dag då fakturan utfärdades.

utfärdats senast sex månader från den första dagen i den uthyrningsperiod eller upplåtelseperiod som fakturan avser. En fastighetsägare, en hyresgäst, en bostadsrättshavare *eller* ett konkursbo ska inte anses ha blivit frivilligt skattskyldig enligt första stycket om hela skattebeloppet sätts ned i en kreditnota som avses i 11 kap. 10 §. Det gäller dock endast om kreditnotan utfärdas senast fyra månader från den dag då fakturan utfärdades.

2 §⁶

Skyldigheten att betala skatt enligt 1 kap. 1 § första stycket 1 för sådan skattepliktig fastighetsuthyrning eller bostadsrättsupplåtelse som anges i 3 kap. 3 § tredje stycket 3 gäller endast om Skatteverket har beslutat om frivillig skattskyldighet efter ansökan. En sådan ansökan får göras av en fastighetsägare, ett konkursbo *eller av en sådan grupphuvudman som avses i 6 a kap. 4 §.*

Skyldigheten att betala skatt enligt 1 kap. 1 § första stycket 1 för sådan skattepliktig fastighetsuthyrning eller bostadsrättsupplåtelse som anges i 3 kap. 3 § tredje stycket 3 gäller endast om Skatteverket har beslutat om frivillig skattskyldighet efter ansökan. En sådan ansökan får göras av en fastighetsägare *eller* ett konkursbo.

Om den fastighet som ska omfattas av den frivilliga skattskyldigheten ägs av en beskattningsbar person som ingår i en sådan mervärdesskattegrupp som avses i 6 a kap. 1 § ska ansökan göras av grupphuvudmannen med samtycke av den beskattningsbara personen.

Vad som i första stycket sägs gäller endast om

- det finns särskilda skäl,
- den sökande har för avsikt att använda fastigheten för sådan uthyrning eller upplåtelse som avses i 3 kap. 3 § andra stycket, och
- det är lämpligt med hänsyn till den sökandes personliga eller ekonomiska förhållanden och omständigheterna i övrigt.

20 kap.

1 §⁷

Vid överklagande av beslut enligt denna lag gäller 67 kap. skatteförfarandelagen (2011:1244), med undantag för överklagande enligt andra, tredje *eller fjärde stycket* av någon annan än en sådan utländsk beskattningsbar person som avses i 19 kap. 1 §.

Vid överklagande av beslut enligt denna lag gäller 67 kap. skatteförfarandelagen (2011:1244), med undantag för överklagande enligt andra *eller* tredje stycket av någon annan än en sådan utländsk beskattningsbar person som avses i 19 kap. 1 §.

Beslut som Skatteverket har fattat om betalningsskyldighet enligt 3 kap. 26 b §, i ärende som rör återbetalning enligt 10 kap. 1–3 och 5–8 §§ och om betalningsskyldighet och avräkning enligt 19 kap. 28 § får överklagas till Förvaltningsrätten i Falun.

Beslut som Skatteverket fattat om gruppregistrering enligt 6 a kap. 4 § och om ändring eller

⁶ Senaste lydelse 2013:368. Ändringen innebär bl.a. att andra stycket tas bort.

⁷ Senaste lydelse 2013:368. Ändringen innebär bl.a. att tredje och sjätte stycket tas bort.

avregistrering enligt 6 a kap. 5 § får överklagas till den förvaltningsrätt som är behörig att pröva ett överklagande av grupphuvudmannen.

Beslut om avräkning får överklagas särskilt på den grunden att avräkningsbeslutet i sig är felaktigt men i övrigt endast i samband med överklagande av beslut om betalningsskyldighet.

Ett överklagande enligt andra, tredje eller fjärde stycket ska ha kommit in inom två månader från den dag klaganden fick del av beslutet.

Ett överklagande enligt andra eller tredje stycket ska ha kommit in inom två månader från den dag klaganden fick del av beslutet.

Ett beslut enligt 6 a kap. 4 eller 5 § får även överklagas av det allmänna ombudet hos Skatteverket. Om en enskild part överklagar ett sådant beslut förs det allmännas talan av Skatteverket.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för mervärdesskatt som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.
 3. Undantaget i 3 kap. 24 § gäller inte om en beskattningsbar person som tidigare ingått i en mervärdesskattegrupp överläter en tillgång och mervärdesskattegruppen har haft rätt till avdrag eller återbetalning av ingående skatt vid förvärvet av tillgången eller vid mer betydande förvärv av varor eller tjänster som tillförts tillgången.
 4. En beskattningsbar person som ingått i en mervärdesskattegrupp och som äger en investeringsvara ska vid ikraftträdandet överta mervärdesskattegruppens rättigheter och skyldigheter enligt 8 a kap. och 9 kap. 9–13 §§ att jämka ingående skatt hänförlig till varan.
 5. En beskattningsbar person som ingått i en mervärdesskattegrupp och som äger en fastighet eller innehar en hyres- eller bostadsrätt som har omfattats av mervärdesskattegruppens frivilliga skattskyldighet enligt 9 kap. ska vid ikraftträdandet överta den frivilliga skattskyldigheten.
 6. Om utgående eller ingående skatt som har redovisats av en mervärdesskattegrupp ska ändras enligt 13 kap. 24, 25 eller 26 § med anledning av omständigheter som inträffat efter ikraftträdandet, ska ändringen göras av den beskattningsbara person som tidigare varit medlem i mervärdesskattegruppen och som bedriver den verksamhet till vilken den tidigare redovisade utgående eller ingående skatten hänför sig.
 7. Om felaktigt debiterad mervärdesskatt har redovisats av en mervärdesskattegrupp enligt 13 kap. 27 § och kreditnota har utfärdats efter ikraftträdandet ska ändring av beloppet enligt 13 kap. 28 § göras av den beskattningsbara person som har utfärdat kreditnotan.

Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs att 59 kap. 5 och 14 §§ i inkomstskattelagen (1999:1229)¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

59 kap.

5 §

Pensionssparavdraget får inte heller överstiga 12 000 kronor med tillägg enligt andra och tredje styckena.

För avdragsgrundande inkomst av anställning är tillägget, om den skattskyldige helt saknar pensionsrätt i anställning, 35 procent av inkomsten, dock högst 10 prisbasbelopp.

För avdragsgrundande inkomst av aktiv näringsverksamhet är tillägget 35 procent av inkomsten, dock högst 10 prisbasbelopp.

Pensionssparavdraget får inte heller överstiga 2 400 kronor med tillägg enligt andra och tredje styckena.

14 §

Om den skattskyldige ska göra pensions-sparavdrag både i inkomstslaget näringsverk-samhet och som allmänt avdrag, får han upp till 12 000 kronor fritt fördela avdraget mellan näringsverksamheten och allmänna avdrag.

Om den skattskyldige ska göra pensions-sparavdrag både i inkomstslaget näringsverk-samhet och som allmänt avdrag, får han upp till 2 400 kronor fritt fördela avdraget mellan näringsverksamheten och allmänna avdrag.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.

2. Lagen tillämpas första gången för försäkringspremier som betalas och inbetalningar på pensionssparkonton som görs efter den 31 december 2014.

3. Äldre bestämmelser gäller för försäkringspremier som betalats respektive inbetalningar på pensionssparkonton som gjorts före den 1 januari 2015.

4. Om beskattningsåret påbörjats men inte avslutats före ikraftträdandet gäller 59 kap. 5 och 14 §§ i den äldre lydelsen för försäkringspremier som betalats och inbetalningar på pensionssparkonton som gjorts under beskattningsåret men före ikraftträdandet. I fråga om premier som betalats och inbetalningar som gjorts efter ikraftträdandet gäller att avdrag får göras för dessa bara till den del som avdragsutrymmet beräknat enligt 59 kap. 5 § i den nya lydelsen överstiger avdraget för premier som betalats respektive inbetalningar som gjorts under beskattningsåret men före ikraftträdandet.

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)

Härigenom föreskrivs i fråga om skatteförfarandelagen (2011:1244)¹
dels att 5 kap. 3 § och 59 kap. 23 § ska upphöra att gälla,
dels att rubrikerna närmast före 5 kap. 3 § och 59 kap. 23 § ska utgå,
dels att 26 kap. 21 §, 59 kap. 1 § och 62 kap. 13 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

26 kap.

21 §²

En mervärdesskattedeclaration ska innehålla uppgift om

1. utgående skatt,
2. ingående skatt, och
3. omsättning, förvärv och överföringar av varor som transporteras mellan EU-länder.

En mervärdesskattedeclaration som ska lämnas av en grupp huvudman ska innehålla uppgifter för hela gruppen.

59 kap.

1 §³

I detta kapitel finns bestämmelser om

- ansvar när skatteavdrag inte har gjorts med rätt belopp (2–6 §§),
- ansvar när anmälan om F-skatt inte har gjorts (7–9 §§),
- betalningsmottagarens ansvar för arbetsgivaravgifter (10 §),
- ansvar för delägare i ett svenskt handelsbolag (11 §),
- företrädaransvar (12–21 §§),
- ansvar för redare (22 §),
- ansvar för beskattningsbara personer i en mervärdesskattegrupp (23 §), ansvar för beskattningsbara personer i en mervärdesskattegrupp (23 §),
- ansvar för den som har avyttrat ett skalbolag (24 §), och
- indrivning och preskription (26 och 27 §§).

62 kap.

13 §⁴

Den som är betalningsskyldig för någon annans skatter eller avgifter enligt 5 kap. får bestämma om ett inbetalt belopp ska räknas av från den egna skulden eller från den skuld som avser någon annans skatter eller avgifter.

Andra tillgodoräknade belopp än inbetalningar ska i första hand räknas av från skulden för den verksamhet som beloppet hör till.

Överskjutande ingående mervärdesskatt som tillgodoräknas en grupp huvudman ska dock

¹ Senaste lydelse av

5 kap. 3 § 2013:369

59 kap. 23 § 2013:369.

² Ändringen innebär att andra stycket tas bort.

³ Senaste lydelse 2013:369.

⁴ Ändringen innebär att tredje stycket tas bort.

räknas av från gruppövudmannens egen skuld eller andra gruppmedlemmars skulder i den ordning som gruppövudmannen bestämmer.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.
2. Lagen tillämpas på redovisningsperioder som börjar efter utgången av december 2014.

5 Lagrådets yttrande

Utdrag ur protokoll vid sammanträde
2014-06-11

Närvarande: F.d. justitieråden Susanne Billum och Severin Blomstrand samt justitierådet Kristina Ståhl.

Vissa skattefrågor inför budgetpropositionen för 2015

Enligt en lagrådsremiss den 28 maj 2014 (Finansdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200),
2. lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229),
3. lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244).

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av rättssakkunniga Johanna Mihaic och Johan Lindqvist.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Förslaget till lag om ändring i mervärdesskattelagen

3 kap. 4 §

I paragrafen finns bestämmelser om undantag från skatteplikt. I lagrådsremissen föreslås att bestämmelsen om omsättning av dentaltekniska produkter och av tjänster som avser sådana produkter ändras så att den bättre överens-

stämmer med motsvarande bestämmelse i mervärdesskattedirektivet (2006/112/EG). Ändringen innebär att undantaget från skatteplikt ska gälla endast när sådana produkter och tjänster tillhandahålls av tandläkare eller tandtekniker. Däremot ska det inte längre ha någon betydelse vem som förvärvar varan eller tjänsten.

I remissen föreslås att "dentaltekniker" ändras till "tandtekniker". Någon ändring föreslås däremot inte när det gäller uttrycket "dentaltekniska produkter". I direktivet används uttrycket "tandproteser" ("dental prostheses" i den engelska och "prothèses dentaires" i den franska språkversionen). Den svenska bestämmelsen ska tolkas i enlighet med direktivet och "dentaltekniska produkter" ska därmed ha samma innebörd som direktivets "tandproteser". I det fortsatta lagstiftningsarbetet bör utvecklas vilka överväganden som ligger bakom valet av den svenska terminologin.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Lagrådet noterar att lagändringarna föreslås träda i kraft redan den 1 januari 2015. Det gäller även sloandet av reglerna om mervärdesskattegrupper. Med hänsyn till när riksdagsbeslut i frågan kan väntas ifrågasätter Lagrådet om den föreslagna tidpunkten ger berörda företag tillräckligt med tid för anpassning.

Övriga lagförslag

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

Bilaga 6

Skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el

Bilaga till avsnitt 6.5

Bilaga 6

Skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning av förslaget om skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el i betänkandet Beskattning av mikroproducerad el m.m. (SOU 2013:46).....	5
2	Lagförslagen om skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el i betänkandet Beskattning av mikroproducerad el m.m. (SOU 2013:46)	6
	Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	6
	Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244).....	11
	Förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857)	13
3	Förteckning över remissinstanserna såvitt avser betänkandet Beskattning av mikroproducerad el m.m.....	14
4	Lagförslag i lagrådsremissen Skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el.....	15
	Förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857)	15
	Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	16
	Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244).....	19
5	Lagrådets yttrande över lagförslagen i lagrådsremissen Skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el.....	22
6	Sammanfattning av promemorian Komplettering av förslaget om skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el	23
7	Lagförslagen i promemorian Komplettering av förslaget om skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el	24
	Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	24
	Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244).....	26
8	Förteckning över remissinstanserna såvitt avser promemorian Komplettering av förslaget om skattereduktion av förnybar el	28
9	Lagförslagen i lagrådsremissen Komplettering av förslaget om skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el	29

	Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229).....	29
	Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)	31
10	Lagrådets yttrande över lagförslagen i promemorian Komplettering av förslaget om skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el.....	33

1 **Sammanfattning av förslaget om skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el i betänkandet Beskattning av mikroproducerad el m.m. (SOU 2013:46)**

Regeringens önskemål är att underlätta för enskilda som vill uppföra mikroproduktionsanläggningar i syfte att främst använda produktionen för egen förbrukning genom att öka förutsättningarna för dessa att sälja sin överskottsenergi alternativt sluta avtal om nettodebitering. Enligt utredningens uppfattning skulle ett nettodebiteringssystem komma i konflikt med mervärdesskattedirektivet. Utredningen kan inte heller se att några av de undantag som finns i mervärdesskattedirektivet går att använda på ett sådant system. Slutsatsen är därför att ett nettodebiteringssystem inte bör införas. Utredningen föreslår i stället att mikroproducenter ska få en skattereduktion som ungefär motsvarar det belopp producenten skulle ha tjänat i ett nettodebiteringssystem. En skattereduktion skulle inte strida mot mervärdesskattedirektivet. Reduktionen skulle dock vara en ekonomisk kompensation för den el som dessa producenter ofta matar in på elsystemet utan ersättning. Den skulle också kunna fungera såväl som en uppmuntran för mikroproducenter, som ett incitament till elhandelsföretag eller elnätsföretag att ge mikroproducenter ersättning för den gröna el de producerar. Även genom policyarbete inom branschen kan elhandelsföretag/elnätsföretag uppmuntras att ingå avtal med mikroproducenter om ersättning för den inmatade elen. Skattereduktion ska ges till mikroproducenter av förnybar el som har en säkring om högst 63 ampere. Gränsen är vald för att träffa så många som möjligt av dem som bara kompletterar sitt eluttag med egen elproduktion. Samtidigt kommer då de som i princip är rena elproducenter inte att omfattas. Underlaget för skattereduktionen är den el som matats in på elnätet, om motsvarande mängd el har köpts tillbaka. Skattereduktionen ska på ett ungefär motsvara elskatten och mervärdesskatten. Med 2013 års skattesatser på el skulle det innebära cirka 60 öre per kilowattimme. Högst 10 000 kilowattimmar per år ska kunna ge skattereduktion. Det gör att en mikroproducent som mest kan få tillbaka cirka 6 000 kr per år. Både privatpersoner

och företag ska kunna få skattereduktion. När skattereduktionen ges till företag blir det ett statligt stöd. Utredningen anser att förslaget ska anmälas till EU-kommissionen och bedömer att kommissionen kommer att godkänna det.

Lagförslagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2014.

2 Lagförslagen om skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el i betänkandet Beskattning av mikroproducerad el m.m. (SOU 2013:46)

Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs i fråga om inkomstskattelagen (1999:1229) dels att 1 kap. 11 § samt 67 kap. 2 § ska ha följande lydelse, dels att det ska införas ett nytt kapitel, 68 kap., och sex nya paragrafer, 67 kap. 27–32 §§, samt före 67 kap. 27 § och 29–32 §§ nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

11 §¹

Bestämmelser om hur skatten ska beräknas finns i 65 kap.

Bestämmelser om beräkningen av skatt på ackumulerad inkomst finns i 66 kap.

Bestämmelser om skattereduktion för underskott av kapital, arbetsinkomst (jobbskatteavdrag), allmän pensionsavgift, sjöinkomst, hushållsarbete och gåva finns i 67 kap.

Bestämmelser om skattereduktion för underskott av kapital, arbetsinkomst (jobbskatteavdrag), allmän pensionsavgift, sjöinkomst, hushållsarbete, gåva och mikroproduktion av förnybar el finns i 67 kap. och 68 kap.

67 kap.

2 §²

Skattereduktion ska göras för sjöinkomst, allmän pensionsavgift, arbetsinkomst (jobbskatteavdrag), underskott av kapital, hushållsarbete och gåva i nu nämnd ordning.

Skattereduktion ska göras för sjöinkomst, allmän pensionsavgift, arbetsinkomst (jobbskatteavdrag), underskott av kapital, hushållsarbete, gåva och mikroproduktion av förnybar el i nu nämnd ordning.

Skattereduktion ska räknas av mot kommunal och statlig inkomstskatt som beräknats enligt 65 kap., mot statlig fastighetsskatt enligt lagen (1984:1052) om statlig fastighetsskatt samt mot kommunal fastighetsavgift enligt lagen (2007:1398) om kommunal fastighetsavgift. Skattereduktion enligt 5–9 §§ ska dock räknas av endast mot kommunal inkomstskatt.

Mikroproduktion av förnybar el

Grundläggande bestämmelser

27 §

Skattskyldiga har i den omfattning som anges i detta kapitel rätt till skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el.

28 §

Med förnybar el avses elektrisk kraft som framställs från

– sol, vind, vågor, tidvatten eller jordvärme,

¹ Senaste lydelse 2011:1271.

² Senaste lydelse 2011:1271.

- vattenbaserad energi alstrad i vattenkraftverk,
- biomassa och ur produkter som framställs från biomassa, eller
- bränsleceller.

Med nätkoncessionshavare avses den som innehar nätkoncession enligt 2 kap. ellagen (1997:857).

Med anslutningspunkt avses vid tillämpningen av detta kapitel en och samma inmatnings- och uttagpunkt i vilken förnybar el matats in på och el tas ut från elnätet.

Begäran om skattereduktion

29 §

En begäran om skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el görs i inkomstdeklarationen för det beskattningsår då elen matats in i anslutningspunkten.

Vilka som kan få skattereduktion

30 §

Rätt till skattereduktion enligt 31–32 §§ har efter begäran de som

1. vid beskattningsårets utgång fyllt 18 år,
2. är obegränsat skattskyldiga under någon del av beskattningsåret,
3. framställer förnybar el,
4. tar ut el från och matar in förnybar el i en och samma anslutningspunkt,
5. har en säkring om högst 63 ampere i anslutningspunkten, och
6. har anmält till nätkoncessionshavaren att de framställer förnybar el.

När två eller flera personer delar anslutningspunkt, har den rätt till skattereduktion som anmält till nätkoncessionshavaren att den framställer förnybar el i en anslutningspunkt. Om fler än en person har anmält att de framställer förnybar el i en sådan anslutningspunkt ska underlaget enligt 31 § för den punkten fördelas lika.

Även dödsbon har efter begäran rätt till skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el enligt denna lag.

Underlag för skattereduktion

31 §

Underlaget för skattereduktion utgörs av den mängd förnybar el som har matats in i anslutningspunkten under beskattningsåret, dock högst så mycket som tagits ut från punkten under året.

Underlaget för skattereduktionen får varken överstiga 10 000 kilowattimmar per skattskyldig eller per anslutningspunkt.

Om underlaget överstiger 10 000 kilowattimmar, får den skattskyldige välja vilka kilowattimmar som ska utgöra underlaget.

Skattereduktionens storlek

32 §

Skattereduktionen uppgår till underlaget enligt 31 § multiplicerat med

– 2,5 gånger den vid ingången av beskattningsåret gällande energiskattesatsen enligt 11 kap. 3 § 2 lagen (1994:1776) om skatt på energi för anslutningspunkter i kommuner som avses i 11 kap. 4 § lagen om skatt på energi, och med

– 2 gånger den vid ingången av beskattningsåret gällande energiskattesatsen enligt 11 kap. 3 § 3 lagen om skatt på energi för anslutningspunkter i övriga kommuner.

68 kap. Skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el för juridiska personer

Innehåll

1 §

I detta kapitel finns bestämmelser om skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el för juridiska personer.

Skattereduktion ska anges i hela kronotal så att öretal faller bort.

Avräkning mot statlig inkomstskatt m.m.

2 §

Skattereduktion ska räknas av mot statlig inkomstskatt som beräknats enligt 65 kap., mot statlig fastighetskatt enligt lagen (1984:1052) om statlig fastighetskatt samt mot kommunal fastighetsavgift enligt lagen (2007:1398) om kommunal fastighetsavgift.

Grundläggande bestämmelser

3 §

Skattskyldiga har i den omfattning som anges i detta kapitel rätt till skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el.

4 §

Med förnybar el, nätkoncessionshavare och

anslutningspunkt avses detsamma som i 67 kap. 28 §.

Begäran om skattereduktion

5 §

En begäran om skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el görs i inkomstdeklarationen för det beskattningsår som avses i 7 §.

Vilka som kan få skattereduktion

6 §

Rätt till skattereduktion enligt 7–8 §§ har efter begäran de som

- 1. framställer förnybar el,*
- 2. tar ut el från och matar in förnybar el i en och samma anslutningspunkt,*
- 3. har en säkring om högst 63 ampere i anslutningspunkten, och*
- 4. har anmält till nätkoncessionshavaren att de framställer förnybar el.*

När två eller flera personer delar anslutningspunkt, har den rätt till skattereduktion som anmält till nätkoncessionshavaren att den framställer förnybar el. Om fler än en person har anmält att de framställer förnybar el i en sådan anslutningspunkt ska underlaget enligt 7 § för den punkten fördelas lika.

Underlag för skattereduktion

7 §

Underlaget för skattereduktion utgörs av den mängd förnybar el som har matats in i anslutningspunkten under det kalenderår som upphört samtidigt med eller närmast före utgången av den skattskyldiges beskattningsår, dock högst så mycket som tagits ut i punkten under året.

Underlaget för skattereduktionen får varken överstiga 10 000 kilowattimmar per skattskyldig eller per anslutningspunkt.

Om underlaget överstiger 10 000 kilowattimmar, får den skattskyldige välja vilka kilowattimmar som ska utgöra underlaget.

Skattereduktionens storlek

8 §

Skattereduktionen uppgår till underlaget enligt 7 § multiplicera med – 2,5 gånger den vid ingången av kalenderåret

gällande energiskattesatsen enligt 11 kap. 3 § 2 lagen (1994:1776) om skatt på energi för anslutningspunkter i kommuner som avses i 11 kap. 4 § lagen om skatt på energi, och med – 2 gånger den vid ingången av kalenderåret gällande energiskattesatsen enligt 11 kap. 3 § 3 lagen om skatt på energi för anslutningspunkter i övriga kommuner.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2014 och tillämpas första gången vid beskattningen 2015.

Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)

Härigenom föreskrivs i fråga om skatteförfarandelagen (2011:1244) dels att 22 kap. 1 § och 31 kap. 1 § ska ha följande lydelse, dels att det i lagen ska införas två nya paragrafer, 22 kap. 23 § och 31 kap. 35 §, samt närmast före 22 kap. 23 § och 31 kap. 35 § nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

22 kap.

1 §¹

I detta kapitel finns bestämmelser om skyldighet att lämna kontrolluppgift om

- överlåtelse av privatbostadsrätt och andelar i vissa bostadsföretag (2 och 3 §§),
- upplåtelse av privatbostad eller bostad som innehas med hyresrätt (4 §),
- samfällighet (5 och 6 §§),
- räntebidrag (7 §),
- pensionsförsäkringar och pensionssparkonton (8 och 9 §§),
- avskattning av pensionsförsäkring (10 §),
- tjänstepensionsavtal (11 §),
- underlag för avkastningsskatt på livförsäkringar (12 §),
- skattereduktion för förmån av hushållsarbete (13 §),
- elcertifikat (14 §),
- utsläppsrätter, utsläppsminskningenheter och certifierade utsläppsminskningar (15 §),
- schablonintäkt vid innehav av ett investeringssparkonto (16 §),
- schablonintäkt vid innehav av andelar i investeringssparfonder och fondföretag (17–21 §§),
- och
- gåva (22 §).

– gåva (22 §), och
– skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el (23 §).

Skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el

23 §

Kontrolluppgift ska lämnas om skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el enligt 67 kap. 27–32 § och 68 kap. inkomstskattelagen (1999:1229).

Kontrolluppgift ska lämnas för fysiska personer, dödsbon och juridiska personer av nätkoncessionshavaren.

I kontrolluppgiften ska följande uppgifter lämnas:

1. mängd förnybar el som den skattskyldige matat in i och el som den skattskyldige tagit ut ur anslutningspunkten under året, och
2. kommunkoden för den kommun i vilken

¹ Senaste lydelse 2011:1289.

anslutningspunkten finns.

Om fler än den skattskyldige har anmält att den framställer förnybar el i en anslutningspunkt ska även uppgift lämnas om den skattskyldiges procentuella andel av underlaget i punkten.

31 kap.

1 §²

I detta kapitel finns bestämmelser om

- uppgifter som ska lämnas i samtliga inkomstdeklarationer (2 och 3 §§),
- uppgifter som fysiska personer och dödsbon ska underrättas om och godkänna eller lämna (4 och 5 §§),
- uppgift som ska lämnas om inkomstslaget tjänst (6 §),
- uppgifter som ska lämnas om inkomstslaget näringsverksamhet (7–15 §§),
- uppgifter som ska lämnas om inkomstslaget kapital (16–19 §§),
- uppgift om tillkommande belopp (20 §),
- uppgifter om vissa andelsavyttringar m.m. (21–24 §§),
- uppgifter för beräkning av egenavgifter (25 och 26 §§),
- uppgifter som fåmansföretag samt företagsledare och delägare ska lämna (27–29 §§),
- uppgift om tillskott och uttag (30 §),
- uppgift om betalning till utlandet (31 §),
- uppgift som ekonomiska föreningar ska lämna (32 §),
- uppgifter om skattereduktion för hushållsarbete och gåva (33 §), och
- uppgifter om prissättningsbesked (34 §).

– uppgifter om skattereduktion för hushållsarbete och gåva (33 §),
 – uppgifter om prissättningsbesked (34 §), och
 – uppgifter om skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el (35 §).

Skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el

35 §

Den som begär skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el enligt 67 kap. 27–32 §§ eller 68 kap. inkomstskattelagen (1999:1229) ska lämna uppgift om underlaget för skattereduktionen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2014 och tillämpas första gången vid beskattningen 2015.

² Senaste lydelse 2012:343.

Förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857)

Härigenom föreskrivs att det i ellagen (1997:857) ska införas en ny paragraf, 8 kap. 5 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 kap.

5 a §

En elleverantör som levererar el till en el-användare, som har rätt till skattereduktion enligt 67 kap. 27–32 §§ eller 68 kap. inkomstskattelagen (1999:1229), är skyldig att ta emot den el som matas in från elanvändarens produktionsanläggning.

Första stycket gäller inte om elanvändaren träffat avtal om mottagande av el med någon annan.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2014.

3 Förteckning över remissinstanserna såvitt avser betänkandet Beskattning av mikroproducerad el m.m.

Efter remiss har yttranden över betänkandet Beskattning av mikroproducerad el m.m. (SOU 2013:46) kommit in från Kammarrätten i Sundsvall, Förvaltningsrätten i Falun, Domstolsverket, Konsumentverket, Boverket, Kommerskollegium, Skatteverket, Konjunkturinstitutet, Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (SWEDAC), Havs- och vattenmyndigheten, Lunds universitet, Umeå universitet, Uppsala universitet, Statens jordbruksverk, Kungliga tekniska högskolan (KTH), Konkurrensverket, Elsäkerhetsverket, Statens energimyndighet, Energimarknadsinspektionen, Tillväxtverket, Regelrådet, Affärsverket svenska kraftnät, Bostadsrätterna Sverige, Energigas Sverige, Fastighetsägarna Sverige, HSB Riksförbund, Lantbrukarnas riksförbund (LRF), Oberoende elhandlare (OE), Riksbyggen, Svensk Elbrukarförening, Svensk Energi, Svensk Fjärrvärme, Svensk Solenergi (SSE), Svensk vindenergi, Svensk vindkraftförening, Svenska Naturskyddsföreningen, Svenskt Näringsliv, Sveriges Allmännyttiga Bostadsföretag (SABO), Sveriges energiföreningars riksorganisation (SERO), Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), Sveriges Konsumenter, Sveriges Tekniska Forskningsinstitut (SP).

Därutöver har Viktor Andéen, Askersunds kommun, Bixia AB, Bostads AB Mimer, Elin Elmehag, E.ON Sverige AB, Eskilstuna kommun, Exergetics Energisystemteknik AB, Fortum Power and Heat AB, Hedemora kommun, Hushållningssällskapens förbund, Hyresgästföreningens riksförbund, Kalmar kommun, Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Stockholms kommun, O2:s vindkraftkooperativ, Sala-Heby solelförening, Sigtuna kommun, Sollentuna kommun, Bengt Stridh, Svenska Bioenergiföreningen (SVEBIO), Tekniska verken Linköping AB, Tekniska verken Linköping Nät AB, Telge Energi AB, Telge Energi Vind, Telge Kraft AB, Vattenfall AB och Harald Överholm yttrat sig över betänkandet.

Följande remissinstanser har inte svarat eller angett att de avstår från att lämna några synpunkter: Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser (Tillväxtanalys), Sveriges lantbruksuniversitet, Luleå tekniska

universitet, Elmateriel Leverantörernas förening, Elöverkänsligas riksförbund, Företagarna, Konsumenternas Energimarknadsbyrå, Nord Pool Spot, Svensk Vattenkraftförening, Villaägarnas riksförbund.

4 Lagförslag i lagrådsremissen Skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el

Förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857)

Härigenom föreskrivs att det i ellagen (1997:857) ska införas en ny paragraf, 8 kap. 5 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 kap.

5 a §

En elleverantör som levererar el till en elanvändare som har rätt till skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el enligt 67 kap. inkomstskattelagen (1999:1229) är skyldig att ta emot den el som matas in från elanvändarens produktionsanläggning.

Första stycket gäller inte om elanvändaren har ingått avtal med någon annan om att ta emot elen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2014.

Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs i fråga om inkomstskattelagen (1999:1229)¹ dels att 1 kap. 11 § samt 67 kap. 1 och 2 §§ ska ha följande lydelse, dels att det ska införas fem nya paragrafer, 67 kap. 27–31 §§, samt före 67 kap. 27, 28, 29, 30 och 31 §§ nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

11 §²

Bestämmelser om hur skatten ska beräknas finns i 65 kap.

Bestämmelser om beräkningen av skatt på ackumulerad inkomst finns i 66 kap.

Bestämmelser om skattereduktion för underskott av kapital, arbetsinkomst (jobbskatteavdrag), allmän pensionsavgift, sjöinkomst, hushållsarbete och gåva finns i 67 kap.

Bestämmelser om skattereduktion för underskott av kapital, arbetsinkomst (jobbskatteavdrag), allmän pensionsavgift, sjöinkomst, hushållsarbete, gåva och mikroproduktion av förnybar el finns i 67 kap.

67 kap.

1 §³

I detta kapitel finns bestämmelser om skattereduktion för fysiska personer.

I detta kapitel finns bestämmelser om skattereduktion för fysiska personer i 2–31 §§ och för juridiska personer i 2 och 27–31 §§.

Skattereduktion ska anges i hela krontal så att öretal faller bort.

2 §⁴

Skattereduktion ska göras för sjöinkomst, allmän pensionsavgift, arbetsinkomst (jobbskatteavdrag), underskott av kapital, hushållsarbete och gåva i nu nämnd ordning.

Skattereduktion ska göras för sjöinkomst, allmän pensionsavgift, arbetsinkomst (jobbskatteavdrag), underskott av kapital, hushållsarbete, gåva och mikroproduktion av förnybar el i nu nämnd ordning.

Skattereduktion ska räknas av mot kommunal och statlig inkomstskatt som beräknats enligt 65 kap., mot statlig fastighetsskatt enligt lagen (1984:1052) om statlig fastighetsskatt samt mot kommunal fastighetsavgift enligt lagen (2007:1398) om kommunal fastighetsavgift. Skattereduktion enligt 5–9 §§ ska dock räknas av endast mot kommunal inkomstskatt.

Mikroproduktion av förnybar el

Vilka som kan få skattereduktion

27 §

*En fysisk person som vid kalenderårets utgång har fyllt 18 år eller en juridisk person har efter begäran rätt till skattereduktion enligt 28–31 §§.
Det gäller den som*

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

² Senaste lydelse 2011:1271.

³ Senaste lydelse 2009:197.

⁴ Senaste lydelse 2011:1271.

1. framställer förnybar el,
 2. i en och samma anslutningspunkt matar in förnybar el och tar ut el,
 3. har en säkring om högst 100 ampere i anslutningspunkten, och
 4. har anmält till nätkoncessionshavaren att förnybar el framställs och matas in i anslutningspunkten.
- Första stycket gäller även dödsbon och svenska handelsbolag.

Begäran om skattereduktion

28 §

En begäran om skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el ska göras i inkomstdeklarationen som ska lämnas efter utgången av det kalenderår som underlaget för skattereduktionen avser.

Definitioner

29 §

Med förnybar el avses elektrisk kraft som framställs från

- sol, vind, vågor, tidvatten eller jordvärme,
- vattenbaserad energi som är alstrad i vattenkraftverk,
- biomassa eller produkter som framställs från biomassa, eller
- bränsleceller.

Med nätkoncessionshavare avses den som innehar nätkoncession enligt 2 kap. ellagen (1997:857).

Med anslutningspunkt avses en och samma inmatnings- och uttagspunkt på elnätet där förnybar el matas in och el tas ut.

Underlag för skattereduktion

30 §

Underlag för skattereduktion består av de kilowattimmar förnybar el som har matats in i anslutningspunkten under kalenderåret, dock högst så många kilowattimmar el som tagits ut i anslutningspunkten under det året.

Om flera personer har anmält till nätkoncessionshavaren att de framställer och matar in förnybar el i en och samma anslutningspunkt, ska underlaget fördelas lika.

Underlaget får inte överstiga 30 000 kilowattimmar per person eller per anslutningspunkt.

Skattereduktionens storlek

31 §

Skattereduktionen uppgår till underlaget enligt 30 § multiplicerat med 60 öre.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2014.
 2. Bestämmelserna i 67 kap. 2 § och 27–31 §§ tillämpas i fråga om el som har matats in och tagits ut i anslutningspunkten från och med den 1 juli 2014.

Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)

Härigenom föreskrivs i fråga om skatteförfarandelagen (2011:1244) dels att 22 kap. 1 §, 23 kap. 2 och 3 §§ och 31 kap. 1 och 33 §§ samt rubriken närmast före 31 kap. 33 § ska ha följande lydelse, dels att det i lagen ska införas en ny paragraf, 22 kap. 25 §, och närmast före 22 kap. 25 § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

22 kap.

1 §¹

I detta kapitel finns bestämmelser om skyldighet att lämna kontrolluppgift om

- överlåtelse av privatbostadsrätt och andelar i vissa bostadsföretag (2 och 3 §§),
- upplåtelse av privatbostad eller bostad som innehas med hyresrätt (4 §),
- samfällighet (5 och 6 §§),
- räntebidrag (7 §),
- pensionsförsäkringar och pensionssparkonton (8 och 9 §§),
- avskattning av pensionsförsäkring (10 §),
- tjänstepensionsavtal (11 §),
- underlag för avkastningsskatt på livförsäkringar (12 §),
- skattereduktion för förmån av hushållsarbete (13 §),
- elcertifikat (14 §),
- utsläppsrätter, utsläppsminskningenheter och certifierade utsläppsminskningar (15 §),
- schablonintäkt vid innehav av ett investeringssparkonto (16 §),
- schablonintäkt vid innehav av andelar i värdepappersfonder, fondföretag, specialfonder och utländska specialfonder (17–21 §§),
- gåva (22 §), och
- investeraravdrag (23 och 24 §§).

– gåva (22 §),
 – investeraravdrag (23 och 24 §§), och
 – skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el (25 §).

Skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el

25 §

Kontrolluppgift ska lämnas om skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el enligt 67 kap. inkomstskattelagen (1999:1229).

Kontrolluppgift ska lämnas för fysiska personer och juridiska personer av nätkoncessionshavaren.

I kontrolluppgiften ska uppgift lämnas om

- 1. hur många kilowattimmar el som har matats in i anslutningspunkten under året,*
- 2. hur många kilowattimmar el som har tagits ut i anslutningspunkten under året, och*
- 3. nödvändiga identifikationsuppgifter för anslutningspunkten.*

¹ Senaste lydelse 2013:1107.

*Om flera personer har anmält till nätkon-
cessionshavaren att de framställer och matar in
förnybar el i en och samma anslutningspunkt, ska
kontrolluppgiften också innehålla uppgift om den
procentuella andelen av underlaget för skatte-
reduktionen.*

23 kap.

2 §²

Kontrolluppgifter enligt 15 kap., 16 kap. 1 § om ersättning som avses i 16 kap. 3 § 4 samt 4 § 1 a, 2 a och 3 a, 17, 19, 20 och 21 kap. samt 22 kap. 2, 3, 9–11, 17–21, 23 och 24 §§ ska även lämnas för fysiska personer som är begränsat skattskyldiga.

Kontrolluppgift enligt 22 kap. 10 § ska också avse omständigheter som medför eller kan medföra avskattning enligt 5 § första stycket 6, 6 a eller 7 lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta.

Kontrolluppgifter enligt 15 kap., 16 kap. 1 § om ersättning som avses i 16 kap. 3 § 4 samt 4 § 1 a, 2 a och 3 a, 17, 19, 20 och 21 kap. samt 22 kap. 2, 3, 9–11, 17–21 och 23–25 §§ ska även lämnas för fysiska personer som är begränsat skattskyldiga.

3 §

Kontrolluppgifter enligt 16 kap. 1 § om ersättning som avses i 16 kap. 3 § 4 ska även lämnas för juridiska personer som är begränsat skattskyldiga.

Kontrolluppgifter enligt 16 kap. 1 § om ersättning som avses i 16 kap. 3 § 4 och 22 kap. 25 § ska även lämnas för juridiska personer som är begränsat skattskyldiga.

31 kap.

1 §³

I detta kapitel finns bestämmelser om

- uppgifter som ska lämnas i samtliga inkomstdeklarationer (2 och 3 §§),
- uppgifter som fysiska personer och dödsbon ska underrättas om och godkänna eller lämna (4 och 5 §§),
- uppgift som ska lämnas om inkomstslaget tjänst (6 §),
- uppgifter som ska lämnas om inkomstslaget näringsverksamhet (7–15 §§),
- uppgifter som ska lämnas om inkomstslaget kapital (16–19 §§),
- uppgift om tillkommande belopp (20 §),
- uppgifter om vissa andelsavyttringar m.m. (21–24 §§),
- uppgifter för beräkning av egenavgifter (25 och 26 §§),
- uppgifter som fåmansföretag samt företagsledare och delägare ska lämna (27–29 §§),
- uppgift om tillskott och uttag (30 §),
- uppgift om betalning till utlandet (31 §),
- uppgift som ekonomiska föreningar ska lämna (32 §),
- uppgifter om skattereduktion för hushållsarbete och gåva (33 §), och
- uppgifter om prissättningsbesked (34 §).

– uppgifter om skattereduktion för hushållsarbete, gåva och mikroproduktion av förnybar el (33 §), och

² Senaste lydelse 2013:772.

³ Senaste lydelse 2013:772.

Skattereduktion för hushållsarbete *och* gåva 33 §⁴ Skattereduktion för hushållsarbete, gåva *och*
mikroproduktion av förnybar el

Den som begär skattereduktion för hushållsarbete *eller* gåva enligt 67 kap. 11–26 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) ska lämna uppgift om underlaget för skattereduktionen.

Den som begär skattereduktion för hushållsarbete, gåva *eller mikroproduktion av förnybar el* enligt 67 kap. 11–31 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) ska lämna uppgift om underlaget för skattereduktionen.

I fråga om förmån av sådant arbete som räknas som hushållsarbete enligt 67 kap. 13 a och 13 b §§ inkomstskattelagen ska även sådana uppgifter som avses i 9 a § lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete lämnas.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2014.
 2. Bestämmelserna i 22 kap. 25 §, 23 kap. 2 och 3 §§ samt 31 kap. 33 § tillämpas första gången på uppgifter som avser kalenderåret 2014.

⁴ Senaste lydelse 2011:1289.

5 Lagrådets yttrande över lagförslagen i lagrådsremissen Skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2014-02-06

Närvarande: F.d. justitieråden Torgny Håstad och Sten Heckscher samt justitierådet Göran Lambertz.

Skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el

Enligt en lagrådsremiss den 30 januari 2014 (Finansdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i ellagen (1997:857),
2. lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229),
3. lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244).

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av departementssekreteraren Fredrik Opander, biträdd av departementssekreteraren Ulf Olovsson och kanslirådet Annica Axén Linderl.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

67 kap. 27 §

I inkomstskattelagen finns en artonårsgräns för skattereduktion för hushållsarbete och gåva men inte för underskott av kapital och jobbskatteavdrag. Det finns alltså ingen generell åldersgräns för skattereduktion. Med hänsyn till syftet med förslaget och då det inte har anförts något skäl för gränsen, förordar Lagrådet att åldersgränsen i 27 § första stycket slopas.

Övrigt

Övriga förslag lämnas utan erinran.

6 Sammanfattning av promemorian Komplettering av förslaget om skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el

För att förslaget om skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el ska kunna införas så snart som möjligt, föreslås att skattereduktionen lämnas som ett stöd av mindre betydelse. Det innebär att mikroproducenter som är företag får göra skattereduktion bara om villkoren i kommissionens regelverk för stöd av mindre betydelse är uppfyllda.

Lagförslagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2015.

7 Lagförslagen i promemorian Komplettering av förslaget om skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el

Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs i fråga om inkomstskattelagen (1999:1229)¹ dels att 67 kap. 1 och 27 §§ ska ha följande lydelse, dels att det ska införas två nya paragrafer, 67 kap. 32 och 33 §§, och närmast före 67 kap. 32 § en ny rubrik av följande lydelse.

*Lydelse enligt prop.*²

Föreslagen lydelse

67 kap.

1 §

I detta kapitel finns bestämmelser om skattereduktion för fysiska personer i 2–31 §§ och för juridiska personer i 2 och 27–31 §§.

Skattereduktion ska anges i hela krontal så att öretal faller bort.

I detta kapitel finns bestämmelser om skattereduktion för fysiska personer i 2–33 §§ och för juridiska personer i 2 och 27–33 §§.

27 §

En fysisk person som vid kalenderårets utgång har fyllt 18 år eller en juridisk person har efter begäran rätt till skattereduktion enligt 28–31 §§.

Det gäller den som

1. framställer förnybar el,
2. i en och samma anslutningspunkt matar in förnybar el och tar ut el,
3. har en säkring om högst 100 ampere i anslutningspunkten, och
4. har anmält till nätkoncessionshavaren att förnybar el framställs och matas in i anslutningspunkten.

Första stycket gäller även dödsbon och svenska handelsbolag.

En fysisk person som vid kalenderårets utgång har fyllt 18 år eller en juridisk person har efter begäran rätt till skattereduktion enligt 28–33 §§.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Stöd av mindre betydelse

32 §

För företag får skattereduktion bara göras om skattereduktionen uppfyller villkoren för att utgöra stöd av mindre betydelse enligt

1. kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 av den 18 december 2013 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse³,

2. kommissionens förordning (EU) 1408/2013 av den 18 december 2013 om tillämpningen av

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

² Proposition 2013/14:151 Skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el.

³ EUT L 352, 24.12.2013, s. 1 (Celex 32013R1407).

artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse inom jordbrukssektorn⁴, eller

3. kommissionens förordning (EG) nr 875/2007 av den 24 juli 2007 om tillämpningen av artiklarna 87 och 88 i EG-fördraget på stöd av mindre betydelse inom fiskerisektorn och om ändring av förordning (EG) nr 1860/2004⁵.

Med företag avses vid tillämpningen av denna paragraf och 33 § den som bedriver verksamhet som består i att erbjuda varor eller tjänster på en viss marknad.

33 §

Vid bedömningen av om skattereduktionen enligt 32 § utgör stöd av mindre betydelse ska de villkor tillämpas som avser

1. stöd inom sektorn för primärproduktion av jordbruksprodukter, om ett företag bedriver verksamhet både inom denna sektor och inom någon annan sektor, och

2. stöd inom fiskerisektorn, om ett företag bedriver verksamhet både inom denna sektor och inom någon annan sektor än sektorn för primärproduktion av jordbruksprodukter.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.

2. Bestämmelserna i 67 kap. 27, 32 och 33 §§ tillämpas i fråga om el som har matats in och tagits ut i anslutningspunkten från och med den 1 januari 2015.

⁴ EUT L 352, 24.12.2013, s. 9 (Celex 32013R1408).

⁵ EUT L 193, 25.7.2007, s. 6 (Celex 32007R1535).

Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)

Härigenom föreskrivs i fråga om skatteförfarandelagen (2011:1244) dels att 31 kap. 1 och 33 §§ ska ha följande lydelse, dels att det ska införas en ny paragraf, 31 kap. 33 a §, av följande lydelse.

Lydelse enligt prop.¹

Föreslagen lydelse

31 kap.

1 §

I detta kapitel finns bestämmelser om

- uppgifter som ska lämnas i samtliga inkomstdeklarationer (2 och 3 §§),
- uppgifter som fysiska personer och dödsbon ska underrättas om och godkänna eller lämna (4 och 5 §§),
- uppgift som ska lämnas om inkomstslaget tjänst (6 §),
- uppgifter som ska lämnas om inkomstslaget näringsverksamhet (7–15 §§),
- uppgifter som ska lämnas om inkomstslaget kapital (16–19 b §§),
- uppgift om tillkommande belopp (20 §),
- uppgifter om vissa andelsavyttringar m.m. (21–24 §§),
- uppgifter för beräkning av egenavgifter (25 och 26 §§),
- uppgifter som fåmansföretag samt företagsledare och delägare ska lämna (27–29 §§),
- uppgift om tillskott och uttag (30 §),
- uppgift om betalning till utlandet (31 §),
- uppgift som ekonomiska föreningar ska lämna (32 §),
- uppgifter om skattereduktion för hushållsarbete, gåva och mikroproduktion av förnybar el (33 §),
- uppgifter om prissättningsbesked (34 §).

33 §

Den som begär skattereduktion för hushållsarbete, gåva eller mikroproduktion av förnybar el enligt 67 kap. 11–31 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) ska lämna uppgift om underlaget för skattereduktionen.

I fråga om förmån av sådant arbete som räknas som hushållsarbete enligt 67 kap. 13 a och 13 b §§ inkomstskattelagen ska även sådana uppgifter som avses i 9 a § lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete lämnas.

Den som begär skattereduktion för hushållsarbete, gåva eller mikroproduktion av förnybar el enligt 67 kap. 11–33 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) ska lämna uppgift om underlaget för skattereduktionen.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

33 a §

Ett företag som begär skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el ska även lämna

1. uppgift om annat stöd som har beviljats den uppgiftsskyldige under beskattningsåret och de två

¹ Proposition 2013/14:151 Skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el.

föregående beskattningsåren och som utgör sådant stöd av mindre betydelse som avses i

– kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 av den 18 december 2013 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse²,

– kommissionens förordning (EU) 1408/2013 av den 18 december 2013 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse inom jordbrukssektorn³, eller

– kommissionens förordning (EG) nr 875/2007 av den 24 juli 2007 om tillämpningen av artiklarna 87 och 88 i EG-fördraget på stöd av mindre betydelse inom fiskerisektorn och om ändring av förordning (EG) nr 1860/2004⁴, samt

2. de övriga uppgifter som Skatteverket behöver för att kunna bedöma om den uppgiftsskyldige har rätt till skattereduktion.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.

2. Bestämmelserna i 31 kap. 33 och 33 a §§ tillämpas första gången på uppgifter som avser kalenderåret 2015.

² EUT L 352, 24.12.2013, s. 1 (Celex 32013R1407).

³ EUT L 352, 24.12.2013, s. 9 (Celex 32013R1408).

⁴ EUT L 193, 25.7.2007, s. 6 (Celex 320007R1535).

8 Förteckning över remissinstanserna såvitt avser promemorian Komplettering av förslaget om skattereduktion av förnybar el

Efter remiss har yttranden över promemorian Komplettering av förslaget om skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el kommit in från Kammarrätten i Sundsvall, Domstolsverket, Kommerskollegium, Skatteverket, Konjunkturinstitutet, Havs- och vattenmyndigheten, Statens jordbruksverk, Naturvårdsverket, Konkurrensverket, Statens energimyndighet, Energigas Sverige, Fastighetsägarna Sverige, Lantbrukarnas riksförbund (LRF), Oberoende elhandlare (OE), Svensk Energi, Svensk Fjärrvärme, Svensk Solenergi (SSE), Svensk vindkraftförening (SVIF), Svenska Naturskyddsföreningen, Svenskt Näringsliv, Sveriges energiföreningars riksorganisation (SERO).

Följande remissinstanser har inte svarat eller angett att de avstår från att lämna några synpunkter: Lunds universitet, Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser (Tillväxtanalys), Regelrådet, Bostadsrätterna Sverige, HSB Riksförbund, Riksbyggen, Svensk Elbrukarförening, Svensk vindenergi, Sveriges Allmännyttiga Bostadsföretag (SABO), Sveriges Kommuner och Landsting (SKL).

9 Lagförslagen i lagrådsremissen Komplettering av förslaget om skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el

Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs i fråga om inkomstskattelagen (1999:1229)¹ dels att 67 kap. 1 och 27 §§ ska ha följande lydelse, dels att det ska införas två nya paragrafer, 67 kap. 32 och 33 §§, och närmast före 67 kap. 32 § en ny rubrik av följande lydelse.

Lydelse enligt prop.²

Föreslagen lydelse

67 kap.

1 §

I detta kapitel finns bestämmelser om skattereduktion för fysiska personer i 2–31 §§ och för juridiska personer i 2 och 27–31 §§.

Skattereduktion ska anges i hela krontal så att öretal faller bort.

I detta kapitel finns bestämmelser om skattereduktion för fysiska personer i 2–33 §§ och för juridiska personer i 2 och 27–33 §§.

27 §

En fysisk person som vid kalenderårets utgång har fyllt 18 år eller en juridisk person har efter begäran rätt till skattereduktion enligt 28–31 §§.

Det gäller den som

1. framställer förnybar el,
2. i en och samma anslutningspunkt matar in förnybar el och tar ut el,
3. har en säkring om högst 100 ampere i anslutningspunkten, och
4. har anmält till nätkoncessionshavaren att förnybar el framställs och matas in i anslutningspunkten.

Första stycket gäller även dödsbon och svenska handelsbolag.

En fysisk person som vid kalenderårets utgång har fyllt 18 år eller en juridisk person har efter begäran rätt till skattereduktion enligt 28–33 §§.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Stöd av mindre betydelse

32 §

Den som begär skattereduktion och som är ett företag får göra skattereduktion bara om skattereduktionen uppfyller villkoren för att anses vara stöd av mindre betydelse enligt

1. kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 av den 18 december 2013 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse,

2. kommissionens förordning (EU) 1408/2013 av den 18 december 2013 om tillämpningen av

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

² Skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el (prop. 2013/14:151).

artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse inom jordbrukssektorn, eller

3. kommissionens förordning (EU) nr 717/2014 av den 27 juni 2014 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse inom fiskeri- och vattenbrukssektorn.

Med företag avses vid tillämpningen av denna paragraf den som erbjuder varor eller tjänster på en viss marknad.

33 §

Vid bedömningen av om skattereduktionen enligt 32 § anses vara stöd av mindre betydelse ska de villkor tillämpas som avser

1. stöd inom sektorn för primärproduktion av jordbruksprodukter, om den som begär skattereduktion bedriver verksamhet både inom denna sektor och inom någon annan sektor, och

2. stöd inom fiskerisektorn, om den som begär skattereduktion bedriver verksamhet både inom denna sektor och inom någon annan sektor än sektorn för primärproduktion av jordbruksprodukter.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.

2. Bestämmelserna i 67 kap. 27, 32 och 33 §§ tillämpas i fråga om el som har matats in och tagits ut i anslutningspunkten från och med den 1 januari 2015.

Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)

Härigenom föreskrivs i fråga om skatteförfarandelagen (2011:1244)
dels att 31 kap. 1 och 33 §§ ska ha följande lydelse,
dels att det ska införas en ny paragraf, 31 kap. 33 a §, av följande lydelse.

Lydelse enligt prop.¹

Föreslagen lydelse

31 kap.

1 §

I detta kapitel finns bestämmelser om

- uppgifter som ska lämnas i samtliga inkomstdeklarationer (2 och 3 §§),
- uppgifter som fysiska personer och dödsbon ska underrättas om och godkänna eller lämna (4 och 5 §§),
- uppgift som ska lämnas om inkomstslaget tjänst (6 §),
- uppgifter som ska lämnas om inkomstslaget näringsverksamhet (7–15 §§),
- uppgifter som ska lämnas om inkomstslaget kapital (16–19 b §§),
- uppgift om tillkommande belopp (20 §),
- uppgifter om vissa andelsavyttringar m.m. (21–24 §§),
- uppgifter för beräkning av egenavgifter (25 och 26 §§),
- uppgifter som fåmansföretag samt företagsledare och delägare ska lämna (27–29 §§),
- uppgift om tillskott och uttag (30 §),
- uppgift om betalning till utlandet (31 §),
- uppgift som ekonomiska föreningar ska lämna (32 §),
- uppgifter om skattereduktion för hushållsarbete, gåva och mikroproduktion av förnybar el (33 §), och
- uppgifter om prissättningsbesked (34 §).

33 §

Den som begär skattereduktion för hushållsarbete, gåva eller mikroproduktion av förnybar el enligt 67 kap. 11–31 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) ska lämna uppgift om underlaget för skattereduktionen.

I fråga om förmån av sådant arbete som räknas som hushållsarbete enligt 67 kap. 13 a och 13 b §§ inkomstskattelagen ska även sådana uppgifter som avses i 9 a § lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete lämnas.

Den som begär skattereduktion för hushållsarbete, gåva eller mikroproduktion av förnybar el enligt 67 kap. 11–33 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) ska lämna uppgift om underlaget för skattereduktionen.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

33 a §

Den som begär skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el och som är ett företag ska även lämna

1. uppgift om annat stöd som har beviljats

¹ Skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el (prop. 2013/14:151).

företaget under beskattningsåret och de två föregående beskattningsåren och som anses vara sådant stöd av mindre betydelse som avses i

– kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 av den 18 december 2013 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse,

– kommissionens förordning (EU) 1408/2013 av den 18 december 2013 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse inom jordbrukssektorn, eller

– kommissionens förordning (EU) nr 717/2014 av den 27 juni 2014 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse inom fiskeri- och vattenbrukssektorn, och

2. de övriga uppgifter som Skatteverket behöver för att kunna bedöma rätten till skattereduktion.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.

2. Bestämmelserna i 31 kap. 33 och 33 a §§ tillämpas första gången på uppgifter som avser kalenderåret 2015.

10 Lagrådets yttrande över lagförslagen i promemorian Komplettering av förslaget om skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2014-09-19

Närvarande: Justitieråden Agneta Bäcklund, Lennart Hamberg och Kristina Ståhl.

Komplettering av förslaget om skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el

Enligt en lagrådsremiss den 4 september 2014 (Finansdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229),
2. lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244).

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av departementssekreteraren Fredrik Opander.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

67 kap. 32 §

Enligt första stycket i paragrafen får den som begär skattereduktion och som är ett företag göra skattereduktion bara om skattereduktionen uppfyller villkoren för att anses vara stöd av mindre betydelse enligt vissa uppräknade EU-förordningar. I andra stycket anges att med företag avses vid tillämpningen av paragrafen den som erbjuder varor eller tjänster på en viss marknad.

Av författningskommentaren framgår att begreppet företag har samma innebörd som vid tillämpningen av kommissionens regelverk för stöd av mindre betydelse. Definitionen i paragrafen är hämtad från EU-rätten men återger endast delar av de kriterier som enligt EU-rätten är relevanta när det ska fastställas om en enhet utgör ett företag.

Enligt Lagrådets mening kan det ifrågasättas om den valda lagtekniska lösningen är den mest lämpliga. Av lagtexten i sig framgår inte att det

rör sig om ett begrepp som helt hämtar sitt innehåll från EU-rätten. Vidare utlämnas vissa omständigheter som enligt EU-rätten ska beaktas vid bedömningen av om ett företag föreligger. Det kan övervägas om det inte vore bättre att i lagen göra en direkt hänvisning till det EU-rättsliga regelverket, exempelvis enligt följande:

Med företag avses vid tillämpningen av denna paragraf detsamma som vid tillämpningen av de förordningar som anges i första stycket.

Förslaget till lag om ändring i skatteförfarandelagen

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

Bilaga 7

Ändrad beskattning av vissa biodrivmedel

Bilaga till avsnitt 6.21

Bilaga 7

Ändrad beskattning av vissa biodrivmedel

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning av promemorian Ändrad beskattning av vissa biodrivmedel... 5
2	Lagförslagen i promemorian..... 6 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi 6
3	Förteckning över remissinstanserna 9
4	Lagförslag i lagrådsremissen Ändrad beskattning av vissa biodrivmedel..... 10 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi 10
5	Lagrådets yttrande..... 13

1 Sammanfattning av promemorian Ändrad beskattning av vissa biodrivmedel

Regeringens skattestrategi för hållbara biodrivmedel har inneburit att de helt eller delvis befriats från energiskatt och koldioxidskatt. Skattebefrielsen anses utgöra ett driftsstöd enligt EU:s statsstödsregler. En av förutsättningarna för att ge statsstöd är att stödet är nödvändigt. Övervakningsrapporten för 2013 visar att överkompensation förelåg både för höginblandad och låginblandad FAME (fettsyrametylester) som används som drivmedel. I promemorian föreslås att denna överkompensation åtgärdas genom att befrielsen från energiskatt minskas för hög- och låginblandad FAME.

Det föreslås även att begränsningen, av skattebefrielsen av HVO (hydrerade vegetabiliska och animaliska oljor och fetter) i dieselbränsle till att endast gälla upp till och med 15 volymprocent, slopas. Justeringar görs vidare av bestämmelsen om skyldighet för de skattskyldiga att lämna de uppgifter som regeringen behöver för sin statsstödsrapportering till kommissionen, för att tydliggöra att en mer frekvent rapportering än årsvis kommer att ske.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2015 men slopandet av begränsningen av skattebefrielsen för HVO föreslås tillämpas för tid från och med den 1 maj 2014.

Förslaget föranleder ändringar i lagen (1994:1776) om skatt på energi.

2 Lagförslagen i promemorian

Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1994:1776) om skatt på energi¹
dels att 7 kap. 3 b § ska upphöra att gälla,
dels att 7 kap. 3 a, 3 c – 3 d §§ och 4 a §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Om inte annat följer av 3 b–3 d §§ får en skattskyldig göra avdrag för energiskatt med 100 procent och för koldioxidskatt med 100 procent på bränsle som den skattskyldige har förbrukat eller sålt som motorbränsle, upp till belopp som motsvarar skatten på den andel av motorbränslet som utgörs av beståndsdel som framställts av biomassa.

Första stycket gäller endast om motorbränslet eller beståndsdelens omfattas av ett hållbarhetsbesked enligt 3 kap. 1 b § lagen (2010:598) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen.

Första stycket gäller dock inte för biogas eller för den beståndsdel av motorbränsle enligt 2 kap. 1 § första stycket 1 eller 2 som utgörs av etanol.

För bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 1 eller 2 och som den skattskyldige förbrukat eller sålt som motorbränsle får den skattskyldige göra avdrag för energiskatt med 89 procent och för koldioxidskatt med 100 procent på den andel av bränslet som utgörs av *annan* beståndsdel som framställts av biomassa *än sådan som avses i 3 b §*. Avdrag får dock under respektive redovisningsperiod endast göras för skatt motsvarande skatten på beståndsdelens andel av motorbränslet till den del som uppgår till högst 5 volymprocent av den totala mängd motorbränsle som avses i 2 kap. 1 §

Föreslagen lydelse

7 kap. 3 a §²

Om inte annat följer av 3 c–3 d §§ får en skattskyldig, på bränsle som den skattskyldige har förbrukat eller sålt som motorbränsle, göra avdrag upp till belopp som motsvarar skatten på den andel av motorbränslet som utgörs av beståndsdel som framställts av biomassa för

1. energiskatt med 8 procent och för koldioxidskatt med 100 procent på den andel av motorbränslet som utgör fettsyrametylester (FAME) enligt KN-nr 3824 90 99, eller

2. energiskatt med 100 procent och för koldioxidskatt med 100 procent på den andel av motorbränslet som utgörs av annan beståndsdel än som anges under 1 och som framställts av biomassa.

För bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 1 eller 2 och som den skattskyldige förbrukat eller sålt som motorbränsle får den skattskyldige göra avdrag för energiskatt med 89 procent och för koldioxidskatt med 100 procent på den andel av bränslet som utgörs av beståndsdel som framställts av biomassa. Avdrag får dock under respektive redovisningsperiod endast göras för skatt motsvarande skatten på beståndsdelens andel av motorbränslet till den del som uppgår till högst 5 volymprocent av den totala mängd motorbränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 1

3 c §³

¹ Senaste lydelse av 7 kap. 3 b § 2012:798.

² Senaste lydelse 2012:798.

³ Senaste lydelse 2012:798.

första stycket 1 och 2 och för vilket den skattskyldige ska redovisa skatt under redovisningsperioden.

och 2 och för vilket den skattskyldige ska redovisa skatt under redovisningsperioden.

Om ett bränsle som framställts av biomassa utgör ett bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 1 eller 2, får den skattskyldige dock göra avdrag enligt 3 a § för belopp som motsvarar skatten på den andel av motorbränsle som bränslet utgör.

Med redovisningsperiod förstås här period enligt 26 kap. 10 eller 17 § eller en händelse enligt 26 kap. 8 § skatteförfarandelagen (2011:1244).

Första stycket gäller endast om motorbränslet eller beståndsdelen omfattas av ett hållbarhetsbesked enligt 3 kap. 1 b § lagen (2010:598) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen.

Om beståndsdelen utgörs av etanol medges skattebefrielse enligt denna paragraf endast om den skattskyldige har framställt eller anskaffat denna etanol eller motsvarande mängd etanol, vilken vid import eller framställning inom EU har hänförs till KN-nr 2207 10 00 (odenaturerad etanol).

3 d §⁴

För bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 och som den skattskyldige förbrukat eller sålt som motorbränsle får den skattskyldige göra avdrag för energiskatt med 84 procent och för koldioxidskatt med 100 procent på den andel av bränslet som utgörs av annan beståndsdelen som framställts av biomassa än sådan som avses i 3 b §. Avdrag får dock under respektive redovisningsperiod endast göras för skatt motsvarande skatten på beståndsdelens andel av motorbränslet till den del som uppgår till högst 5 volymprocent av den totala mängd motorbränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 och för vilket den skattskyldige ska redovisa skatt under redovisningsperioden.

För bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 och som den skattskyldige förbrukat eller sålt som motorbränsle får den skattskyldige, på den andel av bränslet som utgörs av beståndsdelen som framställts av biomassa, göra avdrag för

1. energiskatt med 8 procent och för koldioxidskatt med 100 procent om beståndsdelen utgörs av fettsyrametylater (FAME) enligt KN-nr 3824 90 99, eller

2. för energiskatt med 84 procent och för koldioxidskatt med 100 procent om beståndsdelen utgörs av annan beståndsdelen än som anges under 1 och som framställts av biomassa.

Avdrag enligt första stycket får under respektive redovisningsperiod endast göras för skatt motsvarande skatten på beståndsdelens andel av motorbränslet till den del som uppgår till högst 5 volymprocent av den totala mängd motorbränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 och för vilket den skattskyldige ska redovisa skatt under redovisningsperioden.

Om ett bränsle som framställts av biomassa utgör ett bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3, får den skattskyldige dock göra avdrag enligt 3 a § för belopp som motsvarar skatten på den andel av motorbränsle som bränslet utgör.

Med redovisningsperiod förstås här period enligt 26 kap. 10 eller 17 § eller en händelse enligt 26 kap. 8 § skatteförfarandelagen (2011:1244).

⁴ Senaste lydelse 2012:798.

Första stycket gäller endast om motorbränslet eller beståndsdelen omfattas av ett hållbarhetsbesked enligt 3 kap. 1 b § lagen (2010:598) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen.

4 a §⁵

En skattskyldig som gör avdrag för skatt på bränsle enligt 3–4 §§ är skyldig att till regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer på begäran lämna de uppgifter som regeringen behöver för sin *årliga* rapportering till Europeiska kommissionen när det gäller frågan om huruvida det statliga stöd som genom avdraget ges för bränslet medför överkompensation i strid med reglerna om statligt stöd i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

En skattskyldig som gör avdrag för skatt på bränsle enligt 3–4 §§ är skyldig att till regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer på begäran lämna de uppgifter som regeringen behöver för sin rapportering till Europeiska kommissionen när det gäller frågan om huruvida det statliga stöd som genom avdraget ges för bränslet medför överkompensation i strid med reglerna om statligt stöd i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

En skattskyldig som gör avdrag för skatt på bränsle enligt 3–4 §§ är skyldig att till regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer på begäran lämna de uppgifter som regeringen behöver för sin årliga rapportering till Europeiska kommissionen när det gäller frågan om huruvida det statliga stöd som genom avdraget ges för bränslet medför överkompensation i strid med reglerna om statligt stöd i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.
 2. Bestämmelserna i 7 kap. 3 d § tredje stycket i den nya lydelsen tillämpas dock för tid från och med den 1 maj 2014.
 3. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänförs till tiden före ikraftträdandet. Den upphävda paragrafen gäller dock för förhållanden som avses i 7 kap. 3 d § tredje stycket och som hänförs till tiden före den 1 maj 2014.

⁵ Senaste lydelse 2012:798

3 Förteckning över remissinstanserna

Följande remissinstanser har yttrat sig över promemorian: Kammarrätten i Sundsvall, Kommerskollegium, Tullverket, Skatteverket, Skogsstyrelsen, Jordbruksverket, Naturvårdsverket, Transportstyrelsen, Konkurrensverket, Tillväxtverket, Energimyndigheten, BIL Sweden, Energigas Sverige, Innovations- och Kemiindustrierna i Sverige, Lantbrukarnas Riksförbund (LRF), Skogsindustrierna, Svenska Bioenergiföreningen, Svenska Petroleum & Biodrivmedel Institutet samt Svenskt Näringsliv.

Följande avstår från att lämna yttrande eller har inte avhört: Sveriges lantbruksuniversitet (SLU), fakulteten för naturresurser och lantbruksvetenskap, Statens väg- och transportforskningsinstitut (VTI), Tillväxtanalys, Naturskyddsföreningen, Regelrådet samt Svensk Energi.

Utanför remisslistan har även följande inkommit med svar: Östsvenska Handelskammaren, Scania CV AB, Buss i Väst AB, Stenungsunds kommun, Energikontoret Östra Götaland, Sveriges Frö- och Oljeväxtodlare, Business Region Göteborg AB, Preem AB, Arizona Chemical AB, Sveriges Bussföretag, Perstorp BioProducts AB, Neste Oil AB, Södra Skogsägarnas ekonomiska förening, FAC Flygbussarna Airport Coaches AB, Svensk kollektivtrafik, Veolia Transport Sverige AB, TRB Sverige AB, Västsvenska kemiindustriklustret, Aarhuskarlshamn Sweden AB, Hållbar Kemi 2030, Sveriges Bussresearrangörer, Ecobränsle i Karlshamn AB, Statoil Fuel & Retail Sverige AB, Biofuel Express AB, Lantmännen Energi AB, Magnus Nilsson Production, Fuel Point AB, Lantbrukarnas Riksförbund i Östergötland, Energifabriken AB, Gröna Bilister, Värmlandsmetanol AB, Swea Energi AB, Trafikförvaltningen i Stockholms Läns Landsting, Skärgårdsredarna, Sveriges Energiföreningars Riksorganisation (SERO), Ecopar samt Sveriges Åkeriföretag.

4 Lagförslag i lagrådsremissen Ändrad beskattning av vissa biodrivmedel

Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1994:1776) om skatt på energi¹
dels att 7 kap. 3 b § ska upphöra att gälla,
dels att 7 kap. 3 a, 3 c, 3 d och 4 a §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap.

3 a §²

Om inte annat följer av 3 b–3 d §§ får en skattskyldig göra avdrag för energiskatt med 100 procent och för koldioxidskatt med 100 procent på bränsle som den skattskyldige har förbrukat eller sålt som motorbränsle, upp till belopp som motsvarar skatten på den andel av motorbränslet som utgörs av *beståndsdel* som framställts av biomassa.

Om inte något annat följer av 3 c eller 3 d §§ får en skattskyldig, på bränsle som den skattskyldige har förbrukat eller sålt som motorbränsle, göra avdrag upp till ett belopp som motsvarar skatten på den andel av motorbränslet som utgörs av *en eller flera beståndsdelar* som framställts av biomassa för

1. energiskatt med 44 procent och koldioxidskatt med 100 procent på den andel av motorbränslet som utgör fettsyrametylester (*Fame*) enligt KN-nr 3824 90 99, och

2. energiskatt med 100 procent och koldioxidskatt med 100 procent på den andel av motorbränslet som utgörs av någon annan beståndsdel än som anges i 1 och som framställts av biomassa.

Första stycket gäller endast om motorbränslet eller beståndsdelens omfattas av ett hållbarhetsbesked enligt 3 kap. 1 b § lagen (2010:598) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen.

Första stycket gäller dock inte för biogas eller för den beståndsdel av motorbränsle enligt 2 kap. 1 § första stycket 1 eller 2 som utgörs av etanol.

3 c §³

För bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 1 eller 2 och som den skattskyldige förbrukat eller sålt som motorbränsle får den skattskyldige göra avdrag för energiskatt med 89 procent och för koldioxidskatt med 100 procent på den andel av *bränslet* som utgörs av *annan beståndsdel* som framställts av biomassa *än sådan som avses i 3 b §*. Avdrag får dock under respektive redovisningsperiod endast göras för skatt motsvarande skatten på beståndsdelens andel av motorbränslet till den del som uppgår till högst 5 volymprocent av den totala mängd motorbränsle som avses i 2 kap. 1 § första

För bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 1 eller 2 och som den skattskyldige förbrukat eller sålt som motorbränsle får den skattskyldige göra avdrag för energiskatt med 89 procent och för koldioxidskatt med 100 procent på den andel av *motorbränslet* som utgörs av *en eller flera beståndsdelar* som framställts av biomassa. Avdrag får dock under respektive redovisningsperiod endast göras för skatt motsvarande skatten på beståndsdelens andel av motorbränslet till den del som uppgår till högst 5 volymprocent av den totala mängd motorbränsle som avses i 2 kap. 1 § första

¹ Senaste lydelse av 7 kap. 3 b § 2012:798 (jfr 2013:19)

² Senaste lydelse 2012:798 (jfr 2013:19)

³ Senaste lydelse 2012:798 (jfr 2013:19)

stycket 1 och 2 och för vilket den skattskyldige ska redovisa skatt under redovisningsperioden.

Med redovisningsperiod förstås här period enligt 26 kap. 10 eller 17 § eller en händelse enligt 26 kap. 8 § skatteförfarandelagen (2011:1244).

Första stycket gäller endast om motorbränslet eller beståndsdelen omfattas av ett hållbarhetsbesked enligt 3 kap. 1 b § lagen (2010:598) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen.

Om beståndsdelen utgörs av etanol medges skattebefrielse enligt denna paragraf endast om den skattskyldige har framställt eller anskaffat denna etanol eller motsvarande mängd etanol, vilken vid import eller framställning inom EU har hänförts till KN-nr 2207 10 00 (odenaturerad etanol).

3 d §⁴

För bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 och som den skattskyldige förbrukat eller sålt som motorbränsle får den skattskyldige göra avdrag för energiskatt med 84 procent och för koldioxidskatt med 100 procent på den andel av bränslet som utgörs av annan beståndsdelen som framställts av biomassa än sådan som avses i 3 b §. Avdrag får dock under respektive redovisningsperiod endast göras för skatt motsvarande skatten på beståndsdelen andel av motorbränslet till den del som uppgår till högst 5 volymprocent av den totala mängd motorbränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 och för vilket den skattskyldige ska redovisa skatt under redovisningsperioden.

stycket 1 och 2 och för vilket den skattskyldige ska redovisa skatt under redovisningsperioden.

Om ett bränsle som framställts av biomassa utgör ett bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 1 eller 2, får den skattskyldige dock göra avdrag enligt 3 a § för ett belopp som motsvarar skatten på den andel av motorbränslet som bränslet utgör.

Med redovisningsperiod förstås här en period enligt 26 kap. 10 eller 17 § eller en händelse enligt 26 kap. 8 § skatteförfarandelagen (2011:1244).

Första stycket gäller endast om motorbränslet eller beståndsdelen omfattas av ett hållbarhetsbesked enligt 3 kap. 1 b § lagen (2010:598) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen.

Om beståndsdelen utgörs av etanol medges skattebefrielse enligt denna paragraf endast om den skattskyldige har framställt eller anskaffat denna etanol eller motsvarande mängd etanol, vilken vid import eller framställning inom EU har hänförts till KN-nr 2207 10 00 (odenaturerad etanol).

För bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 och som den skattskyldige förbrukat eller sålt som motorbränsle får den skattskyldige, på den andel av motorbränslet som utgörs av en eller flera beståndsdelar som framställts av biomassa, göra avdrag för

1. energiskatt med 8 procent och koldioxidskatt med 100 procent om beståndsdelen utgörs av fettsyrametylester (Fame) enligt KN-nr 3824 90 99, och

2. energiskatt med 84 procent och koldioxidskatt med 100 procent om beståndsdelen utgörs av någon annan beståndsdelen än som anges i 1 och som framställts av biomassa.

Avdrag enligt första stycket får under respektive redovisningsperiod endast göras för skatt motsvarande skatten på beståndsdelen andel av motorbränslet till den del som uppgår till högst 5 volymprocent av den totala mängd motorbränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 och för vilket den skattskyldige ska redovisa skatt under redovisningsperioden.

Om ett bränsle som framställts av biomassa utgör ett bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3, får den skattskyldige dock göra avdrag enligt 3 a § för ett belopp som motsvarar skatten på den andel av motorbränslet som bränslet utgör.

⁴ Senaste lydelse 2012:798 (jfr 2013:19)

Med redovisningsperiod förstås här period enligt 26 kap. 10 eller 17 § eller en händelse enligt 26 kap. 8 § skatteförfarandelagen (2011:1244).

Första stycket gäller endast om motorbränslet eller beståndsdelarna omfattas av ett hållbarhetsbesked enligt 3 kap. 1 b § lagen (2010:598) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen.

Med redovisningsperiod förstås här *en* period enligt 26 kap. 10 eller 17 § eller en händelse enligt 26 kap. 8 § skatteförfarandelagen (2011:1244).

4 a §⁵

En skattskyldig som gör avdrag för skatt på bränsle enligt 3–4 §§ är skyldig att till regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer på begäran lämna de uppgifter som regeringen behöver för sin *årliga* rapportering till Europeiska kommissionen när det gäller frågan om huruvida det statliga stöd som genom avdraget ges för bränslet medför överkompensation i strid med reglerna om statligt stöd i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om vilka uppgifter som ska lämnas.

En skattskyldig som gör avdrag för skatt på bränsle enligt 3–4 §§ är skyldig att till regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer på begäran lämna de uppgifter som regeringen behöver för sin rapportering till Europeiska kommissionen när det gäller frågan om huruvida det statliga stöd som genom avdraget ges för bränslet medför överkompensation i strid med reglerna om statligt stöd i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.
2. Bestämmelserna i 7 kap. 3 d § tredje stycket i den nya lydelsen tillämpas dock för tid från och med den 1 maj 2014.
3. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet. Den upphävda paragrafen gäller dock inte för förhållanden som avses i 7 kap. 3 d § tredje stycket och som hänför sig till tiden från och med den 1 maj 2014.

⁵ Senaste lydelse 2012:798 (jfr 2013:19)

5 Lagrådets yttrande

Utdrag ur protokoll vid sammanträde
2014-09-12

Närvarande: F.d. justitierådet Severin Blomstrand samt justitieråden Lennart Hamberg och Agneta Bäcklund.

Ändrad beskattning av vissa biodrivmedel

Enligt en lagrådsremiss den 28 augusti 2014 (Finansdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi.

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av kanslirådet Anna Wallentin.

Förslaget föranleder följande yttrande av Lagrådet:

7 kap. 3 a §

Under föredragningen har upplysts att 3 a § är avsedd att reglera andra bränslen än sådana som anges i 3 c och 3 d §§. För att detta ska framgå otvetydigt bör paragrafens inledning ändras. Lagrådet föreslår vidare att det första stycket i remissens lagförslag delas upp på två stycken för att texten ska bli mer lättläst.

Lagrådet föreslår således att första stycket ersätts med två stycken av följande lydelse.

För andra bränslen än de som anges i 2 kap 1 § första stycket 1, 2 eller 3 får en skattskyldig som har förbrukat eller sålt bränslet som motorbränsle göra avdrag för

1. energiskatt med 44 procent och koldioxidskatt med 100 procent på den andel av motorbränslet som utgör fettsyrametylester (Fame) enligt KN-nr 3824 90 99, och

2. energiskatt med 100 procent och koldioxidskatt med 100 procent på den andel av motorbränslet som utgörs av någon annan beståndsdel än som anges i 1 och som framställts av biomassa.

Avdrag får göras upp till ett belopp som motsvarar skatten på den andel av motorbränslet som utgörs av en eller flera beståndsdelar som framställts av biomassa.

Under den fortsatta beredningen bör övervägas om förslaget föranleder att lagtexten behöver justeras i ytterligare något hänseende.

7 kap. 3 c och 3 d §§

I var och en av paragraferna föreslås ett nytt stycke som handlar om sådant bränsle som – till skillnad från bränsle som regleras i respektive paragrafs första stycke – har framställts uteslutande av bio-massa. Beträffande avdrag för sådant bränsle hänvisas till 3 a §.

Enligt Lagrådets mening bör förhållandet mellan de nya styckena och första stycket i respektive paragraf förtydligas. Vidare förordar Lagrådet att hänvisningen till 3 a § ersätts med en uttrycklig bestämmelse om avdrag.

Det nya andra stycket i 3 c § får då följande lydelse.

Om ett sådant bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 1 eller 2 framställts uteslutande av biomassa, får i stället avdrag göras för energiskatt med 100 procent och för koldioxidskatt med 100 procent för den andel av motorbränslet som bränslet utgör.

Motsvarande ändring, med en hänvisning till 2 kap. 1 § första stycket 3, bör göras i 3 d §.

Bilaga 8

Vissa punktskattefrågor inför budgetpropositionen för 2015

Bilaga till avsnitt 6.23, 6.24, 6.25 och 6.26

Bilaga 8

Vissa punktskattefrågor inför budgetpropositionen för 2015

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning av promemorian Vissa punktskattefrågor inför budgetpropositionen för 2015	5
2	Lagförslagen i promemorian	6
	Förslag till lag om ändring i lagen (1984:410) om skatt på bekämpningsmedel	6
	Förslag till lag om ändring i lagen (1995:1667) om skatt på naturgrus	7
	Förslag till lag om ändring i lagen (1999:673) om skatt på avfall.....	8
	Förslag till lag om ändring i lagen (2000:466) om skatt på termisk effekt i kärnkraftsreaktorer	9
3	Förteckning över remissinstanserna	10

1 Sammanfattning av promemorian Vissa punktskattefrågor inför budgetpropositionen för 2015

Regeringen avser att i budgetpropositionen för 2015 föreslå vissa förändringar på punktskatteområdet. En promemoria med förslag har därför tagits fram inom Finansdepartementet. I promemorian föreslås att skatten på avfall, bekämpningsmedel, naturgrus och termisk effekt i kärnkraftsreaktorer höjs. Skattesatserna har varit desamma under flera års tid. Det är därför lämpligt att skattesatserna justeras med hänsyn till den allmänna prisutvecklingen. Beträffande skatten på termisk effekt höjs denna också för att skapa ytterligare finansiellt utrymme. Förslagen föranleder ändringar i lagen (1984:410) om skatt på bekämpningsmedel, lagen (1995:1667) om skatt på naturgrus, lagen (1999:673) om skatt på avfall och lagen (2000:466) om skatt på termisk effekt i kärnkraftsreaktorer. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2015.

2 Lagförslagen i promemorian

Förslag till lag om ändring i lagen (1984:410) om skatt på bekämpningsmedel

Härigenom föreskrivs att 2 § lagen (1984:410) om skatt på bekämpningsmedel¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Skatt <i>skall erläggas</i> med 30 kronor för varje helt kilogram verksam beståndsdel i bekämpningsmedlet.	2 § ²	Skatt <i>ska betalas</i> med 34 kronor för varje helt kilogram verksam beståndsdel i bekämpningsmedlet.
--	------------------	---

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

¹ Lagen omtryckt 1995:617. Senaste lydelse av lagens rubrik 1995:617.

² Senaste lydelse 2003:806.

Förslag till lag om ändring i lagen (1995:1667) om skatt på naturgrus

Härigenom föreskrivs att 3 § lagen (1995:1667) om skatt på naturgrus ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Skatten tas ut med 13 kronor per ton naturgrus. ^{3 §¹} Skatten tas ut med 15 kronor per ton naturgrus.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

¹ Senaste lydelse

Förslag till lag om ändring i lagen (1999:673) om skatt på avfall

Härigenom föreskrivs att 4 § lagen (1999:673) om skatt på avfall ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Avfallsskatt <i>skall</i> betalas med 435 kronor per ton avfall.	4 § ¹	Avfallsskatt <i>ska</i> betalas med 500 kronor per ton avfall.
--	------------------	--

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

¹ Senaste lydelse 2005:962.

Förslag till lag om ändring i lagen (2000:466) om skatt på termisk effekt i kärnkraftsreaktorer

Härigenom föreskrivs att 2 och 5 §§ lagen (2000:466) om skatt på termisk effekt i kärnkraftsreaktorer ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §¹

Skatt ska betalas för varje kalendermånad som tillstånd finns att inneha och driva en kärnkraftsreaktor. Om driftstillståndet har löpt ut eller återkallats före slutet på en kalendermånad, upphör skattskyldigheten vid denna tidpunkt.

Skatten utgör för varje kalendermånad 12 648 kronor per megawatt av den högsta tillåtna termiska effekten i kärnkraftsreaktorn. Om den högsta tillåtna termiska effekten inte har fastställts, får beskattningsmyndigheten beräkna effekten efter jämförelse med reaktorer för vilka sådan effekt har fastställts.

Skatten utgör för varje kalendermånad 14 770 kronor per megawatt av den högsta tillåtna termiska effekten i kärnkraftsreaktorn. Om den högsta tillåtna termiska effekten inte har fastställts, får beskattningsmyndigheten beräkna effekten efter jämförelse med reaktorer för vilka sådan effekt har fastställts.

5 §²

Om en kärnkraftsreaktor har varit ur drift under en sammanhängande period av mer än 90 kalenderdygn, får avdrag med 415 kronor per megawatt av den termiska effekten göras för det antal kalenderdygn som överstiger 90.

Om en kärnkraftsreaktor har varit ur drift under en sammanhängande period av mer än 90 kalenderdygn, får avdrag med 485 kronor per megawatt av den termiska effekten göras för det antal kalenderdygn som överstiger 90.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.
2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

¹ Senaste lydelse 2007:1389.

² Senaste lydelse 2007:1389.

3 Förteckning över remissinstanserna

Förvaltningsrätten i Falun, Tullverket, Skatteverket, Jordbruksverket, Naturvårdsverket, Kemikalieinspektionen, Strålsäkerhetsmyndigheten, Energimarknadsinspektionen, Energimyndigheten, Avfall Sverige, Ekologiska Lantbrukarna, Forsmarks Kraftgrupp AB, Innovations- och Kemiindustrierna i Sverige, Lantbrukarnas Riksförbund, OKG AB, Ringhals AB, Sveriges geologiska undersökning, Sveriges bergmaterialindustri, Skogsindustrierna, Statens Geotekniska Institut, Svensk Energi, Svenska Kraftnät, Svenskt Näringsliv, Sveriges Kommuner och Landsting, Återvinningsindustrierna.

Bilaga 9

Höjd skatt på tobak inför budgetpropositionen för 2015

Bilaga till avsnitt 6.37

Bilaga 9

Höjd skatt på tobak inför budgetpropositionen för 2015

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning av promemorian Höjd skatt på tobak inför budgetpropositionen för 2015	5
2	Lagförslagen i promemorian Höjd skatt på tobak inför budgetpropositionen för 2015 dnr. Fi2014/3333.....	6
	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1551) om frihet från skatt vid import, m.m.	6
	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1563) om tobaksskatt	7
	Förslag till lag om ändring i lagen (1998:506) om punktskattekontroll av transporter m.m. av alkoholvaror, tobaksvaror och energiprodukter	9
3	Förteckning över remissinstanserna	10

1 Sammanfattning av promemorian Höjd skatt på tobak inför budgetpropositionen för 2015

I promemorian föreslås att punktskatten på cigaretter, cigarrer, cigariller, röktobak och tuggtobak höjs med cirka 6 procent. Det föreslås att punktskatten på snus höjs med cirka 12 procent.

Förslaget föranleder ändringar i 4 kap. 3 § lagen (1994:1551) om frihet från skatt vid import, m.m., i 2, 8, 35 och 42 §§ lagen (1994:1563) om tobaksskatt samt i 3 kap. 5 a § lagen (1998:506) om punktskattekontroll av transporter m.m. av alkoholvaror, tobaksvaror och energiprodukter.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2015.

2 Lagförslagen i promemorian Höjd skatt på tobak inför budgetpropositionen för 2015 dnr. Fi2014/3333

Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1551) om frihet från skatt vid import, m.m.

Härigenom föreskrivs att 4 kap. 3 § lagen (1994:1551) om frihet från skatt vid import, m.m. ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

4 kap. 3 §¹

Tull och skatt enligt 1 § ska tas ut med följande belopp.

	tull	skatt
spritdryck	4 kr/liter	256 kr/liter
starkvin	2 kr/liter	72 kr/liter
vin	1 kr/liter	32 kr/liter
starköl	3 kr/liter	17 kr/liter
cigaretter	34 öre/styck	185 öre/styck
cigarrer	86 öre/styck	207 öre/styck
röktobak	428 kr/kg	2 285 kr/kg
snus	104 kr/kg	680 kr/kg

Föreslagen lydelse

4 kap. 3 §

Tull och skatt enligt 1 § ska tas ut med följande belopp.

	tull	skatt
spritdryck	4 kr/liter	256 kr/liter
starkvin	2 kr/liter	72 kr/liter
vin	1 kr/liter	32 kr/liter
starköl	3 kr/liter	17 kr/liter
cigaretter	34 öre/styck	196 öre/styck
cigarrer	86 öre/styck	219 öre/styck
röktobak	428 kr/kg	2 422 kr/kg
snus	104 kr/kg	762 kr/kg

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

¹ Senaste lydelse 2013:955.

Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1563) om tobaksskatt

Härigenom föreskrivs att 2, 8, 35 och 42 §§ lagen (1994:1563) om tobaksskatt ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Skatt på cigaretter tas ut med 1 krona och 40 öre per styck och 1 procent av detaljhandelspriset. Tillverkaren eller hans representant eller, i fråga om cigaretter som importeras från tredje land, importören ska senast den 31 januari varje år till Skatteverket lämna uppgifter om försäljningen av cigaretter i de olika priskategorierna för det föregående kalenderåret. Senast den 15 februari samma år som Skatteverket mottagit uppgifterna ska verket lämna dessa till Regeringskansliet (Finansdepartementet).

Cigaretter med en längd, exklusive filter eller munstycke, som överstiger 8 centimeter men inte 11 centimeter anses som två cigaretter. Är cigaretten längre anses varje påbörjad ytterligare längd av 3 centimeter som en cigarett.

För kalenderåret 2013 och efterföljande kalenderår ska den i första stycket angivna styckeskatten räknas om enligt 42 §.

Skatt på cigarrer och cigariller tas ut med 1 krona och 24 öre per styck. Skatt på röktobak tas ut med 1 718 kronor per kilogram.

För kalenderåret 2013 och efterföljande kalenderår ska de i första stycket angivna skattebeloppen räknas om enligt 42 §.

Skatt på snus tas ut med 382 kronor per kilogram och på tuggtobak med 444 kronor per kilogram.

För kalenderåret 2013 och efterföljande kalenderår ska de i första stycket angivna skattebeloppen räknas om enligt 42 §.

Föreslagen lydelse

2 §¹

Skatt på cigaretter tas ut med 1 krona och 51 öre per styck och 1 procent av detaljhandelspriset. Tillverkaren eller hans representant eller, i fråga om cigaretter som importeras från tredje land, importören ska senast den 31 januari varje år till Skatteverket lämna uppgifter om försäljningen av cigaretter i de olika priskategorierna för det föregående kalenderåret. Senast den 15 februari samma år som Skatteverket mottagit uppgifterna ska verket lämna dessa till Regeringskansliet (Finansdepartementet).

För kalenderåret 2016 och efterföljande kalenderår ska den i första stycket angivna styckeskatten räknas om enligt 42 §.

8 §²

Skatt på cigarrer och cigariller tas ut med 1 krona och 33 öre per styck. Skatt på röktobak tas ut med 1 841 kronor per kilogram.

För kalenderåret 2016 och efterföljande kalenderår ska de i första stycket angivna skattebeloppen räknas om enligt 42 §.

35 §³

Skatt på snus tas ut med 432 kronor per kilogram och skatt på tuggtobak tas ut med 476 kronor per kilogram.

För kalenderåret 2016 och efterföljande kalenderår ska de i första stycket angivna skattebeloppen räknas om enligt 42 §.

¹ Senaste lydelse 2011:1290.

² Senaste lydelse 2011:1290.

³ Senaste lydelse 2011:1290.

42 §⁴

För kalenderåret 2013 och efterföljande kalenderår ska skatten för de tobaksvaror som anges i 2, 8 och 35 §§ tas ut med belopp som efter en årlig omräkning motsvarar de i paragraferna angivna skattebeloppen multiplicerade med det jämförelsetal, uttryckt i procent, som anger förhållandet mellan det allmänna prisläget i juni månad året närmast före det år beräkningen avser och prisläget i juni 2011. När det gäller skatt på cigaretter enligt 2 § ska omräkningen endast avse styckeskatten. Beloppen avrundas till hela kronor och ören.

Regeringen fastställer före november månads utgång de omräknade skattebelopp som enligt denna paragraf ska tas ut för påföljande kalenderår.

För kalenderåret 2016 och efterföljande kalenderår ska skatten för de tobaksvaror som anges i 2, 8 och 35 §§ tas ut med belopp som efter en årlig omräkning motsvarar de i paragraferna angivna skattebeloppen multiplicerade med det jämförelsetal, uttryckt i procent, som anger förhållandet mellan det allmänna prisläget i juni månad året närmast före det år beräkningen avser och prisläget i juni 2014. När det gäller skatt på cigaretter enligt 2 § ska omräkningen endast avse styckeskatten. Beloppen avrundas till hela kronor och ören.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

⁴ Senaste lydelse 2011:1290.

Förslag till lag om ändring i lagen (1998:506) om punktskattekontroll av transporter m.m. av alkoholvaror, tobaksvaror och energiprodukter

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 5 a § lagen (1998:506) om punktskattekontroll av transporter m.m. av alkoholvaror, tobaksvaror och energiprodukter ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap. 5 §¹

Saknas tillräckliga uppgifter för att fastställa skatten enligt 5 § första stycket får denna tas ut med

198 kronor/liter för spritdryck,
48 kronor/liter för starkvin,
24 kronor/liter för vin,
9 kronor/liter för starköl,
1 krona/styck för cigaretter,
64 öre/styck för cigariller och
cigarrer och
709 kronor/kg för röktobak

I denna bestämmelse förstås med

spritdryck: alkoholdryck med en alkoholhalt som överstiger 22 volymprocent,

starkvin: alkoholdryck med en alkoholhalt som överstiger 15 men inte 22 volymprocent,

vin: annat vin än starkvin samt annan alkoholdryck med en alkoholhalt som överstiger 3,5 men inte 15 volymprocent och som inte är starköl,

starköl: öl med en alkoholhalt som överstiger 3,5 volymprocent och

cigarill: cigarrer med en högsta vikt av 3 gram per styck.

Saknas tillräckliga uppgifter för att fastställa skatten enligt 5 § första stycket får denna tas ut med

198 kronor/liter för spritdryck,
48 kronor/liter för starkvin,
24 kronor/liter för vin,
9 kronor/liter för starköl,
106 öre/styck för cigaretter,
68 öre/styck för cigariller och
cigarrer och
752 kronor/kg för röktobak

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

¹ Senaste lydelse 2013:959.

3 Förteckning över remissinstanserna

Efter remiss har yttrande över promemorian kommit in från Förvaltningsrätten i Falun, Folkhälsomyndigheten, Tullverket, Skatteverket, Centrum för socialvetenskaplig alkohol- och drogforskning, SORAD, Philip Morris AB, Swedish Match AB, Tobaksfakta och Yrkesföreningar mot tobak.

Följande remissinstanser har inte svarat eller angett att de avstår från att lämna några synpunkter: Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, CAN och Svensk Servicehandel & Fast Food och Svenska Tobaksleverantörsföreningen.

Bilaga 10

Beskattning av viss privatinförsel av cigaretter

Bilaga till avsnitt 6.39

Bilaga 10

Beskattning av viss privatinförsel av cigaretter

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning av promemorian Beskattning av viss privatinförsel av cigaretter	5
2	Lagförslagen i promemorian Beskattning av viss privatinförsel av cigaretter dnr. Fi2014/1456.....	6
	Förslag till lag om ändring i skattebrottslagen (1971:69)	10
	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1563) om tobaksskatt	11
	Förslag till lag om ändring i lagen (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom Europeiska unionen	12
	Förslag till lag om ändring i lagen (2000:1225) om straff för smuggling	14
	Förslag till lag om upphävande av lagen (2004:228) om beskattning av viss privatinförsel av tobaksvaror.....	15
	Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)	16
3	Förteckning över remissinstanserna	17
4	Lagförslag i lagrådsremissen Beskattning av viss privatinförsel av cigaretter... 18	
	Förslag till lag om beskattning av viss privatinförsel av cigaretter.....	18
	Förslag till lag om ändring i skattebrottslagen (1971:69)	21
	Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)	27
5	Lagrådets yttrande.....	28

1 Sammanfattning av promemorian Beskattning av viss privatinförsel av cigaretter

Från och med den 1 januari 2014 finns det enligt artikel 46.3 i rådets direktiv 2008/118/EG av den 16 december 2008 om allmänna regler för punktskatt och om upphävande av direktiv 92/12/EEG en möjlighet för medlemstater inom EU att under vissa förutsättningar tillämpa en kvantitativ begränsning för resandeförsel av cigaretter från de medlemstater som inte uppnår de i tobaksskattedirektivet uppställda minimiskattenivåerna för cigaretter.

En motsvarande möjlighet fanns tidigare avseende nya medlemsstater som inte uppnått de då bestämda minimiskattenivåerna. Denna möjlighet gällde som längst, för vissa medlemsstater, t.o.m. den 31 december 2009. Sverige har fram t.o.m. 31 december 2009 haft sådana kvantitativa begränsningar för privatinförsel av tobaksprodukter i lagen (2004:228) om beskattning av viss privatinförsel av tobaksvaror.

En promemoria om beskattning av viss privatinförsel av cigaretter har därför tagits fram inom Finansdepartementet. I promemorian föreslås en ny lag om beskattning av viss privatinförsel av cigaretter. Beskattning ska ske vid resandeförsel av fler än 300 cigaretter från Bulgarien, Kroatien, Lettland, Litauen, Rumänien och Ungern till Sverige.

Vidare upphävs lagen (2004:228) om beskattning av viss privatinförsel av tobaksvaror.

Förslaget föranleder även ändringar i skattebrottslagen (1971:69), lagen (1994:1563) om tobaksskatt, lagen (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom Europeiska unionen, lagen (2000:1225) om straff för smuggling och skatteförfarandelagen (2011:1244).

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2015.

2 Lagförslagen i promemorian Beskattning av viss privatinförsel av cigaretter dnr. Fi2014/1456

Förslag till lag om beskattning av viss privatinförsel av cigaretter.

Regeringen har följande förslag till lagtext.

Inledande bestämmelser

1 § En enskild person som har förvärvat och som själv, för sitt eller sin familjs personliga bruk, till Sverige transporterar cigaretter från Bulgarien, Kroatien, Lettland, Litauen, Rumänien och Ungern ska, om inte annat följer av 2 §, betala skatt med 1 krona och 48 öre per styck för cigaretter.

Skatt ska inte tas ut för införsel som äger rum efter den 31 december 2017.

Cigaretter med en längd, exklusive filter eller munstycke, som överstiger 8 centimeter men inte 11 centimeter anses som två cigaretter. Är cigaretten längre anses varje påbörjad ytterligare längd av 3 centimeter som en cigarett.

En bestämmelse om förbud för den som inte fyllt 18 år att föra in tobaksvaror i landet finns i 13 § tobakslagen (1993:581).

2 § Skatt enligt 1 § ska inte tas ut till den del införseln uppgår till högst 300 cigaretter från respektive i 1 § första stycket uppräknad medlemstat i Europeiska unionen.

3 § Vad som sägs i 1 och 2 §§ gäller inte sådan införsel som sker under sådana omständigheter att förutsättningar skulle finnas att medge återbetalning av skatt enligt 31 d § lagen (1994:1563) om tobaksskatt.

Skattskyldighet, redovisning och betalning av skatten

4 § Skattskyldig är den som för in cigaretter för vilka skatt ska betalas enligt denna lag. Skattskyldighet inträder vid införseln. Den som är skattskyldig ska självant redovisa skatten vid varje införsel. Redovisning ska ske i en särskild skattedeklaration för varje händelse som medför skattskyldighet. Deklarationen ska lämnas på heder och samvete.

5 § Om införseln görs på bemannad tullplats ska deklarationen lämnas till tulltjänsteman vid tullplatsen. I andra fall ska deklarationen lämnas till Skatteverket och ha kommit in senast fem dagar efter det att införseln gjordes.

6 § Skatteverket beslutar om den skatt som ska betalas för varje skattepliktig införsel. Har deklaration lämnats till tulltjänsteman på bemannad tullplats eller påträffas en skattepliktig vara vid deklarationskontroll ska Tullverket för Skatteverkets räkning besluta om skatten och får i samband därmed uppbära skatten, samt vidta nödvändig skattekontroll.

7 § Skatt enligt denna lag ska betalas in till beskattningsmyndigheten genom insättning på särskilt konto. Skatt som ska redovisas enligt denna lag ska vara betald senast två veckor efter det att beslut om skatten fattades. Betalning anses ha skett den dag då den har bokförts på det särskilda kontot.

8 § Om skatten inte betalas i rätt tid ska kostnadsränta beräknas från och med beloppets ursprungliga förfallodag. Kostnadsränta ska beräknas efter en räntesats som motsvarar basräntan enligt 65 kap. 3 § skatteförfarandelagen (2011:1244) plus 15 procentenheter till och med den dag då ett beslut om att lämna beloppet till Kronofogdemyndigheten för indrivning registreras i utöknings- och indrivningsdatabasen enligt lagen (2001:184) om behandling av uppgifter i Kronofogdemyndighetens verksamhet. Därefter beräknas kostnadsräntan med en räntesats som motsvarar basräntan enligt 65 kap. 3 § skatteförfarandelagen (2011:1244).

Om skatt ska betalas på grund av ett omprövningsbeslut eller ett beslut av domstol, ska kostnadsränta beräknas från och med beloppets ursprungliga förfallodag. Med ursprunglig förfallodag avses den dag som inträder två veckor efter att skattskyldighet inträtt enligt 4 §. Kostnadsränta ska beräknas till och med den dag då betalning senast ska ske.

Om det finns synnerliga skäl, ska beskattningsmyndigheten besluta om befrielse av kostnadsränta.

Om skatt ska tillgodoräknas på grund av ett omprövningsbeslut eller ett beslut av domstol, ska intäktsränta beräknas från och med dagen efter beloppets ursprungliga förfallodag till och med den dag omprövningsbeslut beslutats.

9 § I fråga om skatt och ränta enligt denna lag tillämpas bestämmelserna om indrivning i 70 kap. skatteförfarandelagen (2011:1244). Det belopp som anges i 70 kap. 1 § första stycket b) skatteförfarandelagen ska dock vid tillämpning av denna lag i stället vara 100 kronor.

Särskilda avgifter

10 § Har en enskild person vid fullgörande av deklarationsskyldigheten på annat sätt än muntligen lämnat en oriktig uppgift till ledning för egen beskattning ska en särskild avgift påföras. Avgiften är 40 procent av den skatt som, om den oriktiga uppgiften hade godtagits, inte skulle ha påförts den som lämnat uppgiften.

Har en enskild person fört in en vara för vilken skatt ska betalas enligt denna lag utan att deklarerat detta, ska den skattskyldige påföras en särskild avgift. Avgiften är 40 procent av den skatt som påförs.

11 § Skatteverket ska påföra en särskild avgift enligt 10 §. I fall där den oriktiga uppgiften lämnats i en deklARATION direkt till Tullverket eller det vid kontroll som Tullverket företagit framkommit att deklARATION inte lämnats ska Tullverket för Skatteverkets räkning påföra särskild avgift.

Särskild avgift enligt denna lag ska betalas in till beskattningsmyndigheten genom insättning på särskilt konto. Särskild avgift som ska redovisas enligt denna lag ska vara betald senast två veckor efter det att beslut om särskild avgift fattades. Betalning anses ha skett den dag då den har bokförts på det särskilda kontot.

12 § Den särskilda avgiften får inte tas ut om den skattskyldige på eget initiativ har rättat den oriktiga uppgiften.

Beskattningsmyndigheten ska besluta om hel eller delvis befrielse från särskild avgift om det är oskäligt att ta ut avgiften med fullt belopp. Vid bedömningen ska bestämmelserna i 51 kap. 1 § andra stycket skatteförfarandelagen (2011:1244) tillämpas.

Bestämmelserna om befrielse från den särskilda avgiften ska beaktas även om yrkande om detta inte framställts.

Övriga bestämmelser

13 § Om en vara förs in för vilken skatt ska betalas enligt denna lag får Tullverket omhänderta varan om det finns en påtaglig risk att den skattskyldige inte kommer att betala skatten. En omhändertagen vara får inte lämnas ut förrän skatt och särskild avgift som påförts enligt denna lag har betalats. Omhändertagandet ska upphävas om skatten och avgiften betalas eller beslutet att påföra skatt upphävs.

14 § Tullverket får besluta att en vara som är omhändertagen enligt 15 § ska förverkas om beslut om skatt och särskild avgift enligt denna lag har vunnit laga kraft och skatten och avgiften inte har betalats inom en månad räknat från den dag då beslutet vann laga kraft.

15 § När beslut om förverkande enligt denna lag har vunnit laga kraft ska varan förstöras genom Tullverkets försorg.

Omprövning och överklagande

16 § Skatteverket får på eget initiativ ompröva ett beslut enligt denna lag såväl till fördel som till nackdel för den som beslutet gäller.

Skatteverket ska ompröva beslut enligt denna lag om den som beslutet gäller begär omprövning. En begäran om omprövning ska vara skriftlig. Om begäran om omprövning inte är undertecknad, får Skatteverket förelägga den som begärt omprövningen att underteckna begäran. Föreläggandet ska innehålla en upplysning om att omprövning annars inte kommer att ske.

När Skatteverket på eget initiativ omprövar ett beslut, ska omprövningsbeslutet fattas senast 60 dagar efter dagen för det första beslutet som fattats i frågan. En begäran om omprövning ska ha kommit in till myndigheten senast 60 dagar efter dagen för det första beslutet som fattats i frågan. Om Skatteverket på eget initiativ har omprövat ett beslut, ska en begäran om omprövning av detta beslut ha kommit in senast 60 dagar efter beslutsdagen. När Skatteverket på den skattskyldiges begäran omprövar ett beslut om särskild avgift, får myndigheten samtidigt till den skattskyldiges fördel ompröva det beskattningsbeslut som föregått den särskilda avgiften, även om tiden för att begära omprövning av detta beslut har gått ut.

17 § Beslut enligt denna lag får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Skatteverket för det allmännas talan i allmän förvaltningsdomstol. Beslut som meddelats av Tullverket enligt denna lag får överklagas av Skatteverket.

Ett överklagande ska ha kommit in till Skatteverket inom 60 dagar från dagen för det överklagade beslutet. Skatteverket ska snarast ompröva det överklagade beslutet. Detta gäller inte om överklagandet ska avvisas. Överklagande av Skatteverket ska ha ske inom 60 dagar från dagen för det överklagade beslutet.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Beslut enligt denna lag gäller omedelbart.

18 § Vid handläggning av frågor om omhändertagande, förverkande samt särskild avgift ska förvaltningsrätt eller kammarrätt hålla muntlig förhandling

om den skattskyldige begär det. Muntlig förhandling behöver dock inte hållas om en ansökan omhändertagande, förverkande eller särskild avgift kommer att avslås eller upphävas.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.
 2. Lagen tillämpas på införsel som äger rum från och med den 1 januari 2015.

Förslag till lag om ändring i skattebrottslagen (1971:69)

Härigenom föreskrivs att 1 § skattebrottslagen (1971:69) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

Denna lag gäller i fråga om skatt och, om så särskilt föreskrivs, annan avgift till det allmänna som inte betecknas som skatt.

Lagen tillämpas inte i fråga om

1. gärningar som är belagda med straff i lagen (2000:1 225) om straff för smuggling eller *lagen (2004:228) om beskattning av viss privatinförsel av tobaksvaror*, och

1. gärningar som är belagda med straff i lagen (2000:1225) om straff för smuggling eller *lagen (2014:000) om beskattning av viss privatinförsel av cigaretter*, och

2. skattetillägg, ränta, dröjsmålsavgift, förseningsavgift eller liknande avgift.

I lagen om straff för smuggling finns särskilda bestämmelser om förundersökning, tvångsmedel och åtal vid brott som avses i 2–4 §§, om brottet rör skatt enligt lagen (1994:1563) om tobaksskatt, lagen (1994:1564) om alkoholskatt eller lagen (1994:1776) om skatt på energi.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

¹ Senaste lydelse 2005:457.

Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1563) om tobaksskatt

Härigenom föreskrivs att 9 a och 23 a §§ lagen (1994:1563) om tobaksskatt ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 a §¹

Skattskyldighet enligt 9 § första stycket 5 föreligger inte för varor som förs in till Sverige

1. under sådana omständigheter att förutsättningar skulle finnas att medge återbetalning av skatten enligt 31 d §,

2. av en enskild person som har förvärvat varorna i ett annat EG-land och som själv transporterar dem till Sverige, om varorna är avsedda för dennes eller dennes familjs personliga bruk,

3. som flyttgods av en enskild person eller i yrkesmässig befordran för en enskild person som flyttar till Sverige, om varorna är avsedda för dennes eller dennes familjs personliga bruk,

4. av en enskild person eller i yrkesmässig befordran för en enskild person som har förvärvat varorna genom arv eller testamente, om varorna är avsedda för dennes eller dennes familjs personliga bruk,

5. som enstaka gåvoförsändelse under yrkesmässig befordran från en enskild person i ett annat EG-land till en enskild person i Sverige, om varorna är avsedda för dennes eller dennes familjs personliga bruk.

6. Regler om beskattning i vissa fall av införsel enligt första stycket finns i *lagen (2004:228) om beskattning av viss privatinförsel av tobaksvaror.*

6. Regler om beskattning i vissa fall av införsel enligt första stycket finns i enligt *lagen (2014:000) om beskattning av viss privatinförsel av cigaretter.*

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

¹ Senaste lydelse 2012:676.

Förslag till lag om ändring i lagen (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom Europeiska unionen

Härigenom föreskrivs att 3 och 7 §§ lagen (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom Europeiska unionen ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §¹

Lagen är tillämplig endast beträffande följande varor:

1. krigsmateriel som avses i lagen (1992:1300) om krigsmateriel, och produkter som avses i lagen (2000:1064) om kontroll av produkter med dubbla användningsområden och av tekniskt bistånd,
2. narkotika som avses i narkotikastrafflagen (1968:64),
3. vapen och ammunition som avses i vapenlagen (1996:67),
4. injektionssprutor och kanyler,
5. dopningsmedel som avses i lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel,
6. springstiletter, springknivar, knogjärn, kaststjärnor, riv- eller nithandskar, batonger, karatepinnar, blydagg, spikklubb och liknande,
7. kulturföremål som avses i 5 kap. lagen (1988:950) om kulturminnen m.m.,
8. hundar och katter för annat ändamål än handel,
9. spritdrycker, vin, starköl och andra jästa alkoholdrycker, teknisk sprit och alkoholhaltiga preparat enligt alkohollagen (2010:1622), samt tobaksvaror vid kontroll av åldersgränsen i 13 § tobakslagen (1993:581),
10. nötkreatur, svin, får, getter, fjäderfän, fisk och reptiler,
11. andra djur än sådana som anges ovan och produkter av djur, om det finns särskild anledning att misstänka att smittsam sjukdom förekommer, att djuret eller djurprodukten på annat sätt utgör en allvarlig hälsorisk för människor eller djur, att medföljande dokument är ofullständiga eller felaktiga, att erforderliga dokument saknas eller att de villkor som i övrigt gäller för införseln inte är uppfyllda,
12. barnpornografi enligt lagen (1998:1443) om förbud mot införsel och utförsel av barnpornografi,
13. varor som avses i lagen (1999:42) om förbud mot vissa hälsofarliga varor,
14. varor som ska beskattas enligt lagen (2004:228) om beskattning av viss privatinförsel av tobaksvaror.

14. varor som ska beskattas enligt lagen (2014:000) om beskattning av viss privatinförsel av cigaretter.

7 §²

För kontroll av att sådana förbud eller villkor som anges i 4 § första

För kontroll av att sådana förbud eller villkor som anges i 4 § första

¹ Senaste lydelse 2010:1628.

² Senaste lydelse 20004:233.

stycket iakttagits samt för kontroll av att anmälningsskyldigheten enligt 4 § andra stycket eller deklarations-skyldigheten enligt *lagen (2004:228) om beskattning av viss privatinförsel av tobaksvaror* fullgjorts riktigt och fullständigt, får en tulltjänsteman undersöka,

1. transportmedel, containrar, lådor och andra utrymmen där varor kan förvaras vid införsel från eller utförsel till ett annat EU-land,

2. bagage, såsom resväskor och portföljer, samt handväskor och liknande som medförs av en resande vid inresa från eller utresa till ett annat EU-land, eller av den som kan anmanas att stanna enligt 5 § första stycket 2.

Ytterligare bestämmelser om befogenheter bl.a. avseende kroppsvisitation och kroppsbesiktning finns i *lagen (2000:1225) om straff för smuggling*.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

stycket iakttagits samt för kontroll av att anmälningsskyldigheten enligt 4 § andra stycket eller deklarations-skyldigheten enligt *lagen (2014:0000) om beskattning av viss privatinförsel av tobaksvaror* fullgjorts riktigt och fullständigt, får en tulltjänsteman undersöka

Förslag till lag om ändring i lagen (2000:1225) om straff för smuggling

Häri genom föreskrivs att 1 § i lagen (2000:1225) om straff för smuggling ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

Denna lag innehåller bestämmelser om ansvar m.m. för gärningar som rör införsel till eller utförsel från landet av varor. Har det i lag eller annan författning föreskrivits straff för den som bryter mot ett förbud mot eller villkor för att föra in eller ut en vara, gäller i stället bestämmelserna i den författningen om inget annat är föreskrivet.

I 19–22, 25 a–27 och 32 §§ finns särskilda bestämmelser om befogenheter för att förhindra, utreda och beivra brott enligt denna lag eller brott, som rör införsel till eller utförsel från landet av varor, enligt någon av de författningar som nämns i tredje stycket. Befogenheterna gäller även vid sådana brott enligt narkotikastrafflagen (1968:64) som avses i 12 § tredje stycket samt vid sådana terroristbrott som avses i 3 § 18 jämförd med 2 § lagen (2003:148) om straff för terroristbrott.

Befogenheten enligt 32 § att väcka åtal eller besluta om förverkande gäller dock inte vid brott enligt narkotikastrafflagen eller lagen om straff för terroristbrott.

De författningar som avses i andra stycket är lagen (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom Europeiska unionen, lagen (1998:506) om punktskattekontroll av transporter m.m. av alkoholvaror, tobaksvaror och energiprodukter, lagen (2000:1064) om kontroll av produkter med dubbla användningsområden och av tekniskt bistånd, tullagen (2000:1281), *lagen (2004:228) om beskattning av viss privatinförsel* av tobaksvaror samt lagen (2006:1329) om handel med vissa varor som kan användas till dödsstraff eller tortyr, m.m.

De författningar som avses i andra stycket är lagen (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom Europeiska unionen, lagen (1998:506) om punktskattekontroll av transporter m.m. av alkoholvaror, tobaksvaror och energiprodukter, lagen (2000:1064) om kontroll av produkter med dubbla användningsområden och av tekniskt bistånd, tullagen (2000:1281) samt lagen (2006:1329) om handel med vissa varor som kan användas till dödsstraff eller tortyr, m.m.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.
2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

¹ Senaste lydelse 2004:235.

Förslag till lag om upphävande av lagen (2004:228) om beskattning av viss privatinförsl av tobaksvaror

Härigenom föreskrivs att lagen (2004:228) om beskattning av viss privatinförsl av tobaksvaror ska upphöra att gälla vid utgången av december 2014.

Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 1 § skatteförfarandelagen (2011:1244) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

1 §¹

Lagen gäller för skatt, dock inte skatt som tas ut enligt

1. kupongskattelagen (1970:624),
2. lagen (1984:404) om stämpelskatt vid inskrivningsmyndigheter,
3. lagen (1990:676) om skatt på ränta på skogskontomedel m.m.,
4. tullagen (2000:1281),
5. lagen (2004:629) om trängselskatt, och
6. vägtrafikskattelagen (2006:227).

*7. lagen (2014:000) om beskattning
av viss privatinförsel av cigaretter.*

Lagen gäller även för belopp som avses i 1 kap, 1 § tredje stycket mervärdesskattelagen (1994:200).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.

¹ Senaste lydelse 2011:1244.

3 Förteckning över remissinstanserna

Efter remiss har yttrande över promemorian kommit in från Kammarrätten i Jönköping, Förvaltningsrätten i Stockholm, Åklagarmyndigheten, Domstolsverket, Ekobrottsmyndigheten, Rikspolisstyrelsen, Folkhälsomyndigheten, Tullverket, Skatteverket Philip Morris AB, Sveriges advokatsamfund och Yrkesföreningar mot tobak.

Följande remissinstanser har inte svarat eller angett att de avstår från att lämna några synpunkter: Centrum för socialvetenskaplig alkohol- och drogforskning, SORAD, British American Tobacco Sweden AB, Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, CAN, En Rökfri Generation, Föreningen Svenskt Näringsliv, JTI Sweden AB, Näringslivets Regelnämnd (NNR), Swedish Match Distribution AB, Svensk Handel, Svensk Dagligvaruhandel, Svenska Tobaksleverantörsföreningen, Sveriges Hotell- och Restaurangföretagare (SHR), Tobaksfakta och Visita.

4 Lagförslag i lagrådsremissen Beskattning av viss privatinförsel av cigaretter

Förslag till lag om beskattning av viss privatinförsel av cigaretter

Härigenom föreskrivs följande.

Inledande bestämmelser

1 § En enskild person som har förvärvat och som själv, för sitt eller sin familjs personliga bruk, till Sverige för in cigaretter från Bulgarien, Kroatien, Lettland, Litauen, Rumänien eller Ungern ska, om inte annat följer av 2 §, betala skatt med 1 krona och 48 öre per cigarett.

Cigaretter med en längd, exklusive filter eller munstycke, som överstiger 8 centimeter men inte 11 centimeter anses som två cigaretter. Är cigaretten längre anses varje påbörjad ytterligare längd av högst 3 centimeter som en cigarett.

En bestämmelse om förbud för den som inte fyllt 18 år att föra in tobaksvaror i landet finns i 13 § tobakslagen (1993:581).

2 § Skatt enligt 1 § ska inte tas ut till den del införseln uppgår till högst 300 cigaretter från respektive land.

3 § Skatt enligt denna lag tas dock inte ut vid sådan införsel som sker under sådana omständigheter att förutsättningar skulle finnas att medge återbetalning av skatt enligt 31 d § lagen (1994:1563) om tobaksskatt.

Skattskyldighet, redovisning och betalning av skatten

4 § Skattskyldig är den som för in cigaretter för vilka skatt ska betalas enligt denna lag. Skattskyldighet inträder vid införseln. Den som är skattskyldig ska självmant redovisa skatten vid varje införsel. Redovisning ska ske i en särskild skattedeklaration för varje händelse som medför skattskyldighet. Deklarationen ska lämnas på heder och samvete.

5 § Om införseln görs på en bemannad tullplats, ska deklarationen lämnas till en tulltjänsteman vid tullplatsen. I andra fall ska deklarationen lämnas till Skatteverket och ha kommit in senast fem dagar efter det att införseln gjordes.

6 § Skatteverket beslutar om den skatt som ska betalas för varje skattepliktig införsel. Om deklarationen har lämnats till en tulltjänsteman på en bemannad tullplats eller om en skattepliktig vara påträffas vid en deklarationskontroll, ska Tullverket för Skatteverkets räkning besluta om skatten. Tullverket får då även uppbära skatten och vidta nödvändig skattekontroll.

7 § Skatt enligt denna lag ska betalas in till beskattningsmyndigheten genom insättning på ett särskilt konto. Skatt som ska redovisas enligt denna lag ska vara betald senast två veckor efter det att beslut om skatten meddelades. Skatten anses betald den dag då betalningen har bokförts på det särskilda kontot.

8 § Om skatten inte betalas i rätt tid, ska kostnadsränta beräknas från och med dagen efter den dag då beloppet senast skulle ha betalats till och med den dag då beloppet betalas.

Kostnadsränta ska beräknas efter en räntesats som motsvarar basräntan enligt 65 kap. 3 § skatteförfarandelagen (2011:1244) plus 15 procentenheter till och med den dag då ett beslut om att lämna beloppet till Kronofogdemyndigheten för indrivning registreras i utsöknings- och indrivningsdatabasen enligt lagen (2001:184) om behandling av uppgifter i Kronofogdemyndighetens verksamhet. Därefter beräknas kostnadsräntan med en räntesats som motsvarar basräntan enligt 65 kap. 3 § skatteförfarandelagen.

Om skatt ska betalas på grund av ett omprövningsbeslut eller ett beslut av domstol, ska kostnadsränta beräknas från och med dagen efter beloppets ursprungliga förfallodag. Kostnadsränta ska beräknas till och med den dag då betalning senast ska ske. Kostnadsränta ska beräknas efter en räntesats som motsvarar basräntan enligt 65 kap. 3 § skatteförfarandelagen.

Om det finns synnerliga skäl, ska beskattningsmyndigheten besluta om befrielse från kostnadsränta.

Om skatt ska tillgodoräknas på grund av ett omprövningsbeslut eller ett beslut av domstol, ska intäktsränta beräknas från och med dagen efter beloppets ursprungliga förfallodag till och med den dag omprövningsbeslut beslutats. Intäktsränta ska beräknas efter en räntesats som motsvarar intäktsräntan enligt 65 kap. 4 § tredje stycket skatteförfarandelagen.

9 § I fråga om skatt, särskild avgift enligt 10 § och ränta enligt denna lag tillämpas bestämmelserna om indrivning i 70 kap. skatteförfarandelagen (2011:1244). Det belopp som anges i 70 kap. 1 § första stycket b skatteförfarandelagen ska dock vid tillämpning av denna lag i stället vara 100 kronor.

Särskilda avgifter

10 § Om en enskild person på annat sätt än muntligen har lämnat en oriktig uppgift till ledning för egen beskattning, ska en särskild avgift tas ut. Avgiften är 40 procent av den skatt som, om den oriktiga uppgiften hade godtagits, inte skulle ha påförts den som lämnat uppgiften.

Om en enskild person har fört in en vara för vilken skatt ska betalas enligt denna lag utan att deklarerat detta, ska den skattskyldige betala en särskild avgift. Avgiften är 40 procent av den skatt som ska betalas.

11 § Skatteverket ska ta ut en särskild avgift enligt 10 §. Om den oriktiga uppgiften lämnats i en deklARATION direkt till Tullverket eller det vid en kontroll har visat sig att deklARATION inte lämnats, ska Tullverket för Skatteverkets räkning påföra särskild avgift.

Särskild avgift enligt denna lag ska betalas in till beskattningsmyndigheten genom insättning på ett särskilt konto. Särskild avgift som ska redovisas enligt denna lag ska vara betald senast två veckor efter det att beslut om särskild avgift meddelades. Skatten anses betald den dag då betalningen har bokförts på det särskilda kontot.

12 § Den särskilda avgiften får inte tas ut om den skattskyldige på eget initiativ har rättat den oriktiga uppgiften.

Beskattningsmyndigheten ska besluta om hel eller delvis befrielse från särskild avgift om det är oskäligt att ta ut avgiften med fullt belopp. Vid bedömningen ska bestämmelserna i 51 kap. 1 § andra stycket skatteförfarandelagen (2011:1244) tillämpas.

Bestämmelserna om befrielse från den särskilda avgiften ska beaktas även om yrkande om detta inte framställts.

Omhändertagande och förverkande

13 § Om cigaretter förs in för vilka skatt ska betalas enligt denna lag, får Tullverket omhänderta cigaretterna om det finns en påtaglig risk att den skattskyldige inte kommer att betala skatten. Omhändertagna cigaretter får inte lämnas ut förrän skatt och särskild avgift som beslutats enligt denna lag har betalats. Omhändertagandet ska upphävas om skatten och avgiften betalas eller beslutet att ta ut skatt upphävs.

14 § Tullverket får besluta att cigaretter som är omhändertagna enligt 13 § ska förverkas om beslut om skatt och särskild avgift enligt denna lag har vunnit laga kraft och skatten och avgiften inte har betalats inom en månad räknat från den dag då beslutet vann laga kraft.

Om cigaretter har omhändertagits enligt 13 § och Tullverket därefter har beslutat att förverka dem enligt första stycket, ska beskattningsmyndigheten efterge skatten och avgiften på cigaretterna.

15 § När beslut om förverkande enligt denna lag har vunnit laga kraft, ska varan förstöras genom Tullverkets försorg.

Omprövning och överklagande

16 § Skatteverket får på eget initiativ ompröva ett beslut enligt denna lag såväl till fördel som till nackdel för den som beslutet gäller.

Skatteverket ska ompröva beslut enligt denna lag om den som beslutet gäller begär omprövning. En begäran om omprövning ska vara skriftlig. Om begäran om omprövning inte är undertecknad, får Skatteverket förelägga den som begärt omprövningen att underteckna begäran. Föreläggandet ska innehålla en upplysning om att omprövning annars inte kommer att ske.

När Skatteverket på eget initiativ omprövar ett beslut, ska omprövningsbeslutet meddelas senast två månader efter dagen för det första beslutet som meddelats i frågan. En begäran om omprövning ska ha kommit in till myndigheten senast två månader efter dagen för det första beslutet som meddelats i frågan. Om Skatteverket på eget initiativ har omprövat ett beslut, ska en begäran om omprövning av detta beslut ha kommit in senast två månader efter beslutsdagen. När Skatteverket på den skattskyldiges begäran omprövar ett beslut om särskild avgift, får myndigheten samtidigt till den skattskyldiges fördel ompröva det beskattningsbeslut som föregått den särskilda avgiften, även om tiden för att begära omprövning av detta beslut har gått ut.

17 § Beslut enligt denna lag får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Skatteverket är den enskildes motpart efter det att handlingarna i ärendet överlämnats till domstolen.

Ett överklagande ska ha kommit in till Skatteverket inom två månader från dagen för det överklagade beslutet. Skatteverket ska snarast ompröva det överklagade beslutet. Detta gäller inte om överklagandet ska avvisas.

Beslut som har meddelats av Tullverket enligt denna lag får överklagas av Skatteverket. Överklagande av Skatteverket ska ske inom två månader från den dag då det överklagade beslutet meddelades.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Beslut enligt denna lag gäller omedelbart.

18 § Vid handläggning av frågor om omhändertagande, förverkande samt särskild avgift ska förvaltningsrätten eller kammarrätten hålla muntlig förhandling om den skattskyldige begär det. Muntlig förhandling behöver dock inte hållas om ett beslut om omhändertagande, förverkande eller särskild avgift kommer att upphävas.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.
 2. Genom lagen upphävs lagen (2004:228) om beskattning av viss privatinförsel av tobaksvaror.
 3. Lagen tillämpas på införsel som äger rum från och med den 1 januari 2015.
 4. Skatt ska inte tas ut för införsel som äger rum efter utgången av 2017.

Förslag till lag om ändring i skattebrottslagen (1971:69)

Härigenom föreskrivs att 1 § skattebrottslagen (1971:69) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

Denna lag gäller i fråga om skatt och, om så särskilt föreskrivs, annan avgift till det allmänna som inte betecknas som skatt.

Lagen tillämpas inte i fråga om
1. gärningar som är belagda med straff i lagen (2000:1225) om straff för smuggling eller *lagen (2004:228) om beskattning av viss privatinförsel av tobaksvaror*, och

2. *skattetillägg, ränta, dröjsmålsavgift, förseningsavgift eller liknande avgift.*

Lagen tillämpas inte i fråga om
1. gärningar som är belagda med straff i lagen (2000:1225) om straff för smuggling,

2. *skatt enligt lagen (2014:000) om beskattning av viss privatinförsel av cigaretter, och*

3. *skattetillägg, ränta, dröjsmålsavgift, förseningsavgift eller liknande avgift.*

I lagen om straff för smuggling finns särskilda bestämmelser om förundersökning, tvångsmedel och åtal vid brott som avses i 2–4 §§, om brottet rör skatt enligt lagen (1994:1563) om tobaksskatt, lagen (1994:1564) om alkoholskatt eller lagen (1994:1776) om skatt på energi.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

¹ Senaste lydelse 2005:457.

Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1563) om tobaksskatt

Härigenom föreskrivs att 9 a § lagen (1994:1563) om tobaksskatt ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 a §¹

Från skattskyldighet enligt 9 § första stycket 5 och 8 undantas varor som förs in till Sverige

1. under sådana omständigheter att förutsättningar skulle finnas att medge återbetalning av skatten enligt 31 d §,

2. av en enskild person som har förvärvat varorna i ett annat EU-land och som själv transporterar dem till Sverige, om varorna är avsedda för dennes eller dennes familjs personliga bruk,

3. som flyttgods av en enskild person eller i yrkesmässig befordran för en enskild person som flyttar till Sverige, om varorna är avsedda för dennes eller dennes familjs personliga bruk,

4. av en enskild person eller i yrkesmässig befordran för en enskild person som har förvärvat varorna genom arv eller testamente, om varorna är avsedda för dennes eller dennes familjs personliga bruk,

5. som enstaka gåvoförsändelse under yrkesmässig befordran från en enskild person i ett annat EU-land till en enskild person i Sverige, om varorna är avsedda för dennes eller dennes familjs personliga bruk.

Regler om beskattning i vissa fall av införsel enligt första stycket 2 finns i *lagen (2004:228) om beskattning av viss privatinförsel av tobaksvaror*.

Regler om beskattning i vissa fall av införsel enligt första stycket 2 finns i *lagen (2014:000) om beskattning av viss privatinförsel av cigaretter*.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

¹ Senaste lydelse 2012:676.

Förslag till lag om ändring i lagen (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom Europeiska unionen

Härigenom föreskrivs att 3 och 7 §§ lagen (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom Europeiska unionen ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §¹

Lagen är tillämplig endast beträffande följande varor:

1. krigsmateriel som avses i lagen (1992:1300) om krigsmateriel, och produkter som avses i lagen (2000:1064) om kontroll av produkter med dubbla användningsområden och av tekniskt bistånd,
2. narkotika som avses i narkotikastrafflagen (1968:64),
3. vapen och ammunition som avses i vapenlagen (1996:67),
4. injektionssprutor och kanyler,
5. dopningsmedel som avses i lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel,
6. springstiletter, springknivar, knogjärn, kaststjärnor, riv- eller nithandskar, batonger, karatepinnar, blydaggar, spikkclubbor och liknande,
7. kulturföremål som avses i 5 kap. lagen (1988:950) om kulturminnen m.m.,
8. hundar och katter för annat ändamål än handel,
9. spritdrycker, vin, starköl och andra jästa alkoholdrycker, teknisk sprit och alkoholhaltiga preparat enligt alkohollagen (2010:1622), samt tobaksvaror vid kontroll av åldersgränsen i 13 § tobakslagen (1993:581),
10. nötkreatur, svin, får, getter, fjäderfän, fisk och reptiler,
11. andra djur än sådana som anges ovan och produkter av djur, om det finns särskild anledning att misstänka att smittsam sjukdom förekommer, att djuret eller djurprodukten på annat sätt utgör en allvarlig hälsorisk för människor eller djur, att medföljande dokument är ofullständiga eller felaktiga, att erforderliga dokument saknas eller att de villkor som i övrigt gäller för införseln inte är uppfyllda,
12. barnpornografi enligt lagen (1998:1443) om förbud mot införsel och utförsel av barnpornografi,
13. varor som avses i lagen (1999:42) om förbud mot vissa hälsofarliga varor,
14. varor som ska beskattas enligt lagen (2014:000) om beskattning av viss privatinförsel av cigaretter,
14. varor som ska beskattas enligt lagen (2004:228) om beskattning av viss privatinförsel av tobaksvaror,
15. sprängämnesprekursorer enligt artikel 4.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 98/2013 om saluföring och användning av sprängämnesprekursorer och 3 § lagen (2014:799) om sprängämnesprekursorer.

¹ Senaste lydelse 2014:800.

7 §²

För kontroll av att sådana förbud eller villkor som anges i 4 § första stycket iakttagits samt för kontroll av att anmälningsskyldigheten enligt 4 § andra stycket eller deklarations-skyldigheten enligt *lagen (2004:228) om beskattning av viss privatinförsel av tobaksvaror* fullgjorts riktigt och fullständigt, får en tulltjänsteman undersöka

För kontroll av att sådana förbud eller villkor som anges i 4 § första stycket iakttagits samt för kontroll av att anmälningsskyldigheten enligt 4 § andra stycket eller deklarations-skyldigheten enligt *lagen (2014:000) om beskattning av viss privatinförsel av cigaretter* fullgjorts riktigt och fullständigt, får en tulltjänsteman undersöka

1. transportmedel, containrar, lådor och andra utrymmen där varor kan förvaras vid införsel från eller utförsel till ett annat EU-land,

2. bagage, såsom resväskor och portföljer, samt handväskor och liknande som medförs av en resande vid inresa från eller utresa till ett annat EU-land, eller av den som kan anmanas att stanna enligt 5 § första stycket 2.

Ytterligare bestämmelser om befogenheter bl.a. avseende kroppsvisitation och kroppsbesiktning finns i *lagen (2000:1225) om straff för smuggling*.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

² Senaste lydelse 2004:233.

Förslag till lag om ändring i lagen (2000:1225) om straff för smuggling

Härigenom föreskrivs att 1 § i lagen (2000:1225) om straff för smuggling ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

Denna lag innehåller bestämmelser om ansvar m.m. för gärningar som rör införsel till eller utförsel från landet av varor. Har det i lag eller annan författning föreskrivits straff för den som bryter mot ett förbud mot eller villkor för att föra in eller ut en vara, gäller i stället bestämmelserna i den författningen om inget annat är föreskrivet.

I 19–22, 25 a–27 och 32 §§ finns särskilda bestämmelser om befogenheter för att förhindra, utreda och beivra brott enligt denna lag eller brott, som rör införsel till eller utförsel från landet av varor, enligt någon av de författningar som nämns i tredje stycket. Befogenheterna gäller även vid sådana brott enligt narkotikastrafflagen (1968:64) som avses i 12 § tredje stycket samt vid sådana terroristbrott som avses i 3 § 18 jämförd med 2 § lagen (2003:148) om straff för terroristbrott. Befogenheten enligt 32 § att väcka åtal eller besluta om förverkande gäller dock inte vid brott enligt narkotikastrafflagen eller lagen om straff för terroristbrott.

De författningar som avses i andra stycket är lagen (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom Europeiska unionen, lagen (1998:506) om punktskattekontroll av transporter m.m. av alkoholvaror, tobaksvaror och energiprodukter, lagen (2000:1064) om kontroll av produkter med dubbla användningsområden och av tekniskt bistånd, tullagen (2000:1281), *lagen (2004:228) om beskattning av viss privatinförsel av tobaksvaror* samt lagen (2006:1329) om handel med vissa varor som kan användas till dödsstraff eller tortyr, m.m.

De författningar som avses i andra stycket är lagen (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom Europeiska unionen, lagen (1998:506) om punktskattekontroll av transporter m.m. av alkoholvaror, tobaksvaror och energiprodukter, lagen (2000:1064) om kontroll av produkter med dubbla användningsområden och av tekniskt bistånd, tullagen (2000:1281) samt lagen (2006:1329) om handel med vissa varor som kan användas till dödsstraff eller tortyr, m.m.

Bestämmelserna i 19–22, 25 a och 26 §§ samt 27 § första och tredje styckena, när det gäller kroppsvsitation, och bestämmelserna i 32 § gäller också vid brott som avses i 2–4 §§ skattebrottslagen (1971:69), om brottet rör underlåtenhet att lämna deklaration enligt 26 kap. 8 § 2 eller 37 § skatteförfarandelagen (2011:1244).

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.

¹ Senaste lydelse 2011:1405.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 1 § skatteförfarandelagen (2011:1244) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

1 §¹

Lagen gäller för skatt, dock inte skatt som tas ut enligt

1. kupongskattelagen (1970:624),			
2. lagen (1984:404) om stämpelskatt vid inskrivningsmyndigheter,			
3. lagen (1990:676) om skatt på ränta på skogskontomedel m.m.,			
4. tullagen (2000:1281),			
5. lagen (2004:629) om	om	5. lagen (2004:629) om	om
trängselskatt, <i>och</i>		trängselskatt,	
6. vägtrafikskattelagen (2006:227).		6. vägtrafikskattelagen (2006:227),	
		<i>och</i>	
		7. lagen (2014:000) om beskattning	
		av viss privatinförsel av cigaretter.	

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.

¹ Senaste lydelse 2011:1244.

5 Lagrådets yttrande

Utdrag ur protokoll vid sammanträde
2014-09-19

Närvarande: F.d. justitierådet Severin Blomstrand samt justitieråden Lennart Hamberg och Agneta Bäcklund.

Beskattning av viss privatinförsel av cigaretter

Enligt en lagrådsremiss den 28 augusti 2014 (Finansdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om beskattning av viss privatinförsel av cigaretter,
2. lag om ändring i skattebrottslagen (1971:69),
3. lag om ändring i lagen (1994:1563) om tobaksskatt,
4. lag om ändring i lagen (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom Europeiska unionen,
5. lag om ändring i lagen (2000:1225) om straff för smuggling,
6. lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244).

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av departementssekreteraren Lena Hiort af Ornäs Leijon.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Förslaget till lag om beskattning av viss privatinförsel av cigaretter

16 och 17 §§

Enligt den föreslagna lagen beslutar Skatteverket om den skatt som ska betalas för varje skattepliktig införsel. Om deklarationen har lämnats till en tulltjänsteman på en bemannad tullplats eller om en skattepliktig vara påträffas vid en deklarationskontroll, ska Tullverket för Skatteverkets räkning besluta om skatten. I praktiken torde det innebära att Tullverket i stor utsträckning kommer att besluta om skatt enligt lagen.

I 16 och 17 §§ finns bestämmelser om omprövning och överklagande av beslut. Enligt 16 § får Skatteverket på eget initiativ ompröva

beslut, såväl till fördel som till nackdel för den som beslutet gäller. Skatteverket ska ompröva beslut om den som beslutet gäller begär omprövning. I författningskommentaren till paragrafen anges att bestämmelserna innebär att Skatteverket kan komma att ompröva beslut som har fattats av Tullverket.

I 17 § första stycket stadgas att beslut enligt den föreslagna lagen får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Skatteverket är den enskildes motpart efter att handlingarna i ärendet har överlämnats till domstolen. Enligt andra stycket ska ett överklagande ha kommit in till Skatteverket inom två månader från dagen för det överklagade beslutet och Skatteverket ska snarast ompröva det överklagade beslutet om inte överklagandet ska avvisas. I tredje stycket stadgas att beslut som har meddelats av Tullverket får överklagas av Skatteverket. Överklagande av Skatteverket ska ske inom två månader från den dag då det överklagade beslutet meddelades.

Det sagda innebär att Skatteverket ges rätt att både ompröva och överklaga ett beslut som har fattats av Tullverket. I lagen (2004:228) om beskattning av viss privatinförsel av tobaksvaror, som fram till utgången av år 2009 reglerade privatinförsel av tobaksvaror fanns inte motsvarande rätt för Skatteverket att ompröva Tullverkets beslut.

Den föreslagna ordningen väcker frågor. Det framgår inte hur bestämmelserna om omprövning och överklagande ska tillämpas av Skatteverket i de fall myndigheten finner skäl till ändring av Tullverkets beslut. Det är oklart i vilka fall Skatteverket ska överklaga beslutet och när omprövning i stället bör ske. Det framgår inte heller hur bestämmelsen om obligatorisk omprövning vid överklagande av den enskilde ska tillämpas när såväl den enskilde som Skatteverket överklagat ett beslut. Det framstår inte som rimligt att Skatteverket ska ompröva ett beslut som myndigheten samtidigt har överklagat.

Det är vidare oklart till vilken myndighet som Skatteverket ska ge in ett överklagande och vilken myndighet som ska pröva om överklagandet kommit in i rätt tid.

Frågan om hur bestämmelserna om omprövning och överklagande ska utformas bör övervägas ytterligare i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Genom den föreslagna lagen upphävs lagen (2004:228) om beskattning av viss privatinförsel av tobaksvaror. I ärendet finns ingen utredning i frågan huruvida det alltså finns några förhållanden som är aktuella. I det fortsatta lagstiftningsarbetet bör övervägas om inte en övergångsbestämmelse bör införas med innebörd att äldre bestämmelser fortfarande gäller för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

Förslaget till lag om ändring i skattebrottslagen

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

I punkten 2 anges att äldre bestämmelser alltså gäller för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet. Bestämmelserna som hänvisas till i skattebrottslagens gällande lydelse tillämpades för införsel som ägde rum senast vid utgången av år 2009. Mot den bakgrunden och med beaktande av bestämmelserna i 5 § första och andra styckena lagen (1964:163) om införande av brottsbalken, vilka även är tillämpliga inom specialstraffrättens område, ifrågasätter Lagrådet om punkten 2 behövs.

Förslaget till lag om ändring i lagen om tobaksskatt

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

I punkten 2 anges att äldre bestämmelser alltså gäller för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet. Den föreslagna ändringen i lagen avser endast en upplysning om att regler om beskattning i vissa fall av införsel numera finns i den föreslagna nya lagen om beskattning av privatinförsel av cigaretter. Lagrådet ifrågasätter därför om punkten 2 behövs.

Förslaget till lag om ändring i lagen om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom Europeiska unionen

Se vad som anförts i fråga om ikraftträdande- och övergångsbestämmelser till lagen om beskattning av viss privatinförsel av cigaretter.

Förslaget till lag om ändring i lagen om straff för smuggling

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

I punkten 2 anges att äldre bestämmelser alltså gäller för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet. Den föreslagna lagändringen innebär att vissa befogenheter för att förhindra, utreda och beivra brott inte längre ska gälla vid överträdelser av bestämmelser i lagen (2004:228) om beskattning av viss privatinförsel av tobaksvaror. Mot bakgrund av att överträdelser av bestämmelserna i den lagen inte torde utgöra brott efter att de föreslagna lagändringarna trätt i kraft ifrågasätter Lagrådet om punkten 2 behövs.

Förslaget till lag om ändring i skatteförfarandelagen

Lagrrådet lämnar förslaget utan erinran.

Bilaga 11

Trängselskatt för utländska fordon och vissa andra trängselskattefrågor

Bilaga till avsnitt 6.40

Bilaga 11

Trängselskatt för utländska fordon och vissa andra trängselskattefrågor

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning av betänkandet Trängselskatt – delegation, sanktioner och utländska fordon (SOU 2013:3)	5
2	Lagförslag i betänkandet Trängselskatt – delegation, sanktioner och utländska fordon (SOU 2013:3)	7
	Förslag till lag om ändring i lagen (2004:629) om trängselskatt i nu relevanta delar	7
	Förslag till lag om ändring i lagen (1990:313) om Europaråds- och OECD-konventionen om ömsesidig handräckning i skatteärenden	10
3	Förteckning över remissinstanserna	12
4	Lagförslag i lagrådsremissen Trängselskatt för utländska fordon och vissa andra trängselskattefrågor.....	13
	Förslag till lag om ändring i lagen (2004:629) om trängselskatt i nu relevanta delar	13
	Förslag till lag om ändring i lagen (1990:313) om Europaråds- och OECD-konventionen om ömsesidig handräckning i skatteärenden	16
5	Lagrådets yttrande.....	18

1 Sammanfattning av betänkandet Trängselskatt – delegation, sanktioner och utländska fordon (SOU 2013:3)

Utredningens uppdrag

Utredaren ska analysera förutsättningarna för och lämna förslag till vilka villkor som bör gälla för riksdagens delegation av föreskriftsrätt till kommuner när det gäller sådan skatt som syftar till att reglera trafikförhållanden i kommunen och som tas ut i form av trängselskatt. Utredaren ska också lämna förslag till hur en sådan delegation kan utformas.

Utredaren ska även undersöka villkoren för att ta ut trängselskatt för fordon som inte är registrerade i Sverige. Förslag ska lämnas på hur ett skatteuttag för sådana fordon kan utformas. I det sammanhanget ska även utformningen av påminnelse- och sanktionsavgifter vid utebliven betalning analyseras. Utredaren ska ta ställning till hur framtida höjningar av trängselskatten bör utformas och på vilket eller vilka sätt sådana höjningar bör genomföras. I uppdraget ingår även att överväga vilka allmänna förvaltningsdomstolar som ska pröva mål om trängselskatt som första instans.

Utredaren ska vidare ta ställning till de författningsändringar som kan aktualiseras och lämna förslag till sådana ändringar. I uppdraget ingår inte att föreslå ändringar i grundlag. En konsekvensbeskrivning ska göras av förslagen. Utredaren ska även bedöma förslagens påverkan på intäkterna från trängselskatt i Stockholm och Göteborg.

I uppdraget ingår bland annat också att ta fram författningsförslag till uttag av avgifter vid användandet av de nya broarna över Sundsvallsfjärden, Motalaviken och Skurusundet. Det har utredningen gjort i delbetänkandet Avgifter på väg och elektroniska vägtullsystem, SOU 2012:60.

Utländska fordon

Utländska fordon ska omfattas av trängselskatt. För att kunna ta betalt för passager som görs av fordon som är registrerade i utlandet krävs bland annat tillgång till andra länders motsvarighet till

vägtrafikregistret. Det finns möjligheter till utbyte med andra länder av uppgifter om fordonsägare. Sådant utbyte kan vara förknippat med kostnader. Utsikterna att kunna sluta överenskommelser med de andra nordiska länderna om kostnadsfritt utbyte av ägaruppgifter bedöms dock vara goda.

Utländska fordonsägare ska betala genom transponder eller på internet. Om betalning inte gjorts i tid ska en underrättelse skickas och en förseningsavgift tas ut.

Det kan konstateras att i och med att det numera finns ett nytt indrivningsdirektiv, som omfattar alla skatter och avgifter, kan trängselskatt avseende utländska fordon drivas in i EU.

Den som har ett särskilt parkeringstillstånd för funktionshindrade enligt bestämmelserna i ett land inom EES ska efter ansökan medges undantag från trängselskatteplikt för en viss bil.

Betalning av trängselskatt

Utvecklingen inom EU gör att allt fler vägtullsystem accepterar betalning med stöd av transponder. Därmed blir det fler transponddrar i den internationella trafiken. Den tillkommande kostnaden för investering av ett system med transponder är försumbar. Samtidigt är kostnaderna för administrationen för transponder väsentligen lägre än videoregistrering, särskilt för de utländska fordonen. Utredningen föreslår därför att transponder ska användas som ett komplement till videoregistrering.

Som sagts ovan ska utländska fordonsägare betala trängselskatten med stöd av transponder eller på internet. Om betalning inte sker inom föreskriven tid ska en underrättelse skickas och förseningsavgift tas ut.

Ett undantag från motiverings- och underrättelseskyldigheten enligt förvaltningslagen (1986:223) ska införas för de utländska fordonsägarna såvitt avser beslutet att ta ut trängselskatt. Sådan skyldighet ska dock fullgöras på begäran och senast vid påminnelse om betalning, dvs. när en underrättelse skickas ut.

Betalningsreglerna ska justeras så att trängselskatt som huvudregel betalas kvartalsvis för att i möjligaste mån undvika debiteringar av låga belopp. Om den enskilde begär det ska en

betalningsperiod om en månad medges. Om betalning sker genom betalningsförmedlare enligt den föreslagna lagen om elektroniska väg-tullsystem ska trängselskatten betalas månadsvis.

Sanktioner vid för sent betald trängselskatt

Det krävs ytterligare sanktionsåtgärder, förutom förseningsavgift och tilläggsavgift.

Om infrastrukturavgift, trängselskatt, eller tilläggsavgift inte betalats i rätt tid, ska fordonet inte få användas. Sådant användningsförbud ska dock inte inträda förrän det obetalda beloppet uppgår till mer än 1 000 kr och två månader förflutit sedan minst det beloppet skulle ha betalats.

Polisen ska avskylta fordonet om det används i strid mot användningsförbudet.

Några nya straffbestämmelser kopplade till användningsförbudet eller avskyltningen föreslås inte.

Om en gäldenär som är betalningsskyldig för trängselskatt, infrastrukturavgifter och tilläggsavgift vid utmätning saknar utmätningsbara tillgångar, ska Kronofogdemyndigheten få ta i anspråk det fordon som gett upphov till skatterna och avgifterna oavsett vem som äger fordonet.

Forum

Forumregeln ska ändras på så sätt att beslut om trängselskatt ska överklagas till den förvaltningsrätt inom vars domkrets personen hade sin hemortskommun det år då beslutet fattades. Ägare av utländska fordon som inte är bosatta här, stadigvarande vistas här, har en väsentlig anknytning hit eller har sitt säte eller liknande här ska överklaga beslut enligt lagen om trängselskatt till Förvaltningsrätten i Stockholm.

Konsekvenser

Förslagen får konsekvenser för kommunerna, Transportstyrelsen, Skatteverket, polisen, Åklagarmyndigheten, Kronofogdemyndigheten och domstolarna. De tillkommande kostnaderna bedöms dock vara marginella och rymmas inom befintliga ramar. För Transportstyrelsen innebär förslagen om transponder och kvartalsbeslut

dessutom betydande besparingar. De investeringar som krävs med anledning av de utländska fordonsägarnas betalningsmöjligheter kommer att uppvägas av inbesparingarna. Förslagen om kvartalsbeslut och förseningsavgifter innebär att intäkterna från tilläggsavgifterna kommer att minska. Det bör enligt utredningens bedömning finnas utrymme för att finansiera förslagen inom ramen för trängselskattesystemen.

Ikraftträdande

Samtliga förslag ska träda i kraft den 1 januari 2014

2 Lagförslag i betänkandet Trängselskatt – delegation, sanktioner och utländska fordon (SOU 2013:3)

Förslag till lag om ändring i lagen (2004:629) om trängselskatt i nu relevanta delar

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2004:629) om trängselskatt dels att 4, 6, 8 och 19 §§ ska ha följande lydelse, dels att det ska införas 3 nya paragrafer 18 a–c §§, samt närmast före, 18 a en ny rubrik av följande lydelse.

4 §
Trängselskatt betalas för bil som när skattskyldigheten inträder enligt 9 §
1. är införd i vägtrafikregistret, eller
2. brukas med stöd av saluvagnslicens.

Trängselskatt betalas för bil som när skattskyldigheten inträder enligt 9 eller 10 b §
1. är införd i vägtrafikregistret eller motsvarande register i annat land, eller

6 §¹
Skatteverket ska efter ansökan från den som beviljats parkeringstillstånd för rörelsehindrade enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen (1975:88) med bemyndigande att meddela föreskrifter om trafik, transporter och kommunikationer, *besluta om att till följd av parkeringstillståndet undanta en viss bil från skatteplikt*. Om det finns synnerliga skäl, ska Skatteverket *undanta två bilar från skatteplikt*.

Skatteverket ska *besluta om att undanta en viss bil från skatteplikt* efter ansökan från

1. den som beviljats parkeringstillstånd för rörelsehindrade enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen (1975:88) med bemyndigande att meddela föreskrifter om trafik, transporter och kommunikationer, eller

2. den som beviljats motsvarande tillstånd i ett annat land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Om det finns synnerliga skäl, ska ett *undantag enligt första stycket* gälla två bilar.

Befrielse från skatteplikt enligt första stycket får inte medges om bilen enligt anteckning i vägtrafikregistret används i yrkesmässig trafik enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1071/2009 av den 21 oktober 2009 om gemensamma regler beträffande de villkor som ska uppfyllas av personer som bedriver yrkesmässig trafik och om upphävande av rådets direktiv 96/26/EG eller yrkestrafiklagen (2012:210) eller i taxitrafik enligt taxitrafiklagen (2012:211).

Befrielse från skatteplikt enligt första stycket får inte medges om bilen enligt anteckning i vägtrafikregistret eller motsvarande register i annat land används i yrkesmässig trafik enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1071/2009 av den 21 oktober 2009 om gemensamma regler beträffande de villkor som ska uppfyllas av personer som bedriver yrkesmässig trafik och om upphävande av rådets direktiv 96/26/EG eller yrkestrafiklagen (2012:210) eller i taxitrafik enligt taxitrafiklagen (2012:211).

8 §
Skattskyldig är ägaren av bilen.
Som ägare av bilen anses
1. den som när skattskyldigheten inträder är eller bör vara upptagen i vägtrafikregistret som

Som ägare av bilen anses
1. för bilar registrerade i Sverige, den som när skattskyldigheten inträder är eller bör vara

¹ Seanste lydelse 2012:221

ägare, *eller*

2. i fråga om bil som används med stöd av saluvagnslicens, den som när skattskyldigheten inträder innehar licensen

upptagen i vägtrafikregistret som ägare,

2. i fråga om bil som används med stöd av saluvagnslicens, den som när skattskyldigheten inträder innehar licensen, *eller*

3. för bilar som inte är registrerade i Sverige, den som när skattskyldigheten inträder är *eller bör vara upptagen i motsvarande register i annat land som ägare eller innehavare av bilen.*

Användningsförbud

18 a §

En skattepliktig bil får inte användas, om

1. trängselskatt, förseningsavgift *eller tilläggsavgift inte har betalats inom den tid som anges i 12 §, 13 § andra stycket, 14 § tredje stycket, 15 § andra stycket eller 15 a § andra stycket,*

2. obetald trängselskatt, förseningsavgift *och tilläggsavgift sammanlagt uppgår till mer än 1 000 kronor, och*

3. två månader har gått från den dag då skulden enligt 2 senast skulle ha betalats.

Användningsförbudet gäller till dess skulden enligt första stycket 2 har betalats.

Bilen får dock användas, om

1. det är fråga om skatt *eller avgift som en tidigare ägare av bilen är skyldig att betala och som har beslutats efter ägarbytet,*

2. det är fråga om skatt *eller avgift för vilken anstånd med betalningen gäller, eller*

3. det finns särskilda skäl *och Transportstyrelsen medger att en viss bil får användas trots bestämmelserna i första stycket.*

18 b §

Om en bil har sålts vid en exekutiv försäljning eller av ett konkursbo, får den användas av den nya ägaren även om trängselskatt, som en tidigare ägare är skattskyldig för, inte har betalats. Detsamma gäller för bil som tillhör ett konkursbo i fråga om skatt som konkursgäldenären eller en tidigare ägare är skattskyldig för

Kontrollbestämmelser

18 c §

Ägaren av en bil är skyldig att se till att bilen inte används i strid mot bestämmelserna i denna lag eller bestämmelser som har meddelats med stöd av denna lag.

18 d §

Om en bil används i strid mot 18 a §, ska en

polisman ta hand om bilens registreringsskyltar.

Den polisman som har tagit hand om registreringsskyltar får medge att bilen förs till närmaste lämpliga avlastningsplats eller uppställningsplats

19 §²

Beslut som avses i 15, 15 a, 17 och 18 §§ får överklagas *hos* allmän förvaltningsdomstol av den skattskyldige och av det allmänna ombudet hos Skatteverket. Beslut som avses i 6 § får överklagas *hos* allmän förvaltningsdomstol av den sökande eller av det allmänna ombudet hos Skatteverket. Andra beslut enligt denna lag får inte överklagas.

Beslut som avses i 15 §, 15 a §, 17 §, 18 § och 18 a § tredje stycket 3 får överklagas *till* allmän förvaltningsdomstol av den skattskyldige och av det allmänna ombudet hos Skatteverket. Beslut som avses i 6 § får överklagas *till* allmän förvaltningsdomstol av den sökande eller av det allmänna ombudet hos Skatteverket. Andra beslut enligt denna lag får inte överklagas.

Bestämmelserna i 67 kap. 7–10 §§ skatteförfarandelagen (2011:1244) ska tillämpas i fråga om behörig förvaltningsrätt.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2014.
 2. Äldre bestämmelser gäller för passager som har gjorts före ikraftträdandet.

² Senaste lydelse 2012:221

Förslag till lag om ändring i lagen (1990:313) om Europaråds- och OECD-konventionen om ömsesidig handräckning i skatteärenden

Härigenom föreskrivs att bilaga 2 till lag (1990:313) om Europaråds- och OECD-konventionen om ömsesidig handräckning i skatteärenden ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt SOU 2012:60

Bilaga 2¹

Förteckning över de svenska skatter och avgifter som konventionen tillämpas på

Konventionen tillämpas på de skatter och avgifter som utgår enligt följande lagar.

Artikel 2 punkt 1 a:

- i) Kupongskattelagen (1970:624), lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster, lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta, lagen (1991:591) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl., lagen (1991:687) om särskild löneskatt på pensionskostnader, inkomstskattelagen (1999:1229).
- ii) Lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel.
- iii) Lagen (1997:323) om statlig förmögenhetsskatt.

Artikel 2 punkt 1 b:

- i) Begravningslagen (1990:1144), lagen (1999:291) om avgift till registrerat trossamfund.
- ii) Lagen (1994:1920) om allmän löneavgift, lagen (1994:1744) om allmän pensionsavgift, socialavgiftslagen (2000:980).
- iii) A Lagen (1941:416) om arvsskatt och gåvoskatt.
B. Lagen (1984:1052) om statlig fastighetsskatt, lagen (1984:404) om stämpelskatt vid inskrivningsmyndigheter.
C. Mervärdesskattelagen (1994:200).
D. Lagen (1972:266) om skatt på annonser och reklam, lagen (1972:820) om skatt på spel, bilskrottningslagen (1975:343), lagen (1984:409) om skatt på gödselmedel, lagen (1984:410) om skatt på bekämpningsmedel, lagen (1990:613) om miljöavgift på utsläpp av kväveoxider vid energiproduktion, lagen (1990:1427) om särskild premieskatt för grupplivförsäkring, m.m., lagen (1991:1482) om lotteriskatt, lagen (1991:1483) om skatt på vinstsparande m.m., lagen (1994:1563) om tobaksskatt, lagen (1994:1564) om alkoholskatt, lagen (1994:1776) om skatt på energi, lagen (1995:1667) om skatt på naturgrus, lagen (1998:506) om punktskattekontroll av transporter m.m. av alkoholvaror, tobaksvaror och mineraloljeprodukter, lagen (1999:673) om skatt på avfall, lagen (2000:466) om skatt på termisk effekt i kärnkraftsreaktorer.
E. Lagen (1976:339) om saluvagnsskatt, fordonsskattelagen (1988:327), lagen (1997:1137) om vägavgift för vissa tunga fordon.
G. Lagen (1972:435) om överlastavgift
H. Lagen (0000:000) om infrastrukturavgift.

¹ Enligt föreslagen lydelse i SOU 2012:60. Senaste lydelse 2003:761.

Förteckning över de svenska skatter och avgifter som konventionen tillämpas på

Konventionen tillämpas på de skatter och avgifter som utgår enligt följande lagar.

Artikel 2 punkt 1 a:

- i) Kupongskattelagen (1970:624), lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster, lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta, lagen (1991:591) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl., lagen (1991:687) om särskild löneskatt på pensionskostnader, inkomstskattelagen (1999:1229).
- ii) Lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel.
- iii) Lagen (1997:323) om statlig förmögenhetsskatt.

Artikel 2 punkt 1 b:

- i) Begravningslagen (1990:1144), lagen (1999:291) om avgift till registrerat trossamfund.
- ii) Lagen (1994:1920) om allmän löneavgift, lagen (1994:1744) om allmän pensionsavgift, socialavgiftslagen (2000:980).
- iii) A. Lagen (1941:416) om arvsskatt och gåvoskatt.
B. Lagen (1984:1052) om statlig fastighetsskatt, lagen (1984:404) om stämpelskatt vid inskrivningsmyndigheter.
C. Mervärdesskattelagen (1994:200).
D. Lagen (1972:266) om skatt på annonser och reklam, lagen (1972:820) om skatt på spel, bilskrotninglagen (1975:343), lagen (1984:409) om skatt på gödselmedel, lagen (1984:410) om skatt på bekämpningsmedel, lagen (1990:613) om miljöavgift på utsläpp av kväveoxider vid energiproduktion, lagen (1990:1427) om särskild premieskatt för grupplivförsäkring, m.m., lagen (1991:1482) om lotteriskatt, lagen (1991:1483) om skatt på vinstsparande m.m., lagen (1994:1563) om tobaksskatt, lagen (1994:1564) om alkoholskatt, lagen (1994:1776) om skatt på energi, lagen (1995:1667) om skatt på naturgrus, lagen (1998:506) om punktskattekontroll av transporter m.m. av alkoholvaror, tobaksvaror och mineraloljeprodukter, lagen (1999:673) om skatt på avfall, lagen (2000:466) om skatt på termisk effekt i kärnkraftsreaktorer.
E. Lagen (1976:339) om saluvagnsskatt, fordonsskattelagen (1988:327), lagen (1997:1137) om vägavgift för vissa tunga fordon.
G. Lagen (1972:435) om överlastavgift.
H. Lagen (0000:000) om infrastrukturavgifter på väg.
I. Lagen (2004:629) om trängselskatt.

Denna lag träder i kraft den dag som regeringen bestämmer.

3 Förteckning över remissinstanserna

Efter remiss har följande lämnat yttrande: Riksdagens ombudsmän, Kamrarrätten i Stockholm, Förvaltningsrätten i Stockholm, Förvaltningsrätten i Göteborg, Förvaltningsrätten i Linköping, Justitiekanslern, Domstolsverket, Åklagarmyndigheten, Rikspolisstyrelsen, Konsumentverket, Datainspektionen, Stockholms Handelskammare, Länsstyrelsen i Stockholms län, Länsstyrelsen Västra Götalands län, Ekonomistyrningsverket, Kronofogdemyndigheten, Skatteverket, Juridiska institutionen vid Handelshögskolan vid Göteborgs universitet, Juridiska fakultetsstyrelsen vid Lunds universitet, Naturvårdsverket, Trafikverket, Transportstyrelsen, Trafikanalys, Konkurrensverket, Alingsås kommun, Gnesta kommun, Göteborgs kommun, Huddinge kommun, Kungsbacka kommun, Lidingö kommun, Linköpings kommun, Malmö kommun, Mölndals kommun, Solna kommun, Stockholms kommun, Sundbybergs kommun, Uppsala kommun, Vellinge kommun, Landstinget i Uppsala län, Stockholms läns landsting, Västra Götalands läns landsting, BIL Sweden, Göteborgsregionens kommunalförbund, Journalistförbundet, Motorbranschens Riksförbund, Motormännens Riksförbund, SL, Svensk Handel, Sveriges Bussföretag, Svenska Naturskyddsföreningen, Svenska Taxiförbundet, Svenskt Näringsliv, Sveriges kommuner och landsting och Sveriges Transportindustriförbund.

Dessutom har Sydsvenska Industri- och Handelskammaren, Transportgruppen och Trafikförvaltningen vid Stockholms läns landsting inkommit med yttrande.

Regelrådet, Eslövs kommun, Falkenbergs kommun, Motala kommun, Upplands Väsby kommun och Skåne läns landsting har avstått från att lämna yttrande.

Följande remissinstanser har inte hörts av: Västsvenska Industri- och Handelskammaren, Centrum för transportstudier vid Kungliga Tekniska Högskolan, Borlänge kommun, Burlövs kommun, Lerums kommun, Nacka kommun, Partille kommun, Sollentuna kommun, Sundsvalls kommun, Växjö kommun,

Västerbottens läns landsting, Biltrafikens Arbetsgivareförbund, Föreningen Gröna Bilister, Svensk Kollektivtrafik, Svenska Transportarbetarförbundet, Sveriges Köpmannaförbund, Sveriges Radio, Sveriges Åkeriföretag och Västtrafik AB.

4 Lagförslag i lagrådsremissen Trängselskatt för utländska fordon och vissa andra trängselskattefrågor

Förslag till lag om ändring i lagen (2004:629) om trängselskatt i nu relevanta delar

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2004:629) om trängselskatt dels att 4, 6, 8 och 19 §§ ska ha följande lydelse, dels att det ska införas tre nya paragrafer, 18 a–c §§, och närmast före 18 a § en ny rubrik av följande lydelse.

4 §
Trängselskatt betalas för bil som när skattskyldigheten inträder enligt 9 §
1. är införd i vägtrafikregistret, eller
2. brukas med stöd av saluvagnslicens.

Trängselskatt betalas för en bil som när skattskyldigheten inträder enligt 9 §
1. är införd i vägtrafikregistret eller
motsvarande utländska register, eller

6 §¹
Skatteverket ska efter ansökan från den som beviljats parkeringstillstånd för rörelsehindrade enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen (1975:88) med bemyndigande att meddela föreskrifter om trafik, transporter och kommunikationer, *besluta om att till följd av parkeringstillståndet undanta en viss bil från skatteplikt. Om det finns synnerliga skäl, ska Skatteverket undanta två bilar från skatteplikt.*

Skatteverket ska *besluta om att undanta en viss bil från skatteplikt efter ansökan från*

1. den som beviljats parkeringstillstånd för rörelsehindrade enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen (1975:88) med bemyndigande att meddela föreskrifter om trafik, transporter och kommunikationer, eller

2. den som beviljats *motsvarande tillstånd i ett annat land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet*

Om det finns synnerliga skäl, ska ett undantag enligt första stycket gälla två bilar.

Befrielse från skatteplikt enligt första stycket får inte medges om bilen enligt anteckning i vägtrafikregistret används i yrkesmässig trafik enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1071/2009 av den 21 oktober 2009 om gemensamma regler beträffande de villkor som ska uppfyllas av personer som bedriver yrkesmässig trafik och om upphävande av rådets direktiv 96/26/EG eller yrkestrafiklagen (2012:210) eller i taxitrafik enligt taxitrafiklagen (2012:211).

Befrielse från skatteplikt enligt första eller andra stycket får inte medges om bilen enligt anteckning i vägtrafikregistret *eller motsvarande utländska register* används i yrkesmässig trafik enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1071/2009 av den 21 oktober 2009 om gemensamma regler beträffande de villkor som ska uppfyllas av personer som bedriver yrkesmässig trafik och om upphävande av rådets direktiv 96/26/EG, i den ursprungliga lydelsen eller yrkestrafiklagen (2012:210) eller i taxitrafik enligt taxitrafiklagen (2012:211).

8 §
Skattskyldig är ägaren av bilen.
Som ägare av bilen anses
1. den som när skattskyldigheten inträder är

1. den som när skattskyldigheten inträder är

¹ Senaste lydelse 2012:221.

eller bör vara upptagen i vägtrafikregistret *som ägare, eller*

2. i fråga om bil som används med stöd av saluvagnslicens, den som när skattskyldigheten inträder innehar licensen.

eller bör vara upptagen *som ägare* i vägtrafikregistret,

2. i fråga om *en* bil som används med stöd av saluvagnslicens, den som när skattskyldigheten inträder innehar licensen, eller

3. *den som när skattskyldigheten inträder är upptagen som ägare i ett utländskt register motsvarande vägtrafikregistret eller, om innehavare finns registrerad i det utländska registret, innehavaren.*

Användningsförbud

18 a §

En skattepliktig bil får inte användas om trängselskatt eller tilläggsavgift inte har betalats inom den tid som anges i 12 §, 14 § tredje stycket, 15 § andra stycket eller 15 a § andra stycket. Användningsförbudet inträder dock först när

1. *obetalad trängselskatt och tilläggsavgift uppgår till mer än 5 000 kronor, och*

2. *minst sex månader har gått från den dag då ett belopp överstigande 5 000 kr senast skulle ha betalats.*

Användningsförbudet gäller till dess den skuld som lett till förbudet har betalats.

Bilen får dock användas om det är fråga om

1. *skatt eller avgift som en tidigare ägare av bilen är skyldig att betala och som har beslutats efter ägarbytet, eller*

2. *skatt eller avgift för vilken anstånd med betalningen gäller.*

Om det finns särskilda skäl, ska Skatteverket medge att en viss bil får användas trots bestämmelserna i första stycket

18 b §

Om en bil har sålts vid en exekutiv försäljning eller av ett konkursbo, får den användas av den nya ägaren även om trängselskatt eller tilläggsavgift som en tidigare ägare är skattskyldig för inte har betalats. Detsamma gäller för en bil som tillhör ett konkursbo i fråga om skatt som konkursgäldenären eller en tidigare ägare är skattskyldig för

18 c §

Om en bil används i strid med 18 a §, ska en polisman eller bilinspektör ta hand om bilens registreringsskyltar.

Den som enligt första stycket har tagit hand om registreringsskyltarna får medge att bilen förs till närmaste lämpliga avlastningsplats eller uppställningsplats

19 §²

Beslut som avses i 15, 15 a, 17 och 18 §§ får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol av den skattskyldige och av det allmänna ombudet hos Skatteverket. Beslut som avses i 6 § får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol av den sökande eller av det allmänna ombudet hos Skatteverket. Andra beslut enligt denna lag får inte överklagas.

Beslut som avses i 15, 15 a, 17, 18 och 18 a §§ fjärde stycket får överklagas till allmän förvaltningsdomstol av den skattskyldige och av det allmänna ombudet hos Skatteverket. Beslut som avses i 6 § får överklagas till allmän förvaltningsdomstol av den sökande eller av det allmänna ombudet hos Skatteverket. Andra beslut enligt denna lag får inte överklagas.

Bestämmelserna i 67 kap. 7–10 §§ skatteförfarandelagen (2011:1244) ska tillämpas i fråga om behörig förvaltningsrätt.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.
 2. Äldre bestämmelser ska fortfarande gälla för passager av betalstationer som sker före ikraftträdandet.

² Senaste lydelse 2008:185.

Förslag till lag om ändring i lagen (1990:313) om Europaråds- och OECD-konventionen om ömsesidig handräckning i skatteärenden

Härigenom föreskrivs att bilaga 2 till lag (1990:313) om Europaråds- och OECD-konventionen om ömsesidig handräckning i skatteärenden ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Bilaga 2¹

Förteckning över de svenska skatter och avgifter som konventionen tillämpas på

Konventionen tillämpas på de skatter och avgifter som utgår enligt följande lagar.

Artikel 2 punkt 1 a:

- iv) Kupongskattelagen (1970:624), lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster, lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta, lagen (1991:591) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl., lagen (1991:687) om särskild löneskatt på pensionskostnader, inkomstskattelagen (1999:1229).
- v) Lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel.
- vi) Lagen (1997:323) om statlig förmögenhetsskatt.

Artikel 2 punkt 1 b:

- iv) Begravningslagen (1990:1144), lagen (1999:291) om avgift till registrerat trossamfund.
- v) Lagen (1994:1920) om allmän löneavgift, lagen (1994:1744) om allmän pensionsavgift, socialavgiftslagen (2000:980).
- vi) A Lagen (1941:416) om arvsskatt och gåvoskatt.
B. Lagen (1984:1052) om statlig fastighetsskatt, lagen (1984:404) om stämpelskatt vid inskrivningsmyndigheter.
C. Mervärdesskattelagen (1994:200).
D. Lagen (1972:266) om skatt på annonser och reklam, lagen (1972:820) om skatt på spel, bilskrottningslagen (1975:343), lagen (1984:409) om skatt på gödselmedel, lagen (1984:410) om skatt på bekämpningsmedel, lagen (1990:613) om miljöavgift på utsläpp av kväveoxider vid energiproduktion, lagen (1990:1427) om särskild premieskatt för grupplivförsäkring, m.m., lagen (1991:1482) om lotteriskatt, lagen (1991:1483) om skatt på vinstsparande m.m., lagen (1994:1563) om tobaksskatt, lagen (1994:1564) om alkoholskatt, lagen (1994:1776) om skatt på energi, lagen (1995:1667) om skatt på naturgrus, lagen (1998:506) om punktskattekontroll av transporter m.m. av alkoholvaror, tobaksvaror och mineraloljeprodukter, lagen (1999:673) om skatt på avfall, lagen (2000:466) om skatt på termisk effekt i kärnkraftsreaktorer.
E. Lagen (1976:339) om saluvagnsskatt, fordonsskattelagen (1988:327), lagen (1997:1137) om vägavgift för vissa tunga fordon.
G. Lagen (1972:435) om överlastavgift *samt* lagen (2014:52) om infrastrukturavgifter på väg, i fråga om avgifter på allmän väg.

¹ Senaste lydelse 2014:54.

Förteckning över de svenska skatter och avgifter som konventionen tillämpas på

Konventionen tillämpas på de skatter och avgifter som utgår enligt följande lagar.

Artikel 2 punkt 1 a:

- iv) Kupongskattelagen (1970:624), lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster, lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta, lagen (1991:591) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl., lagen (1991:687) om särskild löneskatt på pensionskostnader, inkomstskattelagen (1999:1229).
- v) Lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel.
- vi) Lagen (1997:323) om statlig förmögenhetsskatt.

Artikel 2 punkt 1 b:

- iv) Begravningslagen (1990:1144), lagen (1999:291) om avgift till registrerat trossamfund.
- v) Lagen (1994:1920) om allmän löneavgift, lagen (1994:1744) om allmän pensionsavgift, socialavgiftslagen (2000:980).
- vi) A. Lagen (1941:416) om arvsskatt och gåvoskatt.
B. Lagen (1984:1052) om statlig fastighetsskatt, lagen (1984:404) om stämpelskatt vid inskrivningsmyndigheter.
C. Mervärdesskattelagen (1994:200).
D. Lagen (1972:266) om skatt på annonser och reklam, lagen (1972:820) om skatt på spel, bilskrotninglagen (1975:343), lagen (1984:409) om skatt på gödselmedel, lagen (1984:410) om skatt på bekämpningsmedel, lagen (1990:613) om miljöavgift på utsläpp av kväveoxider vid energiproduktion, lagen (1990:1427) om särskild premieskatt för grupplivförsäkring, m.m., lagen (1991:1482) om lotteriskatt, lagen (1991:1483) om skatt på vinstsparande m.m., lagen (1994:1563) om tobaksskatt, lagen (1994:1564) om alkoholskatt, lagen (1994:1776) om skatt på energi, lagen (1995:1667) om skatt på naturgrus, lagen (1998:506) om punktskattekontroll av transporter m.m. av alkoholvaror, tobaksvaror och mineraloljeprodukter, lagen (1999:673) om skatt på avfall, lagen (2000:466) om skatt på termisk effekt i kärnkraftsreaktorer.
E. Lagen (1976:339) om saluvagnsskatt, fordonsskattelagen (1988:327), lagen (1997:1137) om vägavgift för vissa tunga fordon.
G. Lagen (1972:435) om överlastavgift, lagen (2014:52) om infrastrukturavgifter på väg, i fråga om avgifter på allmän väg, *samt lagen (2004:629) om trängselskatt.*

Denna lag träder i kraft den dag som regeringen bestämmer.

5 Lagrådets yttrande

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2014-08-27

Närvarande: F.d. justitierådet Leif Thorsson samt justitieråden Gudmund Toijer och Olle Stenman.

Trängselskatt för utländska fordon och vissa andra trängselskattefrågor

Enligt en lagrafsremiss den 21 augusti 2014 (Finansdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i lagen (2004:629) om trängselskatt,

2. lag om ändring i lagen (1990:313) om Europaråds- och OECD-konventionen om ömsesidig handräckning i skatteärenden.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av kammarrättsassessorn Johan Lindqvist.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Förslaget till lag om ändring i lagen om trängselskatt

18 a §

Paragrafens innebörd kan förtydligas om andra och tredje styckena dels kastas om, dels formuleras så:

I den totala skulden ska inte räknas in

1. skatt eller avgift som en tidigare ägare av bilen är skyldig att betala och som har beslutats efter ägarbytet,
2. skatt eller avgift för vilken anstånd med betalningen gäller.

Användningsförbudet gäller till dess den totala skuld som har lett till förbudet har betalats.

Övrigt lagförslag

Lagrådet lämnar förslaget utan erinran.

Bilaga 12

Mervärdesskatt avseende dentaltekniska produkter och tjänster

Bilaga till avsnitt 6.44

Bilaga 12

Mervärdesskatt avseende dentaltekniska produkter och tjänster

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning av Promemorian om vissa skattefrågor.....	5
2	Lagförslag i Promemorian om vissa skattefrågor i nu relevant del	6
	Förslag till lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200)	6
3	Förteckning över remissinstanser	7
4	Lagförslag i lagrådsremissen Vissa skattefrågor inför budgetpropositionen för 2015 i nu relevanta delar.....	8
5	Lagrådets yttrande.....	9

1 Sammanfattning av Promemorian om vissa skattefrågor

I promemorian föreslås bl.a. en förändring av undantaget från mervärdesskatt för dentaltekniska produkter och tjänster i mervärdesskattelagen (1994:200), som innebär att det svenska mervärdesskattesystemet ytterligare anpassas till EU-rätten.

2 Lagförslag i Promemorian om vissa skattefrågor i nu relevant del

Förslag till lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200)

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 4 § mervärdesskattelagen (1994:200)¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

4 §

Från skatteplikt undantas omsättning av tjänster som utgör sjukvård, tandvård eller social omsorg samt tjänster av annat slag och varor som den som tillhandahåller vården eller omsorgen omsätter som ett led i denna.

Undantaget omfattar även

– kontroller och analyser av prov som tagits som ett led i sjukvården eller tandvården, och

– omsättning av dentaltekniska produkter och av tjänster som avser sådana produkter, när produkten eller tjänsten tillhandahålls av tandläkare, dentaltekniker eller den för vars bruk produkten är avsedd.

– omsättning av dentaltekniska produkter och av tjänster som avser sådana produkter, när produkten eller tjänsten tillhandahålls av tandläkare eller dentaltekniker.

Undantaget gäller inte omsättning av glasögon eller andra synhjälpmedel även om varorna omsätts som ett led i tillhandahållandet av sjukvård.

Undantaget gäller inte omsättning av varor när de omsätts av apotekare eller receptarier. Beträffande omsättning av läkemedel som lämnas ut enligt recept eller säljs till sjukhus finns särskilda bestämmelser i 23 § 2.

Undantaget gäller inte vid vård av djur.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2014.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för mervärdesskatt som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

¹ Lagen om omtryckt 2000:500.

3 Förteckning över remissinstanser

Svea hovrätt, Malmö tingsrätt, Kammarrätten i Jönköping, Förvaltningsrätten i Uppsala, Kommerskollegium, Tullverket, Finansinspektionen, Skatteverket, Kronofogdemyndigheten, Juridiska fakulteten vid Stockholms universitet, Naturvårdsverket, Transportstyrelsen, Konkurrensverket, Statens energimyndighet, Tillväxtverket, FAR, Företagarna, Lantmännen, Motorbranschens riksförbund, Näringslivets skattedelegation, SAS, Stiftelser i samverkan, Svensk Inkasso, Svenska Bankföringen, Svenska Flygbranschen, Svenska Petroleum & Biodrivmedel Institutet, Svenskt Näringsliv, Sveriges advokatsamfund, Sveriges kommuner och landsting, Sveriges Tandteknikerförbund, Föreningen Svensk Dentalhandel och BIL Sweden.

Länsstyrelsen i Stockholms län Regelrådet och Stiftelsen TCO:s internationella stipendiefond till statsminister Olof Palmes minne har avstått från att yttra sig.

Stiftelsen Norrlandsfonden, Stiftelsen Industrifonden, Folk tandvården, Företagarförbundet, Malmö Aviation, Perstorp Bioproducts AB, SEKAB Biofuels & Chemicals AB, Skattebetalarnas förening, Stiftelsen Dag Hammarskjölds minnesfond, Stiftelsen Konung Carl XVI Gustafs 50-årsfond, Stiftelsen Olof Palmes minnesfond för internationell förståelse och gemensam säkerhet, Stiftelsen svenska bibelsällskapets bibelfond, Svensk handel, Svenska Fondhandlarföringen, Svenskt Flyg, Sveriges export- och investeringsråd, Sveriges standardiseringsråd, Sveriges Tandläkarförbund, Swedavia AB har inte avhört.

4 Lagförslag i lagrådsremissen Vissa skattefrågor inför budgetpropositionen för 2015 i nu relevanta delar

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 4 § mervärdesskattelagen (1994:200)¹ ska ha följande lydelse

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

4 §

Från skatteplikt undantas omsättning av tjänster som utgör sjukvård, tandvård eller social omsorg samt tjänster av annat slag och varor som den som tillhandahåller vården eller omsorgen omsätter som ett led i denna.

Undantaget omfattar även

– kontroller och analyser av prov som tagits som ett led i sjukvården eller tandvården, och

– omsättning av dentaltekniska produkter och av tjänster som avser sådana produkter, när produkten eller tjänsten tillhandahålls tandläkare, *dentaltekniker eller den för vars bruk produkten är avsedd.*

– omsättning av dentaltekniska produkter och av tjänster som avser sådana produkter, när produkten eller tjänsten tillhandahålls *av* tandläkare *eller tandtekniker.*

Undantaget gäller inte omsättning av glasögon eller andra synhjälpmedel även om varorna omsätts som ett led i tillhandahållandet av sjukvård.

Undantaget gäller inte omsättning av varor när de omsätts av apotekare eller receptarier. Beträffande omsättning av läkemedel som lämnas ut enligt recept eller säljs till sjukhus finns särskilda bestämmelser i 23 § 2.

Undantaget gäller inte vid vård av djur.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för mervärdesskatt som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

¹ Lagen omtryckt 2000:500.

5 Lagrådets yttrande

Utdrag ur protokoll vid sammanträde
2014-06-11

Närvarande: F.d. justitieråden Susanne Billum och Severin Blomstrand samt justitierådet Kristina Ståhl.

Vissa skattefrågor inför budgetpropositionen för 2015

Enligt en lagrådsremiss den 28 maj 2014 (Finansdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200),
2. lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229),
3. lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244).

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av rättssakkunniga Johanna Mihaic och Johan Lindqvist.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Förslaget till lag om ändring i mervärdesskattelagen

3 kap. 4 §

I paragrafen finns bestämmelser om undantag från skatteplikt. I lagrådsremissen föreslås att bestämmelsen om omsättning av dentaltekniska produkter och av tjänster som avser sådana produkter ändras så att den bättre överensstämmer med motsvarande bestämmelse i mervärdesskattedirektivet (2006/112/EG). Ändringen innebär att undantaget från skatteplikt ska gälla endast när sådana produkter och tjänster tillhandahålls av tandläkare eller tandtekniker. Däremot ska det inte längre ha någon betydelse vem som förvärvar varan eller tjänsten.

I remissen föreslås att "dentaltekniker" ändras till "tandtekniker". Någon ändring föreslås däremot inte när det gäller uttrycket "dentaltekniska produkter". I direktivet används uttrycket "tandproteser" ("dental prostheses" i den engelska och "prothèses dentaires" i den franska språkversionen). Den svenska

bestämmelsen ska tolkas i enlighet med direktivet och "dentaltekniska produkter" ska därmed ha samma innebörd som direktivets "tandproteser". I det fortsatta lagstiftningsarbetet bör utvecklas vilka överväganden som ligger bakom valet av den svenska terminologin.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Lagrådet noterar att lagändringarna föreslås träda i kraft redan den 1 januari 2015. Det gäller även sloandet av reglerna om mervärdesskattegrupper. Med hänsyn till när riksdagsbeslut i frågan kan väntas ifrågasätter Lagrådet om den föreslagna tidpunkten ger berörda företag tillräckligt med tid för anpassning.

Övriga lagförslag

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

Bilaga 13

Ersättning för höga sjuklönekostnader

Bilaga till avsnitt 7.4

Bilaga 13

Ersättning för höga sjuklönekostnader

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning av promemorian Ersättning för höga sjuklönekostnader.....	5
2	Promemorians lagförslag	6
3	Förteckning över remissinstanserna	14
4	Lagrådsremissens lagförslag.....	15
5	Lagrådets yttrande.....	21

1 Sammanfattning av promemorian Ersättning för höga sjuklönekostnader

I promemorian föreslås att det nuvarande högkostnadsskyddet för sjuklönekostnader ersätts av en ny ersättning för höga sjuklönekostnader. Förslaget innebär att en arbetsgivare kommer att få kompensation för den del av sjuklönekostnaden som överstiger en viss andel av arbetsgivarens totala lönekostnad. Ersättning ska kunna lämnas med högst 250 000 kronor per arbetsgivare och år. Förslaget omfattar de arbetsgivare som lämnar arbetsgivardeklaration. Syftet med ersättningen är att minska den börda arbetsgivarnas sjuklönekostnader kan utgöra. Det är särskilt de små företagen med höga sjuklönekostnader som ska avlastas denna börda.

I promemorian föreslås även att en arbetsgivare ska lämna uppgift till Skatteverket om sin bruttokostnad för sjuklön, enligt lagen (1991:1047) om sjuklön, i samband med den månadsvisa arbetsgivardeklarationen. På grundval av denna uppgift ska Försäkringskassan en gång om året pröva rätten till och besluta ersättning för höga sjuklönekostnader. Ersättningen ska tillgodoföras arbetsgivaren genom kreditering på dennes skattekonto. Förslaget syftar till att säkra ett högt nyttjande av den nya ersättningen samt att minska den administrativa börda som i dag faller på arbetsgivare som söker ersättning från högkostnadsskyddet.

Bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 2015.

2 Promemorians lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (1991:1047) om sjuklön

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1991:1047) om sjuklön dels att 16, 17, 17 a, 26 och 28 §§ ska ha följande lydelse, dels att det i lagen ska införas tre nya paragrafer, 17 b – 17 d §§, av följande lydelse

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

16 §¹

En arbetsgivare hos vilken ett beslut enligt 13 § gäller har rätt till ersättning av Försäkringskassan för de kostnader för sjuklön som *han* har haft för arbetstagaren enligt denna lag.

En arbetsgivare hos vilken ett beslut enligt 13 § gäller har rätt till ersättning av Försäkringskassan för de kostnader för sjuklön som arbetsgivaren har haft för arbetstagaren enligt denna lag. *Ersättningen ska minskas med det belopp Försäkringskassan har beviljat enligt 17 eller 17 d § för samma kalenderår.*

Utbetalning görs av Försäkringskassan efter skriftlig ansökan av arbetsgivaren.

Ersättning får inte lämnas för längre tid tillbaka än tolv månader före ansökningsmånaden.

17 §²

En arbetsgivare vars kostnader för sjuklön enligt 6 §, inklusive därpå belöpande avgifter och skatt, under ett kalenderår överstiger *två och en halv gånger den beräknade genomsnittliga årliga sjuklönekostnaden för samtliga arbetsgivare* erhåller efter ansökan ersättning från Försäkringskassan för överskjutande del av sjuklönekostnaden, dock med den begränsning som följer av 17 a § första stycket.

En arbetsgivare vars kostnader för sjuklön enligt 6 §, inklusive därpå belöpande avgifter och skatt, under ett kalenderår överstiger *en viss del av dennes totala lönekostnader, inklusive därpå belöpande avgifter och skatter* får med den begränsning som följer av 17 a § första stycket ersättning med högst 250 000 kronor för överskjutande del av sjuklönekostnaden enligt följande. Ersättning för sjuklönekostnaden lämnas till den del kostnaden överstiger

0,5 procent av den totala lönekostnaden om arbetsgivarens lönekostnad uppgår till högst 3 miljoner

¹ Senaste lydelse 2010:1248.

² Senaste lydelse 2010:422.

kronor årligen,

0,9 procent av den totala löne-
kostnaden om arbetsgivarens löne-
kostnad överstiger 3 men inte
6 miljoner kronor årligen,

1,2 procent av den totala löne-
kostnaden om arbetsgivarens löne-
kostnad överstiger 6 men inte
12 miljoner kronor årligen,

1,3 procent av den totala
lönekostnaden om arbetsgivarens löne-
kostnad överstiger 12 men inte
20 miljoner kronor årligen, och

1,5 procent av den totala löne-
kostnaden om arbetsgivarens löne-
kostnad överstiger 20 miljoner kronor
årligen.

Med avgifter och skatt enligt första stycket avses avgifter enligt socialavgiftslagen (2000:980) och lagen (1994:1920) om allmän löneavgift samt skatt enligt lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvs-
inkomster.

17 a §³

Ersättning enligt 17 § lämnas inte för arbetsgivarens kostnader för sjuklön till arbetstagare för vilka beslut enligt 13 § gäller.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om villkor för rätten till ersättning för sjuklönekostnader enligt 17 §.

Ersättning enligt 17 § ska minskas med det belopp Försäkringskassan har beviljat enligt 16 § för samma kalenderår.

17 b §⁴

En arbetsgivare ska i samband med sådan arbetsgivardeklaration som avses i 26 kap. 3 § skatteförfarandelagen (2011:1244) lämna uppgift om sin kostnad för sjuklön enligt 6 § inklusive avgifter och skatt enligt 17 § andra stycket.

Försäkringskassan ska fatta beslut om ersättning för kostnader för sjuklön enligt 17 § efter kalenderårets utgång och beräkna ersättningens storlek med ledning av uppgifter från Skatteverket.

En arbetsgivare som har lämnat uppgift om sin kostnad för sjuklön enligt första stycket är skyldig att på begäran lämna Försäkringskassan de

³ Senaste lydelse 2010:421.

⁴ Tidigare 17 b § upphävd genom 2004:1240.

handlingar och uppgifter som Försäkringskassan behöver för att kunna pröva rätten till ersättning. Om arbetsgivaren inte uppfyller begäran kan ärendet ändå komma att avgöras.

17 c §

Beslut om ersättning enligt 17 § får fattas genom automatiserad behandling av Försäkringskassan när skälen för beslutet får utelämnas enligt 20 § första stycket 1 förvaltningslagen (1986:223).

Efter att Försäkringskassan har beviljat ersättning enligt 17 § ska Försäkringskassan, utan hinder av sekretess, lämna Skatteverket de uppgifter som behövs för kreditering på arbetsgivarens skattekonto. Uppgifterna ska lämnas på medium för automatiserad behandling. Ersättningen ska tillgodoföras enligt lagen (2014:000) om kreditering på skattekonto av ersättning för sjuklönekostnader.

17 d §

Försäkringskassan beslutar om förskott på ersättning enligt 17 § efter ansökan av en arbetsgivare. Bestämmelserna i 17 c § andra stycket ska tillämpas på motsvarande sätt på förskott.

26 §⁵

I fråga om Försäkringskassans handläggning av ärenden enligt 10, 11, 13, 14, 16, 17 och 20 §§ samt 24 § andra stycket och 27 § andra stycket tillämpas följande föreskrifter i socialförsäkringsbalken:

- 107 kap. 9 och 10 §§ om förbud mot utmätning och överlåtelse,
- 107 kap. 12 § om preskription,
- 108 kap. 2, 11 och 22 §§ om återbetalningsskyldighet,
- 108 kap. 15, 16, 19 och 21 §§ om ränta,
- 110 kap. 13 § och 31 § första stycket samt 115 kap. 4 § om skyldighet att lämna uppgifter,
- 110 kap. 14 § 1 och 2 om utredningsåtgärder,
- 110 kap. 39 och 42 §§ om undantag från sekretess,

I fråga om Försäkringskassans handläggning av ärenden enligt 10, 11, 13, 14, 16, 17, 17 d och 20 §§ samt 24 § andra stycket och 27 § andra stycket tillämpas följande föreskrifter i socialförsäkringsbalken:

⁵ Senaste lydelse 2010:1248.

- 110 kap. 52 § första stycket 2 och andra stycket samt 53 § om indragning eller nedsättning av ersättning,
- 112 kap. 2 och 3 §§ samt 108 kap. 10 § om interimistiska beslut.

28 §⁶

De föreskrifter om omprövning och ändring av Försäkringskassans beslut som finns i 113 kap. 3–9 §§ socialförsäkringsbalken ska tillämpas på motsvarande sätt i fråga om

– beslut enligt 10 eller 13 §, 14 § andra meningen, 16, 17 eller 20 § eller 24 § andra stycket, samt – beslut att inte avge yttrande enligt 27 § andra stycket.	– beslut enligt 10 eller 13 §, 14 § andra meningen, 16, 17, 17 d eller 20 § eller 24 § andra stycket, samt

Vidare ska föreskrifterna i 113 kap. 10–17, 19, 20 och 21 §§ socialförsäkringsbalken om överklagande av Försäkringskassans eller domstols beslut tillämpas på motsvarande sätt i fråga om beslut enligt 10 § första stycket 2, 13 §, 14 § andra meningen, 16, 17 eller 20 § eller 24 § andra stycket.

Vidare ska föreskrifterna i 113 kap. 10–17, 19, 20 och 21 §§ socialförsäkringsbalken om överklagande av Försäkringskassans eller domstols beslut tillämpas på motsvarande sätt i fråga om beslut enligt 10 § första stycket 2, 13 §, 14 § andra meningen, 16, 17, 17 d eller 20 § eller 24 § andra stycket.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.
 2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för sjuklönekostnader för tid före ikraftträdandet.

⁶ Senaste lydelse 2013:93.

Förslag till lag om kreditering på skattekonto av ersättning för sjuklönekostnader

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Ersättning för kostnader för sjuklön enligt 17 eller 17 d § lagen (1991:1071) om sjuklön ska tillgodoföras arbetsgivaren genom kreditering på sådant skattekonto som avses i 61 kap. 1 § skatteförfarandelagen (2011:1244).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.

Förslag till lag om ändring i lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 1 och 4 §§ samt 2 kap. 2 och 3 §§ lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

1 §²

Denna lag tillämpas vid behandling av personuppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet och i verkets handläggning enligt lagen (2007:324) om Skatteverkets hantering av vissa borgenärsuppgifter *och* lagen (2013:948) om stöd vid korttidsarbete, om behandlingen är helt eller delvis automatiserad eller om uppgifterna ingår i eller är avsedda att ingå i en strukturerad samling av personuppgifter som är tillgängliga för sökning eller sammanställning enligt särskilda kriterier.

Denna lag tillämpas vid behandling av personuppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet och i verkets handläggning enligt lagen (2007:324) om Skatteverkets hantering av vissa borgenärsuppgifter, lagen (2013:948) om stöd vid korttidsarbete *och lagen (1991:1047) om sjuklön*, om behandlingen är helt eller delvis automatiserad eller om uppgifterna ingår i eller är avsedda att ingå i en strukturerad samling av personuppgifter som är tillgängliga för sökning eller sammanställning enligt särskilda kriterier.

Bestämmelserna i 4–6 och 8 §§ samt 2 kap. gäller även vid behandling av uppgifter om juridiska personer och avlidna.

4 §³

Uppgifter får behandlas för tillhandahållande av information som behövs hos Skatteverket för

1. fastställande av underlag för samt bestämmande, redovisning, betalning och återbetalning av skatter och avgifter,
2. bestämmande av pensionsgrundande inkomst,
3. fastighetstaxering,
4. revision och annan analys- eller kontrollverksamhet,
5. tillsyn samt lämplighets- och tillståndsprövning och annan liknande prövning,
6. handläggning
 - a) enligt lagen (2007:324) om Skatteverkets hantering av vissa borgenärsuppgifter och
 - b) av andra frågor om ansvar för någon annans skatter och avgifter,
7. fullgörande av ett åliggande som följer av ett för Sverige bindande internationellt åtagande,
8. verksamheten med bouppteckningar och dödsboanmälningar enligt ärvdabalken,

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 2003:670.

² Senaste lydelse 2013:963.

³ Senaste lydelse 2013:645.

9. hantering av underrättelser från arbetsgivare om anställning av utlänningar som avses i lagen (2013:644) om rätt till lön och annan ersättning för arbete utfört av en utlänning som inte har rätt att vistas i Sverige, *och*

10. tillsyn, kontroll, uppföljning och planering av verksamheten.

9. hantering av underrättelser från arbetsgivare om anställning av utlänningar som avses i lagen (2013:644) om rätt till lön och annan ersättning för arbete utfört av en utlänning som inte har rätt att vistas i Sverige,

10. *hantering av uppgifter om sjuklönekostnad, och*

11. tillsyn, kontroll, uppföljning och planering av verksamheten.

Uppgifter som får behandlas enligt första stycket får även behandlas för tillhandahållande av information som behövs i Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet enligt lagen (1997:1024) om Skatteverkets medverkan i brottsutredningar.

2 kap.

2 §⁴

I databasen får uppgifter behandlas om personer som omfattas av verksamhet enligt 1 kap. 4 § 1–9. Uppgifter om andra personer får behandlas om det behövs för handläggningen av ett ärende.

I databasen får uppgifter behandlas om personer som omfattas av verksamhet enligt 1 kap. 4 § 1–10. Uppgifter om andra personer får behandlas om det behövs för handläggningen av ett ärende.

3 §⁵

För de ändamål som anges i 1 kap. 4 § får följande uppgifter behandlas i databasen:

1. en fysisk persons identitet, medborgarskap, bosättning och familjeförhållanden,
2. en juridisk persons identitet, säte, ägarförhållanden samt firmatecknare och andra företrädare,
3. registrering för skatter och avgifter,
4. underlag för fastställande av skatter och avgifter,
5. bestämmande av skatter och avgifter,
6. underlag för fastighetstaxering,
7. revision och annan kontroll av skatter och avgifter,
8. uppgifter som behövs för handläggning enligt lagen (2007:324) om Skatteverkets hantering av vissa borgenärsuppgifter,
9. avgiftsskyldighet till ett registrerat trossamfund och medlemskap i fackförening,
10. yrkanden och grunder i ett ärende,
11. beslut, betalning, redovisning och övriga åtgärder i ett ärende,
12. uppgifter som behövs i verksamheten med bouppteckningar och dödsboanmälningar enligt ärvdabalken,
13. uppgifter som behövs vid hantering av underrättelser från

⁴ Senaste lydelse 2013:645.

⁵ Senaste lydelse 2013:963.

arbetsgivare om anställning av utlänningar som avses i lagen (2013:644) om rätt till lön och annan ersättning för arbete utfört av en utlänning som inte har rätt att vistas i Sverige, *och*

14. uppgifter som behövs för handläggning enligt lagen (2013:948) om stöd vid korttidsarbete.

arbetsgivare om anställning av utlänningar som avses i lagen (2013:644) om rätt till lön och annan ersättning för arbete utfört av en utlänning som inte har rätt att vistas i Sverige,

14. uppgifter som behövs för handläggning enligt lagen (2013:948) om stöd vid korttidsarbete, *och*

15. uppgifter om sjuklönekostnad.

I databasen får även andra uppgifter behandlas som behövs för fullgörande av ett åliggande som följer av ett för Sverige bindande internationellt åtagande.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om vilka uppgifter som får behandlas i databasen enligt första stycket.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.

3 Förteckning över remissinstanserna

Följande remissinstanser har yttrat sig: Kammarrätten i Göteborg, Förvaltningsrätten i Uppsala, Justitieombudsmannen, Domstolsverket, Arbetsdomstolen, Försäkringskassan, Inspektionen för socialförsäkringen, Kronofogdemyndigheten, Skatteverket, Arbetsmiljöverket, Tillväxtverket, Arbetsgivarverket, Regelrådet (N2008:05), Datainspektionen, Statskontoret, Statistiska Centralbyrån, Konkurrensverket, Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser, Medlingsinstitutet, Brottsförebyggande rådet, Parlamentariska Socialförsäkringsutredningen (S 2010:04), Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering, Sveriges Kommuner och Landsting, Föreningen Svenskt Näringsliv, Företagarna, Tjänstemännens centralorganisation, Sveriges akademikers centralorganisation, Landsorganisationen i Sverige, Almega AB och Lantbrukarnas Riksförbund.

Följande remissinstanser har avstått från att yttra sig: Näringslivets regelnämnd NNR och FöretagarFörbundet.

Yttrande har också inkommit från: Akademikerförbundet SSR.

4 Lagrådsremissens lagförslag

Lagtext

Regeringen har följande förslag till lagtext.

Förslag till lag om ändring i lagen (1991:1047) om sjuklön

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1991:1047) om sjuklön
dels att 17, 17 a, 26 och 28 §§ ska ha följande lydelse,
dels att det ska införas tre nya paragrafer, 17 b–17 d §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

En arbetsgivare vars kostnader för sjuklön enligt 6 §, inklusive därpå belöpande avgifter och skatt, under ett kalenderår överstiger *två och en halv gånger den beräknade genomsnittliga årliga sjuklönekostnaden för samtliga arbetsgivare erhåller efter ansökan ersättning från Försäkringskassan för överskjutande del av sjuklönekostnaden, dock med den begränsning som följer av 17 a § första stycket.*

Föreslagen lydelse

17 §¹

En arbetsgivare vars kostnader för sjuklön enligt 6 §, inklusive därpå belöpande avgifter och skatt, under ett kalenderår överstiger *en viss del av dennes totala lönekostnader, inklusive därpå belöpande avgifter och skatt får*, med den begränsning som följer av 17 a § första stycket, *ersättning med högst 250 000 kronor för överskjutande del av sjuklönekostnaden enligt följande. Ersättning för sjuklönekostnaden lämnas till den del kostnaden överstiger*

- 0,5 procent av den totala lönekostnaden om arbetsgivarens lönekostnad uppgår till högst 3 miljoner kronor årligen,
- 0,9 procent av den totala lönekostnaden om arbetsgivarens lönekostnad överstiger 3 men inte 6 miljoner kronor årligen,
- 1,2 procent av den totala lönekostnaden om arbetsgivarens lönekostnad överstiger 6 men inte 12 miljoner kronor årligen,
- 1,3 procent av den totala lönekostnaden om arbetsgivarens lönekostnad överstiger 12 men inte 20 miljoner kronor årligen, och
- 1,5 procent av den totala lönekostnaden om arbetsgivarens lönekostnad överstiger 20 miljoner kronor årligen.

Med avgifter och skatt enligt första stycket avses avgifter enligt socialavgiftslagen (2000:980) och lagen (1994:1920) om allmän löneavgift samt skatt enligt lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster.

¹ Senaste lydelse 2010:422.

17 a §²

Ersättning enligt 17 § lämnas inte för arbetsgivarens kostnader för sjuklön till arbetstagare för vilka beslut enligt 13 § gäller.

Ersättning enligt 17 § ska minska med det belopp Försäkringskassan har betalat ut till en arbetsgivare enligt 16 §, om utbetalningen har gjorts under det kalenderår som ersättningen enligt 17 § avser.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om villkor för rätten till ersättning för sjuklönekostnader enligt 17 §.

17 b §³

En arbetsgivare ska i samband med sådan arbetsgivardeklaration som avses i 26 kap. 3 § skatteförfarandelagen (2011:1244) lämna uppgift om sin kostnad för sjuklön enligt 6 § inklusive avgifter och skatt enligt 17 § andra stycket.

Försäkringskassan ska fatta beslut om ersättning för kostnader för sjuklön enligt 17 § efter kalenderårets utgång och beräkna ersättningens storlek med ledning av uppgifter från Skatteverket.

En arbetsgivare som har lämnat uppgift om sin kostnad för sjuklön enligt första stycket är skyldig att på begäran lämna Försäkringskassan de handlingar och uppgifter som Försäkringskassan behöver för att kunna pröva rätten till ersättning. Om arbetsgivaren inte uppfyller begäran, kan ärendet ändå komma att avgöras.

17 c §

När Försäkringskassan har beviljat ersättning enligt 17 § ska Försäkringskassan, oavsett om det föreligger sekretess, lämna Skatteverket de uppgifter som behövs för kreditering på arbetsgivarens skattekonto. Uppgifterna får lämnas på medium för automatiserad behandling. Ersättningen ska tillgodoföras enligt lagen (2014:000) om kreditering på skattekonto av ersättning för sjuklönekostnader.

17 d §

Försäkringskassan beslutar om förskott på ersättning enligt 17 § efter ansökan av en arbetsgivare. Bestämmelserna i 17 c § ska tillämpas på motsvarande sätt på förskott.

² Senaste lydelse 2010:421.

³ Tidigare 17 b § upphävd genom 2004:1240.

26 §⁴

I fråga om Försäkringskassans handläggning av ärenden enligt 10, 11, 13, 14, 16, 17 och 20 §§ samt 24 § andra stycket och 27 § andra stycket tillämpas följande föreskrifter i socialförsäkringsbalken:

- 107 kap. 9 och 10 §§ om förbud mot utmätning och överlåtelse,
- 107 kap. 12 § om preskription,
- 108 kap. 2, 11 och 22 §§ om återbetalningsskyldighet,
- 108 kap. 15, 16, 19 och 21 §§ om ränta,
- 110 kap. 13 § och 31 § första stycket samt 115 kap. 4 § om skyldighet att lämna uppgifter,
- 110 kap. 14 § 1 och 2 om utredningsåtgärder,
- 110 kap. 39 och 42 §§ om undantag från sekretess,
- 110 kap. 52 § första stycket 2 och andra stycket samt 53 § om indragning eller nedsättning av ersättning,
- 112 kap. 2 och 3 §§ samt 108 kap. 10 § om interimistiska beslut.

28 §⁵

De föreskrifter om omprövning och ändring av Försäkringskassans beslut som finns i 113 kap 3–9 §§ socialförsäkringsbalken ska tillämpas på motsvarande sätt i fråga om

- beslut enligt 10 eller 13 §, 14 § andra meningen, 16, 17 eller 20 § eller 24 § andra stycket, samt
- beslut att inte avge yttrande enligt 27 § andra stycket.

Vidare ska föreskrifterna i 113 kap. 10–17, 19, 20 och 21 §§ socialförsäkringsbalken om överklagande av Försäkringskassans eller domstols beslut tillämpas på motsvarande sätt i fråga om beslut enligt 10 § första stycket 2, 13 §, 14 § andra meningen, 16, 17 eller 20 § eller 24 § andra stycket.

I fråga om Försäkringskassans handläggning av ärenden enligt 10, 11, 13, 14, 16, 17, 17 *d* och 20 §§ samt 24 § andra stycket och 27 § andra stycket tillämpas följande föreskrifter i socialförsäkringsbalken:

- beslut enligt 10 eller 13 §, 14 § andra meningen, 16, 17, 17 *d* eller 20 § eller 24 § andra stycket, samt
- beslut att inte avge yttrande enligt 27 § andra stycket.

Vidare ska föreskrifterna i 113 kap. 10–17, 19, 20 och 21 §§ socialförsäkringsbalken om överklagande av Försäkringskassans eller domstols beslut tillämpas på motsvarande sätt i fråga om beslut enligt 10 § första stycket 2, 13 §, 14 § andra meningen, 16, 17, 17 *d* eller 20 § eller 24 § andra stycket.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.

2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för sjuklönekostnader för tid före ikraftträdandet.

⁴ Senaste lydelse 2010:1248.

⁵ Senaste lydelse 2013:93.

Förslag till lag om kreditering på skattekonto av ersättning för sjuklönekostnader

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Ersättning för kostnader för sjuklön enligt 17 eller 17 d § lagen (1991:1047) om sjuklön ska tillgodoföras arbetsgivaren genom kreditering på sådant skattekonto som avses i 61 kap. 1 § skatteförfarandelagen (2011:1244).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.

Förslag till lag om ändring i lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 1 och 4 §§ samt 2 kap. 2 och 3 §§ lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap. 1 §²

Denna lag tillämpas vid behandling av personuppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet och i verkets handläggning enligt lagen (2007:324) om Skatteverkets hantering av vissa borgenärsuppgifter *och* lagen (2013:948) om stöd vid korttidsarbete, om behandlingen är helt eller delvis automatiserad eller om uppgifterna ingår i eller är avsedda att ingå i en strukturerad samling av personuppgifter som är tillgängliga för sökning eller sammanställning enligt särskilda kriterier.

Bestämmelserna i 4–6 och 8 §§ samt 2 kap. gäller även vid behandling av uppgifter om juridiska personer och avlidna.

4 §³

Uppgifter får behandlas för tillhandahållande av information som behövs hos Skatteverket för

1. fastställande av underlag för samt bestämmande, redovisning, betalning och återbetalning av skatter och avgifter,

2. bestämmande av pensionsgrundande inkomst,

3. fastighetstaxering,

4. revision och annan analys- eller kontrollverksamhet,

5. tillsyn samt lämplighets- och tillståndsprövning och annan liknande prövning,

6. handläggning

a) enligt lagen (2007:324) om Skatteverkets hantering av vissa borgenärsuppgifter och

b) av andra frågor om ansvar för någon annans skatter och avgifter,

7. fullgörande av ett åliggande som följer av ett för Sverige bindande internationellt åtagande,

8. verksamheten med bouppteckningar och dödsboanmälningar enligt ärvdabalken,

9. hantering av underrättelser från arbetsgivare om anställning av utlänningar som avses i lagen (2013:644) om rätt till lön och annan ersättning för arbete utfört av en utlänning som inte har rätt att vistas i Sverige, *och*

10. tillsyn, kontroll, uppföljning och planering av verksamheten.

Denna lag tillämpas vid behandling av personuppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet och i verkets handläggning enligt lagen (2007:324) om Skatteverkets hantering av vissa borgenärsuppgifter, lagen (2013:948) om stöd vid korttidsarbete *och* lagen (1991:1047) om *sjuklön*, om behandlingen är helt eller delvis automatiserad eller om uppgifterna ingår i eller är avsedda att ingå i en strukturerad samling av personuppgifter som är tillgängliga för sökning eller sammanställning enligt särskilda kriterier.

9. hantering av underrättelser från arbetsgivare om anställning av utlänningar som avses i lagen (2013:644) om rätt till lön och annan ersättning för arbete utfört av en utlänning som inte har rätt att vistas i Sverige,

10. *hantering av uppgifter om sjuklönekostnad, och*

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 2003:670.

² Senaste lydelse 2013:963.

³ Senaste lydelse 2013:645.

11. tillsyn, kontroll, uppföljning och planering av verksamheten.

Uppgifter som får behandlas enligt första stycket får även behandlas för tillhandahållande av information som behövs i Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet enligt lagen (1997:1024) om Skatteverkets medverkan i brottsutredningar.

2 kap.

2 §⁴

I databasen får uppgifter behandlas om personer som omfattas av verksamhet enligt 1 kap. 4 § 1–9. Uppgifter om andra personer får behandlas om det behövs för handläggningen av ett ärende.

I databasen får uppgifter behandlas om personer som omfattas av verksamhet enligt 1 kap. 4 § 1–10. Uppgifter om andra personer får behandlas om det behövs för handläggningen av ett ärende.

3 §⁵

För de ändamål som anges i 1 kap. 4 § får följande uppgifter behandlas i databasen:

1. en fysisk persons identitet, medborgarskap, bosättning och familjeförhållanden,
2. en juridisk persons identitet, säte, ägarförhållanden samt firmatecknare och andra företrädare,
3. registrering för skatter och avgifter,
4. underlag för fastställande av skatter och avgifter,
5. bestämmande av skatter och avgifter,
6. underlag för fastighetstaxering,
7. revision och annan kontroll av skatter och avgifter,
8. uppgifter som behövs för handläggning enligt lagen (2007:324) om Skatteverkets hantering av vissa borgenärsuppgifter,
9. avgiftsskyldighet till ett registrerat trossamfund och medlemskap i fackförening,
10. yrkanden och grunder i ett ärende,
11. beslut, betalning, redovisning och övriga åtgärder i ett ärende,
12. uppgifter som behövs i verksamheten med bouppteckningar och dödsboanmälningar enligt ärvdabalken,
13. uppgifter som behövs vid hantering av underrättelser från arbetsgivare om anställning av utlänningar som avses i lagen (2013:644) om rätt till lön och annan ersättning för arbete utfört av en utlänning som inte har rätt att vistas i Sverige, *och*
14. uppgifter som behövs för handläggning enligt lagen (2013:948) om stöd vid korttidsarbete.

13. uppgifter som behövs vid hantering av underrättelser från arbetsgivare om anställning av utlänningar som avses i lagen (2013:644) om rätt till lön och annan ersättning för arbete utfört av en utlänning som inte har rätt att vistas i Sverige,

14. uppgifter som behövs för handläggning enligt lagen (2013:948) om stöd vid korttidsarbete, *och*

15. uppgifter som behövs för handläggning enligt lagen (1991:1047) om sjuklön.

I databasen får även andra uppgifter behandlas som behövs för fullgörande av ett åliggande som följer av ett för Sverige bindande internationellt åtagande.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om vilka uppgifter som får behandlas i databasen enligt första stycket.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.

⁴ Senaste lydelse 2013:645.

⁵ Senaste lydelse 2013:963.

5 Lagrådets yttrande

Utdrag ur protokoll vid sammanträde
2014-08-21

Närvarande: F.d. justitieråden Susanne Billum och Severin Blomstrand samt justitierådet Kristina Ståhl.

Ersättning för höga sjuklönekostnader

Enligt en lagrådsremiss den 3 juli 2014 (Socialdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i lagen (1991:1047) om sjuklön,
2. lag om kreditering på skattekonto av ersättning för sjuklönekostnader,
3. lag om ändring i lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatterverkets beskattningsverksamhet.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av kansliråden Nils-Fredrik Carlsson och Stefan Härmä.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Förslaget till lag om ändring i lagen om sjuklön

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2015. Enligt den föreslagna övergångsbestämmelsen ska äldre föreskrifter fortfarande gälla för sjuklönekostnader för tid före ikraftträdandet.

I 17 a § regleras hur ersättning för sjuklönekostnader enligt 17 § ska samordnas med ersättning enligt bestämmelserna om särskilt högriskskydd i 13–16 §§. Enligt den nuvarande lydelsen av 17 a § ska ersättning enligt 17 § inte lämnas för arbetsgivarens kostnader för sjuklön till arbetstagare för vilka beslut enligt 13 § gäller. Enligt remissen (s. 38 f.) innebär detta att ersättning enligt det särskilda högriskskyddet och ersättning för sjuklönekostnader ska

samordnas om ersättningarna avser samma tidsperiod. I remissen föreslås att 17 a § ändras på så sätt att ersättning enligt 17 § ska minskas med det belopp Försäkringskassan har betalat ut till en arbetsgivare enligt 16 §, om utbetalningen har gjorts under det kalenderår som ersättningen enligt 17 § avser. Enligt den nya lydelsen ska ersättning för sjuklönekostnader som avser en viss period således samordnas med ersättning enligt det särskilda högriskskyddet som betalts ut under samma period, oavsett vilken tid ersättningen enligt högriskskyddet avser.

Den föreslagna ändringen av den relevanta tidpunkten för samordning synes innebära att ersättning enligt det särskilda högriskskyddet som avser tid före ikraftträdandet men som betalas ut efter det att de nya bestämmelserna trätt i kraft kan komma att beaktas dubbelt vid beräkningen av ersättning för sjuklönekostnader. Detta torde inte vara avsikten. Övergångsbestämmelserna behöver därför kompletteras så att denna effekt undviks, exempelvis genom tillägg av en ny punkt av följande lydelse:

Föreskriften i 17 a § i den nya lydelsen ska tillämpas i fråga om utbetalning som avser sjuklönekostnader för tid efter ikraftträdandet.

Övriga lagförslag

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

Utdrag ur protokoll
vid regeringssammanträde den 19 oktober 2014

Närvarande: Statsministern S Löfven, ordförande, och statsråden
Å Romson, M Wallström, Y Johansson, I Baylan, S-E Bucht,
P Hultqvist, H Hellmark Knutsson, I Lövin, Å Regnér,
M Andersson, A Ygeman, P Bolund, M Kaplan, M Damberg,
A Bah Kuhnke, A Strandhäll, A Shekarabi, G Fridolin, A Hadzialic

Föredragande: Statsministern S Löfven, ordförande, och
statsråden Å Romson, M Wallström, Y Johansson, I Baylan,,
S-E Bucht, P Hultqvist, H Hellmark Knutsson, I Lövin, Å Regnér,
M Andersson, A Ygeman, P Bolund, M Kaplan, M Damberg,
A Bah Kuhnke, A Strandhäll, A Shekarabi, G Fridolin, A Hadzialic

Regeringen beslutar proposition 2014/15:1
Budgetpropositionen för 2015